

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

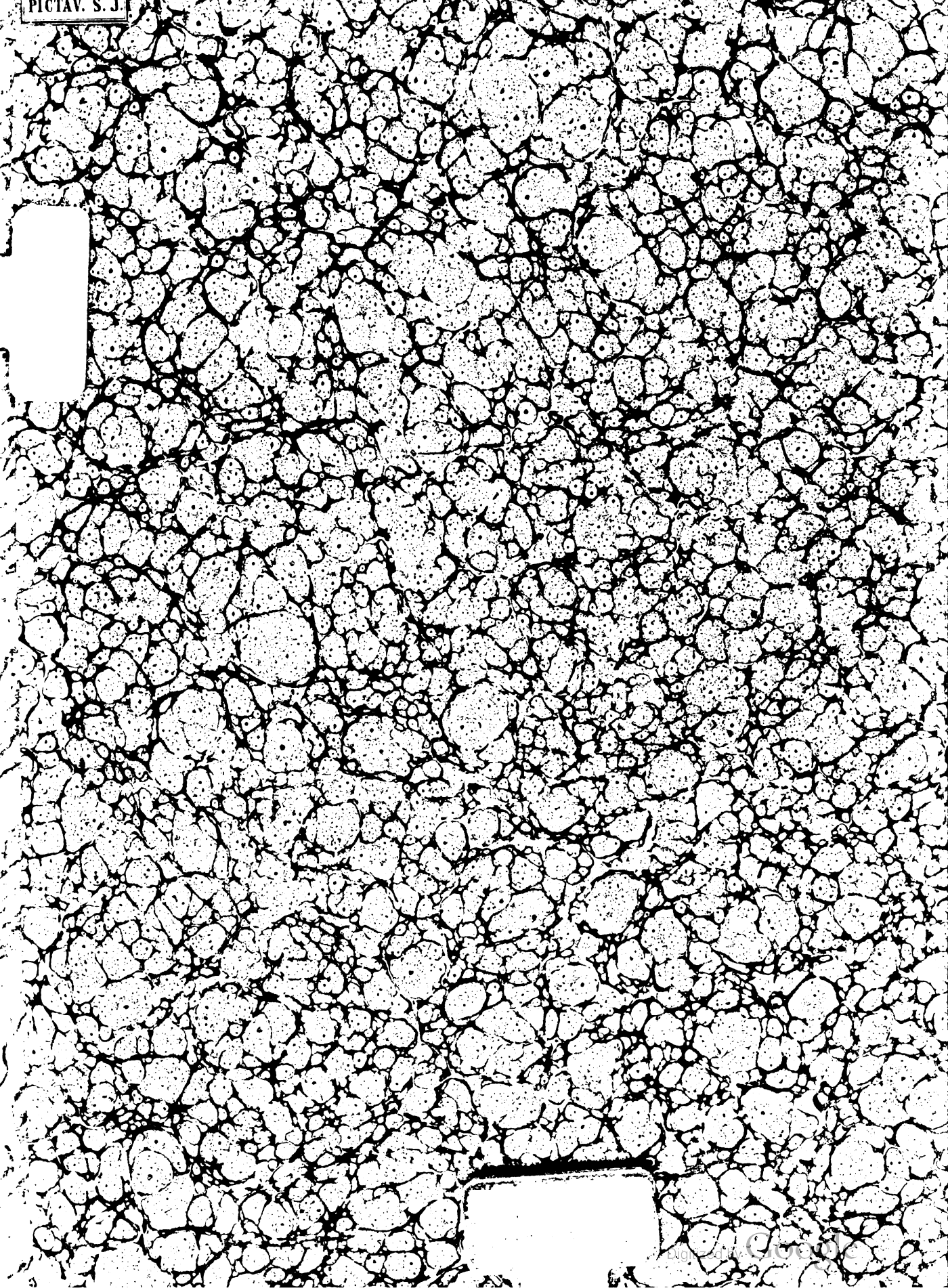
We also ask that you:

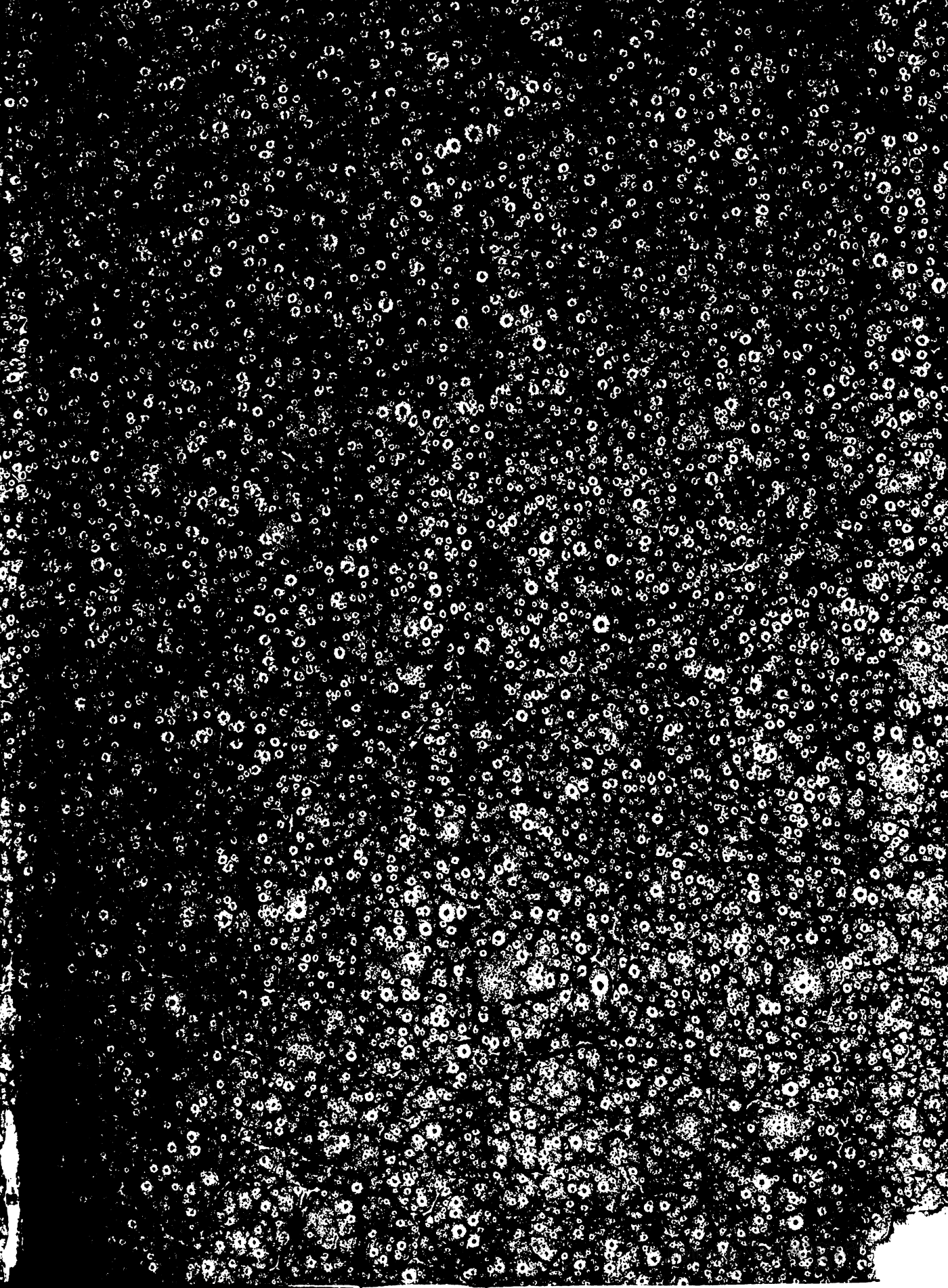
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

IG 244/366

FASTI
DUCALES
AB ANAFESTO I.

A D

SILVESTRUM
VALERIUM
Venetorum Ducem

*Cum eorum Iconibus, Insignibus, Nummis Publicis,
& Privatis æ sculptis: Inscriptionibus ex Aula
M. Consilii, ac Sepulchralibus.*

ADIECTÆ SUNT
Adnotationes, ad Vitam cuiusque Principis, rerum,
quæ omissæ fuerant,

STUDIO

IOANNIS PALATII
Olim Iuris Pontificii Professoris in Patavino
Gymnasio &c.

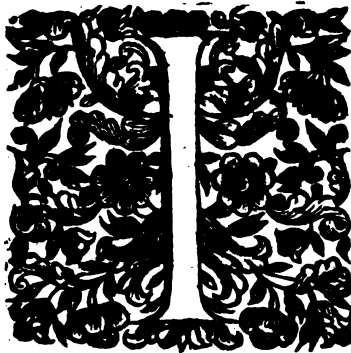
VENETIIS, M. DC. XCVI.

Typis Hieronymi Albrizzi.
SUPERIORUM LICENTIA.

Duci Serenissimo
SILVESTRO
VALERIO
SENATVI

Excellentissimo, Sapientissimoque.

 *Magines vestrorum Proa-
uum (Sereniss. Princeps,
Conscripti Patres) qui vo-
bis gloriam & imperium,
subditis Libertatem para-
runt, exhibeo. Iustitiæ imagines, Religio-
nis, ad tantæ molis firmamentum, in*

2 2 *Aquis*

Aquis positum, Solii exemplum Superni, in Mari picti, quod natura impollutum, labe nulla profanatur, imò vitia comprimit Tyrannorum; in quos sola Respublica (teste Angelico) iustè Principis nomen servat. Eius Opificem, præter Deum, nemo quærat vel inter Sanctos: quòd solus Altissimus vestræ Religionis, vestræ Urbis se auctorem proferat: & ne Sanctorum aliquis, ut apud Romanos Petrus, Dionysius Gallos sibi usurparet exordium, Christianos iam natos congregavit hic Christus, ubi nec Religio fuerat, nec Superstitio irrepperat, ut ipse Vestrum agnosceretur erector, parens, & educator. Euangelium cum Aquileiensibus prædicaret Marcus, somnio præmonitus, in vicinis paludibus excitandam Urbem, Maris dominam, in qua eius ossa cum veneratione quiescerent, expergefactus verò futuræ urbis solum in salo lustrasset, opere desperato in Africam

rediit

rediit quasi litoris oblitus Adriaci. Legem Patriæ gloriantur equidem exarasse Principes: nec falsum, ut Moyses in Sina, in Sancto Dæcalogum scripsit dictante Deo: At vos sorte meliori. Eodem namque tempore, quo ille de Vnius cultu signabat Tabulas; erecto vitulo super Altaria, profanabat Populus. Vos Tabulas æterni Testamenti, quas semel accepistis, servatis virgines, custoditis infractas; ac per xiii. sæcula Dei, & Catholicæ Ecclesiæ Filii, iurato fædere sempiterno, neminem vestrorum Principum, aut Præsulum amisistis, qui cum Heterodoxis, è Dyptichis proscriptus iaceat: sed omnes sacro veneramur in albo Confessores, Martyres, vel Martyrum patronos. Hinc titulum Christianissimæ sortita Respublica ante cæteros Reges Terræ, Sal. An. 620. ab Honorio II. Pontifice Sancto, quem semel assumpsit, nunquam dimisit, Pro Deo, pro

Eccle-

Ecclesia plasmati Romana , paci tantumodo intenti , quasi arma nescirent vestri Proavi , bella respuerunt oblata ad incrementum Imperii , donec rogante Gregorio II. R. P. emissa in Longobardos classem , Ravennam Deo , & Cæsari redemerunt . Ab hinc Advocata S. Petri Respublica , aulam suam aperuit in refugium Pontificum ; ut vel Orbe persequente universo , huc se reciperent in Domum Marci : quòd securius custodiri non valeat Euangelium , quàm in ædibus Euangelistæ . Hoc clypeo Alexander III. furorem declinans Ænobarbi , calcavit aspidem , & Basiliscum . Exulta in Domino (P. Damiani ser. de S. Vitali.) plaude Venetia , quia per illud pretiosi Thesauri talentum , quod in te constat esse reconditum , facta es superni Regis ærarium ; & dum in tuo gremio virum Apostolicæ gratiæ suscepisti , & ipsa quodammodo Sedes Apostolica fieri meruisti .

ratio.

ratione Ecclesiæ coæva, una die cadent: cum Christus Mundum iudicaturus advenit. Veneti emendatiores, (Teleph. Consentin. de M. Tribul.) prudentiores, Sapientiores supra mundi homines: Dominium eorum non deficiet usque ad finem Mundi. Antichristus totum ferè Mundum sibi subiciet, paucis exceptis: nec poterit subiugare Venetias. Sic in visione Ioachim. Scito Ioachim; quòd virgo sum, Regina sedeo, luctum meum non videbo. Huius imaginem sanctam cum Principibus suis, vobis expono: cuius sub umbra non facinorosi, ut olim Romæ, sed Martyres, Virgines, Ecclesia tota quiescit. Si sacrilegium Romanis; M. Antonini populo dilecti imaginem non habere: quanto scelestius, eorum nummismata, sine veneratione percurrere, qui non libidine imperii, sed pro S. Crucis exaltatione, sanguinem effuderunt? Si enim Cæsarum, Consul
lum,

lum, Seleucorum, tanto labore perquirimus, cur patriæ ignorare, quæ Chronologiam, mutamque historiam reddunt loquacem? Gesta hic Principum brevi exarata calamo, supplementum forsan Chronici ab aliis neglecti, gratitudinis erga Serenissimam Patriam, in qua natus & honoribus enutritus, collectum offero, monumentum obsequii, subiectionis, humilitatis, & reverentiæ.

Humillimus, Obsequentiſs. Fidelisſ. ſervus & ſubditus
Io: Palatius.

VENETIARVM

ORIGO.

Enetæ Urbis originem Deigratia liberentæ præmissam satis nostris in opusculis *de Maris Dominio* Lector habuit; quando sub Consulibus & Tribunis Proavi nostri vitam traducebant & imperium, commissi melioris arbitrio. Salinis, Piscationibus incubuisse Majores nostros non negamus, quando Barbarorum metu per Italiam grassantium, in hæc æstuaria Deo Duce se receperunt: Nobiles tamen fuisse Magnates, divitiis fulgidos, consilio claros testatur loci insolentia nonnisi opibus & arte expugnanda; Vrbs mediis in Aquis designata non amplius visâ, neque audita: quam non minus temerè, ac Mundi Machinam casu constructam fingerem; cum utraque solum Deum Auctorem habeat. Cassiodorum consule *Var. lib. 12. epist. 24* quam ad syllabam transcripsimus.

Tribunis maritimorum Senator Præfectus Prætorio.

DAta pridem jussione censuimus, ut Istria vini & olei species, quarum præsentī anno copia indulta perfruitur, ad Ravennatem feliciter dirigeret mansionem. Sed vos, qui numerosa navigia in eius confinio possidetis, pari devotionis gratia providete, ut quod illa parata est tradere, vos studeatis sub celeritate portare. Similis erit quippe utriusque gratia perfectionis, quando unum ex his dissociatum impleri non permittit effectum. Estote ergo promptissimi ad vicina, qui sæpe spatia transmittitis infinita. Per hospitia quodammodo vestra discurritis, qui per patriam navigatis. Accedit etiam commodis vestris, quod vobis aliud iter aperitur perpetua securitate tranquillum. Nam cum ventis sævientibus mare fuerit clausum, via vobis panditur per amœnissimam fluviorum. Carinæ vestræ flatus asperos non paveſcunt, terram cum summa felicitate contingunt, & perire nesciunt, quæ frequenter impingunt. Putantur eminus quasi per prata ferri, cum eorum contingit alveum non videri. Tractæ finibus ambulant, quæ stare rudentibus consuerunt: & conditione mutata pedibus juvant homines naves suas: vectrices sine labore trahunt, & pro pavore velorum utuntur passu prosperiore nautarum. Iuvat referre, quemadmodum ha-

A bita-

bitationes vestras sitas esse prospeximus. Venetiæ prædicabiles quondam plenæ nobilibus, ab austro Ravennam Padumque contingunt, ab Oriente jucunditate Ionii litoris perfruuntur: ubi alternus æstus egrediens modò claudit, modò aperit faciem reciproca inundatione competunt. Hic vobis aliquantulum aquatilium avium more domus est. Namque nunc terrestres, modò cernitur insularis. Ut illic magis æstimes esse Cycladas, ubi subito locorum facies respicis immutatas. Earum quippe similitudine, per æquora longè patentia, domicilia videntur sparsa, quæ Natura non protulit, sed hominum cura fundavit. Viminibus enim flexibilibus illigatis terrena illic soliditas aggregatur, & marino fluctui tam fragilis munitio non dubitatur opponi: scilicet quando vadosum litus mole ejicere nescit undarum, & sine viribus fertur, quod altitudinis auxilio non juvatur. Habitatibus autem una copia est, ut solis piscibus expleamur. Paupertas ibi cum divitibus sub equalitate convivit. Vnus cibus omnes reficit: habitatio similis universa concludit: nesciunt de penatibus invidere: & sub hac mensura degentes evadunt vitium, cui Mundum constat esse obnoxium. In salinis autem exercendi tota contentio est: pro aratris, pro falcibus, cylindros voluitis: inde vobis fructus omnis enascitur: quando in ipsis, & quæ non facitis, possidetis. Moneta illic quodammodo percutitur victualis. Arti vestræ omnis fluctus addictus est. Potest aurum aliquis minùs quærere: nemo est, qui salem non desideret invenire: meritò, quando isti debet omniscibus, qui potest esse gratissimus. Proinde naves, quas more animalium vestris parietibus illigastis, diligenti cura reficite: ut cum vos vir experientissimus Laurentius, qui ad procurandas species directus est, commovere: tentaverit, festinetis excurrere. Quatenus expensas necessarias nulla difficultate tardetis, qui pro qualitate aeris compendium vobis eligere potestis itineris.

Exaratur epistola à M. Aurelio Cassiodoro, qui fuit à Secretis Theodorico, & Theodato Gothorum Regibus, à quibus Senator dictus, & Prætorio Præfectus Gubernator, Anno circiter 495. postquam oblectationis gratia Insulas istas lustrasset circa Annum 75. à condita Rivoalto. Ejus inscriptionem collatis exemplaribus antiquis, & M. S. à doctissimis Ultramontanis restitutam ne prætereas, qua eos corrigas, qui loco *Tribanis*, legunt: *Nos Tribunus Venetiarum, Præpositus Senatus*. Tribunis namque scribit; non ad Cassiodorum Tribuni. Corrigas, etiam si fortè offendas, *Al Tribuno di Venetia, Senator, & Popolo*. Pluribus namque scribit non uni. Nobiles fuisse primos habitatores & divites ex iis Cassiodori patet, *Vos qui numerosa navigia in eius confinio possideris, & Venetiæ plena nobili-*

nobilibus. Brevi tempore latosei terminos Imperii fuisse ex eo habes: *Venetia predicabiles quondam plena nobilibus ab Anstro Ravennamque Padumque contingunt, ab Oriente incunditate Ionii litoris perfruuntur, Ædem etiam habuisse Monetariam; Errarium ex eis constat: Moneta illic percutitur quodammodo viſtialis*. Verbo præſenti *percutitur*, uſquè in diebus Caſſiodori: Ex quibus redarguas dicentes, quod ex Rudolphi I. privilegio Monetam percutiant; immo ejuſdem Rudolphi teſtimonio, circa Annum 924. Venetis eſt Nummi Moneta firmata, ſecundum quod eorum Provinciæ Duces, à priſcis temporibus conſueto more habuerunt. Sanſovinus lib. 13. Hic rerum Venetarum ſtatus, donec torpeſcentibus Conſulibus, placuit tanto corpori dare Caput; Ducem appellando ab odioſo abſtinentes Regis nomine, quòd invidum & ſuperbum, propterea oblatum à Federico III. Imperatore, etiam poſt ſæcula multa & non receptum. Patrem itaque cum quærent, non Principem, dixere Ducem: cujuſ officium, populum inſtruere, divina colere, humana diligere; & relicto penes Deum Imperio, ſervare inter cives conſortium. Ad ejus majeſtatem omnia humanæ vitæ neceſſaria ab oppidis & inſulis abundè ſubminiſtranda, decrevere Comitia: ne inopiâ juſtitia vileſceret, & pro familia ſollicitus vendere cogeretur Rempublicam. Tantæ dignitatis designato ſimulachro; in certamina deſcendere Conſules foro quaſi venali: Quorum diſcordia excitatus Populus, qui ſæpè Deo clangit afflante, Paulutium acclamarunt Anaſeſtum.

PAVLVTIVS ANAFESTVS

DUX I.

*Electus Anno 697. obiit Ann. 717. cum regnasset Annos 20.
Menses sex. Dies 8.*

SCHEMA VETVS.

Heracleotes rex Venetos, statui Rempublicam, Luitprandum Conciliari.

I

Vrbem Venetam cum à principio habuissent Leges, non Reges: post Annos ducentos & quinquaginta ad præsidium ~~fixe~~ libertatis, voluere Ducem, exauctoratis Tribunis, qui minùs vigiles obdormiebant adversùs piratas. Quantum fuerit Reipublicæ corpus? ex tribus ferè sæculis, quibus elaboratum, metire, priusquàm caput acciperet. Anno itaque Urbis conditæ 276. primus omnium, Duci titulo insignitur Paulutius Anafestus in natali Heracleæ solo; qui post præstitum iuramentum promovendi ~~jure Rempub~~ protinùs voto potiùs officii, quàm libidine Imperii, coactis ad validam classem insulis, quæ irruptiones retunderet Barbarorum, ostia fluminum præmuniivit, armavit litora,

PAVLVTIVS ANAFESTVS DVX I.

litora, Equilinos desertores terruit, percussoque foedere cum Luitprando Longobardorum Rege, pacem finitimis imperavit, si-bique à Superis imploravit, Torcelli Deiparæ excitato Templo, in quo D. Heliodori Altinatis, aliorumque Sanctorum exuvias pie reposuit, tanquam Reipublicæ Tutelares. Anno uno supra vige-simum alter Romulus Rempubicam foris gladio produxit; Domi pietate Numa gubernavit. Heraclææ quievit; ubi longo post tempore, cum patria pater naufragium fecit.

Sabellicus, Sansovinius, Petrus Iustin.

SVb hoc Principe, ænea tantum utebatur Moneta Populus, volu-ptatis odiosus, folius avidus libertatis & pacis. *Contarenius lib. 1. p. 3. Hister. Venet.*

A 3 MAR-

⁶ MARCELLVSTEGALLIANVS

D U X II.

*Creatus Anno 717. Cornu posuit 726. cum sedisset
Annos 9. Dies 21.*

ANTIQUA INSCRIPTIO A MAIORIBVS POSITA.

Patriarcham Gradi defendi, Luitprandi arma represi.

II

Vrbem Venetam ad solius Ecclesiæ firmamentum in
Aquis posuisse Deum, ne dubites, secundum respice
Venetorum Principem Marcellum Tegallianum.
Ex Equitum Magistro ad Principatum vocatus, co-
mitiis Heraclæ habitis, ubi natalia subiit; rogante
Gregorio II. R.P. propulsata violentia Patriarchæ Aquileiensis, qui
Longobardorum phalangibus Gradensem angariabat Ecclesiam,
Luitprandum valida classe comprimit lascivientem. Ita pacem
Religione quæsiuit, iustitia servavit, quibus comitantibus secessit
in sepulchrum Heraclæ positum, Anno sui Principatus ix.

Petrus Iustinian. Sabellicus. Sansovinus, Marcellus.

HOR.

HORLEVS HIPATVS⁷

Cognomento Urfus. DUX IIL

Electus Anno 726. obiit 737.

INSCRIPTIO ANTIQVA.

*Exarchatum Ravennæ vindicavi, & Gregorio Pontifici restitui,
Plebis tumultuantis errore perii.*

III

M Arcellum Heracleum Urfus excepit Heracleanus & ipse. Venetam iste juventutem centuriis distributam, & rebus navalibus ita instruxit ludo præcipue Balistarum, ut ea, quæ timore hostis externi adhuc in Insulis delitescerat, nunc terrorem vicinis incuteret, Urfoque Duce cruentos ungues primùm in Longobardos exacuit Ravennæ incubantes. Parebat hæc civitas Byzantino Imperatori, habenas regiminis moderante Exarcho. Civiliū autem discordiarum fluctibus agitatam facile se oppresurum cum agnovisset Luithprandus Rex Longobardorum, Ildeprandum misit nepotem, qui fugato Exarcho Urbem expugnavit. Is ad Venetam fi-

A 4 dem

dem confugiens, classem impetravit octuaginta triremium, quam Vrsus ipse noctu Ravennam eduxit, iactisque pontibus super mœnia in incautos descendit eo tempore, quo Exarchus cum terrestribus copiis, impetu aggreditur. Ildebrandus, somno sepultus consilii incapax, occiso Petædeo Duce, in Vrsi potestatem devenit. Victoriæ spoliū Cæsari celsit; Urbem enim cum Veneti domuissent, Exarcho donarunt. In Aquileienses postea Grado infestos vexilla direxit, quibus domitis, insolentior victoria factus domi superbiere cæpit adversus Æquilios de finibus altercantes cum Heracleanis; quibus cum nimium studere creditur, & præsentium discordiarum auctor, orto tumultu interficitur. Hæc prima furori Civium victima cæsa, Anno Principatus undecimo, non sine patricidarum horrore, qui sedibus damnatis antiquis, in Medoacum migrarunt.

Lege *Sabellicum*, *Petrum Iustinianum*. Sansovinus *Hipatum* nomen dicit fuisse dignitatis, quam Ducibus Græcus Imperator impertiri solebat. Dicunt alii nomen fuisse familiæ, quæ hodie *Dandula* appellatur.

Ducalis dignitas Abrogata.

An. 737.

Æso Vrsō , sedem Principis Matamaucum traduxere ,
damnata Heraclea: qui cumque de creatione Ducis va-
riarent suffragia irrepente ambitu, fasces placuit abole-
ri Ducales, subrogatis Militum Magistris, qui annuam
Præfecturam subirent. Primus omnium, *Dominicus Leo*. Ei succe-
ssit *Felix Cornicula*. Hinc *Theodatus* Vrsi Ducis filius nuper ab exilio
revocatus, cui in sequentem quoque Annum, Imperium proro-
garunt: verum priusquam Magistratu abiret, non sine populi
mærore, vita decessit. Huic successit *Julianus Casarius*, seu *Hipa-
rus*; inde *Zianus Fabritarius*, quem nondum annuo munere fun-
ctum populus excæcavit tanquàm auctorem acerbi belli inter
Iesolanos, Heracleenses, & Equilios, quorum sanguine mare
erubuit in loco, cui nomen relictum *Canalis Arcus*. Hinc novo Du-
cis desiderio tentati populi, *Theodatum* Vrsi filium Medoacensi
conventu evexerunt. Anno 724.

Sabellicus, Sansovinius, Petrus Iustinian. Marcellus.

THEO.

10
THEODATUS HIPATUS
DUX IV.

Electus Anno 724. secedit Anno 755.

LEMMA PRISCVM.

Vigili in Republica Domi, & foris tuenda oculi mihi per fraudem eruti.

Theodatus Vrsi Principis filius, non hæres Principatus, liberis assumptus suffragiis, circumscriptis Heracleæ finibus cum Aistulfo Longobardorum Rege, in ostio Athesis Brundulam excitavit arcem, vallavitque aggeribus, præsentia sua artifices urgens, ut opus absolverent. Hanc occasionem nactus Galla Mathamaucenus, iniecta in populo tyrannidis suspicione, parridas manus in Ducem intulit; quem dignitate, oculisque orbatum relegant. Ipse autem quasi restitutæ libertatis vindex Princeps assumitur.

Sabellicus. Petrus Iustin. Sansovinius, Marcellus.

GAL.

GALLA DUX V.

Electus Anno 755. Deportatur Anno 756.

VETVS INSCRIPTIO.

Oculis captus patriam & lumen amisi.

Tyrannidem usurpat Galla, justissimo Principe injustissimè relegato ; sed malè partam dignitatem dum pessimè administrat , vitiis obrutus & voluptatibus , privatus & ipse oculis , altero regiminis Anno , justas flagitii poenas deportatus persolvit . Familia Tyranni hic non exprimitur ; vel nomen proprium confunderetur cum Appellativo ; vel in odium violentiæ suppressum ; vel in solatium innocentis posteritatis præteritum . Primus iste , qui inter Venetos tyrannidem doceret , quam ignorabant . Hinc prope prodigiosus miraculo ; quod Populus liberè natus , liberè enutritus , supra Annum Tyrannidem sustinuerit ; imò Imaginem permiserit , sed ad infamiam .

miam. Prosperè namque scelus videretur patratum, si in seipso periret; nec in æternum punires. Gallæ itaque imago exponitur, ut eodem tempore Civitas Libera scelus reminisci nequeat sine vindicta.

Sabellicus, Sanseverinus, Petrus Iustinian. Martellus.

DOMINICVS MONEGARIVS³³

D U X V L

Electus Anno 756. Pellitur Anno 762.

INSCRIPTIO NOVA.

Si mei non fuissim dominati: tunc immortales ero.

In aula namque Ducali Imaginem sine Inscriptione volvere
Prisci, nobis ignota causa.

VI

Xpulsò Galla, Dominicus subrogatur Monegarius
Familia Nobili, Mathamaucenus, Tiranno Tiran-
nus; cui obferocissimum ingenium annuidati Tri-
buni, cum quibus Rempubicam administraret.
Sub eo coepit stare legibus Dignitas Ducalis. Hoc
fræno minimè quievit, sed magis efferbuit bellua regnans, & in
Familiam Monegariam, Venetam traducere tentavit Rempu-
blicam. Hinc Civitas suæ non oblita libertatis, Anno administra-
tionis quinto, vel octavo, orbatum lumine abire coegit: ut qui
sce-

14 DOMINICVS MONEGARIVS DVX VI.

sceptrum sustinere nesciverat, Scipione sustineretur. Throno pulsus, in Insulam deportatus filios secum duxit, quos dietim enutriti curavit Verbo Patriæ, non patrio, Libertatem scilicet sanctè colere, non Imperium; & Rempubicam magis quærere quàm familiam, hanc enim ipse nimium prædilexerat. Ita loquuntur quum exarmati Tyranni, quibus nec melius loqueretur Deus, si versaretur inter Mortales. Moderationem facillimè docentes, quam pati nescierunt, scholam aperire solent post amissum Imperium in qua ut erudiant; opus non habent, aliena perquirere castra: satis eis pro librorum colluvie, & Doctorum turba exemplum sui.

Lege Petrum Iustinianum, Sabellicum, Io: Baptistam Contarenum, Sansovinum.

Familia hæc *Menegaria* vel *Monegaria* dicta, artus deseruit mortales circa Annum MCCCLXXI. ut in *Chron. M.S.*

MAV

MAVRITIUS GALBAIUS

DUX VII.

*Creatus Anno 761. vel 764. filios habuit Confortes, &
successores usque in Annum 804.*

VETVS INSCRIPTIO.

*Pacem colui, ditavi Rempublicam, Filiis meæ minis
felicem reddiderunt.*

Reipublicæ æquè quandoque nocent Virtutes, & Vitia,
si excedant, & Imperium respiciant non officium.
Moribus & ingenio Mauritius cum Populi favorem
sibi conciliafset; frequentissimis Comitibus (quod ad
eam diem nemo alius) Ioannem filium, Principatus
confortem impetravit, & infano Liberorum amore, patriam li-
beram in servitutem traduxit hæreditariam. Ab hoc Principe
Nauticam edoctus Venetus, infrenem ignotamque belluam
Orientis, Occidentisque lacefivit Mare, & legem posuit Aquis,
usque ad Herculeas columnas, ubi Gadir Europam seggregat &
Africam, noti Orbis metam, & ostium ignoti. Foedus etiam cum
Cælo

Cœlo voluit in Olivetense primum inaugurato Pontificem *Obelato Marino*, Enognini Matamauci Tribuni filio, cum quo ut Dei Vicario leges confuleret, pro Imperii & Sacerdotii concordia, unicam pro libertatis tutela legem, meditatus est Evangelium. His actis obdormivit in Domno Senex Sanctissimus. Ioannes verò alium *Mauritium* ex se natum Collegam ascivit, exemplo detestabili, quod per Annos ducentos & sexaginta, Rempublicam pressit, & quasi oppressit. Coniurati namque Gradi aciem (quam filii scelera concitaverant) cum sola ingenii acie comprimere valuisset, parata classe Gradum cum filiis clandestinè adortus, *Ioannem* Gradi Præsulem, fraudis ignarum celsa turri præcipitant, exprobrantes, quod Principibus oblatrasset, de quibus nihil, vel benè loquendum. Marmora cruore infecta ad tanti sceleris testimonium, pluribus sæculis, nullatenus potuerunt abstergi; licet Aquæ sæpe inundassent, lapidesque abluissent. Infandum Parricidium cum Venetus Populus ferro, & igne expiandum pararet, à Mari excitatus (quod primum mugit & intumuit usque ad thronum Ducalem tanto pollutum scelere) quievit, *Fortunato* demortui Patriarchæ nepoti dignitate collata. Is nihilominus vindictam reposcens, conjuncto sibi *Obelario Antenoreo*, ne iterum opprimeretur, maturavit in Galliam: Tarvisium Antenoreus, ubi ab exulibus Venetis, & Ducis hostibus *Obelario* Tribuno Matamauci, Felice Tribuno, Demetrio Marimano, Foscaio Georgio Princeps acclamatus, ferox rediit cædis spirans, atque minarum Matamaucum oppugnaturus. Ioannes & Mauritius irruentibus impares Mantuam aufugerunt, postquam Annos tres supra quadraginta, Gerionem gessissent.

Lege Chronicon *Danduli*, *Sabellicum*, *Petrum Iustinianum*, *Sansovium*, *Io: Baptist. Contarenum*, *Marcellum*.

Fuit etiam Mauritius Hypatius, teste *sansovino*, ad dignitatem traducto vocabulo, non familiam; fuit enim gente Galbæus, quæ defuit vivere in altero Mauritio Principis ex filio, nepote.

OBELERIUS ANTENOREUS¹⁷

D U X VIII.

Creatus Anno 804. abiit Anno 809.

VETVS INSCRIPTIO.

*Fratri ob invidiam Rex Pipinus in Rivoaltum: venit defendi
patriam sibi gratificatus.*

VIII

EX Matamauco Thronum per tyrranidem occupat Obelerius Antenoreus; conciliatoque favore populi, cum aliquandiu Reipublicæ præfuisset, *Beatum* sibi collegam adscivit & *Valentinum* fratres. Exacti Galbani Duces Nicephorum adiere Græcum Imperatorem, ut ejus ope patriam repeterent contra Obelerium, Venetiis sedentem, qui ut clavum clavo refigeret, accitis Pipini Italix Regis phalangibus in Græcos rebellium auxiliares, Veneto renitente populo, (qui Græca fœdera sanctè observanda clamabat) advenientium Gallorum in castra secessit, tumultum timens populum, designataque hostibus semita, Mathamaucum; Albiolam, Clodiam Regi exposuit irruenti, qui fulminis instar, oppidis istis
B expu.

expugnasset maritimis, Urbem ipsam deleisset, nisi in Canali, quem *Orphanum* appellant (quod in eo, Patre, Liberisque penè viduata Patria jacuerit) occurrens Venetus, atroci pugna cum Gallo victore commissa Regiam classem profligasset. Nec longe Pipinus ipse ex mærore obiit. Prius tamèn pace composita, efflagitante Rege, Obelerius in Urbem receptus, cum comperisset de revocandis in Urbem Ducibus studere Heracleanos, Æquiliorum subnixus auxiliis impigrè obstitit lingua, manu; inculcans non prius à civili cessandum discordia, quàm urbs ipsa Heracleanorum funditus deleteretur, utrumque populum ita commisit, ut hac voce quasi ad classicum concitati, arma ponere accusaverint, donec proprio ferro consumpti, mutua clade, mutuoque excidio utramque urbem deleverint. Ex eo tempore Rivus Altus, Torcellum, Maiurbium Insulæ habitatoribus auctæ. Ex hac clade concitati cives, Pipino abeunte, Obelerium eiusque coniugem fæde trucidarunt, ambeoque corde Sanguinem novi Catilinæ libarunt suspenso inter furcas cadavere *ad S. Martinum de Strada*; damnata trium Germanorum memoria, quorum Potentia lustrum non exegit. Ni cum aliis, post Obelerium, *Beatum* ejus fratrem Principem ponas, cujus effigies inter Ducum imagines primum locum tenuit in Supremis Comitiiis, Anno addito 807. cum epigrapha hic supraposita; quasi Beatus primus omnium sedem habuerit in insula Rivoalti.

Sabellicus, Sanfovius, Petrus Iustin. Marcellus, Chron. M. S. in Bibliothecis Cornelia & Throna.

ANGELVS PARTICIPATIUS¹⁹ D U X I X.

Electus Anno 809. obiit Ann. 828.

MEMORIA ANTIQVA.

*Tecta palatina Communis parvula fundo
Edifico Sanctum Zacchariamque Ilariumque.*

IX

Vcusque Venetæ Reipublicæ Adolescentia procedit :
Iuventutem nunc promovent Angeli, simul & Ho-
mines, in Rivum Altum sede traducta Ducali, septa-
que marmore, Pontibus catenata Vrbe, vel Vrbes se-
xaginta pontibus junctæ Orbem in Vrbe ad miracu-
lum exhibuere. Suo & Gallico tinctus sanguine, per demersas
Pipini Legiones, sibi viam stravit ad culmen Imperii. Duo ei dati
Tribuni, qui Sex numero hodie perseverant Regiminis Socii, vel
Consiliarii. Ex tribus natis Iustum Torcelli vidit Episcopum: Iu-
stinianum ad Leonem legavit Græcorum Imperatorem: Ioan-
nem minorem natu, Collegam adscivit Imperii, ea Primogeniti

B 2 indi-

indignatione, quod in patriam reversus, domum fugiens paternam, cœnobio exceptus S. Severi cum *Felicitâ* coniuge, in patris conspectum venire apertissimè recusarit. Hinc pius senex absentiam filii diutius sustinere impotens, abdicato & relegato Ioanne, qui publica administratione, nec Patre iubente, ni Populus coegisset, abiturus erat, Iustinianum & Angelum ex filio nepotem collegas sibi cooptavit. Iustissimum Principatum funestavit perfidia nonnullorum Civium, filio forsan conspirante Ioanne, sed recte crepuit suspensâ retro insulam S. Georgii. Post hæc urbem sacris turribus cinxit, erectis D. Laurentio, Zacchariæ, Severo, & Hilario Templis, ut in proprias Aedes se reciperent Sancti, cum descenderet auxiliares. Dono cum accepisset à Leone Imperatore, Christi laciniam languenti foeminæ panchrestum: Crucis Lignum, quo naufragus Mundus emerfit: Prophetæ Zacchariæ ossa, in illius nominis dicatam Ecclesiam invexit. Traduxit præterea ex fano D. Servuli, Monachos in asceterium Hilarii, quod in extrema Rivi Alti parte jacebat. Fundamenta posuit Apostolorum Principi Petro in Olivolensi insula. Vtricum Patriarcham Gradenſi Ecclesiæ, cum auxiliari Carnorum manu incubantem, confertis manibus fudit, in vincula traxit; sed quia ad justitiam, non ad vindictam, tantæ victoriæ triumphum prohibuit. Patriarcha cæterique captivi ea conditione manumissi, ut decem Verres, Taurumque spectante Populo, Venetæ mactandos victoriæ, ut domitæ temeritatis monumenta, annuatim mitterent: quibus edocerentur victi, virtute, non scelere arma tractare. Hoc ritu Bellum gerere Sancti ipsi non prohibentur, cum quibus Anno duodeviginti ad Zacchariæ fanum quievit. Sub hoc Principe, duo Cæsares accesserunt Venetæ libertatis testes Carolus M. Pipini pater & Nicephorus, qui Orbe ea lege diviso, ut alter Orientis, Occidentis alter Augustus diceretur: medius inter duo Imperia, veluti utriusque terminus, Veneta staret Respublica, tertium quasi Numen, & nulli obnoxia Maiestas.

Lege Petrum Iustinianum, Sabellicum, Io: Baptistam Contarenum, Sansovinum.

IUSTINIANVS PARTICIPATIVS²¹ D U X X.

Electus Anno 828. obiit 829.

S C H E M A V E T V S.

Corporis alia datur mihi Sancti gratia Marci.

DEfuncto Angelo patre, Iustinianus cepit ipse Rempublicam administrare; revocatumque ab exilio fratrem Ioannem, Populo reconciliavit, & Imperii Collegam assumpsit. Primum ei pro Religione Bellum adversus Sarracenos, qui occupata Hispania, in Siciliam, Calabriam & Apuliam victoriis tumidi vela ferentes, barbara conabantur imponere jura Mari. In hos bis movit, rogante *Michael* cognomento *Balbo* Græcorum Imperatore Iustinianus; quem Deus non solum læto fine beavit, sed sacris muneribus auxit, allato illis diebus Alexandria, per *Bonum* Matamaucensem, & Rusticum Torcellanum, D. Marci Evangelistæ corpore, quem pro suo Numine Tutelari Respublica excepit venerabunda. In tantæ ga-

B 3 zæ nau.

22 naufragium cum ventis, procellisque conspirassent Erynnes: Evangelista volens Venetis perpetuum præludere Maris Imperium; componi fluctus, suosque cruciatus repetere Regem iussit Infernorum. Iam enim Christianæ Fidei Sedes & Turris constituta Venetorum Republica; ad eam Cancellarium miserat unum ex quatuor Evangelistis, qui legem promulgant, custodiantque Evangelicam ante thronum Dei. Marco itaque non amplius hospitii, sed contubernali suo jam facto novum Templum designavit, quod felici omine dictum *Capella Ducis*, ut in ea Princeps cum Evangelista arcana Religionis & Imperii confuleret. Hinc & in eam introspicere per fenestram soli Principi datum: partitoque onere inter Principem & Evangelistam, excubaret iste manu tenens Evangelium: Princeps verò sub clavibus Evangelistam Ære tandem Principis absoluta structura Templi, nè in eo aliquid alienum paterentur Principes, ac solidicerentur Domini, & Patroni. D. etiam Zachariæ & Hilarii sana restituit, amplissimaque prædiorum accessione ditavit; à quibus in consortium vocatus, nondum completo Biennio, breve quamvis felix quia terreum despiciens Principatum, in sepulchrum abiit patrum suorum, in æde positum D. Hilarii.

Sabellicus, Sansovinus, Petrus Iustinianus, Marcellus, Chronicon Danduli, Io: Baptista Contarenius.

IOAN.

IOANNES PARTICIPATIV²³ DUX XI.

Electus Anno 829. obiit Anno 837.

LEMMA PRISCVM.

Sub me, Sancti Marci Ecclesia conditur.

Ibique Corpus deponitur: Primicerius ordinatur.

S. Iuliani Ecclesia erigitur: tandem Clericus diem clausi.

Participatiæ dignitatis non minùs hæres, quàm Religionis Ioannes accepto diademate, curas omnes impendit circa D. Marci delubrum Ducario propinquum, ut Salomonis exemplo, diu, nocuque introspicerent Principes, & ex eo arcana Regni deducerent. Eò translatum Evangelistæ Corpus soli Deo patet; ne hominum audaciæ exponeret Fata Urbis. Mystas addidit, qui Deo canerent, dum ipse legibus Rempublicam procuraret. A Templo postea, quasi consulto Numine, ad bella egreditur. In Carictam Insulam post Pipini cladem se receperat Obelerius imperii
B 4 cupidus,

cupidus, & dignitatis amissæ; Ei faventibus Mathamaucenis, quos Ioannes immissa classe delevit. Inde in scelerum auctorem conversus vicit, supplicio sustulit, Matamauci truncum pro rostris exposuit ad terrorem. In Narentanos pyratice infestantes Maria, etiam vela tulit, coegitque Pacem petere & Religionem, quas lubens dedit ex Marco Evangelista suo: eorumque Legatum Sacro levans ex Fonte, Ioannem dixit, nomine communicato, & Evangelio, quod usque in eam diem Illyrici ignorabant. Vnus cum superesset hostis occultus quia perfidus, Carolus vel *Carossius* Tribunus Bonosi filius: ut huius invidiam declinaret Ioannes, in Galliam fugiit; & sedem quasi vacantem Carossius conscendit. Verum quia malè parata, pessimè dilabuntur; auctore Basilio Trasimundo, Ioanne Marturio, Dominico Orcianico: trucidatis Populus conspirationis sociis, Carossium excæcavit, eiecit: fascibus in manu Vrsi Episcopi Olivolensis Principis filii, Basilio Trasimundi, & Ioannis Marturii, sanctè depositis: quousque ex Galliis rediret Ioannes: quos raro exemplo, venienti restituerunt. At is vel laboribus fractus, vel Senio confectus dum similitates dissimulat cum *Malitia* gente (nunc Basseia) inter Venetos nobilissima, in Ecclesia captus S. Petri, abrafo capite, Sacris initiatus detruditur in Monasterium, Gradique Clericus vitam posuit.

Lege Sabellicum, Sansovinum, Ioannem Baptistam Contarenum, Petrum Marcellum, Petrum Iustin.

PETRVS TRADONICVS²⁵

DUX XII.

Electus Anno 837. Obiit Anno 866.

INSCRIPTIO ANTIQVA.

*In Dalmatas & Saracenos Mare Superum infestantes classem instruxi. Apud
adem S. Zacharia interemptus occubui.*

XII

Ioanne mortuo Participatio Petrus subrogatur Tradonicus reluctans & invitus, qui Pola oriundus, ex Æquilio pulsus Gallico tumultu suo cruore confusus victor venerat Rivum Altum. Vndique in eum illicò confluxere barbari, Narentani, Mauri, Saraceni, in quos movit sed Marte infelici: Classem tamen instaurat Duce Ioanne filio suo, quem Collegam adsciverat, ut irruenti Fortunæ fortiolem clypeum objiceret: qui sanè fæliciori pugnavit auspicio. In accolas Benaci Lacus pro Veronensibus tertia expeditio in spetiem potius triumphī, quàm certaminis. Pacem namque sanguine scripsit hostili, & Belli faces, ubi exarserant, demersit. In
Sarace-

Saracenos quarta expeditio, qui Græcas Insulas rapinis vastabant. Michael Imperator suis diffusis viribus, Venetos imploravit. Adfuerunt isti sexaginta triremibus, & juxta Crotonem inito certamine, post varium congressum apud fœderatos Victoria stetit, ni Græci ad primum ferè pugnae signum turpiter effugissent. Hinc Maurorum rabies in Venetos conversa, qui pugnae intenti, alterius cornu fugam non prius respexerant, quàm undique à Barbaris circumventi, animo & virtute pares ad extremum hostium numero, & suomet labori impares lassas non victas Saraceno dedere manus. Hinc lacera classe Princeps rediens in patriam, ut Superos placaret, Templum posuit Paulo Doctori Gentium: Benedictum III. Christi Vicarium ea Venetiis veneratione excepit, qua decet pro Deum. Agneti iste Maurocænæ in D. Zachariæ fano, Vestalium Antistiti sacros cineres donavit SS. Sabinæ, & Pancratii, libertatis pignora, & custodes Reipublicæ. Ad quorum venerationem cum descendisset Princeps, interceptus à conjuratis Stephano Candiano, Vrsō Grugnario, eorumque affinibus, unde tricesimo sui Principatus Anno, cæde tollitur miserabili, quam sibi paraverat dissidia fovens Barbolanorum, Selvorum, Iscolarum adversus Polanos, Iustinianos, Baseios, quorum plures misit in exilium, ex judice vindex factus & penè carnifex. Populus tamen Summi Magistratus cruore conspersus Trium viros (*Advocatores Communis* nunc appellamus) creavit, ut in Parricidas inquirerent; quorum alii in Græciam, alii in Galliam deportati. Vrsus Grugnarius unus ex conjuratis, dæmone vexatus cruciatu periit horribili, ut manifestam faceret Tradonici cædem non solum hominibus, sed & superis displicuisse, sibi que illatam iniuriam vindicasse. *Per me enim* (Sapientia inquit Æterna) *Principes imperant, & potentes iustitiam decernunt.*

Lege Sanfovinum, Sabellicum, Petrum Iustinianum, Petrum Marcellum, Io: Bapt. Contarinum.

In hoc Principe familia etiam petiit Tradonica. *Chron. M. S.*

VRSVS

VRSVS PARTICIPATIVS²⁷

D U X XIII.

Electus Anno 864. obiit Ann. 881.

VETVS ELOGIVM.

*Tarentes Dalmatas compescui: Saracenosque Italiam vastantes apud
Tarentum feliciter profligavi.*

XIII

Tantum virali iudicio pacata Respublica Vrsū Participatium Ducem assumit. Illata ab Saracenis clade segniter usi Narentini toto discurrerant palantes Adriaco, ut in Lacunis quasi natantes pisces jacerent Veneti, gravi Populi ejulatu, cujus querelis accensus Princeps triginta Longarum navium instructa Classe, movet in latrones. Hi solo nomine territi pacem supplices per Legatos exorant, obtinentque ea lege, ut damna illata ex æquo, & bono rependant. Aucta postea valida triremium apparatu Classe, in Saracenos Vrbi & ipsos ex vicinia incubantes progressus, circa Gradum accessit turba præpropere, solaque tuba fugat, fugientem non procul à Tarento profligat. Rei feliciter gestæ testis Populus,

lus, qui Principi cum manubiis revertenti Ioannem filium Victoriæ socium consortem dedit Imperii. Ita Vrsus perduellium ruina, triumphis auctus, Imperio composito, cum Carolo Crasso Occidentis Imperatore fœdere confirmato; Dossiduri Insula Vrbi adiecta, & Mappalibus piscatoriis ad inhabitandum instructa, primus ipse civili structura ædificia erigens, in quibus Vernas locavit pedi sequos, & prætextatos, Spina Lunga (nunc Iudaica) Barbolanis, Selvis, Iscolis ab exilio redeuntibus in domicilium permisa: Campanarum usu, & dono Græcis edoctis, quas antea nescierant, ut Basilio Imperatori gratus rependeret; à quo dictus Protospatharius; Anno initi Principatus decimo septimo obiit, funus procurante Ioanna ejus filia Abbatisa in Cœnobio S. Zacchariæ. Præficus, egerunt sex alii filii, Ioannes & Vrsus Venetiarum futuri Principes, Petrus & Baduarius cum Victorio Patriarcha Gradenfi, & Felicitâ coniuge Ioannis Ducis Bononiensis.

Lege Sabellicum, Sanfovinum, Petrum Iustinian. Petrum Marcellum, Io: Baptistam Contarenum. Chron. M. S.

IOAN.

IOANNES PARTICIPATIVS²⁹ D U X XIV.

Electus Anno 881. reliquit 887. Reassumpsit Anno 888.

INSCRIPTIO PRISCA.

*Comaclensem urbem Senatui Veneto infensam victricibus
armis nostris subegi.*

XIV.

VRso defuncto Participatio, Ioannes ejus filius & Col-
lega solus Rempubicam administravit. Æmulus
paternæ gloriæ Baduarium fratrem ad Ioannem
Pontificem Oratorem misit; ut eo auctore Coma-
clum finibus circumscriptum Venetiæ Antiquæ,
Reipublicæ cederet. Consilia hæc subodoratus Marinus Coma-
cli Comes vulneribus, vinculis Venetum Romam proficiscentem
accerfit, ab itinere retrahit, extorto cessionis juramento. Hinc pa-
triæ restitutus Baduarius vulnere, & mærore contabuit. Ioannes
verò cædem ulturus fraternam, in hostiles inferens arma lares,
post

post longam obsidionem, evertit, Ravennatisque agri incendio, Cædis auctores quæsiuit, sæviit, donec desiderati qui cæderentur. Nec adhuc satis parentatum credas, Comaclum incendio sustulit, ut amplius Comaclum non invenias. Deposuit postea venerans Alcaria ferrum, fanum extruxit SS. Cornelio, & Cypriano Sacrum in Medoacensi littore, manus forsân ut expurgaret cruentas, quod Mare inundante, Murianum translatum, cum suo Tutelari. Adversa postea cum cœpisset valetudine tentari, iussu Populi, Petrum & Vrsûm germanos fratres Veneti Cœli designavit Atlantes, parænesi sanctè præmissa, Rempublicam minimè eis commendari in hæreditatem, sed in tutelam à publico Orbis Rege, qui Venetos natura regit, dum homo Dei gratia gubernat, & supplet regnando, Deum, ProRex Dei, Tonanti similis non tamen æqualis. Qui licet conflare valeat ex pulvere Reges, nullum tamen æqualem facit, nec facere valet. Mementote fratres, Venetorum Ducibus alium superesse Regem qui lentè quidem, sed secure vindicat Genus Humanum. Hic dictis, tam Cœlo placuit reverentia Ducis, quod Letho vicinus sua funera vicit, & Mors tèrrita fugerit; Petro tamen Ducis fratre & Collega ætatis suæ Annorum viginti quinque, immaturè sublato, cui Vrsûm alterum subrogavit fratrem; cum quo tandem, novo tentatus morbo, ut fluctuantis Populi invidiam declinaret, sponte secessit, & Ducatus insignia liberè tradidit successori, Petro Candiano; cuius ob cædem throno iterum vacante, Respublica timore concussa, fasces denuo ei misit precarias, veluti in Lorarium à Patre Patriæ custodiendas: donec excusso pavore, sedato tumultu, ad otia se restituit privatus, postquàm successori suis manibus, Cornu imposuisset Regale.

SECUNDA EPIGRAPHES EI POSITA.

Consensu Patrum, Populique iterum Dux electus, Mensibus sex, diebus tredecim peractis, inualefcente morbo, Ducatum denuo me abdicavi.

Sabellicus, Petrus Iustinian. Io: Bapt. Cantar. Sabellicus.

PETRVS CANDIANVS³¹

V E L

S A N V T V S

D U X X V.

Electus Anno 887. cecidit mense quinto eiusdem Anni.

LEMM A PRISCVM.

*Dum adversus Narentanos, manus fortiter consererem, inter micantia
arma, pro Patria viriliter cecidi.*

XV.

DVx Ducem creat, Candianum Participatius omine
semper infausto Regni bicipitis: & solito iusta cane-
re ante sepulchrum. Narentini hostes Reipublicæ
anniversarii cum ex Illyrico Caprulas usque præda-
bundi advolassent; Candianus ut a rapinis eos dimo-
veret, longis aliquot rostratis infectatus, juxta Miculum Dalma-
tiæ promontorium offendit, suoque exemplo in prædones impres-
sione facta, profligaverat; cum ad hostium castra Fortuna trans-
fuga

fuga nascentem freto tumultavit Victoriā: dum enim Candianus nimis avidus in consertissimos se se hostes protrudit, ictu sagittæ perimitur. Hoc casu consternata classis sine Duce, sine rectore in manus tota concedit rapaces. Extincti Candiani cadaver ab Histris subtractum paulo post Gradum relatum ibidem humum subiit.

Sansevinus, Sabellicus, Petrus Justin. Io: Bapt. Contarenius.

DOMI.

DOMINICVS TRONVS,

V E L

TRIBVNVS

DUX XVI.

Enetorum Princeps, adest Dominicus *Tronus*, vel *Tribunus*: cujus nulla memoria in Ducali Palatio, vel in Historia; sed solum in Instrumento Clodiensi producto, Anno 1293 contra Petrum Gradonicum Venetum Ducem regalia poscentem à Clodiensibus, qui ad suæ urbis immunitatem, chartam exhibuere sequentem, teste Sansovino. *In nomine Dei & Salvatoris nostri Iesu Christi &c. Rivoalti. Cartam securitatis facimus nos omnes &c. de cunctis placito & alsercatione, & à tempore Domini Dominici Tribuno Ducis & Senioris nostri, nos omnes Clugienses de Clugia Maiore & Minore, & totius Venetiensibus &c. In fine verò ejusdem instrumenti subscriptiones leguntur sequentes.*

Ego Dominicus Tribuno Gratia Dei Dux confirmo.

Ego Petrus Forentio iudex manu mea scripsi.

Ego Petrus Tribunus filius Ducis manu mea.

Ego Ioannes Tribuno filius Dominici Ducis.

Supplenda itaque Ducum historia, adiecto Dominico Tribuno circa Annum 887. Huic Principi (teste *Sansovino*) tres fuere filii; Petrus, quem collegam habuit in Principatu: Ioannes, & Dominicus Patriarcha Gradenfis: sed teste Ferdin. Vghello *tom. 5.*

C

Italia

Italia Sacra pag. 1185. Dominicus Tribunus Petri Ducis Venetiarum xvi. filius, consentiente Clero, post Vitalis obitum in Patriarcham assumptus est. Anno 906. praeuit Annis 7, M. 11. diebus 3. ex quo habes Dominicum Tribunum Patriarcham Gradensem filium fuisse Petri Tribuni Venetorum Principis, non Dominici; sed Dominici nepos.

PETRVS TRONV³⁵S,
V E L

TRIBUNUS

DUX XVII.

Electus Anno 888. Obiit Anno 912.

INSCRIPTIO PRISCA.

Ab ingentibus undique bellis Patriam ingenti classe tutatus sum.

Petrus Dominici Principis Tribuni filius more vetusto sedem occupat paternam; quum Gens Scythica suis denuò excita sedibus, Berengario in faucibus Italiae devicto, fulminis instar per Lombardiam in nostram provinciam erupisset, fama Venetarum opum illecta. Hoc rerum cursu, de rebus nobilioribus oppidis, combusta Clodia, in unam Rivoalti expugnationem intenti, ratibus undequaque paratis se instruunt. Tribunus petrore

ctore armatus Civium, mænibus etiam cingere voluit latera Urbis, ducto muro à Castelli rivulo ad ædem Virginis Iubanicam, catena ferrea ab ipso muro ad Georgii fanum protensâ. Ingenti postea audacia, Gallicæ cladis recordatione erecti, animosi exiliunt præfente Tribuno Principe, adversus immanissimum hostem, qui circa Albiolam confederat. Missilibus primùm inito certamine, Barbari jaculatores prælio assueti terrestri, in lintribus fluctuare ceperunt. Veneti locorum gnari, navibus firmi veluti stataria pugna, certantes: hostem facile sternere, fundere, iniectisque harpagonibus fugitivos sistere potuerunt: unde Barbari universi gladio velaqua perierint. Horum spoliis Respublica vulnera superioribus recepta bellis lenivit, hocque Duce quievit. Regnavit iste quatuor lustris, domi iustitia clarus, foris terribilis, & post Scythas devictos, quò altius ascenderet, non haberet. Solus enim irruentes Hunnorum phalanges propulsaverat; cum vicini omnes sub gladio corruissent hostili: totaque Italia & Lombardia incendio conflagrasset. Morientem Luxit Populus: nec sine miraculo, quòd eum longævi non peniteret Principatus. Cadaver Fanum D. Zachariæ excepit, nobili Ducum Sepulchro.

Lege Sanfovinum, Sabellicum, Petrum Iustinianum, Petrum Marcellum, Io. Bapt. Contarenum.

Nec Lectorem fugiat, quod scribit Sanfovinus *Troni* & *Tribuni* cognomina confundi Gentilitia. Ne videamur palpare viventes, cum *Tronum* hic diximus vel *Tribunum*.

VRSVS PARTICIPATIUS³⁷ D U X XVIII.

Electus Anno 912. obiit Ann. 932.

INSCRIPTIO ANTIQVA.

*Quoad decuit, Iustitiam, & pacem colui: tandem concepto voto, in Monasterio
S. Felicis, diem clausi.*

Rsum fed innocuum & mansuetum Gens exhibet
Baduaria. Vngues exierit fed in seipsum, quia Sce-
ptum non respuerit. Sapiens, Religiosus, Iustus,
Pius causam nunquam procuravit familiæ, quam
Reipublicæ dicebat oppignoratam ære, sanguine,
fide. Vnicusei filius Byzantium missus, & à Græco
Imperatore dictus Protospatarius, in reditu, crudelis Reguli in Il-
lyrico mancipium factus genitorem excitare non valuit ad vindi-
ctam; quam pater exigere ferro potens, neglexit; & ne sanguinem
funderet, per legatum Dominicum Matamauci Archidiaconum,
auro redemit. Post hanc legationem Dominicus ex Archidiao-

C 3 no,

38 VRSVS PARTICIPATIVS DVX XVIII.

no, Episcopus dictus, fructu officii honestè præstiti volentibus & valentibus benefacere. Pacis avidus in Clodiam vix arma tulit, etiam retraxit: ut nescias citius jerit, vel redierit solius timore justitiæ, auditis legibus quas à Majoribus pactas protrulere Clodienses. Aureum verè sæculum, in quo pro Sapientia non pro libidine, administrantur Regna; ipsique Reges profitentur non consistere sine Iustitia. Cudendi æris à Priscis traditam facultatem, in Argentum ampliavit Libertatis jure, qua ab initio nata, non facta Respublica. Cœlestis cupidus Regni, projectis phaleris, quas invitus induerat, Monachorum in claustra receptus, D. Felicis a se terio nomen dedit, ut ibi psalmodia & jejunio securior Orbes, quàm Orbem ferro revolveret. Si quæris cineres? Altini quiescunt. Si animam? Hæc ad Superos evolavit.

Lege Sanfovinum, Sabellicum, Petrum Iustinianum, Petrum Marcellum, Io. Bapt. Contarenum.

Sub hoc Principe (teste Io. Bapt. Contareno *Histor. lib. 3. pag. 25.*) cepit Veneta Respublica monetam cudere *Argenteam*: cum antea percussisset solummodò *ancam*.

PETRVS CANDIANVS³⁹

V E L

S A N V T V S

D U X X I X .

Electus Anno 932. obiit Anno 939.

E P I G R A P H E S .

Comaculum expugnavi : Iustinopolim censuariam reddidi .

Petrus Candianus Petri Principes à Dalmatis cæsi filius (nepotibus etiam nomen hæreditarium) puellas cum vidisset, quæ ad Connubia auro gemmisque divites in Templo convenerant ab Histris raptas ad libidinem traduci; è vestigio insequutus prædones, qui in Caprulanis paludibus furtum dividebant, inopinantes aggressus, repetita præda ad internecionem confecit. Iustinopolim temeratæ Iustitiæ, piratarumque sedem expugnat: Lanterium superbum Marchionem Istriæ domat: Pacem roganti (Marino in-

C 4 terce-

tercedente Patriarcha Gradenſi) ea conditione largitur, ut qui Veneres aſportaverant, Bacchum centum doliis captivum Venetias quotannis inferrent. Victoriæ memoriam Ludi annui ſervarunt Mariarum nuncupati: duodecim ſcilicet Virgines apparatu ſolemni, frequentiffima urbis parte circumvehebantur; more retento uſque ad Genuenſis belli tempora: tunc enim Clodiam tenente Ligure: civitate curis occupata majoribus, ludus evanuit. Grates tamen Virgini Deiparæ acturus Princeps annuatim in templum descendit S. Mariæ Formosæ. Ab Iſtris poſtea ad Comaclenſes vela convertit, Urbemque victam igne voluit expiari, aſportatis prius SS. Saturnini & Nicodemi exuviis, quas in Virginis Formosæ templo locavit. Hoſtibus ſeptennio domitis placuit quieſcere; ut mortuo ſtempori, æternitati reſurgeret.

*Lege Sabellicum, Sanſevinum, Petrum Juſtinian. Petrum Marcellum, Io: Ba-
ptiſtam Contarenum.*

PETRVS

PETRVS PARTICIPATIVS⁴¹
V E L
B A D V A R I V S
D U X X X.

Electus Anno 939. obiit 942.

PRÆCONIVM EI SCRIPTVM.

*Multa Berengarius mihi privilegia fecit
Atque Monetam cudere posse dedit.*

Portis adest Princeps, armatus, victor, læsus, lætus ne patriam bellis involveret, vindictam, quàm à Dalmatiæ Regulo exigere jure poterat, neglexit: tutius ducens Regnum calamo, quàm ferro tueri: & astu quàm hasta servare. Ex Ilirica captivitate reversus, in patria libera coronam faciliè invenit; quod in servitute didicisset libero Populo dominari. Publico præcinctus gladio vim sibi præteriit illatam: nè ad vindictam Iustitià videretur abuti, & priva-

privato illatam, in Rempublicam redundaret. Vltio cum sit doloris confessio: nec magnus animus quem curvat iniuria: privatus quievit, Princeps indulgit. Suis primum à rebus secedens, ut civibus otia pararet, nec somno vacabat, nec succumbebat, ut monita conscriberet salutaria: quibus cum Regibus præcipuè Longobardorum pacem coleret, & cum Græcis fœdera instauraret, mercimonia augeret. Biennio præfuit sedendo, dum alii pugnando. Ejus Imperium sine ferro, sine maleo expolitum transmisit ad posterum in osculo pacis. Obiit ut vixit, sine jurgio, sine querela: inter Beatorum agmina secedens, ad D. Zacchariæ fanum relictis exuviis, sub ramis Olivarum.

Lege Sabellicum, Petrum Iustinianum, Petrum Marcellum, Sanfovium. Inter fœdera cum Berengario Rege Longobardorum percussa, Ius illud fuit Regale nascenti coevum Reipublicæ, signandi monetam propriam: cujus usus (teste Cassiodoro lib. ep. 24.) in Rivo Alto Sede erecta Ducali, connaturalis fuit Venetæ Reipublicæ: Monetam illic quodammodo percutitur victualis: ipso subferibente Rudolpho I. Imperatore (teste Dandulo in Annalibus, & Sanfovino pag. 486. lib. II.) Ducem Venetum potestatem habere faciendi Monetam, quia eidem Imperatori constabat, antiquos Duces hoc continuatis temporibus perfecisse.

PETRVS CANDIANVS ⁴³ III.

D U X XXI.

Electus Anno 942. Obiit Anno 959.

MEMORIA ANTIQVA.

*Sub me Reliquia S. Io: Bragora Ecclesia deportantur.
Obi paulo post substitutum filium.*

Petrus Candianus tertius, qui Patri in Collegam datus lascivente juvena Imperium amisit, ætate moribusque maturior redemit post obitum Baduarii. Ante Imperium ignavus, crudus, molestus, post imperium gnavus, clemens, modestus lasciviam exuit, cum purpuram induit. Ferocia in piratas conversa, Narentinos sæpe domitos, nunquam fractos, prælio frequenti delevit penitus. Pacem ab eis petitam distulit, donec toto Mari collectas prædas restituerent. Bello liber externo, intestino obnoxius, semper inœlix sive vincat, sive vincatur, adversus filium, gladium exacuit, parricidam. O Imperii cœca libido; propter quam Pater, Patria, Deus cubare nequeunt sine custodibus. Adfuere

fuere Principi in suppetias, Aquarum inundatione Mare, hiatu Terra, fulmine Cœlum; contra omnes Parricida, armatas dirigit acies adversus genitorem in templo clausum; minimè contentus homines vincere, nisi Deum propria in domo laceraret. Excitatus tunc furor Populi, impium propulsavit filium, restequē suffocasset; nisi pius pater pro suo parricida intercessisset. Hinc pax sed bello crudelior. Genitori namque ingratus & patriæ, ad latrones confugiens, ducem eis se præbuit proscrip̃tus, ut terra marique rapinam agerent. Decreverat Pater Optimus, in quo semper Respublica familiæ prævaluit, patriæ libertati filium immolare: Sed mærore consumptus dum in expeditione esset, Anno Principatus undecimo vel xvii. cecidit, de Republica magis, quàm filio sollicitus: Clero anathematizante & Populo eos, qui Parricidæ proponeret Indulgentiam.

Lege Sabellicum, Sanfovinum, Ioannem Baptistam Centarenum, Petrum Marcellum, Petrum Insin.

PETRVS CANDIANVS⁴⁵

V E L

S A N V T V S

D U X XXII.

Electus Anno 952. obiit Anno 972.

EPIGRAPHES PRISCA.

A populo spreus, Dux eligor, occidor ferro.

Tat contra rationem, defensor mali sui, Populus. Fa-
vorem mobilis, & inconstans quem damnavit, laudat:
& priusquam Sol occidat, & Luna recurat; iisdem in
comitiis, eadem probat, & reprehendit: quem
morti adjudicavit, Prætozem ponit, Principem eli-
git, Candianum illum; qui imperium Patris arripere malens,
quàm expectare, & sibi uni per nefas asserere, quàm per leges ha-
bere cum genitore commune; turbas aluit, seditiosos centuriavit;
propterea spe patriæ recuperandæ præcisa, jure & jurejurando pro-
scriptus,

scriptus, cum piratis Rempublicam laceſſivit; nunc populari levitate, more triumphali, miſſa claſſe revocatus in patriam, fortuna ſuffragante, repugnante virtute, inter feſtivos furentium plauſus thronum ſcandit; quem verè divitiis auxit, titulis, & honoribus. Sub eo namque Gradenſis Antiſtes. Patriarcha dictus in Romano Concilio, Primas præfuit Venetis & Iſtris. Ad repetendum Chriſti Salvatoris ſepulchrum, claſſicum canente Io: XII. R. P. renovato cum Imperatoribus foedere, hoſtibus vetuit infidis, pretio vendi arma, alimenta, rates, ſub pœna librarum auri centum: & cui æs deficeret, in corpore lueret. Sancta hæc cæcus prophanavit Amor. Violato thoro, in thronum inducit adulteram, legitimâ cum prole, Ioannâ relegatâ coniuge, Vvaldertam Oberti Principis Hetruriæ filiam. Addit aliud pro dote ſcelus, ex Gynecæo in forum, à foro in confinia, flagitia transfert, quæſitâ juris ſpetie, quo libidinem obumbraret Imperii. Senatu itaque inconſulto, Opitergium nobilem urbem, caſtra ducit, prædia poſcens ex dote debita, confectisſque criminibus, arcem capit, aciem fundit, primates perdit. Scelerum inde torquente conſcientia, ut à populo ſibi caveret irato, Regiam inſtruit in arcem, præſidio munit timore Nemefis, quam prævidit, ſed non vitavit. Venetus namque Populus memor libertatis avitæ, ex paranymphe carnifex, poſtquam Vitam porrexiſſet Tyranno, vitam repetitu ruſ flama, & ferro, ad valvas uſque Ducales irrumpens, quamvis repulſus, alti furoris arma, faces & ignem in atrium immittit. D. Marci Templum flamma correptum concidit. Candianus Aris, ad quas confugerat, incendio pulſus, in Plebis ferrum maſtandus incidit cum filio parvulo, quem ſinu ſtrinxerat, & deprecabatur inſonti. At ſpretis precibus, utrique fauces eliſæ, & cadavera in macellum abiecta; ne quis ad imitandam tyrannidem ſupereſſet. Ioanne tamen Gradonico rogante, tam foedum ſpectaculum ſubtractum, & in æde D. Hilarii honorificè ſepultum.

Lege Petrum Iuſtinianum, Sabellicum, Io: Baptiſtam Contarenum, Sanevinum M. S. Danduli.

PETRUS VRSEOLUS⁴⁷ DUX XXIII.

Creatus Anno 976. Obiit Anno 977.

VETVS INSCRIPTIO.

*Ecclesiam S. Marci prius edificavi: deinde Monachus factus
miracula plurima egi.*

PEr rogam ad regnum ascendit Vrseolus. Igne ad solius Candiani Ducis perniciem immisso, cum Ducarium, Urbis Tempia, tercentæque privatorum domus conflagraissent: Ducarium, Templum suo sumptu magnificentius restituit; jure, vel iniuria corruptum? incertum. E Cælo forsan demissæ faces, quæ tyrannide Urbem purgarent. Invitus ad sedem rapitur, fluctumtimens popularem, in quo rarus Innocentiæ locus. Religione tamen colligavit, juramento exacto, quod omnes solummodo Rempublicam procurarent. Afflictæ urbi Princeps datus patrem gessit, ex cinere adhuc fumante ædes excitans marmoreas, & Templum Aureum; cum quo & sæculum reformavit moribus aureis, subditis

ditis ad Iustitiam, & Pietatem compositis. Pietati arma coniuncta. Cum enim funesto Sarracenorum agmine, post subactam Capuam, ferro & fame Barium præmeretur in Apulia, instructis Vrseolus navibus, Annonâ recreavit, debellataque Barbarorum classe, Saracenos toto Mari fugavit: quia ab eo tempore oras Italicas appetere formidarunt. Victor rediens, fasces, quos semper fastidierat, cum Annum sustinisset, abiecit; aula, uxore, filio relictis. Concubiis umbris connubia deseruit, stellarum faciem præferente eo, cujus amore diadema spernebat. Priusquàm discederet, Clerum, Monachos, Pauperes, redditibus, donariis, Nosocomio fovit, auxit. Vitalem Candianum in patriam Gallos sollicitantem, Angelo revelante, detexit, patienterque sustinuit. Regia excedens Ioannem Gradonicum, & Ioannem Maurocænum cum D. Romualdo, & Guarino consilii conscios habuit & socios, cum quibus in Aquitaniam abiit ad tyrocinium obedientiæ. Tria ibi professus, Silentium, Psalterium, Ieiunium, Rempublicam spectavit, curavit etiam à longè. Ejus discessu mæstus adhuc quærit, sed frustra populus, ni forsân inveniat inter Beatos. Ex alto namque nostras audire, & exaudire preces, testantur Miracula.

Sabellicus, Sansovinus, Petrus Justin. Petrus Marcellus, Io: Baptista Contreras.

VITALIS CANDIANVS

D U X XXIV.

Electus Anno 977. obiit Anno 979.

PRÆCONIVM VETVSTVM.

Cives discordes sedo: Morior Monachatus.

XXIII

Vitali Candiano Candiani III. filio vitam dedit salum, rogum infani patris sanos mores: solum Deus. Populi consensu Dux electus vota populi, & vota Dei implevit abundè, justitià, & abundantia pacis. Hinc patruo interprete Vitali Candiano Gradensi Antistite, Othonem III. Imperatorem patriæ reconciliavit: Cives ad concordiam, absquè murmure, blandè, leniterque coegit: iis ipsis placens, quos aliquando damnavit. Morbo petitus repentino, Anno regiminis secundo, plenus meritis, non Annis thronum reliquit, ut vitam ageret solitariam, & inter mortuos vivens disceret, bene mori. Cupiens porro securè enatare, gazæ suæ sarcinas proiecit in

D paupe-

pauperes, vix lectulum servans, in quo mori posset. Claustra ingressus D. Hilarii, Angelos testes habuit suæ poenitentiae. Obiit adstante Principe successore suo Tribuno Memo, qui ad famam Sanctitatis accurrens, spiritum imbuiere desiderabat exeuntem, quo suum moderaretur Principatum. In Cœlos cum bona præmisisset, & seipsum; idcirco expeditio pervenit; die scilicet Monachus septimo, Christi verbis prolatis. *Pater in manus tuas commendo spiritum meum.* Exeuntem Confessorum turba circumdedit cum hymnis & canticis, eâ pompâ, quâ Angeli occurrere solent hominibus poenitentibus.

Salcellius, Sanfovinus, Petrus Iustin. Petrus Marcellus, Io: Baptista Centavrenus.

TRIBVNVS MEMV^sS

DUX XXV.

Electus Anno 979. obiit Anno 991.

SCHEMA VETVS.

*Regis ab insidiis defendens Imperialis
Othonis patriam, pondera multa tuli.*

Primusecce civis, sed minor Principe: non enim satis optimo Principi sancti mores. Auro dives (quod ad lasciviam, non ad Regnum) Animam potius hominis subiit: quam Principis: cuius Spiritus, aureus exigitur in corpore ferreo. Satis homini, non satis Principi unica virtus: vel inter reliquas Iustitia una pro cunctis. Sine iustitia nequit Princeps agere Pro-Regem Dei: cum sine eà Deus ipse minime in Cœlo consistat. Hæc sola Regem disgregat à tyranno. Munera respuit, personas non respicit: æquo pulsat pede pauperum tabernas, Regumque turres. Felicissimus Princeps futurus Memus, nisi inno-

D 2 cens

censaſſumpſiſſet aliena delicta, & pacto amicitiae, vel vinculo corruptus affinitatis, in partes deſcendiſſet eorum, quorum erat Iudex conſtitutus. Maurocæna & Caloprina accuſatus foviffe diſidia (quorum claſſicum, & cædes promiſcuæ uſque in aulam inſonuere Othonis Imperatoris) ut reus languet, forſan innocens, quia indefenſus. Sed hæc venia datur Antiquitati, fabulis miſcere hiſtoriam ſine piaculo. Urbis potiundæ avidus Imperator, ad eum confugientibus Caloprinis occurrit, accurrit, erexit, Rei benè gerendæ occaſionem naſtus, cepit immiſſa fame præludere, bello certaturus aperto; ni maligna conſilia, Cæſaris obitus intercæpiſſet repentinus: & intercedente Adheleide Imperatrice (cujus in aulâ Vvaldrada degebat olim Principis Candiani coniux) Reſpublica facinoroſis Caloprinis veniam dediſſet. Ab hoc Principe Ioannes Maurocænus ex Aquitaniâ redux Inſulam, quam D. Georgius inſederat, dono accepit, ut D. Benedicti cænobiarchis aſylum eſſet & domicilium; quò Memus ipſe diademate poſito vel ſpoliatus ſe recepit, ad frugem meliorem, filii inſtructus exemplo, qui vitam æmulabatur Angelicam ſub ſigno Michaelis Archangeli. Ejus exuvias S. Zaccharias excepit in ſinu ſuo.

Lege Sanſovinum, Sabellicum, Petrum Juſtinianum, Petrum Marcellum, Io: Bapt. Contarenum.

PETRUS VRSEOLUS⁵³ DUX XXVI.

Creatus Anno 991. Obiit Anno 1009.

VETVS ELOGIVM.

*Subiugo Dalmatiam communis commoditate: Sponte bona multis
colla dedere iugo.*

Bellum in Deum, divorumque Imagines gestiente
Græco, ita prævaluere Barbari & Piratæ, quod Hi-
stria, Dalmatia sedibus quasi exciperentur avitis.
Tantiscalamitatibus cum se eximere non valerent
Illyrici, ad Venetos confugerunt Græco annuente
Cæsare: quorum imperium gerebat Petrus Vrseolus Secundus,
cui parens Vrseolus primus Cornu prædixerat, & Cornucopiam.
Idea illi Principis Sancti, Imago paterna, à quâ pro summo erat,
Iustitia non esse degenerem: major tamen evasit fœderibus, atque
triumphis. Tota namque Græcia Veneti mercatores à teloniis &
vectigalibus navigarunt immunes. Italia, Syria, Ægyptus non si-
ne honore, D. Marci suspexere vexilla. Histri ad Venetæ classis
D 3 appul-

appulsum, Vrseolo fidem iurarunt. Omnium primi, Parentini, inde Polani tota ora sequente maritima usque in Dalmatiam: ubi Laderenses primi legem ultro acceperunt: vulgataque eorum deditione, reliquæ urbes Litoreæ & Mediteraneæ jugum subiere suave. Nulli namque vis illata, vel iniuria. Clementia in tutelam suscepti Populi, iustitia atque religione defensi. Corcyra sola Nigra cum Lesina olim Pharia maluit cum pati, quam se se tradere. Vrseolus nè ullum perfugium piratis relinqueret armis uti decrevit in eos, quos pietas non examasset. De Corcyra itaque Melæna sumptum supplicium. Phari insula validissimum piratarum asyllum, & præda refectum diutina eversum, supplicio sumpto eorum, qui deditionem dissuaserant. In Narentinos pro coronide itum: quorum castra, totaque regio diruta, deletumque cum ipsis oppidis pervicacissimæ gentis nomen: rabiem & sævitiam crudelissimi hostis, pari furore mulcendo Domo insolita felicitate reversus, novo titulo Dalmatiæ Principis acutus, hospitio excepit Othonem III. Imperatore: quos ut Sacramenta stringerent: filiam Ducis eo tempore natam Otho de Sacro fonte levavit, muneraque remisit Imperatoribus ex fœdere debita. Libertatis porro securitatem ut Numinibus commendaret: instaurato Grado, corpora SS. Fortunati & Hermagoræ, & cum his Dionysii, Largi, & Hermogenis novo condidit Sacrario. Venetias D. Barbaræ reliquias à filio Ioanne. (Hic Byzantini Cæsaris neptem duxerat in uxorem) Byzantio traiectas, Tormentorum præsidem in Vrbe constituit. Heracliæ Templum cum ædibus excitavit: Tantis triumphis Atlas iste in senectute pene nutavit, gemino appetitus hoste, Peste & Fame, quasi unum sperneret bellatorem. Hanc Annona suo ære collecta cum saturasset: illi quasi succubuit, quod ægrotantibus doloris particeps adesse voluerit, Nam amissis & filio, uno eodemque funere. Bona sua testamento partitus, Liberis, Pauperibus, Republica ex æquo scriptis hæredibus: in atrio D. Zachariæ condi voluit, ne profano, ut aiebat, cinere Sacrum pollueret.

*Lege Petrum Iustinianum, Sabellicum, Io: Baptistam Contarenum, San-
sovinum.*

OTHO

OTHO VRSEOLVS^{SS}

DUK XXVII.

Electus Anno 1009. Obiit Anno 1026.

VETVS INSCRIPTIO.

*Marte gradum redimens, quem vi Patriarcha tenebat Urbis Aquileia
demum de sede repellor.*

Otho Vrseolus bellicoso patre, iusto avo natus ab uno
arma, ab altero lege edoctus, avi Sanctitatem, pa-
tristriumphos æquavit. Nondum quartum imple-
verat ætatis lustrum, cum Princeps inauguratus,
Creatus patris Collega stipavit. Ejus fama impulsus
Geica Rex Panoniæ filiam illi matrimonio locavit. Nec Venus
Martem corripit, sed in Hadrienses accendit, qui in Rem publi-
cam ausi animos tollere, spolia coacti deponere & pacem cogare,
habuere, ferro, flamma concisi, ut deinceps lacertos movere non
valuerint. Murrimirus etiam Croaciæ Regulus Iadrensis infes-
tus, cum Othone congregi ausus exutus castris & com meatu, vix

D 4 fuga

fugà intra rupes elapsus, supplex pacem obtinuit, quam cum potentioribus colendam suo malo didicit. Post victoriam Otho lustravit Histriam, Dalmatiam, novoque fidelitatis juramento exacto astringit populos. Sed heu quàm citò patriæ felicitàti invident Fata. Ex Dalmatia reversum Dominicus Flabanicus iniquà coniuratione incautum opprimit, & iustitià securum, captumque abrafa barba, Anno quinto, ex quo solus Rempublicam administrabat, in secundò Græciam relegant. Ibi vitæ fabulam persolvit humanæ.

Lege Sabellicum, Petrum Iustinian. Petrum Marcellum, Io: Bapt. Contar.

Sanfovinus in vita hujus Principis scribit, bis eum pulsum in exilium. Primò quando ex Dalmatià redux, orto cum civibus dissidio eum relegant eusque fratrem Patriarcham Gradensem: unde restitutus, & Pepone Patriarcha devicto Aquileiensi, iterum Byzantium deportatur, occasione discordiæ inter eum, & Episcopum Olivolensem.

PETRUS CENTRANICUS⁵⁷

D V X XXVIII.

Electus Anno 1026. obiit Anno 1032.

MEMORIA ANTIQVA.

Precessore meo privato sceptrum gubernare.

Vitia Veneto pulsa Coelo, Othonis exilio, locum pellicibus deditat. In partes divisa Republica; trahat sua quemque voluptas. Horum fortior Petrus Centranicus ad Principatum assumptus, vel intrusus Bello occurrere civili tutius ducens, quam hostibus externis, arcem amisit Gradensem à Pe-
pone occupatam Patriarcha Aquileiensi, qui specie tutelæ, favente ignavia Centranici, armatus irrepsit; Hinc irati cives Trabea exutum Ducali, abrasa barba, quarto Magistratus Anno, in carcerem detruferunt, vel in Claustrum; missis Byzantium Legatis, qui Othonem revocarent, Vrsus interim fratrem Gradensem Anustite subrogato, sed eum invenere defunctum: Coelo forsitan exigente vin-

§8 PETRVS CENTRANICVS DVX XXVIII.

te vindictam ; ne ingrata civitas Principem suis, avorumque meritis clarissimum reciperet , quem impunitis parricidis exulem otiosa patiebatur. Morte cognita fratris, Vrsus se administrationi subtrahit, ut ex carminibus ad ejus depictum simulacrum in Ducali prostat palatio .

Othonem fratrem supplet Patriarcha Gradensis

Donec ab exilio defunctum comperit esse .

Dominicus autem Vrseolus invasit, unaque nocte retinet ; furente pro libertate populo, à quo usque ad sanguinem flagellatus ejicitur, Ravennam fugiens, ubi contabuit . Princeps & nihil , humanæ vicissitudinis rotam unica nocte sustinuit.

Sabellicus, Petrus Justin. Sansovinius, Petrus Marcellus, Io: Bapt. Conrarenus.

Tot Reges & Principes cum suspicis Clericali tonsura redimitos ; pietatem nè credas & Religionem, sed supplicium : quod Cœnobîa Antiquis, & Claustra carceres fuere Regales.

D O.

DOMINICVS FLABANICVS⁵⁹

D V X XXIX.

Electus Anno 1032. obiit Anno 1042.

INSCRIPTIO PRISCA.

*Sub me salubre decretum : ne quis consortem , seu successorem
in Ducatu sibi vivens faciat.*

Dominicus Flabanicus ob iniquam in Vrseolos conjurationem, exul & profugus, fluctuantis Populi suffragiis revocatus in Patriam, & in Patrem assumptus, sui Principatus decennio, Reipublicæ plus attulerit, vel abstulerit? incertum. Gemina sub eo Comitia, Prophana, & Sacra: In utroque Principe adstante, favente, vel promovente. In his disciplina restituta Ecclesiastica, firmata sine superstitione Religio, suas habuit Cultus leges, quibus ad syllabam & mensuram homo laudes persolveret Deo. In Comitibus Civilibus, postquam Othonis optimi Principis in exilium ejicienti auctor fuisset: Vrseolæ gentis, quam *Magnam Vrsam* accusabat futuram

turam populo plaudente infano, qui hujus familiæ veterum meritorum oblitus, alieni odii minister, proscriptioni (nullo reclamante, subscripsit, nec amplius de restitutione cogitavit) hostis acerrimus, scelera uno pensat facinore: quod Principatus hæredes, & Principatus consortes, sub pœna perduellionis, cum Patre Liberos interdixerit. Libertas (quæ una pro cunctis) laudat extollit, Flabanicum, nec ad colluviem Tyrannorum rejici permittit. Imò Lege lata Mortales deseruit, quod opus absolvisset immortale: ratione instituta regnandi, quæ omnes regnant, & Libertas cubat sine custodibus. Ab hac die dicitur redemisse Deus populum suum, vigilem descendisse ad ostium Libertatis: nec ullum permisisse Pro Regem Dei, nisi à Deo datum. Anno x. vel xi. Principatus Flabanicus Fato cessit, sepulchro exceptus in templo S. Zacchariæ, vel in Cœnobio S. Crucis.

Sabellicus, Petrus Justinianus, Petrus Marcellus, Sansovinus, Io: Bapt. Con-
sarennus.

DOMINICVS CONTARENVS⁶¹

D U X X X X.

Electus Anno 1042. obiit Anno 1068.

EPIGRAPHES PRISCA.

Bello convictam Iadram castigo rebellum.

Anno tertio super quinquagesimum servatæ fidei, Iaderenses abiuratâ Republicâ, ad fraudis imitationem, totum sollicitabant Illyricum. Hinc Dominicus Contarenius Flabanico subrogatus expeditâ classe Iaderam navigans, eo impetu oppugnavit, ut illa muralibus concussa tormentis, fugatisque Pannonis Regis suppetiis, cui se se dederat, nè à fundamentis excisa ignominia suæ testis superesset sempiterna, novum præstitit fidei sacramentum. Ejus expugnatione vulgatâ, de cæteris Dalmatiæ oppidis triumphavit. Adversus Normannos secunda fuit Contareni expeditio, qui Macedoniam maritimam cædibus ac rapinis replebant, torpente Græco

Græco superbiâ, & ignaviâ. Pepumetiam Aquileiæ Præfulem ; qui Grado infederat denuò, sternere placuit, sed anathemate immisso à Romano Pontifice. Inito tandem fædere cum Henrico III. Imperatore, pacis hostiam litavit gemino in templo, quod ipse excitavit. Alterum D. Nicolao in litore, D. Benedicti vallatum cohorte. In Vrbe alterum D. Michaeli, cujus phalangibus commissâ Urbis custodiâ; ipse Anno Imperii xxvi. ad Deum abijt, relictis ad D. Nicolai, exuvius.

Sabellicus, Sansovinus, Petrus Justin. Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenus.

DOMINICVS SILVIVS⁶³

V E L

S E L V V S

D U X X X X I .

Electus Anno 1068. obiit Ann. 1084.

INSCRIPTIO ANTIQVA.

*Armatus repulsi Guiscardum Marte Robertum
Dyrachii hinc Dominum me vocat Presub Alexis.*

XXXI

HVmanę vicissitudinis accipe historiam, non fabulam
ut legas, & lugeas. Contareno Duci cum Nenias
canerent, non adhuc absoluto funere, in eodem
Templo ludit populus, Ioquę canit Dominico Sil-
vio. Luctu in citharam verso, subita acclamatione
salutant Principem. Habuit iste coniugem Gręci fa-
stus & superbę clemę, Byzantii natam, quę ad lavandum aqua
spreta communi, floribus aurantiis, Rosarumque uteretur, ut
adeun-

adeuntium sensus obrueret. At cum nil immoderata luxuriâ brevius: in fetidissimam tabern cultus ille declinavit insolentissimus; ut nec aquâ, nec aliâ ope, tabidi corporis saniem valeret abstergere. Ex adverso pius Princeps Religioni totus intentus, D. Iacobi in Rivoalto primum Urbis Templum vetustate fatiscens restituit. D. Marci ædem, quam lateritiam invenerat, pretioso fulcivit marmore, substrato auro Musivis ornavit; & ad miraculum, totam ibi Celi molem atomis compegit lapideis. Gemina ei in Normannos expeditio alternante fortuna suscepta: pugna namque navali Dyrrachio pulsus, dum repetita acie hostem ferox insequitur; ferocius repulsus, parvo navigio fugitivus revertitur, classe reliquâ dissipata. Belli cladem Princeps sui exauctoratione persolvit reus fortunæ, non virtutis. Defunctum tanquam innocuum D. Marcus in gremio Templi suscepit, Imperii Anno xvi.

*Petrus Iustinianus . Sabellicus . Petrus Marcellus . Sanfovinius . Io: Bapt. Com-
tarenus . Chron. M. S. Dandoli .*

65

VITALIS PHALETRVS

DE DONIS

DUX XXXII.

Electus Anno 1084. Obiit Anno 1097.

VETVS INSCRIPTIO.

Clare fœ osculum Corpus mihi Sancti Marcæ.

ADversus Normannos reparatâ classe, alteram primâ non minorem prope Corcyram, cædem Venetus subjiit. Hinc fœdere, & affinitate Phaletrus, quod ferro non valuit, Fata subvertere tentans, vel deludere. Orientis, & Occidentis manu valvas occlusit. Illyrici regnum, quod belli jure piratis perditis, majores nostri sibi asseruerant, firmavit ipse duorum Cæsarum decreto, Alexii Constantinopolitani, & Henrici Germani. Venetias iste descenderat in adorationem Marci Evangelistæ, qui in aliam sedem cum dubitaretur migrasse, bracchio ex columna exerto, Rempubicam succol-

succollare ostendit in quadro positam Religionis. Hac occasione Phaletri natam de sacro fonte suscipiens, cum eà Rempublicam adoptare professus, egit deinceps magis, amore paterno, quàm maiestate Regali. Surrepentibus autem cum Annonæ caritate in Urbem vitiis, quæ nunquàm sine patrocínio: Censores præposuit nomine *Proprii*, cum gladii facultate; cuius timore ad normam naturæ, Populus honestè viveret; alterum non læderet: suum cuiquè tribueret. Hoc Magistratu reddita est tranquillitas magna; qui & sæculo vicens currenti *Proprii* nomen servat, licet coniugibus & affinibus vigilans; à criminibus ad civilia descenderit: eo tamen inscio; nullus adhuc peccator morti destinatur. Anno *xxii*. vel *xxiii*. Princeps vitam posuit, tumbæ exceptus lapideâ, in ostio D. Marci, quum Aer, Tellus, Astra, Pontus insanirent, & solo Contagio se contererent. Vigebat Fames, & solâ sterilitate nutriebatur. Cum Elementis insanis gestiebat Populus, micisque panis operiendo sepulchrum Principis, clamabat: *Satiare mortuus, qui nec pane viuos satiare valuisti.*

Petrus Iustinianus. Sabellicus. Petrus Marcellus. Sanfovinus. Io: Bapt. Comtarenus. Chron. M. S. Danduli.

EPITAPHIVM.

*Moribus insignis, titulis celeberrime dignis,
Cultor honestatis, Dux omnimode probitatis
In commune bonus, semper ad omnia pronus,
Publica conservans meliora boni coacervans,
Dum veterum gesta renovans, plus reddis honestas.
Cunctaque incunde faciens das semper abunde,
Ut fieret plenus quicumque veniret egenus,
Plus quoque longinquo refovens, quàm carne propinquos.
Vita fuit cuius patria tremor hostibus huius,
Reddens tranquillos, hos lingua viribus illos,
Cuius erat scire populos pro pace subire,
In quocunque fores expendia sive labores,
Decretis legum muniens regum,
Ut fieres horum Rex & corrector eorum,
Fama super cædros cuius dedit ire Faledros,
Christi natalis peragis dum festa Vitalis,
Duceris ad funus factus dolor omnibus unus,
Obiit V. Fale. DL. De... Domin. Ven.
Dux.... Ann. D.*

Indict. IIIL

V I-

VITALIS MICHAEL

DUX XXXIII.

Electus Anno 1097. obiit Anno 1100.

PRÆCONIVM VETVSTVM.

*Pisanam Classem Sacra Telluris, ut hostes
Præpositum Caisaræ Egypti inre repulsi.*

AD redimendum Salvatoris Sepulchrum cum Orbem exciret Vrbanus Pontifex. Veneti ne Christo viderentur deesse; CC navium classem sub Ioanne filio Principis Vitalis Michaelis, & Henrico Contarino Castellano Antistite compararunt. Diviso tunc Orbe Terrarum, ab una pietas, ab altera superstitio pugnabat. Belli votum, Hierosolymæ expugnatio, pro quâ noster penè Orbis sub signis peragravit. Veneti sacræ militiæ tesserâ assumptâ, Rhodum navigarunt, ubi à Pisanis probro excepti invidiâ instigante, vel Græco Cæsare (qui Syriacam expeditionem invidebat Latinis) ferro propulsarunt; ex quinquaginta navium

E 2 classe

classe Pisana, vix duabus & viginti fugà servatis. Captivæ tamen redditæ, quod in Turcas infervirent: & Veneto satis esset, vicisse. Ioppen inde navigantes, Gothofredum salutavere Bulionium totius Belli moderatorem; à quo laudatà Venetorum virtute, Porphyriten expugnandum accepere. Eo victo Tyberiadem (quam nullo successu Galli tentaverant) occuparunt. Sacro tandem adorato Sepulchro, Barbarisonusti spoliis, triumphi spetie in Adriacum rediere; sacra D. Nicolai, & Theodori corpora referentes. Huic in æde Salvatoris; illi, in litore datus locus. Et quia repetitâ irruptione litora Græciæ & Dalmatiæ exhauriebant Normanni: Michaelius icto cum Pannonibus fœdere, in Apuliam movit, ut hostem ad sua tutanda, ab alienis invadendis retraheret. Ad primum classicum se dedere Brundisium, castraque vicina, cum opimo spolio. Ita supplici & avvocato hosti Michael pacem dedit, sibi & Græcis pristinam restituit securitatem. Matildi etiam Grandi per Italiam Principi, Ferrariam agmine restituit auxilium; immunitate ibidem Venetis acquisitâ, victoriæ & amicitiae testimonio. Victrices palmas D. Benedicto appendit, cui D. Cypriani Templum cum censibus, & latifundiis largitus, militiæ pretium quam Sanctus gesserat in Venetorum castris. Annos quatuor cum foelix regnasset, fœlicior obdormivit in Domino. Cineres D. Zacharias excepit.

Lege Sanfovinum, Sabellicum, Petrum Iustinianum, Petrum Marcellum, Io. Bapt. Centarenum.

OR.

ORDELAPHUS PHALETRUS⁶⁹

D V X XXXIV.

Elctus Anno 1102. obiit Anno 1117.

MEMORIA ANTIQVA.

Addo Croatiam titulo, in quoque Ducali.

N Ordelaphum Vitalis Principis Phaletri filium, cum Michaelis fortuna, dignitate translata, Sacri Belli instaurata face; centum navium classis instruitur; quam bellicus Princeps Ptolemaidem mirà celeritate traducit; ubi Balduinus terrestribus copiis frustra sedebat. Iunctis itaque viribus inexpugnabilem urbem ita obsidione fatigavit maritimà, ut supra spem, etiam expugnaverit. Post Ptolemaidem Sidonem trajectum, quę visà classe portas aperuit. Accessit inde Berythus victorià tamē non incruentà: quibus adiecta Farania ad Nili ostià arx munitissima, quā à fundamentis eversa, Mare in Syriam navigantibus liberum patuit. Strenuis commilitonibus à Balduino fixa trophæa, ut toto regno Hierosolymitano, Regio uterentur jure. In patriam re versus obvios habuit Patavinos, qui Tarvisii & Ravennæ auxiliis tumidi, circa Bebianam arcem, limina usurpaverant. Pugna inita,

E 3 pro

pro Venetis Victoria stetit magnà hostium cæde. Fugitivis ab Henrico Imperatore Veronæ stante auxilia rogantibus Cæsar consilio profuit; Ferro posito, certarent legibus. Patavinos veluti decrepitos patres foverent Veneti. Patavini gloriæ non invidentes Venetorum, gloriarentur potiùs eos genuisse, qui ad eam diem tantum terræ marisque essent adepti. Sic lapidibus positis (Cæsare ipso Agri menfore) Finium Regundorum actio quievit. Inter triumphos gestientibus Superis; Ineri ad vindictam civitatem ferè totam gemitino deturparunt incendio. Cum quibus ne Superi crederentur conspirasse; eo tempore, quo Ecclesia restituebatur Ioannis Baptistæ, igne consumpta, voluit Præcursor Christi, dexteram suam, quâ Deum Hominem baptizavit, Hierosolymis Venetias deferri, & in templo sibi sacro locari; pignus fidei, & fœderis sempiterni, quod Ioannes eâ manu in Cælo subscripserat. Post incendium Crinitus Cometes mæstitiam auxit, laderensium indicens defectionem; quam Rex Pannoniæ excitaverat non tam illecebris, & donariis, quàm specioso libertatis nomine. Dalmatiâ propterea repetente, Ordellapho: Pannoniæ qui in præsidio erant, classarios provocantes ad terrestre certamen, obviû illicò habuere Ordellaphum, qui tanto impetu descendit è navibus, ut fusi dissipatique Pannoniæ totâ brevi Dalmatiâ cederent. Eadem semper est virtus, aquis vel terra provocata dimicet. Fautorum strage exanimata ladera ad obsequium rediit, conditionibus arbitrio victoris receptis. Sebenicum inde receptum, murorum reparatione prohibita, ne iterum arce confisum deficeret. Victoriæ instans, Liburniæ montibus superatis, hostium adhuc palantes reliquias vel cæcidit, vel duxit captivas. Hinc nouo Croatiæ vel Liburniæ Principatus titulo auctus, Venetias rediit; triumphum captiuorum pompâ nobilem, nec antea in urbe visum primus ducens. Diviso spolio Tabulam Aræ Maximæ unionibus contextam atque lapillis Marcus accepit Evangelista, portionem manubii Superis debitum. Hostium vexilla in templo suspensa ad excitandâ in posteris virtutis memoriam. Cladis fama ad vindictam excitavit totam Pannoniam. Phaletrus de retinendâ Dalmatiâ sollicitus laderam repetit castris circumfusam hostilibus, & vallo profundo: quem dum Phaletrus superare cogitat, & inter dimicandum intromittere auxilia, ad pugnam Barbaros è munitionibus elicit, strage mutuâ, & serò ad neutram partem inclinante victoria: donec Veneti Ducis interitus, sagittâ transfixi (dum manu præfens consilia demonstrat) nostrorum animos turbat, & victoriam hostibus cedit. Cadaver Venetias delatum D. Marcus suâ in æde recepit, Anno bis nono Principatus.

Lege Sabellicum, Petrum Iustinian. Petrum Marcellum, Io. Bapt. Contar.

D O.

DOMINICVS MICHAELIVS⁷¹

D V X XXXV.

Electus Anno 1117. obiit Anno 1130.

INSCRIPTIO PRISCA.

Tyrium cum Syria praesens tibi Christe redemi.

IN Principem assumptus Dominicus Michaelius ,
quamvis ætate grandævus Balduini Regis Hierusa-
lem cognita captivitate, cum ad tuendam Dalma-
tiam, arma teneretur convertere: toto torpesciente
Christiano Orbe sociis accurrere maluit, & solus pro
Religione, quam pro Imperio dimicare. Ducentis itaque diversi
generis instructis navigiis Cyprum navigat, ubi audita obsidione
Ioppenfi, quam septingentæ ligneæ Vrbes Mari innatantes, plu-
resque & ferreæ Provinciæ urbem unam quatiebant, ad eam sol-
vendam proras convertit. Certior, in portu sedere hostes securos,
quòd intercepto comœatu oppidum acciperent fame domitum,
incitato remige se se imittit, validaque impressione facta, pavore
opprimit, cædit, priusquam Barbari se se ad tutelam colligerent,
E 4 naufra-

naufrazi & incensi operuere Mare. Prætoria capta Triremis, Obsidio soluta, Ioppes magna Venetorum gloria ab excidio vindicata. E triumphato Mari Tyrum cōvolavit hætenus inexpugnabilem creditam. At dum spe longiùs in obsidione tempus protrahitur, terrestres inter fociorum copias rumor emanat; expeditissimum obsessis adventare auxilium, & hinc fugam Venetos meditari. Calumnià Michaelius cognità, ut Venetam fociis testaretur constantiam, ademptum singulis suis navibus omnem nauticum apparatus, apud confæderatos ceu fidei pignus deposuit; ut inde constaret, inviolabilem apud eos, fæderis sanctitatem, neque eorum animos vel adversà vel prosperà nutare fortunà. Hoc Fidei documento confirmati focii Venetum *Terra Sancta Servatorem* acclamantes, cæperunt instare fortiùs, donec exacto quinto obsidionis Mense, deditione acceperunt obsessos. Urbem ingressi, Turrium pinnis Venetà Hierosolymitanis immixta signa præfigunt: Tyri & Ascalonis tertià parte libero jure receptà. Victoriis oneratà Classe, Princeps domum repetit. In vià non defuere triumphi; Caloiannes namque Imperator ob partam de Tyro victoriam, Venetà offensus fælicitate, in vicina Vrbi loca irrumpens, cuncta ferro miscebat. Hinc Michaelius subito recursum deflectens in Græciam, Rhodum primò, Chium exinde præcipua Orientalis propugnacula Imperii, parimox fortunà Samos, Mitylenem, Andros in Egæo Mari Insulas expugnat, occupataque Methone, Græcorum repressit insultus. Iaderam tandem tertiò transfugam, spoliavit mænibus, cujus exemplo totum Illyricum in fide permansit. Numinibus quoque cum Græciam spoliasset, D. Theodori ossa in Æde D. Marci deposuit: D. Donati Corpus ex Perà advectum novo intulit fano. Charitatis autem suæ erga Patriam perenne volens monumentum, Ædem Charitatis Canonicis excitavit Lateranensibus; in quà publicè sago rejecto, saccum induit pœnitentiæ, deposità melior quàm fuit ante coronà. Ejus funus pompà insolitâ duxit Successor ejus Petrus Polanus. Anno Imperii decimo primo; quievitque in Templo D. Georgii.

Sabellicus, Petrus Justinianus, Petrus Marcellus, Sansovinus, Io: Bapt. Contarenus.

PETRUS POLANUS⁷¹

DUX XXXVI.

Creatus Anno 1130. Obiit Anno 1148.

VETVS ELOGIVM.

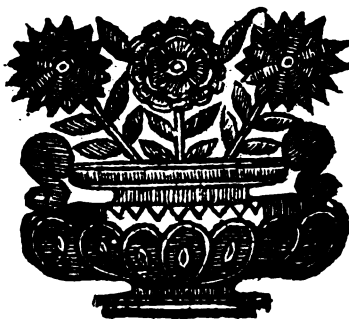
*Fanum sub me tributarium efficitur : Monasteria Sanctorum Clementis,
& Iacobi de Palude construuntur.*

Riectis per Michaelem infulis ejus gener subrogatur Petrus Polanus: cujus tempore Fanum-Fortunæ, proprio Numine desertum à proximis Pisauri, & Senogalliæ populis, crebris oppugnationibus infestatum, hosti manus dabat, ni ad Venetæ virtutis fortunam confugisset. Hac unà favente servatum; nam immisâ classe, cæso hoste, urbs libertate redemptâ ad memoriam beneficii, statò pro viribus tributo, Veneti Imperii facta est vectigalis. In Patavinos etiam, qui aggeres Meduaci fluminis subvertebant, ut aquæ sterilibus paludibus urbem Venetam obsepirent, ad Tumbam pugnatum strenuè, & quantum aquæ Patavini infuderant; tantum sanguinis profuderunt, captis eorum tercentis quinquaginta nobilibus.

bus. Primatibustamen Patavii testantibus, id in Veneti nominis odium non factum, captivi ad unum remissi sunt. Nec longè; excidium Græciæ, Rege meditante Rogerio, occupatis pro libidine, in Ionio Mari, Thebis, Chalcide, Corcyrà; per Græci Imperatoris Legatos exorata Respublica, veterum iniuriarum oblita adfuit validà navium classe; quà Corcyrenses primò, captis Siculis triremibus XIX. exempti hostili jugo; mox in Siciliam translata Belli face, strage cruentà, vastatis pagis, Incolis in captivitatem abductis Græco Imperio, Venetis armis, est restituta Majestas. Classis reditum præcessit interitus Principis, quo inclytæ victoriæ conturbata lætitià ludicris abstinuit Civitas. Præfuit ille Reipublicæ, Annis undeviginti, Morbo in castris contracto succubuit, grandi mœrore Populi.

Lege Sabellicum, Sansevinum, Ioannem Baptistam Contarenum, Petrum Marcellum, Petrum Iustin.

DOMINICVS MAVROCÆNVS⁷⁵

D U X XXXVII.

Electus Anno 1148. obiit Anno 1156.

EPIGRAPHES PRISCA.

*Sub me admirandi operis Campanilis S. Marci constructum: & universa
Hystoria tributa renovantur.*

Eodem Sydere cadit Rogerius Siculus Venetorum
Hostis, & Princepsurgit Dominicus Maurocænus.
Arma iste tractavit in Syriâ, suoque consilio, & ma-
nu, Christo Redemptori restitutus Thalamus, & Tu-
mulus. Victoriâ ut Deo assereret, & cum commili-
tonibus Angelistrophæa misceret, Turrim tam altè erexit, ut Gi-
gantum dicerem: ni ut eam prodigioso miraculo dirutam; hanc
ex æquo tam supra, quàm infra terram stare scirem. Alta superat
cacumina Montium, & tanquàm Sydus salutiferum longè late-
que venientibus occurrit ab ortu, & occasu. Novus Nimrod ful-
mina

76 DOMINICVS MAVROCÆNVS DVX XXXVII.

mina pietate fulminaturus cogitavit, gladio in terram projecto, Deum propius venerari. In hac sola Ægyptus, Babylon confusa recessit. Ab hac mole ad Tempła construenda conversus pius Princeps, alterum Dei Genitrici Mariæ; alterum Mathæo sacrat Apostolo: quorum auspiciis ad bella filium direxit, sex longis navibus in piratas Anconitanos quibus totidem biremes interceptæ, rapinā redemptā, fune sublato eorum Duce Guiscardo, maritimis rebus ea tempestate illustri. Latrones Illyrici Polæ obsessi annuo, vegetigali pacem redemerunt: eademquē penā multati Æmonenses. Demum cum Anconitanis contracta societas, & in communem hostem cum Siculis fædus percussum. Sic metu, vel amore vicinis, remotisque pacatis nationibus, ad requiem Princeps transiit æternam, Anno Principatus octavo, in Lupriò ad fanum Crucis receptus.

Lege Sabellicum, Sansovinum, Petrum Iustinian. Petrum Marcellum, Io: Baptistam Contarenum.

VITALIS MICHAEL⁷⁷ II.

Anno 1156. Electus DUX XXXVIII. obiit Ann. 1173.

INSCRIPTIO ANTIQVA.

*Imperium vasto triremibus undique missis
Vrbis Aquileie Patriarcham tradidit tribus.*

XXXVIII

A Dclavum regiminis assumptus Vitalis Michaelius II. Rem publicam protinus populo associavit Pisano. Legitimā namque repudiata coniuge ab Imperatore amente potius, quā amante Friderico Aenobarbo; Orbe in partes diviso, dirum scindebat scisma tunicam Christi. Alex. III. R. P. contra Victorem Antip. quia adorarent Veneti, Aenobarbum concitaverant, & cum eo Patavinos, Veronenses, Ferrarienses, Aquileienses. Hostium tamen numerus victorias multiplicavit. Primus omnium in foveam cecidit, quam ipse foderat, Vlricus Patriarcha Aquileiensis, qui cum auxiliaribus Carnorum copiis Gradum occupaverat. Fugatis namq; turpissime Carnis, Vlricus in captivitatem ductus anniversaria Venetiis fovet bacchanalia, cesso ad memoriā Tauro, cum duodecim apris, Patriarcha scilicet & duodecim Canonicis. Adrienses qui Lauretum vastaverant & Caputaggeris tuba audita militari, fugā se subdixerunt. Purgato itaque Adriaco piratis, producto Imperio, cum pax speraretur diuturna, Cæsar exurgit

git Pelasgus. Bellum iste moturus in Siculum, cum quo Respublica fœdus inierat, in societatem Venetos provocat. Hi fœderis jura sanctè colentes, adversus amicum negarunt auxilia. Emanuel ea propter versus in rabiem, arma in Guilielmum parata, in Rempubli- cam absque aliâ Belli denuntiatione convertens, vocato in Belli aleam Pannone, Tragurium, Spalatum, aliaque usurpat Dalmatiæ oppida. Plus cladium ab ejus fide; quàm ab armorum illatum per- fidia. Equi namque Troiani renovatà fraude, Venetos mercatores iterum in Græciam invitat: qui fide decepti Legatos misere, unà cum mercimoniis. Cum venissent Legati, non admissi; Mercatores navibus interceptis, in vincula dati. Hinc insidiarum ultrix intra centum dies, centum navium enata classis, Michaelio Duce, pri- mum Dalmatas compressit, post in Eubœam delata eam occupas- set, si Græcas fallendi artes novisset. Præfecto Insulæ dum sanctè juranti, & pacem credit offerenti, militem cohibet: Legatosque mittit ad Cæsarem; qui præ monitus, quæ callidè cum Veneto acta essent, respondere moratur; ut interim miles otio corrumpetur; spatiumque daretur iis, quibus jam mandaverat, fontes, ac flu- mina, unde classis aquabatur, venenatis succis imbuerent. In- terim; dum siti cogente læti bibunt Veneti, Lethum bibunt. Ex hoc potu infecta Veneta Classis, militem amisit universum. Ex C. & LX. navibus, solumodo decem & septem, exque propu- gnatoribus nudatæ ac remige, funesto remigravere spectaculo. Hac miseranda lue tota est Gens Iustiniana deleta; ut etiam Ve- netiæ suis Fabiis superbirent. Mortuos tamen suscitavit mortuus Nicolaus Iustinianus, inter Monacos sacris addictus, qui (thala- mum Pontifice indulgente Romano) juncta sibi in coniugē Annā Michaeliâ Principis filiâ, uberem & beatam prolem suscepit, ex quator Heroum agmina emanarunt. Dux interim, qui nimia cre- dulitate militem perdiderat, consilii inops, dissipatæ classis reli- quias in patriam reduxit pernicie civium deplorabili. Sua nam- què adventu sæva pestilentia adeo urbem invasit, ut paucos intra dies penè habitatoribus vacua remanserit. Hinc furens populus, quasi ex condito classem Princeps Græco perdendam obiecisset, volentē se purgare ex suggestu, exertis gladiis coegit e mediâ con- cione descendere, fugientem ad D. Zachariæ fanum, confodiunt, ritè tamen Confessione peracta, Anno xlii. sui Principatus. In gra- vem postea mærorem, populi furore converso, publico excipitur funere, testimonium populi poenitentis. Decemviri etiam adie- cti, ut atroci supplicio in eum insurgerent, qui adversus summum Magistratum peccaret.

Satellitus, Sanfovinus, Petrus Iustip. Petrus Marcellus, Io. Baptista Centarenus.

S. E.

SEBASTIANVS CIANVS⁷⁹

D U X XXXIX.

Electus Anno 1173. obiit Anno 1180.

S C H E M A V E T V S.

*Ducatum titulis donavi ingentibus; atque
Papa minis liber fit, Federice iuis.*

BSoluto Michaelis funere, Attreum Mastropetrum Comitibus vocabant in Principem, virum singularis consilii & innocentiae. At iste Rempublicam familiaritatis praeferens, ut incredibili erat erga Patriam charitate, in utiliore Reipublicae civem suffragia verterent, rogavit. Sebastianum respicerent Ciani, virum Septuagenarium, divitiis potentem, qui non solum consilio, sed & auro populum juvare posset. Maripetri consilium sequuti Patres, Ciani declaraverunt Principem; quem miro consensu populus probavit. Magna sub hoc Principe, domi, forisque gesta. Tres primo columnas misit Graecia, quarum una superato artificum

cum ingenio, nimio pondere pressa jacet sub aquis. Reliquæ in foro positæ D. Marci, suo intercolumnio præstant, aleis vel dolo malo impunè ludere. Opificem nunc habes infamem, qui pro mercede, tam turpi Ordini consultum voluit. Primus etiam Rivi Alti fluctus sub immensi Pontis jugum misit? arcumque paravit, quasi compedem totius Maris, cui brevi nuptura erat Veneta Virgo. Reipublicæ gloriæ Emmanuel invidens Imperator postquam toto Orbe, hostem ei quæsisset, Henricum Dandulum, alterum ex Legatis ab Senatu repetitum missis, quæ Venetis per fraudem ablata fuerant, sub colloquii specie, ad se vocatum candenti ære obcæcasset; Anconitanos nostrâ senjunxit amicitia. Cianus ex adverso, initâ cum Ariminensibus societate, eductâ classe hostes ita conclusit, ut damni reparatione pacem isti petere coacti fuerint. Triumphî gloriam casus cumulavit Alexandri III. R. P. Roma profugus Christi Vicarius timore Aenobarbi Imperatoris, qui subrogato Antipapâ illum ad necem inquirebat, Venetias in unicum confugerat libertatis asyllum, coqui veste larvatus. Hic hortulo præpositus S. Mariæ de Charitate, quasi gregarius homo culturæ incubuit, donec detectus Sebastianum Ducem; totumque Senatum magno cum honore in adorationem traxit. Missique ad Cæsarem Legati, pacem rogantes dari Pro Deo. Respondit tumidus Fridericus: mala omnia expectarent, ni quamprimùm hostem transmitterent fugitivum. Religio tamen apud majores prævaluit, ad durissimâ quæque promptos, potius quàm fidem erga Romanum Antistitem profanare. Præcipiti ergo furore actus Imperator, immisso filio Othone, cum octoginta rostratis navibus in oram Venetam, totam Histriam devastat. Cianus non minori usus celeritate, cum triginta longis navibus in hostem occurrit, & juxta Salborium in Piranensi tractu, Deo adjuvante Vicarium suum, Cæsarianos quamvis numero Superiores profligat, Othone capto filio Aenobarbi: qui cladem non nisi ab irato Numine religiosè factus, libertatem sibi dari rogavit, ut de pacis conditionibus cum patre ageret, quibus non impetratis, ad constitutum diem se reversurum ipopondit. Abire permissus patrem expugnavit, qui Venetias descendens, accidens ad pedes Alexandri, calcato collo verba audit Prophetæ. *Super aspidem & basiliscum ambulabis, conculcabis Leonem & Draconem*: quibus respondens, *Non tibi, sed Petro*: rependit Papa, *Et mihi, & Petro*. Cæsare postea abeunte; Alexander priusquam Romam rediret, ad memoriam recepti beneficii, Principem & Rempublicam augustis illustravit insignibus: quorum unum, annua desponsatio Maris; in signum Domini sanguine partî: publicarum literarum plumbea obsignatio, cum cæteris insignibus,

gnibus, & ornamentis, quibus Princeps decoratur, cum Regià maiestate in apertum prodit. Tantà glorià Sebastianus auctus, aureo in populum effuso congiario, quo Imperium testaretur Aristocraticum, Principatum apparatu clausit domus Aureæ (Ita vocant ædem D. Marci: quòd auro tota fulgeat purissimo) Nam senio confectus cum adversà valetudine laborare cepisset, ut se ad iter pararet æternum, in claustra secessit D. Georgii, ut ab eo disceret, sanctè mori. Ibi domibus distributis, quas tenebat circa forum D. Marci, inter Clerum & Monachos, cucullo indutus sceptrum remisit, quod coram Vivorū, & Mortuorū iudicè minimè juvat. Anno Ducatus septimo, vel octavo decessit, auro abundè collato Procuratoribus D. Marci, quo Viduis, Orphanis consulerent & indigenis.

Sabellicus, Petrus Iustinianus, Petrus Marcellus, Sansovinus, Io. Bapt. Cont. Epitaphiū ejus Statuæ inscriptum jacenti in portis Ecclesiæ veteris.

*Hic Dux egregius, sapiens, dives, cenescit,
Vivit cum Christo, mundo sua fama nitescit,
Sebastianus vocitatus in orbe Zianus,
Cum Papa, Princeps, Clerus, plebs hunc recalebant,
Iustus, purus, castus, mitis, cuique placebat.
Consilio pollens, bona plantans, & mala tollens,
Robur amicorum, patria lux, spes miserorum,
Et flos cunctorum, Dux electus Venetorum.
Binos coniunxit gladios, & more refulsit,
Eloquium sensus, bonitas clementia census,
Illi parebant, nulla virtute carebat.*

Obiit anno Domini MC LXXV III. Mens. Aprilis.

Novū Epitaphiū instaurato sepulchro in Ecclesià novà S. Georgii.

*Memoria Sebastiani Ziani Inviicti Ducis, cuius
Annis fracta pius Frider. Enobarb. Cas.
Pertinacia, mox officiis delinita, eundem
Inter se, & Alexandrum III. Pont. Max.
Pacis arbitrum voluit, quā nutans Christiana Resp.
Tandem sublato dissidio conquievit.
Monachi pluribus obstricti Beneficiis
Celebriori loco monumentum restituere. M D C X.*

Obiit MC LXXV III.

Vivit adhuc, & perseverat Ciana Gens (corrupto tamen Ciano in Zane vocabulo teste Faroldo, & Doglione Histor. Venet. lib. 5.) in Marino Zane Senatore amplissimo, qui post nobiles Veronæ, Brixia Præturas, & Generalatum Palmæ, in patrià modò Magistratus regit supre mos, dulci Iustitiæ plausu.

Lege quæ dedimus lib. x. Monarchie nostræ cap. 2.

F

A N.

82
 ANDREAS Vel AVRIVS.
 MARIPETRVS
 VEL
 MASTROPETRVS.
 DVX XXXX.

Electus die 19. Apr. Ann. 117° abiit Ann. 1189. obiit Ann. 1194

PRÆCONIVM SCRIPTVM.

Desero Ducatum & Monachos viros, moriorque.

XXXX

Vreo restituto sæculo ab Aurio Mastropetro in Principem per viros assumpto quadraginta, Pax rediit cum Pannonibus, Ferrariensibus, & Pisanis. Iadera insigni levitate clara ad Belam Pannoniæ Regem desciverat. Perfidia, ac temeritati cum obviam pergere tam celeriter prohiberetur Respublica, publico laborante ærrario; Civium locupletiores in publicam causam

nam opes erogavere privatas: quibus auxiliis in Illyricum transfretatum, Iadera acri obsidione cincta, cum in deditionem nutaret, hortatu Clementis R. P. servatur, partæque cum Pannone in biennium induciæ, ut in Syriam convenirent. Acquievit Venetus de Religione magis, quàm de triumpho sollicitus, apparatæque lectissimæ classe Ptolemaidem quarto venit, quam Saladinus occupaverat Sultanus Ægypti, qui ut se Brutorum monstruosum ducem ostenderet, Serpentes suis phalangibus centuriaverat. Aquis tamen præfocata sunt monstra, & post unius Anni obsidionem, urbis denuò jure belli redemptæ privilegia ad Venetos rediere, cum maritimis oppidis, & opimo Barbarorum spolio. In dedititios à victore sævitum, quod S. Crucis dimidium ab eis promissum, sit nusquàm repertum. Dum hæc foris; Domi, Princeps urbem in sex Classes divisit; quibus totidem dati Consiliarii ad custodiam. Mortale tandem fastidiens imperium, Cornu ad pedes appenso Redemptoris, Crucem manu tenuit, ejusque in ædibus Monachus vitam posuit, & inferias recepit.

Sub hoc Principe, teste Sabellico, & Petro Justiniano nummus percussus, quem ab Auctoris nomine *Aurellum* dixere.

Sabellicus, Sanfovinnus, Petrus Justin. Petrus Marcellus, Io. Baptista Contarenius.

Contradictionem temporis, quæ consurgere videtur in morte Sebastiani Ciani, cum in ejus Epitaphio mortuus dicatur Anno 1178. in nostrà verò Chronologià Anno 1180. ita conciliabis. Naturaliter moritur Princeps Sebastianus Cianus Anno 1180. Civiliter, quando Throno scilicet secessit, Anno 1178. quo tempore Quadraginta virali Collegio committi cœpit Ducis electio. *Sanfovin. lib. 11. de dignit. Princip. quâ methodo Mastropetrus primus eligitur.*

84
HENRICVS DANDVLVS
D U X XLI.

Electus Anno 1191. obiit Anno 1205.

MEMORIA ANTIQVA.

*Henrico Duci est titulus. Quarta partis, & dimidiæ
totius Imperii Romaniae Dominatoris.*

XXXXI

IN Principem Cæcus assumitur, Henricus Dandulus,
& nè cæcos electores diceret; Quadraginta Virali
suffragio creatur, juxta Sibyllæ vaticinium, De
expugnatione Byzantii, sub cæco Duce. Candenti
laminâ ei oculos hebetaverat periurus Emmanuel,
quum jure & Gentium fide Legatum advocasset.
Cruci pro Scipione innixus, Imperii fines latè promovit. Verona
primû Veneto interdicta commertio, quia Athesim navigantibus
vim fecisset, ad inopiam coacta, ferro posito pacem rogavit. Pisan
& ipsi Syriæ auxiliatores ex invidia bellicæ laudis, occupatâ Polâ
Venetorum tributaria, hyberna ibi meditabantur; cum in pugnam

gnam vocati oppidum amifere cum pluribus navibus: repetitoque ad Methonem certamine victi, finu excedunt Adriaco, & à Victoris manfuetudine pacem impetrant honeftiffimam. His domitis, ad Tranfmarina vocatus trophæa ab Innocentio III. R. P. (qui Hierofolymis adversus irruentem Turcam, totum congregabat Occidentem) Balduino Flandriæ Comiti, Bonifacio Montis Ferrati, aliisque sacræ expeditionis Ducibus pecunia deficientibus, transitum fortiffimus senex obtulit gratuitum; dumodo laderæ (quæ per eos dies defecerat, Veneto reftitueretur Imperio. Hiſce firmato legibus fœdere, Dandulus quamvis cæcus ut ſuos ſi non manu, conſilio juvaret, Clafſem 240. navium (ex quibus 60. roſtrata) conſcendit. Cujus ſolo conſpectu territi Hiſtri annuo iterum ſe ſubmiſſere tributo. Eorum ſocii Tergeſtini legem & ipſi tunc primum ſubiſcere. Poſt hæc laderam itum: cujus obſidio longior, quia milite deſenſa Vngarico. Victa tandem Venetum quartò accepit imperium Romano adverſante Pontifice, qui in gratiam Pannoni Regis omneſeſ communicavit, ſed ſtatim abſolvit, quia fortes, & gratia non indignos. Iaderæ ſtantes Alexium quindecim Annorum adoleſcentem Iſaaci Imperatoris filium, à patruo tyrannide pulſum, & auxilia implorantem audierunt. Magna iſte promittebat, inter cætera reconciliationem Eccleſiæ Græcæ cum Latinis, ſi eorum armis Imperio reſtitueretur paterno. Fœderatis conditio placuit: & licet expeditionem primum damnarit Innocentius, mox probavit ad Syriacam non utilem modò, ſed neceſſariam. Ex Dalmatiâ itaque Conſtantinopolim ſolvunt, expoſitoque exercitu, terra Franci, pelago Veneti perruptâ catenâ, quam ad utrumque Boſphori caput Tyrannus impoſuerat, mari primum urbs regia invaditur, triremibus aliquot interceptis: exinde colligatis ſimulantennis, e corbis in muros iactis, ita terruere hoſtem, ut eodem trepidè ſe recipiente, primi intra mœnia deſilierint. Rem non minùs impigrè geſſere Franci, proſtratiſeſ erumpentium Græcorum turmis, retroque cedentibus, urbem victores ingrediuntur tumultuariè. Fugit tyrannus Alexius; eduçtus è carcere ſenex & excæcatus Iſaacius, cum Alexio filio ſpetiem retinuit priſtinæ dignitatis. Anno ſequenti dum Veneti ſtant in Anchoris; Franci in hybernis Ver expectant, ſeditione excitata à Murtzuphulo, uno è proceribus Imperium affectantibus; uterque obtruncatur Imperator, collectoque ſeditioſi agmine in caſtra irrumpunt fœderatorum. At gens Græca novandis aptior quàm gerendis facile repellitur, fugaturque Murtzuphulus. Renovato tunc fœdere, eo pacto arma parantur: ut quid-

quid gladio acquirerent, æquo jure dividerent. Repetitâ ergo op-
pugnatione Byzantii; eadem enituit Venetorum virtus: Priores
enim, pulsâ muro Græcis, urbem intrant, fœderatis portas re-
cludunt: exceptique utriusque ductores exercitus triumphali
acclamatione, Anno belli tertio convenere: ut quindecim viri
crearentur, quibus jus esset eligendi Imperatorem eâ conditio-
ne; ut si Veneti nominis Imperator non esset; quem ipsi vellent,
darent Antistitem. Quini ergo à Venetis electores dati; totidem à
Flandrensi & S. Pauli Comitibus: Monferratensis, & Allobro-
gum Duces numerum expleverunt; quorum suffragiis Baldui-
nus Flandrensis Imperator declaratur. Veneti Thomam Mau-
rocænum subiecerunt Antistitem. Cessere eisdem Insulæ Aegei
Maris: Bonifacio præter Cretam jam sibi ab Alexio juniore da-
tam Thessalia, & Peloponnesus cum Regis titulo. Cretam quo-
que emit Respublica auro repenso. E minoribus, quæ in mari erant
Insulæ, Senatus Consulto occupantî datæ ad vitandum publi-
cum dispendium, easque servandas à piratarum incurfu, ope pri-
vata. Vnius Anni cursu post captum Byzantium, omnia Græcani-
ci Imperii loca Latinis cessere, unâ exceptâ Hadrianopoli, cujus in
obsidione Balduinus periit à Valachis captus inter insidias: pau-
cosque post dies etiam Dandulus Venetorum Princeps, Byzantiî
expiravit ex morbo, vel ex vulneribus, Anno sui Principatus XI I I.
in D. Sophiæ atrio sepultus.

Sub hoc Principe nummus percussus, quem Oâtonis taxatum ab
initio, ut nunc Grossum nuncupavere, teste *Sabellico lib. 8.*

*Sabellicus, Sansovinus, Petrus Justin. Petrus Marcellus, Io: Baptista Con-
tarenus.*

87

PETRVS CIANVS

DUX XLII.

Electus Anno 1205. obiit Anno 1227.

PRÆCONIVM VETVSTVM.

Belli potens tota mihi subditur insula Greta.

Ebastiani Ciani proles augusta *Petrus Cianus* fasces stringit Reipublicæ, ex Arbæ Comitatu ad Principatum assumptus. Primum novi Principis facinus; Præto-rem Byzantii *Marinum Zenum* destinare: à quo Aenei Equi veluti libertatis quadriga, in foro D. Marci effreneshinniant in fornice Templi. Vnius & triginta Triremium in Hellepontumeducta classis, obvios in Adriaco sortita Ligures piratas, qui *Vetrano* Duce, litora nostra depredabantur, in eos tanto impetu irruit; ut Ligur nostrorum impressionem minimè sustinens, victus trepidè aufugerit, *Vetrano* latronum capite in nostra potestate relicto, qui Corcyram ductus scelera morte solvit. Inde Methonem, Coronemque piratarum latibula ducens, eiectis grasato-

F 4 ribus,

ribus, castra recepit; Corcyram traducta Colonia, quæ tutum foret adversus indigenas, & hostes munimentum. Gravior subinde Cretæ rebellantis sollicitudo; quæ nonnisi post varios casus, & discrimina rerum, Veneto iterum se submisit Imperio. Pacatam insulam primus omnium administravit Ducis titulo, *Iacobus Theupolus*: cui hostis non defuit civilis. Agestephanitarum, scilicet familia, quæ luxu gestiens & ambitu Cretenses iterum ad defectionem incitavit. Hinc à Theupolo in auxilium accitus Marcus Sanutus, qui Cycladibus imperabat, turbarum auctorem facile repressit, hoste tamen excitato majore. *Sanutus* namque quasi non patriæ, sed sibi vicisset, annonæ deficientis prætextu, pulso legitimo Duce *Theupolo*, Cydonem occupavit. Venetias rumore delato, Classis brevi in insulam navigavit: quæ fortior Theupolus Themeno egressus, quò se receperat, noctu Cydonem irrumpit, somnoque sepultis excubatoribus, conscentis mœnibus urbem repente occupat, in Aegeum retrocedente Sanuto. Post Theupolum, Ducatum tenere Paulus Quirinus, Ioannes Storlatus, Bartholomæus Gradonicus, sub quibus in Ianuenses, primò, qui vi & fraude totam penè Insulam occupaverant, ter concursum, præcipuè sub architalasso Io: Trivisano, qui ad Drepanum, quamvis classe impar animo maior, viginti eorum infectatus rates, duodecim cepit, reliquas fugavit. Victoria pacem peperit, eam supplice petente Ligure, donec ad novum certamen ambitio gloriæ vel imperii provocaret. In Vatazium etiam Lesbii Principem pari felicitate certatum; ejus triginta navibus ferro, vel naufragio submersis, Creta quinto seditiosa post Annos sex & viginti domita quievit. Eodem tēpore, quo Cretæ seditio grassabatur civilis; pugnatum cum Patavinis tertio: quos Tarvisinus luxus ad spectacula vocatos foeminea, in libidinem concitaverat & superbiam. Castellum media urbe purpureis stragulis murorum loco munitum, ingenuæ Virgines aureas pro galeis gestantes coronas, pro thoracibus armillas, propugnabant. Nobilissimi adolescentes virginibus non dissimiles arcem oppugnabant. Miscilia, poma, moscatae nuces, lillia, rosæ, aliique flores in pilarum spetiem conglobati; eiaculationes aquæ Rosaceæ, aliaque odoramentorum genera. Ad ludum venerant Venetiis, & Patavio non pauci: initoque certaminæ contigit, ut Venetorum juvenum globus occupata repente portâ, jam jam esset illaturus signa. Patavini, qui in proximo & ipsi oppugnabant gloriæ invidi, facto in signiferum impetu, vexillum D. Marci ignominiosè lacerarunt. Hinc rixa, nec sine cæde futura; nisi Arbitri, & Castrorum Præfecti spectaculum edicto solvissent. Patavini suæ culpæ conscii, quasi iniuriam accepissent, iurato cum Tarvisinis federe, Veneta ingressi limina, Rebia-

nam

nam usque turrim irrepsere: ibi occurrente Veneto manus confertur tanto hostium pavore, ut fugam precipiti, quadringenti eorum cum quatuor vexillis in potestatem ceciderint Venetorum. Tarvisini audita sociorum clade, retro abierunt pacem efflagitantes, interprete Patriarcha Aquileiensi, quam utrique populo clementissime Cianus indulxit. Pacato Marte, Venerem Princeps accendit nuptiis *Constantie* Tancredi Siciliae Regis filiae, quam bigamus superinduxit ad prolem, non ad libidinem; Cultor namque virginitatis, coenobium ei a fundamentis paravit, & *Virginum* dixit. Fidei vindex Catholicæ, Byzantii curavit una cum Collega Roberto Imperatore (ea namque concordia Byzantini Cæsares cum Venetis studiosè perseverarunt, ut Venetum Ducem Collegam charissimum appellarent) Romanum Pontificem Græcis patrem restituere; sed pertinacissimi Græci coire maluerunt cum infidelibus, quam cum Romanis. Cianus interim cum consenuisset, post Annos Imperii duos supra viginti Euboea, Achaia, & Cephalene sub imperio receptis, in D. Georgii cenobio, otia quæsiuit, ubi paucos post dies Religiosus Princeps & Regalis Monachus decubuit, exceptus ad fanum D. Georgii in patrio sepulchro.

Lege Sabellicum, Sansovium, Ioannem Baptistam Contarenum, Petrum Marcellum, Petrum Iustinum.

J⁹⁶ACOBVS THEUPOLVS

D V X XLIII

Electus Anno 1228, obiit Anno 1249.

EPIGRAPHES PRISCA.

'Armis recupero Iaderam, legesque reformo.'

XXXXIII

Ari merito, parique urnà cum Principatum prænfa-
rent Iacobus Theupolus, & Rainerius Dandulus;
datum Fortunæ arbitrium, quæ meritis omen addi-
dit, Iacobi Theupoli. Genio iste ferox, consilio pru-
dens, manu validus ex Crætæ Ducatu, Dux totius Rei-
publicæ assumptus, Cretenses qui altera manu ferebant lapides,
panem altera ostentabat; par pari referens, gladio exarmavit, astu
decepit. Audita obsidione Byzantii à *Ioanne Vatazio* Lesbi Princi-
pe, qui cum Ponti Rege Imperium dividere pactus erat, viginti
quinque triremium adornata Classe, ducibus *Leonardo Quirino*, &
Marco Guffono vix Hellespontum venit, quod in illius faucibus ho-
stem offendens, pugna inita cruenta locum tenuit, & victoriam.

Acce-

Accepere vindices loco præmii, Lanceam quæ Christi mortui latus aperuit: Spongiam quæ potatus; & Sudarium, quo involutus, cum parte SS. Crucis, quæ postea S. Ludovicus redemit. Prostratus *Vasazius* surrexit audacior; Classe namque Venetâ redeunte, graviore ipse apparatu Urbem aggreditur, ut à *Ioanne Michaele* Byzantii Prætore vinceretur tertio, paucis in eum eductis remibus, tentataque veriùs quàm initâ pugna, clade funditur miserabili: victoriam procurante haud militum multitudine, sed animorum constantia. Sub hæc tempora, propter Imperii & Sacerdotii discordiam in factiones Italiâ discerpta; Pontifici quæ studebat Romano, *Guelfa* dicta; quæ Cæsari, *Gibellina*. Gallia Cisalpina præcipuè tyrannidem passa Ezellini satellitis Cæsarei, qui Patavio incubaverat, cum Vicario Christi malediceret: Veneti ex innatâ pietate adornatam classem sub Ioanne Theupolo Principis filio, in Apuliam immiserunt, quò profectus, Thermolas & Bistricenâ aliaque Pontificiæ ditionis castra Sedi restituit Apostolicæ; Cæteam (navium ea tempestate nobilissimam, quæ mille viros ad pugnam ferebat instructos, in Sipontino portu diripuit, incendit. A Mari postea in continentem bellum translatum, Duce *Petro Theupolo* Ioannis fratre, Principis filio, quem Mediolanenses in Prætorem asciverant. At non eadem ubique fortuna. Dum enim ad Curtem Novam in Cæsarianos signa confert, capitur, missusque in Apuliam à populo discerpitur furenti. Bebianam eodem tempore ex agro Patavino turrim quatiebat Cæsar, cuius impressionibus profectò illa cecidisset; nisi confestim magna navicularum copia in subsidium missa turrim servasset. Anno sequenti (Salutis 1240) Ferrariam *Fridericus* ademit Ecclesiæ. Veneti qui patriam ipsam Summo Antistiti devoverant, repetitis armis sub ejusdem Principis auspiciis per Padum classem ducunt; dum terrâ Legatus Pontificis, & *Alfius Atestinus* urbem perstringere adnuntur: Veneti tormentis bellicis muro disiecto, per ruinas ingressi portas recluserunt terrestribus copiis, capto *Salinguerra Tanrello* Cæsaris Præfecto. Victoria hæc pluribus decorata privilegiis, Venetum etiam Prætorem à Ferrariensibus eligendum perpetuò firmavit: elegeruntque primum *Stephanum Baduarium*, qui turmas deduxerat Pontificias. In regressu erat Veneta Classis spolia dividens; quum laderæ nova defectio. In eam missus *Rainerius Zennus*, terra marique rebellem urbem, duobus mensibus flagellavit, domuit, & jam sextum Imperio Venetorum substravit, Colonia eò traducta, quæ fidem Barbaros edoceret. Legionariis tandem Feciales adiecit, quinque viris, qui domi pacem curarent

rent domesticam. Officium etiam *Petitionis* erectum, quod Venetis jura diceret, non jura daret. Et quoniam veteres Legum tabulas malus Ignis ademit: ingenio Princeps nova edidit jura suo. Exemplum addidit moderationis, diademate posito: ut tutius viveret inter privatos, & ibi disceret, Imperare sibi. Gloriosum Principatum Templo absolvit DD. Ioanni & Paulo posito: ubi se humanum iussit, ut in consortio gemellorum Martyrum, Carnis expectaret Resurrectionem.

Lege Sabellicum, Sansovinum, Petrum Iustinian. Petrum Marcellum, Io: Baptistam Contarenum.

E P I T A P H I V M.

*Quos natura pares, studiis, virtutibus atque
Edidit illustres Genitor, Natusque sepulsi
Hac sub rupe Duces Venetum clarissima proles
Theupula, collatis dedit hos celebranda triumphis.
Omnia praesentis donavit pradia Templi
Dux Iacobus, valido fixit moderamine leges
Vrbis, & ingratis redimens certam ine iadram,
Dalmatiosque dedit patriae post Marte subactos
Graiorum pelago maculavit sanguine classes
Suscepit oblatos Principes Laurentius Istros,
Et domuit rigidos ingenti clade cadentes
Bononiae populos: hinc subdita Cervia cecidit
Fundavere vias pacis, fortisque relicta
Re, superos sacris petierunt mentibus ambo.
Dominus Iacobus obiit MCC LI.
Dominus Laurentius obiit MCC LXXIII.*

M A.

MARINVS MAVROCÆNVS⁹³

D U X XXXXIV.

Electus die 13. Iunii 1249. obiit Anno 1252.

S C H E M A V E T V S.

Primiceriatum baculo, Mitraque ornavit.

Arinus Maurocænus, primus eorum, qui novo electionis genere Princeps dictus Reipublicæ, quam ipse Præturis, & Legationibus procuraverat. Annis quatuor Imperium absolvit, sed legibus munivit æternis, Tyrannis domitis, qui undique solum lacerabant. Nutantem Cretam septuaginta quinque Patrum, Civiumque Colonia veluti columnâ fulcivit, & Feudi jure Fidem firmavit, restitutis accolarum frequentia ædificiis, ut veterem Cydonem in Cydone quæreres. Classicum Romano canente Pontifice in *Ecelinum*, Patavii tyrannum, Crucem sumpsit, qui ex obscuris natalibus ad Regiam propè evehctus Majestatem, universam penè Galliam præmebat Cisalpinam, annuente Friderico.

rico II. Imperatore, cuius partes impigrè tuebatur Tirannus adversus Ecclesiā, ac Impius, & audax supra triginta hominum milia teterrimis sustulerat suppliciis. In hoc monstrum junctæ Venetorum copiae cum milite Pontificio, *Ansedinum* Ecelini nepotem, Patavii præfectum ad Corregiolam obvium habuere; sed inde submotum, vicinisque castris expoliatum, fugientem includere Patavii, in quod admotis machinis, per Pontem Corvum Veneti irrepere, postea per *Alzinatem* portam, urbem totam expugnarunt. Hoc recepto *Ecelinus* nuntio, Mantuanam solvit obsidionem, Patavium accurrens, quod grandi vallo circumdatum furenti, & irruenti nihil respondit. Quare spe urbis redimendæ frustratus, in ultionem versus, quos ad duodecim millia suis habebat in castris Patavinos, ad unum necari iussit. Merita tamen non evasit poenas; ad Abduam namque interclusus à foederatis, vulneratus mortem sibi conscivit. Pontifex Deo, & Venetis victoriam testatus, D. Marci Primicerium Phaleris decoravit Pontificiis. Inter triumphos Maurocænus ex Curia morte decessit, in vestibulo exceptus D. Marci. Ejus Tessera Gentilitia prima omnium, Senatus Consulto, delubri pariete pependit, ut in eo veluti in speculo se adornarent posterī; & moribus non aberrarent ab eo, cuius stemmate gloriarentur.

Lege Sanfovinum, Sabellicum, Petrum Iustinianum, Petrum Marcellum, Io: Bapt. Contarenum.

E P I T A P H I V M.

*Hic requiescit Marinus
Marocenus Dux.*

RANERIUS ZENUS⁹⁵ DUX XXXXV.

Creatus die 25. Ianuarii Anno 1252. obiit Anno 1268.

VETVS ELOGIVM.

Ex Acre pulsos Genuenses dat Mare victos.

Enetiis Roma resurgit; & in eam, Ianuz refloret
Carthago. Hic multos Annibales; ibi plures Scipio-
nes, quorum unus Ranerius Zenus. Bis iste merito,
ac suffragio Princeps, nihil Fortunæ intulit in thro-
num, à quâ post obitum Theupoli prohibitus, scan-
dit tandem virtute. Ex Firmanæ Urbis præturâ, ad
thronum vocatus, Venetias descendit quatuor stipatus tiremibus,
Marco comitante Ziano. Sub hoc Principe Ecelini deleta propa-
go; ne in domo nefariâ scelera renovarentur, & vindictæ. Levis in-
de causa cum duas potentissimas nationes in apertum concitasset;
odium tandem Ligurum erupit, & invidia adversus Venetam Ma-
iestatem. Tyri & Ptolemaide cum Forum, Curiam, Aedes posside-
rent Veneti, testimonia per eos *Syria Redemptæ*, & nihil cum Ligure
tenerent commune præter templa; de cœnobio S. Sabbæ exorta
con-

contentio utrumque Romam traxit, ubi Papa tam Venetis, quàm Ianuensibus declaravit commune; sed minimè isti acquiescentes decreto, cum sacram domum, pulsas Venetis, in arcem erexissent, æmulum iniurià provocarunt illatà. Classe itaque xiii. triremium è Tyri portueductà, Ptolemaidem venère, ubi tres & viginti novem Ligurum onerariæ jacebant in anchoris, subitoque tumultu refractà catenà, omnes oppreſſerunt incautas: indè Sabbæ fanum, quod opere communiverant tumultuariò, eodem impetu recipiunt, receptum diruunt. Eà clade magis irritatus Ligur quàm territus, quadraginta triremes, naves cæteas decem ex Italià in Venetos ducit. Veneti & ipsi mirà celeritate triremes quindecim, onerarias decē, duce Andrea Zeno instruxere. Qui Ptolemaide erant, minora & ipsi navigia circiter quadraginta, cæteas decem adiecerunt. Iuxta Ptolemaidem concursum magnis utrinque viribus & odiis, ad Venetos tamen inclinante Fortunà tanquam validiores, Pisanae societatis incremento. Fusò itaque fugatoque hoste, pluribus demersi triremibus, naves viginti quinque captæ dicuntur. Victoriæ appendix incendium fuit omnium ædium, quas Ptolemaide tenebant Ligures: donec Pontifice intercedente aliquot captivorum millia manumissa sunt. Non diu tamen Venetis victoria stetit. Michael Paleologus junctus Liguriè Byzantino solio Baldwinum, Venetumque Prætorem Græcorum proditione deturbat Anno octavo & quinquagesimo postquàm illud Galli, Venetique conjunctim habuissent. Pari fydere in sinu Tethyico agitati Veneti palmam cessere Liguri. Vices tamen alternante Fortuna, Venetus Eubœa potitur, & Ianuensi cruore Propontis erubuit. Ad Drepanum totis viribus concursum, ubi Mare penè concussum. Vtraque natio pugnandi avida, spectantibus Siculis, per multas horas, certamen miscuit incerto Marte. Venetis tandem adhæsit Victoria, captis xx. triremibus, combustis reliquis, remigum militumque ad satietatem numero in vincula abducto. Ex nostris non paucos Mars, Mare absorbuit. Palæologus audità Ianuensium clade, de se, sociisque actum timens, cum Veneto victore inducias juravit quinquennales excluso Ligure; qui in adversis ferocior, ad piraticam versus, Cydonem in insulâ Cretæ diripuit, mercatoriam navem spoliavit. Veneti ut oram Græciæ maritimam ab incurſu servarent hostili; circa Methonem triremes locarunt, quibus tutam multos Annos habuere provinciam. Tantis bellis errarium exaruit; cumque ad instruendos navales apparatus pecunia deficeret; nisi pro communi salute nova vectigalia populo imponerentur: Is ea non tam indignatione, quam seditione reiecit, directis in Curiam armis, lapidibusque in

Prin.

RANERIVS ZENVS DVX XLV. 97

Principem, qui plebi occurrerat furenti. Plures etiam Patritiorum domus expilatæ; Senatores ad necem quæsi, donec promissa abrogatione tributi, seditiosa turba quievit; habitæ tamen in contumaces quæstione, atque supplicio, ut cæteris exemplo essent: seditiones auctori suo numquam cessisse fœlices. Ab hac die Princeps semper mæstus apparuit, & tædio Mortalitatis consumptus in Gemellorum æde, exuviis positus, Cœlos conscendit, Anno sui Principatus Decimo septimo.

Lege Sabellicum, Sanfovinum, Petrum Iustinian. Petrum Marcellum, Io: Baptistam Contarenum.

Ranerium Zenum primum in coronatione suâ Cornu novasse Ducale, coronâ adiecta vel circulo aureo, Sanfovinus est auctor *lib. xi. de dignitate Principis* minimè sibi conscius hanc novitatem per eundem Sanfovinum, contigisse Anno 1249. Ranerium verò Zenum regnare cœpisse, Anno solummodo 1252.

98
LAVRENTIVS THEVPOLVS
D V X X L V I.

*Electus die 23. Iulii 1268. Obiit 16. Augusti. Anno 1273.
Principatus Anno V.*

MONIMENTVM ANTIQVVM.

Claustro Marina tuens, profligo Bononienses.

XLVI.

LHronum Iacobi patris occupat filius Laurentius Theupolus, electionis iure non sanguinis. Non alium namque Regem habent Veneti, præter Deum. Vterque Princeps, merito genitor, Fortunæ genitus. Inter namque Ranerium Dandulum, & Iacobum Theupolum æquæ diviso Quadraginta Virali Collegio, ut à Calendis Martii, ad Nonas Maii nullus eorum excederet viginti suffragia: in Iudicem adscita Sors Theupolum prætulit, quem propterea Zianus Princeps adhuc viuens in asceterio D. Georgii, quamvis affinem Bizantini Cæsaris, cuius filiam Laurentius in vxorem duxerat; & Ianuensibus illatâ clade fulgidum spreuit tamquam Fortunæ filium, non Iustitiæ; quæ in posterum ut sacræ Ducum electioni sola præset; unum supra quadraginta addidere suffragium; dispar namque numero Deus gaudet, & sicut Vnitas in Trinitate, ita Trinitas in Vnitate perficitur. A Iacobo Paseio Eligentium seniore, populo expositus, in occursum & obsequium

quium habuit Capita Artium, more vetusto. Regia illi conjunx
 Rascae Regis filia, convivio exhibito, juxta leges patrias, dum
 similes nuptas Natis afferre parabat, Iacobo nempe primoge-
 nito, Illyricam Principem, auri gazà, & oppidorum dominio
 prædivitem: Petro secundogenito matronam Vicentinam: Patres
 non adprobauere conjugia, imò lege Ducibus interdixere futu-
 ris, eorumque filiis; scēminas nè ducerent alienigenas. Princeps
 assumptus, Hominum, Deorum, Naturæ petitus fulminibus, ad-
 versus steriles campos, ingratos homines, feroces hostes conse-
 rere cogitur. Ligur primus inter Tyrum, & Ptolemaidem quam-
 vis numero fortior succubuit, inducias rogavit, ut vires instau-
 raret ad vindictam. In Mari prævalente pirata, à quo infida &
 periculosa nostrorum ad frumentationem in Apuliam naviga-
 tio; ad gentes placuit vicinas confugere, quæ paulò ante Ecelini
 tyrannide liberatæ, cum gratæ & memores sperarentur benefi-
 cii, immemores & ingratae repertæ. Ferrarienses, Tarvisini, præ-
 cipuè Patavini non cre, non precibus flecti potuerunt, ut frumen-
 tationem suis in agris permitterent. Ad vindictam itaque Se-
 natus novam de Portoriis legem vulgavit in eos, qui cum navi-
 bus intra Phænaticum sinum, & Padi ostia navigarent. Id ægre
 passi Bononienses, bellum illicò indixere, nisi decretum vecti-
 gal Senatus revocaret. Risit Princeps minas populi insanientis,
 ad triennium bello protracto, ut sensim hostis dilaberet. Primo
 impetu cladem Venetus subiit funestam: quadraginta namque
 hominum millia in castris Bononienses habuisse proditum est:
 altera tamen pugna, cæsæ aciei dedecus, hostium sanguine dele-
 vit. Fracti Bononienses pacem his conditionibus acceperunt: ut
 suo diruto ad Primatium castello, quarundam rerum asporta-
 tione permisa, libera Padi ostia Veneto relinquerent. Anconitani
 & ipsi Bononiensium exemplo non nihil movere ausi, ad Gre-
 gorium X. R. P. appellarunt; sed nihil innovatum. Princeps se-
 ptem Annos cum Fatis luctatus, insidiis petitus *Dolce* gentis, merore
 cotabuit ad DD. Ioan: & Paulum tumultatur.

*Lege Sabellicum, Ioannem Baptistam Contarenum, Petrum Marcellum,
 Petrum Iustinianum, Sansovinum, apud quem legimus lib. xi. de dignitate
 Principis, in electione Laurentii Theupoli, Anno 1268. morem
 coaluisse creandi Principem, quem adhuc Patria servat inconcus-
 sum, præcipuè Electorum quemlibet adprobandum vel repro-
 bandum suffragiis Supremi Consilii.*

E P I T A P H I V M.

Commune duobus Principibus Iacobo, & Laurentio Theupolis lege sup. pag. 92.
 G. 2. LA.

100
IACOBVS CONTARENVS
D U X XLVII.

*Electus die 6. Septembris. Anno 1273. Cornu posuit
die 5. Martii. obiit die 6. Aprilis. Anno 1280.*

ELOGIVM VETVSTVM.

Fit Iustinopolis Venetorum subdita regnis.

XLVII.

Heupolo Iacobus Cōtarenus ex Procuratore D. Marci octuagenarius subrogatur, Dominici Contareni olim Venetorum Principis recta propago, quum inter Bellum & Pacem nutaret Sæculum. Iustinopolis specioso libertatis titulo, Veneto ejecto Præto re in obsequium declinaverat Patriarchæ Aquileiensis, qui imperii avidus adversus Andream Bafejum urbem repetentem armatus accurrerat. Sed quia bellum facilius geritur quàm foelicius, primo certamine in fugam actus hoc unum profuit; quod nostram geminavit victoriam. In Anconitanos etiam jam lata de Por-

Portoriis lex iterum in pugnam traxit, minimè eis suffragante tutelà Pontificis. Nostrà namque victi constantià pacem ea conditione acceperunt, ne onus detrectarent impositum. Ligures prædà restitutà, quam ab onerariis nostris extorserant, pacta sanctè servarunt. Domi nè Venetæ purpuræ, spurio sanguine splendor occumberet, Nothis Magistratus interdixit. Murano in speciem urbis, Templis, cœnobiis, ac viridariis producto Prætorem dedit: Ioannis Saraceni conspiracyem dissipavit, conjuratorum sumpto supplicio. Patavinis & Tarvisinis, qui ingrati faviente caritate, Annonam negaverant, magnificè indulgit, minimè pensatà sceleris atrocitate, sed Principis maiestate. Mantuanos civili discordià laborantes, interprete Marco Sefendulo composuit. Solam ætatem cum superare haud posset Nonagenarius, Principatu sponte deposito, in domum secessit Boccafsam, in vico positam S. Lucæ, ubi donatus sumptibus publicis, paulò post naturæ concessit, ad Minores sepultus.

Sabellicus, Petrus Insinianus, Sansovinus, Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenius.

¹⁰²
IOANNES DANDVLVS

D U X XLVIII.

*Electus Mense Aprili; Anno 1280. Obiit Mense
Novembr, Anno 1289. Principatus I X.*

EPIGRAPHES ANTIQVA

Insula Piranum Subduntur: cudo Ducatum.

XLVIII

Abent sua Sydera vitia; nō tām hominum ista, quā
temporum: Homines propterea purgantur & tem-
pora. Vrbs adeò sorduerat Veneta, ut dilui haud pos-
set absque diluvio: ita inundavit Mare, ut penè ena-
tare visā sit civitas. Ingens ad hāc Motus terræ al-
luvionem sequitur, ejusque tremore excussæ corruere moles.
Hoc Classico Cœlum, Christi fideles excitabat in Syriam, ubi
superba Babylon Æthiopes armabat in Deum. Dandulus ex
Chersonæ Comitatu ad thronum vocatus, quo Idumæ minùs
accurreret, Bello Carnico moratur & Aquileiensi. Ad coercendos
Histriæ rebelles progressa Classis, principem seditionis habuit
Patriar-

Patriarcham Aquileiensem, qui impetu territus Venetorum in fugam dilapsus, Histros domino permisit priori. Classe recedente, Aquileiensis iterum non tam suis, quam Goritiani Comitibus auxiliis ad spem melioris fortunæ reversus, Histriam secundo ad defectionem compulit. Hinc denuò immisà Classe Tergestum rebelle oppidum promotis machinis impetitur, sed frustra: ad minora officia nostris Ducibus cum maximà copiarum parte dilapsis. In Syrià etiam peius res gesta; gliscentibus Christianorum dissidiis, Hierosolyma Christi natalibus, morte, resurrectione sanctissima, à Saladino expugnatur, pactis illicò cum Veneto induciis, nè in se totam concitaret Europam. Paratur interim à Romano Pontifice miles, & apud Venetos stabat in anchoris clāsis, quæ dum lento gradu Ptolemaidem petit, elapso induciarum tēpore, Sultanus Babylonicus Tyrum, Sidonem, Tripolim, Berythum expugnat, diruit: indè Ptolemaidem cum sexaginta equitum, peditum centum sexaginta millibus ducit, Non. Aprilis. 1291. Stetit hæc aliquandiu sola Venetorum virtute: & innumeris cincta legionibus, nullisque ab Europà allatis suppetiis urbs corruit miseranda, non sine infami Europeorum notà, totà amisà Syrià, quæ Annorum fermè CC. labore à maioribus nostris parta fuerat. Ita namque in eà vivebant Christiani, ut maluerit Deus eam ab inimicis suis incolì, quàm à viris consecratis prophanari. Agnovit Dandulus iram Dei, quam ut declinaret, severis legibus lascivam morum licentiam cohibuit. Primus is, qui Aurum Venetiis cudendum voluerit; argumentum sæculi ferrei; quòd pestillenti metallo Iustitia ipsa vix incorrupta resistat. Novem Annos Reipublicæ præfuit, & ad DD. Io: & Paulum sepelitur.

Sansovinius, Sabellicus, Petrus Marcellus, Petrus Iustinianus, Io: Bapt. Cont.

EPITAPHIUM.

*Dandalei Generis magna virtute Ioannem
Hæc brevis illustrem continet urna Ducem..
Claruit in magnis eius sapientia rebus,
Quem monstraverunt ardua facta probum;
Consilio pollens, sensu maturus, acutus
Ingenio prudens, eloquioque potens..
Præcunctis patriam summo dilexit amore
Illius ad regimen providus, atque vigil..
Anni dum Christi currebant mille ducenti
Octogintanovem, spiritus astra petit.
Qui defunctorum fruitur suffragio, luce
Decedens mundo consociatur eis..*

104
PETRUS GRADONICUS
D U X XLIX.

Electus die 25. Novembris Anno 1289. obiit xiii.
Augusti . Anno 1313.

INSCRIPTIO ANTIQVA.

A faciendo salem Paduanos Marte coegi
Vrbem purgavi, propulsis seditiosis.

Ortuo Dandulo, Iacobus Theupolus à seditioso populo postulatur in Ducem. Is autem sibi imperare malens, quàm Reipublicę cum tumultu, Marochium secessit, ibique latuit, donec Patritiorum suffragiis ex Iustinopolitanà Præturà vocaretur ad solium Petrus Gradonicus ætatis Annorum duo de quadraginta, qui diem S. Catharinę sacrum festum volvit, uti suę assumptionis anniversarium. Andreas per id tempus, Rex Pannoniæ, Stephani ex Tomasinà Maurocenà filius Venerum ingressus theatrum non tam domum subiit maternam, quàm signa usurpavit gentilitia, albà tantum Cruce cum parvo circulo illis adjecta. Sequutum inde Bellum

Bellum cum Genuensibus quintum (quamvis à Barbaris occupatà Prolemaide, quæ odiorum causâ videbatur) ex solo livore, & Imperii libidine, Maris Imperium sibi arrogante Ligure. Huius prima in Pisanos injuria Venetorum socios ad Lânellam insulam: quorum ultio Rogerio commissâ Mauroceno cum LX. triremium classe. In Ponto iste Euxino, Peram combussit hostium refugium, Folia vetera iniectis flammis solo æquavit. Pari felicitate *Ioannes Superantius* in Thraciâ Cassan debellavit negotiationis emporium. Inde in Tauricam Chersonesum progressum, ubi frigore navis & milites debilitati & penè debellati, liberum aperuere Mare *Lampadio Auria*, qui cum lxx rostratis litora omnia perturbavit. In eum xc navigia armata tumultuariè, Duce *Carolo Dandolo*. Ad Corcyram Melæan occurrerunt forti quidem, sed infausto Marte, nostrâ profligatâ classe, *Dandulus* ipse captivus hostilem ornaturus triumphum, nisi generosâ morte se eripuisset ignominia, Venetistamen non inultis: hostis namque suo sanguine madens, majora non ausus fugienti similis Adriaco excessit. Mutato Duce in *Marcum Bascium*, non est mutata Fortuna. Ad Hellepontum petitus ab hoste, & numero circumventus, fortiter præliando cessit numero, non virtuti. Tantis malis minimè prostrata Respublica, viribus tertio refectis, Duce *Dominico Slavo* cum paucis navigiis in Liguriam transmisit, cuius oram maritimam rapinis, incendiis vastavit, in ipsoque Genuæ portu ad civium contumeliam plura demersit: inde recedens duas triremes oppressit, & more triumphantis puppibus adligatas Venetias remulcavit. Pax tandem magis necessaria quàm voluntaria composita; cum ambarum nationum vires extremo penè consumptæ essent excidio. Ex orâ Ligusticâ Patavium navigavit Bellum, cum quo foelicius decertatum; & Patavio in Cretam remeavit adversus *Andronicum Paleologum*, quod vectigal, vel acceptam mutuò pecuniam solvere recusasset. Septem supra viginti triremes missæ Duce *Benedicto Justiniano*, qui tractum maritimum Byzantini Imperii desolavit, pluribus, occupatis navigiis, Græcorumque pluribus in captivitatem ductis, quos omnes laqueo sustulit memor fraudis, quâ Veneticum Balduino fuerant eiectionis Byzantio. Hoc metu Paleologus debita solvit. Bello sedato externo, plusquàm Civile Domi grassatur, *Marino Bocchonio* adversus Principem plebem excitante. At cum auctore repente opprimitur, qui unâ cum fociis supplicio sublatus capitali. Populari seditioni Patricia successit, diem ultimum dictura Reipublicæ; nisi Cælum in Parricidam, Ventorum, Imbriumque armis depugnasset. Baiamons Theupolus sanguine
 clarus

clarus, divitiis affluens laxatis insolentiæ habenis cum pares negligeret, superiores nō admitteret, totam tandem cepit abhorre-
re Rempublicam. Origo discordiæ à similitudine cum Dandulà familià
cui Princeps *Petrus Gradonicus* nimio plus favere videbatur, quique
Iacobo Theupolo Baiamontis patri (frustra eum in Principem populo
deposcēte) prælatus fuerat; ipsum propterea Principē primò, Bai-
mons cæterosque sibi invisos confodere cogitavit, & si quā cede-
ret, Imperium occupare. Sceleris instante die, Cœlū densatis nubi-
bus procellosoque tonitruū gemitu, & crebra fulgurum corrusca-
tione damnavit, dissuasitque. Minimè tamen contumaces terrue-
re portenta, nec fama patefactæ conspirationis. Tumultuariè
namque ad arma vocati, qui libertatem patriæ desiderarent :
in Foro Marcianò manus conferitur: Libertas in medio consti-
tuta à civibus amittenda, vel conservanda. Huic post cruentam
pugnam victoria adfuit, fugiente Theupolo cum perduellibus,
per viam mercatoriam, quem manus mulierculæ mortario è fe-
nestra projecto concidisset; ni vexillum in alterius manu vetulam
deceperet. Conjuratiōe extincta, de proditoribus sumptum judi-
cium, publicatis eorum bonis, ædibusque dirutis. In parricidam
pessimis artibus reditum molientem in patriam rogata lex; ut
quovis ære proscriptus interficeretur. Decemviri insuper consti-
tuti ad patriæ munimentum, quibus datum ius ligata solvendi,
ligandique soluta. Victoriæ mōnimentum servant adhuc Con-
vivium Anniversarium die 15. Junii. D. Vito & Modesto sacra
à Duce exhibitum: portæque lignæ palatii Theupoli dono datæ
Templo dictorum Martyrum. Lapidea columna erecta ad angu-
lum Ecclesiæ parochialis S. Augustini. Tantis malis hoc unum
deerat, ut sextò quoque Iadera deficeret. Tantis motibus con-
cussus Princeps, non sine veneni suspitione Anno Imperii XXIV.
Muriani quievit ad D. Cypriani ædem..

Lege Sabellicum, Petrum Iustinianum, Petrum Marcellum, Io. Bapt. Contaren.
Sub hoc Principe cum diem clausisset extremum Bertucius ejus
filius; mandavit Senatus eadem pompâ funeris, ad tumulum
duci, quâ Procuratores D. Marci. *Sansovini* lib. II. de Princip.
dignitate. Carmina Italica incisâ columnæ:

*De Bagiamonte Tiepolo fu questo terreno,
E mo è posto in commun, accioche sia.
A chiaschedun spavento per sempre, e sempre mai..
Del mille tresento, e diese
A mezzo il mese delle ceriese
Bagiamonte passò il ponte,
E per esso fò fatto il Conségio di Diese..*

M. A.

MARINVS GEORGIVS¹⁰⁷

D V X L.

*Electus Mense Septembri Anno 1313. obiit die 14.
Iulii. Anno 1314.*

ELOGIVM PRIMVM.

Tempore meo rexi Iaderam, & rebellantem purgavi.

AD Marini Georgii promotionem conveniunt Sanctitas, & discordia. A morum probitate sortitus cognomen *Sancti*, solo aspectu Electores discordes ad sui compulit electionem. Auram captantes ad fenestram, Georgium cum inspicerent casu prætereuntem, tamquam à Deo missum, voce iubilationis, *Io: Sancto*, acclamarunt in Ducem. Ab illà die cautum, ut Electores in Conclavi clausi, oclusis januis atque fenestris, nec prætereuntes videant, nec videantur. Toto suo Principatu Solem numquam aspexit serenum, nec mare tranquillum. In Iaderam rebellem imissà classe, Duce Philippo Belegnio, & *Dalmaso* homine Hispano, qui castris præesset, auro iste pollutà fide,

fide, rebelles potius firmavit. Fraude tandem detecta, dum proditor seditiosis ipsis invisus aufugit, ulciscente Numine, mari penè obrutus, gazà naufragio amissa nudus appulit in Apuliam. Iaderenses spe nullà in armis dolivè repertà, deditioe factà eas condiciones acceperunt, quibus cohiberi solet levitas seditiosa. Fulmen accessit Clementis V. R. P. ob Ferrariensem causam, cujus clavibus cum desperaret Cœlum referare Georgius, D. prænavigavit Dominicum, ei privato sumptu Fanum ædificando, ubi frequens Collegium, quod sacris operaretur instituit, adjuncto Nosocomio, in quo languentibus Procuratores D. Marci, victum subministrarent, hoc voto Curatores perpetuò designati. Ipse verò quum per hæc pia opera, decem Menses Reipublicæ præfuisset, octuagenario major cadens ad sepulchri saxum, ad DD. Io: & Pauli alliditur, occulto sarcophago, nè populi pietate cadaver discerperetur, quod turba inquirebat devota.

Sabellicus, Petrus Justinianus, Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenus, Sansovinus in ejus vità. & lib. xi. de Principis dignitate.

109

IO: SUPERANTIVS

DVX LL

*Electus Mense Augusti, Ann. 1314. atatis sue 72. Obiit
cadente Decembri 1328. Principatus sui Ann. 14.*

VETVS ELOGIVM.

Tragurinum, Spalatrum, & Sebenicum sub iuga misit.

LI.

O: Superantius sanguine clarus, divitiis affluens, vultu severus, ingenio mitis, fortunæ, hominum, Elementorumque ferociam, quæ in Rempubli- cam conspiraverant, superavit, eaque indulgentiâ Iaderenses in fidem recepit, ut januam eis quasi aperuerit septimò rebellandi. Procuratorum tunc

D. Marci numerus auctus: Sacris Respublica restituta, interprete *Francisco Dandolo*, cognomento *Cane*; non quod ferreâ vinctus catenâ ad mensam prostratus Pontificis jacuerit; hoc enim & in Sacerdote superbiam; & in Legato abiectionem argueret; sed ex cognomine, quod in Republicâ familias quandoque secernit. Victâ Clementis irâ, in Venetos verè clemens rescripto prohibuit; ne amplius

ampliùs à Romano Pontifice Veneti spiculo tam lethifero peterentur. In piratas postea missus est *Iustinianus Iustinianus* cum quadraginta triremibus, vectus in Ponticum, aliquot prædonum naves circa Bosphorum Thracium, incendit, Peram obsedit, cujus oppidani pensatis damnis pacem rogarunt, & impetrarunt. Hæc foris: Domi urbs in urbe posita, in quâ Martis, Vulcani, Neptunique triregnum. Eò nullus alius ingreditur. Iupiter ipse inter ipsorum imbres non nisi fulmina conflaturus & tonitrua. Ab hoc navali armamentarioeducta iterum Classis, quæ novam Creten-sium defectionem compresit. In *Martinum Scaligerum* tandem bellum recrudit, cujus tyrannide Patavium præmebatur; nec prius arma posita, quàm Patavinis etsi ingratis libertas restituta. Venetis namque anathemate Clementino notatis, nullus Patavinis infestior fuit. Sexdecim Annos, & sex Menses Superantius Republicam gessit, eà abundantia in urbe relictâ, ut cibaria vilescerent; & paucis obulis mensam instrueres ad saturitatem. In eo nunc Sacello D. Marci jacet, ubi Baptismi lavacrum visitur, sine Epitaphio, cum insignibus tamen Gentilitiis.

Sabellicus, Sanfovinus, Petrus Iustin. Petrus Marcellus, Io: Baptista Conzarenus, quo teste, Anno 1328. decrevère Patres, ut ad decorem publicæ Maiestatis ornaretur Cornu Ducale, pretio ducatorum 1500. lib. 11. *de dignit. Principis*, quamvis hodie pretio æstimatum ducatorum centum & quinquaginta mille, pro solâ Coronatione reservetur. Minoris pretii, sed ejusdem formæ alio dietim permisso, sine quo ex lege in publicum prodire Dux non permittitur *Sanfovin. lib. 11. de dignit. Princip.* Eodem proponente Principe Superantio, Anno 1320. decretum; teneri Principem decies saltè in Anno exire cum Alpino superpelliceo, vel Monili, ita appellatur à Bernardo Iustiniano, quo humerospectusque cooperit usque ad cingulum; Legum argumentum, quas Princeps in pectore claudit imperio Legislator, moribus executor, quorum candorem excitat candido superpelliceo..

FRANCISCVS DANDVLVS^{III} D V X LII.

Electus die 8. Ianuarii 1328. Obiit Mense Novemb. 1339.

EPIGRAPHES ANTIQVA

*Marchia tota diu mecum bellando subacta
Tarvisum tandem sub mea iura dedit.*

Ranciscus Dandulus cognomento Canis, domi confilio latrans, foris hostem dente lacerans, semper fidelis patriam quasi familiam pater potius, quàm Princeps distribuens, Vallenses & Polanos, qui olim defecerant, ad ultroneam deditionem revocavit, gravi Patriarchæ Aquileiensis indignatione, qui repente illapsus in Histriam, ut illam armis repeteret, Iustinianum obvium habuit cum copiis, à quo fusus & turpiter victus Histriam deseruit, & provinciam suam nobis diripiendam aperuit. Per ea tempora *Thomas Viarus* quamvis classe validior dum temerè in Ligures irruit, ictu oculi, amissis triremibus, parvo ipse navigio Venerias recessit, ubi trusus in carcerem vitam posuit, memorabili exemplo ducibus, non speciosa sed necessaria sequenda consilia. Turcæ interim sub Amurathe, Ligurum ope, in Europam traducti,

cti, occupatis nonnullis Græcorum provinciis, ita Mari prævalebant Aegeo, ut in Orientem navigantibus nil tutum relinquerent. Legationibus excitati Reges; irruenti tempestivè occurrere, si salvam vellent Italiam: Contulit Gallus nomen vires Pontifex & Respublica ad Italicæ præsidium libertatis. *Petrus* enim *Zenus* Venetarum triremium ductor hostem in Ionio navigantem demersit, Græca litora Barbarorum prædis referta spoliavit, & omnium primus de Turcis triumphavit. Piratis tandem cum Mare purgasset, Smyrnæ applicuit, urbem fœliciter expugnavit, ingressusque Asiæ Mediterranea, dum sacris de more operam daret, à convolantibus undique aggreßibus interceptus in templo opprimitur; & tanti viri occasu, spes omnis evanuit melioris fortunæ. In Scaligerostandem Veronæ Principes, qui per aliorum opprobrium, fines dilatabant imperii & in stagnis prope Clodiam, arcem munierant, ut per Padum & Athesim navigantes ad portorii solutionem adstringerent, Legatione præmissa, quia turpiter spretà & irrita, arma decreta, Dandulo reclamante Principe, percusso cum Florentinis fœdere, qui antea Venetam opem in Scaligeros imploraverant. Expeditione vulgatà Atestini, Gonzagæ, Rex Boemiæ suos Legatos Venetias misere, undè unà die sexaginta Europæorum Principum Oratores adfuerunt in urbe. Curâ *Petro Rubeo* Parmensi Principi, castrorum cômisa, geminoque Legato *Marco Cornelio*, & *Andrea Mauroceno*, qui brevi Tarvisino Patavinos spoliarent imperio; Patavii in Principem *Marsilio* subrogato *Carrariensi*, quo magis constaret, in Scaligerum Venetos clasicum cecinisse, solius libertatis voto; & ut vicini populi pace fruerentur à Deo datâ. His gestis Dandulus ætatem complevit, & Principatû, ad Fratres Minores illatus, ubi in Maiorum quiescit sepulchro.

E P I T A P H I U M.

*Laudibus innumeris, meritisque parentibus ipse
Franciscus virtute nitens clarissima proles
Dandula quem genuit, patria venerabilis huius
Dux fuit illustris, qui libertatis amore.
Edomuit fastus tumidos, & vincla re solvit.
Marchia quas dudum nimium quoque pressa iacebas;
Tervisina quidem, vicinaque castra Salinis
Attentata ruit, clara dum rexit habenas,
Quaque decus terraque Mari successibus auxit,
Hic Venetum patriam hosti magis esse timenda
Fecit; at undeno solii præsignis in anno
Decessit fœlix, domini tunc mille trecentos
Ter denosque novem Phœbus devolverat annos
Luxque Novembris erat cunctis celeberrima Sanctis.*

Canis nomine, quod hic offendis, cognomen habeas ejus genitori Ioanni, & avo Francisco commune, ut de Francisco ex Scripturis patet privatis. De Ioanne verò scripturà publicà apud Sansovinum; epistola nempe Ioannis Danduli Venetorum Principis, Anno 1280. In quà legitur. *Nos Ioannes Dandulus Dux &c. Facimus, confirmamus, & ordinamus NN. & Sapientes VV. Mathæum Quirino, Ioannem Can Dandulo, & Iacobum Theupulum Ambasciatores &c. Consonat Petrus Guilombardus, coetaneus Francisci Danduli, apud quem legitur: Franciscus Dandulus filius quondam D. Ioannis Can electus fuit Dux Venetiarum & positus in Ducatu, die Veneris octavo Ianuarii 1328.*

Lege Sabellicum, Ioannem Baptistam Contarenum, Petrum Marcellum, Petrum Iustinianum, Sansovinum.

E P I T A P H I U M.

*Laudibus innumeris meritisque parentibus iste
Franciscus virtute nitens clarissima proles
Dandula quem genuit, patria venerabilis huius
Dux fuit illustris, qui libertatis amore
Edomuit fastus tumidos, & vincla resolvit.
Marchia quis dudum nimium quoque pressa iacebas:
Tervisina quidem, vicinaque Castra Salinis
Attentata ruit clavis dum rexit habenas
Quaque decus terra, marique succubibus auxit.
Hic Venetam patriam hosti magis esse timendam
Fecit, at undeno solii præsignis in Anno
Decessit felix; Domini tunc mille trecentos,
Ter denosque novem Phæbus devolverat Annos:
Luxque Novembris erat cunctis celeberrima Sanctis.*

H BAR.

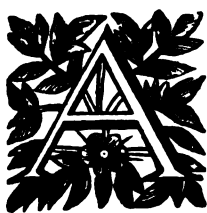
114
**BARTHOLOMÆVS
GRADONICUS
DUX LIII.**

Electus die 7. Novemb 1339. obiit 28. Decemb. Ann. 1343.

MEMORIA ANTIQVA.

Pacificè rexi; publicumque & mente protexi.

LIII.

Andream Dandulum V.I. Doctorem, D. Marci Procuratorem, ætate florente, Annorum scilicet undetriginta, postulante populo, ne videretur cum eo adversus Reipublicæ libertatem conspirare, extra urbem secessit, donec à Patribus, quadraginta virali comitio, Bartholomæus Gradonicus D. Marci Procurator in Principem subrogatur, uno & triginta suffragiis. Ætate iste & consilio grandævus, & penè octogenarius, sceptrum subiit rugientibus Furiis, Igne, Ferro, Aquâ. Tempia, Turres, Regiam, antè Martias Calendas, quatientibus undis, ut supra tres cubitus præteritas inundationes præsens excederet, novo ex hoc Câtaclysmo civitas non enataisset, ni ei auxiliores accurrissent

BARTHOLOMÆVS GRADONICVS DVX LIIL 216

rissent Marcus Evangelista cum D. Nicolao, & Georgio, qui urbis patroni Venetæ Reipublicę vigiles Fata custodiunt. Ad fauces Mathamauci portus, navis appulerat Cacodæmonum, ut urbem submergerent iam puræ Religionis asyllū. In eos opportunē adfuere Cælites cum cymba piscatoriā, quam reluctantē sene (qui ex horrida tempestate retrō errarium se noctu receperat) conscenderant, piscatorē urgentes, ut quamprimum eos ad Mare trajiceret. Quod cū negaret tempestate deferrius illi verō arreptis remibus, vellent soli in altum ducere; invitus se remigen præbuit usque ad portū, ubi rugiebant Dæmonēs in quos facto signo Crucis, navem fluctuanti pelago de merferunt; ad quod protinus aquarū tempestate secuta, unus eorū ædem proximam subiit; alter ad D. Georgii fanū devotus; tertius pristinam cymbæ stationem cum piscatore repetiit, a quo licet non religione vacuus ob ea, quæ viderat, naulū tamen audax petere non dubitavit. Cui ille: *Ad Principem ibis, qui tibi mercedem cumulatissimam solvet.* Haud mihi Patres fidem præstabunt: replicanti Piscatori. *Pignus accipe,* ait Marcus, simulque ei annulum, quem in manu habebat, tradidit inquires: Nuncia Duci & Patribus, urbē nostrā operā nocte hac horrendo liberatā diluvio. Et ne quiderres, eū quem vidisti ædem Nicolai subire, D. Nicolaum esse non ignores: Georgium alterum: me verō Marcum *Evangelistam*; quibus dictis evanuit. Eo pignore confirmatus senex Curia ascendit, quæ viderat, & audierat, enarrat, Annulū exhibet. Defixit primo Miraculi magnitudo, inde publicæ gratulationes Cælitibus redditæ. Seni stipendium decretum Annulus Evangelistæ ex illā die *Piscatoris* dictus Ex Italia verō cum in Cretam adversus Græcam inconstantiam bellum translatus esset; ubi saltu dumisque fortis Seditio, apertē congregi denegabat; velut anguis in foveā quæ situs, & oppressus vetus iterum subiit imperium. Novissima omnium Fames accessit, quæ jejuna jejunis cadaveribus enutrita, quartam miseræ plebis partem absumpsit. Per hæc tempora Regium illud Conclave, in quo, octavo quoque die Patritio rum, recurrunt pro retinendā libertatē Comitia, erectum est: ex quo Popiliam, Pelestrinam, Mathamaucum, Torcellum, Medoacum missi sunt Magistratus, ut annonam providerent; cum antea urbes illas maritimas Dux ipse per Gastaldiones gubernaret. Princeps porrō tantis malis impar, maxore sublatu in D. Marci vestibulo conditus jacuit.

E P I T A P H I V M.

*Moribus insignis recti basis, indole clarus
Clavior & meritis, patrii servator honoris
Clauditur hoc tumulo, Gradenigo Bartholomæus,
Dux fuit is Venetum, quarto defunctus in Anno.*

H 2 A N

116
ANDREAS DANDVLVS
DUX LIV.

Electus Anno 1343. obiit octavo Idus Septemb. Anno 1354.

SCHEMA VETVS.

*Alta trium probitas mihi quarto suggeris instar,
Qui de Dandulea prole fuere Duces.*

LIV.

Andreas Dandulus Henrici Danduli, qui plenus triumphis, patriæ Byzantinum adiecit imperium, generosa propago, Rempublicam ornat gladio, calamo sustinet. Etate adhuc immaturâ Procurator dictus D. Marci, munificentia & comitate, quâ purpuram Principatum etiâ sibi conciliavit, Annorumque tantummodo tertii supra trigesimum, Senioribus & Senatoribus præfuit. Octava recurrebat laderensium anniversaria defectio, quasi de occisorum caput sanguine renasceretur: quorum exemplo nè tota Provincia deficeret, *Petrus Canalius*, & *Marcus Instinianus* immissi, ut terra marique pugnam rebellibus inferrent: Strenuè isti rem gesserunt; quamvis expeditæ copiæ cum ipso Rege è Panno-

& Panñonia in rebellium subsidium advenissent; sed Annona laborantes rediere fugienti similes. Victoriā cumulatū urbis deditio, quā impetratā veniā victori & domino se restituit. Sub idem tempus cū Aegypti Sultano pacta (Romano permittente Pōtifice) navigatio Syriaca ad mercium commercium. Domi tres Audisores creati, & Veteres appellati, ut Advocatorum loco, jura provocationum perquirerent. Leges patrias Princeps ipse proprio stylo notavit, in Codicem congessit, quem *Sextum* appellavit. Libera namque nata Respublica legibus voluit vivere propriis; cum prisci Romani sub Rege natī, à Græcis mutuaverint. Eodem auctore Supremi Consilii leges dispositæ, sub rubricā collectæ, & temporibus distributæ. Pacis otium turbavit Bellum à Superis immisum, Motu Terræ, Agrorum sterilitate, Aeris pestilentia. Primo, ruinā turrium, templorumq; urbs tota concussa, de honestata. Secundā, quā à Gradonici principatu invaluerat, pesti associata ferocior reddita urbem penē vacuam reddidit & inanem, ut ad propagationem opus fuerit, oblato jure civitatis extraneos invitare. Nova etiā bellorum funera istæ indixere Præficæ: quorum exordium Iustinopolis, quam *Marens Iustinianus* (priusquā externarum gentium robora coirent) in fidem retraxit. *Albertum* Carnorum Regulum, qui Histriam totam cædibus everterat, ex saltibus catenā illigatum Venetias traxit; ubi eiuratā audaciā, veniam impetravit & libertatem. In Ligures tandem adornata Classis (qui piraticæ assueti naves Venetorum onerarias prædati fuerant in Helleponto) duce *Marco Ruzino*, in Carystio portu quatuordecim eorum navibus demersit temerarios castigavit, Chalcidem ductis captivis, Resumptis tamen viribus Ligur Chalcidem restitutus, urbis incendio, cladem pensavit receptam. Exordia hæc durioris dissidii: icto namque inter Græcos, Venetos, & Aragones fœdere, dum *Nicolaus Pisanus*, è Dalmatiā in Siciliam solvit, ut Aragoniis se consociaret, turbato mari penē naufragus Methonem tenuit, ubi resectis navibus, curato milite ad obsidendam Perām reversus, in faucibus Bosphori, cuius inter angustias non poterat fœderatorum classis tota in certamen explicari, Ligurem obvium habet sub auspiciis Paganī Auriz. Ibi necessariō concursus tanto animo, ut pugnam summo mane initam cadētes tenebræ dirimere non potuerint; sed lux altera expectata ad iudiciū victoriæ. Initio Græci linguā, quā manu promptiores ad primam Ligurum impressionem avertunt. Aragoni, qui secundum in congressu locum tenebant, Græcorum ignaviā exterriti, & ipsi prælio se subtrahere. Conatus omnis in solos Venetos recruduit; continuataque pugna, quoad fessi, nulloque recreati subsidio, victi à victoribus cæsi unā cum *Pancratio*

Iustiniano, qui mori pugnando maluit, quàm turpiter fugiendo gloriam fedare. Audita clade Respublica, pudore magis quàm timore resperfa noyam instruit ad vindictam classem, eodem *Pisano* duce, qui fato meliore, ad Peram repetito certamine, hosticis nonnullis dispersis; cum cognovisset triginta Aragonias juxta Cyrum perculsas esse, ita opportunè adfuit oppressis focis, ut hostem accursu terruerit inopinato, fugientemque harpagonibus remoratus, plurimarum navium spolio iniuriam vindicavit præteritam: Non propterea superbiam deposuere Ligures, nativâ ipsâ libertate neglectâ, Io: V. Comiti Mediolanensium Duci se ac Rempublicam permitentes: ut ita quæsitus ab invidia hostis adversus Venetos decertaret. Aleam porro V. Comiti detrectanti, & honestis conditionibus pacem petenti negarunt, fato forsân cogente, ut eorum elatio clade proximâ retruderetur. Sinum itaque Ligures ingressi Adriacum cum quatuor triremibus, Pharum, Curzulam, incendio absumunt. Veneri dum contra Ligurem, & Insubrem arma sociosque procurant; Dandulus Anno Imperii xii. integrâ adhuc ætate ex humanis decessit, præclarum sortitus tumultum in æde D. Marci, ad lavacrum Baptismi; speciosius verò in suis Historiæ monimentis.

Sanfovinus, Sabellicus, Petrus Marcellus, Petrus Iustinianus, Io: Bapt. Cons.

E P I T A P H I V M.

*Quem reverenda cohors virtutum tempore nullo
Deservit, gelidi brevis hæc tenet aula sepulchri,
Membra valentis erant probitas, cui dogmata sensus,
Ingenium penetrans modos, atque profaminis alti.
Nobilitatis opus, morum seriesque vetustas,
Qui dedit assiduos patria memorandus honores.
Et quia clara sonant populis sua gesta per orbem.
Plura finit calamus meritò recitanda notare.
Dandula quem soboles peperit generosa Ducatum,
Andream omnimodam Venetum ratione mentem.
Septima dumque dies Septembris mille trecentos,
Quatuor at decies iam quinque dedisset obire.*

Corrigentibus Francisco Petrarcha, & Benintendi magno Reipublicæ Cancellario, incisa fuisse præsentia carmina, auctor est Io: Stringa.

M A.

119

MARINUS ^{Vel} FALERIUS
PHALETRVS
DUX LIV.

*Electus 11. Septembris Anno 1354. Capite plectitur
xv. April. 1355.*

IVDICIVM PVBLICVM.

Temeritatis mee penas luj.

Esuncto Dandulo, Principatum accepit Marinus Phaletrus Eques & Comes Marinæ Vallis, ingenio, divitiis, natalibus, regimine clarus etiam apud externos, sed usque ad insaniam iracundus & furenti similis. Prætor namque cum esset Tarvisii, & publicæ supplicationi interesse deberet, in qua Sacratissimam Eucharistiam deferre solebant Episcopi; moræ impatiens, Episcopum serò advenientem alapà percussit gravissimà, ut senem præfulem quasi in terram deiecerit. Absens Princeps absu-

H 4 mitur,

mitur, dum Avenione apud Pontificem, Legati munere fungere-
tur. De sua clanculo electione instructus rediit, duodecim ei oc-
currentibus Legatis, qui in patriam reducerent: Noctu in
urbem accessit. Mare favientibus & tempestate prohibitus ad
ripas Ducales appellere, sub obscuram noctem per geminas co-
lumnas, ubi reis capitale irrogatur supplicium, medius incedens,
quasi gressu fatidico Dux præmoneretur superbus recta agere, &
gladium timere iustitiæ, quæ in solo libertatis, æquo pulsât pede
pauperum tabernas, Regumque turres. A Ligure primum vul-
nus, quiauro V. Comitis reparatâ classe mercenariâ, postquam
Pontifice interprete tributarius pacem rogasset adhuc ferociebat. In
portu Sphagiæ stabat Pisanus cum navibus triginta quinque, ul-
tra minora navigia; nil hostile cogitans, somno sepultus. Pagan-
inus autem cum sex & triginta Ligusticis triremibus casu discur-
rens per exploratores monitus, Venetos facile deleri dormientes
posse, instructâ continuo classe, portum tacite ingressus, sine cede,
sine sanguine omnes opprimit incautos, unâ exceptâ triremi, quæ
fortè seceserat. Pisanus ipse cum quinque hominum millibus la-
nuam ductus hostilem nobilitavit triumphum. Tantam cladem
portendere prodigia; Corvi in aere crocitanter, seque adinvicem
dilaniantes, quorum cruore Venetæ aspersæ triremes. Eodem in
portu hominem casu lapsum bellua monstruosa voravit. Post ho-
mines sæviere Elementa, quæ contagioso halitu, concussione terræ
Urbem penè quassarunt, Princeps ipse immani concitus irâ, deco-
ris oblitus, necessitudinum immemor, vanis agitatus causis in pa-
triâ conspiravit ingratus, tyrannidem cogitans, vindictæ libidine
magis (quia octogenarius) quàm imperii adversus nobilem adole-
scentulum, qui cornibus appensis ad ostium gynecæi, vel libello
Sedi adiecto Ducali, peccaverat circa coniugis parum pudicæ
famam, & leni admodum poenâ, menstrui scilicet carceris, à
triumviris Advocatoribus correptus fuerat. Facinus ut exeque-
retur facilius, plures sex infimâ plebe sibi socios adiunxit, quos
Patritiis cognoscebat infestos, præcipuè *Bertutium Israelum* trierar-
cham, & nautarum Magistrum, qui à Ioanne Dandulo viro patri-
tio, in publico *Armamento* (locus remigum expediendorum) alapâ
percutsus, fatellitum manu stipatus, Danduli vitæ insidiabatur.
Propterea timidus Dandulus Principem rogaverat, ut insidiato-
rem amoveret. Vocavit Princeps in Curiam Bertutium, increpa-
vitque verbis amarissimis, sed simulatè; nocte namque sequenti
clanculo evocatum lenivit, suoque odio in Nobiles communicato
ad eorum cædem inflammavit, quam communi consilio implere
decreverunt electis sexdecim plebeis audacissimis, quorum singu-

li armatos ducerent sexaginta, qui ad signum campanæ, simulato Ligusticæ classis adventu, in Curiam irrumperent, in se suisque liminibus obvium quemque ex ordine patritio trucidarent, inde per eorum domos discurrerent, filios eorum masculos occiderent, ut Phaletrus non Dux amplius, sed Dominus salutaretur. Interim ad augendum in Optimates plebis odium, profundâ nocte ex his aliqui discurrebant per urbem, qui in plebeios coniurationis ignaros altis vocibus convicia iactabant, eorumque uxores, & filias ad stuprum obsceniter invitabant; datoque sibi signo, inter se cachinantes cognomina enunciabant Patritiorum; ut plebem in eos concitarent. Tanto Respublica cribrata discrimine Marcum habuit Evangelistam auxiliatorem: à quo in somnis perterefactus Beltrandus Pellio ex vico S. Silvestri, unus ex coniuratis pridie cœdi destinato, primis tenebris, ad ædes accedens Nicolai Leonis viri patritii cuncta aperit. Obstupuit Leonus sceleris novitate defixus, postmodum publici memor periculi, seniores adit, in ædem Salvatoris, Decem viros evocat, dum eodem tempore M. Niger alter ex coniuratis per Iacobum Contarenum cognomento Longum coniurationem indicavit. Adfuere itaque sex Consiliarii Io: Mocenicus, Hermolaus Venerius, Thomas Viarus, Io: Sanutus, Petrus Trivisanus, Pantaleo Barbus. Triumviri Advocatores Zusefreus Maurocenus, Aurius Pasqualicus, & Nicolaus Phaletrus. Decemviralis Consilii præfides, Io: Marcellus, Thomas Sanutus, Michaeletus Delphinus. Reliqui huius Consilii, Lucas Leggius, Petrus Mustius, M. Pollanus, Marinus Venerius, Landus Lambartus, Nic. Trivisanus, M. Phaletrus. His additi viginti ex Patrum primoribus consilio & prudentiâ eminentes, nempe M. Iustinianus, Andreas Eritius, M. Superantius, Ganzanus Marcellus, Raynerius Mustius, And. Contarenus, Io: Lauredanus, Nicolaus Vulpius, M. Diedus, Io: Gradonicus, Simeon Dandulus, Bar. Iustinianus, And. Cornelius, Nic. Leonus, Marinus Maurocenus, Stephanus Bellegnus, Philippus Aurius, Iac. Bragadinus, M. Trivisanus, & Io: Foscarenus. Ab hac die Decemviralis Additio instituta dicitur. Ab euntibus verò ex Consilio duobus Faleriis tanquàm de familiâ Principis, reliquorum iussu fortissimi statim vocantur Patritii, ac cives qui armati Patribus adsint: mira que celeritate sexdecim ex quadringentis, eâ nocte capiuntur Coniuratorum Principes, qui ad unum omnes laqueo præfocati, recte ex ipsis columnis, superiori parte Curia dimissi, & vivent ad infamiam Bertutius Israelo, M. Torellus, Stephanelus Trivisano, Nicolaus Zucholus, Philippus Calendario statuarius insignis & architectus, Nicoletus Brazadoro, Antonius Bindi, M. Polinius, Nicolaus Rosa, Io: Corrus, M. Muda,

da, Iacobus Dogollinus, Nicoletus Blondo, & Ioanella Bruno. Falerius ipse Princeps detecti sceleris adhuc ignarus opprimitur, exurusque publicis ornamentis summo mane in Curiam percutitur, super Giganteos gradus. Eius truncum loculo statim impositum ad Gemellorum ædem parvâ cimbâ, octo viatoribus cæcos præferentibus delatû in facello Pacis humi conditur caveâ effossâ, vel in arêâ D. Zachariæ. Locus, ubi inter Principes, more majorum, ejus repouenda erat imago, nigro opertus velo nunc ad ignominiam vacat sub epigraphe. *Hic est locus Marini Falerii decapitati pro criminibus*. Dicunt alii ibidem fuisse antiquitus imaginem cum eulogio, *Temeritatis meæ pœnas lui*, perduellionis scilicet & sacrilegii, adversus Patriam & Ecclesiam, Episcopum percutiendo, tyrannidem procurando. Bona Principis Fisco adiecta, & pretio distracta, exceptis duobus Ducatorum millibus. Statutum etiam, ut singulis diebus Mercurii, publica haberetur supplicatio à Clero D. Marci, pro gratiarum actione. Et dies xv. Aprilis D. Isidoro Sacra solemniter celebraretur à Duce Clero totius Venetæ Civitatis. Coniuratorum Indici annum mille aureorum stipendium in præmium datum unâ cum Falerii ædibus ad sanum Apostoli; imò & ad Ordinem assumptus Patritium. Ille verò quasi minimâ mercede repensus, patres accusans ingratos, obstrepere nunquàm cessabat. Tantâ impudentiâ commoti, capitali damnassent supplicio, sed recenti beneficii memoriâ deliniti Ragusium relegarunt, unde impatiens & inquietus dum in Pannoniam fugeret in itinere periit. Plures Coniuratorum, inter quos Victor Niger, Christophorus Fontana, Iacobellus Blondo, & Franciscus Bellifari viri nequissimi fugâ se subdlexerunt.

Sabellicus, Petrus Justinianus, Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenius, M.S. in Bibliothecâ Thronâ, & Cornelia.

Decreti fides, & veritas, quo Petrus Marcellus refert, Faleriam Gentem in posterum exclusam à Principatu; sit penes Auctorem.

IO. GRADONICVS¹²³ DUX LV.

*Electus die 29. Aprilis Anno 1355. aetatis suae lxxvi.
Anno 1356. cum rexisset An. 1. Mense 3. dies 14.*

INSCRIPTIO ANTIQVA.

*Memoria & Iouis peritis elorui,
Cum Iannensibus utile fadus ini.*

LVI.

Consternata Republica ob Phaetri conspiracyem;
Marcus Cornarius ProPrinceps Rempublicam ad-
ministravit; donec Comitibus habitis Ioannes Gra-
donicus, cui *Nasonis* cognomen, Dux declaratur.
Rebus iste domi compositis, cum externis etiam
nempe Ianuensibus pacem inivit. Vix tamen Li-
gustico sedato turbine, pacis Solem aspexit; quod ab Aquilone
(unde panditur omne malum) novi Belli conflatur fulmen. Lu-
dovicus Rex Pannonum in Liburniam ruens, uno momento Ia-
dram, Spalatum, Tragurium, Enonam obsidione cingit, Ita-
liam Barbarorum colluvie inundaturus, Austrii, Aquileiensis,
Carra-

Carrariensis viribus fortis. Hisce Bellonæ facibus, Gradonici Principis celebrantur inferiæ, postquam Annum unum, Menses 3. dies xiv. inter bonam, & malam famam, auri cupidus, & agrestis Reipublicæ præfuisset, legumque peritiâ iuvasset. Ad Fratres Minores, cineres Marmor excepit Sepulchralis.

Sabellicus, Petrus Instinianus, Sansovinus, Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenius Vianolus.

Sub hoc Principe tertius D. Marci Procurator refertur institutus, electusque Nicolaus Leonius, qui Falerianam detexit oppressit prodicionem. *M. S. in Biblioth. Thronæ.*

IO DELPHINVS¹²⁵

D V X LVI.

Electus Anno 1356. Obiit Anno 1361.

EPIGRAPHES ANTIQVAE

Tarvisiam obsidione liberum feci, pacem cum Ungaris inisi.

CRadonico extincto Patres Io: Delphinum Byzantinā legatione clarum ex Procuratore D. Marci subrogare, absentē, & obsessū Tarvisii à Phalangibus Regis Pannoniæ, qui eā feritate in Venetos arma gerebat, quod transitū roganti Delphino, ut tutò ad thronū ascenderet, negaverit. Delphinus porro quamvis ferreā Pannonū nube circumfusus, exaversā parte urbis equitum cuneo vallatus in tutum abiit. Rex Ludovicus cum in urbē frustra irrumpere tentasset, suorum pluribus cæsis, relictis castris in Pannoniam rediit. Patuere tunc ad vindictam Carrarienses ingrati, cum quibus placuit

cuit prohibere commercia, & Marcum Maurocænum Patavinæ
urbis Prætozem Venetias advocari: Dalmatiam verò, quæ integra
perierat, Regi permittere; ut Respublica viribus, opibusque ex-
hausta respiraret. Pacem, quam Barbari jurarunt, eodem con-
textu polluerunt: nè causa nobis futura deesset repetendi urbes
extortas. Verre sequente lues repetita sævit, cuius aflatu Princeps
ipse sublatus postquam civium luxum, legum severitate compe-
cuisset, ad DD. Io: & Paulum sepelitur.

AVOITVA ZINTARIGI

*Sabellicus, Petrus Iustinianus, Petrus Marcellus, Sansovinus, Io: Bapt.
Contar. Vianolus.*

127

LAVRENTIVS CELSVS

D V X LVII.

Electus 16. Iulii Ann. 1361. Obiit die 18. Iulii Ann. 1,65.

VETVS ELOGIVM.

E Mari Dux vocor, Creta liberator opam.

DElphino extincto, & titulis abrogatis, quibus ornari solēbant Venetorum Principes, Ducistantum permissio nomine; Cornu pransare cœperunt Petrus Gradonicus Principis Bartholomæi filius, Leonardus Dandulus, & Marcus Cornarius qui captivus detinebatur in Austria; fama verò vulgatà Lyguris profligatæ classis à Laurentio Celsō, qui in Mari Supero, validis navigabat triremibus; Falsæ victoriæ lenocinio deliniti Patres, Senioribus posthabitis, qui ære, sanguine, expeditionibusque plurimis Rempublicam promoverant; Celsū Annos sex supra quadraginta natum supremo decorarunt honore, duodecim missis Patriiis, qui ei publico nomine dignitatem gratularentur, triremique acceptum

ptum Venetias reducerent. Suburbanis vicinum litoribus Senatus excepit in Bucentauro: inde Civitas gratulabunda in occursum exiit. Solus ejus parens, qui Procurator erat D. Marci, credens nec publicis ædibus, Magistratui cedere dignitatem paternam, salutationis abstinuit officio, nec prius nudo capite ad gratulationem adduci potuit; quàm Cruce adiectâ Cornu Ducali, cui se pater inclinare profitebatur, non filio. Suscepit mox Austriæ Ducem, qui huc venerat, ut urbem admiratetur in aquis fundatam, deduxitque in ædes Cornarias in vico D. Lucæ, publico nomine instructas. Ibidem hybernavit Rex Cyprius, dum in Galliam pergeret, ut Christianos sollicitaret in Turcas. Abeuntem Celsus Princeps cum Senatu *Margariam* usque sequutus est. Audivit postea Franciscum Petrarcham, Insubrum nomine orantem; suo verò bibliothecam dono offerentem D. Marco Evangelistæ, in gratiam studiosæ juventutis, cui ipse & Senatus tanquàm Moraliū Philosophorum, Poetarumque Principi, in testimonium gratitudinis, domum ære publico inhabitandam designavit, publicamque erexit Bibliothecam, in quâ sub D. Marci Procuratorum custodiâ, libri reponerentur oblati. Anno exeunte, Creta defecit, in seditionem abeunte Colonia patritiâ. Oblita hæc genitorem suum Græcam induerat inconstantiam. Defectionis causâ, quod nullis vectigalibus se vellent obnoxii ex transactione majorum: quasi Dominium Insulæ non amplius ad unam spectaret Rempublicam. Districto itaque gladio, Præfectis Venetis coniectis in vincula, leges pro arbitrio mutarunt, Græcumque ritum ubique prætulere Romano, quo Insulanorū animos captarent facilius. Tentavit Senatus per Andreæ Contarenū facinorosos ad obsequium retrahere: at cum obstinatis nil persuasisset, obtinuit postremò destinatus ad Europæos Principes Legatus, ne rebellibus subministrarentur auxilia. Adornatâ interim quadraginta longarum navium classe sub Dominico Michaelio, præter onerarias in quibus pedestris apparatus cui Luchinus Vermius præfectus, Cydonem venire rebellium caput. In eâ inclusi seditiosi desperatâ spe pacis & veniæ, horribili feritate in eos sævierunt, qui cum Veneto sentirent, in subsidium, & imperium Ianuensibus evocatis, Christum ipsum eiurassent nè ad obsequium redirent. Verùm à Ligure ipso deserti, qui vel pacti memor, vel Punicæ quidem fidei sat virium in proditoribus non inveniebat: terra marique clausi, clade conspectâ sociorum, quæ sub ipsis mænibus contigit, veniam rogarunt. Receptæ insulæ nunciū summâ lætitiâ Senatum complevit, qui actis Deo gratiis, ludos in foro D. Marci spectavit Martiales aliàs invisos. Hastiludio præfuit, lusitque Rex Cypri, cum Luchini genito;

quo

quo peracto conscensâ Venetorum classe Alexandriâ venit, nobilissimum Ægypti emporium, expugnavitque, diripuit. Triduo tamen post, ingruente Barbarorum colluvie, coactus recedere, classem prædâ onustam in Cyprum reduxit. Celsus postquam Annostres, Menses decem, Reipublicæ præfuisset, vitâ excedit ad Cælestinam ædem delatus gravi mærore populi, cui ob animi celsitudinem, & regium vitæ cultum maximè charus erat: Ultra namque nobiles & pretiosos equos, quos alebat in stabulo; aves etiam Leones, Vrsos, aliaque huius generis animalia in deliciis habuit *M. S. in biblioth. Thronâ.*

De college *Sabellicum*, *Petrum Iustin. Io. Baptistam Contarenum*, *Petrarcham*, 4. *Senilium*, apud quem habes libellum donationis à Petrarcha factæ, & Veneti Senatus decretum.

EPITAPHIUM.

*Quod cum Templo S. Mariae Cælestis ex finitimo Navalis incendio
conflagravit Anno Sal. 1570. sequens erat.*

*Funera Dux Venetum Laurentii ultima Celsi
Hoc habet in saxo titulis clarissimus altis
Magnanimus Patriæ pater, iustissimus heros
Hic moderans animis vigilantibus urbis habenas
Hostibus ut fulmen, ut amenum sidus amicis
Subiugat mox Cretam revocavit prisca rebellem
Tranquilla tandem patria sub pace relicta
Ad Cælum aterna celebrandus nomine migrat
Vixit Annis 44. In Principatu 4. Ob. An. 1365.*

¹³⁰
MARCUS CORNELIVS
DUX LVIII

Electus Anno 1365. obiit Anno 1367. die 12. Ianuarii.

ELOGIVM VETVSTVM.

Residua rebellantis Creta funditus extinxi.

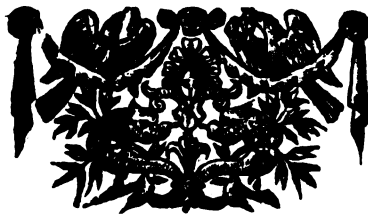
Arcus Cornelius Legum Doctor semel Procurator, bis Princeps Celso subrogatur defuncto. Is enim, qui Falerianà coniuratione sciviente, Proprinceps, peneque Dictator Rempublicam administravit, armatisque septus comitia habuit, donec proditoribus sublatis, Ioannem Gradonicum cognomento *Nasonem* dixere Duce[m], Anno 1355. In electione suà contradicto-

rem passus *Ioannem Darpinum*, qui ultra senectutem, & paupertatem, uxoris stema homini objiciebat ignobile (Ex populari namque ordine ea erat) Concione advocatà Cornelius ità de ætate suà octuagenaria, census tenuitate, matrimonii iure, natalium genere, magno elatoque animo disseruit, ut omnibus penè suffragiis Princeps

MARCVS CORNELIVS DVX LVIII. 131

Princeps plauderetur. Paucis postea mensibus interiectis, cum seditionis Cretensis rem arduam subiit. Ioannes Calergius maximè apud suos nominis, Græcanici Imperii erecto vexillo, ad libertatem Crentenses excitabat. Hoc dulci nomine decepti plurimi, sceleratis acquiescentes consiliis Venetos expulere Rectores, frustra obnitente Nicolao Iustiniano, & Dominico Molino Legatis; cum Calergius præmunitis validâ suorum turmâ montibus, intra rupes se teneret, nec ansam daret certamini. Penuria tandem rei frumentariæ Venetis adfuit auxiliatrix, quæ Laspythanos primum, deindè Orientalem tractum compulit ad obsequium. Anopolim Calergius se receperat, accessu difficilem & penè inviam: cum à Venetis occupata semitâ, quæ unica erat ad arcem, discordia rebelles cribravit: dum per deditionem alii Venetam clementiam, extremam alii fortunam pugnæ mallent experiri, quotidie in angustias redacti, postremo victi omnes & vincti; laqueo, securi percussis Calergis cum aliis principibus seditionis. Ita exacto quinquennio edomitæ insulæ præmium Iustinianus à Senatu retulit, ut domestico stemmati Aquilam adderet Auream, Græci signum Imperii, quod in vexillis pinxerat Calergius. Quietâ Cretâ Princeps ipse quievit Anno Imperii tertio, in Gemellorum æde sepultus.

Lege Sabellicum, Sansevinum, Petrum Iustinian. Petrum Marcellum, Io. Baptistam Contarenum, Vianolum, Doglionum.

¹³²
ANDREAS CONTARENVS

D V X L I X.

Electus Anno 1367. obiit Anno 1382.

MONIMENTVM ANTIQVVM.

*Me nulla tacebit ætas, cum Iannenses profligaverim Clodiamque receperim,
& à maximis periculis Patriam liberaverim.*

LX.

Radium divinitatis, quod ad nostram tutelam, animæ contulit Immortali, plasmator Generis Humani, Andream Contarenum à Principatu retrahebat, quem Electores nullo obtulerant discrepante. Sapiens, astrorum dominator, funestas patriæ calamitates cum prævideret, in agrum fecceſſerat Patavinum, quoad novi Ducis publicaretur electio. Quum autem nec publicis, nec privatis literis in urbem retrahi posset, per cognatos monitus Patrum nomine, vel clavum capeſcere, vel publicatis bonis in exilium pergere (Non minùs enim peccat, qui dignitatem temerè ambit, quàm qui superbè recusat, cū non in privatorum commodum, sed ad Reipublicæ conferatur utilitatem) ſedit in vitus. Tergeſtini illicò defece-

defecere, & quadam rapti vefania naves Venetas in portu stantes diripiunt, vectigalium exactores discerpunt, Reipublicæ signa convellunt; deditioe facta Austriaco Principi, qui ad prædam magno exercitu festinavit. Castris positis Veneti urbem obsederunt, unde inito certamine, castris ingruente Austrio, penè excessere, cum acitis properè navalibus turmis, reintegrato meliore fortunà bello, coactus est Austrius fugienti similis obsessos deferere, qui venià impetrata ferro posito, ad fidem rediere. Assumpsit illud Franciscus Carrariensis qui Reipublicæ beneficio, primus ex suâ familiâ Patavinis imperabat, & suis minimè contentus finibus in Venetam libertatem conspirans, per facinorosos homines, puteos veneno infecit, certorum optimatum necem quæsit, alios oblata pecuniâ corrumpere tentavit, ut arcana extorqueret Senatus. Ad propulsandas iniurias immissi Legati cum phalangibus, in eas Carrariensem redigere angustias, ut Regem Pannoniæ precibus, auro in subsidium traxerit. Adversus Regem armarunt Veneti Albertum Corregium virum æquè armis, & prudentiâ illustrem. Irruenti hosti Thadæus primò obicitur Iustinianus ad Plavis ripam, ubi de pedestri legione victor, ab equitibus circumventus, catenas subiit. Ad Bassanum etiam Michael Delphinus pari fortunà certavit. In Tarvisinis felicius pugnatum cum Stephano Pannonici ductore equitatus. Ab eo provocatus Corregius, qui Legatorum consilio bellum solum modo propulsabat, militem in apertum ducit, cœde pugnat promiscuâ, cumque receptui canere suspicaretur iussis cataphractis ab equo descendere, unâ cum peditibus bellum instaurat, suoque exemplo milites tam ferociter irruunt, ut ad satietatem necati sint hostes, raptis insignibus omnibus, Imperatores castris, exuti castra Ducibus, & libertate Bino pulso hoste, tertius insurgit, Leopoldus Dux Austriæ ab ipso excitatus Carrariensi, postquam is supplex pacem iurasset. Armorum impetus Tarvisinos corripuit: Venetias ipsas terror afflavit. Hac de causâ Germani mercatores Veneto carceri mancipati bonis suis, damnum passos refarcierunt. Tarvisio interim egressus Iacobus Caballus Veronensis ad Vnigum hostes cecidit palantes, & ad prædam intentos, fugientes Belluni includit, ad pacem cogit, & arma quiescunt; donec in nos iterum coiere Ligures, Pannonæ, Aquileienses, Carrarienses. Ad Tenedos Ægei Maris insulam prima dissidia. Eam Venetis Calioannes Græcorum Imperator (non inutili usus Venetorum operâ in filium Andronicum regni avidum) donaverat. Eamdem Andronici munere usurpabant Ligures, & cum XI. triremibus ut eam occuparent, accesserant, sed Venetâ classe territi recesserunt. Byzantii interim in Venetos mercatores atrociter sæviit Andronicus.

Patavini irruunt & Aquileienses. Veneti soli innixi virtuti, duce Victore Pisano oram aggressi Ligusticam, apud Antium, obvium habuere Ludovicum Fliscum. Suis collibus elata Roma crudelem spectavit Naumachiam. Ligurum plagas misertum mare cum eis intumuit, undè in eum magis, quàm in Ligurem dimicatio fuit; Quæ verò tempestati victoria & naufragio superfuit, ea pro Pisano stetit. Fliscus ipse captivus traducitur. Mortuos ut nuncient; trestantum fugiere triremes. Victrix Classis Vngaros quoque spoliavit Ascrivio. Dum hæc Mari fiunt: in Tarvisinos agros excurrerat Carrariensis. Mestrium deditionem fecisset; ni Francisci Delphini vigilantia servasset. Pisanus in Dalmatiâ Sicco domito, in Histriâ ad Hybernandum secessit; ubi aeris inclementiâ diminutâ classe, Vere adveniente ex triginta selectarum triremium, milite ac remige vix duodecim restauravit. Submissæ tamen ex urbe aliæ, quibus in Cretam Pisanus navigare iussus, inopinâ tempestate agitatus (quasi cum fluctibus Ligures fœdus iniissent) laceram, & penè quassatam huc, illucque vagantem amisit. Duas, quæ ex onerariis in portum Anconitanum incolumes se receperant, scelere oppidanorum, Lygur occupavit: cumque cognovisset Pisanum cum relectâ classe circa Polam in anchoris stare; duce Luciano Auriâ descendit, decem navibus inter insidias relictis, retro promontorium, quod portui surgit adversum. Pisanus Auriam ut vidit ex insolito certaminis appetentem, in audaciâ fraudem suspicatus, prælium recusavit gravi suorum indignatione: propterea iterum provocanti occurrit, iussis in portu stare quinque triremibus, quæ tempestivè succederent. Pugnatum cedere promiscuâ, donec inter insidias raptus Pisanus, nullis auxiliaribus in subsidium prodeuntibus, circumvallanti Liguri victoriam cedere coactus est; Venetiis verò in quæstionē vocatus & in carcerē, quod temerè pugnasset unâ cum his, qui Ducis imperio minimè paruerant. Triumphum Liguris cædes obscuravit Luciani ducis; cujus funeris ultor exurgens Petrus Auria tanquam fulmen insulis omnibus expugnatis, Clodiâ usque furibundus enavigat, quâ quippe captâ occasum urbis dominæ certò perabat. Resistit supra vires Petrus Stenus Prætor, donec desperato auxilio, fame expugnatus hostibus oppidum cecidit, qui in mani sævitia finem dedere cædibus, cum deficerent qui cæderentur. Sex hominum millia periere; ingens fuit captivorum numerus. Victoriam tamen virtute partam nimia perdidit fiducia. Missis namque à Senatu Legatis, qui integram tantum libertatem à Ligure, & Carrariensi quibuscumque legibus impetrarent, responsum: *ut victi libero iure victoribus se permitterent*. Profuit Veneto Ligurum insolentia: conclamatumque ad arma classico populi ad valvas carceris repositis.

unâ

unà voce Pisanum Belli ducem. *Io. Pisano*; quo reponente *Io. Marco non Pisano*, voce fidelitatis commoti Patres Victorem è vinculis evocarunt, eique occurrerunt venienti usque ad gradus marmoreos. Custodià solutus, ceu alter Marius bello præfectus, Cælum, elementa, Inferos ipsos habuit sub signis. Averni namque in officinis conflatum fulmen in hostes vibravit, & primus sub Italo Cælo, in mari tormenta explodit Mavortia. Thaddæus Iustinianus ex hostium vinculis elapsus, juxta Brundulum rostra fatigabat hostilia. In Tarvisinos Pannonem evocaverat Carrariensis, qui à Senatu de pace rogatus: quia condiciones reposcerentur iniquæ, reiectæ, crescentibus ex desperatione animis. In castris porro ut quaecumque submoveret dissidium Senatus, penès Principem, cujus præsentia excitabatur miles, imperium voluit: insuper in Patritiorum album invitavit eos, qui privatis impendiis Rempublicam adjuvissent.

Contareno itaque præeunte, post varios pugnae casus, versatà fortis urna, ab obsessis obsidentes obsessi: & ad Lupam, & Brundulum eruptionem meditantes, utrobique cum clade repulsi. Tertiā effugii viam ex transverso scilicet litore, quā in Mare prospicit, alterum veluti portum sibi fodere, magno sane labore decrevere. Mole tamen detecta, occurrit Carolus Zenus, qui ex Grecia venerat, cum navalibus copiis ad terrestre certamen, in fessamque ab hostibus medio litore turrim subvertit, & dum victor ulterius procedit, armatas offendit acies, quæ Brundulo, Clodiaque effusæ in Venetos irruebant. Brundulani occurrere primi, sed turpissimè victi, Clodienfesturbarunt supervenientes Duce Auriā, quo occiso ab ipso Contareno Principe nostro, facile fuit Zeno, hostem sine duce usque ad pontem, quo in alteram ripam, Clodiam versùs trajicitur, præmere. Pons necem attulit obsessis & salutem: pondere namque fugientiū pressus, eorumque qui ex oppido accurrebant in subsidium, in subiectas aquas plures dimisit; Venetum tamen retinuit, ne Clodiā potiretur. Ex pontis jacturā, & prælii calamitate tria hominum millia periere: capti ferè sexcenti. Ligur tunc patriā, parentes, amicos per nuncium monuit, Classē Clodiano portu obsessam, speratam excidisse victoriam, miserā cives premi calamitate, ni novo apparatu à convicibus eriperentur. Immissus propterea cum *xiiii.* triremibus Matthæus Maruffius ad liberandos obsessos. In itinere Thaddæum Iustinianum ex Apuliæ frumentatione redeuntem, tanquā viribus imparem in portu oppressit Sipontino. Inde victor, & spolio onustus Clodiam navigat, Venetos importunis clamoribus provocans. Adfuit protinùs Pisanus, quo conspecto, Ligur in Dalmatiam se recepit sollicitus, conferere non audens. Obsessi cognito amicæ classis adventu, in usum novorum

lintrium tecta, parietes resciderant, quibus per internas aquas clanculum in mare delati ad suos aufugerent. Vastum opus cum detexisset Zenus, parvis myoparonibus fugientes compulit Clodiam repetere, succensis eorum naviculis; qui extrema victi inedia, auro etiā Venetorum duces corrumpere tentarunt, sed incassum. Zenus namque semper vigil reos sub hostium oculis suspendio sustulit. Hinc decimo obsidionis mense, fame devicti venire supplices nudis pedibus, aperto capite, recte collo appensa coram Venetorum Duce, Misericordiam altā voce implorantes, & condiciones subeuntes, quas ipsi ante victo victores obtulerant. Receptā Clodiā, quatuor hostium millia carceri data: unde viginti triremes captæ: biduo facta prædæ licitatio. Savire tamen abhorruit, & fortunā insolescere Venetus: ita propterea captivi habiti, ut eos diceret, non qui paulo ante Venetā opprimere tentassent libertatem, sed propugnare. Tanta clade minimè domitus pervacacissimus Ligur cū xx. rostratis in Histriam irrupit denuò & in seditionem pronos Tergestinos ac Iustinopolitanos accepit. In eum immisus Pisanus & Zenus: iste in solum delatus hostile oppida, vicosque secundum Lunæ portum evertit. Ille Pirano dispulit incubantem; miraque celeritate Iustinopolim in potestatem compulsā, Ligusticæ classis reliquias in Pelignis litoribus laceravit, sumpta de Polæ, Arbæque vastatione, & de abducto in captivitatem Ludovico Contareno vindictā. Tantistrionibus contentus, naturæ concessit, fortissimi viri mortem collacrymantibus universis, excepto Ligure, qui propinato veneno Pisano sustulit. Carolus Zenus Pisano subrogatus in hostilem irrepsit Provinciam, ut hostem qui novā xxvii. triremium classe Iustinopolim occupaverat, retraheret. Eodem tempore Tarvisium Carrariensis adortus, positus ad mœnia castris, com meatibus interceptis, urbem fatigabat. Veneti bello impliciti Ianuensi, inutile & periculosum credentes se immiscere terrestri, urbem Leopoldo Duci Austriaco per Legatos obtulerunt. Festivus adfuit Austriacus cum decem millibus armatorum, in vectaque in urbem magnā vi tritici, vini, ac bellici com meatus, eam bello & fame liberavit. Recollectis interim Carrariensis viribus, Leopoldum nil cogitantem necdum firmatum auxiliis circumfedit, preces adiungit, ut saltem vel auro cederet: quo victus Austrius Carrariensibus Tarvisium concessit, Venetis inconsultis, à quibus dono acceperat. Indignum facinus patienter sustinuerē Patres pace recreati in itā cum Ianuensibus, interprete Sabaudia Duce. Hanc dum agitare pios Princeps, rabie percitus inhumanā Ligur Venetos, quos carcere macerabat, veneno in cibariis immixto, supra tercentos sustulit: eorum corpōra in mare proiecit. Cognito scelere in Terram

Novam

Novam, locum publici carceris irrupit populus, refractisque portis
fævisset, nisi ab armatis custodibus fuisset prohibitus. In ultionem
parvus panis cum modicâ aquâ in cibum datus: mulierum mini-
sterium ademptum, quæ piè eis ad vitæ commoda opus præsta-
bant. Non diu tamen in hac austeritate civitas perseveravit, quin
pristinæ restituta clementiæ, omnia illis commoda priora restituit;
Vulgataque pace, cum seminudi exirent e carcere numero mille
& quingenti; Venetæ Matronæ collatâ pecuniâ indumenta omni-
bus præbuere cum viatico, nè in itinere cogerentur mendicare.
Publicâ itaque instructâ supplicatione; candelas in manibus ge-
stantes accensas bini & bini in Ecclesiam processerunt S. Mariæ
Magdalenæ, ubi actis gratiis liberi discesserunt. Princeps Con-
tarenus adscriptis inter Patritios iis, qui in adversis se Patriæ filios
præstiterant, quartodecimo fascium Anno, plenus gloriâ ad Proto-
Martyris ædem quievit. Filii Scutum tenuere coriaceum, imagi-
ne S. Georgii Equitis insignitum, Ianuensium patroni, quo Auriam
Ligurum Ducem Contarenus spoliavit, veluti gloriæ Feudum, &
servatæ libertatis testimonium civibus & hæredibus, Supremi Co-
mitii lege decretum. Primus iste Venetorum Principum, qui ora-
tione laudaretur funebri.

*Sabellicus, Petrus Iustinianus, Petrus Marcellus, Sansovinus, Io: Bapt.
Centar. Vianolus, Doglionus.*

EPITAPHIUM.

*Hic Sacer Andreas stirps Contarena moratur.
Dux Patriæ precibus Senior, qui Ianua civis
Martem tuos fundens, & victor classe potitus
Amiffa Veneto, Clugiam, pacemque reduxit.*

Memoria publica in Supremis Comitiiis: ubi Pauli Calliarii pe-
nicillo triumphus expressus Andreæ Contareni Principis cum ma-
nubiis redeuntis, atque captivis.

*Andreas Contareno Dux, qui Clodiane Classis Imperator, servatâ patriâ
atrocissimos hostes felicissimè debellavit. MCCCCLXXVIII.*

¹³⁸MICHAEL MAUROCENUS

D U X L X.

*Electus die x. Iunii 1382. Obiit eodem Anno 1382.
die xv. Octobris, cum sedisset Menses iv. dies v.*

I V D I C I V M P V B L I C V M.

Pauca damus Patria, festinè morte repressi.

LXI

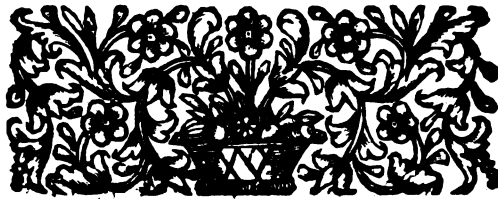
Enetà Vrbi incubante Ligure, occupatà jam Clodià;
Neapoli subsistebat Michael Maurocenus prone-
pos Marini Mauroceni olim Venetiarum Ducis,
ubi congregatà divitiarum copià supra privatam
sortem, charus omnibus vitam ducens, dulcis patriæ
audito discrimine, vasa illicò collegit, malens cum
cæteris occumbere pro aris & focis; quàm solus à longe, in pace &
otio, funera spectare Reipublicæ. Amicis itaque dissuadentibus,
restitutus in patriam, gazam suam prædivitem obtulit, quà auro
plus pugnavit in hostem, quàm cæteri ferro. Hinc à gratissimà
Patrià Procurator dictus D. Marci, & brevi Dux assumptus com-
petitorem habuit Leonardum Dandulum meritis, & ætate con-
fectum.

fectum . Ea tamen fuit erga Maurocænum, Patrum propensio, ut juniorem seniori prætulerint, Naturà forsan abhorrente judicium, quæ ætati senili illatam vindicavit iniuriam Maurocæni morte importunà . Princeps namque quadrimestris hanc unam de sicariis legem ferre potuit ad optimum Reipublicæ gradum ; ut securi subjicerentur, quum ad eam diem laqueo pœnas darent. Quo itaque spei plenior, eo brevior ad Gemellorum ædem sarcophago clauditur .

Sabellicus, Petrus Iustinianus, Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenius, M. S. in Bibliotheca Throna, & Cornelia Piscopia.

E P I T A P H I V M.

*Inclitavitalis Michael quem duxit in auras
Maurocæna domus Venetum Dux civibus ingens
Spes erat, alta parans, intercipit ardua Fatum
Capta Ducis, virtute potens, fuit acutus
Iustitia, heu moriens patria per sacula luctus
Quacinis est, iacet hic, mens gaudet, fama corruscat.
MCCCLXXXII. die XVI. Octobris fuit sepultus.*

¹⁴⁰
ANTONIUS VENERIVS
D V X L X I.

*Electus die 21. Octobris Anno 1382. atatis sue 64.
obiit 23. Novemb. 1400.*

VETVS ELOGIVM.

*Creta Præfectus Dux eligor; meque auctore unicus in vinculis damnatur
filius: & si triste, salubre tamen exemplum Iustitia.
posteritati mandandum.*

LXII.

Ntonius Venerius natalibus clarus, ingenio amabilis, regimini assuetus, dignitate ipsum ambiente, non ipse dignitatem, ex Cretensi Prætura ad clavum accersitus Reipublicæ, electione cognita, per aulicum, illius Regni Ducam ad se evocavit; sed quia Venerio, dignitatis iste prærogativâ præcederet sprevit vocantis imperium. Venerius verò remisso nuntio iussit non ad Cretæ Præfectum, sed ad Venetiarum Principem accederet. Quo audito *Duca* similitate deposita, quæ inter eos tacita

tacita gliscebatur, celerrimè in palatium ascendens, Principem nudo capite veneratus salutavit, invicemque complexi, in pristinam rediere amicitiam. Venetias cum appulisset, Senatum obvium habuit cum Buccentauro, ad D. Nicolai fanum, postquam septem Annis cum totà familià abfuisset, Reipublicæ gratià, ad Tenedos præcipuè adversus Ligurem. Fuit eius Principatus officium, non imperium, & tanquam alienum bonum cœpit justitiam administrare primò contra seipsum, domus suæ (quæ Aloysii unici filii capite nitebatur) ruinam spectando siccis oculis, ne Matronæ famam negligeret, quam filius adolescens, amoris infanià, & zelotypia foedaverat appensis cornibus ad postes mariti: quem propterea pater vinculis mancipatum, publico pudori victimam adolevit. In carcere namque expiravit, silente & consentiente genitore, non rigido sed iusto legum iudicio, quod alter Minos ex Cretà secum tulerat Iovis patrià. In Carrariensem postea reasumpsit fulmina, inito adversus turbidum Principem foedere cum Galeacio V. Comite Mediolanensium, ut facilius iniurias propulsaret. Admotis itaque prosperè ad Patavii moenia tormentis, Franciscus odiosus jam Deo & hominibus facile libertatem amisit & Principatum, ductus in Insubriam, ibique carcere clausus angusto, qui paulò ante augustà urbe non capiebatur. Veneti occupatis arcibus, quæ erant in stagno, Tarvisium usque signa explicavere fœlices. Tarvisini Venetæ clementiæ memores, expulsis Carrariensibus, legem subire Reipublicæ, tantà constantià, ut nec fidelior in posterum gens ulla reperta, quæ vel in summà rerum Venetarum desperatione, Rempublicam coleret. Galeacius tanti Principatus alluvione tumidus, Veronam enim & Vicentiam expulsis Scaligeris etiam invaserat, totius Italiæ meditabatur Imperium. Hinc odium & reprimendæ libidinis consensus Mantuanos, Florentinos, Bononienses, Venetos ad propulsandam iniuriam colligavit. Primi omnium Veneti per Padum, in Mincium (quod in Mantuanum socium hostis primò crederetur moturus Galeacius) classem educunt, & unico conflictu classicum Mediolanensis apparatus profligant, solique Mantuam servant. Fortitudini adiecere clementiam: Franciscus namque Carrariensis Iunior dictus, qui fugà elapsus apud Bavaros latitabat, Italicà conspiratione cognitâ, Venetias larvatus descendens, exoratâ pietate Senatus, Patriæ iterum administrationem impetravit, & beneficio Reipublicæ, imperavit denuò, ingratus iterum adversus benefactorem moliturus. Contrito Serpente, serpere cessare bella in Continenti, sed non in Mari contra Turcas, in gratiam duorum Cæsarum Emanuelis, & Sigismundi, quem à Barbaris victum, Veneti per Dalmatiam, in Panno-

Pannoniam traiecere securum. Corcyra etiam Argos, Nauplia Peloponnesi Veneto adiecta Imperio. Vrbs ipsa speciosis aucta ædificiis, areâ præcipuè Rivalentinâ; & quæ ante Ædem spatatur auream, lateribus exornatur lapide instratis quadrato. Alberto Austriæ Duci piè & civiliter frustulum Protomartyris, in æde quiescentis Benedictinâ, eflagitanti, sanctâ incivilitate negavit, ne Facta confunderet Reipublicæ. Rupertum Imperatorem cum coniuge Venetias venientem; nec longè post Francorum Regis nepotes, solito excepit hospitio, & in Apolline tractavit. Tandem ætate ingravescente, Anno Ducatus sui XIIX. occubuit; cuius funus frequens civitas ad Fanum extulit Gemellorum, sub Horologio.

Sansovinius, Sabellicus, Petrus Marcellus, Petrus Iustinianus, Io: Bapt. Cont.

E P I T A P H I V M.

*Quisquis ad insignem tumulum tua lumina flectis
Ingentem cui cineres hac marmora servant
Contemplare Ducem. Princeps hic ille per omnem
Venerio volitans fama Antonius Orbem
Qui tribus hanc urbem lustris, totidemque per Annos
Rexerat, eternis muniens ea tempora factis
Tarvisina sua Castella & mœnia matri
Reddita, Dyracchium, Corciraque & oppida forti
Plurima parva manu, pueras sibi sumpsit ab illo
Quem genuit nomen metuit dum perdere iusti
Ipsius ut clarum micuit clementia fidus
Reddidit Vngarie Regina sceptrum suorum
Raptâ dolis; ne triste iugum Furlane subires
Obstitit; Italiam pacavit multa per oram
Turbida, post terris abiens se se intulit astris.
Mille quadrigenti Christi cedentibus Annis
Instetit atra dies vigesima trima Novembris.*

Ad latus huius Mausolæi, aliud habes, structuræ minoris, in qua a cet ejus coniux sine Epitaphio.

Mortuo Venerio Duce, decretum in Supremis Comitibus, proponentibus Legum Correctoribus, nè in posterum Dux Venesorum *Senior noster*, Italicè *Signor nostro* appellaretur; eo quod *Senioris* titulus plenus invidia, & patriæ libertatis inimicus teste *Sanfov. lib. x. de Princ. dign.* sed tantummodo *Messer lo Doge*, quod latinè exprimebant vocabulo *Domini*: idemque valeat Latinè *Dominus*, ac *Messer* Italicè: ut in *c. 5. lib. I. Statut. Venet.*

Ejus *Monetam* supra habes pag. 140.

M I-

MICHAEL STENVS¹⁴³

DUX LXII.

*Electus die 30. Novemb. Anno 1400. Ætatis sue lxxix.
obiit 26. Decemb. Anno 1413.*

INSCRIPTIO ANTIQVA.

*Sub me capta venit Genuensis plurima classis.
Saxosa & dominum me nosti pulchra Verona,
Tu quoque Patavium, tu Vicentina propago.*

Michael Stenus D. Marci Procurator, ineunte Decem-
bri Princeps eligitur, sed morbo impediēte 14. Id.
Ianuar. Curiam ascendit eā populi lætitiā, ut Anno
integro festivis ignium linguis, Fata futuros volue-
rint præfari triumphos. Civium gaudia geminavit
Ligur rupto ex invidia fœdere, quasi cum Veneto
naturale haberet dissidium, castigatusque supplicio, quod Superi
in eum jam indignati decreverant. Buccicardus Gallus (qui rem Li-
gurem

gurem administrabat) cum unâ & xx. triremibus ex Tyrrheno navigans, in itinere naufragium passus, cum duodecim in Syriam appulit, ubi Beritum urbem occupans maritimam, violato foedere Venetas naves in portu stantes diripit. Inde prædâ onustus in Peloponesum venit, ubi Carolus Zenus cum xi. triremibus stationem habebat, qui Ligures vincere assuetus in temerarium hostem suo more detonuit, cum à tribus Ligusticis circumventus gravi agitated discrimine, impotens ad dextrum, sinistrumque latus, & ad proram in fronte solus pugnare cum tribus triremibus, in tam perniciosâ, & impari pugna nec viribus, nec astu destitutus militari, dato signo remiges omnes, milites, nautas suâ circumfessâ triremis à dextro in sinistrum revocat latus, quorum pondere depressa triremi, Ligures, Gallos qui in dextero latere stabant, lapsu prostrati præcipiti in subiectum mare collapsi, pars in remos impacti & transstrâ, magnâ cæde ruerunt. Hæsitante tamen adhuc de triumpho fortuna; Hermolai Lombardi adventus rem Venetam astu firmavit. Plenis velis cum duabus triremibus in hostilem classem quâ iste irrupisset, jamque inimicas contingeret, momento jussit, velorum funes incidi; quæ ventorum vi rapta hostilè unam retis instar involvunt, omnesque ejus milites ad unum Marte opprimunt incruento; aliam infesto ictu percussam cum propugnatoribus Hermolaus demersit. Quatuor horis pugnatum; tandè fremète Buccicaldo victi Ligures sex amissis triremibus, quingentis eorum cæsis, captis octingentis, in quibus *Paulus Saulus*, ac *Castermorantius* genere Gallus insignesambo. Ex hac victoriâ quantus Liguri incussus metus? ex eo constat: quod nulla amplius ab ipsis Reipublicæ vis illata. Ex Mari in Continentem Mars rediit continuò. *Franciscus Carrariensis* paternæ ambitionis hæres atque perfidiæ, primùm sublati veneno Scaligeris, coëpit armis urgere Vincentiam. Cives tyrannidem detestati, missis per Legatos clavibus urbis, quos Princeps totus in vestibis albis audivit orantes, Veneto se dedit Senatui. Monitus postea per Caduceatorem tyrannus ab iniuriâ desistere, Legatum per obscænam contumeliam, Gentium violato jure, naso ei, auribusque præcis remisit. Stenus immisis ad vindictam turmis, sub imperio Francisci Gonzagæ Mantuani Principis, ut perfidam iste retunderet temeritatem, divisis castris, Veronam movit eâ solertia, ut ipsâ pene die quâ cæpta est obsideri Verona, sit etiam capta, fugiente Carrariensis filio, quem prope Hostiliam captum traxere Venetias. Desperatus Franciscus ad externa conversus auxilia, *Albertum Atestinum* Ferrariensium Ducem concitavit. Huic fratrem *Actinum* exulem, libertatem & Polynesum jure repetentem obiecere

cere Veneti, cuius irruptione Ferraria ipsa metu nutavit. Albertus
 nē Carrariensium ruinā traheretur, supplex veniam petiit, & posi-
 tis armis, jubente Senatu, à fratre pacem redemit. Promotis postea
 Patavium castris, brevi ad portam S. Crucis irrepere Veneti, in arcē
 aufugiente Francisco, cuius contumaciam abhorrentes cives, versā
 in rabiem fide, Principem in manus tradidere Reipublicæ, qui Ve-
 netiis jugulatus dignam ingratis penam persolvit. Patris & Avi Fa-
 tum quinquennio post subivit etiam Marsilius, in quo domus de-
 leta Carrariensium, ne ullus superesset hæres perfidiæ. Hinc Feltri
 Bassani, Bellunique sequuta deditio. Iadera, quæ Veneto nunquā,
 domita ferro illius tandem cessit auro, venditione pactā à Ladislao
 Pannoniæ Rege in Apuliā navigante. Siccū tamen & Sebeniccum
 plebe furente Sigismundi Imperatoris exictatā studiis, defecit: à
 quorum obsidione ut Cæsar Venetos retraheret, magno equitatu
 per Carniam ingressus, Feltrium, Bellunium, Serravallium non in-
 decora belli Carrariensis spolia adimit, expulsisque Utino Savor-
 nianis, patriam occupat Fori Iulii. Tarvisium supererat, cuius in
 agro Carolus Malatesta cunctando magis, quàm bellando, super-
 biam rapinis hostem integro remoratus triennio, tandem
 compulit ad inducias. Bello confecto ad pacem abiit æternam Ste-
 nus Princeps (cujus sub astro, tam latè Imperii fines Patria protule-
 rat) Anno Ducatus XI I. ad D. Marinæ sepultus.

*Sanfovinus, Sabellicus, Petrus Marcellus, Petrus Iustinianus, Io: Bapt. Cont.
 Doglion. Vianol.*

E P I T A P H I V M.

*Iacet in hoc tumulo Sereniss. Princeps & D. D. Michael Steno, olim Dux Venet.
 amicus Iustitiæ, pacis, & ubertatis; anima cuius requiescat in pace. Obiit
 MCCCCXIII. D. xxvi. Decemb.*

Epitaphium Marinæ Gallinæ coniugis Principis Michaelis
 Steno in Ecclesia S. Andreæ.

*Hic iacet corpus Serenissima D. Marinæ, uxoris q. Sereniss. & Excellentiss.
 Principis D. D. Michaelis Steno olim Incliti Ducis Venetiarum, quæ obiit die 4.
 Mer. Maii MCCCCXXII. Anima cuius requiescat in pace.*

¹⁴⁶
THOMAS MOCENICVS
D U X L X I I I

*Electus die 7. Ianuarii Anno 1413. obiit die 3. April.
Anno 1423. ætatis sue 79.*

S C H E M A V E T V S.

*Vngaros bello domui, Turcarum classem deleui, Pyratas ubique fugavi,
Imperio nostro Tragurium, Spalatrum, Catharum, Feltram,
Cenetaque adiunxi.*

LXIII

Thomas Mocenicus in Stenni locum subrogatur, dum
absens Legati munere Cremonæ, apud Gabrinum
Fundulum fungeretur, quæ in urbe aderant tunc
Ioannes XXI I. Pontifex Rom. Sigismundus Impera-
tor, Thomas ipse Mocenicus Venetorum Princeps
electus. Post quorum discessum infremuisse dicitur Fundulus, quia
tres Summos Orbis Principes cum intercipere valuisset, liberos
dimisisset. Recenti huius administratione, Magistratus quidam in
Rivum altum translati: tribus mensis vel Magistratibus, quæ ibi
ab

ab initio fuerant, addita quarta Prosenetica scilicet, vulgo Missetaria. Erectæ ad id ædes amplissimæ, quæ Ferrariæ imminent ripæ in quibus, quatuor continentur Magistratus. Fuit illic antiquum urbis vectigal: mox ex uno duo vectigalia facta, rerum terrestrium quod immobile perseverat, & rerum Maritimarum, ad fanum Trinitatis translatum. Nec diu Civitas in otio fuit; bello in Carnorum ora renato ex Utinensium discordiâ, Savornianos reposcente populo; eorum restitutionem Techio contradicente Patriarcha Aquileiensi, quo devicto, Sacilium, & gradatim tota Fori Iulii provincia ad libertatem rediit sub Venetorum Imperio. Letitiam clades temperavit ex incendio recepta, quo Aurea D. Marci Ædes correpta. Templum cum proximis ædificiis egre defensum. Ducarium verò cum vetus diruendum, & in meliorem formam ædificandum pœna prohiberet pecuniaria à Patribus decreta; publicum privato comodo præferens Mocenicus Princeps, aurum clanculò in Senatum tulit, propositaque de instaurando Ducario lege, ornatu sumptuosiore; Triumviri Advocatores multam exegere violati decreti; quâ continuò Mocenicus solutâ, actione non destitit intentatâ, donec penâ abrogata Senatus juxta Principis voluntatem, Ducarium decrevit instaurandum. Sub hæc tempora Petrus Lauredanus totam Dalmatiam jugo excusso Pannonico, Reipublicæ dominationi restituit, postquâ per Annos oppressa quinquaginta octo barbaræ genti paruisset. In Hellespontum postea sceleris trajectus Turcas piratas ad Callipolim adeò contrivit, ut totius penè Classis incendio multaverit. Annos decem, & Menses tres Rempub. cum administrasset Mocenicus, ad Gemellorum ædem abiit, cineribus Mausolæo exceptis; eloquentiæ ad posteros, & vaticinii memoriâ celebris, ne pro terrestri imperium Respublica negligeret navale.

Lege Sabellicum, Ioannem Baptistam Contarenum, Petrum Marcellum, Petrum Iustinianum, Sansovinum.

E P I T A P H I V M.

*Hæc brevis illustri Moceniga ab origine Thomam
Magnanimum tenet Vrna Ducem. Gravis iste modestus
Iustitia, Princepsque fuit, decus ipse Senatus
Æternos Venetum titulos super astra locavit.
Hic Teucrum tumidam delevisit in aquore classem,
Oppida Tarvisi, Ceneta, Feltri que redemit.
Vngaricam domuit rabiem, Patriamque subegit
Inde Fori Iulii, Cattarum, Spalatumque, Tragurum,
Æquora piratis patefecit clausa peremptis,
Digna polum subitis patriis mens fessa triumphis.*

K 2

FRAN.

148
FRANCISCVS FOSCARVS
D U X LXIV.

Electus Anno 1423. obiit 9. Octob. Anno 1457.

ELOGIVM VETVSTVM.

*Post mare perdomitum, post urbes Marte subactas
Florentem patriam longævus pace reliquit.*

LXV.

Inter ambitus & præfationes Marini Caravelli, Petri Laurèdani, Franc. Barbari, Fantini Michaelis, Albani Baduarii, & Iacobi Trivisani, qui Annorum pondere, & meritorum virtute, jure sibi debitam asserebant chlamidem, Franciscum Foscarum florenti adhuc ætate, & qui omnia Fortunæ incrementa suæ debebat virtuti, ad thronum Astra vocarunt ab augure in Ægypto, Francisci genitori prædictum, eà populi gratulatione, ut hastarum certamina, aurigationes, variique generis spectacula, per Annum integrum, in singulos dies festos fuerint instaurata. Tullius iste Venetus non orationis lasciviâ, quæ publicæ est argumentum luxuriæ, sed virili fortique sermone, producere cum assumpsisset terrestres Reipublicæ terminos, juvenis adhuc Quadraginta

ginta virali præset Concilio, Vicentinos in fidem & tutelam assumendos adversus Carrariensem, Senatui eà Thomæ Mocenici indignatione suasit, ut postea Dux creatus Consiliarios monuerit, diligenter adverterent, Foscarum in Principem non eligere, & ab ejus suadâ & oratoriâ cavere. Ter ad Reges Legatus, primò ad Sigismundum Imperatorem cum Antonio Cornario, & Thomâ Mocenico Duce futuro inducias retulit quinquennales. Inde à Mehemete Turcarum Rege singulariter vocatus, legatus abiit, & pacem firmavit non minus Reipublicæ, quàm Bizantino Cæsari utilem & necessariam. In patriâ restitutus, navigationem, negotiationem, cum Orientalibus certis legibus ordinavit, quibuscumque apud Patres promeruit, ut Procurator crearetur D. Marci Annorum quadragenarius, quâ ætate nullus adhuc tantâ fuerat asecutus dignitatem. Orator tandem ad Martinū V. R.P. coram Constantiensi Concilio adorationem solvit eâ pietate, & religione, quæ Rempub. comprobaret Christi filiam, & Petri advocatam. Princeps dictus pluribus urbem ornavit ædificiis, præcipuè Rivoaltina porticu ex integro restauratâ. Foris ut tyrannidem comprimeret Philippi V.C. Mediolanensis, qui Florentinos fatigabat; post legationē, bellum indixit, & Duce Francisco Carmignola Brixiam occupavit. In agro Cremonensi alternante Fortuna; cædes hinc inde repositæ. Ad Macrodium agmine pugnatum universo, pari ardore & astu. Post duas horas acies steterē immotæ (Fortuna dubia quid ageret) donec repetito certamine, ad Venetos declinavit, occupatis impedimentis eorumque Duce Malatesta, cum octo millibus bellatorum, quos omnes Senatu inconsulto, perfidus Carmignola libertate donavit, nè Philippum veterem dominū Principatu spoliaret. Coactus tamen iste pacem precari, Bergomum, Brixiam, aliaque Cremonensis agri oppida, Venetis, jure belli permisit. Hæc foris, dum domi ferro tentatus Princeps Foscarus cum ex Ducario in Ecclesiam descenderet, ab amente Andrea Contareno repulsam passo præfecturæ maritimæ, etiâ sub percussoris gladio cecidisset, nisi ictū avertisset Senensium Legatus. Facinus cū furor excusaret; placuit præscissâ manu vitam adimere, ut sacrum Reipublicæ Caput nulla causa profanum fieret. Maiorem auxit expugnata à Turcis Thessalonica nunciis; in quos, furente adhuc bello Insubrico immissa Classis Chrysolim & Casandrū, in Asiæ litore, eripuit barbaris, castigatisque piratis, communicationē Adriaci cum Ægæo restituit. In continenti ad tyrannidem cum rediisset Philippus, Florentinæ incubans libertati; Carmignolam obiecere Patres cum pedestri militia; in Pado verò Nicolaum Trivisanum; cujus classis à Ligure circumventa (qui duce Grimaldo, secundo

amne, noctu irruebat) Carmignolam advocavit auxiliatorē. Risit iste Trivisani ignaviā; undē ab utraque Padi ripa Veneta oppressa navigia in prædam cessere irruenti, desideratis octo millibus hominum. Hinc perfidiæ tertia in Carmignolā accessit suspicio. Excitata usq̃ a Cavalcabove strenuo milite, qui parvo manipulo Cremonę portā infederat, negavit auxilia. Spetie itaque cōsili, Venetias accitus, & vinculis datus, quæstioni subiectus, cum reintegratam fatertum cum Philippo amicitiam, morte perfidiā diluit. Postquam Senatus mensibus octo supplicium distulisset ducentis Senatoribus jam præcognitum; unde æquē mireris Venetam taciturnitatem, & iustitiam. In Ianuenses postea instructis xx. triremibus sub Petro Lauredano, ad sinum Repalitanum concursum, ubi Spinula occurrit paribus armis, & odiis. Brevis pugna fuit, sed grandis victoria. Astu namque Lauredani deceptus Spinula, amissa classe, vivus trahitur in triumphum. In Vallē Tellinam postea arma conversa, ubi victor Georgius Cornelius, dum per ignaviā custodiam castrorum negligit, a Picinino circumventus cæsus occubuit cum tribus millibus hominum. Ad Padum tamen Legati manibus parentatū, Cassalis & Brixili arcium eversione. Brumā sequenti pax agitur, & dubia protrahitur per Annos quinque; donec Venetis antiquā cōditione Brixia, Bergamo, Verona relictis Philippus quievit, despōsata Francisco Sfortiæ, quē ex hoste generum ascivit, Blancā nothā suā cum dote urbis Cremonæ. Ravennates etiam pulso Hostasio Polentone tyranno, & Cervienses missis ad Foscarum Principem legatis, Venetæ se commendavere tutelæ. Tanta erat vel apud populos longē remotos Reipublicæ existimatio, ut sponte ejus legem reposcerent. Lætitiā geminarunt nuptiæ inter Iacobum Foscarū Principis primogenitum, & filiam Leonardi Contareni q. Petri invidiā non minore, quā apparatu celebres. Ponte extructo sublicio inter SS. Samuelis, & Barnabæ ripas, ut equestri pompa in ædes Contarenas transfiret sponsus, mare calcavit cum tercentis equitibus ultra calones & famulos, serico indutis coccineo cū dosualibus vermiculatis & lemniscis aureis; interim remigante *Buc-centauro*, in quā cum Sponsa sedebant Matronæ ostro, gemmisque fulgidæ, ex eā magnam conscenderunt Foscarorū edem inter symphoniam & choros, ubi legitimē celebratis nuptiis, noctem inter choreas traduxere sequentem, accensis ubique cæreis & facibus, more regali. Nudiustertius, procurante Comite Francisco Sfortia, apertum est Torneamentum, in quo certarunt præclarissimi Duces, qui ex totā Italiā convenerant, in præmium victoria Panno designato Coccineo Aureorum 140. Principe postea jubente Foscaro, repetitum est Hastiludium, in quo per biduū velitari hastā lussit ipse

ipse Sfortia. Supra quadraginta hominum millia in plateâ D. Marci adfuere spectatores. Estuaria porro Fortuna, quæ nec semper claro æthere fulget, gaudiû Principis, filii calamitate revolvit. In quæstionem à Decem viris evocatus, accusante infimæ plebis homine Michaelè Bevilacqua, Iacobus Principis primogenitus munera à quibusdam accepisse Regulis, quia ad diem non affuit (teste *Sabellico*) absens damnatur: ejus postea vulgatâ innocentia, ex Tergeste, quò se contulerat, publico decreto Tarvisium revocatur cum facultate, ut etiam ex urbe egredi liceret, & in Melitana descendere prædia. Mox verò hominis innocentia probatâ Tarvisio in patriam restituitur. Minimum tamen rigoris sui remittente Fortuna, quæ ut sævire cœpit, semper crudelior urget; novâ quæstione innocentiam vexavit nobilis adolescentis; quasi auctor iste fuisset cœdis noctu patrata, Hermolai Donati Triumviri Advocatoris, dum ex Curia domum repeteret (Præfuerat iste Foscari inquisitioni tanquàm Advocator Communis) ex hoc violenta suspicio cum Foscarum quasi reum accusaret homicidii; acerbissimæ quæstioni subijcitur, & quamvis negatione constanti obiecta purgaret, Naupliam iterum relegatur; donec pœnitentiâ ductus Nicolaus Ericcius mandavit moriens publicari, se in vindictam interfecisse Donatum, quia eo declamante tanquàm *Communi Advocatore* Ericcius ipse damnatus fuerat à Quadraginta Virali Collegio. Hac tubâ voluit Deus Foscari purgari innocentiam; in gratiam justissimi genitoris, & innocentissimi filii. Cœpit exinde Princeps vitam meditari privatam, unde Consiliariis significavit, de successore providerent, qui Rempublicam foelicius administraret. Illi verò abdicationem maturè consideratam, nocuam potius, quàm utilem Reipublicæ unanimes reiecere. Clavo itaque reasumpto Reipublicæ, ad Sigismundum Imperatorem Veronâ transeuntem, duodecim designatis Legatis cum decem Aureorum millibus mutuo datis; non minùs fortis, quàm pius, sacra eloquentiâ ad tutelam Eugenii Romani Pontificis excitavit Senatum, adversùs Sfortiam V. Comitem Mediolanensem, cuius insidiis circumventus Papa, Româ fugientis more seceserat. Misit insuper sex triremes Byzantium, quibus Ioannes Paleologus Orientis Imperator cum Patriarchâ, & Præmatibus Constantinopolitanis ad nonningentos traiecere Venetias, pro unione Ecclesiæ Græcæ cum Latinis, quam Eugenius IV. P. R. procurabat in Ferrariensi Concilio. Per sex dies submisit cibaria Foscarus, æreque publico paravit hospitium eâ pompâ, quâ Romani exceperant Augustum. Eodem tempore in Cathelanos qui sciente, & minimè prohibente Alphonso Rege

Neapolitano ad rapinam in portubus latitabant Calabriæ, armavit Antonium Diedum, Franciscum Quirinum; quorum alter dum Astonium in orâ Ferrentinâ, rapaciſſimæ gentis aſyllum expugnare conatur, procellâ exortâ horribili, cum tota clâſſe littori alliditur, ſitque miſerabile hoſtium ſpolium. Legatus alter Antibarim Ægypti urbem non levi commiſſo conflictu, è manibus Turcarum extorſit: auctaque clâſſe ſub imperio Aloyſii Lauredani Amurathem fatigavit eâ tempeſtate, quâ contra Infidelem arma ſumpſerat Ladislaus Rex Poloniæ. Sfortia verò celebratis nuptiis, Cremonam dotis nomine acceptam cum Venetorû tutelæ commendâſſet, Philippi arma in ſe concitavit. Veneti non immemores quid Sfortiæ deberent, in Philippum prius monitum, ſigna intulere tanto impetu, ut poſt brevem ſed cruentiſſimam pugnam, caſtris exutum, cæſiſque quatuor millibus equitum, intra muros reiecerint, ſpoliaverintque oppidis omnibus agri Cremonenſis, brevi etiam toto imperio; niſi Sfortia ex invidia Eugenii R.P. & Alphonſi Regis Neapolitani, Philippi partibus improbè ſe addixiſſet. Anno ſequenti Philippus moritur, ditionum ſuarum hærede ſcripto Francisco Sfortia; Alphonſo reclamante, qui impotens propriis viribus dominium aſſequi Mediolanenſe, in Venetos opè denegantes irrupit voce magis, quàm ferro: vulgato edicto ut Gens Veneta Regno excederet. Iniuriam vindicarunt Victor Capellus & Aloyſius Lauredanus orâ Apuliæ incenſâ maritimâ, demerſâ clâſſe in portu Meſſanæ, urbem ipſam expugnâſſent: ni à Patribus revocatus fuiſſet Legatus qualicumque vindictâ contentis. Tantâ humanitate victi Italiæ populi, præcipue Laudenſes, Placentini, Anconitani Veneto paruerunt. Mediolanenſibus ex adverſo urgentibus urbium reſtitutionem, reſponſum: *Venetos omnia reddituros, cum eis tantum auxilii reſtiſſet, quantum Vicecomitum ſuperbia, & rei alienæ libido arario extorſerat.* Propterea evocato in ſubſidium Sfortiæ, mercedem navandæ operæ, Principatum promittunt. Cum eo, vario Marte certatum: pactum tandem Inſubre prodito: ut quidquid ultra Abduam Padumque caperetur, illicederet: quidquid citra, ipſi tenerent. Tantiſ ſociis oppida omnia brevi ceſſere. Allobrogum Ducem pro Mediolanenſibus pugnantem Bartholomæus Coleonius profligavit. Mediolano imminebat Sfortia; cum Veneti ſuſpicati unius Principis ambitu totam peſſundari libertatem Italiæ; Mediolanenſibus tentarunt Sfortiam reconciliare: renuentem gladio reprimere. Pronior tamen Sfortiæ fortuna fuit, Mediolanenſibus turbidè rem ſuam gerentibus, & contumeliâ in Venetos auxiliares laſcipientibus, opinione citius in victoris poteſtatem venère. Creſcentis potentiæ metus, vel invidia Alphonſum Neapolita-

politanum Regem, Ludovicum Allobrogum Ducem, Foscarum
 Venetorum Principem; Guilielmum Montisferrati dominum
 armavit in Sfortiam. Iste Florentinorum innixus opibus, Mantua-
 nà subnixus amicitia se obiecit intrepidè. Velitationibus hinc in-
 de certatum; donec à majoribus cladibus temperatum ad nun-
 cium amissi Byzantii. Eum obsessurus Mehemetes Turcarum
 Imperator arcem extruxit ad Bosphorum non longè ab urbe. Qui
 opus impedire potuerant Græci nullo negotio, promoverunt suf-
 fectis cæmentis, atque cibariis: tantus erat vel à Turcis metus, vel
 à suæ civitatis munitione fiducia. Vere ineunte, urbem vallo cin-
 xit, 13. milliarium ambitus; Illam propugnabant sex millia Græ-
 corum, tria Venetorum ac Ianuensium adversus Turcarum du-
 centa quinquaginta octo millia, & navestercentas ac viginti, du-
 cè Amurate: illinc Constantino Helenæ filio: qui ab alio Constan-
 tino tantum fortitudine & fortunà diversus, quantum Ahni mille
 centum & viginti inter primum & ultimum recurrere supputan-
 tur. Habuit civitas in propugnatoribus Hectorem suum, sed tem-
 poraneum, Io: Iustinianum cognomento *Longum* natu Ligurem,
 qui navium præfectus, Græcorum miseratus ignaviam, urbistuen-
 dæ curam suscepit tantà fortitudine, & industrià, ut illa tantum
 hoc destituta ceciderit, sicut eo steterat propugnante. Veneti suo
 & totius Ecclesiæ periculo moniti, viginti rostratarum classem tra-
 ducunt, quibus totidem onerarias adiungunt Romani, Ligures,
 Neapolitani, Iacobo Lauredano duce, qui navibus præmissis, ad
 portus custodiam, ad Hellesponti fauces irruit in Barbaros. Cla-
 more pugnantium excitus Paleologus irrupit & ipse, sed CCC ar-
 matorum millibus fortis Turca, Græcos facile propulsavit. Pugna-
 tum iterum Mari strenuè, sed iusta causa minimè placuit irato
 Deo. Quarto Kal. Junii, feria 3. ante festum Corporis Christi, ur-
 bem pulsante Barbaro, Iustinianus Longus sagittà leviter in crure
 vulneratus, nullo qui loco suo præset, imprudenter relicto, quasi
 vulnus obligaturus recedens, frustra cum enixe rogante Impera-
 tore, Peram, Chium inde traiecit, ubi ad se rediens, ex mærore &
 flagitii recordatione obiit, initio susceptæ propugnationis, supra
 hominem fortis; in fine, infra mulierem ignavus & abiectus. Græ-
 cis ergo magis fugientibus, quàm repugnantibus urbs capta. Con-
 stantinus Imperator vulneratus, abreptus à multitudine conculca-
 tus interiit & obtritus. Quadraginta hominum millia trucidata: se-
 xaginta millia capta & vendita. Eorū thesauri refossi celsere Tur-
 cis. Ligures eodem die etiam non rogati Peram Mehemeti reddi-
 dere, meritò ab eo bonis omnibus exuti; qui si Græcis vires suas
 coniunxissent, Turcas magnà glorià repulissent. Sed pecuniæ avi-
 diores

diores quàm gloriæ, utramque perdiderunt milites turpissimi, sordidissimi mercatores. Foscarus de suorum civium salute sollicitus Bartholomæum Marcellum ad Mehemetum misit, qui publico nomine cives suos, eorumque bona repeteret: omnia benignè impetrata, imò & pax, quam nec probare; nec rejicere voluere Patres, exempla expectantes Principum Christianorum. Imò Lauredanus amisso Byzantio, circa Eubœam, quatuor Turcarum triremes, biremes tredecim oppressit; earumque remiges in terram delapsi à proximis accolis trucidantur. Ad majora cum aspiraret Nicolaus P. R. bellum Insubricum, quod inter Sfortianos gerebatur & Venetos, tollere statuit eà conditione, ut Venetis restituerentur quæcumque præter Abduæ Glaream Sfortia cepisset: quo facto, Mediolani imperium Sfortia longà posteriorum serie retinuit. Die publicatæ pacis, Principem Foscarum Romanus Pontifex aurato ense, balteo, pileoque donavit; domum munera referente Nicolao Canali, qui Oratoris titulum Romæ gesserat. Venetias tunc apulit Dux Austriæ, frater Imperatoris, cui obviavit Princeps in Buccentauro, cum Patribus, ædibusque excepit Estensibus. Venere etià Aloysius Aquileiensis Antistes, Petrus Barbus Cardinalis, Christi Vicarius futurus; utrique obviam itum magnis honoribus: sed longè majoribus Federico Imperatori, & Leonoræ coniugi. Præter Buccentaurum aureo instratam panno, quà Princeps cum Patribus vehebatur, quatuor grandiora navigia à puppibus auro, cætera purpurâ adoperta sequebantur. Longo inde ordine succedebant triremes, Ganzariæ, Paraschermi centum & viginti, cantoribus ubique dispositis. Ad Clementis ædem processit Foscarus, ubi ex Estensi navi Imperatorem excepit in Buccentauro, aureoque throno locavit: ipse senex juxta assedit, per mediamque urbem ad Ædes Estenses deduxit. Leonoræ, Ducis coniunx, matrona insignis, ducentæque patritiæ eleganti formâ, gemmis, purpurâ, auroque fulgentes cum Buccentauro occurrerunt ad D. Nicolai sanum, inde ad Domum Vetturiam in vico S. Eustachii deduxere, mane vespereque salutantes. Ludi, Choreæ editæ in aula maiori, in quibus uterque ad tibias saltavit. Bulla adhuc aurea tribus prædita gemmis, duorum millium, ac sexcentorum aureorum pretio, Leonoræ donata, unâ cum palliolo, & stragulo cunali unionibus intexto & margaritis. Dux Foscarus Imperatorē epulo excepit lautissimo. Plura intercedenti Imperatori Foscarus auctoritate Senatus non dissensit, duobus exceptis: Ordine scilicet patritio in gratiam *Augustini Ciera*, cognomento *dal Banco*, & restitutione *Andrea Donati* Cretensi administratione submoti ob suspicionem amicitiae cum Sfortia Insubrum V. Comite. Vtrumque negavit iustissimus Princeps, quam-

quamvis Donato arctissimo sanguinis nexu iunctus, cum ei filiam nuptui dedisset. Laudavit Cæsar legum observantiam, & zelum Principis, ad quem inter gravia colloquia dixisse fertur: *se perpetuò Venetorum amicum futurum, omniaque eis prospera nunciare. Cautè tamen Posteròs observarent Austriacos, à quibus plures calamitates prævidebat per armorum fragores, Veneto infligendas imperio.* Quod plenè adimpletum sub ejus filio Maximiliano Imperatore abeunte, ad sustinenda Insubris Belli onera, lex lata: ut ultra Decimas Urbani ædificii, quas sub hoc Principe Veneti in publicum errarium conferre coacti: Urbani omnes ac Peregrini iudices in Magistratibus constituti, Scribæ, Ministri, Artium Legumque Patavii Professores publicum merentes salarium, vectigal Fisco penderent, gratuitamque Reipublicæ operam annui Magistratus in urbe per sex menses proximos præstarent. Foscarus verò summæ sapientiæ Princeps, excellentis memoriæ, memor omnium, quæ post infantiam vidisset, vel audivisset, facundiâ copiosus, ingenio promptus, corporis maiestate venerabilis, ætate nonnagenarius, postquam summâ cum laude Anno triginta quinque, Reipublicæ præfuisset, aucto terrâ, marique Imperio, Philippo Mediolanensium Duci Brixiam ademisset & Bergomum, decrevere Decemviri, ut ei abrogatâ dignitate, novus in ejus locum Princeps subrogaretur. Abrogationis non una causa, in quâ Inferi convenerunt & Superi, sed voto diverso: Astra palam, & absque insidiis; clanculò homines. Superni tubicem decreti Baptista Blasius Cremenfis Astronomus, qui pluribus ante Mensibus vaticinium per Orbem vulgavit, indixitque inexorabile Fatû, ut Foscarus olim D. Marci Procurator promotus, in locum Io: Barbi, senectutis prætextu, Magistratu remissi; legem pateretur, quam suâ facundiâ non dissuaserat. In eandem sententiam accessere homines libidine Imperii atque vindictæ, interprete Iacobo Lauredano Petri filio incliti Architalassi, qui post fractos Ligures, Domum restitutus cû in Comitibus eloquentiâ quandoque certaret adversus Principem; æmulatio gliscebatur, quasi unus pro cunctis in Principem declamaret. Foscarus pacis avidus, æmulam tentavit conciliare familiam, nuptiis filiæ cum dote prædivite oblati secundogenito Petri Lauredani, qui amore captus alterius matronæ, coniugiû reiecit oblatum. Hinc angor, simultas, & geminæ mortis suspicio familiâ Principis fatigabat: quod per idè tempus Petrus Lauredanus, Padanæ classis præfectus, Ducis Mediolanensis veneno peremptus ejusque frater Marcus Eques, & Advocator Communis, repentino Fato sublati, dum ex mandato Decemvirum, de violentiâ inquireret in Andreâ Trivisanum Ducis generum, & provisorem Lemniaci, quasi Mors poculo indi-

geat.

geat, vel spatio, ut homines interficiat quinquagenarios. Iniurias omnes quamvis imaginarias non tam ad animum revocaverat. Iacobus Lauredanus defunctorum nepos, quam in abecedarium vindictam quærens opportunam. Nec sera defuit. Adscriptus inter Decem viros cum Triumvir occurreret, observatâ Ducis absentia in Collegio, vel in Senatu, causari cœpit cum Hieronymis Barbadico & Donato collegis Triumviris iacturam, quæ ex senio & absentia Principis subiret Respublica, nec tanto vulneri occurrendū quam novi Principis subrogatione. Hac sententia abrepti, vel quod longævi tæderet Principatus, unde solito plures essent ambientes, arcanum aperuere Consilio, exacto silentii iuramento, ut ad declinandum rumorem populi, qui per Annos triginta quinque Foscarum venerabatur, auctoritate Supremi Consilii, Decemviris Senatores adjicerentur viginti quinque, quorum voto & consilio arcanum cribraretur gravissimum. Placuit propositio absque ulla contradictione Comitibus, unde adiecti Decemviris Senatores viginti quinque, inter quos Marcus Foscarius Principis frater, cui ne suspicionem injicerent rem agi contra familiam, si eum præterirent, ad Comitibus vocarunt, vocatum in cubiculo clausere vicino, sub poena capitis Sacramento adstrictum ad silentium; vel spe successionis & Principatus, quæ ad leniendum dolorem fraternum in eo verisimiliserat, lactarunt, ut mutesceret. Illa namque cautela adversus solū Marcum præsumptio erat violenta, eo in conclavi Foscam agitari familiā. Lege itaque degradationis proposita, quasi Respublica trunca jaceret & sine capite ob Foscarum senectutem; Senator obicit prudentissimus, considerando rem novam, plenam discrimine nec citra scandalum, per homines finem imponi ei dignitati, cuius auctor est Deus. Dei namque gratia ducem dixere Patres nostri. Sponsus Reipublicæ Princeps si ab eâ non est divertire permixsus, quàm coniuge permittente? quomodo eo inscio & invito ipsa poterit divortire? Sola Mors finem fecit, finem faciet. Erectus ad thronum, cum gloriâ, iniuriâ maiori expellitur indictâ causâ. Senectus non est hominum culpa, sed natura; imò nature venerabilis partus, cui ex lege divina, adoratio imposta sub pœnâ omnium gravissimâ, si vis longævus esse super terram. Cani sunt sensus hominum. Satis nobis quod canitie venerabili Princeps nox excitet in exemplum. Senem abijcitis, abijcite vosmetipsos, senes futuros. Gloriosum quia longævum damnatis principatum, facite ergo anniversarium, vel Menstruum. Senem declamatis inutilem propterea remittendum; Auctorem accusate Naturâ; cum redarguite, quod terminos ipse constituerit, qui præteriri non possunt. Novum hoc genus homicidii, Parricidii sepulchro præcurrere, & vivo, tantoque Principi nenas canere. Idem omnibus; calamo vel ferro servire, & minus benemerito Principi vitam auferre, quàm diadema; Quibus

Quibus omnibus præteritis, die 20. Octob. 1455. degradatio decreta, & per Iacobum Lauredanum decreti auctorem, tanquam hebdomadarium Triumvirū significata, *etatem accusans, quæ consilium illud Decemviris suaserat. Post multos animi, corporisque labores, quibus per triginta quatuor Annos Rempublicam gesserat tantā cum gloria, optatam quietem, quam ipse repetitā abdicatione sponte procuraverat; nunc exauditus, tanquā è turbido Mari in portum delatus, Mille & quingentis ducatis annuis contentus, mirabili obedientia ad posteros testimonio, perciperet. Eius enim divinas laudes atque virtutes nulla Ætas unquam conticesceret.* Foscarus ut constanti, infractoque erat ingenio, nil animo commotus, ad Lauredanum hilari conversus vultu, ait: *Quis credidisset extremis vite Annis, Foscarum indictā causā ex throno evocari? Causā inquam indictā: publica namque si hoc urgeret utilitas; ingratus essem & iniquus, si Rempublicam bono haud præferrem privato. Amplissimi Magistratus decreto (quando ita placuit) obsequi paratus sum; privatamque vitam, quæ iam cursum implevit, curis agam solutus, qui publicam administrationem (absit verbo invidia) per eos Annos feliciter gessi.* Postridie summo mane, Insignibus ducatus Depositis, monitus à Confiliariis per scalas descendere ocultas negavit, sed per Giganteos gradus magnā propinquorum, affiniumque stipatus catervā, & populi commiseratione, quum Scipioni innixus ad infimos scalæ gradus pervenisset, *Aliorum iniquitas (inquit) me hinc expellit, quomæc merita perduxerunt,* Ac per medium forum multitudine refertum populi transiens, parvā cimbā cum Marco fratre ad domesticos lares, in vico S. Pantaleonis delatus, paucos post dies, auditō campanarum sono de novi Principis creatione, lætitiā, magno ædito gemitu, generosus ille spiritus vinculis mortalitatis solutus ad Superose volavit. Defuncti coniunx cadaver Senatui negavit ad sepulturam, volens suā dote funera solvere, nec nisi coacta reddidit. Ducalibus insignibus Respublica funus ornatum voluit, & quæ vivo abstulit, defuncto restituit, lege latā Supremi Consilii, *ut amplius contingeret;* duorum millium ducatorum multā decretā cum dignitatis spolio, in eum, qui Principis depositionem, exceptā perfidiæ causā, disputandam assumeret. Princeps Principem novo exemplo comitatus est ad sepulchrum, sed sine insignibus, in habitu Senatorio; quia cum unicum caput corpus habeat Reipublicæ, unicumque diadema unitatis argumentum; Insignibus decorari haud poterat vivens Princeps, quæ ex S. C. Principem ornabant defunctum. Laudavit eum in funere Bernardus Iustinianus nepos S. Laurentii Venetiarum Proto Patriarchæ, Leonardus Procuratoris filius, audiente novo Principe cum Senatu; adstanteque usque ad ultimum vale, Sancto Bernardino Senensi, qui Foscaro fuerat à secretis Confessionis. Sepulchrum ex pario marmore

more auroque purissimo, in æde Minorum, ad Aram Maximam posuere Nepotes cum sequenti Epitaphio.

Accipite Civēs Francisci Foscari vestri Ducis imaginem, ingenio, memoria, eloquentia, adhuc iustitia, fortitudinem animi, si nihil amplius, certe summorum Principum gloriam amulari consendi. Pietati erga patriam, mea satisfeci nunquam. Maxima bella pro vestra salute, & dignitate, terra, marique per annos plusquam triginta gessi, summa felicitate confeci. Labentem suffulsi Italia libertatem, Turbatores quietis compeisci; Brixiam, Bergomum, Ravennam, Cretam Imperio adiunxi vestro. Omnibus ornamentis patriam auxi. Pace vobis parata, Italia in tranquillum fœdere redacta, post tot labores exhaustos, ætatis anno LXXXIV. Ducatus quarta supra tricesimum, Salutisque MCCCCLVII. Kal. Novemb. ad æternam requiem commigravi.

Vos Iustitiam, & Concordiam, quo sempiternum hoc sit Imperium, conservate.

Sabellicus, Petrus Iustinianus, Petrus Marcellus, Io: Baptista Cantarenus, M. S. in Bibliotheca Throna, & Cornelia Piscopia, Doglian. Vianol. Spondanus.

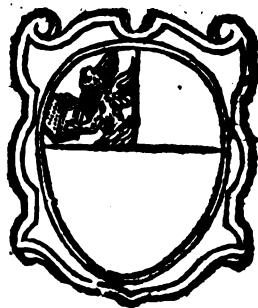
Geminam coniugem Foscarius habuit, & cum primâ defunctâ thronum ascendisset, novam duxit Nani non sine murmure: quasi cœlibatus aptius Principi conveniret quàm coniugium.

Nummifma Foscari Ducis.

Supra habes pag. 148. cujus in fronte nomen & Imago affabre sculpta; à tergo Venetia sedet inter Leones cum parmâ Leone insignitâ, qui symbolum Reipublicæ. Tenet dexterâ gladium evaginaturn, supremæ suæ potestatis argumentum, more Regum, qui solum Deum ultorem habent & iudicem. Quod ad differentiam Veneti Ducis, qui (teste *Ægnat. lib. 2. Exempl. Venet.*) vaginâ aureâ reconditum pone gerit: ut nec celeritatem ad ulciscenda facinora præmaturam significet; nec auctoritatem supremam; unde sui arbitrii non esset totam Rempublicam, sed subsequenti Senatus summam esse potestatem: quod etiam Consulium Romanorum præligati fasces ostendebant. Iacent sub pedibus eiusdem Reginæ, in eodem nummismate, *Invidia*, quæ sibi viscera agitata discerpit, & *Mars*. Argumentum: ad tantam Maiestatem conscendisse *Venetia Magna* (hæc ibi epigraphes) Violentiâ devictâ & Invidiâ Principum exterorum. A. N. cœlatoris hic habes nomen. Quæ cum auspiciis Foscari Ducis & consilio contigerint: sibi jure adscribere valens, modestiæ plenus, Patriæ transcripsit & Reipublicæ. Eundem symbolum marmore sculptum habes in porticis Ducalis Palatii, quæ foro

FRANCISCVS FOSCARVS DVX LXIV. 159
 foro eminent de ambulatorio, erectis ab eo angulo, ubi torquentur
 malefici, usque ad Portam Principem, templo inhaerentem, se-
 dente Foscaro: quâ in portâ ejus occurrit imago lapidea cum insi-
 gnibus Foscaræ gentis, & hieroglyphicis hinc inde positis virtutes
 annuentibus ejusdem Principis.

INSCRIPTIO

Posita in aulâ Scrutiniî, sub insignibus Ducis Francisci Foscarî.

*Qui Patriæ pericula suo periculo experiant, Hi Sapientes putandi sunt. Cum
 & cum, quem debent honorem, Resp. reddant, & pro multis perire malunt, quàm
 cum multis. Etenim vehementer est iniquum: Vitam, quam à Naturâ acceptam
 propter Patriam, conservaverimus natura, cum cogat reddere patriæ, cum roget
 non dare. Sapientes igitur existimandi sunt, qui nullum pro salute Patriæ, peri-
 culum visant. Hoc vinculum est huius dignitatis, quâ fruimur in Republicâ:
 Hoc fundamentum libertatis: Hinc fons aequitatis mens, & animus, & consi-
 lium, & sententiæ civitatis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente;
 sic civitas sine lege, suis partibus ut nervis, ac sanguine, & membris uti non po-
 test, Legum ministri, Magistratus, Legum Interpretes, Indices, Legum denique
 accirco omnes servi sumus, ut liberi esse possimus.*

PAS-

160
PASCHALIS MARIPETRVS

D V X L X V.

*Electus die 30. Octobris Anno 1457. obiit die 6. Maii
Anno 1462. etatis 77.*

MONIMENTVM ANTIQVVM.

Me Duce Pax Patria data est, & tempora fausta.

LXVI

DVcatum præsantibus Marco Foscaro defuncti Principis fratre, Christophoro Mauro, Paulo Throno, Paschalis Maripetrus ex D. Marci Procuratore Dux creatur. Postquam æquè clarus togâ, & sago, Orator Reipublicæ duos adorasset Romanos Pontifices Nicolaum V. & Callixtum III. Legatus in castris adversus Insubres juratâ pace, tunc domi sederet inter Sapientes. Vnus iste & solus, qui post abrogatam filiorum successionem, Princeps Principem comitaretur ad sepulchrum. Sanum in eo ingenium, nihil ficti habens vel simulati, pacis studiosus, religionis zelantissimus cultor, scelerum infectator acerrimus, pacem à Foscaro Principe quasi per man us acceptam, nec domi nec foris violatam tradidit successori.

fori. Sub hoc Principe revixere Athenæ, & mortui visi sunt vivere, ac typis loqui tantâ frequentia, ut sub iudice lis vigeat acerrima; an expedierit Librorum impressio? cum per eam quasi per cursorem & tabellarium Calvinus, Lutherus, aliæque Avernî furia viam sibi straverint, & per typosictu oculi, Mundum deceperint. Anno sui Principatus secundo, throno erecto in foro D. Marci, Comitem inauguravit Goritiæ, ritu prisco, & solemni. Semel in hebdomadâ ad Iudices descendens pedaneos, justitiam urgens, & Viduarum tutelam, toto suo principatu nunquâ dicitur aberrasse. Eius leges quasi Cœlo delapsas, & Dei digito exaratas populus veneratus, etiam post mortem testatum voluit vel in sepulchro. Per lustrum Reipublicæ præfuit, sed non explevit, pace Urbis non Orbi relicta. Eius cineres custodiunt Monaci, Sanctorum in æde Ioannis, & Pauli.

EPITAPHIUM.

Paschalis Maripetrus P. Maximis Reip. Senatoribus bonitate & eloquentiâ semper par, Religionis ac rerum usu, nulli secundus, & cum iis laudibus in civitate, in locum Francisci Foscarî adhuc viventis à patribus suffectus, quod antea domi debilitatum erat, suâ auctoritate in pristinum statum divinitus restituit. Vixit in Principatu An. iv. Mens. vi. dies 6. Obiit MCCCCLXII.

Nummisma Paschalis Maripetri D. V.

Privatum quidem; in quo Imago Principis & nomen. *Paschalis Maripetrus Venetum. D. Dux.* A tergo Imaginem habes Iohannæ ejus coniugis, sub epigraphe. *Iohanna Alme Urbis Venetiarum Ducis. & Inclita.*

Sabellicus, Petrus Justinianus, Petrus Marcellus, Sansovinus, Io. Bapt. Contar. Vianolus, Doglionus.

162
CHRISTOPHORUS MAURUS

D V X LXVI.

*Anno aetatis suae 72. Salutis 1462. Mense Maio Electus
obijt Mense Septembri Anno 1470.*

VETVS ELOGIVM.

*Iustitiam colui prius, & si fata fuissent
Pro Patria in Turcas Dux meritorius eram.*

LXVII

Christophorus Maurus jam Legatus extraordinarius pro Italiae pace ad Romanum Pontificem Pium II. pietate & religione illustris, Christo patiente, Principatū obtinet, promovente. Haud enim fallitur Via, Veritas, & Vita. Vestalem virginem, Christi Sponsam cum violare potuisset, & noluisset; illibati thorī à Christo Crucifixo gratias & thronum accepit: Mauro pertranseunti caput inclinante lignea Salvatoris imagine, & gratias agente, quod thorum non polluisset Deo sacrum, Lusit populus præ lætitiā in electione Mauri, cujus coniunx Christina Sancta excelsæ indolis Princeps, pietate in pauperes cæteris matronis anteibat.

teibat. Anno sui Principatus altero, evocatus Mehemetes II à D^emetrio Peloponnesi Principe in suppetias adversus fratrem; cucurrit ad rapinam, & inter duos litigantes tertius gaudens peninsulā occupavit, exceptis oppidis, quæ in litore Venetus possidebat, quibus tandem inhiante Barbaro classis objicitur octoginta navium, in Isthimo, muro inter utrumque mare porrecto, quo ab Achaiā irrumpere prohiberetur Tirannus. Primo itaque congressu, magnā strage repulsus, ad Corinthum cladem reposuit Bertoldi Atestini cæde conspicuam. Ex tribus Christianorum millibus unus tantum superstes nostram nuntiavit ruinam. A Classiariis postea terrestri expeditione suscepta, Argos direptum, ubi Christiani iterum circumventi Naupliam aufugere cruore madentes. Refectis viribus, aleam denuò subire placuit in hostem incompositum, & prædæ intentum; qui propterea inopinatò petitus colla subdidit ad victoris saturitatem. Dum hisce eventibus vastatur Peninsula: lascivire cœperunt Tergestini, nundinas avertentes, quæ Iustinopoli celebrari solebant. Insolentiam castigavit Senatus ad motis ad eorum mænia castris, donec intercedente Pio II. R. P. qui Tergesti Episcopus fuerat, fame domiti, pacem impetrarunt eā lege, ne in Iustinopolitanos quid movarent. Repetita interim irruit in Peloponnesum irruptione Turca, muro destructo, quem Veneti magno sumptu, summoque erexerant labore. Fato pari Vrsatus Iustinianus, & Victor Capellus, ille ad Mitylenem, ad Patras iste inito certamine, uterque cum cæde repulsus, ex mærore contabuit. Conventum interim Mantuæ agebant Christiani proceres, duce Philippo Burgundo, qui proavum insistsens vestigiis, pro Christi fide anhelabat ad gloriam. Cardinalis Nicænus Venetias missus à Pio II. & more insolito in supremis admittus Comitibus, apertā urnā sortem elusit aureo extracto globulo, officium electione complevit. Lectæ postea literæ tenoris fuere sequentis.

Pius II. Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro Christophoro Mauro, Duci Venetiarum salutem, & Apostolicam benedictionem. Quod iam pridem occulto concepimus animo, nunc in lucem venit, & omnibus patefactum est. Æstate proximā in expeditionem contra Turcos exhibimus, & Apostolicus sacer Senatus comes erit, nec deerunt robusta militum cohortes, quæ nobis oratione pugnantis, ferro dimicent. Decretum nostrum publicè lectum est XI. Kalendas Novembris, in auditorio nostro, quod promisimus, favente Altissimo, perficiemus; neque irrita invenientur verba nostra, quanto per facultates licebit, tanto fortiores in bellum proficiscemur. Comitabitur & nos, Deo propitio, dilectus filius Philippus, Burgundie Dux, ex alto Francorum genere natus, quem validas, & expertas in armis copias adducturum non dubitamus: spem non parvam in eius exercitū collocabimus, nec minorem in classe tua, quam paulo antè in Peloponnesum navigare

L 2 *insisti,*

insisti, cuius egregia facinora, & prisca aquanda mirabilibus referuntur, perseverantiam hanc in bello contra Turcos nobiscum, & cum praefato Duce, fiduciam gerimus: quoniam cum Oratore tuo ita conventum est, nec dubium nos habet, quin totis conatibus hoc bellum adiuves, quod pro fide Catholica suscipitur. Hac quamvis magna sint, prosperitatemque haud dubiam promittere videantur, multatamen maiora, & clariora essent, victoriaeque certiore spem praesferrent, si tu ipse in bellum ires, teque nobis adiungeres, Reip. Venetae Ductor, & Princeps. Multum in rebus bellicis auctoritas valet & maiestas, ac gloria Principum, terrenturque saepe magnis nominibus hostes, & fama magis, quam re ipsa dissipantur. Multum (crede nobis) afferet terroris inimicis nostris magni Burgundiae Ducis praesentia: nos quoque propter Apostolicae Sedis dignitatem hostilem metum non nihil augebimus, quod si tu pariter accesseris, Bucinatoria navis, & Ducalibus sublimis insignibus, non Gracia solum, sed Asia quoque, & omnis exterrebitur Oriens: nec dubium, quin simul iuncti pro Sancto Evangelio, proque gloria nostri Dei, auctore ipso, res clarissimas gerere valeamus. Hortamur igitur nobilitatem tuam, ut nostro in hac parte desiderio satisfacere non postonas, accingere huic bello, atque, res tuas ita disponito, ut nobis mare ingredientibus praesto adsis apud Anconam, te nobis coniungere, erit Reip. Venetae valde gloriosum, & Reip. Christianae admodum salutare, tu vero aeterna vitae premia consequeris. Scimus apud Venetos non esse novum, urbis Principem in classem descendere, ac bellum gerere: quod si unquam licuit, nunc maxime licet, quando pro Religione certamen adest, & Christi Salvatoris causa geritur, veni ergo fili, neque laborem recuses, quem nos sponte subimus, neque te senem dixeris, tanquam propter aetatem debeat excusari. Philippus quoque senex est, & multo longiorem, quam tu ipse, facturus est viam; & nos etiam senectus invasit, annos duos de sexaginta natos: accedunt morbi, quoniam dies, ac noctes urgent, nec tamen detrectamus in bellum ire, noli tanquam senem, & debilem, huic tam sancto, & tam necessario bello subtrahere: consilium tuum, & auctoritatem querimus, non lacerarum robur, aut alias corporis vires, quod Philippus in bello praestabit, hoc ex te desideramus: cura, ut venias: tres erimus in bello senes, in trinitate Deus gaudeat, trinitatem nostram caelestis Trinitas adiuvabit, & ante oculos nostros conteret hostes. Expeditio ista senum appellabitur, quia senes bella praecerimus, invenerunt tamen brachia exercebunt, & pugnam conferent, atque hostem conficient: verum ductu, consilique nostro praeterea res est, ad quam te invitamus, nec mortem metuas, quae vitam tribuit meliorem, moriendum est etiam omnibus in hoc seculo, nec quicquam melius est, quam bene mori, nec honestius mori licet, quam in causa Dei: veni ergo, & consolare nos, aut cum victoria revertemur, praestante Domino, aut si aliter in caelo decretum fuerit, eam sortem feremus, quam dabit divina pietas, nobis male esse non poterit, voluntatem nostram caelesti beneplacito subiicientibus. Dat. Roma, Anno incarnationis Dominicae, 1463. octavo Idus Novembris. Occurrit venerabundus

bundus & plaudens Senatus, cum ex centum & septem suffragiis, quinque solummodo contraria, duo verò supra centum propitia. Easdem relectas in Maiori Consilio Princeps sequentibus fulcivit.

Duo inter cetera cū maximè debeamus rerum omnium Auctori & Domino, Electionem nostram in Principem libera civitatis, unum: eoque tempore consulisse, quum ad eius gloriam, & exaltationem Christiana fidei vires & consilium exercere valeamus, alterum; certant hac harmonica discordia, quarum alteri magis teneamur. Principatus equidem ut nos Dei gratia super excollet; ita imperium, & discrimina rerum, quorum fieri participes gaudemus, mercedem iustitia geminant, & sicut nos debitores Deo, Deum nobis debitorem faciunt. Vivunt omnes, precipuè Principes, non ad ventrem, & ad laxiorem, sed ad gloriam, & gloriam imarcescibilem, cuius diadema manibus acquiritur propriis, non ab alienis imponitur. Coronam gerimus sed Reipublica: propriam querimus, & habebimus in castris Religionis, accincti gladio sub Crucis vexillo. Longevum vite cursum cum nobis Natura indulserit; extremum vita vivimus Deo; cuius commilitones in aciem descendimus pro Fide, & Patria. Faveat ille, ut inter Sacerdotes aspergatur Sanctuarii sanguine nostra. Refloreat sepulchrum, in quo iacuit Vita Redemptor: ut sicut nostri dicitur, & est ille Redemptor, simus nos liberatores, Redemptores Sacri Sepulchri.

Hisce vocibus recreata Comitia exultaverunt, planctu jubilationis, & gaudii. Ex mille & triginta quatuor, qui convenerant, admixtis etiam Procuratoribus S. Marci; soli vigintiseptem suis adversati sunt calculis, lege pro foedere lata, cuius inscriptio. *An. 1463. Indii. die xix. Octob. Pontific. Pii II. An. vi. Conventio inter Summum Pontificem, Christophorum Maurum Ducem Venetiarum, & Philippum Ducem Burgundiae. Hoc audito Pontifex in pleno Concistorio, expansis in Cælum manibus piè prorupisse legitur. Benedicti sunt filii nostri Veneti: benedicta sit eorum tam pia, tam sancta intentio. Benedicat Deus Christianissimam Rempublicam, & Senatum eorum adiuvet, eisque honorificentissimè adversus Turcas præstet victoriam: protinusque Romam Anconem secedens, ut Ducem expectaret; brevi iste adfuit cum decem triremibus, Ducalibus cultus insignibus. Descendētem exceperere plures Cardinales, & medium in palatium duxere Apostolicum, ubi pridie Pontifex occubuerat tristitia confectus non habens, unde aleret Crucesignatos qui deficiente comœatu, venditis armis, & equis defluebant. Vel quod exemplo Philippi Burgundi literis ad expeditionem excitati Pontificiis, Maurus senectutis prætextu speraretur abfuturus: cum vicinum audivit Pontifex, & se expeditioni adstrictum mœrore contabuit. Mortuo Pontifice; transmissus Nicolaus Canalius in Eubœam ut classi præficeret. Cū appulisset, agro vastato Thessalonicensi, Anum munitissimum Thraciæ castrum victoria expugnavit incruentam, quam sævitia foedavit & avaritia plusquam barbaram, framentibus Superis, qui Chalcidis amissione, Imperatoris exilio scelus expia-*

runt. Aeno combusto, in Lemnum Canalius navigat, relicta Chalcide, quam cum tercentis navibus, & centum ac viginti armatorum millibus circumsepsit. Euripi angustias tenebat Canalius, cuius timore, & oppidanorum virtute territus, meditabatur Ottomanus vasa colligere: sed ab Asia Praefecto, assultibus repetitis nocturnis Chalcidenses, qui per 30. dies pugnando fessi hostem pertulerant ferocem, ad Canalius extensis ex muro navibus opere implorabant. Potuisset sane Canalius pontem deicere, quo insula Continenti iungitur, sicque Mehemetem in ultimam adducere desperationem, ut Bartholomaeus Minius vir fortissimus cum suis remibus, & Picemani fratres Cretenses cum navi oneraria offerebant; sed Fato urbium, vel filii adolescentuli amore captus, quem secum vehebat, animo super sedens pervicaci, negavit adversus hostem incursum, nisi prius Classis altera appelleret a Senatu decreta. Obsessi propterea desperato subsidio, post irrequietam sexaginta dierum oppugnationem, in Barbarorum praedam venere. Paulus Erizzius urbis propugnator facta deditio per medium corpus sectus est, crudelis Mahometis ioco dicentis, *Capiti non lateribus incolumitatem promissam*. Filia ejus formosissima Sultano obiecta ad lasciviam, negans libidini satisfacere, jugulata purum Christo reddidit spiritum. Canalius ut se negligentia purgaret, classem insequutus Othomanicam invida ludibunda retractus fortunam (illudente a tergo hoste, *se satis hospitalliter a Venetis acceptum eo in itinere*) Euboeam revertitur, ut oppidum redimeret: sed a pedestribus copiis nimis properanter in expeditionem ruentibus, exeunte Turca, caedem tanta committitur, ut confternatae nares trepidum in proximam confugerint Aulidem. Canalius ob rem pessime gestam maritimo exutus imperio deportatur. Turcarum victoria Christiani concussi centum instruxere triremes quinquaginta Sixtus IV. P.R. & Rex Neapolis Ferdinandus, reliquas Veneti Mocenico duce. Accitis iste Cypriis, & Rhodiorum auxiliis, Ionium diripuit, Cariam spoliavit, Athalam Pamphiliæ urbem tentavit irritum tamen successu; Persarum Rex a Venetis excitatus erepta Turcis Armeniam, praeclaram legatione Christianos urgebat nostro gravi dedecore, cum nullo sollicitante nos in Barbaram urgere deberent acceptae clades, adempta regna, & supra omnia, quam profitemur, Religio. Haec inter funera Martis, suum Pallas thronum non deseruit. Cardinalis Bessarion, cuius pectus fuit eruditionis sacrarium, eiusque aedes Musarum domicilium refertissimam Graecis libris Bibliothecam Christophoro Mauro Principi donavit, credens non alibi Graecis Athænis esse perflugium. Fulget haec in Ducali locata illustre urbis spectaculum. Non multo post, Maurus Anno sui regiminis ix. Mense vi. decubuit ad Iobi sanum, quod

CHRISTOPHORVS MAVRVS DVX LXVI. 167.

quod ipse privato sumptu cum proximo extruxerat coenobio, Iustitiâ in claustro depictâ, circa quam deambulans quondam cum D. Bernardino Senensi, sermone inter eos recurrente de Regnis Imperiisque periodicis, & ab eo Sanctus interrogatus *quousque Veneta duratura esset Respublica?* uno satisfecit adverbio, *donec*: Iustitiam digito monstrans ibi depictam. Sub eius Principatu pars interior Ducarii vestibuli ad summum deducta: cujus in fronte circa fastigium, Mauri statua ex Pario marmore erecta cum duabus aliis primorum parentum, visitur.

Consule Sabelicum, Petrum Iustinian. Petrum Marcellum, Sansovinum, Io: Baptistam Contarenum, Tarcagnotam 2.par.lib.20. Iglescam 2.p.lib.6.cap.16. usque ad 18 Vianolum, Doglionum.

Epitaphium in lapide Sepulchrali.

Christophorus Maurus Princeps. MCCCCLXX. Septembris.

Vbi Maurum Sansovinus sepultum dicit die ii. Novemb. quod minimè concordat cum epitaphio.

Sepulto Mauro, interdixere Patres Ducibus futuris, nè Insignia pingerent vel sculperent gentilitia cum Cornu Ducali in triremium alpustris, nec in parietibus privatis, sed solum in ædibus publicis, teste *Sansovino de Principis dignit. lib. 11.*

Symbolum Christophori Mauri Dux Venetiarum.

Religionis & Iustitiæ cultor.

Ita in privato Nummismate, cujus in fronte Ducis Imago: In obliquo verò lemma superscriptum, ut supra pag. 162.

NICOLAUS TRONVS vel TRIBVNVS II. D V X LXVII.

Electus die 23. Novemb. Anno 1471. obiit 28. Iulii Anno 1473.

MONIMENTVM ANTIQVVM.

*Hic Thronus athereis Dux est demissus ab astris,
Vt Persam Veneta iungeret Imperio.*

IN Turcas ferociente Persa, Maurus Princeps decumbit, eiusq; in sacra expeditione socius Nicolaus Thronus subrogatur, Legatus olim extraordinarius ad Romanum Pontificem, & D. Marci Procurator. Persarum iste Legatos audiit, quibus nomine Vsumcassani bellica tormenta petentibus fatisfecit, adiunctis muneribus, quæ erga Regem Veneta in testarentur amicitiam & munificentiam. Veneti & Pontificii rubore suffusi, quod nil adhuc præclare gessissent, Smyrnam eo ardore appulerunt *Moceniao* Duce, quod unica impressione, deletis propugnatoribus arcem expugnaverint munitissimam. In Ciliciam inde nunc *Caramaniam* navigarunt (cuius Reguli inopia fatigati, Turcico præmebantur imperio) & *Corcyrum* æneis prostratum machinis, Seleuciamque urbem suo fatis conditore illustrem expugnarunt, suisq; dominis restituerunt. Ad *Mycrâ* munitissimam arcem, in quam Venetus castra posuerat, *Aiasbegus* occurrit validi ductor exercitus, initoq; certamine, anceps victoria nutavit, donec cadente

cadente Aiasbego, proiectoque in Mycræ muros occisi capite, arx est dedita. Traduxerat Mocenicus Catharinā Corneliam M. Cornelii summi Senatoris filiam Iacobi Registhalamo destinatam in Cyprum; cum indignata Venus sedibus suis externam Venerē imperare, mors Regis nunciatur, qui Catherinā coniugem cum posthumā prole prægnantem hæredem scripserat, tutelā Venetæ commissā Reipub. Venerē tamen Legatī à Carlota Cypri Regis sorore (quæ in Rhodum è Cypro à fratre pulsa fuerat) postulantes, ut quando Regnum illi tanquàm forci legitime iure spectaret hæreditario; vellet Venetus amict Regis olim filiam, & Aloysii Sabaudi Ducis uxorem à fratre illegitime nato, throno pulsam, auxiliis iuvare, atque in paternum Principatum restituere. His Mocenicus, veteri Lusignane Domus cum Venetis repetita amicitia, omnia obtulit, quæ salvo Gentium jure merito præstare posset. Id tamen minime reticendum; Catherinam (ut eidem Carlota constabat) defuncti Regis coniugem, filiā esse adoptivā Veneti Senatus, & hæredem Cypri Regni cum posthumā sobole, à Rege institutam: propterea in asserendo Regno, ei Venetos non defuturos. Mocenici deliberationem laudavit Thronus cū Senatu, qui Domino excuso nummismate, fraudatam pecuniam vivā, propriaque suimet effigie signavit, (quod nulli postea permisso Principi) Thronumque appellavit; nec longè post vivere desiit Mense xx sui Principatus, in Minoritanā æde sepultus ad aram maximam, Mausoleo nobilissimo cum imagine Principis Optimi, quam Philippus filius, vir alti ingenii sculpsit.

E P I T A P H I V M.

Nicolaus Thronus, Optimus civis, Optimus Senator, Optimus Aristocratie Princeps fuit. Quo felicissimo Duce florentis Venetorum Resp. Cyprum Imperio ascivit, cum Rege Parthorum contra Turcam socia arma coniunxit: fraudatam pecuniam vivā illius effigie resignavit, cuius innocentiss. manibus hanc meritam divini operis molem, Philippus filius perenni æternitate posuit.

Laudavit in funere Thronum Io: Franciscus Paschalicus Doctor egregius.

Lege Sabellicum, Iannem Baptistam Contarenum, Petrum Marcellum, Petrum Iustinianum, Sansovinum.

E P I T A P H I V M.

Deæ Maurocenæ positum, coniugi Nicolai Throni Ducis Venet. in claustro S. Iob.

Dea rariss. mulieris Illust. D. Nicolai Throni Incliti Ducis Venetiarum coniugis, humili hoc in loco, corpus iussu suo conditum est: animum verò eius propter vitæ, virtutum, & morum sanctitatem, ad cælestem patriam advolasse credendum est. Ann. Salutis. MCCCCXXVIII.

Monetam Nicolai Throni D.V. in quā imago ad vivum exculpta, supra habes pag. 168.

NI.

¹⁷⁰
NICOLAUS MARCELLVS
D V X LXVIII.

*Electus die xiii. Augusti Anno 1473. Obiit die i. Decemb.
Anno 1474. etatis suae lxxvii.*

EPIGRAPHES ANTIQVA.

*Me populi pietas & opes exponere novit,
Et vitam cives colere, Scodramque recepi,
Obsessam Turcis, servavi in pace Latinos.*

LXIX.

Vistis defuncto solutis: Ducalem Maieſtatem expo-
liere Patres, permiſſa in nummiſmatibus Ducis
imagine non perſonæ, & eâ flexis genibus coram
Marco Evangelista, cui pallium electus offerat va-
loris Ducatorum 40. Filio vel Fratri Principis pari
lege, Decemvirum occluſa voluere Conſilia; Ro-
gatorum comitiis ſolumodò apertis filio Principis, ubi de regimi-
ne, non de crimine quæſtio recurrit. Cum de ſucceſſore actum,
Aloyſius Foſcarenus, Franciſcus Zanius D. Marci Procurator, Pe-
rus Mocenicus, Andreas Vendramenus D. Marci Procurator, viſi
omnes

omnes merito Principes, nisi unicus & individuus Principatus. Marcellū reliquis prætulere Pietas, Reipub. usus, Legationes, Senectus. Aureis voluit inaugurari Cornu, Trabe, Paludamento, cum antea coccineo uterentur Duces; morum argumento, qui Principi non nisi aurei conveniant. Vetus sub hoc Principe, Alexandri III. instauratur historia, excellentique penicillo Gentilis Bellini, erga Romanam Sedem Friderici Enobarbi traducitur testimonium, Venetorum sanguine partum. Receptis fascibus, Ambrosium Contarenum legavit ad Vsumcassanum Persarum Regem, qui magnis difficultatibus, per montes, & flumina, inter latronum, ferarumque pericula terrestri itinere superatis, ad Regem pervenit, expositisque mandatis, post Annos quatuor in urbem rediit. In Insula Cypri sacer homo sacri facinoris auctor, qui apud Ferdinandum Regem, legati munere fungebatur, regni libidine captus, ut facilius assequeretur, Ferdinando suavit, filium suum ex concubina natum, Jacobi Regis filiae & ipsi spuriae, se duce, matrimonio locare. Placuit arcanum Regi; acceptisque Antistes duabus aniremibus, cum Consiliario Cyprium navigat, noctu ferro irrupit in aulam, & Marte comite, Venerem adeunt numen impudicum. Ibi obtruncatis Gentilibus, Reginaeque custodibus, Jacobi Cyprii, & Ferdinandi Regis Neapolitani nothos matrimonio jungunt, folio inaugurant, ut in Veneris patria adultera regnaret. Petritamen Mocenici Maris Anchitalasi vigilantia, seditione, compressa; res perduellibus, Reginae Regnum, Regina Reipublicae, & libertati restituta. Rebus domi compositis in extraneos Marcellus arma direxit. Scodram Liburniae opidum in arduo monte collocatum adoriebatur Turca cum centum millibus armatorum, eo sperans diruto, Epirum facile & Illyricum sub jugo ponere. Tanto classico evocatus Mocenicus à Peloponneso properat auxiliaris. Concutiebantur interim muri Scodrenses, Antonio Lauredano praefecto ad tutelam excubante. Classarii ascito in belli societatem Illyrico Principe, quinque rostratis Drilonem fluvium, Lyssamque Scodrae proximam muniverant, ex qua crebra cum hoste certamina, praecipue ad Bobianam, ubi Turca fusus. Vis major ingruerat in mœnia, quibus dirutis, corpora obicere oppidani eā pertinaciā, ut majus periculum subirent Turcae in Semidirutā Scodra, quam cum integrā. Venere tandem à Matthiā Vngarorum Rege copiae auxiliares mercede conductae, quibus tertio Scodra mense liberatur, postquam obsessa fuerat. Post hæc in Patriam opportunè rediit Mocenicus, Principe ægrotante, cujus demortui locum ipse tenuit. Quindecim Menses Reipublicae Marcellus praefuit Iustitiā & Pie-

tate,

172 **NICOLAUS MARCELLVS DVX LXVIII.**
tate, quibus comitantibus, ad D. Marinæ, claro fulget tumulto &
Epitaphio.

Nummum Marcellus percussit argenteum ad pondus aurei
Ducatus, quem à Principis nomine dixere *Marcellum*.

*Sabellicus, Petrus Iustinianus, Sansovinus, Petrus Marcellus, Io: Bapti-
sta Contarenius, Vianolus.*

E P I T A P H I V M.

*Nicolaus Marcellus Dux Clarissimus, iustus, pacificus, cunctis gratus, ubertatis
annonæ errario publico, Conservator; Cypro in potestate receptus, Scodra acerrimè
Theucrorum obsidione liberatà curis R. P. Anxius vivens, moriensque in
pauperes pijs. animam Cælo, hic tradidit ossa.*

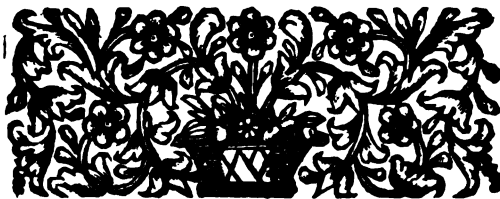
Marcellus Princeps (teste Sansovino lib. xi de Princip dignis.) tubas
argenteas, cum quibus tibicines præcedunt Principem exeuntem,
ad præsentem mensuram, & longitudinem extendi decrevit.

Nummisma Privatum Nicolai Marcelli D. Venet.

Cujus in fronte Imago, & Marcelli nomen *Nicolaus Marcellus Dux.*
A tergo literis Gothicis & Longobardis *Iesus* in medio. In periphe-
rià verò. *In nomine Iesu, omne genus spectatur Cælestium, Terrestrium, & Infer-*
orum Supra habes pag. 170.

Moneta Publica.

Percussa sedente Marcello, supra est pag. 170.

173

PETRVS MOCENICVS

DUX LXIX.

*Electus die 15. Decemb. Anno 1474. atatis sue 69. obiit die 23.
Febr. 1475. cum sedisset Anno 1. Mens. 2. dies 9.*

SCHEMA VETVS.

*Ille ego qui Phrygias urbes Asiaque potentis
Oppida, qui Cilicum classe, Cyprumque recepi,
Æquora piratis, Scodram obsidione levavi,
Patrum consensu, populi Dux voce creatus.*

LXX.

Petrus Mocenicus ætate gravē, victoriis gravio-
rem, quibus Annos suos dinumerabis, nec adhuc deficiet;
Principem habes unde septuagesimum. Magistratum
gerat, vel legationes, de scelere domi censura
triumphat: foris eloquentia certat, & expugnat.
Manu cum pugnasset ante adeptū Principatū; propugnavit post
auspiciis, obsidione Naupaſti ſoluta, quē triginta armatorum mil-
libus Solimanus intercluſerat. Eadem felicitate Lemnum ſervavit,
ubi

ubi puellæ ipsæ armato brachio hastam tractabant. Harum una *Marulla* nomine, cæso in portis Coccini parente, ubi ferrum miscebatur, accurrens, scuto jacentis arrepto, & ense, in hostes jam portam occupantes irruens, suorum adiuvante caterva repellit, usque ad navem insequitur. Mocenicus altero sui Principatus Anno, Mense tertio, nummo percusso, quem ex cognomine *Mocenicum* dixit, decubuit, ad Gemellorum ædem, sepulchro exceptus ex Asiaticæ prædæ manubiis constructo. Laudavit eum in funere Dominicus Bollanus Candiani filius.

E P I T A P H I V M.

Petro Mocenico Leonardi F. omnibus, non minus optimi quam eloquentissimi Senatoris muneribus domi, forisque functo, maris Imperatori, qui Asia à faucibus Helleponti usque in Syriam ferro, ignique vastata, Caramannis Regibus Venetorum sociis, ab Othomanno opressis, Regno restituto, piratis undiq; sublatis, Cypro à coniuratis non minori celeritate, quam prudentia recepta, Scodra ductu, & auspiciis suis obsidione liberata, cum Remp. feliciter gessisset, absens D. Marci Procurator inde Dux grato Patrum consensu creatus est. Ioannes tertius ab hoc Dux & Nicolaus Mocenighi Fratres pientiss. B.M.D. Vixit annos lxx. Mens. i. dies xx. Obiit non sine summo populi gemitu, Ducatus sui Anno primo, Mense secundo, die xv. Anno salutis, MCCCC LXXVI.

Lege Sabellicum, Ioannem Baptistam Contarenum, Petrum Marcellum, Petrum Iustinianum, Sansovinum.

175

ANDREAS VENDRAMINVS

D U X LXX.

*Electus die 5. Martii Anno 1476. obiit die 6. Maii
Anno 1478. etatis 86.*

ELOGIVM VETVSTVM.

*Senio iam confectus Rempublicam diuturno bello vexatam intrepide gubernavi.
Domi Iustitiam adeo colui, ut proprio nec pepercerim filio. Foris quidem
Naupactum, formidanda hostium obsidione liberavi.*

LXXI.

Andreas Vendraminus illius Andreæ nepos, qui cum liberis, in Bello Clodienſi Patriam fulcivit auro, & ferro, poſt Mocenicũ, thronũ ſcandit eo gradu, quo avus inter Patritios, opes congerens pro patriã magis, quã pro familiã. Duodecim ei filii, quorum neminem cœlibem voluit, ut tot ex uno prodirent ſanguine cives, qui vel ſoli Rempublicã propagarent. Hinc uno ex ſtipite quinque ſtirpes agnatæ, quæ more fluminũ ad Mare redundant, & ſanguine non impediẽte iterum coaleſcunt. Septẽ etiam Cognati, filiarum nuptiis, acceſſere affines Zaccharias Barbadicus, Petrus de Priolis q. Laurentii, Nicolaus Donatus q. Hieronymi, Antonius

tonius Marcellus q. Donati, Antonius Contarenus q. Georgii, Michael Valerius, & Io: Andreas Contarenus. Ipse speciosus forma, opibus fulgens, facundus foecundus Magistratus omnes calcavit in Curia, donec octuagenario maior, absque competitore ad clavum sedit Reipublicae, Virtute duce, comite Fortuna, quae more suo in luctum cithara versa nuntiavit statim Croiam amissam, Chaoniae montanum oppidum. In Tyranna planitie (cujus nomen calamitatis omen) congressi Veneti Turcas multa caede profligarunt usque ad castra; ubi praeda impediti a Barbaris repetito certamine, uno relicto cladis nuncio, internecione maerantur. Avaritia! quae secum traxit Croiae deditionem fame, non armis domita. Cades non tam illa Barbaro adscripta ferro, quam Epirotarum perfidia, quorum octo milla, quasi pugnae spectatores toto die, immota steterant acie, donec Fortuna ad Barbaros inclinante; hostibus ferociore in sylvis, & circa flumina in Venetos grassati sunt. Alia & major in Italia clades accessit ad Licinifium saltum; Turcarum insidiis Legiones nostrae deletae Tylevemptum amne cruentarunt. Hoc gemino vulnere confossus Princeps interiit, ad Servorum aedem, Regio tumulo conditus, Ducatus Anno II. & cum eo Fasti rariores reconditi, quos in Elogio supra leges, & non intelliges.

Vt proprio nec pepercerim filio. Historia mihi incognita.

EPITAPHIVM.

Andrea Vendrameno Duci Opt. opum splendore claro, sed ex mira in patriam pietate, opum usu longè clarissimo, qui Croia Turcarum obsidione liberata eorundemque irruptione in Carniam reiecta, felix insigni prole, impletis omnibus & Fortuna, Natura, & Virtutis numeris, Principatus brevitatem sempiternae Caeli gloria compensat. Vixit Annos 85. Mens. 8. Obiit pridie Non. Maii. Anno 1478. Principatus sui Anno secundo.

Sanfovinus, Sabellius, Petrus Marcellus, Petrus Justinianus, Io: Bapt. Com. Doglion. Vianol.

IO. MOCENICVS¹⁷⁷ DUX LXXI.

*Electus die 18. Maii Anno 1477. obiit 4. Novemb. Ann. 1485.
ætatis suæ 76.*

SCHEMA VETVS.

*Hic bellum Herculeum extinxit, Italiam totam, terra marique
Furentem repressit, Imperium auxit, auctumque reliquit.*

Ioannes Mocenicus Petri Principis frater, & Thomæ filius spectatæ vir innocentia, miro omnium consensu Dux assumitur, quum lues baccharetur per urbem, & Scodra olim obsidio infelicitè ab Othomano tentata vi repetiretur majore. Quindena mortalium millia arcem circumvallarunt: Intrepidè tamen rem bellicam administrante oppidi Præfecto Antonio Legio, barbari horrenda strage repulsi, & ne per disiecta mœnia irumperent Turcæ, ex solis missilibus, machinarumque pilis, in deturbati muri locum, novum obsessi aggerem extruxere. Novissimè adfuit Turcarum ipse Imperator,

tor, urgens præsentia milites, expugnatique vicinis castris, captivos ante Scodra mœnia medios secuit. Vallato denique binis arcibus, fluminis ostio; subsidium Veneti inferre prohibiti, ad pacem ea conditione inclinarunt, ut Scodra dedita & Lemno, Ponticam navigationem retinerent immunem. Vulgata pace, Turcicum Scodrenses detestati dominium solum patrium ad unum deferuere, non sine Christianorum dedecore, qui per Annos sexdecim, Venetis, nullas vel exiguas contulere suppetias, sed potius distraxerunt, ut feritas Turcica Christiana vinceretur immanitate. Pro Florentina libertate in Aragonios Pontifici fœdere iunctos motum est. Mutuis cladibus Etruscum Romanumque solum erubuit. Ferrariensis mox regia Aragoniæ gentis affinitate tumidus, Venetum Magistratum (qui titulo Vice Domini in multos Annos, Ferrariæ vigeat) cum primo negligeret, sperneret, à Mocenico non una legatione monitus mitius agere, cum insolentius peccaret, petitus armis, paludibus expoliatur, Ferrariam usque, quæ Venetis obtigisset; ni Papa, qui primus huic Bello faces accenderat, inopinatò divulsus cum hostibus utroque gladio spirituali & civili coisset. Nihil tamen à Mocenico Principe in bello remissum; quinimo ad maiora facinora elati animi, contendente per ea tempora Galeatii Mediolanensis Ducis uxore cum Ludovico Sfortia, qui specie tutelæ, nepotis invaserat Principatum, e Ferrariensibus in Insubriam, superato Abdua transmisere legiones. In Mari, classe Dalmatiam vexante Ferdinando Rege Neapolis; immisus Marcellus Callipolim Calabriæ oppidum dum oppugnat tormento percussus interiit: cui subrogatus Dominicus Maripetrus, capta Callipoli, occupatisque Apuliæ & Calabriæ oppidis, ne ulterius in Regni viscera penetraret: Ferdinandus cum sociis ad pacem deflexit, Venetæ ditioni accedente Rhodigio, totoque Polynefo, & Vetsa Illyrici insula. Indicta pro lætitia hastarum certamina sub feriis Carnisprivii, magnâ Principum frequentia. Ad centum hominum millia interdum spectasse dicuntur; quibus Mocenicus Princeps cum primoribus Patrum, & urbis Magistratibus præfedit. Pacem hanc non nihil mæstam reddidit adveniens pestilentia, & naves onerariæ in Mari direptæ Britannico. Ea enim humana vicissitudo, ut nunquam solida obveniat foelicitas. Tot palmarum Princeps Anno sui Ducatus septimo tollitur, & ad DD. Io: & Pauli in Maiorum suorum tumultu quievit.

Sabellicus, Petrus Iustinianus, Sansovinus, Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenius, Vianolus, Dogliani.

E P I

E P I T A P H I V M.

Dux Ioannes Mocenicus Thoma Patru, & Petri fratris Ducum secutus vestigia, bellum Ferrariense inuitus gessit, & Rodigii peninsulam adiecit Imperio, pacem coluit, Remp. Venetam administravit, iustitia, probitate, & prudentia, Dux Opt. & amantiss. Reip. habitus est. L. F. P. Obiit Anno MCD XLV. vixit annos LXXVI. Duc. annos VII. mens. VI.

Moneta Io: Mocenici.

Supra incisa pag. 177. cuius in fronte Dux cum vexillo Reipublicæ, sub epigraphæ *Ioannes Mocenico Dux.* Ibidem F. F. Franciscus Foscari, qui rei præerat Monetariæ.

Sepulto Io: Mocenico Principe, decrevere Patres, nè amplius Principes Veneti vivâ imagine nummismâ signarent. Nicolaus namque Thronus ad secernendam monetam adulterinam, quæ sub suo irrepserat Principatu, monetam suimet verâ effigie percusserat. Cum enim apud Romanos viva Principis Imago supremi fuerit argumentum dominii; libertatis zelotypi, nomen Ducis non imaginem permiserunt lege latâ Anno 1485. *Sanseverin lib. xi. de Principis dignitate.*

180
MARCVS BARBADICVS
D U X LXXII.

*Electus Anno 1485. eodem obiit Anno; cum prafuiffet
 Mens. ix. ætatis fua 72.*

MONIMENTVM ANTIQVVM.

*Servavi morbo patriam, belloque, fameque
 Iustitiam colui, plus dare non potui.*

Clara pietas, O' rara Imperii ac Sacerdotii concordia!
 ò foelix sæculum; quãdo idem hominum, Phœbique
 Sacerdos . Redit Respublica ad sæculum Aureum
 creatione in Principem, Marci Barbadici, cujus in-
 nocentiã vincti Thraces gratulatorem cum mune-
 ribus miserunt in urbem. Natura ipsa gestire visa, rerum omnium
 ubertate & copiã. Adiecit ipse de suo Iustitiam, cuius voto semel in
 hebdomadã, litigantium nomina extrahebat sorte, ne cultum pau-
 peris secerneret à potentibus . Primus hic Principũ, qui spectante po-
 pulo diadema suscepit. Domi plura bella gessit, nullum civile, sed in
 scelera incivilia. Eo sedente exuflata potius quã erecta Græco mar-
 more Palatina moles, cujus in ornatum Alpes enata vere Numidix.

A lver-

Adversus Elementa, Terram præcipue, quæ ipsis in aquis inanis consurgebat & arida, Ligone certatum; ipso in Mari effossa Maria, aqua ab aquis divisa purgavit rivos aquarum; ne salum solo nutaret, sed medio in Mari staret Firmamentum. Tantis intentus, discordiam non præterit, quæ post Orbem divisum terrarum, speciosis Guelphorum & Gibellinorum titulis involuta, Venetias etiam irreperat. Hanc declamatione in Comitibus habitâ lacrymis intermixtâ, & cingulo, quo erat præinctus, ad collum expanso, eliminavit. Ab increpatione exorsus cum Paulo, *Scissuras audio esse inter vos, quia unusquisque vestrum dicit; Ego quidem sum Pauli: ego autem Apollo: ego verò Cepha: ego autem Christi. Numquid in vobis divisus est Christus?* Cives ad Rempublicam revocavit, & Rempublicam ad seipsam, quæ Ingenua nata, non facta, solius Dei nomina colit Venetæ libertatis auctoris. Ab illâ die abstinuit civitas ab insignibus Aquilæ Nigræ, vel Rubæ Draconem præmentis, quas ut genium exprimeret erga Cæsarem vel Pontificem, ornabat parietes, vel superliminaria domorum. Princeps verò sanguine fervescere, quem motu violento, & orationis ardore concitaverat, decubuit nullo tamen mænore; imò lætus sobolem ad se evocatam monuit, Rempublicam plus diligere, quàm familiam. Quibus dictis Princeps novimestris incredibili urbis luctu, ad ædem Charitatis, urnâ excipit ut sepulchrali.

Sanseverinus, Sabellicus, Petrus Marcellus, Petrus Justinianus, Io: Bapt. Cont. Doglion. Vianol.

EPITAPHIUM.

Marci Barbadi Principis ossa hic sunt, eiusdem recte factorum inter homines nunquam interitura laus, quem cum diu in Principatu admirari non potuissent, ut eundem penè vivensem, Patria iterum restituerent, Augustinum fratrem ei suffecerunt debitum virtutis testimonium, quod antea inauditum Posteris ad gloriam semper excitabit. Praefuit Menses ix.

Vixit Annos lxxii. MCCCCLXXXVI.

Post obitum Barbadi Principis, interdixere Comitibus, proponentibus Legum Correctoribus, nè Dux Patriiis alloquens, ullum eorum appellaret *Magnifico Messere*. Puritati namque Sermonis studentes Majores nostri, fastosa, ventosa abhorruere vocabula, solius avidi libertatis. *Sanseverin. lib. xi. de Princ. dignit.*

Nummisma Privatum.

In quo nomen & Ducis imago. In alterâ parte legitur: *Srevavi bello Patriam, morboque, fameque Iustitiam fovi; plus dare non possis.*

M 3 AV-

182
AVGVSTIN. BARBADICVS

D U X LXXIIL

*Electus Anno 1486. etatis 76. obiit Anno 1501. cum sedisset
 Annos 15. dies xxiix.*

ELOGIVM VETVSTVM.

Rheticum bellum confeci, Cyprum recepi, Ferdinandumque iuniorum in regnum restitui, hinc maritimis Apulie urbibus, Cremona inde Abduanaque Glarea Imperio adiectis, publica tranquillitatis conservator, quum nullos in libera civitate titulos, prater civium meorum benevolentiam, quod est veri Principis, respexerim.

LXXIIL

Arco Barbadico Augustinus D. Marci Procurator sufficitur, frater fratri, idem sibi; pro Augustino meritis suffragantibus etiam fratris defuncti, cuius perennis memoria. Vir & iste vitæ innocentia, gravitate Senatoria insignis ex D. Marci Procuratore, Princeps eligitur, quod mortuo Principi tota in urbe nemo similior. Digna ipeties imperio, maiestatem augebat præsentia, canaque barba, & ad pectus propexa, supra hominem se exhibebat. Ocio ne abuteretur & luxu, fratris vestigia secutus, à Ducarii instauratione auspatus,

picatus, frontem quā vestibulum spectat, sumptuosō apparatu
 confecit. Exortā postea de finibus controversia ab Arcuanis Co-
 mitibus adversus Benaci accolās, unaque de argenti fodinis; Sigif-
 mundus Austrius Tirolensis Comes primus erupit in oppidum
 Roverense velitationibus plurimis, in quibus alternante fortuna,
 Veneti transmissio Athesi ad oppugnationem movere Tridenti.
 In itinere dulcedine prędę dispersi palantesque ab hoste oppressi,
 fracto ponte, quem fluvio superextruxerant, aquis absorpti periere
 cum Severinate impigro duce. Sedato bello Germanico; curavit
 Barbadicus, ne Caterina Cornelia Marci Corneli Veneti patritii
 filia, cum posthumā prole Regni hæres instituta à viro suo Iacobo
 Cypri Rege, natoq; viduata, Regno quoque orbaretur. Ad lares pro-
 pterea revocata paternos, Regni frāna Reipublicę commenda-
 vit. Pereos dies Romę mortuo Marco Barbo Cardinali, & Pa-
 triarcha Aquileiensī Innocentiū VIII. P. R. Hermolaum Barba-
 rum Venetum apud se Oratorem subrogavit: quod ubi Barbadi-
 cus cognovit, tametsi Barbarus se excusaret ordinem mutasse co-
 gente Pontifice, juxta leges patrias, quibus Sacerdotiis cooptari pro-
 hibentur Romę Legati, cum Decemviris severē rescripsit; morā
 omni, excusationeque sublata Sacerdotium repudiaret, sub pœnā
 publicationis bonorum, & degradationis à Magistratu paternę.
 Nec ullum ei fuere pręsidium opes, necessitudines, affinitates,
 clientelę, literarum optimarumque artium pręstantia, vel vitę in-
 nocentia, quibus pollebat: cum pluris à Patribus una legum chari-
 tas atque majestas, quā ullorum civium omnibus aucta nomini-
 bus dignitas fieret. Pater perspectā Principis voluntate, cum eam
 posse flecti diffideret animi cecidit ægritudine. Filius non multo
 post, Romę, editis Plinianis castigationibus, immensi laboris ope-
 re, privatus periit morbo populari. Evocatus postea in Italiam Ca-
 rolus VIII. Rex Gallię à Ludovico Sfortia, ut pulsīs Aragoniis Nea-
 polim occuparet: Gallus eā celeritate venit, ut Regnum Neapoli-
 tanum prius vicerit, quā viderit. Hisce Gallorum successibus
 concitati Itali, & cum eis Europa universa, Insubrem ipsū, &
 Venetos traxit sub signis, ut duce Gonzaga, Regis in Galliam redi-
 tum intercluderent. Carolus superato Apennino, in dexteram Ta-
 riamnis juxta Forum Novum descenderat. Ibi dissuadente Ve-
 neto, Gonzaga pugnam designat, desperatos Gallos ad facinora
 concitat strage plurimā, nostrisque certe favisset fors, ni Francisci
 Severinatis mora, Sfortiani militis ductor, tertiam phalangem sub-
 mittere renuisset in prælium, non ausus tentare vada fluminis, vel
 monitus à Sfortia Veneris invidente qui frustrati speratis auxiliis,
 loco moveri cœperunt pluribus viris egregiis amissis, & ad tria

millia hominum cæsa. Vterque exercitus victoriam iactabat. Sanè Veneti bellica omnia intercæperunt tormenta, opimaque ditati prædâ Regem præ timore, nocte subsequente, sub dio agere, fugamque moliri victo similem coegerunt. Asta fugitivum excepit, ubi Veneti Ludovicum Aurelianensem Ducem obsedere, qui fame maceratus extremâ, ad sordida quæque alimenta compulsus pace receptâ Novariam Sfortiæ restituit. Venetâ urgente classe, Ferdinandus regno recuperato, Thranum, Hydruntum, Brundisium Reipublicæ tradidit auxilianti, donec expensas solveret expeditionis. Ex Supero ad Inferum Mare pro Pisani in Florentinos, Insubresque bellum traductum, cuius impetu Cremona Abduæque Glarea subactæ: Pisani etiam restituta libertas si pax ab Atestino promissa servata fuisset. Veneti cum possent usque in Ligusticum Mare imperium producere, noluerunt impensis belli contenti, & alienâ pro libertate pugnasse. Nova tandem Sfortiæ perfidia, qui furtim nobis Cremonam eripuit, Gallos & Venetos fœdere junxit, ut Rex eiecto Sfortiâ, Principatum obtineret Mediolanensem, Cremonam Respublica totamque Abduæ Glaream. Dictum factum aufugiente in Germaniam Sfortiâ; in Gallos Maximilianus concitatus Augustus; cum jam in Venetos Bajazetes Turcarum Rex impiâ legatione quæsitus. In Turcas, ducentas penè naves instruxit Respublica, Duce Antonio Grimano, qui vastatâ Dalmatiâ, eductaque ex Hellesponto classe bellum intulerant, non indixerant. In Peloponneso Turcis obviam factus Grimanus, incertum, cur viribus superior non conflixerit. Subinde opportuniorem alteram rei benè gerendæ occasionem, apud Sporadas Insulas declinaverit, facile oppressurus incautos. Pugnavit sanè cum Veneti Ducis inertia Bajazethi fortuna. Zacynthi, Rhodiarum navium viribus auctus, juxta Tornesium Turcas litori incubantes & fugam meditantes aggressus aliquandiu prosperè dimicavit: donec vel sui infortunio, vel navarcharum negligentia imperium non exequentium, Turcæ metu discusso, transgressas naves facile oppugnant, capiunt, ac denique per apertum Mare, Naupactum navigant, ubi Bajazethus pedestri robore jam antea constiterat. Vrbs nostræ classis desperato auxilio deditionem fecit. Grimanus vinculis adductus in patriam, postea in exilium missus rei turpiter gestæ poenam solvit. Ex auctorato Grimano, Classi præfuit Marcus Trivisanus; Mioparonibus Thomas Zenus manu promptus, & magni Consilii quamvis obstrictus ære publico incapax esset publici muneris, ob Canones non solutos. Barbadico namque suadente Duce, decrevere Decemviri, hoc in casu, paupertatem vim non inferre virtuti. Turca victoriis victo-

riam

riam cumulans, Naupacto Dyrrachium in Epiro adiecit, & insulam Cephaleniam. In Foro Iulio, altissimis superatis fluminibus decem Barbarorum millia, nullo resistente agrum devastarunt Tarvisinum, trucidatis in ripa Tilavempti, quatuor captivorum millibus, quos gravior ætas præpediebat. In Mari, Grimano subrogatus Contarenus bis, ter hostem fortiter petiit, quando turbine, vel malacia adversante victoriam amisit. Methonem interim percutientibus Turcis, obsessi mænia propugnabant fame solum domandi: quò Contarenus accurrens cum tribus navibus, ope ipsa interitum attulit: Dum enim oppidani simul omnes ad portum descendunt, ut citius naves exonerent; hostis mænia conscendit propugnatoribus vacua; ut Græcia contumax atque superba Barbaris deserviret, & cum religione imperium mutaret

Tantis cladibus exciti Christiani Principes validas dicti parare classes, quarum metu revocatis Turcæ cohortibus, in Thraciam secesserunt. Pisaurus ex hac Turcarum trepidatione Ægium petens, oppidum Reipublicæ rursus addixit. Mitylenem, Tenedumque prædatus, opulentissima spolia militibus distribuit, interceptisque pluribus navigiis, captivos ad unum recte suspendi iussit: Samothraciam insulam deditione recepit: tandem auxiliari Hispanorum classe, duce Consalvo, Cephalenem expugnavit. Tantis curis pressus & oppressus Barbadicus Princeps rogavit Senatum, ei missionem concedere nec impetravit; quod in ejus innocentia plus virium crederetur, quam in phalangibus. Hoc uno voto Romanus Pontifex senem ut erigeret Rosam donavit Auream. Ætati tamen ingravescenti succubuit Anno Ducatus xv. ad delubrum Charitatis repositus. Defunctum laudavit in funere Dominicus Venerius Andreæ Procuratoris filius.

Consule Sabelicum, Petrum Iustinian. Petrum Marcellum, Sansovinum, Io: Baptistam Contarenum, Vianolum, Doglionum.

Epitaphium in lapide Sepulchrali.

Augustinus Barbadicus, fratri Duci optimo incredibili totius civitatis consensu suffectus Rhetico bello confecto, Cypro recepta, Piratis toto mari sublatis, rebus Italia post fusos ad Tarum Gallos, Ferdinandumque Iuniorum in Regnum restitutum compositis, maritimis Apulia oppidis, Imperio adiunctis, Hetrusco tumultu sedato, Cremona, Abduanaque Glarea receptis, Cephalenia de Turcis capta, florentiss. Reipub. statim vivens M. H. P. Vixit ann. LXXXII. præfuit XV. D. XXVIII. Obiit M D I.

Post

Post obitum Barbadi Principis, novâ lege tres Inquisitores creavit Respublica, potestate eis amplissimâ traditâ, qui æconomicam inquirerent administrationem Ducis defuncti: non (ut calumniatur *Guicciardinus lib. 3. & 5.*) quia Barbadicus limites suæ fuisset supergressus Iurisdictionis; cum ipso *Guicciardino* teste, gloriam ille Reipublicæ quæreret non familiæ.

Sub hoc Principe, post publicum convivium, Cassandra Fidelis virgo nati illustris, scientiarum professione illustrior, coram Senatoribus, ad Lyram carmina latinè cecinit imparata, magnâ cum laude & admiratione.

N F M M I S M A.

Privatum, cuius in fronte nomen, & Ducis Imago. Tenet retrò eundem Ducem flexis genibus cum vexillo Reipublicæ coram allato Leone, cuius in dextera Liber apertus, pacis symbolum.

LEO

LEONARDVS LAVREDANVS¹⁸⁷

D V X LXXIV.

Electus die. . . Anno 1501. Obiit die . . . An. 1519.

EPIGRAPHES ANTIQVA.

Pace cum Baiazethe Turcharum Rege constituta, omnium prope Europa Principum in Rempublicam conspirantium arma compres si, liberos, & fortunas pro Reipublica incolumitate devovi, eo exitu, ut quum ad exemplum Romana constantia, atque virtutis nunquam de Republica desperarim, ab omnibus Europa Regibus oppugnatus, ac pluribus praeliis penè victus, universo demum bello victore evaserim.

LXXIV

LN Venetos Orbe conspirante universo, Ipsi cum homine Elementis; iniusto foederi solus Deus non subscripsit: imò Pro Dei sui Iulii II. R. P. improbato decreto, ad tutelam descendit Reipublica, quæ sola quod ore prædicat Evangelium, gladio defendit. Principem propterea designavit ipse Leonardum Lauredanum, virum consilio, prudentiâ, pietate insignem, quarum unâ deficiente virtutum, Respublica toto ab Orbe circumventa stare minimè poterat. Accessit per hos dies uxor Vladislai Pannoniæ

niæ Regis, quam Lauredanus solito excepit hospitio, munere, lusu : Primum novi Principatus votum, bello occurrere civili, quod temeraria suada Gabrielis Boni, & Fr. Falerii (hæc Bembus sub Barbado contigisse refert) concitaverant lege propositâ. *Libram auri Patriiis pauperibus annuatim Quæstores solverent Urbani.* Quorum deportatione absteriti cives, nefaria edocerentur abhorrere consilia, & libertatem servare. Discrimen non dissimile cum excitasset Antonius Minius, civis in dicendo audax, & qui jam ætatem suam senex, causis agendis in privatorum patrocinio consumpserat, legem à Lauredano Principe, & Consiliariis propositam, de medio annuo stipendio à Magistratibus solvendo, iniquam causando & iniustam, quasi charitatem obliiti divites, pauperes dedignarentur considerare *Concives & fratres : unde irati Dii cum hostibus convenirent in perniciem Reipublicæ. Tres in classes divisi cives. Locupletes egeni & medii : primi propter potentiam nunquam tributa solvunt quod nemo audeat viros cogere Principes : à Mediis multi Magistratus exigunt : ab infimis planè universi.* Ita fit, ut qui rei minus habent, plus in errarium conferant : illi, qui omnia possident, nihil tribuant, nisi cum liber : tanquam reliqui serviant : ipsi regnent & imperent. Solvant divites quæ debent Fisco, & nostra mercedis nulla erit necessitas. Ea enim summa trecentum auri libras non exuperat. Locupletum verò si ratio subdatur, tantumdem decies aut plus etiam conficiunt. Illa exigere qui propositi estis pecunia publicæ Magistratus, nec vos deterreat manus potentium. Hæc & graviora disserente Minio, magna perturbatio Comitium tenuit : donec è sellâ erectus Princeps, eloquio gravi respondit. *Valde me hodie, cives deceptum fateor de opinione Io. Antonii Minii. Heri cum mihi referrent contra legem quam ad probandam proponimus, verba facturum, non credidi : haud enim mihi persuadere poteram, huiusce civitatis hominem Annos natum 64, qui aliquando Rempublicam attigisset, tam æquam tam necessariam rogationem à Senatu adprobatam impugnaturum. Fuit, qui Minium argueret eo voto ad contradictionem adductum, ut qui ad senectutem sine ulla dignitate pervenerat, & semel Anno superiore in Magistratu fuerit adolescentulis mandari solito, tenniorum civium patrocinio suscepto, eorum speraret suffragiis Magistratus conscendere. Quod quidem ut reliqua ego falsum putavi. Vobis tamen rectius de hoc indicare relinquo. Tu verò Mini solus nè es omnium, qui ferocissimi hostis duos iam Annos incubantis pericula nescias ? quantasve impensas fecerimus, & facere necesse sit, quibus ut occurramus difficultatibus dies totos noctesque solliciti traducamus insomnes ? Remigum, militum, nautarum, quos innumeros alimus, stipendia immane auri pondus requirunt. In arcium & oppidorum praesidiis multum pecunia infumitur. Urbana navalia tot classibus exhausta magni aris, singulis mensibus indigent, ut naves, tormenta, commeatum subministrant Pannonum Regi, ut bellum hostibus inferat, mille auri libra annuatim ex fœdere persolvenda. Tantis impensis pecuniam suppeditare quis potest ? Cives nostri tributis persolutis*

solatis innumerabilibus, quod tribuant, non habent. Provinciales novà imperatà pecunià, agrisque suis præter morem censui addictis, conqueruntur, nec nisi coacti bonorum venditione quicquam conferunt in errarium. Veltigalia portoris ob bellum impeditis, angustè redimuntur. Mercatores nostri ad exterarum nationes, exteri ad nos mari commicare non permittuntur. Nisi nos ergo, quorum maximè interest, belli fluctibus occurramus, quis opem ferat? Legem hanc iuristi quidem & cum dolore ferimus, sed sine pecunià, quæ est belli nervus, arma non tractantur. Quid gravius? portionem mercedis pro sua quemque parte remittere, vel urbes nostras ab hostibus dirui, regiones vastari, populos dissipari, cives interfici, in servitutem abduci? Deus ipse fana, templa spoliari non resistit, ut hostem propulsemus impurissimum, qui Christum Redemptorem nostrum, unigenitum Dei filium, tanquam mendacem irridet & impostorem. Deos Minius nobis annuntiat iratos, iratos oppido sed iis, qui male agunt, qui improbe Rempublicam gerunt: sed isti partim interierunt, partim exilio mulctati penas luerunt condignas. Vos si quæ decet, ad publicæ libertatis præsidium statueritis, prospera omnia sperate. Injustitia vobis Minius prænuntians legis occasione proposita, quasi ad quæstum conversuri sint iudices, conjecturam de aliorum moribus à seipso desumit, qui linguam, ingenium ab incunabulis usque ad senium venalem habuit, opesque tam grandes eà sibi ratione conciliavit. Cives nostros Minius tres distribuit in class. locupletum, pauperum, mediocrum; eosque ita secerni, ut primi nil solvant, reliqui onera omnia sustineant. Regnare illos dixisti, hos servire; quod in eà civitate, quæ libera vasa est, te non puduit esse in concione mentitum. Tria esse genera civium, non impedio; id enim in civitatibus omnibus: non aliter societas humana consistit. Divites nihil conferre: ceteros omnia, falsum & iniuriosum. Nulli enim parcit Fiscus: qui & nolentes comprimit, bonorum venditione frequenti. Quære à Magistratibus Fisci, rationes supputa, & querelas tuas seditiosas agnosces, & falsas. Quod bona divitum sub hastà non vaneunt, pauperum autem quotidie: illos non istos arguis debitores? male. Si urbis morem agnoscis, vel non agnoscere simulas: divites quia solvendo sunt, sua distrahi non sinunt, sponte conferunt in errarium: quod cum reliqui non faciant, prædia eorum per præconem publicantur. At quid tandem regni, & servitutis odiosa vocabula in Rempublicam induxisti? nisi ut civem in cives concitares, alteramque civium partem in alterius invidiam impuris vocibus cogitasti? An qui ab Urbe conditâ uni atque iidem semper fuimus, nunc ut dissideamus, conaris & postulas? Vos appello Magistri Decemvirum, quibus improbos coercendi cives attributa potestas, causam à Minio reposcite, cur in eo, quod cum Ligure bellum gessimus, quarto, errario exhausto, intra non tam civitatis, quam Comitiorum consulere iis, qui Rempublicam pecuniâ invasissent, & hoste devictò, familias triginta ad Rempublicam admiserint, qui nobiscum imperii arcana communicant. Nobis hoc tempore bellam cum barbaris cum Infidelibus, qui totius Orbis meditantur imperium, & pecuniâ portionem Reipublicæ donatrici restituere pigebit? illi civitatem, imperium, comitia in externos errario conferentes, libentissimè transtulerunt, vos vestrorum stipendiorum partem

tempatria libertati, filiis, Aris, focis cedere gravabimini? Hac omnia praterire Minius inculcat, sed illum sua mens, sui mores, suus animus punient. Vos autem cives, cives inquam ad vestra libertatis tutelam, ad imperii præsidium legem firmate propositam, & vestro statuite iudicio; quod cuique chara esse debeat patriæ libertas. Ostendite Provincialibus, ceterisque, qui vestro parent imperio; quid ipsi facere debeant, quando vos qui alios cogere potestis, communis omnium utilitatis causâ, leges vobis unis onerosas imponitis. Nemo erit in urbe, nemo in oppidis ubi Venetum viget imperium, qui nos non summis laudibus efferat, ac dignos exaltent imperio, cum intelliget, legem vestro firmari exemplo, & imperium exordiri contra vos ipsos. His dictis confedit Princeps, & lege suffragiis exposita, cum 1442. ad comitia convenissent: 1088. legem probarunt 347. reiecerunt: dubii septē. Postridie Minius ob seditionem concinnam à Decemviris, Arbem Illyrici insulam deportatur. Nec longè Turcarum significata cædes urbem recreavit. Eos Pisaurus, in Ambracio sinu repertos prælio fuderat ingenti, captis eorum undecim triremibus, totisdē submersis, laceratis aliis, Leucadiam duxerat, cujus in oppidi expugnatione totam insulam superavit. Vtinam Galli, Anno altero, qui spetie accurrerant auxiliores, manus conferre voluissent. Hac victoriâ fracta Baiazethi audacia ad pacem deflexit, ut Cephalenem Venetus haberet; Leucadiam ille reciperet. Mortuo Alexandro VI. Emilia & Flaminia Cæsaris Borgiæ excusâ tyrannide ad libertatem proclamavit, tutelâ imploratâ Reipublicę. Primus omnium Ariminū cecidit Pandolphus Malatesta, cujus exemplo oppida illecta vicina Veneto se permiserunt. Sola Faventia à Florentinis corrupta Venetos non admisit Legatos. Hinc armis expugnata in obsequii testimonium oratores destinavit. Æstuantibus tamen invidiâ Principibus vicinis; Flaminie imperium non fuit diuturnum. Gravius inde cum Maximiliano Imperatore discrimen, nè foedus frangerent quod Gallo iuraverant. Provocati itaque terrestres destinant copias Duce Nicolao Ursino Petilianus Comite & Bartholomæo Liviano, per quos Cadubrio & Tergesto expugnatis, ad pacem Venetos Cæsar sollicitavit. Hac una causa novitates quærenti oblata est Ludovico XII. Gallorum Regi, qui primū apud Savonam, indignè ruptis amicitie legibus, periuratoque foedere, de invadendâ Venetorum Republicâ consilia cum omnibus Europæ Regibus communicavit, Cameracensemque illam conflavit tempestatem, quâ ad nihilum redigenda erat Reipublica præclaro prætextu, quasi de bello sacro ipsi cogitarent prius tamen retundendos Venetos, per quos stabat, ne appeterentur Saraceni. Manus dedere Paulus II. P. R. Ariminum, Faventiam, aliaque Flaminie oppida Ecclesiæ reposcens erepta Romanæ. Sic Veronam, Patavium Maximilianus Imperator:

tor: Cremonam Gallus; oram maritimam Neapolitanam Hispanus, sua Ferrariensis & Mantuanus. Dux Allobrogum Cypri tulum Regium. Cum his sentiebant Vngari, Britanni. Turca solus repertus ad notandam cæterorum perfidiam, qui memor datæ pacis indignè oppressis auxilia obtulit, sed (ut decebat) reiecta à Republica Christianissimâ, à Deo violatorum fœderum ultore certissimo victoriam expectante. Ludovicus Gallorum Rex, qui belli assumpserat exordium, per præconem bellum indixit. Cum venisset in urbem, ad evitandam in populo turbam, iubente Lauredano Principe, porta deviâ in vestibulo Curie admissus, veste indutus Liliis aureis intertextâ, stans (inquit) ante Patrum subsellia. *Bellum Lauredane Venetorum Dux, cæterique huius urbis cives, Ludovicus Gallorum Rex indicere me vobis iussit tanquàm infidis hominibus, Pontificisque Max. & reliquorum Regum oppida per vim, perque iniuriam capta possidentibus, omniumque omnia dolo malo sub vestram ditionem rapere, atque redigere festinantibus. Ipse ad vos armatus ea repetiturus venit. Ad hæc Lauredanus Patrum medius sedens respondit. Respublica hæc Galle, quam adisti nihil iniuste possidet: Iure agit, nec fidem fallit cuiquam. Quam certe fidem nisi valdè plus iusto servavissimus Regi tuo: pedem minimè haberet in Italiâ. Sed præstat nos cum periculo esse, qui semper fuimus. Abi, & Regi tuo nuncia. Bellum, quod nobis tam arroganter indidis, ope Dei Immortalis fortiter propulsabimus, quem vindicem habiturus est hic, vel apud Inferos ob scelus ruptæ fœderis. Nuncio remisso; cum undique adventantem hostem tabellarii nunciarent, & ad tot & tantas expeditiones terrestrem, atque navalem pecunia deficeret, coacto Senatu, Lauredanus Princeps auri libras decem mutuo obtulit, civesque reliquos, ut idem facerent, cohortatus; eo die, posteroque multum auri in errarium collatum, urbem metu levavit. Non longè post irruere Galli cum 40. armatorum millibus, anathemate Iulius, Idibusque Martii ad Abduæ Glaream (quæ Veneto ut olim Romano Cana fuit) ubi Petiliani Comes & Livianus cum triginta peditum, ac decem levis, gravisque armaturæ equitum millibus sub Legatis Georgio Cornelio, & Andrea Gritti viris amplissimis, manus conferuit, Venetorum adiuvante discordiâ: Pitilianus namque belli usu, senilique experientiâ dubios bellorum eventus considerans, Livianum retrahebat à pugna, sperans Gallos inopiâ coactos brevi excessuros cum ignominiâ. Ex adverso Livianus iuvenis, animo ferox, pugnandi cupidus temerè ruebat in pugnam clamans cunctando, & sedendo perdi Rempublicam, quæ frustra tantum conflasset exercitum, tot opes, thesaurosque profudisset, si ante ipsorum oculos oppida nullo reclamante expugnarentur. Quibus Petilianus impulsus castra movit magnâ omnium alacritate, ob quam trepidus Gallus bello relicto voluisse pacisci*

cisci constat: sed erant, quæ Venetus lueret. Primus itaque Livianus cum suis certamen aggreditur, primoque conflictu, viro audaci visa est arridere fortuna; turbata namque Gallorum acie, ad ipsa Regis castra penetravit: cum famam mendaci vulgatum per infidos Veneti equitatus ductores, qui transfugæ in nos pugnabant profligatas esse pedestres Venetorum copias; Galli erexerunt animos, Petilianum verò subsidio retraxit. Hinc circumfusus Livianus dum fortiter dimicat, amisso ex vulnere oculo, vincula subit. Hac funestissima clade desiderati optimi quique duces, caesa militum decem millia, vastata castra, impedimenta direpta, illustratusque Gallorum victoria Aignadelli apud Caravagium vicus ignobilis. Hoc ultimum Reipublicæ vulnus fuisset, ni Numina solidassent. Nemine namque resistente, Brixia, Bergomum, Cremona moenibus non manibus propugnata cedunt. Piscaria diu oppugnata tandem expugnata, Mediolani dum Gallus canit triumphos, ex Germania erupit Maximilianus, eiusque phalangibus, Istriæ, Fori Iulii laceratæ urbes, Patavium quoque Vincentia, Verona cedunt. Æmiliæ arces Pontifex occupat. Ferrariensis de Venetâ classe ad Padum triumphat. Tantum impetum, cum sustinere minimè possent urbes terrestres: eas Senatus fidei Sacramento prude missimè liberavit, unoque temporis momento, terrestri abivit imperio, quod majorum providentia, integro sæculo posteris transmiserat. Vtinum solum in Foro Iulio, & Tarvisium plebeio studio animum, Venetam sortem sequi maluit, etiam cum ejus libertas spiritum traheret extremum. Hoste foris cladibus saturato; domi tamescebat Ærarium, ut conscribendo militi nervi desent. Adfuit porro opportunè Princeps Lauredanus lingua aurea, opes ad Patriæ opem in medium proferens, suoque exemplo Patres, Civesque provocans: quo brevi factum, ut aurum privatum, Civium oblatione publicum verteretur in ferrum; centuriatisque cohortibus, Patavium Andreæ Gritti vigilantia redimeret. Reliquæ urbes pari celeritate quâ amissæ, etiam restitutæ. Patavium tanquàm in scopulum impigere foederati: ibique fortuna instabili, Maximilianus Imperator cum centum & viginti armatorum millibus, adversus Venetos (qui sola tria equitum, & peditum xv. millia alebant in castris) Patavium frustra obsidet, ad cujus tutelam Lauredanus Princeps proprios filios submiserat cum primariis ex Patricio ordine adolescentulis, qui in humeris lapides asportabant pro aggeris extructione, quem media in urbe Petilianus erigi curavit. Totis viribus concursum à foederatis Gallis, Hispanis, qui in subsidium Maximiliani convenerant, sed strage cruenta repulsi, quadagesimo obsidionis die, Calendis Octobribus, sublatis castris desperatus, & inglorius

glorius per Vicentinos colles Alpes traiecit. Hinc de Romano P. conciliando Reipublicæ, Lauredanus sollicitus Hieronymo Donato iniunxit, cum omni obsequii genere demulcire, ut coniunctis armis Italicæ prospiceret libertati. Placuit Iulio consilium, iuratoque foedere Ferrariensibus bellum indixit, si deinceps rem Venetam infestarent. Annis octo, bello hoc (quod Cameracense dictum) Italia miserè deflagavit, Gallis cum Veneto quandoque coeuntibus, dissentientibus. Pace inità Bruxellis inter Franciscum Gallorum Regem, & Maximiliani Cæsaris nepotem Carolū, in eas conventiones cum Carolo itum: ut persolutis ducentis Aureorum millibus Respublica Veronam haberet, quæ sola Cæsaris fulciebatur præsidio. Et hic Cameracensis foederis exitus, quo in Venetum tota cōversa Europa constantiam, prudentiam Veneti Senatus frangere minimè valuit, nec Imperio spoliare. Conflagrarunt pereos dies Crucigerorum Monasterium, & Rivoaltinæ ædes gravi mercium iactura; unde plures mercatores coacti cedere bonis. Faces hæ præluferunt Lauredani Principis funera, postquam Anno sui Principatus vigesimo, liberos, opes pro libertate effusisset, Spiritum etiam palmarum plenum in hostes efflavit. Laudatus in funere ab Andrea Navagerio ad DD. Io: & Pauli Principe digna sub mole jacet.

E P I T A P H I V M.

D.O.M. Leonardo Lauredano Principi. Totius ferè Europæ Virium Cameracensi fœdere in rem Venetam conspirantium furore compresso, Patavio obsidione levato, fortunis, & filiis pro communi salute obiectis, Terrestris imperiis post acerbissimum bellum, pristina amplitudine vindicata dignitate, & pace Reipublicæ restituta, eoque difficillimo tempore conservata, & optimè gestà Pio, Forti, Prudenti, Leonardus abnepos P. C. Vixit Annos lxxxiii. In Ducatu xix. obiit M. D. XIX.

N V M M I S M A T A.

Duo occurrunt. Tenent in fronte Imaginem Principis ad vivū sculptam, sub epigraphe *Leonardus Lauredanus Dux Venetiarum &c.* In postico stat *Æquitas* sinistra hastæ innixā; dexterā bilancem levans æquilibratam sub lemmate *Æquitas Principis*. In altero nummismate legitur *Optimis Principis Memoria*.

Vtrumque privatum dicitur, quia utrobique deficiat S.C. & quod Resp. non consueverit in honorē Principū nummos cudere. Legitur tamen in M.S. Zilioli, cui titulus *Due Corone della Nobiltà Veneta. in Bibliotheca Cornelia Piscopia*. Romanorū exemplo, ex publico decreto, nummifima fuisse percutsum. Hæc non pro veritate, sed pro inquisitione. Hoc citra dubium; quod mortuo Principe Inquisitores creati soliti ceperunt acerbius gesta Principis indagare; cumque nullū superesset vestigiū Principatus non sanctè administrati, vix ab instituto recedere potuerunt, non sine totius civitatis querela, quod in memoriam tanti Principis, tam acres videri vellent. *Egnat. p. 168.*

ANTONIUS GRIMANVS

D U X LXXVI.

*Electus Anno 1521. die 7. Iulii, obiit die 7. Maii An. 1523.
 ætatis sue An. 88. cum regnasset An. 1. Mens. x. dies ii.*

MONIMENTVM ANTIQVVM.

*Assollentis præmentis que fortuna mirabiles ludos semper despexi, quum infra-
 cto animi vigore firmus & constans, ab hoc salubri temperamento me ipso ma-
 ior & clarior evaserim.*

LXXVI.

Antonius Grimanus civis si quis alius prosperisque, ad-
 versisque rebus adeo iactatus, ut illum ad suæ incon-
 stantiæ spectaculum, Fortuna speculum exhibuerit.
 Patre mortuo, sub patruis tutelâ, à primâ statim ado-
 lescentiâ nauticæ adscriptus, Syriæ, Ægypti, Africæ
 monstra lustravit, nec timuit vitiorum monstra gladio debellatu-
 rus Iustitiæ. Venetias reversus, togâ sumptâ virili, Magistratus om-
 nes excurrit Urbanos eo plausu, ut nunquàm repulsam tulerit,
 maiora semper atque ampliora quàm peteret, suffragantium con-
 sensu promeritus. Legatione exornatus ad Federicum Imperato-
 rem, (quod plerique Senatores ejus experientiam domi, quàm fo-
 ris

ris utiliore*m* iudicarent) non sine pudore recusavit, subrogato Dominico filio (ita permittente Senatu) Cardinali futuro. Exinde partes suas Rempublicā, erga summā implens moderatione, apud populum gratio*sus* tenore perpetuo, maximeque probatus apud proceres, eo præsertim tempore, quo Veneti pro Aragoniis adversus Carolum VIII. Gallorum Regem, accepto Maris imperio, in Apuliam profectus, compluribus expugnatis oppidis, Monopolim urbem, Polygnanum, Molam, Brundisium, in Salentinis Hydruntem, Veneto adiecit imperio, sua sitque Senatui, pecuniā levare Aragonium, quousque mutui restitutione, Rex oppida supradicta redimeret. Quo consilio res fractæ Gallorum, & Aragonia in melius restituta. His gestis purpuram meruit D. Marci Procuratoriam. Paulo post Senatus reiecta Sfortiæ amicitia, cum Ludovico Gallorum Rege foedus percussit, libero ore reclamante Grimano, qui invidiam & graviora pericula veritus suadebat, infirmum Regulum potius, quam potentissimum externæ gentis accolam sustinere vicinum. A Veneto itaque reiectus Sfortia, ab Alexandro deceptus Romano Pontifice, à Cæsare penè præteritus ad Baiazetem confugit Turcarum Regem. Placuit occasio Barbaro calcandi Venetos jam sibi invisos, & suæ imperii libidini obicem tollere, immisis protinùs Schenderbassa Illyrici, & Deuthe amplissimæ classis præfectis, ut Græciā obruerent. In hoc rerum periculo Grimanus omnium suffragiis iterum Imperator delectus priusquam navigaret in hostem, centum & sexaginta libris auri, mutuo datis Reipublicæ, inopiam publici sublevavit errarii, & in arrham sanguinis, quem patriæ in hostes devoverat, aurum deposuit pignus Fidei & cœdis, quam spirabat in Thraces. Tantis auspiciis navigavit sorte varia. Cum enim apud Sporadas in insulas congressuris classibus, non dubio eventu superari Turcas posse appareret, mutatis ventis, nec opportunè parentibus quibusdam Trierarchis, Grimanus spe victoriæ dejicitur, amissis duabus onerariis, in quibus Andreas Lauredanus, & Albanus Armerius fortes periire patritii. Inde in Naupactæum sinum illapsus Turca, dum per ignaviam Veneti Trierarchæ aleam declinant, arcem occupat Naupacti, Mocenico dedente Præfecto timide, aut avarè. Ea propter criminationibus Grimanus expositus, Melchiore Trivisano in imperium sibi subrogato non expectato, qui mandante Senatu compedes afferebat, eos sibi ultro injiciens, peculiari triremi Venetias devectus Patribus se se obtulit compeditum spectaculo planè miserabili. Compede namque vinctus servili, causam dicere coactus coram totius Nobilitatis Comitibus, filium habuit consolatorem, qui brachio purpureo sustinebat gradientem, & manu sacra levabat

catenas. Patris loco cum in carcerem postularet recludi, non auditus, ut suum tenerent auctore delicta: permixtum tamen liberè adire parentem. Ne in Rogatorum Consilio ageretur causa, sed in supremis Comitibus, zelotypia voluit, in quibus, affinium, & propinquorum caterva longe inferior civium multitudine, rigorem minimè impediēbat iustitiæ. Trium viro itaque declamante Advocatore Communis, sorte designato (fuit iste Nicolaus Michaelius Doctor, & Eques) tertio Idus Iunii, Ann. 1500. dignitate adempta Procuratoris S. Marci in insulas Apforum & Crepsam deportatur; Eius in locum Michaelium subrogare, quo interprete memorabile exemplum iustitiæ ad posteros emanavit. Grimanus excelsi elatique vir animi ægrè tam vile passus exilium, clanculò Romam ex insulà elapsus, ad Cardinalem se contulit filium non immemor se civem, & Reipublicæ filium, cuius arcana per novem Annos tractavit fidelis, supplens Legati vicem, præcipuè Cameracensi sæviente fœdere, à quo cœpit respirare Respublica, cum adnitente Grimano (qui charus Pontifici, & à cunctis Ordinibus crebrò salutat, villam ædificaverat sub Quirinali luculentissimam, adhuc Grimanam dictam) Iulius II. P.R. abiurato Cameracensi fœdere, Venetos anathemate solvit, & cum eis ad libertatem conspiravit Italiæ. Tantis Grimanis meritis, Fatorum revoluta serie, deliniti Patres specioso decreto, Mense Iunio, quo fuerat expulsus, Patriæ restituerunt & dignitati. Hæc enim verba fuere decreti. *Quod nusquam præclaram iustitiæ officii pietatem ullà in re erga patriæ decus intermisset.* Ex mille, tercentis, & sexaginta quinque, qui in Comitibus convenerant, soli quinque supra nonnaginta adversati leguntur. Quorum iudicio, calcata Fortunæ insolentiâ, ad gloriâ emerfit duce virtute. Bis itaq; Procurator, gravissimam postea ac splendidissimam legationem subiit ad Franciscum Gallorum Regem, unâ cum Dominico Trivisano, Georgio Cornelio, & Andrea Gritti, ut Senatus nomine victoriam ei gratularentur de Helvetiis partam. Exinde Magni Sapientis continuato honore usque ad Lauredani Principis mortem, post longam Candidatorum contentionem Antonii Throni, Dominici Trivisani, Petri Capelli, Aloysii Molini, Leonardi Mocenici, Aloysii Prioli, Georgii Cornarii, ad clavum collocatus Reipublicæ biennium luctavit adversus Mortem; cui, peste grassante Italia penè tota succubuit. In ædibus D. Io: & Pauli, perorante Federico Valaresso, iusta suscepit, & in templo D. Antonii (si Petro Iustiniano fides) quiescit prope aram maximam; postea ad D. Francisci de Vineâ translatus. *Ex M. S. in bibliothecâ Corneliâ.*

Lege Petrum Marcell. Paulum Iovium lib. 5. eleg. Andreæ Mauroc. Petr. Iustin. Viol. Io: Bapt. Cortar. Egnatium. Orationem M. S. Oratoris ab Histris missi, quem lauro Dux coronavit Grimanus teste Sansovino. Sub

Sub hoc Principe lege cautum M. Consilii, die 18. Iunii 1521. & 13. Maii. 1522. ut in *Promissione Ducali*, quod nummus percutiatur argenteus, qui lingua vernacula *osella* dicitur, quia loco succedat Cibariorum & Avium, quas civibus solebant Duces dono mittere: quemadmodum & Cappones qui usque in hodiernum diem donari solent à Principe Procuratoribus D. Marci & Iudicibus Proprij. *Congiarium* nummus iste ab aliquibus appellatur sed pessimè; quia Populo illud Romani Cæsares elargiri consueverant: *osella* autem solis Patritiis, uti à Patre filiis, teste *Sanfovino lib. xi. de Principis dignit.* Hinc *Principis munus* antiqua fuit in hisce nummis matibus epigraphes; solo mutato nomine Principis; ut videre est in Gritto, Lando & aliis.

Nummus ergo primus, quem avium, Gallinarum, Follicarum loco Grimanus substituit, habet in recto Salvatorem in throno sedentem & benedicientem. Infra thronum stat Marcus Evangelista vexillum porrigens (cui inscriptum S. M. idest *Sanctus Marcus*,) Grimano Duci flexis genibus imploranti, *Benedic populum tuum Domine*. Nummisma Grimani esse nò dubites; sublegitur *Antonius Grim. Dux*. In obliqua nummi parte iungunt palmas *Iustitia & Pax* sub Lemmate *Iustitia & Pax os calata sunt*: cum tamen toto Grimani principatu, Bello quassata fuerit externo Res publica. Sui ego crederem voluisse Principem vitæ exprimere periculum; & metamorphosim, quæ Iustitiâ tandem & Pace, in patriâ armata triumphat.

Nummus alius recurrit privatus, in quo imago Principis ad vivum exculpta sed eodem symbolo in postico, quem habes in nummo publico.

198
ANDREAS GRITTVS

*Electus die xx. Maij. Anno 1523. obiit Anno 1538. etatis
84. cum regnasset Annos 15. Menses tres. dies viij.*

EPIGRAPHER ANTQVA.

Imperium quod armatus foris, summis meis periculis amissum restitueram, domi Princeps, & acerrimis hostibus, & fame sæpe oppugnatum ita conservavi, ut nulla ex parte imminutum moriens reliquerim.

Militiam esse vitam hominis super terram, si nescis, attende. In castris natus Andreas, ferocem prius edoctus sonitum Martis, quàm vocẽ hominis, ex utero venit ululans potius, quàm lugens. Teseletam expertus fortunam, eam fletu nunquàm excepit sed furore, vindictam cogitans. Byzantium missus à genitore, ut mercimonijs præset, regnante Baiazethe, qui simulatà amicitia cum Andrea Zancanio Veneto Legato, fœ-

dus subscripserat litteris tamen Latinis, Grittus Zancanum monuit, qui nationi charus, omnia Turcarum callebat instituta. (Nemo siquidem civium æqualium suorum, in ipso iuventutis flore pulchrior: nemo quum vir esset, & Senator, staturæ proceritate, membrorumque amplitudine celsior, atque formosior) ut cartam fœderis, scriptâ requireret characteribus Thraciis. Quod cum Zancanius re tentatâ non impetrasset, in patriam nè inofficiosus rediisse videretur, Gritti monita Senatui reticuit. Palam postea irrumpente Turcâ coniectis in vincula civibus Venetis; durior conditione habitus Grittus, patrum abfuit, quin interficeretur, detectus charitate patriæ juvenilem animum stimulante, literas siglis conscriptas ad Magistratum Naupacti dedisse, per quas Turcarum significabat consilia. Zoagriâ postea redemptus, patriæ restitutus totius civitatis gaudio Legatus ad Baiazethem redijt Reipublicæ nomine, cum quo pacem firmavit sed Leucadis pretio redemptam. Eodem anno Romam missus ad Iulium II. R. P. cum aliis Legatis, de finibus controversiam amice composuit. Inter Præturas, Patavinam magnâ gessit sui nominis gloriâ. Castris præfectus Rhetiam ab incursionibus Maximiliani Imperatoris servavit, hoste sæpè repulso, finibusque protractis. Imperium tandem Venetum, omnium Principum Christianorum Cameracensi tentatum fœdere ut propugnaret, Legatus iterum designatus postquàm descendisset in castra, ob mortem Antonii Mauroceni, purpurâ decoratur Procuratoriâ D. Marci, ut eo munere ad procurandam Rempublicam rebus tam dubiis accenderetur; Andrea Venerio cive prudente, publicique iuris retinente octo Suffragiis præterito. His incitatus ad Abduæ Glaream (quæ Venetiis Cana fuit) tam impavidè occurrit Gallis, ut trepidans Rex vasa colligeret, nisi nimio Liviani revocatus ardore, ipsa penè in fugâ invenisset casu victoriam, & cum eâ terrestres Venetorum Imperii spoliis, atque triumphum. Tanto in discrimine Grittus vires non deservit & consilium. Maximo namque Reipublicæ comodo, Tarvisii inclusus, urbem servavit astuque fortissimo recuperato Patavio, cuius antea cū laude Prætor fuerat, viam stravit ad pristinum repetendum imperium. Brixiam usque pervenerat, quâ assertâ, deficientibus tormentis, à Foxejo cum urbe victus, & in Galliam captivus abductus, novo cum Gallis inito fœdere, se & Patriam in libertatem redemit. Castris restitutus ad Creatium, novâ Liviani temeritate ab Hispanis victus hærentem tergo Mortem declinavit, finibus intra Vicentinos muros assumptus. Octavo post Anno, expugnata Veronâ, Cameracensi bello finem triumphator imposuit, &

contra totius Europæ impetum amissa recepit. Hisce gradibus ferro compactis, suoque cruore confersis alter Titus solum conscendit; cujus Regnum ut breve Roma cupiit cum Regem accepit; longum cum perdidit; sic Gritto Antonium Tronum Populus præferri desiderans, luxit postea tanquàm serò cognitum cum amisit. Clavo accepto, domi sedendo, non minori Sapientiâ leges disponens, ac fortitudine castra curavit, prudentiam prævidentiam appellabat. *Constantinum* cum audisset *Cavaciam* unum ex quatuor Scribis, & Decemvirali Consilio delectum, (Locus iste honestissimus, & Summæ infra Patritium Ordinem dignitatis) *Virnam* (inquit) *Patres Reipublica consulissent maturius*. Hoc namque decreto laqueum video collo appensum Cavaciæ. Quod sane illi contigisset; nisi exilio voluntario, pessimè de Republicâ meritis, fugam arripuisset. Hoc Principis responso quid gravius? Eius quandoque publico munere expertus operam, facile ingenii pravitatè agnoverat. Odia autem cū minimè remisissent Reges; Gallo ipse quandoque junctus vel Aquilæ, infirmiores semper succollavit Sortis reparator adversæ. No vissimè adversus Thraces discrimen, quos Corcyra excussit, opibus, seipso Reipublicæ oblati adversus Martem, quam vis octuagenario maior cū Morte luctaret, cui tandem succubuit Anno 1538. In Vineâ D. Francisci cineres habes. Eius funus in Gemellorum Templo eloquentia exornavit Bernardi Navagerii Cardinalis futuri.

Is primus, qui Phrygiatis uteretur paludamentis, & in testis Deiparæ, ornatus vestibusexiret argenteis. Sansovinus *de dignit. Principis lib. xi.*

Sansovinus, Sabellicus, Petrus Marcellus, Petrus Justinianus, Io: Bapt. Cont. Doglion Vianol. Io: Bapt. Egnatius p. 209. Sagredus.

E P I T A P H I V M.

Andrea Gritto Duci Optimo, & Reip. Amantissimo, pacis terra, marique partæ auctori, ac Veneti terrestres Imperii vindictæ, & conservatori Heredes pietissimi. Vixit Annos lxxxiii. Mens. viii. dies xi. decessit u. C a l. Ian. MDXXXVIII.

Nummismata publicum Andream Gritti D.

Argenteo nummismate & ipse annuatim donavit Patritios, cuius in dextera sedebat Marcus Evangelista patronus urbis, sinistra tenens librum Evangeliorum, sed clausum, belli argumentum, quod Gritti servavit Principatu. Dexterâ vexillum porrigit Duci flexis

xis genibus accipienti, & manu positâ infra manus Evangelistæ in signum subiectionis. Inscribitur circulus *S. Marci Veneti, Dux Andreas Gritti*. Casus iste in recto, ille in obliquo; ut derivatio, dependentia quasi *Dux filius patris* annueretur ab Evangelistâ. In postico nullum symbolum, sed pura inscriptio: *And. Gritti Principis manus Anno 1. vel Anno ii. iii. iv. usque ad xv.*

Monetam usualem percussam sub hoc Principe habes pag. 198.

Nummismata privata Gritti Ducis.

Duo occurrunt: Alterum Basilicam exhibet S. Francisci in vineâ Gritto gerente Principatû, extructam, cujus ipse frontispicium suo ære ædificari curavit. Palatiû namque vicinum, quod modò Nuntii incolunt Apostolici, Grittæ Gentis erat. In altero Nummismate Abundantia cum Cornucopiæ Gerionem calcat Pestem, Famem, Bellum, sub epigraphe *Dei Opt. Max. Ope*, restituta Principe intercedente.

Plures filios habuit, quorum nothus Aloysius ex Græcâ Amasiâ, dum Byzantii degeret, gemmarum peritissimus, & lapillorum, Solimano Regi percharus, cuius in aulâ diù amicè versatus, intimamque cum barbara gente, consuetudinem nactus, apice occupato fortunæ, opes congeffit immensas. In Daciâ missus adversus Pannones cum equestribus copiis, pugnam inîta tumultuariâ ad coronam Vngaricam aspirare cepit, nec longè aberat, nisi Episcopi Varadinensis cœde, quem ipse necari iusserat, Palatinos sibi concitasset, qui feroces repetito certamine Turcas profligarunt, Grittum, in potestatem redactum, cæsa gladio cervice Regiis in castris obtruncarunt. *Petrus Iustin. p. 149.*

202
P E T R V S L A N D V S
D V X LXXVIII.

*Creatus die 20. Ianuarij. Anno 1538. obiit 8. Novemb.
1545. cum regnasset Annos sex: Menses 9. dies 8.
Ætatis sue LXXVIII.*

EPIGRAPHES PRISCÆ.

*Pace cum Solimano. Turcarum Imperatore facta, Patria ab Annona cari-
tate liberata, Imperium validis munitionibus egregiè munitum, omni-
bus æquis, in privatam domum nihil præter gloriam intuli.*

Iacet sub marmore Princeps, cuius sub gladio iac-
cuere Thraces, & Apuli. Iacuisset etiam Sirenum
domus Neapolis, si victoriam Virtus daret non For-
tuna. Princeps assumptus pacem procuravit, obti-
nuitque charitatis pretio, quàm liberalis exhibuit
subditis caritate oppressis. Eo sedente Vscocchi ad piraticam
palan-

palantes patibulo affixi. Litora S. Nicolai, seu Venetiarum val-
væ, tormentis, munimentis exulta. Astrea nè vel exteris in
urbe deesset; *Auditores electi Novissimi*, qui advenarum minora
iudicarent litigia. Sex Annos cum imperasset senio confectus in
septimo requievit ad fanum D. Antonii; ejus Fastos ad populum
exponente Michaelè Barozio, in Gemellorum Templo; Po-
steris ex suo Principatu solà glorià relictà.

*Sanseverinus, Doglionus, Io. Baptista Contarenus, Petrus Justinianus, Pe-
trus Marcellus, Vianolus, Andreas Maurocanus, Io. Sagredus.*

E P I T A P H I V M.

In ædibus S. Antonii, ubi pro foribus duæ marmoreæ inspiciuntur
Statuæ: altera Classis Imperatorem, altera Principem exprimit.

*Petro Lando Venetiarum Principi, post varias Pace, ac Bello in Vrbe mu-
nerum Publicorum dignitates, Foris Præturas, præsertim Patavinum ite-
rum administratas, ad Maximilianum Imperatorem, & Leonem X. Pont-
Max. legationes obitas, Classis cum summo Imperio bis Præfecto, Apu-
lo Bello, Neapolisque obsidione egregiè functo, ex D. Marci Procuratore
ad Principatum evecto Landa Familia Proavo optimè merito P.*

Sub secunda

*Vixit annos XXCIII Principatum tenuit Annos VII. obiit anno
M. D. L. V. Mense Nov. Die VIII.*

Ex pluribus monetis sub eo signatis; argentea, quæ ad manus
venit, habetur supra pag. 202.

Nummus Ducalis

Cuius in fronte sedens Marcus Evangelista vexillum porrigit
Duci in genibus flexo, cornu redimito sub epigraphæ. *S. M.
Ven. Petrus Lando Dux. F. V. nomen hic habes Francisci Venerij
officinæ præfecti monetariæ. A tergo, Petri Lando Principis Ma-
nus An. vii. annuatim renovatum usque ad Annum vii.*

FRAN.

204
FRANCISCVS DONATVS
D V X LXXIX.

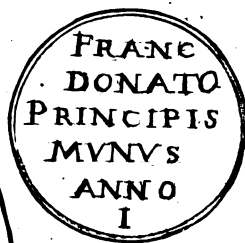
*Creatus die 22. Novemb. Ann. 1545. obiit 23. Maii An. 1553;
cum sedisset Annos vii. Menses 6.*

ELOGIVM VETVSTVM.

*Curia parte luculenter adificio exornata, omni belli suspitione semota, dum Res.
publica sub mea salutari tutela securè admodum respiraret septimo Principa-
tus Anno, Viri amplius octuagesimo, in unam publica salutis atque opulentia
curiam exubantem Mors oppressit.*

LXXIX

EX gravi Sapientum ordine, inter quos, quatuor supra
viginti vices confederat, Princeps assumitur Fran-
ciscus Donatus Eques & D. Marci Procurator ed
tempore, quo Orbis ferali bello conflagrabat, exce-
pta Republica, quæ funera respiciebat à longè, oculis
tamen cum suo Leone excubabat apertis, & pacem custodiebat,
armata castrorum curà commissa Guido Vbaldo Ruvereo Duci,
cui vexillum publicè credidit primo suæ electionis Anno, Princeps
Donatus. In hoc otio Moles posita Palatina, quàm super Gi-
ganteos gradus janitores custodiunt Neptunus & Mars, Pari
com-

communem atque Iustitiæ. Errarium etiam & Athenæum Pelasgo lapide posita, regiminiæquè utilia, & necessaria, quæ invicem se se adiuvent, exornent, & fulciant. Moritur interim perturbator ille Religionis Lutherus, Sanctorum inimicus & hominum; & quia turpes ejus servarunt reliquias Saxones, quibus foetore nulla adimere potuerunt aromata; Príncipes, promovente Iulio II. Romano Pontifice, excubabant, ut cum Apostata errores occumberent, latis legibus, quibus coercerentur Novatores, admirabili in hac provisione, utriusque gladii concordia; præcipuè Venetiis, in Consilio Decemvirum, auctore Duce Donato, *Ut quæ in urbe Veneta in puniendis hæreticis, prisca consuetudine, ac legibus recepta essent; eadem in reliquis Imperii Veneti oppidis, ac continentis urbibus servarentur: nempe ut reorum questionibus, ac iudiciis, quæ ab Ecclesiasticis viris fiunt, Magistratus adessent Reipublicæ, nihil nisi iis presentibus agi, decernive posset. Iuris peritos, si gravior aliquid incideret, consulere liceret. Quod ius tantum civitatibus esset: qui in oppidis, vel pagis delinquerent, ab urbanis iudicarentur Magistratibus.* Quo ex decreto magnam apud Pontificem Donatus, totaque Respublica tulere laudem. Iulius gratiis actis Principi ac Senatui, publicam religionem, ac pietatem sæpius concelebravit egregiis præconiis. Donatus in posterum paci totus intentus, Anno VI II. vitam posuit, dignus longiori vitâ, nisi dignior fuisset æternâ. In æde Servorum nobili Mausoleo jacet, laudatus more Maiorum, in templo SS. Io: & Pauli, à nepote Ioanne Donato.

Lege Petrum Iustinianum, Petrum Marcellum, Sabellicum, Ioannem Baptist. Contarenum, Sanfovinum, Doglionum. Andream Maurocen.

EPI T A P H I V M.

D. O. M. Francisco Donato Principi Optimo singulari in Patriam Charitate in rebus administrandis prudentia, integritate, eloquentia Celeberrimo, præcipuis legationibus magistratibusque tum Urbanis, tum provincialibus in difficilimis Reip. temporibus egregiè functo Principatu, Salutaribus legibus, pacis tranquillitate publicis operibus, bonis denique omnibus insignito, Franciscus & Dominicus Donati Avo Op. M. P. CC. Obiit anno Christi MDLIII. ætatis vero LXXXV. Princip. VIII.

N V M M I S M A.

Publicum supra habes pag. 204. productum usque ad Ann. VI II. unde octavum non complevit.

M. A N-

206
M·ANTONIVSTRIVISANVS
D U X LXXX.

*Electus die 3. Iunij Anno 1553. obiit die ult. Maij, Ann 1554.
cum regnasset Annum unum, minus tribus diebus.*

EPIGRAPHES ANTIQVA.

*Religionis amantissimus Anno circumacto moriens in gremio patrum ante-
aras, in Cælum, unde veneram, vice integer euolavi.*

LXXX

Arcus Antonius Trivisanus ex Procuratore D. Marci, Lando subrogatus defuncto, potentiam, morum sanctitate fulcivit. Procurator D. Marci in somniis monitus Ignatium Loyolam sub dio in foro cubare, concubia nocte surrexit, accensisque lampadibus cuxavit, hospitio excepit novum Apostolum, a quo iussus se ad Patriæ Principatum accingere, thronum scandit invitus, ne retrò abiret contumax, & refractarius. Electione cognita, coram Crucifixo procubuit, consilium, auxilium esagitans pro bono regimine. Zelator Iustitiæ, semel in hebdomadâ ad cancellos descendens Forenses, iudices excitabat, casta fervare iura. Magister Temperantiæ unâ cum Decemviris comesationes & ludicra interdixit nocturna

Æterna. Pacem, quam infantem invenerat, servavit virginem inter lascivientes Reges, qui armati valvas poscebant, pulsabant. Annum in Principatu absolvit, vitam in arà relinquens, ad pedes Christi patientis, flagris involutam & orationibus, dum Sacerdos hostiam litaret incruentam. Sic mori solebant Sacerdotes antiqui. In sinu Patrum expiravit adstantium, eadem oratione commendans animam, & Rempublicam. Exordium funeris à fletu Patrum, qui propriis manibus oculos clausere defuncto. Eius Lipsana non sine veneratione in vineà aservantur D. Francisci. Ejus eulogium Bernardinus Lauredanus exposuit in ædibus Gemellorum.

Iacent ossa in medio templi sub epigraphe.

*Ossa Marci Antonii Trivisani Principis. Vixit Annos 79.
in Principatu 1. M. D. LIIII.*

Sanfovinus, Io: Baptista Contarenus, Andreas Maurocanus, Petrus Marcellus, Doglionus, Fianolus.

E P I T A P H I V M.

M. Anton. Trivisanus Princeps integerrima vite, & paternà virtute, ac gloria semper clarus, omnibus honoribus egregiè perfunctus, à patribus invito ipsius genio Princeps cooptatus, cum Annum Rempublicam sanctè gubernasset, Religionis amantissimus, dum sacro, in imaginum aulà interesset, nullà egritudine, flexis ante aras genibus, in gremio patrum moriens migravit in Cælum beatiss: M. D. LIV. I. Octob.

Nummismata M. A. Trivisani D.

Quorum unum privatum habes supra pag. 206. cujus in fronte Imago & nomen, *Marcus Antonius Trivisano Dux. V.* A tergo legitur. *Marcus Antonius Trivisano Dei gratia Dux Venetiarum &c. Vixit Anno 1. in Principatu Obiit M. D. LIIII.*

Alterum publicum est, cujus in fronte Dux flexis genibus vexillum accipit Reipublicæ, ab Evangelista Marco. In portico legitur *Marci Antonii Trivisani Principi Munus Ann. I.*

FRAN.

208
FRANCISCVS VENERIUS
D V X LXXXI

*Electus die 11. Iunii Anno 1554. obiit 4. Nov. Iunii
Anno 1556.*

VETVS ELOGIVM.

*Biennium magnâ animorum propensione cum in Principatu vixerim, non sine
absolutâ Religionis, ac Prudentia laude, Bonam Sfortiam, atque Aragoniam
Polonia Reginarum in Italiam adveniantem, nullo non honoris genere excepi.*

LXXXI

~~Bis~~que præfatione, & ambitu Thronum scandit
Franciscus Venerius iustitiæ merito, & ornamento
virtutis. Pacem sibi post tot bella relictam sustinuit,
Marte ultra Alpes proscripto. Ferox Turca cum
Appula præmeret Regna, & Hierosolymitani Equi-
tes spetie persequendi Infideles, ad piraticam con-
versi nonnullas naves amicæ diripiissent Reipublicæ, & in portu-
bus Venetis, Turcarum oppressissent navigia, hostem eis conci-
tando potentissimum; placuit: ad refarcienda damna, eorum
proventus in publicum redigi; donec civium, subditorum, & in
urbem navigantium indemnitati prospiceretur, & à violentiâ in
poste-

posterum abstinere. Reclamanti supremo Ordinis Magistro, missis primò Legatis; interprete postea Vargas Legato Cæsaris; eà facundia quà præpollebat, & argumentorum copià respondit Venerius, ut victus Hispanus palmas jungeret adversus Milites Hierosolym. Paulus ipse IV. P. R. ad pacis præsidium, & tutelam societatis humanæ, Magistro prohibuit Veneta scrutari navigia, Maria excurrere Reipublicæ, & Thraces quærere à longe; ne minuti nāvigiū spoliū, Regnorum jacturà cogerentur compensare fideles. Magnà itaque Zelotypià servatā pacem, neque in gratiam Pontificis cum Columnis dissidentis (huic Henricus Rex Gallorum, illis Albanus accurrerat) turbare volens Venerius, externos Legatos Fæciales venientes in urbem, omnes cum Gaducæo remisit, dictus, propterea *Princeps pacis*. Bonam Sfortiam Ioannis Galeatii olim Ducis Mediolanensis filiam, Sarmatiæ Reginam, in Apuliam redeuntem eà pompā excepit, quā lascivire solet armata Pax. Biennio Rempublicam gessit semper foelix, nunc in Cœlo foelicio exuviis positus ad templum SS. Salvatoris, oratione decoratus funebri à Bernardino Lauredano.

Sanseverinus, Io: Baptista Contarenius, Andreas Maurocannus, Petrus Marcellus, Doglionus, Vianolus.

E P I T A P H I V M.

Franciscus Venerius Princeps, pristina maiorum virtutis ac discipline verè imitator, nullo nec adumbratæ laudis stimulo, nec privatae utilitatis errore unquam permotus, in regendis populis summæ continentie, in dicenda sententia Senatoriæ gravitatis pacis & concordie amanti. in omni sermone sapientiss. semper in Principatu, nihil præter ornamentum Principis quod est iustum Imperium pulcherrimum libeis & civibus exemplum. Vix. Ann. LXVI. D. IV. in Principatu Ann. I. Mens. XI. D. XXII. Obiit IV. Non. Iunii M. D. LVI.

N V M M I S M A.

Publicum habes pag. 208. cuius in fronte Marcus Evangelista vexillum porrigit. In adverso legitur: *Franc. Venerio Principis munus Ann. I.*

O LAV.

210
LAVRENTIVS PRIOLVS
D U X LXXXII.

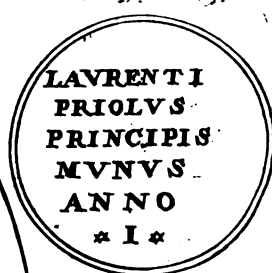
Electus die 14. Iunij Anno 1556. obiit die ... Ann 1559.

EPIGRAPHES ANTIQVA.

Optimarum artium studiis clarus, pestilenti lue sedata, admirabili prudentiâ administratâ Rep. Pontificem, ac Casarem Neapolitano bello distractos, in pristinam amicitiam reduxi: ut, ex Italia diuturnis bellorum incommodis afflictata, irruptiones atque arma exterarum gentium salubri consilio pellerentur.

LXXXII

Comitibus ex lege habitis, post Venerii funera Laurentius Priolus tunc inter Consiliarios quintus Philippo Trono, Stephano Theupolo, Thoma Contareno-Marciis Procuratoribus ad summæ dignitatis fastigium nitentibus, prætermisissis, nondum in illud cooptatus Collegium, quod rarò accidit, Princeps creatur terno sæviante hoste, Bello, & eo deterior qui pessimus hostis, Fames, & Pestis. Deo tamen auspice splei plenus & religionis, in die coronationis suæ, concionem exorsus ad populum, *Si ambulavero in medio umbra mortis non timebo mala, quoniam tu mecum es*: Esuriem Agrariis legibus, Luem sollicitudine, induciis Bellum extinxit. Urbem postea coniu-

coniugis coronatione Ziliæ Dandulæ M. Danduli I. G. & Equitis
 filiæ recreavit, accurrentibus more vetusto, Artium Magistris, ma-
 gno fastu, & pompâ renovatâ prisci ritus memoriâ, quæ centum
 ab hinc Annis inveterata exoleverat: nam à Paschalis Maripetri
 Principatu usque adhæc tempora Ducissa Veneta in urbe visâ nō
 erat. Ingens itaque ad spectaculum totius civitatis multitudo con-
 fluxit. Ad Barbadicæ ædes in Gervasi vico Patres Bucentaureo
 accessere frequentes. Ibi Ducissa aureo talari amicta pallio, in sulâ
 redimita Ducali, Matronis comitantibus in apertum prodiit ex-
 cepta à Consiliariis, celsoque Trono media locata in ipso Bucen-
 tauro ad D. Marci ripam appulit per forum innumerabili multi-
 tudine stipatum populi, media inter duos Consiliarios M. Centa-
 num, & Ant. Iustinianum insigni pompâ in Ducarium transiit.
 Inde aulæis, signis, ramentisque auri Opifices, tribunalia Iudicum,
 mirè exornarunt, multitudoque ministrorum aderat baculos ge-
 stantium, quibus è medio dimoverent turbam. Paratæ quoque in
 propatulo mensæ ac lautissimæ epulæ, expositâ magni pretii emi-
 nenti pulpito supellex, ubi crateræ, phialæ, abaci, sciphi, aliaque
 ex argento & auro vasa spectabantur. In triduum Civitas lætitiæ
 indulgit. Alienum tandem nè usurparet Priolus triumphum, ad
 Superos evolavit, cum quibus vicerat, in æde SS. Salvatoris exuviis
 positis, vel S. Dominici, in Gemellorum æde laudatus à Leonardo
 Iustiniano Laurentii filio.

E P I T A P H I V M.

D. O. M.

*Laurentius Priolo Dux**Sapientia Eloquentia Insignis**Legationibus summis quibusque muneribus Clarus**Pauli IV. Pont. Caroli V. Cesaris**Concitatos animos Delinivit**Pacem Fundavit, Italiam tranquillavit**Pestilentiam Exstinxit, Remp. bene gessit**Pius, Fortis, Prudens**Procu. D. M. de Ultra ex Test. Lud. Priolo Proc. Nep. P.**Vix. Ann. LXXVIII. Mens. II. Dies III. In Princ. III.*

N V M M I S M A.

Publicum Laurentii Prioli supra pag. 210. in quo S. Marcus se-
 dens vexillum porrigit Duci genuflexo cornu redimito. In postico
Laur. Priol. Principis munus An. I. & quia idem repercussum Anno II.
 & III. hic studio omittitur.

O 2 HIE.

HIERONYMVS PR OLVS

D U X LXXXIII

*Creatus Cal. Sept. Anno 1559. obiit Anno 1567 die 4. Nov.
cum sedisset Ann. viii. Mens. ii. dies iv.*

EPIGRAPHES PRISCAE

Clementia cultor & sevitia detestator accerrimus, Principatum animi candore, liberalis ingenii bonitate ac religione, fraterna virtutis amulus suscepi.

Allitur, qui inter Venetos thronum negat hereditarium: virtuti namque semper tribuitur. Hinc gemini fratres Laurentius, & Hieronymus trahuntur in solium; quod hisce syderibus Fata crederentur inhaerere Republicæ. Tanta erat concordia Fratrum, ut major natu, minorem sibi prætulit, vaticinio quodam instrui, quod minor fato præcurreret. Ex D. Marci Procuratore de Ultra, Laurentius Princeps assumptus, quosnam janitores designaret Conclavis Ducalis? interroganti respondit: fratrem defunctum, qui foribus reſeratis, pauperes ipse inquirebat venientes. Navistunc cum agigaretur Ecclesiæ inter Tridentinas Alpes agmen

agmen immisit Pontificum pius Princeps eâ instructione, quod extra arcam Noe perire esset, regnante diluvio. Inter tot fluctus, quibus Europa tota demersa, vel naufraga novis Lutheri, & Calvini superstitionibus jacuit, sola Venetorum Ditio virginitatem Catholicæ Religionis casta servavit, Religionis æquæ custos & Libertatis. Gratus Pontifex Pius IV. Senatui liberam facultatem rependit eligendi Venetiarum Patriarcham, & in eo ius patronatus perpetuo confirmavit: dono dedit S. Marci Palatium, quod Paulus II. Romæ olim superbissimum ædificaverat, ut ibi Oratores Veneti cum Veneto Cardinale Tit. S. Marci cohabitarent. In tantâ serenitate insulam pretiosissimis gemmis, unionibusque ornatur Ducalis, pretii supra centum aureorum nummum millia: duabus additis ex auro coronis, quarum una Cretæ, altera Cypri Regnum designant. Binas postea ex Pario marmore statuas, summis in gradibus Sclarum, quâ Palatium aditur, erigendas curavit, alteram Martis, Neptuni alteram, quibus bellicæ præsertim Maritimæ Reipublicæ vires exprimuntur, eâ arte à Sansovino exculptæ, ut spiraculum quodammodo vitæ habere videantur. Basi Martis inciso carmine *Adria bellipotens Martis fulgore cornescat. Neptuni; Sceptra Maris Venetis trado, regna uida relinquens.* Novum etiam argenteum nummum percussit solidorum 124. qui *Ducatum* componunt. Dimidia quoque & quarta ejusdem Ducati pars signata, in quorum latere insculpta Leonis alati imago cum epigraphe Ducatus Venerus. In altero, flexo poplite Princeps inspicitur, D. Marcum sella sedentem adorans: ac de more Ducis nomen incisum continet. Senio tandem confectus Princeps, morbo accedente comitali, sepulchro illabatur D. Salvatoris, laudatus more majorum à Io: Baptista Gritti Aloysii filio.

Andreas Maurocannus, Petrus Iustinianus, Marcellus, Sabellius, Sansovinus, Doglionus.

Namisma publicum.

Vnicum cuius in fronte, more solito S. Marcus Duci vexillum porrigit. In adversâ parte, *Hieronymi Prioli Principis munus Anno I.* In peripheriâ vero. *Salutis Anno 1559. Et ab urbe condita 1139.*

Monetam etiam usuaalem habes pag. 212.

E P I T A P H I V M.

D. O. M.

Hieronymus Priolo

Dux

Iustitia, Prudentia, Legum
Vindex Tutor

Vrbem

Ædibus	Specimen	Templis
Exornauit		Auctauit
Pacem	Italia	Confirmavit
Reusp.	Sartam	Tectam
Ab omni	Periculo	Seruari
Fraterna	Virtutis	Emulus

Procus. D. M. de iura ex Testamento

Lud. Priolo Proc. Fil. P.

Vix. Ann. LXXVII. Mens. XI.

Dies XXI. In Princ. III.

215

PETRVS LAVREDANVS

DUX LXXXIV.

*Creatus 12. Octobris 1568. Annum agens 86. obiit
4. Non. Maii 1570.*

EPIGRAPHES PRISCA.

*Inpulsata annona penuria: frumenta summa prudentia importata, publici
navalis incendio compressa, exortum Turcicum bellum constanter suscepi, sic, ut
non dubia victoria spe, maxima eius conficiendi oportunitas pararetur.*

LXXXIII

Pelix discordia, in quâ potentior esse non potest, nisi qui melior. Naturæ lex ista: Potioribus deteriora submittere. Per tredecim dies, Electores dissoni, diadema præstantibus Mathæo Dandulo, Hieronymo Grimano, Aloysio Mocenico, Iacobo Æmiliano D. Marci Procuratoribus, cum in præsentem minimè convenire possent, in Petrum tandem Lauredanum, Mocenico in primis adnidente, inclinarunt senio confectum, Annos agentem sex supra octoginta, præter totius Civitatis, ipsius quoque expectationem, Ex gente antiquitus *Mainardà*, quæ à Mutio Scevola adversus Por-

O 4 senam

senam Hetruscorum Regem facinore claro, elementa duxit, postea Veneto Senatus Consulto insignibus mutatis ac nomine *Lauredana* dicta, regio licet prognatus sanguine, ad Ducalem nunquam aspiraverat dignitatem, sorte contentus privata; vitæ fretus innocentia viam sibi ad Consiliariorum Sexviratum muniverat. Tunc nil ejusmodi cogitans, cum è foro digressus per viam mercatoriam domum reverteretur, delatæ dignitatis nuntio recepto, à M. Antonio Franceschi scriba ad palatium deductus, postridie in Basilicâ D. Marci, ab Electoribus Populo ostensus, Principatus insignibus inauguratur. Discordia hæc ab Urbis patrono immissa Marco Evangelista, quod senior nec sanior reperiretur in Urbe ad placandos Superos ferro, flammâ, tamen imminentes Reipublicæ. Incendio Navalis Armamentarii, classicum pro Selymo Vulcanus cecinerat adversus Cyprios; jamque Thraciâ tota contra infelix regnum pluebat sagittas; cum optimus Princeps Annorum pondere pressus, & legum observantissimus frequens in Curia, in Comitibus, in Senatu, maiestate plenus, semper adstans Bellum vicinum agnosceret plenum discrimine, clades ne inspiceret funestas, oculos clausit bonorum omnium luctu, quamvis à populo maledictus furente, qui agrorum sterilitatem in Principem referebat innocuum: quasi Lauredani sacrilegio Annus aresceret. Hinc moriens conversis in Cœlum oculis, in verbo Psalmistæ emisit spiritum. *Ab alienis parce servo tuo.* Eius cadaver ad Iobi fanum delatum in humili jacet sepulchro absque epitaphio Patritium Antonium Zenum habuit encomiastem in D. Marci Basilicâ, non in Gemellorum æde, Cœlo prohibente turbine, & tempestate. Res insolita & inaudita. Volens innocentissimo Principi Marcus Evangelista exequia canere, & iusta solve exclusâ plebe, quæ subsanabatur infana.

Ab hoc Principe contignatio Superior, & dextera erecta est Palatii, quod modo in vico S. Pantaleonis incolunt eius pronepotes Constantinus & fratres Senatores omnes, qui Magistratibus omnes præfuerunt, & præ sunt Excelsis.

Sedente Lauredano obiit Zilia Dandula vidua Principis Laurentii Prioli, Ducali exornata funere: triduo namque in *Publicorum* aulâ, balsamo delibuta, eminenti fuggestu sub aureo amiculo Ducalique infula humi condenda iacuit, circa quam ad phœdram viginti ex Monialium virginum coetu (teste *Petro Iustinianno* pag. 423.) ministræ per alternas vices excubarunt. Princeps inde, Senatusque frequens cum toto civitatis Clero, monialiumque coetu ingenti numero ad Gemellorum ædem, eam è foro sublata
tam

PETRVS LAVREDANVS DVX LXXXIV. 217
tam deduxit ibique de ejus laudibus ab Antonio Stella D. Fantini
Antistite viro doctissimo oratio publicè habita est.

*Andreas Maiorcanus in vita Leonardi Lauredani, & in Hist. Venetae. Emi-
lius Finetus de orig. Lauredana familia. Vianolus, Io: Bapt. Contar.*

N V M M I S M A.

Publicum, in quo Marcus Evangelista vexillum Lauredano
porrigit more vetusto, cum inscriptione, *S. M. Venetus. Petrus Lau-
redanus Dux. Retro legitur in medio: Petri Lauredani Principis munus
Anno I. In peripherià verò. Salut. An. 1568. Et ab Vrbe conditè 1468.*

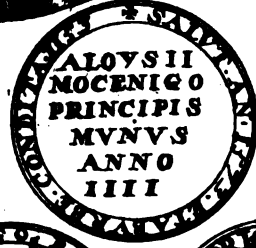
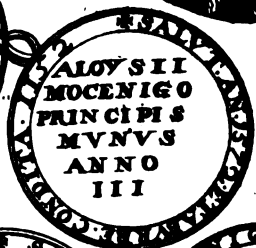

ALOY-

ALOYSIVS MOCENICVS DVX LXXXV.

Creatus die 5. Maii 1570 obiit 3. Non. Iunii 1577.

Depulsa fame, confociatis Christianorum Principum viribus, Selimi Turcarum Regis Classe profligata, atque inde victoria una omnium nobilissima parata Henrico Gallorum Rege magnificentissime excepto, Servatori Deo adeo dicata, Vrbe bello, fame, incendio, pestilentia liberata, Remp. florentem relinquitur.

...um Mocenigum non tam... Legatus ad
...um Turcarum Regem, Adrianum VI. R. P. & Carol-
lum

Ium V. Imperatorem; ac Marcià Procuratoris purpurà, quàm domesticà trium Principum in familià educatione efformatum. Ducem Lauredano Patres subrogavere defuncto. In Procinctu cum esset Marcus Evangelista, & libro clauso, Classi totus intenderet adversus Thraces, qui Fato præcipite, Cypri urbes quatiebant, cæso Regni capite Nicosià; Thronus vacavit. Hoc in tumultu, inter Martis bombos, & armorum strepitus, nè falsà rerum humanarum specie deciperentur Patres, Ducem assumere decreverunt de domo Principum, legibus obsoletis, præteritisque Correctoribus Fori, & Inquisitoribus Ducis defuncti. Die solummodo ab electione tertio eum circumtulerunt in foro, missilia spargentem in populo, ne nudinis & officinis occupatà plateà, populari directioni exponerentur merces. Glavo assumpto regiminis Mocenicus Hieronymum Zanium fortissimæ & numerosæ classi præfecit: majorem a Pontifice, Philippo Auria expectabat sed tantos conatus & sumptus Hispanorum & Auria cunctatio discussit, ut per otium Turcæ tres naves prædà refertas opimà ultra virgines & ephebos ad libidinem intutum ex Cypro subducerent. Nobili tamen Matronæ desperatione accenso pyrio pulvere naves illas Ignis forbuit vel Mare. Cessit paulo post Famagusta, postquam muris glande suffossis, solius Bragadeni pectus superesset. Honestissimis conditionibus pactà urbis deditio, earum nullas Turca servavit. Marcus Bragadenus de eiurandà Religione frustrà tentatus, vivus excoriatur. Cor ei impavidum non valentes etrahere, detraxere corium. More serpentis innovatus Marcus, relictis exuviis, ad superos evolavit canendo, *Cor mundum crea in me Deus*, quod suo sanguine emundaverat martyr fidei, eroas Patriæ. Eius laus etiam penes Tyrannum maior fuit, quàm Cyprus perdita. Partà victoriâ cepit Selymus inter suos Occidentem dividere, de pelle agens nondum captà ferà. Venetiis namque Mocenico Principe in supremis declamante Comitibus, & Patrios excitante, collatitià congregatà pecunia, ære sub usuris recepto, aucto Procuratorum numero D. Marci, jurato federe cum Pio V. R. P. Hispaniarumque Rege, occursum Barbaris cum triremibus 209. celocibus 70. sex Venetis Liburnicis, sub ducibus M. Antonio Columna, Io. Austriaco, Sebastiano Venerio, parati Veneti vincere, aut mori. In sinu Naupacti per viginti quinque millia passuum, inter Cephaleniam & Naupactum, ad Echinades, Acheloo flumine Aetoliam interlabente, Nonis Octobribus, quinta fermè diei horà, D. Iustinae sacrà obviavere Turcæ, & per quatuor horas fortissimè hinc inde certatum: donec auram insuflante Dei Matre, vento, fumo obruti Turcæ, proiecere Lunam sub pedibus eius. Victoriæ civitas incredibili perfusa

perfusâ gaudio, accurrit protinus in Templum Deo grates persolvens. Triduo per forum supplicatione habitâ, Princeps, Senatus, omnesque cives cum Clero adfuere, celebratisque sacris, Princeps Patres purpurâ induti sacratissimam sumpserunt Eucharistiam. Carceribus exilioque damnatos solverunt: egenis, publicè privatimque exhibuere eleemosinas: funebres celebrari laudes in D. Marci templo mandarunt eorum, qui in acie pugnando pro Patria occubuerant. Ad spectiem triumphi, Pannorum Porticus, ædesque sacræ in Rivoalto, incredibili auleorum, frondiumque cultu exornatæ: trophæa ex hostium manubiis, armorum varietate micantia erecta. Idem in viâ Mercatoriâ apparatus pompâ extructus inenarrabili. Superbus quoque Aurificum, & à serico Textorum splendor. Germani similiter Mercatores tantæ lætitiæ participes, ad primum victoriæ nuncium, ludicra præbuere speciosa suo in foro, ubi interdum, noctuque reſeratis per triduum foribus, variis oblectamentis, in Musicis & tripudiis, taurorum cursibus, genio indultum. Faces excelsis totius civitatis turribus dispositæ tenebras superabant nocturnas. Lata lex etiam, ut D. Iustinae die inter Festos relato, quotannis Princeps Senatusque in lato clavo, & togâ ad eius templum accedentes, grate testarentur Divinæ clementiæ. Excussum mox etiam nummismata, in quo Iustina Virgo stans classi eminet, sub epigraphe *Memor ero tui Iustina virgo*. In alio quoque argenteo nummismate, quod annuatim Principis munere, patriciis distribuitur, inscriptio hæc legitur *M. D. LXXI. Anno navalis magnæ victoriæ, Dei gratiâ contra Turcas*. In aulâ veteri publicæ bibliothecæ, excellenti penicillo Iacobi Tentoreti pugna ad Actium expressa Navalis. Tantâ clade depressi Barbari vasa colligebant Byzantii, cum discordiâ fatigati victores Christiana, vix pacem retulerunt ex tanto hostium naufragio: frementibus Superis, qui iram suam Luc, Igne adversus nos effundere mortales. Venetiis Curia tota conflagravit, more insolito, noctu ex turri tintinnabulariâ D. Marci campanâ pulsante Maleficii, horribili sono, totius urbis terrore. Dux ipse in ædes cum se recepisset vicinas Ioannis Legii Marcii Procuratoris, mandante Dominio revocatus est in Ducarium. Mense Maii, ex festivis faculis evolutibus ex turre D. Marci, ob electionem Gregorii XIII. R. P. renovatum incendium officinas omnes nundinarias in foro corripuit D. Marci, quæ ibi annuatim congregantur in feriis Ascensionis Dominicæ. Deceſsit etiam uxor Principis Lauredana ex nobili Marcellorum familiâ, pietate insignis, eiusque funus publicè celebratum sub aureo amiculo, cadaver aromatibus delibutum triduo jacuit in foro positum. Elatum Senatus, Principumque Oratores, propinqui, domestici

mestici pullati omnes ad præparatas in Gemellorum ædibus exequias deduxerunt, eam publicè laudante Octaviano Maggio, qui à Secretis erat. Accedenti postea in Urbem Henrico Gallorum Regi, qui audità fratris Caroli ix. morte Sarmatià relicta, per fenestram demissus cubiculi, in quà degebat, secretò fugam arripuerat, quatuor Legatos misit in occursum, ut in Carnis Regem cum frequenti Patritiorum, insigniumque virorum comitatu exciperent. In vico Margariæ, (iacet hæc in margine Estuariorum sexageni occurrerunt Senatores lato clavo amicti purpureo, & Murianum mille passibus ab Vrbe deduxerunt. In terram exscendenti ingentes tormentorum, fistularum consultationes factæ. Domus Capella Henricum excepit. Ad eum invisendum postridie Moecenicus Princeps cum Senatu, triremi Imperatorià, quam decem & quatuor sequebantur triremes delatus advenit. Salutato Rege, eadem Imperatorià unà ad ædē D. Nicolai in litore, deVectus, à Ioanne Trivisano Venetiarum Patriarcha sacris infulis redimitto in fanum Benedictinum deducitur, ubi post Deo gratias actas, Buccentaurum ingressi, per rivum grandem, incredibili pompà ad magnificentissimas Fuscarorum ædes, à Mocenico usque in cubiculum deductus, ubi sub uranisco Ducem Rex sibi assidere voluit. Per aliquot dies Venetiis commoratus, nullum in se publici splendoris argumentum desideravit. Ludi habiti, Naumachiæ institutæ: in Basilicà D. Marci sacra celebrata ritu solemni, quibus Rex unà cum Principe ac Senatu, alique Italiæ duces interfuere. In genua procumbenti scabellum appositum, ab eoque bina pulvinaria pari intervallo aliquantulum distantia Legatus obtinebant & Princeps. Sabaudus, Ferrariensis, Mantuanus, Niverniensis sequebantur. Octo diebus exactis, cum Ferrarià iter in Galliam arripere statuisset, à Principe & Senatu usque ad Lizza Fusinam quinque miliaribus ab urbe distantem deducitur. Eadem cimba vehebantur Rex ac Princeps. Alterà sequebatur Legatus Pontificis. Reliquos Duces Senatores claudabant. Discedenti iter faustum, cunctaque prospera precatus Princeps, Senatus omniumq; Civitatis Ordinum studium & observantiam, neque ullo tempore benignitatis memoriam, quà ipse Regio aspectu Rempublicam exornasset elabi ex animo Venetos passuros. Erat in hoc Principe, summæ gravitati non impar coniuncta eloquentia, insitumque oristotius decus, quo cunctos in sui ita alliciebat amorem, ut ad sustinendam Venetam Maiestatem plasmatus videretur. Illum Rex amplexatus Reipublicæ gratias egit ingentes, in quã tuendâ & augendâ, si se aliquando occasio obtulerit, Regni vires, opes collaturum, se ipsum quoque ad futurum pollicitus. Cum verò eà

rò eà tempestate, Gallia Religionis dissidiis, Procerumque ambitu fluctuaret: Mocenicus flexo colloquio ad arcana Regni, & Christianæ Reipublicæ, Henricum ad intestina tollenda dissidia, mulcendosque beneficiis proceres monuit; ut inde vires & existimatio accresceret Gallici nominis in eos, qui torvis oculis amplissimi Regni potentiam aspiciebant. Consilium, uti à viro magnis rebus gerendis assueto profectum magnifacere visus est Rex, asserens hoc unum sibi votum, cunctos Regni proceres & ordines ad pacem traducere, concordia vinculo connectere. Regis memoriam ne posteri præterirent, (Arnoldo Ferrerio Regis flagitante Legato) Patres in urbem marmore apposito iuxta Giganteos gradus, Regis accessum insculpi mandarunt.

*Henricus III. Gallie Rex, & primus Polonia Christianissimus, accepto de immatura Caroli IX. Gallie Regis fratris coniunctissimi morte, tristi nuntio, è Polonia in Franciam ad ineundum regnum hereditarium properans, Venetias Anno Sal. 1574. decimo quarto Kal. Aug. accessit, atque ab Aloysio Mocenico Serenissimo Venetorum Principe, & omnibus huiusce Reipublice ordinibus non modo propter veteris amicitie necessitudinem, verum etiam ob singularem de eius eximiam virtute, atque animi magnitudine opinionem, magnificenter post hominum memoriam apparatus, atque alacri Italie prope universæ, summorumque Principum præsertim concursu exceptus est: Ad cuius rei, gratique Regis animi erga hanc Rempublicam memoriam sempiternam, Senatus hoc monumentum fieri curavit: Arnoldo Ferrerio Secretioris Consilii particeps Regio apud Rempublicam Legato id etiam postulante. In urbem revertenti Mocenico, Henrici nomine Adamas præfertur formæ prædivitis, quam initio accipere abnuens, cum molestum id cognovisset id Regi futurum, acceptum Senatui detulit, cuius decreto aureis inclusum Liliis in Basilicâ asservatur D. Marci. Lætitiæ urbis morbus comitalis Tridento per occultos quasi cuniculos Venetias intrusus supra octuaginta hominum millia absumpsit, non tam contagio, quàm ignaviâ Hieronymi Mercurialis, & Hieronymi Capiacei in Patavino Gymnasio Medicinam profitentium, qui à Medicis Venetis dissentientes coram Principe, sermone potius expolito, quàm docto morbum dixerant epidemicum, sed non pestiferum. Agnovit Mocenicus manum Domini, quem ut placaret, concione ad populum habitâ in templo D. Marci cuius exordium, *Nisi Dominus custodierit civitatem frustra vigilat, qui custodit eam*: publicam pœnitentiam suo imposuit exemplo, quâ die nascentis Deiparæ sacro absolutâ, contagium postridie defævit, quatuor tantummodo defunctorum nomina in foro proposita, quæ supra ducenta dietim numerabantur. Pium Principis votum, quali formâ & ritu conceptum ab Andræa accipe Maurocæno. *Vsu satis compertam est quàm verum**

verum sit, quod Rex, ac Propheta Divino afflatus spiritu cecinerit. Domino civitatem non custodiente frustra qui eam custodiunt, vigilare; quam enim industriam, quæ adiumenta, quæ remedia tentata non fuisset, ut populus pestifera lue liberaretur? quæ humana præsidia prætermittenda, ut publica civitatis saluti consulere-tur? cuncta in irritum cessasse: funera funeribus aggerari, recentes calamitates præteritis cumulari, ut tandem à summo vertice usque ad pedem nihil ferè intactum relictum sit. Quis dubitet (inquit) hominum cogitata, atque inventa præpotenti hoc morbo inferiora esse? gladioque huic obfisti non posse, qui Dei Opt. Max. vibratus dextera in hanc beatam olim, fortunatamque civitatem saeviret. Quis Servatoris irati oculos, unicumque intuitum sustinere possit? qui veluti insigne misericordie oblitus iratum, iustoque furore adactum se nobis ostenderet. Amplissima huius civitatis otio assueta, luxu, deliciis que diffluentis errata id commemuisse, quibus modo recessibus, quibus latebris ab eo se obtegeret, quem ubique præsentem, neque in Cælum ascensu, neque in inferna descensu, neque velocissimis pennis in remotissimas regiones transgressu vitare posset. Vnicum tantum præsentibus malis remedium esse, ut qui iratum Numen offensa lacesiverint, iidem pœnitendo ieiuniis, aliisque pietatis operibus placare niterentur, hoc tantum immensam Dei Opt. Max. benignitatem conciliari, decretaque in miseros mortales (si ita fari licet) immutari, si contritum Ninivitarum pectus, profunda populi humilitas, Regis in solum procumbentis, seque prosternentis pietas, latam à Deo sententiam vastam perdendi civitatem, revocare potis fuit, cur qui sacra Baptismatis undâ abluti, nunquam alium Deum, quàm qui ex nihilo cuncta in lucem produxit, agnovimus, qui nullam aliam, quàm eius religionem colimus, fiduciæ non nihil sumere poterimus, ut post tot clades, atque ærumnas respirare tandem nobis liceat. Nemo est, qui præsentis calamitates non persentiat, gravius ceteris non experimur, quibus huius civitatis, totque populorum cura cancredita est, prout itaque, ac supplices Deum Opt. Max. exoramus, ut nostrorum errorum oblitus, averfam faciem in nos convertere, egregiumque opus, cui Divinam illam suimet imaginem insculpsit, agnoscere velit. Peccasse universam (inquit) hanc civitatem, prævaricatum populum tuis sanctissimis insis, præceptisque minimè obtemperasse fate-mur. Ecce lacrimabundi veniam petimus, atque ex intimis cordis penetralibus nondum extincta pietatis iudicium expromimus, Senatus iste, quo cingimur, nosque ipsi Divinæ Maiestati tuæ templum unigenito filio tuo Redemptori nostra vo-vemus, perpetuum posteritati publicæ religionis, Venerique Senatus pietatis monu-mentum singulis annis à nobis, posterisque nostris religioso cultu in visendum, quò & pestiferæ cladis, & Divinæ opis auxilium in omne ævum æterna memo-ria conservetur. Hec animi nostri demissa ne spernas obsequia, à te omnipotens Pater petimus, Angelo iubeas tuo, ut cruentum illum, atque horrificum gladium vagina recondat: teque Deipara Virgo, cuius hodie ortum colimus, afflictorum sub-sidium, pelagique istius, quo iactamur stella, cuius auspiciis fundamenta Venetæ urbis iacta sunt, cui tot templa erecta, tot aræ dicatæ, annue precibus, filiumque ti-bi dilectissimum nobis conciliare ne graveris, tuque ad eò Marce Evangelista

Reipn-

Reipublica huius patrone, quo auspice vexilla in remotissimas regiones maiores nostri protulere, istam, quæ tuo ductu vivit, ac spirat, civitatem ne deferas. Anno sequenti, urbe adhuc saluti non restitutâ, tertio Nonas Iunii excessit Mocenicus, Princeps prudentiâ, eloquentia insignis, prosperis & improsp̄eris assidue jactatus, amissâ Cypro; victoriâ partâ; pace cum Selymo sancitâ; Henrico Francorum Rege hospitio recepto. Eius funus in æde aurea D. Marci, non in Gemellorum templo celebratum; prohibente turbine, & tempestate (Res insolita & inauditâ) delatum postea in Gemellorum ædem, ubi supra januam maximam cum coniuge *Lauredana Marcella* quiescit. Peroravit in funere *Laurentius Mafsa*, unus à secretis.

N V M M I S M A T A.

Publica Aloysii Mocenici septem occurrunt. In primo ab Evāgelista Marco sedente vexillum accipit sub inscriptione solitâ S. M. Venetus *Aloysius Mocenico Dux*. Tenet retrò epigraphem in medio *Aloysii Mocenico Principis munus. Ann. I.* In peripheriâ verò *Salus. An. 1570. & ab urbe conditâ 1150.*

Anno II. eadem frons recurrit, Anno tantum adiecto, cujus chronologia retrò stabat in primo nummismate S. M. Venetus. Aloy. Mocen. Anno II. Tenet retrò sequentem epigraphem, memoriam triumphi ob victoriâ de Turcis relatam. *M. D. LXXI Anno magnæ navalis victoriæ, Dei gratiâ contra Turcas*. Nummus concordat S. C. percussus in quo Iustina virgo, quod ejus in festo ipsâ intercedente profligati sint Barbari, teste *Petro Iustiniano*, cuius in fronte Evangelista Marcus lætus & exultans Principi vexillum porrigit. Solita legitur inscriptio S. M. Venetus. *Aloy. Mocenico Dux. M. G. Marinus* scilicet Grimanus, nomen præfecti rei monetariæ. Ex adverso stat Iustina M. & V. cum publico monimento *Memor ero tui Iustina Virgo*. Perseverat adhuc nummus iste usualis, mutato solum nomine Ducis; cuius origo ab *Aloysio Mocenico*. Aliud concordat nummismata privatum Venetiam exhibens super manubia inimicorum, medio Mari sedentem sub epigraphe, *Sic sola gloriatur*, cui Fama coronam de super sustinet & palmam. Habet in fronte effigiem Mocenici ad vivum sculptam sub inscriptione, *Aloysius Mocenico Dux Venetiarum &c.*

Ann. III. frons eadem, quæ in primo. Tenet retrò, in medio. *Aloysii Mocenico Principis munus Anno III.* In peridheriâ. *Salus. An. 1572. Et ab urbe condita. 1152.*

An. IV.

ALOYSIVS MOCENICVS DVX LXXXV. 225

Ann. IV. à primo minimè dissonat. Legitur in postico *Aloyssi Mocenigo Principis munus Ann. IV.* In peripheriâ: *Salut. Ann. 1573. Et ab urbe condita 1153.* Annis sequentibus qui fuere v. & vi. Principatus, eadem epigraphes, Anno tantum mutato.

Anno VII. recurrit in fronte Salvator Iesus sinistra tenens vexillum Reipublicæ, ad quod Dux in genibus flexis manum non extendit præ reverentiâ, sed pectus tundit misericordiam implorans & salutem adversus luem, quâ Venetum afficiebatur imperium. Stat Marcus in figurâ Leonis retrò Ducem & in angulo, non audentirato Iudici se ostendere: hinc diversa est inscriptio ab antecedentibus, & Marcus non exprimitur, sed solummodo Princeps, quasi desertus ab Evangelista. *Aloy. Mocenigo P. Munus Ann. VII.* Nomen non adjicitur Salvatoris, qui absque ullâ inscriptione ubique fulget. Tenet retrò Templum magnificum ex voto Reipublicæ Redemptori dicatum, quod modò incolunt Cappucini, sub epigraphæ *Redemptori votum M.D.LXXVI.*

Anno sequenti, die 19. Maii, Cruci SS. Sacro, tantæ moli primum posuere lapidem, cui inscriptum. *Ex pio, solemnique voto Reip. ad arcenda fulgura diræ pestis, Redemptori Deo sanctè dicatum: Greg. XIII. P. M. Venetiarum Duce Aloyso Mocenigo, & Io: Trivisano Patriarcha M.D.LXXVII.* Super portam Principem. *Christo Redemptori, civitate gravi pestilentia liberatâ, Senatus ex voto pridie Non. Septemb. 1576.* Adfuere solemnitati Mocenicus Princeps cum Senatu, Missam solemniter celebrante in proximâ S. Crucis Ecclesiâ, Patriarchâ: piè & latinè perorante ejus Primicerio. Hujus erectionis, (in quam decem millia Ducatorum decreta, licet centenna millia sint absumpta) aliud recurrit nummifima, sed Anno percussus um 1583. quod suo loco dabitur.

226
SEBASTIANUS VENERIUS

D V X LXXXVI.

*Electus die 1. Iunii, Anno 1577. obiit 3. Martii
Anno 1478.*

VETVS ELOGIVM.

*Lauream servata Patrie, quam armatus Imperator ad Echinadas paulo ante in
triumphum retuleram, Princeps unà omnium sententiâ creatus, ita civili mo-
derationamunivi, ut dubium reliquerim; fuerim nè in administranda Rep.
Princeps infior, & sanctior, an in rebus bellicis fortior, & felicioꝝ Impe-
rator.*

LXXXVI

Imperatoriam Maieſtatem armatam ſliteris, ornatam
armis contemplare in ſimagine Sebaſtiani Venerii.
Vitam novus Tullius cum inſumpſiſſet pro roſtris,
collatâ in foro litigantibus lingua, Corcyram Legatus
miſſus eâ tempeſtate, quâ Selymus per tyrannidem
irruerat in inſulam Cypri; nè Veneta Claſſis ſocordia & ocio mar-
ceſceret, Sopotum Cahoniæ oppidum, quadraginta à Corcyra
millibus paſſuum, in ſummo montis jugo, quod Turcæ incolebant
vicinium depopulatores, tunc inſolentiores facti, quod per eos dies
Iacobum

Iacobum Celsum classis legatum confusè irruentem repulerant sociosque navales in litus egressos ad diripiendas farinas in molis trusatilibus convolantes interfecerant: illud adoriri Venerius decrevit. Conciliatis itaque dono Epirotis, ordine servato militari, unà cum novem triremibus, duce Celso, externoque milite rectà movet, tormenta per ardua & confragrosa itinera arci admoveri jubet, quæ cum ictu fallaci in oppidum exploderentur præaltum, scalis moliri meditatur ingressum. Tanto rumore territus hostis, noctu muro transgressus per rupes, & cautes arce evasere relicta, strage tamen suorum, in fugà intercepti ab Epirotis. Ita Soppoti totiusque Cahoniæ regione Venetis adiecta, Venerius ob rem fortiter administratam summà omnium laude concelebratus, spem fortunæ cum iniecisset majoris, Procurator dicitur D. Marci in locum Aloysii Mocenici Venetiarum Ducis assumpti. Inde cum Sfortia Pallavicino adornatis quinquaginta triremibus, Margartini expugnatione in Almenæ montibus, propè Cibotam insulam tentavit, sed irritò conatu, ob loci asperitatem, & à Mari distantiam. In Cyprum verò cum summo Imperio Legatus designatus Venerius, Leucosiæ cognito à foederatis excidio, Marco Antonio Columna Legato Pontificis, Io: Andrea Auria Hispanorum Architalasso, & Zannio Venetæ classis Imperatore, ad consilia vocatus solus cum Zannio accurrendum sentiebat intrepidus, quamvis reliquis dissentientibus præcipuè Auria cum Hispanà classe, discessus decretus fuerit. Tanto infortunio perculsa civitas Zannium domum in quæstionem evocavit, subrogato Venerio ad classis Imperium. Et quia ante acceptum de supremà sibi dignitate delatà nuntium, Venerium in Cyprum traiecisse verebatur Senatus; classis Legatum cum auctoritate Imperatorià Augustinum subdelegavit Barbadicum. Gratissima fuit Classariis Venerii electio; quod eximia ei oris majestas, proceritas corporis, color in facie purpureus, quem senilis ætas nondum pallore infecerat, artuum robur ac firmitas, ut ad arma tractanda Anni impedimento non essent; cui corporis formæ vivida virtus, audensq; animus insidebat, ut Imperatoris munera obiret intrepidus. Hinc militibus venerabilis, propter liberalitatem & paternam charitatem amabilis, Suppoti expugnatione cognitus, totius Christianis Orbis periculum in se suscepit adversùs Selymum qui Cypro expugnata, totius Occidentis Imperium mente vorabat, & Romam Fidei Christianæ caput in Meschitam Mahumeto vovebat. Procurante interim Pio V. R. P. cum Hispanis renovato foedere, ad Echinadas Acharnaniæ scopulos convenere; ubi illustratà classe, 220. triremes, sex Galeatiæ, naves viginti quinque, ultra minora

navigia duce M. Antonio Columna Pontificis nomine, Io: Au-
 striaco, & Sebastiano Venerio, dum futuri certaminis ordo dispo-
 nitur, insolentia Martii Tortona regiae cohortis praefecti, qui sub
 S. Florae dynastia merebat, cuncta turbavit. In Andrea Calergii
 triremi turbidus ille homo cum classiariis inito dissidio, rumo-
 re suo, non sine seditionis periculo, vicinos concitabat, audiente
 Venerio, qui illico suae triremis ductorem, mox maris magistrum,
 sociosque nauticos mittit ad sedandum tumultum. At is displo-
 sclopeto gravem intulit plagam ministri humero, milites jam
 concitados in nauticos acuit, contumeliis onerat, duos occidit nec
 Veneto nomini parcat. Horum nonnulli ita sanguine aspersi Vene-
 rium adeuntes, indignum exposuere facinus, nec propter Impera-
 toris nomen, nec Reipub. maiestatem exemplo pessimo toleran-
 du. Praefectum itaque ac socios comprehendere iubet, comprehensos
 antennae suspendi. Ea re commotus Austriacus, furori calcaria ad-
 dentibus Aloysio Requescentio, & Andrea Auria, Columnam ad-
 vocat, sententias exquirat. Is ad deliberandum impetrato tempo-
 re, ut moram interiectam animum leniret, postea Regium juvenem
 aggressus, incredibili ingenii dexteritate, qua prece, qua ratione,
 qua suasionibus tantum effecit, ut aestuantem animum mitigaret:
 ut vero cum Venerio consulere, adduci non potuit. Discusso tur-
 bine in hostem vela dedere, qui 230. triremibus, biremibus 60. ma-
 re praemebat. Ducem Venerius habuit Virginem matrem, quae
 vento coelitus emissio, Thraces obruit, dissipavit horarum quatuor
 nec ultra spatio, caesis, cum ipso Duce, triginta millibus Barbaro-
 rum, 3486. in libertatem assertis. Navigiis captis 190. Octoginta
 flammam vel undam hausit, fuga triginta solum elapsis. Tormenta
 in praedam cessare maiora 116. minora 256. Hinc Pius V. P.O.
 triumphum Virgini decrevit quotannis iterandum. Ab ea autem
 die, qua Mutius tribunus laqueo, Venerii iussu necatus fuerat; Au-
 strius, Hispanique ab ejus consuetudine cum abstinere; statuere
 Patres ad delinendum animum Austrii, ut e classe evocatus Ve-
 nerius, navale in Adriaco exerceret imperium ubique ab Austrio
 divisum, subrogato Iacobo Fuscarenis, qui ob Hispaniam cuncta-
 tionem cum tempus otiosus insumeret, pacem renovare Patrum
 animis insedit. Venerius interim post duos Annos, quibus summa
 cum laude Mari praefuit, regressus obviam habuit ingentem po-
 puli multitudinem ad instar triumphum. Turcarum praecedebant
 spolia, captivi, arma, insignia ferebantur ante victorem; qui in pur-
 purae lato clavo, & ad humeros fibulato graviter incedens om-
 nium in se ora converterat. Deductum ad D. Marci Basilicam
 cum nobilissimo comitatu Princeps ad fores Templi cum Senatu
 excepit

excepit honorificè, memorabilem victoriam, foelicemque eï in patriam reditum gratulantes, ad sacra piè accesserunt. Quibus peractis, ad suas Venerius ædes in areâ sitas D. Marci, patritios omnes, qui eum officii gratiâ comitati fuerant, epulo excepit lautissimo. Hoc triumpho Respublica unicum ornavit Venerium (quod antea in civitate nemini, ex tot Ducibus, qui classibus præfuerunt, contigisse legitur) ut unicam, & cæteris majorem testaretur victoriam. Mortuo Mocenico Principe ex innumero amplissimo civium numero nemo fuit, qui Venerii virtuti adversaretur, cui Invidia ipsa concesserat. Cunctis itaque Patrum suffragiis Dux renunciatus, cum ioci causâ à suffragatoribus interrogaretur, an vellet privatus prandere, vel Princeps? Sapienter respondit: *Privatos minori curâ prandere solitos.* Ejus conjugis *Cecilia Contarena q. Natalis* publicam coronationem horribile distraxit incendium, quo, die 20. Decemb. 1577. cadente Sole, aula Scrutinii, Cancellaria Notariorum Mortuorum dicta, Conclave Quadraginta Virale Aula ipsa Supremi Comitii cum Imaginibus ad vivum exculptis Principum Venetorum conflagravit; unde diebus Fastis, prope navale armamentarium, in Remorum Conclavi opus fuerit congregare Comitia, quò Dux & Consiliarii pontonibus appellabatur. Eius in electione suffragari volens Pontifex ipse Romanus Gregorius XIII. dono misit *Rosam Auream*. Superi ut suo Commilitoni Peana canerent, luem revocarunt grassantem, Templo contenti Redemptori sacrato: ad quod, Dominicâ 3. Iulii pestilentie immunitate vulgatâ, Princeps cum Senatu postquam sacris solemnibus in Basilicâ adfuisset D. Marci, strato ponte, qui è foro ad oppositam Iudaicam pertinebat, accessit cum supplicatione solemnî totius Cleri, sacrisque Collegiis, ibique Missâ celebratâ gratias Deo solvit. Ad Legum postea custodiam, & coercendas sumptuosas Legationum expensas creatis Censoribus; datis Ærario Triumviris; ad procurandam Annonam Cerealibus institutis Ædilibus, in Curiâ Paradiso depicto, labore consumptus naturæ concessit, Muriani ad Angelorum ædem sepultus, cum illis pro patriâ excubiturus.

Secundus is Principum Venetorum, cui in Gemellorum æde, Inferiæ non sint solutæ, sed in Basilicâ D. Marci, postquam novies projectò in aerem cadavere, ultra progredi Cælum vetuit, apertis cataractis Cælorum, ut in funere tanti Principis præficam ageret.

E P I T A P H I V M.

Hic magni Principis ac invicti Sebastiani Venerii iacent ossa: dum illi digna erigantur Mausolea.

Nummisma publicum.

Vnum percussit Venerius, cuius in fronte S. Marcus vexillum tenet Reipublicæ: Dux verò in genibus flexus, ambabus manibus, victoriæ palmam ab eo contra immanem Turcarum rabiem, relata offert Evangelistæ, uti protectori, & apud Deum intercessori. Angelus desuper Duci cornu imponit; volens per hoc exaltationem sui in Deum referre, sub epigraphe: *sebast. Vener. Princ. munus Ann. I.* In adversâ parte, stant Clases adversæ, & Deus desuper urgens fidei inimicos sub epigraphe. *Magna Dei Misericordia super nos. Ann. 1577.* Tempus, quo nummus percussus: non quo pugnatum. Anno namque 1571. certamen contigit, ex quo inter cætera inimicorum spolia, vulnus retulit, virtutis monimentum perpetuum, quo honestissimè claudicando, gradum facere prohiberetur Venerius, nisi identidem suæ gloriæ reminisceretur, virtutemque testaretur abundè. *Nicolaus Grassus p. 33. in Sebastiano Venerio.*

NICOLAUS DE PONTE²³¹

DUX LXXXVII

*Creatus die 19. Martii Anno 1578. obiit 29. Iulii Anno 1585
atatis sue 98. Principatus septimo.*

EPIGRAPHES PRISCAE.

*Rempublicam gravissimam aere alieno liberatam, ac plurimis belli subsidis, &
pacis ornamentis auctam reliquit.*

Felix Respublica, in qua Philosophi regnant, & Principes philosophantur. Ex cathedra ad tribunal vocatus Nicolaus de Ponte rexit Forum Iulium; inde ad Caesarem Legatus, postea Paravio Praefectus, Praetorium ibi aedificavit, Montem Charitatis erexit, ad cuius institutionem octo aureorum nummum millia, uno prope die a civibus expressit eo nomine, ut tempore opportuno frumentum emeretur ad totius commodum civitatis, quae saepe Annonae penuria propter intemperie Coeli laborabat. Hinc gratissima Civitas Pontium tanti muneris auctorem oratione a Julio Sperone publice habitum laudatum, magno Optimatum, plebisque plausu, aureo dona-

vit vexillo, cum epigraphe *Fundatori perpetuo Charitatis*. Ad Ro. Pontifices postea septies missus Orator, eâ eloquentiâ coram Iulio III. Italiæ ac Christianæ Reipublicæ calamitatē deploravit, ut ab oculis piissimi Pontificis lacrymas excuteret. Paulo ante Orator Ordinarius ad Paulum III. legatione absolutâ, Româ digressurus equestri donatur dignitate: cuius honoris insignia nullus Rom. Pontifex Legato cuiquam Veneto contulerat; primusq; ille virtutis ergo hoc familiæ suæ decus Pauli III. P. M. munere consequi mæruit. Ad Oecumenicum tandem Legatus Concilium Tridenti congregatum pro Ecclesiæ reformatione tam in Capite, quàm in membris, non solum Majestatem propugnavit Reip. adversus Bavaros, præminencia servatâ, & scripto ad posteros monumento transmissio, sed Religionem, Venetamquæ palâ fecit pietatem, cuius exemplo devicti Reges & Principes Christiani sacris acquievè re decretis. Omnium namque prima in verbo sacri juravit Concilii. Servat enim Imperium Religio, Religionem Imperium, & mutuo se juvant auxilio. Ultima ejus ad Gregorium XIII. Legatio, ut initæ pacis causis expositis, Pontificem deliniret subiratum, & pacem excusaret cum Turcis inutilem, sed necessariam. Eo audito, senis prudentiam dicendique vim admiratus Gregorius subiecisse fertur: *Non debuisse Patres secum silentio uti, quem Dei O. M. vices gerentem cuncta Christianorum noscere oportebat. Verumtamen Deo permittente pace confectâ, nil ultra additurum.* Mortuo tandem Principe Sebastiano Venerio, dum paribus meritis & suffragiis pro diademate certant Iacobus Superantius, & Paulus Theupulus, Pontio tunc Marcio Procuratori diadema defertur. Is fortunæ suæ faber à Philosophiæ studiis, quam publicè, mandante Senatu professus fuerat, ad Rempub. transgressus clavum tenuit, iratoque Ponto pontem stravit, ut tuti cives naufragia spectarent, & Bellorum tempestates securi prospicerent. In hac malaciâ, aggeratis montibus Forum D. Marci marmore undique cinxit, & in ea iterum Patritios convocavit Aulam absolvit Supremi Comitii: Adiunctorum Magistratum in Concilio Decemvirum abolevit: dissidia cum Romano Pontifice pro sede Aquileiensi cōposuit: Aedes Andreæ Gritti olim Venetorum Principis, in vineâ D. Francisci, viginti quinque milliū ducatorum ære publico paratas (distrahentibus eas hæredibus Cōtarenis S. Gervasi & Protasi, ac Vincentio Maurocano Equite, & D. M. Procuratore) Legatis Apostolicis, dono dedit: Japoniæ Principes ex ultimâ Thulle venientes in aulâ suscepit, Romanam adoratu- ros Remp. Venetias traductam. Cives cum in omnem luxū se se effudissent; revocatis legibus Sumptuariis, mundum interdixit muliebrem, qui decem auri libras excederet. Cænis Payones, Phasianas

fianasaves, cubiculis stragulas vestes ex auro, argento intextas, & purpurâ amplo delatoribus præmio designato. Blancâ Capellâ à Francisco jam adamatam Mediceo M. Hetruriæ Duce, nunc & ab eo solemniter desponsatam cum Senatu adoptavit, eiusque fratrem, Bartholomæum, ac fratrem Victorem torque donavit aureo. Seminarium ad juventutis educationem pro restaurandâ Ecclesiasticâ disciplinâ cum ex lege Tridentini Concilii perpetuo duraturum erexisset Patriarcha; Princeps etiam pro Ducali Basilica, ære publico, proventu majore construxit, dotavit. Curotrophium ad refugium speciosæ & honestæ virginitatis sub Matrônarum curâ aperuit. Asceterium Vestalibus S. Crucis cum Basilicâ in quibus lapidem posuit angularem, paravit, Nicolaum ex filio nepotem. Reipublicæ beneficio, inter Procuratores D. Marci festivus assumpsit. Civium intentus saluti, dum calet & medio Sol est altissimus Orbe, mane suprema voluit celebrari Comitia. Majora dedisset nisi artubus mortalitatis solutis, emigrasset eius anima centennaria, in æde Charitatis exuviis relictis. Eius in funere peroravit Io: Carolus Scaramella.

Sanfovinus, Io: Baptista Contarenius, Andreas Manrocannus, Petrus Marcellus, Doglionus, Vianolus.

EPITAPHIUM.

Nicolao de Ponte Principi, qui ad Reipublicæ administrationem nobilissima Scientiarum ornamenta, singularem quoque sapientiam atque innocentiam cum attulisset, ampliss. honoribus & Legationibus apud omnes Europæ Principes praeclariss. functus, illisque potiss. duabus, alterâ ad Tridentinam Synodum, alterâ exactâ iam ætate ad Greg. XIII. P. M. suscepta, optimè de patriâ meritis, ad Principatum evectus, Repub. gravissimo ære liberata, Vrbe plurimis Belli subsidiis & pacis ornamentis aucta, discessit memorabile suis civibus exemplum An. 1585. Cal. Sextil. Vixit Annos 94. in Principatu vii. Mens. iv. die xi.

Post obitum Principis Nicolai de Ponte, Patres libertati patriæ semper intenti interdixere; nè Senatores pro rostris declamantes, neminem Civium, *Clarissimum, Præstantissimum, Illustrissimum* appellerent, similiaque abhorrerent vanitatis vocabula, quæ Libertatem prophanant, & concordiam turbant, *sanfovin. lib. xi. de Principis dignit.*

Num.

Nummisma publicum.

In quo sedens Marcus Evangelista vexillum suum siglis notatum literis *S. M. tradit Principi Nicolao de Ponte.* Angelus de Caelo veniens, & cornu sustinens super verticem Principis, à Deo datum annuit, & non ab homine: *S. M. Venetus. Nicol. de Ponte. D. 1579.* legitur in Peripheria; cæteris omisis, ne actum agamus, de Duce genua flectente, quæ dedimus in superioribus. Stat in altera parte *S. Ioseph* cum virga florente, sub epigraphæ *S. Ios. Virga floruit. Principis munus Anno I. vel II. III. usque ad VI.* quia die 19. Martii D. Ioseph Sacra, eius assumptio contigit celebrari.

Duo alia exhibeo nummismata sed privata; quorum primum translationem *S. Stephani* Protomartyris ad alium locum, in Ecclesiâ *S. Georgii*, testatur factam Anno 1581. Secundum ad memoriam revocat erectionem Basilicæ *S. Crucis* cum Monialium cœnobio, Ann. 1583. cuius in fundamentis nummisma repositum, cuius in fronte Dux flexis genibus Crucem dexterâ stringit. In adversâ *S. Marcus Leoni* assidet allato sub epigraphæ *Fundamenta iacta Cal. Iunii 1583.* Primumque lapidem cum nummismate Dux ipse reposuit.

Sub eodem Principe templum absolutum Redemptori sacrum nummisma testatur Anno percussum 1583. cuius in fronte Templum sub epigraphæ, *Redemptori v. osum. 1576.* Ex adverso, Magi stellâ ducti infantem Christum adorant cum muneribus.

PASCALIS CICONIA²³⁵

DUX LXXXVIII.

*Electus Ann. 1585. obiit die 5. April. 1595. etatis sue 85.
Principatus sui ix. Mens. vii. die xv.*

EPIGRAPHES ANTIQVA.

Bello undique fervescente pacem servavi, & ex sublicio Rivoalti Pontem complevi. Carcerum Fortia, Procerumque secta ampliavi. Palationes Urbis, & Palma fundamenta ieci.

Princeps adest, qui naturâ & sine lege iustitiam observat, Paschalis Ciconia. Hunc adora; quia à patria enutritus, usque ad senium ei cultum rependet, non legis imperio, sed bonitate naturæ. Dies, Mensis, Locus, quibus Princeps est renuntiatus, Ducem præluere Sanctissimum: Die namque Dominico Mensis Augusti, dum oraret in Templo ex D. Marci Procuratore ad scepra vocatus: mentem referunt Augustam, dominium diuturnum, & religiosum etiam in prophanis imperium. Annos emensus duodecim in tyrocinio Principatus, Patavio præfuit, & pharmaco orationis, urbem

bem sanavit in pestilentia. Cretam summo cum imperio Legatus non solum adversus natantes Barbarorum sylvas, qui cum ducen- tis triremibus, expugnatà Cypro, Iovis patriæ imminebant, elusit: sed Deum ipsum in Eucharistico pane velut alter Simeon excepit in ulnà suà; cum è manibus Sacerdotis Hostia elapsa Sacratissima, ad solum Ciconiam declinavit, testatum volens: nè unum Cico- niam perderet, servasse omnes. Sic alter David, postquàm bello, Cretæ, Patavio in pestilentia, Princeps Patriæ, in fame præsto fuit. Nutrivit eodem tempore serpente Ciconia pullòs, perditis vel clausis facinorosis hominibus, ad quorum carceres marmorea ex- citavit claustra, ut in eis humanitatem ediscerent, quam didice- rant: vel si feritatem, quam assumperant, non exuerent, in illo Amphiteatro velut bestia jacerent. Mare etiam conclusit, undas- que Rivalti, arcuato Monte vel ponte catenavit, ut tacito murmu- re Vndæ plauderent Reginæ Maris. Tantum spectaculum Neptu- nus ipse perfoßis Tridente rupibus non excitasset. Hostem tan- dem prohibere volens externum, gemino propugnaculo, altero in Foro Iulio, clausit Italiæ fauces, eique *Palma* nomen imposuit, & si- gno Crucis munivit. Cephalem altero insulam armavit, ut valvas undique clauderet. Sic diebus plenus, & gloria, Anno Impe- rii decimo, ad Iesuitarum templum, Cornu posuit, ubi receperat.

Andraas Maurocanus Doglion. Vianolus, Io. Bapt. Contar. Sansovinus, Sa- bellicus, Petrus Marcellus, Petrus Inftinianus.

EPITAPHIUM.

*Paschalis Ciconiæ Venetiarum Principis
Memoria sempiterna*

Qui post Remp. domi, foris è dignitate sepius administratam, post Cretensem Insulam, cui per decennium summo cum Imperio præfuit, in Navali ad Echina- das praelio incolumen reservatam, qua causa Cydones illi Statuam in foro E.C. patriæ suæ tandem Princeps mira omnium consensione creatus, eam pariter per decennium tanta assiduitate, & diligentia gubernavit, ut de eius commodis, at- que utilitatibus non primo sinem fecerit, quam animam efflaverit, & ad Superos, cum diu æternitati suæ interfuisset, non sine opinione sanctitatis evolavit.

Obiit Die II. Aprilis M. D. XC V.

Ætatis suæ Anno LXXXV. Mens. X. Dies XXV.

Principatus vero sui IX. Mens. VII. Dies xv.

Paschalis Ciconia ex fratre Nepos mestissimus

P. C.

Nam-

Nummismata Publica.

Per Annos decem, nummismata decē percussit ejusdem formæ, sub eodem Symbolo, Annorum solummodo mutato numero. In fronte vexillum Reipublicæ Ciconia accipit ab Evangelista. De Cœlo Angelus cornu sustinet perpendiculare capiti Principis; ope annuens divinā sustineri diademata Regum. Inscriptio legitur. *S.M. Venet. Pasc. Ciconia D. 1590.* In adverso Crux Redemptoris geminis latronum associata crucibus, sub epigraphe, *Hinc salus & Resurrectio Ann. I.* & sic usque ad X. inclusivè.

Aliud nummisma in fundamentis positum *palma*, in quo Leo alatus cum gladio in sinistrâ, non in dexterâ, ad pacem manutenendam destinata, & armis alienâ. Tenet sub gladio crucem ad cujus tutelam semper vota dirigit.

Leo Mare calcat, in quo semper victor Ecclesiam propugnavit Romanam. Huius in peripheriâ legitur: *Paschale Ciconia Duce Venetiarum &c. An. Dom. 1595.* In adverso exponitur propugnaculum *Palme* ita appellatum a loco ubi situm. Fulget in medio Crux sub epigraphe *In hoc signo tuta.* In peripheriâ verò: *Fori Iulii, Italie, & Christ. Fidei propugnaculum.*

Tertium offero nummisma, sed privatum; de restitutione Ecclesiæ Castellanæ, sub Duce Ciconia. Ann. 1594. Quartum recurrit nummisma, quod cum manum effugerit, sculptum non exhibemus. Inspicitur in eo octavum miraculum orbis, Pons scilicet Rivialti (cujus in extructione nunc quingenta millia ducatorum non sufficerent) Ann. 1591. absolutum insignibus exornarunt Ciconiæ Ducis, sub epigraphe. *Paschale Ciconia Venetiarum Duce, Anno Christi 1591. Urbis Condita 1570.* Curantibus Aloysio Georgio Procuratore, M. Antonio Barbaro Equite, & Procuratore, & Iacobo Fuscarenio Equite, & Procuratore.

MA:

238
MARINVS GRIMANVS
DUX LXXXIX.

*Sexto Kal. Maii die Mercurii 1595. hora xiv. Electus. ut ex sepulchrali
inscriptione in Ecclesia Monialium S. Ioseph.
Principatus virtute partì memoria sempiterna
M. D. XCV. VI. Kal. Maii. Aetatis LXII.
Obiit die 26. Decemb. An. 1605.*

SCHEMA VETVS.

*Vir frugì priscum ævum renovavit: planus communis Regum etiam Bar baro-
rum gratulatio testis fuit. Piratas exegi: excepi Principes. Floruit Respublica
aurea Rosà missà coniungi à Clemente VIII. Pontifice.*

LXXXIX

Vod luctus occupet extrema gaudia, à Grimano di-
sce Principe. Venalicum referrent certamina cam-
po Iacobus Fuscarenus, Marinus Grimanus, Leo-
nardus Donatus Equites & D. Marci Procuratores:
ætate reliquos anteibat Fuscarenus gemino Maris
imperio clarus. Grimanum commendabat vitæ in-
nocentia, dicendi libertas, non fucata eloquentia, Magistratus fo-
ris domique præclarissimè gesti. In Donato morum integritas, fe-
veritas prisca, Respublicæ mira peritia usu rerum comparata feni-
li, in

h, in Magistratibus, & Legationibus. Virtuti etiam adulabatur Fortuna pluribus sanè calculis, sed ad electionem minimè integris. In hoc campo, ex ambientium præstantia distracti suffragatores ad diem decimum septimum, more insolito protraxere Conclave: donec à Sapientibus scripto excitati in Grimano convenire, eo civitatis gaudio, ut furere & insanire populus sedilium publicorum incendio. Urbis lætitiæ lætissimo Princeps respondit imperio, Annona Iustitia, Pace, quas solas optare visa est Natura. In solos Vscoccos mari prædabundos coactus immittere classem sub Benedicto Mauro, unico prælio Mare purgavit, liberumque restituit. Gravior inde in Flumina labor, ut ad litora refluerent pompa minori, nec salum in solum verterent. Fractis propterea eorum cervicibus, Aquam divisit ab Aquis, legemque posuit, nè transirent terminos suos. Gravissimum tandem ab arce Romana fulmen. Imminutæ Pontificiæ auctoritatis suspicio Paulum V. Burghesium in Venetos concitaverat. Irritum reposcenti quidquid in Ecclesiasticos viros, eorumque bona decretum esset; Respublica Majorum objiciebat statuta tempore & usu firmata; ne subditorum delicta impunita riderent, & patrimonia civium distraherentur. His Pontifex replicavit anathemate, quod Sacra nascentis Servatoris nocte dum Hora VI. Senatores ut divino interessent sacrificio in aulam convenerant, eodemque tempore Grimanus Princeps morbo conflictatus agebat animam, Legatus Romanus Horatius Matthæius, detonuit horribili voce, quæ cum ad aures decumbentis intonuit, oppressit; nocte sequenti Princeps expiravit Exuvias saxum excepit in Fano D. Joseph.

Andreas Mauricannus, Petrus Iustinianus, Marcellus, Sabellius, Sansovinus, Doglionus.

Sub hoc Principe cum Rhætis foedus percussum Anno 1603. ut ex superiori nummisimate; cujus in fronte Leo allatus cum gladio evaginato super Crucem, in cujus honorem arma tractat. Ex adverso Insignia exhibet trium Cantonum.

Nummisma publicum.

Marini Grimani V.P. in quo Salvator Christus benedictionem largitur Principi in genibus flexo, versiculum recitanti Davidicum *Benedic anima mea Domino. Marin Grimani. D. An. I.* Eodem tempore Iesus vexillum porrigit D. Marci, Duci humiliter recipienti. Ex adverso Leo allatus, & diademate coronatus in pedes erectus, dextera

240 MARINVS GRIMANVS DVX LXXXIX.
 terà Crucem sustinet sub epigraphe *Sydera Cordis. An. 1595.* & ut vota exprimeret Reipublicæ, & familiæ, quæ in stemmate Crucem gerit assumptam in expeditione Hierosolymitanâ adversus Turcas.

Monetam ibidem habes usualem.

E P I T A P H I V M.

D. O. M.

*Marino Grimano Principi
 Opt. Feliciss. Prætoris Præfecturis Legationibus
 Summis quibusque in Rep. Muneribus egregiè perfuncto
 Qui*

*Annonam adlevavit, Aerarium auctavit, Urbem exornavit
 Ab ipsaque noxia avertit Flumina.*

*Palman Oppidum extruxit
 Ad Christiani Orbis securitatem.
 Motam Galliam Cisalpinam compressit.
 Salutare Reip. fœdus opportunè iecit.
 Pacem Italiæ suavisissimam confirmavit*

Proculit Pius, Prudens

Obiit Ann. M. DV.

Vixit Ann. LXXIII. Mens. VI. Dies XXV.

Ex his X. Imperabundus.

Coniugem habuit Maurocenam Maurocenam, quam publicè coronatam Rosà donavit Aurea Clemens VIII. P. R. ut ex epigraphe sepulchrali in eadem Ecclesia S. Ioseph.

*Diadematis impositi Hilaritas publica:
 M. D. XCVII. 4. Non. Maii. Etatis LII.*

Nummisma Argentæum, & Auræum.

In fronte Imago ejusdem Maurocenæ cornu ornata Ducali, cingulo præcinctæ cujus in medio *Crux*, sub epigraphe *Maurocena Maurocena.* A tergo Corona laurea, cujus in medio legitur *Munus, Maurocena Grimana Ducissæ Venetiarum.* Ann. 1597. cum duabus Rosis aureis, quibus à Rom. Pontifice donata fuit.

-LEO-

LEONARDVS DONATVS²⁴¹

D U X X C.

*Creatus 1605. x. Ianuarii. Obiit 17. Iulii 1612. Principatu;
Anno 6. Mense 6.*

EPIGRAPHES PRISCAE

*Veramque expertus Fortunam, integram Principis faciem praeui, non minus
adversis, quam prosperis clarus. Omina infelicia vana effeci providentia;
potentissimas classes una sola obiecit a mari deterui.*

Venetis nascitur Leonardus Donatus ex patre Io: Baptista, Ann. 1536. Idibus Februarii. Bononiae, Patavii, studiis incubuit, & pro capeſcenda Republica, Historicis omnibus evolutis Latinis & Graecis, Meditationi volens rerum uſum adiungere, totam peragravit Europam; quibus inſtructus, Annum agens 25. Ordinum inter cooptatus Sapientes ſententiam ſuam non ſemel Senatui expoſuit oratione ſenili, rationumque pondere gravi, inde exordiens, ubi alii finem imponunt. Arcana rimatus terreſtria, maritima, eiſque in commentaria collectis, quaſi in caput tanti corporis

poris seipsum efformaret, Aedilis creatus (Provisor iste Communis qui cum suffragio Senatum ingreditur) cum in eo munere operam daret, ad Philippum II. Hispaniarum Regem Legatus tempore sane difficillimo, quo Selymus Turcarum Imperator Cypri Regni cupidus, Venetis bellum indixerat, adornata oratione foedus promovit, quod postea Romæ juratum inter Pontificem, Venetos, & Hispanos, cuius fructus victoria, ad Echinadas parta Anno 1571. quæ in Turcas Christianam servavit Rempublicam, qui captâ Cypro Orbem mente vorabant universum. Restitutus in Patriam, Præconsultorum continentis numero exceptus, unâ cum Io: Maurocæno Card. S.R.E. futuro, ex S.C. apparatui præfuit, quem in honorem Henrici III. Gallorum Regis Venetias advenientis, magnificentissimè instruxit Respublica. Annum supergressus vix 40. inter Consilii Sapientes exceptus (dignitas quæ senibus & sanioribus tribui solet) Legatus abiit extraordinarius ad Rudolphum Romanorum Regem, quo Venetis, reconciliato, lascivire desiit Mehemetis ferocia. In patriam restitutus, cum ad placandam Nemesim supernam, lue scæviente, Mocenicus Princeps Redemptori vovisset Basilicam, nec de loco convenirent Patres; Donati prævaluit sententia, ut in eâ Urbis parte, quam Iudecam vocamus, excitaretur sub Cappucinorum custodia. Ad septem subsequenter missus Pontifices, cum Greg. XIII. jura retinuit Patriarchatus Aquileiensis, donec eius obitu controversia decubuit. Sixtum V. irarum plenum adversus Senatum, quia Henricum IV. Navaræ Regem, ab eodem Sixto extra Ecclesiam positum, primus omnium Regum, propter obitum Henrici III. Regem Galliæ salutasset, reconciliavit; eoque impellente Papa Evangelium promovens, non imperium, Massilienses se ultrò dedentes reiecit, Henricum expectans ad poenitentiam; qui postea fidem professus Romanam, servandam posteris transmisit incorruptam. Ab hoc Pontifice Insulam oblatam Brixiensem, & in proximâ promotione purpuram, respondit cum Evangelio: *Manete in vocatione quâ vocati estis.* Eum Urbanus VII. Gregorius XIV. Innocentius IX. Clemens VIII. non tam gratulationis causâ, quàm arcana ferentem Christianæ Reipublicæ audierunt cum voluptate, sustinuerunt cum patientiâ, & usque ad censuram oranti aures præbuere gratissimi. Clemens VIII. Reipublicæ subiratus ob Sciaræ exterorum Principem, & Romanæ inimicum Ecclesiæ, inter Centuriones receptum Reipublicæ, auditâ excusatione à Donato propositâ mitigatus, ne absque causa appareret iratus Oratorem dimisit vindictam poscens, quam non exigere jam decreverat. Bacchantibus interim in Pannoniâ Turcis, Veneti qui eo fines possident

possident latissimos: in Carnis, per quos olim ingressi Barbari penitiora vastarunt Italix: Donatus censuit, ut quamprimum propugnaculum erigeretur, ad cuius deligendum locum opportunum, cum aliis missus, in Foro Iulio Palmam erigi curavit, quæ inter præcipuas Europæ arces recensetur, Fidei propugnaculum, & Libertatis. In hoc æstu, extincto Amurathe, designatus Donatus qui pacem instauraret cum illius successore Mehemete II. mori etiã contigit Principem Paschalem Ciconiam, fastigium præstantibus Iacobo Foscareno Illyrici legatione, gemino classis imperio, ac Ducæ Cretensis claro, nec non Marino Grimano. His Donatus accessit, tantis legationibus ultra Brixensem Præturam meritus, ut difficulter agnosceres, in quem summus honor incumbere. Divisis propterea suffragiis cum protraheretur electio, opus fuit publico decreto Electores monere, darent Principem. In hac sinuosa Comitiorum sorte, licet major suffragiorum pars Donato obtigisset, quæ uti alios à culmine adipiscendo avertebat, ita ad illud consequendum sibi minimè sufficiebat, ad suos conversus gratias egit de eorum benevolentia, quæ nè Reipublicæ officeret, Principem pro suo eligerent arbitrato, rogavit. Quibus dictis, non semel in suffragia itum: Grimanoque tandem dignitate collata; Donatus Byzantium abiit, ubi foeliciter confirmatâ pace, per id tempora rediit, quibus, Henricus IV. armatus irruens in Carolum Emanuelem Allobrogum Ducem, Salassios reposcebat. Allobrogum ex adverso propugnante Hispano cum 30. pedibus, ac quatuor equitum millibus, cuius tutelæ specie cum pacem Italix turbaturus dubitaretur Hispanus; oppida communire decrevit Respublica, legato cum supremâ facultate Donato, qui continenti præfesset. Munitis itaque oppidis, centuriato milite, validam tutelam adversus irruentes disposuit eâ tamen sumptuum moderatione, ut magnam auri partem in restaurandis propugnaculis acceptam, errario restituerit quemadmodum & in Byzantina legatione contigit, in quâ Barbarorum sitim auctoritate, & maiestate magis explevit, quàm auro. In hac novissimâ legatione, laborum assiduitate supra vires fatigatus, missionem à Senatu impetravit, ex eoque tempore domi, orando, consulendo, tantâ animi contentione incubuit, ut ipsa fenestus, quæ vocem, vires mentis & corporis rapere solet, nec frangeret, nec debilitaret. Mortuo tandem Clemente VIII. ob novas difficultates exortas inter Venetos, & Paulum V. ad hunc Legatus, priusquàm itineris se comitteret; Dux moritur Grimanus, eique urbe acclamante universa, Donatus substituitur 4. Idus Ianuarii, postera die inauguratus, dum superstitioso discordiæ omine pueri in ingressu palatii,

Q 2 globu-

globulis niveis, postea faxis certando, vexillum perfregerunt Reipublicæ. Nec longè referatis literis Pauli V. (Pontificatum iste suum ab Interdicto auspicatus fuerat in Venetos) quas in obitu Grimani Principis legere renuerant, imò Collegio abstinerant, ne anfa daretur Mathæio Nuntio Apostolico, Vni & Quadraginta Virali Concilio, juxta mandatum, denuntiandi, ut tanquàm Interdicti ab electione novi Principis abstinerent. Iterarū summa erat, ut sub poenā anathematis ipso jure infligendi, latas leges revocarent, Clericos carceri datos Romam remitterent intra 24. dies, quibus elapsis, Venetos excommunicatos pronuntiabat; tribus aliis transactis, Imperium omne Venetum Interdicto subiciebat Ecclesiastico. Sententiam hanc prælo excudi Pontifex iusserat. Quo cognito Senatus, ne acciperentur, prohibuit, iussis Ecclesiarum Prælati sub poenā capitis in Religionis cultu nihil innovare: Iesu tantum sodalitiū homines visi aliquantisper nutare. Qua postea ratione, Pontificio obsistendū foret edicto, cum diversæ opiniones recurrerēt; Principi placuit, *sola Obsestatione fulmen declinare*, datis literis nomine Leonardi Donati Principis ad subditos, quibus eos certiores faciebat, *mentem esse Reipublicæ, in avitā Religione persistere Catholicā & Apostolicā, ac consuetum in Romanos Pontifices studium, obsequium, Maiorum exemplo exhibere. D. O. M. exorarent, ut Pontificis flebat animum, & ad equitatem cognoscendam permoveat.* Dum hæc fiunt, Ascendentis Servatoris recurrit solemnitatis, restituti Alexandri III. Reipublicæ gladio, memoriā celebris. Bucentaurum conscendit Princeps cum Senatu, latera stipantibus Oratoribus Regum, ipse met Horatio Mathæio Pauli Nuntio; qui verecundiā perfusus, cœpit pauca profari. *Concordiæ adhuc locum esse, si aliquid remitteretur.* Cuius verba in Senatu recitata, responso excepta sequenti. *Ingentem ex Pontificis insueta agendi formā molestiam percepisse Rempublicam; indignè cum eā actum esse: ceterum si anathema sustulerit Papa, de rebus agere non recusaturum Senatū.* Adiecit Donatus Princeps, *neque minis, neque anathemate cum Principibus agendum, periculorum impendentium culpa immunem fore Rempublicam: iam in vetera illius instituta, leges, fundamenta impetum factum, de hisque profligandis tentatum.* In hoc error versatur, Matthæius respondit. Temporalem Iurisdictionem Reipublicæ eripere non cogitat Paulus: leges tantum adversus Ecclesiasticam Immunitatem conditæ, ut tollantur, postulat. Adiecit Donatus. *Iam se aetatem in maximarum rerum negotiis excepiisse pertractandis, multa Roma difficillimis temporibus cum Summis Pontificibus pertractasse: neminem anathematis fulmen nè in minores quidem Principes vel intorsisse, vel arripuisse.* Cum Matthæius. *Christi tandem Vicario obtemperandum esse.* Illico Princeps. *Libenter obtemperabimus, si ea quæ Christus iussit, præcipiet.* Postridie postulato discessu

discessu Matthæius Romam abiit. Princeps typis excusam obstationem insignioribus Urbis locis affigi mandavit: datis literis ad omnes Imperii urbes, quibus quæ inter Rempublicam, & Pontificem contigerant, significavit; ad eorum bona, vitam, existimationem tuendam, vires, opes congregare Rempublicam, in Deo sperarent. Hæc à singulis oppidorum Magistratibus in publicis civium coetibus perlecta, mirum! quàm cunctorum animos inflammaverint, omnes certatim opes, fortunas offerre. Legati, qui ab universo Venetorum imperio Principatum Donato gratulaturi accedebant in Urbem, gratulationibus oblationem miscentes, vitæ, fortunas Reipublicæ devovebant. Nec minor in Ecclesiasticis viris obsequens animus inspiciebatur. Soli Theatini, Capuccini, & horum Antesignani Iesuitæ, qui Brixia se motus excitaturos Paulo promiserant, cum turbas invexere non permitterentur, urbe excesserunt viri alioquin prudentes, qui nunquàm imprudentius peccaverunt. Propterea à Patribus castigati, lege latà, *ne amplius reciperentur*. Pace itaque desperatà, cum omnia in bellum erumperent; insidiis Duce ipso appetito, cujus consilio cuncta dirigebantur, Cardinalis Ioieusa ab Henrico IV. Gallorum Rege Venetias missus, ut pacem omni meliori modo restitueret, Hispanis ipsis non dissentientibus, qui in spem, causam Pauli suam fecisse fingebant, post varias concertationes tandem conventum, *Vt Religiosi, qui vinculis detinebantur, in gratiam Regis, Pontifici traderentur. Papa Interdictum revocaret. Legatum Veneti Romam mitterent, qui de amoris censuris, deque viâ ad amicè tractandum patefactâ, Pontifici gratias ageret. Quicumque in hisce contentionibus Rempublicam scripto defenderint, nil detrimenti patiantur.* Sic omnia in pristinū restituta exceptis Ignatianis, quos remittere, intercedentibus Hispanis & Gallis, Senatus apertè negavit.

Pace restituta, in piratas Princeps arma direxit, Legato Io: Bembo qui ab Vscocchis prædas reposceret & vindictâ. Ipse autè quasi per otium, postquàm publicis vacasset negotiis, & quietis causâ se in Musæum recepisset, animi correptus deliquio, ad Superos transit sedendo. Princeps qui in administrandâ Republicâ ut parem non habuit; ita in professione Religionis Catholicæ, Sacerdoti propior quàm Principi, exomologesi semper paratus sanctè mori, abiit Deo & Patriæ totus intentus. Religionem, pietatē Optimi Principis Tabulæ testetur novissimæ pro heredis institutione ab eo facta

In nome del' Onnipotente Dio Padre, Figliuolo, e Spirito Santo, Trinità indivisa, il cui altissimo nome humilmente invoco, acciò che si degni di assistermi nella ordinatione di quanto scriverò qui sotto essere la mia ultima volontà. Nell' Anno della nostra Salute 1612. Adi 18. Maggio in Venetia, nel Palazzo publico della nostra residenza Ducale, dell'età nostra septuagesimo septimo entrante, &

della presente nostra dignità Ducale di Principe di Venetia, septime en-
trante.

*Concede mihi Clementissime Domine mortis horam, quæ sit anima mea salu-
taris, ne derelinquas me Domine Deus meus, ne discesseris à me purissima Vir-
go, Beatissima Mater, & Sancti Dei omnes intercedere dignemini pro meà om-
niumque salute.*

Laudatum in funere à Mausoleum excepit in Eccle-
sia S. Georgii Maioris, cum frequenti epitaphio.

*Leonardi Donato Venetiarum Principis Ossa eius iussu hic condita sunt. Qui
totius sue vite cursu summa semper integritate, continuisque laboribus transa-
ctæ nihil carius unquam habuit, quàm patria libertatem, Reip. Publicæ decorem,
& commodum.*

*Vixit annos 76. Mens. 5. Obiit Anno Domini M DC XII. Sui Ducalis
Regiminis Anno 6. Mense 6.*

*Andreas Mantovani non solum in historia, sed in vitâ eiusdem Leon. Dona-
ti ab eo exarata. Doglion. Vianolus, Io: Bapt. Contar. Sansovinus, Sabellicus.
Petrus Marcellus, Petrus Iustinianus.*

Nummisma publicum.

Cuius in fronte Princeps vexillum recipit ab Evangelistâ, mo-
re solito. S. M. V. Leonard Donato Dux. P. C. nomen Præfeti officinæ
monetariæ. In aduerso Idem Marcus Evangelista gladium exhi-
bet Reginæ Maris Venetiæ, lancem tenenti æquilibratam sub epi-
graphie, *Rectum iudicium diligam* An. vi. usque enim ad Annum sex-
tum, idem repetivit nummisma, numquàm mutato symbolo,
quod huic Principi una esset præ cunctis Iustitia.

Monetas ibidem habes usuales pag. 241.

M. ANTONIVS MEMV²⁴⁷S

D V X XCI.

*Creatus x. Cal. Aug. 1612 obiit 31. Ianuarii 1615.
cum sedisset An. 2. Mens. 6. dies 9.*

PRÆCONIVM VETVSTVM.

*Domini iustus, foris ferox Piratas exegi, bella externa sustuli. Pacatà Italià,
Aquilas terrui Leo, mox Columba reduxi. Servavi, & propagavi Imperium.*

Ari merito aspirantibus ad diadema M. Antonio Memo, Antonio Priolo, Io: Bembo, Io: Mocenico D. M. Procuratoribus, in eo suffragiorum æstu ad Memum Fortuna declinavit, cogente forsan Natura, quæ Memum supra ceteros erexerat ab humero & sursum. D. Iacobi luce inauguratur cum Annum explevisset septuagesimum eà morum humanitate, & corporis maiestate, ut veluti Princeps coleretur antequàm esset. Armavit illicò in Vscoccos, qui pyratìcà rabie Venetos contra Ferdinandum Archiducem Austriæ concitaverant gravissimorum scelerum minimè vindicem. Georgio Danicichio Duce,

Q 4 Hic-

Hieronimum Marcellum pro Maris libertate excubantem inopinatà perfidià ad Bescham, vinculis strinxerant. Antonium Georgium promissà deditione deceptum, Seniam in nationis ludibrium traduxerant. Christophorum Venerium in Mandrà Pagi insulæ portu cum trireme agentem furtim interceptum occiderant; occisi sanguinem circumlatum ex pateris biberant, cor coxerant, devoraverant. Non propterea Senatus humanitatem exuerat, belluas, grassantes leniebat officio, provocabat gratiis, ut ad poenitentiam excitaret. At cum omnia incassum; militem conscribi mandavit. Turbas interim augebat Emanuel Sabaudus ob principatum Montisferrati, quem vacantem aserebat ex morte Francisci Mantuani Ducis: armatamen ponere coactus, tutelam gerentibus Veneris & Hispanis Gonzagæ Domus. Inter tot Belli faces Princeps exstinguitur, marmoreo exceptus monumento ad ædem D. Georgii.

E P I T A P H I V M.

*Marco Antonio Memo in regendis populis singulari summa urbis, & Orbis
letitia ad Ducatum Venetiarum evecto, Petrus, & Marcus Antonius ex Tribuno
Memo pronepotes, & heredes Patruo digno fieri curarunt.*

Vixit Annos LXXIV. in Ducatu III. Menses III. dies VI.

Obiit XXVIII. Octob. M. DC. XV.

Andreas Manrocenus, Petrus Infinitianus, Marcellus, Sabellicus, Sansovinus, Doglionus.

I O. B² E M B V²⁴⁹ S

D V X X C I I

*Mense Novembrio Anni 1615. electus, obiit 1618.
die 19. Martii.*

ELOGIVM PVBLICVM.

*Sero perveni ad regimen, Togatus onustus honestatum insignibus, palutatus
postea Terrà, Marique bellavi Pacis communis causà, laurus & palmas mes-
sui, abegi cupressos. Pax floruit.*

X C I I

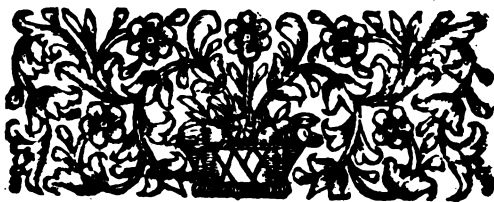
Oannes Bembo Augustini filius & filiz Alber-
ti Bassi Nobilis popularis, cuius heres possessionem
subiit Palatii amplissimi ad ripam Blasii, cum ga-
zà prædivite, quâ antiquæ familiæ splendorem
restituit. Tyrocinia Martis edoctus Ducibus An-
tonio Canali, & Sebastiano Venerio; Trierarcha
Venetum vindicavit pudorem, raptam à Turcarum classe trire-
mem per glandium tempestatem remuleans. Ad Echinadas insu-
las illius victoriæ particeps, quam ipsi Superi, Septima Octob. an-
nuatim celebrant: Vscoccorum etiam sanguine, iustâ Nemese pa-
luda-

Iudamentum purpuravit: In Romano dissidio, gladio accinctus sed absque cruore, leges servavit patrias Sedi Romanæ diversas, sed non adversas. Ex D. Marci Procuratore Princeps assumptus clangore bellico, & classico strepitu contra piratas (qui aulico favore procaces animum attollebant, & criminationibus nostris inconcussi debacchabantur) in Archiducates urbes, ubi non pauci Dynastæ prædonibus patrocinebantur, signa decrevit, Gradiscam Styriæ oppidum, ad motis castris circumfedit; dumq; ibi, tesselatâ fortunâ dimicatur: novum bellū Petrus Toletanus Mediolani Gubernator, & Petrus Dux Ofsunæ Prorex Neapolis ambo nomine, & odio pares in Venetose excitant; ut undique distracta Resp. iniuriam propulsare prohiberetur. Favit, fovit Fortuna. Æquor, Ventus piraticam potius, quàm bellum Hispanorum, occupatis per eos pluribus onerariis, ex Syriâ redeuntibus. Deditioem meditabatur ex adverso Gradisca, cum à magnis concordiz arbitris Ludovico XIII Gallorum Rege, & Carolo Allobrogum Duce pacem obtinuit: quâ contentus Bembus, ut eâ frueretur scilicet, ad Cœlos emigravit Anno Principatus secundo, Mense tertio, DD. Io: & Pauli exceptus contubernio.

Vianolus, Io: Baptista Contarenus, M. S. in Bibliotheca Cornelia Piscopia, cui titulus Corona della Nobiltà. Opus Zilioli.

N V M M I S M A.

Publicum geminum, cuius in fronte *S. Marcus Ven.* sub epigraphe *S. M. V. Ioannes Bembus.*

NICOLAUS DONATVS²⁵¹

D U X X C I I I.

Electus Mense Aprili 1618. præsuit dies 40.

S C H E M A V E T V S.

E Senatore Dux. Ortum bellum ex male sana pace suscepi, & sustinui: vim & insidias compressi, repuli, vitavi constans, causasque quadraginta diebus, quibus solis præsui, Rempublicam servavi auxi, ornavi.

X C I I I

Appa Geographica grandem inspice plagam lector, quadraginta scilicet dierum curriculo fastos æternos Nicolai Donati. Civis numeros omnes in Magistratibus cum absolvisset, publicam utilitate contentus, Throno vacante, etiam cum Procuratoribus D. Marci in arenam descendit & vicit, titulo meriti, non dignitatis. A Pace, Principatus exordia, quam cum Austriacis initam Populo significavit. Insidias inde Ossunæ Pro Regis, & Alphonsi Quetzæ Hispani Oratoris, uno momento detexit, percussit; excubantibus ad illius urbis custodiam Divis, quam in medio aquarum Deus posuit Fidei Firmamentum. Infatiabilis Ossunæ animus postquam

quàm repetitis insidiis, corruptis militibus urbes, classes invadere tentasset, ipsam in urbem perduellium immisâ catervâ (Burgundiones illi ferè omnes & Galli) publica, privataque ædificia rimari mandavit; Insularum, pontium, Canalicum situs, structuras, latitudinem, profunditatem diligentissimè observari, super quibus, in secretioribus Quevæ conclavibus, noctu conveniebant apparitores meditantes, quomodo Armamentarium incenderent, Aerrarium subruerent, pontes interscinderent, pyrio pulvere, eadem tēpore, compita platearum obruerent, ne cives sibi accurrerent auxiliores. Domos, propterea & ditissimas officinas occultis signaverant characteribus, ut eas expilarent, ditissimos ex optimatibus interficerent, ac Venetam libertatē nocte obruerent sempiternā. Nauticum solumodo expectabant apparatus, quem sub imperio Haillot Angli piratæ Ofsuna adornaverat in subsidium coniuratis, qui Turrim Marciam ascendebant quotidie, ut eius specularentur adventum. Dum hæc perfidē alto premuntur silentio; vox cælitus emissa Ofsunæ classem partim à piratis captam, partim naufragio dispersam, quæ fustim in Adriacum irrepserat, evulgans excitavit Patres triremes in altum ducere, cum quibus duo ex primoribus coniuratis enavigare coacti: reliqui in autumnum opprimendæ civitatis distulere consilia. Interim duo ex eis Gabriel Montecassinus, & Balthasar Iuvenus nobiles Galli, vel Numine impellente, vel sceleris executione diffisi, serie conspirationis detecti; per nota symbola socios in tabernis meritoriis latitantes & domiciliis, Consilio decemvirū prodidere. Quæstione decretâ, laqueo, ferro, Aquâ puniti, extincti publicæ libertatis hostes. Deo Servatori, ac vindici gratiis actis, qui sedem Evangelistæ voluit immunem. His solutis, Donatus Princeps illicò in Cælum abiit, nè triumphum uni Deo debitum usurparet, qui solus excubaverat ad Venetæ libertatis custodiam. Obiit de Animâ, ac Republicâ æquè sollicitus, vocibus intermixtis hanc & illam commendando, imò cum Regio carmine, *Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit eam.* Corporis exuvie ad D. Claræ templum Muriani positum, Resurrectionem expectant, sarcophago exceptæ temporario.

Sanfocinus, Io: Baptista Contarenus, Andreas Maurocannus, Petrus Marcellus, Doglionus, Vianolus.

EPITAPHIVM PAPYRACEVM.

Hac tumbâ

Incliti ac Sapientissimi Principis ossa Nicolai Donato iacent, dum illi dignior erigatur.

Nummisma nullum percussit cum in Principatu vixerit
solumodo dies 40.

A N-

ANTONIVS PRIOLVS²³³

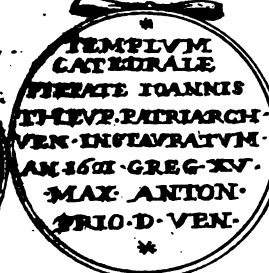
D U X X C I V .

Electus Mense Maio Ann 1618. obiit die 13. Aug. 1623.

cum sedisset An. 5. Mens. 2. dies 29. etatis sua 75.

EPIGRAPHES ANTIQVA.

*Rex pacificus: Magnificus excepit Leonoram Imperatricem, Vallis Tellinatu-
malus sedari, eamque Petri clauibus subiectam reddidi.*

Thronum praeferat Antonius isdem artibus, quibus Rempu-
blicam procuravit. Omnium prima Rostra plausere Roma-
na,

na, ubi lingua Pontificem exarmaverat, & Petri claves fixerat eloquentiæ clavo. Subalpina missus in castra, ubi maiori animo quam damno bellum gerebatur inter Ferdinandum Græciensem Archiducem & Venetos, Sabaudum & Insubres; rumorem in Hadriaco augente Ossuna Neapolitano ProRege (Hispanorum namque Germanorumque bella iisdem geruntur auspiciis, submittentibus istis ferrum & sanguinem; illis consilium, & aurum) pugnavit fortiter. In Istriam Legatus juxta quam hostili classe Ossuna mugiebat; hoste fugato, navibus fretum insedit, ut ex Hispaniâ navigantem pluribus allisam syrtibus pacem exciperet, firmavitque Vigiliæ, ubi de suâ assumptione certior factus, cum olivis & palmis, remeavit, occurrentibus duodecim Patritiis, qui ritu solemni comitarentur in aulam. Per lustrum regnavit, etiam post obitum sine querelâ. Eius exuvias sepulcro exornarunt Filii in Ecclesia S. Laurentii, Matthæus Cardinalis S. R. E. Agustinus Episc. Bergomensis, eiusque filia, nurus Ducis Io: Cornelii.

Nummismata publica.

Quinque percussit. Primum An. 1618. cuius in fronte Evangelista Marcus vexillum porrigit Duci in genibus flexo, cornu redimito. *S. M. V. Anton. Priol. Dux. T. B.* nomen præfecti officinæ monetariæ. In adversâ parte, Archangelus cum lilio in sinistrâ salutat Mariam Virginem Matrem. Infra Venetiæ sedet Regina Maris, Leone latus eius stipante, Cornu iustitiæ Principis, qui ibidem flexis genibus opem implorat Deiparæ, pro bono regimine, cuius in sacro nativitatis die electus fuerat. In peripheria verò. *Ave semper virgo*, unâ cum Angelo insonat Princeps. *Ecce Ancilla tua*: unâ cum Virgine matre alia consonat virgo Venetiæ. *Anno L.*

Secundum nummismatis frons eadem, ampliato Annorum numero 1619. I. R. Præfecti nomen Monetarii. Ex adverso stat Christiana Religio innixa Cruci dexterâ Cælum annuens; quia non humanum inventum, ut Mahumetarum est Superstitio, vel Romana fuit Idolatria. Eius epigraphes. *Meliora supersunt An. II.* quod Fidei virtute meliorem semper sui Principatus speraret fortunam.

Tertium nummismatis frons eadem ampliato Annorum numero 1620. mutatoque Præfecti nomine Monetarii. Ex adverso, triumphat Christus resurgens, & super sydera scandens cum Crucis vexillo; Ad pedes jacet Leo allatus cum libro aperto, pacis symbolo sub epigraphæ, *Omnia Deo & Patriæ Ann. III.* quod hæc Principum vota.

Quartum nummismatis idem posticum & frontispicium, quod in primo.

ANTONIUS PRIOLVS DVX XCIV.

235

primo, numero Annorum solummodo mutato 1621. Anno IV. C. D. nomen est Monerarii Præfecti.

In quinto nummismate mutato Anno 1622. An. V. Z. A. & Præfecti Monerarii nomine, stant imagines tertii nummismatis, mutata epigraphe, *Si Deus pro nobis, quis contra nos.* Toto namque suo Principatu, nullam passus incurfionem hostilem.

Sextum recurrit nummisma, sed privatum instaurationem exhibens Templi Castellani factam An. 1621. Duce Antonio Priolo, ut in eo legitur: *cuius in fronte Petrus Princeps Apostolorum cum clavibus, sub epigraphe, quæ sit instaurationis argumentum Bernus Hierusalem geminis edificabuntur.* Ibidem insignia visuntur Theupuli Patriarchæ Venetiarum.

FRAN-

²⁵⁶
FRANCISCVS CONTARENVS
D V X XCV.

*Electus die 8. Septemb. Anno 1623. Obiit die 6. Decemb.
Anno 1624.*

VETVS ELOGIVM.

*Brevi vita / pei intercessit magnarum rerum, quæ publica intra expectationem
manferunt, vix fuit, quàm desit.*

Crandem Animam ne mireris; cujus in educatione
convenire concordēs Ars & Natura. Ducem ex-
hibeo excelsū, qui universam peragravit Eu-
ropam & Asiam, ut Magni Principis Idæam col-
ligeret. Romani, Germani, Angli, Turcæ non se-
mel Legatum passi, audierunt, exaudierunt vel inviti. Biscoram
Paulo V. Christi Vicario, duobus armato gladiis oravit ferociter;
sed quia pro Lege, & Rege à Clericis nil impetravit. Laudavit Pon-
tifex eloquentiæ stylum, sed quia iste audire non exaudire decre-
verat, solum ad pompā Legatum admisit. Die ortus natali Deiparæ;
hæc creditur filio suo prænsasse honores: quod dignitates om-
nes

FRANCISCVS CONTARENVS DVX XCV. 257
 nes dignitates etiam cum Principatu eodem fuerit sortitus die :
 Adhunc Principem cum venissent gemini Reges; Abissinorum
 Regis filius, & Sigismundus Moscoviæ, Rex Poloniæ futurus co-
 gnoverunt, alibi Principes nasci, Venetiis fieri. Obiit Franciscus
 dolens & quærens, non quærens Reipublicæ mala, quæ ex Rhetiâ
 prævidebat Anno primo, Mense tertio sui Principatus ad D. Fran-
 cisci quievit, more Regio. *Lucens enim Principes etiam in tenebris, &
 umbra Mortis.*

EPITAPHIVM.

*Franciscus Contareno Venetiarum Princeps
 Priscis moribus, Prisca Virute, nova facundia
 Bonus Civis, gravis Senator, pius pater
 Merito prius, quam dignitate Princeps :
 Non opinione, aut fortuna, sed suapte virtute
 Principatum nactus
 Rebus domi, forisque præclarissimè gestis
 Decem Legationibus apud maiores Orbis Dynastas
 Dignissimè perfunctus
 Vel nolens, & invitus tanta Reipublica præsit
 Vixit in Principatu An. I. Mens. III.
 Obiit An. sal. M. DC. XXIV. die 6. Decemb.*

Nummisma Publicam.

Anno I. & II. percussit sed sub eadem epigraphe, Anno tantum
 mutato. Eius in fronte Marcus Evangelista vexillum porrigit
 Contareno Duci. S. M. Ven. Franc. Contareno Dux. Ex adverso legitur.
 Franc. Contareno Principis An. I. salutis 1623. ab urbe condita. 1203.

A

IO

258
I O. C O R N E L I V S
D U X X C V I

*Electus die 16. Maii Ann. 1624. obiit die 23. Decemb.
 Ann. 1629.*

EPIGRAPHE ANTIQVA.

*Vallem Tellinam mea opera liberaui reddidi. Frenavi externorum audaciam
 Adansuam iuxta armis, pecuniis, commocui. Restanti fortuna restiti, & statum
 extremum evasi.*

Thronum scandit Io: Cornelius, de purpura, vel diade-
 mate nulli debitor; cum absque ambitu per omnes
 Republicæ gradus ad Thronum ascenderit sem-
 per invitus. Veronæ fidelis, Bellicosæ Brixie, Docti
 Patavii moderatus habenas, fasces tandem stringit
 sed quali officii, non Regni, licet ex eâ familiâ, quæ Patriæ terrena
 contulit Regna; morum innocentia præfatus coelestia. Refracta-
 riis civibus, & malè parentibus nil maius minari sciens, quàm se se
 abiturum e Regno; ad vulnera venit, solum cum surrepentibus
 vitiis Georgii Fratelli, in tyrannidem versa esset Insula Crætæ, cræ-
 foque Divina providentiâ tyranno, libertatem Insulæ restituit, In-
 sulam

fulam sibi. Imperium suū cum maximum crederet, & sine Iustitiā Iovem ipsum non posse in Cœlo consistere, libentissimè annuit Georgium filium suum (qui Renerium Zenum unum ex Trium-
viris Excelsi Consilii securi perculserat, quia Venetā libertate Du-
cem ipsum increpasset indulgentem, & quasi vitiis Georgii pa-
trocinantem) ex albo proscribi expunctum patritio, memoriā
expositā, quæ licet deleta marmore, in historiā perseverat, ci-
tra tamen iniuriam Corneliz Gentis; cum & Cœlum sua pa-
tiatur phænomena. Obiit Princeps ut vixit, Sapiens, iustus, pius,
plus Patriæ, quàm filii Pater. Mausoleo excipitur apud Clericos
Regulares S. Nicolai de Tolentino quod ei excitavit generosa pro-
pago Franciscus gener Antonii Prioli Venetiarum Principis &
Georgius frater, Equites ambo. M. Antonius Abbas & S. M. Primi-
cerius, ac Frider. S. R. E. Cardinalis.

E P I T A P H I V M.

*Ioanni Cornelio Venetiarum Duci Inclito
Iustitia, ac pietate conspicuo
Prima verè Soloni sapientia, Mecenate supremi Adriatici casus Apollini,
Qui post Verona, Brixia, Patavique præfecturas optime gestas
Post Proc. dignitatem, Altioraque Reip. decora
Tandem meritorum dives, solum maiestatis ascendit,
Quo per lustrum, & menses aliquot feliciter illustrato,
Obiit tandem Anno Domini M. DC. XXIV. Etatis sue LXXV.
ut cornu eius in terris eximium, Cælesti exaltaretur in gloria,
Mausoleum hoc,
Quod Franciscus filius erigere in amoris signum decreverat,
Federicus Nepos gratissimus adimplevit,
Anno salutis M. DC. Lvi.*

Nummis masā publica.

Quinque occurrunt usque ad Annum quintum inclusivè, quo-
rum omnium in fronte Princeps sinistra vexillum tenet ei obla-
tum ab Evangelista Marco; dexterā pectus tundit, sub inscriptio-
ne S. M. ven. Io. Cornel. D. D. B. In adversā parte Princeps cornu posito,
flexis genibus Crucem adorat in altari positam.

²⁶⁰
NICOLAUS CONTARENVS
D U X XCVII

Creatus die ... Ianuarii 1630. Obiit 2. Aprilis 1631.

EPIGRAPHE PRISCA.

*Natus ad sublevandam patriam peste, fame, bello afflictam ad defendendam
Mantnam armis oppressam: quam si minus obsidione liberare non potui,
Grenuë inui, & captam, direptamque recreavi, & iugo servitutis exemi.*

Charitati, Pesti, Bello superstes, quam saturaverat,
quam sanaverat, quo vicerat Nicolaus Contare-
nus ad Thronum vocatur. Pace partâ Foroiulensi,
productis ad Tirolum finibus, superatis hostibus,
quos ipse ferro, iudicio Deus, ignaviâ illi seipfos
confecerant. Intestina Quinquevir designatus dissidia tollere,
quæ Decemvirum inundante auctoritate gliscebant; Officium eo-
rum, quos à Secretis appellamus, cum perpetuum esset, ad bien-
nium restrinxit. Decemvirum antiquam facultatem decreta ab-
rogandi Supremi Consilii, quæ conditionibus, vel suffragiorum
non adscripta numero, sustulit, delevit. Auctoritatem Decemvi-
rum coercendi Patritios in Criminalibus, confirmandam cum
expo-

exposuisset. Comitibus, ob contradictionem Rainerii Zeni, nutantibus, & in negativam inclinantibus Patribus, ut Excelsi Magistratus censuræ delicta subjicerentur minora, nè deterioris conditionis essent patritii, quàm populares, quorum crimina non semper inquirebant Decemviri; consensu suggestu, ad leges provocavit avitas, quibus, *Obsequio alternante & Imperio, Patritii, qui hodiè regunt, reguntur in crastinum, & veluti Astra omnes in Cælo fulgent Reipublica vario tamen aspectu, Lumina quandoque maiora & subalterna annuali, vel Lunari absoluto ecclipsantur regimine. Consilii Maiestatem replent oppido Decemviri, sed temporanei, non perpetui, & vestrum quilibet recurrere valet ad gradum. Vnde ergo tantus horror iustitia, & odium? quasi studeamus impune peccare, & iudicem tollere, qui nos corrigit & emendet? Legum severitate sublatà, Iudicis maiestate remota, quale libertatis praesidium, quale honestatis refugium? Filiis, Filiabus, coniugibus nostris, si rigorem non timeant otiosi, procaces, prodigi, feroces, nec famam templum servabis, nec thalamus pudicitiam edocebis. Soli Decemviri, terrore nominis adversus lascivientes, dignitatem manutinent familia, ipsamque disflant peccandi cogitationem. Pœnas nobis cum minuire conamur, provocamus iniurias. Hac nobis aequalitas; Iniuriam haud pati, sed minime inferre. Absit à vobis, ut fortiores vinculis coerceantur laxioribus, & pœnas exprobremus duriores, vel severa iudicia. Atrociora delicta non meminerunt Legislares antiqui quasi non cognita, & inaudita. At nostri vel levissima culpæ rigida obicere flagella, ut his firma staret innocentia Reipublicæ. Fœlix patria, fœlicissimi populi, admirabile Imperium, cui pro lapide angulari leges, & pro coronâ libertas: in quâ Optimates exemplo præcurrunt, & potentior solum qui melior. Patres! uti cum Principibus gloria certamus aequali: Imperii sit tantum nobis, quantum satis pro animi moderatione, Libertatis duratione; ut ceteras antecimus Respublicas, ita hodiè adversus nos ipsos statuendum Imperium. Aliis imperare etiam Reges non ignorant: Sibi ipsi imperare, Veneta debet esse Reipublica; Quæ hodiè in unum congregata, cunctis plaudens suffragiis, Deo grates reddat pro imperio, eodemque tempore libertate sibi collatâ, Iustitiæ seipsam devovendo, & pro optimo popularum regimine, adversus Optimates Forum eligendo quod gravius, legem, quæ severior, & pœnam, quæ atrocior. His dictis, quasi rubore suffusi Patres, plenis calculis legem firmarunt contra seipsos, inter publica monumenta, adscriptâ facti memoriâ cum nominibus Baptistæ Nani, & Nicolai Contareni, qui legem propugnarunt. Ab hac die quasi de fœlicitate securus, Legati virgam in sceptrum commutavit. Sed brevi in luctum citharâ versâ; reclusoque Viennæ, Iani templo, & in unam Mantuam armatâ totâ Germaniâ, ferales iterum sensit faces Pestem, Famem, Bellum. Ab Austriis intercepta Mantua, Barbarorum ra-*

pinis, lascivie, feritate obruta, suo sanguine Austriam demersit pietatem. Imperator Ferdinandus II. parcere voluit, cum non potuit. Ex hac flammâ contigui contabuere populi. Lue ad Venetos pervagante, urbs ferè concidit tota, abissetque in sepulchrum; ni Virgo Mater pensili lychno, quinquaginta auri pondō, dono recepto descendisset auxiliatrix. Templum etiam sospitatrici positum, ad Miraculum sub titulo Mariæ Salutis: juxta quod suis mollibus vilesceret Memphis. Lugubres Metamorphoses cum quatuordecim Menses spectasset in aulâ, tædio consumptus ad novum Mariæ sanum, abiit in sepulchrum parentum suorum.

Vianolus, Id. Baptista Contarenus, M. S. in Bibliotheca Cornelia Piscopia, cui titulus Corona della Nobiltà. Opus Ziboli.

Numisma Privatum.

Quid non mortalia pectora cogit vindiçæ libido? Lue faviente, quæ populorum strage, venenum ubique spirabat; colluvies adfuit malorum hominum, qui ex Italiâ & Hispaniâ Mediolani congregati, fulmina Cœlo submiserunt irato. Imparem ad devastandam Europam Mortē credentes & Martē, toxica addidere Thessala, succosque Cantharidis, aquâ infectâ lustrali, quâ urbes spoliarent, ut in eis hominem non invenires. Veneriis solummodo, virorum absumpta supra sexaginta millia, in urbibus Reipublicæ, supra quingenta millia hominum desiderata. Patent adhuc Mediolani ædificia diruta, ubi hostes conveniebant generis humani. Tanto in discrimine, præsidium sibi in Deo statuens, Templum Princeps vovit Deiparæ sub auspiciis *salutis*, in Basilicâ D. Marci congregatis civibus, ubi expulso, in quo populo ostendi solent electi Duces, Princeps ipse vocibus & lacrymis poenitentiz, misericordiam sollicitavit supernam, evocatâ in patronam Virgine Matre, cui pro donario lychnum obtulit aureum, qui in æde Lauretanâ arderet inextinguibilis: Templum in urbe, cujus primum lapidem, post restitutam salutem, *Die 21. Novembris 1631.* Princeps ipse comite Senatu posuit monumentum pietatis, quâ nos visitavit Mater Misericordiæ. Concordat.

Num-

Nummisma Publicum.

Cuius in fronte, Princeps vexillum accipit ab Euangelista Marco S. M. Ven. Nicolaus Contareus Dux. V. M. n. omen hoc Præfati Monetarii. In aduerso Princeps flexis genibus auxilium implorat Deiparæ sedentis super portam Principem Templi erecti ex voto Senatus, sub auspiciis Virginis Salutis, sub Regia Epigraphe *In tribulatione dilatasti mihi.* In Psalm. 4. pro gratiâ receptâ. *Cum invocarem, exaudivit me Deus iustitia mea: in tribulatione dilatasti mihi.*

E P I T A P H I V M.

Habuit commune cum Agnatis defunctis, in eodem Templo, atque communi sepulchro.

264
FRANCISCVS ERICIVS
D U X XCVIII.

*Electus Ann. 1631. obiit tertio Non. Ianuarii
Ann. 1645.*

EPIGRAPHE ANTIQVA.

Romana Lupæ in Castrum irruenti Leonem Venetum cum Parma obieci, & adversas acies repressi communis concordia causa, donec pax extitit. Rursum pro Ecclesiâ Romanâ bellâ piâ, & iustâ suscepi, & Lunæ Turcicæ in Creta, Canea occupatâ, crescenti me opposui, obiecturus abdicatione Principatu Caput, ni Mors prius me abstulisset. Cordo D. Marci in pignus relicto.

Franciscus Ericius Legionum Tribunus, Castrorum Præfectus, ductor exercitus, nunquàm infaustus, ubique victor, quod eius conscientia timeret aurum, non ferrum. Gloriæ avidus non rapinæ, disciplinam restituit in castris, pœnas ita amore temperans, ut crimen puniret non hominem. Eques ac D. Marci Procurator ad Ferdinandum II. Legatus Imperatorem, & ad Pontificem Urbanum VIII. ostendit Venetam Rempublicam, populorum fœdera ambire, non jura. Bello præpositus Mantuano fulmina

mina repressit Aquilæ Germanæ, quæ Mantuam irrepsit solum, cum insidias ab Ericio detectas Mantuanus non timuit. In Castris diadema suscepit; loco, in quo milites coronantur. Primum facinus novi Principatus in piratas, quos ad Apollinis urbem jugulavit. Graviores inde cum Barberinis diffidia, qui ad clavum Martis abutebantur Clavibus Petri. Ob titulum Eminentissimi ab Urbano VIII. Cardinalibus datum, origo discordiæ: renuente Republica cum aliis Regibus, à ritu discedere antiquo. Truncata postea Pontificis Alexandri III. vetus inscriptio, & Castri Concameratio Venetos concitavit in iram, Farnesios in furorem; unde Italia tota ferro exarsit, & igne. In hoc bello Urbanus emisit animam, quam senio confectam reluctantem traxerant ad arma Nepotes parvo decore, nullo fructu. Ita instante Ericio iudicavit Innocentius X. P. R. quum illicò post assumptum Triregnum, ad syllabam, memoriâ restituit Alexandri III. Sedatis Barberinis; insurrexere Barbari, sola imperii libidine Regnû poscentes Cretense. Sexto Idus Maii, 1645. Byzantio exiit Turcica Classis octoginta instructa triremibus, navibus rostratis decem, totidemque Anglicis mercede conductis, cum sexaginta armatorum millibus. Accedebant Tunetanæ tres, duæ quinqueres, una immensæ magnitudinis Sultana, ultra ducenta diversæ formæ navigia: quæ multitudine suâ totum operiebant Hellespontum. Tantis viribus Cydoniam, die septimo supra quinquagesimum obsessam proditoriè oppressit. Non propterea vires Respublica abiecit & consilium. Classe auctâ, cum pro electione maritimi Imperatoris (qui alter Dictator cum summâ potestate imperat) convenissent Suprema Comitia, referatis arcanis Schedulis, quibus Patres nomina Candidatorum exhibent, ad experienda suffragia, Francisci Ericii Serenissimi nomen publicavit Magnus Cancellarius à pluribus secretò propositum. Suspensa propterea Generalis Maritimi electione; proponentibus Consiliariis, voto & voce plaudente Comitio, requisitus Princeps, armorum imperium assumere, suisque auspiciis Classem dirigere adversus Turcas, ne communem videretur damnare consensum, ex sede surgens Ducali, hilari fronte respondit. *Cum vitam totam vel in studio, vel in officio insumpserim, ut Rempublicam utiliter promoverem, ultimam etiam senectutis periodum lubens devoveo, ne vel unica die Populorum salutem subtraham à offendam canos meos. Patriam unice non dilexissim, ni eam obsequio colerem, & obedientiâ. Si me itaque pro Civium, Populique salute, Fata in castra revocant, atate etiam reclamante octuagenaria, lubens accurram, virili corde, sanguine meo. Superos Republicæ conciliabo. Estote fortes, ab hac victima senili discite, quomodo Patriam diligere teneamur.* Sancti Principis votis plau-

plausere Cives planctu jubilationis: undique eius nomini benedicente populo. Duos ei Consiliarios Senatus adiecit, inter tamen dissonas Præfectorum opiniones solius Principis prævaleret sententia. Centuriato itaque nobili Satellitio, in procinctu erat Princeps, cum vigiliis oppressus, ætati succubuit, dieque decubitus decimo, anxie jactatus inter gemitus, & suspiria, se diutius afflictæ patriæ prodesse non permitti, animam Deo reddidit, in victimam Reipublicæ Corde relicto, quod in cornu Evangelii humari iussit ad aram D. Marci, ubi velut hara custoditur devotionis & Fidei. Exuvias ad D. Martini, marmore claudi, voluit prope armamentarium, quod ipse cum Coelitibus assumpserat custodiendum.

Andreas Mantocanus, Petrus Infirianus, Marcellus, Sabellicus, Sansovinus, Doglionus.

EPITAPHIUM.

Dei Gloria

Patria amorē, posteritatis Documento

Franciscus Ericius Venetiarum Dux

Cælesti ope, Reip. Benignitate

Præcipuis dignitatibus Terra, Mari perfunctus

Decimum summo armorum insignitus imperio

Absens, ad Principatus fastigium evehctus

Vivens

Hoc perenne grati animi monumentum

Fieri iussit.

Numismata publica.

Quindecim percussit licet Annum xv. non compleverit in Principatu. Omnia tamen sub eadem epigraphe, Anno tantum mutato. In fronte sustinet Leo allatus nomen Franc. Erricio V. D. Munus An. 1. 2. 3. usque ad 15. M. A. M. nomen Præfecti Monetarii, quod annuatim mutatur. A tergo surgit Palma, cui insistit Virgo Deipara cum filio Iesu Redemptore nostro, sub epigraphe *Dedi suavitatem odoris.*

Numisma Privatum.

Cuius in fronte Marcus Evangelista cum inscriptione, Francis Ericio die iv. Men. Octob. 1634. quâ primus lapis positus pro erectione Templi S. Annæ; unde ex adverso sedet Virgo Deipara, adstante Annâ matre, sub epigraphe *Monialiam D. Annæ elemos. à fundam. erectum.* Quod destructa primâ ædē, nova fuerit erecta Ericio sedente.

FRAN-

267

FRANCISCVS MOLINVS

D U X XCIX.

Electus die 20. Ianuarii 1645. Obiit 28. Febr. An. 1654

S C H E M A V E T V S.

*Fluctuans in Europa: ego firmus steti. Sustinui Rempublicam, Vltimus Ca-
neam, Terra, marique cum Turca confixi: ferme victor utrobique evasi. Pro
and Caput plurima oppida ex pugnari, & capta Clissa vicem Turci ex pugnari.*

Franciscus Molinus inter Maris haec, & Martis fulmi-
na natus, enitritus, gregarius primò postea navarcha
ad fastigium conscendens, Architahtus mare calcavit,
Dalmatiae praefuit, & Classis Imperator in Aegeo mari
adversus Thraces detonuit. Cydoniam servasset; ni fata urbis ad
R 4 mortem

mortem Martem hunc penè traxissent; undè Molini morbo Barbari benè usi prævalerunt, in Cretà. Ferocem vultum ne paveas: Animam auream claudit organum ferreum sub dio, sub turbine, lustris duodecim incrustatum. Senio & sago confectum, dum letho proximum proci crederent, Ioannes Nanius q. Augustini, Aloysius Mocenicus q. Aloysii, Rainerius Zenus q. Francisci Mariæ, Marcus Iustinianus q. Iustiniani, Petrus Sagredus q. Ioannis, Andreas Legius q. Io: omnes D. Marci Procuratores, & Aloysius Mocenicus q. Thomæ Eques, qui paribus certabant calculis, in eo Principatum deponere decrevere, donec collectis viribus fortiores ipsi brevi recurrerent. Decepti tamen cognovè, dignitatem quandoque salutare collyrium esse morbo, & senectuti. Molinus enim convaluit; & Rotà inclinante Fortunæ, Gentilitia stetit, illamque fefellit; quæ sola cecidit. Annos supra novem ad clavum fedit Reipublicæ Princeps rigidus, sed innocens & impollutus. Eius auspiciis, prudentiâ, fortitudine desiit Turcam formidare Respublica. In Croatiâ namque & Dalmatiâ fortiter propugnatis urbibus, prolatisque finibus, Clissam in summo vertice montium, veteranis custoditam militibus, *Serorio* præside Ibrahimi Turcarum Regis nepote, quintodecimo ab oppugnatione die arcem expugnavit inexpugnabilem. Victoriâ celebrem cumularunt Novegradus, Hurissa, Tinus; Nadinus, Salsus, Vrana, ârx alta Salonæ, quibus jactura reparata Cydonis. Ultrâ ne peteret, morte impetitus, apud Augustinianos, in æde quievit Proto Martyris, octuagenarius, justis receptis in Gemellorum templo, more vetusto; perorante Iacobo de Amore Clerico Regulari, An. Principatus ix. Mense i. die viii.

Sanfovinus, Io: Baptista Contarenus, Andreas Manrocanus, Petrus Marcellus, Doglionus, Vianolus.

Nummismata Publica.

Novem occurrunt, quorum frons & epigraphe semper eadem cum Marco Euangelista sedente, dexterâ Ducem benedicente, sinistra vexillum porrigente Duci in genibus flexo, cornu redimito; *S. M. Ven. Franc. Molino D.* nomen præfecti Monetarii *I. A. B.* Excipias nummismata Annorum 7. 8. & 9. quorum in fronte retro Marcū sedentē, & Principem patronum Reipublicæ, stat etiam S. Antonius cum Lilio, patronus & ipse assumptus Reipublicæ, cuius è corpore devotissimè evulsum brachium Patavio Venetias, iubente Senatu, traductum tutelæ pignus, & Religionis argumentum, Anno 1656. die 13. Junii.

In

In postico primi nummismatis Triremis Imperatoria Mare fulcans impavida sub epigraphe, *Fulget inter fluctus*, argumentum imperii maritimi ab eo in Turcas, Deo Duce gloriose peracti; ac Ducalis regiminis, triremis symbolo expressi, quod etiam inter Turcarum turbines fulget & fluctus. Hinc in nummismate Anni secundi, sui Principatus, eadem triremis exponitur sed fluctibus penè submersa sub eadem epigraphe, *Fulget inter fluctus*, quod maioralicet, urgerent à Turcis discrimina; Triremis fulgeret Reipublicæ.

Sic Anno tertio, minimè remittente Turcarum incurſu, eadem triremis exponitur Maris æstu agitata, Lumine tamen vigente superno, sub epigraphe: *Dominus illuminatio. In hoc sperabo*. Anno quinto, inscriptio mutatur, *Perſtat lumen, quia Numen*. Anno quinto, inscriptio pariter mutatur, *Dux, dum Lux*. Anno sexto, Nummi posticum speculum exhibet Archimedis, Solis radio percussum, ipsum naves Turcicas repercutiens in portu *Foggiano*; ubi à Iacobo de Riva Venetæ Classis præfecto, tormentis petita Turcica classis, immissaque navi incendiaria, succensa ferè tota flammis consumitur.

Anno septimo Moyſes ſculpitur virgà ſegregans Mare Rubrum, & ſiccopede tranſiens cum populo ſibi commiſſo inter chryſtallina mænia, oculis tamen ſemper in Cœlum converſis, une manus Domini ſemitam demonſtrabat, ſub epigraphe, *Hinc ſperans, nil errans*.

Anno VIII. Sol Cœleſtis ignem de terra ſuſcitāt juxta templum quod verum & unicū Venetæ libertatis propugnaculum. Quale fuerit hoc templum? Deiparæ, dic, *de Planctu* appellatæ, Molino Duce, à Senatu erectum ad placandam Nemefim ſupernam, & Sacris Veſtalibus traditum cuſtodiendum, ut ibi ſub inſtituto Eremitico S. Auguſtini Deum præcibus urgeant pro incolumitate Reipublicæ. Omnia eis ære publico ſubminiſtrantur pro vitæ alimonia. Quinque Sacerdotes diſcretim ſacra faciunt juxta votum Reipublicæ; abundè & largè eis conſulente Senatu.

Hinc 6. April. 1658. ſedente Piſauro Principe inſcriptio erecta marmorea ſuper portam, Principem

D. O. M.

Comploranti Deiparæ

Publico voto Templum

Sacrisque Virginibus excitatæ ades

Vt piis Fidelium manibus

Pro Reipublica incolumitate litetur

Anno M. DC. LVIII.

Ioanne Piſauro Venetiarum Principe.

Verba

Verba illa, *Vrpius Fidelium manibus, pro Reipublice incolumitate li-*
actur, nè prætereas: in eis enim causam habes huius erectio-

nis.
 Anno IX. Flamma in aere fulget nulla lignorum strue, vel
 pabulo suffulta combustibili, sub epigraphe; *Et non fulta, non flu-*
xa: quam pie explicabis, Deo solum misericorditer afflante, ste-
 tisse, fulsisse Rempublicam adversus præpotentem Turcarum
 tyrannidem. Vel Rempublicam annue ab omnibus Christiano-
 rum Principibus derelictam, solam pugnasse, vicisse immanem
 ac ferocissimam rabiem Barbarorum,

atque modestiæ. Feria V. Maioris hebdomadæ, ad populum emanavit electio Ducis; dum ictu oculi strata jacerent in præliminibus Ducalis Basilicæ, cadavera eorum, qui frequentia hominum præfocati, adoraturi venerant miraculosum Christi sanguinem; ferale forsân nuntium nostrorum Principum. Tres enim hoc Anno Veneti adoravere Duces. Maiorem temperavit Lazari Mocenici victoria ad Sestum & Abydum, quem celebriorem fecere locum suâ clade Turcæ, quàm Poetæ, fabulosi Amantis naufragio. Contra Pestem, quæ Romam, Neapolim umbrâ mortis obruerat, novissima Contarenî cura, imploratis de Cœlo custodibus, quorum imagine sei dono miserat Alexander VII. Cœli Claviger. Ità Corporibus depulsa lue; & animis majore infusa pietate, ad Superos evolavit grates acturus, ad D. Bonaventuræ, relictis exuviis An. I. Mense I. Die VI. sui Principatu. Eius in funere peroravit Petrus de Comitibus Romanus S. Theol. Doctor.

Coniugem habuit Contarenus Paulinam Contarenam; matronam pietate, & pudore gravem, quæ ad declinandas salutationes, & populares plausus, prodire nunquam voluit, in publicum. Obiit hæc 20. April. 1660. & cum Principe Carolo ad D. Bonaventuræ jacet.

Vianolus, Io. Baptista Contarenus, M. S. in Bibliotheca Cornelia Piscopia, cui titulus Corona della Nobiltà. Opus Ziliofi.

Nummisma publicam.

Vnum occurrit, cuius in fronte S. M. Evang. vexillum porrigit Duci in genibus flexo, sub lemmate *S. M. F. Carolus Contaren. D.* Ex adverso surgit Heliotropium Solem respiciens sub epigraphæ, *Oculi mei semper ad Dominum*; ut stabilem in Deo fiduciam exprimeret, & mentem vel in ipsâ Principatus caligine à Deo nunquam divulsam.

FRAN.

273
FRANCISCVS CORNELIVS

VEL

CORNARIVS

DUX CI.

Creatus die 16. Maii 1656. Obiit 5. Iunii. cum sedisset dies 20.

EPIGRAPHÆ PRISCA:

Omnium expertus vasis, breui ab omnibus desideratus, vicesimo die, qua fui electus, mors acerba spem praeiudit; ostensus potius ad expectationem, quam datus ad possessionem.

Eriem Principum instaurat Franciscus Cornelius, primus post centesimum. Omen æternæ Reipublicæ, si iterum sæculares Duces expectemus. Thronum scandit filius & gener Principis, meriti titulo, non naturæ. Nec alia hæreditas in urbe liberâ. Hinc parentibus succedunt liberi non impuberes, sed cum senescunt. Inter præsentationes Bertucii Valerii Equitis, & D. M. P. ac Leonardi Foscoli

Foscoli P. D. M. ad totum Cornelius rapitur affante Deo, acclamante Populo, dictante Senatu, urgente familia, solo renuente Francisco, qui a die electionis, coepit vitam abhorre propter vitam. Vbi enim curæ? nisi in-curia. Dies viginti in aula moratus, vitia execratus, quæ cum sint hominum, quasi temporum excusantur, septuagenario maior contabuit. Ad Theatinos juxta parentem Mausolæo donatur ab Episcopo Patavino filio Federico; Romæ inter purpuratos agente altero Federico fratre, Venetiarum Patriarcha. Ei symbolum recte adjicies ab eo assumptum, sed non calatum, morte intercidente: *Deus iudicium tuum Regi da, & iustitiam tuam filio Regis.*

Vianolus, Io. Baptista Contarenius, M. S. in Bibliotheca Cornelia Piscopia, cui titulus Corona della Nobiltà. Opus Zilioli.

EPITAPHIVM.

Francisco Cornelio Ioannis Ducis filio, Centesimo Venetiarum Duci, Integerrimo Principi de Republica optime merito, Patria patri, urbis decori, urbiq; e probitatis exemplo: qui post Brixia prefecturam, aliisque honoribus decoratus, pleno Electorum consensu, licet renuens, regali diademate decoratus affulsit. Hic precipiti nimirum abreptus Fato, post novem solummodo supra decem dies sui Principatus, Superas evolavit ad Aedes, ut citius immortalis laurea donaretur. An. Dom. 1656. Aetatis sue lxxi. Hoc alterum Mausoleum Serenissimo parenti Federicus filius evexit An. Sal. MDCLVI.

Nummisma Privatum.

Supra habes pag. 273.

BER.

275

BERTVCIVS VALERIVS

D U X CII.

*Electus die 5. Iunii 1656. Obiit 30. Martii 1658. Aetatis
suae lxxii. Princip. i. Mense ix. die 26.*

S C H E M A V E T V S.

*Brevi aëvo multarum aetatum gesta Orbi representavi Copiis campos texti :
Classibus operni Mare . Ad fauces Hellesponti elisi Turcarum guttura hiantia,
& anhelantia cades . Insulas continenti navium ponte iunxi . Vicina Troia è
littore totum pelagus ardere vidit ad incendiū sui solatium . Nusquā in victus ,
ubique triumphatur Obrutus mole trophaorum , sesquiannum vix explevi .*

CII

X domo Sapientiæ Princeps deducitur Bertucius Va-
lerius, cum Bello tonante Barbarico, leges diceres
confusione obrutas, & pulvere sepultas Mayortio .
Verum solita Respublica plus gladio certare Iustitię,
quàm ferro, in armorum subsidium, Eloquentiam
vocavit, & Principem fecit ; ut hæc in extremo rerum discrimine
iura dictaret. Eius vita quasi in peregrinatione posita, Provinciis
præfuit ; Externos Legatus adivit, Hetruriam præcipue acerbis ja-
S 2 ctatam

etiam consiliis unus & solus ad pacem direxit. Ad Serenissimum Cardinalem Catholici Regis fratrem, in Insulam arce, eà gazà, Nobilium flore, auri profusione ascendit, ut Hispanos alioquin Tagi arenà tumidos recreaverit ad invidiam. Bis Romam ingressus, Divinæ Religionis, atque humanæ majestatis theatrum, primò ad Innocentium X. mox Alexandrū VII. in splendidissimā processionem legatione, Serenissimæ Reipub. probavit obsequium, demissione, & magnificentiā, Patriæ restitutus, Ducis ornamenta suscepit, licet totius vitæ cursu Princeps, Reipublicæ administratione fuerit. Hæc enim opus virtutis, ille fortunæ famulatricis. Hæc pro merito, ille pro mercede. Eius auspiciis Laurentius Marcellus navali inito ad Dardanellas certamine, totum Byzantium in mari expugnavit, sed globo traiectus interiit; mox tamen eius locum Badoerius tenuit, à quo navium, tormentorum, cadaverumque agere, triumphato Ægeo, duplicis victoriæ præmium accessit expugnata Tenedos cum Cycladum coronā: Orientis ipse Imperator, qui formidabili classe, Cretæ catenas vehebat, caput domi trepidare. Vbertas accessit Annonæ, quæ insigni societate victoriis copulata populo felicitatem produxit. Etiam Iesu Societas, quæ Venetiis expulsa jacebat sine spe indulgentiæ; deprecante Alexandro VII. R. P. suffragante Duce, reflexo penitus decreto, magnificè restituta humanius culta, & honorificentius habita. Tantis auspiciis sola Pax defuit, licet ipsius Principis declamatione (qui per Annos tredecim Bellum expertus erat inutile) sæpe inculcata; Nemesis forsan prohibente superna; ut Veneti totius Regni jacturā, irati Numini poenas darent ad mensuram peccati. Bello à Senatu decreto, aurum Princeps subministravit Regia liberalitate, dono oblatis decem millibus Ducatorum, ut suo exemplo cives alliceret, & Respublica ferrū tractaret pro Christi religione sectior. Huic declamationi de pace cum hostibus ineunda, paucis diebus supervixit, orationis ardore sanguine effervescente, cuius incendio organa conflagrarunt. Sic exierunt Animæ Grandes, quæ semper ardent pro salute Reipublicæ. Sacramentis itaque ritè & catholicè procuratus, Ducale paludamentum ad Redemptorem suum sub Eucharistico velo latentem remisit, diadema restituens à quo receperat. Orans, & rogans evolavit Anima grandis, Reipublicæ Victoriā & pacem. Exuvie ad D. Iobi, Mausolæum expectant erigendum in ædibus Gemellorum.

Nanius, Vianolus, Andreas Valerius, Martinonius, Orasus in eius vita. Fr. Cosmus Cler. Reg. qui eius in funere peroravit.

Nxm-

Nummisma Publicum.

Cuius in fronte Marcus Euangelista vexillum porrigit Duci
 &c. S. M. Venetus Bertucius Valerius D. Ex aduerso Aquila Gentilitia
 cum Dracone certans sub epigraphe; *Resistit in puida*. Bellum
 annuit à Republicà gestum contra Draconem Munfulmanum;
 quem sæpè conculcavit, & Mari demersit. Eundem nummum
 bis percussit Anno solùm mutato I. & II. cum nomine Præfecti
 Monetarii. Teste namque Plin. *lib. x. cap. 4. Nat. Hist.* Aquilæ non satis
 unus hostis. Præter Cervos, acrior illi cum Dracone pugna, multoque magis
 anceps, etiam si in aere. Ova hic consecratur Aquilæ aviditate malefica: at illa
 ob hoc rapit ubicunque visum. Ille multiplici nexu alas ligat, ita se implicans,
 ut simul decidant.

I²⁷⁸ O. P I S A V R V S

D V X CIII.

*Calendis natus Septembris 1589. in Principem eligitur die 8
Maii Ann. 1658. obiit Anno atatis sua 71.
Cal. Octob. Salutis 1659.*

PRÆCONIVM VETVSTVM.

*A me sibi timuit Gentium terror Othomannus. Dalmatia frustra tentata, ste-
tit in armis invicta, in fide constans. Classes potentissima hostium depresso
Castrum Ruffum, inexpugnabile creditum, expugnatum & in meam potestatem
reductum. Iustus in pœnis repetendis à Voïno proditore. Pius in solvendis iustis
Mazaro Mœcenico triumphatori. Parum Patria vixi, gloria satis.*

Ictor Pisaurus & Helena Superantia Io: Equitis, ac
Marci Procuratoris filia Ioannem genuit; Libram
excurrente Sole: æquitatis & iustitiæ præludium.
Ferali puerperio cum dubitaretur cæsurus paren-
tem, servavit nascendo. Impubes, cuius est pericula
non agnoscere, vel non curare; cum Morte luctando (noluit ista
vel non valuit, vitæ prohibente Auctore, falcem extendere) ex
turri

turri illapſus altiffimâ , in profluentem illæſus cecidit arcano Numinis, quod eum Moyſis inſtar, ex aquæ vortice, ad aulæ verticem deſtinaverat. Naturâ magiſtrâ Orator prius natus, quàm factus, amorem maiestâte concilians, & morum innocentia maiestâtem, togam induit cæruleam Sapienſibus adſcriptus, qui navali- bus præſunt. Primâ ex Ordine ſui inſtituti declamatione ſuſceptâ, novus Demosthenes, qui coram Philippo Rege, rubore obrutus ſiluit, impegit in ſcopulum, Senatus Maiestâte ad tantillum temporis, oratoris diſtrahente memoriâ. Legatus ad Allobrogum, ut Tellinæ Vallis in vaſores Hiſpanos ſuadâ repelleret, triennio ſuæ legationis, arcanam illam molitus eſt machinam, quâ impaſſas Venetæ libertati compedes fregit. Digreſſus inde ad Ludovicum XIII. Gallorum Regem, incidit in latrones, quibus gazâ totâ permiſſâ, ut vitam redimeret, Regi per literas ſignificavit, ut quando amiſſâ ſuppelleſtili Legatum agere præhiberetur, paratum eſſe inter gregarios milites, ſuæ Maiestâti ſervire. Graſſatoribus poſtea coniectis in vincula, & ſupplicio deſtinatis (nec eius animum curvaret iniuriâ) veniam eis rogavit, & Rege annuente impetravit. Ibi cum Ludovico Juſto, & Carolo Sabaudò, iurato fœdere ad Rhetorum tutelam, quietem firmaviſſi Regi glorioſam, Catholicis neceſſariam, Venetis opportunam. *Piſeux*, quod Regi infidelis adverſus fœderatos cum Hiſpanis conſpiraret, munere exceſſit deportatus & urbe, ruinam impellente Piſauro, quum Regi, miniſtri avaritiâ expoſuit. Traiecto inde Oceano ad Britannos venit, ubi in Iberos concitato Rege, cum Carolo Iacobi filio, qui ob immaturam patris mortem, thronum aſcenderat, renovatâ amicitia, Rempublicam promovit pede inoffenſo, Miniſtris quandoque indulgens; quorum arbitrio Reges ipſi, Ludovicus in Gallia, Philippus in Hiſpania, in Angliâ Carolus, juvenes omnes, armorum potentia & libidine gloriæ non inæquales, quamvis voto diſcordes, in eo tamē conveniebât, ut eis cuncta permitterent. Reſtitutus in patriam, eo in ſacrario, in quo Sapienſia regnat, cuius arcana nec mens concipit, nec lingua promit, ſedit M. Conſilii Sapiens, donec ad Urbanum VIII. R. P. qui per mortem Franciſci Ruveri Urbini Ducis, Principatum illum, antiquum Eccleſiæ Feudum, Eccleſiæ reſtituerat, præteritis propriis nepotibus; quorum uni Thadæo nomine ſola præfectura obtigit Romani Capitoli, irarum occaſio, & origo diſcordiæ. Huius enim prærogativâ, cum Oratoribus Regiis præcedere conaretur nepos Pontificis; ſolio illi abſtinuere concordēs. Ex hoc communi diſſidio, ſingulare Venetus ſubiit. Obviantibus ſibi Piſauro, & Barberino Romanorum præfecto, ſiſtit iſte currum, Veneto excur-

rente aurigà, qui nocte ingruente Barberinum non agnoverat, Errore cognito, per nobilem interpretem Pisaurus officium excusationis abundè solvit. Quo minimè Romani contenti; sequenti die pecunià corruptus auriga Pisauri, occurrente Præfecto, simulans sibi excidisse pileum, equos cohibuit, ut interim Barberinus excurreret insalutato Pisauo. Domum postea cum pervenisset, fugà subtractus, armatorum stipante catervà, in domos abiit Barberinas. Pisaurus verò mandante Senatu, Romà fecedens minimè viso Pontifice, Venetias rediit, ubi Nuntius Apostolicus jam Principis non admittebatur colloquio. Rumorem agebat titulus *Eminentissimi* Cardinalibus Romæ decretus cū interdicto, ne minori acquiescerent titulo, Regibus tamè exceptis, qui à prisco *Illustrissimi* titulo Cardinalibus dari solito, recedere noluerunt: inter quos Respublica eos Cardinales, qui literas sub titulo *Illustrissimi* respuerant, justè succensa, obiurgabat liberè; nec tamen offendeat, propulsabat solum irruptiones Cardinalis *Pallota* Ferrariensis Legati, qui in Padi ripa disgregatis aggeribus, limina ob RUEBAT antiqua, cursum mutabat aquarū, novis vallis muniēbat cōfundeat fluminis ostia. Immisus propterea Lucas Pisaurus cū, triremibus cuncta in pristinū statum restituit cede tamen promiscuā, donec interprete Gallorū Rege, mandavit Cardinalibus Papa, epistolas Reipublicæ sub titulo *Illustrissimi* ne rejicerent, quæ Regibus fuit semper æqualis. Facinorosos, qui aurigæ fugam stipaverant, proscribi iussit: Fugæ ignaros testatus nepotes, seque moleste accepisse cum Pisauo gesta nepotis. Testatum etiam volens, quanti faceret Rempublicam, eandem *Brevi* excitavit, Agripinæ Coloniam Legatum mittere pro pace instaurandā Principum Christianorum. Senatus quamvis novissimā atrociq; injuriā Urbani exacerbatus, qui in aulā Romanā historiam mutilaverat Alexandri III. Venetorum omisā victoriā adversus Aenobarbum, cuius filium Othonem traxere captivum; protinùs designato Io: Pisauo, excelsā animi magnitudine docuit, vulnera sua non inficere alienam salutem. Pisaurum tamen, qui semel ad Ladislaum Poloniæ Regem, bis ad Ferdinandum Augustum accesserat, quò minus ad conventum pergeret, dignitas exemit collatā D. Marci Procuratoria. Domi verò non sedit otiosus, orto diffidio inter Pontificem, & Ducem Parmensem, occasione concamerati Castrì, cuius dominium adoriebantur Barberini, ad tutelam Parmensis induxit Senatum, à quo Legatus in castra, occipatis Padi ripis, Romanos ab incursione transpadanā prohibuit impellente calumniā, in Patriam revocatus, iussusque rationem reddere, clariorem fecit inquisitione innocentiam, suamque existimatio-

mationem illustravit inimicorum iniuriâ. Senatus, Pisauri gloria volenstestis accedere, oratorem legavit unâ cum Bertuccio Valerio, Aloysio Contareno, & Nicolao Sagredo (omnes isti Principes futuri) ad Alex. VII. R. P. quo intercedente, & Pisauro declamante, Ignatiani ab initio huius sæculi Venetâ ditione proscripti, nunc refixo decreto, tam splendide tam amice in urbe recepti, ut jam de exilio conqueri non valeant. Horum restitutione sperabat Pisaurus ad Cretæ præsidium conciliare Pontificem, eiusque ære, & milite, ut jam Alexander promiserat, regnum fulcire, cujus diadema nê Respublica Barbaris ultrò cederet, non semel in Senatu, orator stetit facundus, sexque millibus ducatorum mutuo collatis, Senatum eloquio victor firmavit nutantem. Paucos post dies, ut expeditionem, cuius erat auctor, urgeret citius, & fortius; mortuo Valerio, ipse Princeps assumitur, magnâ omnium acclamatione, quod eo minor Orbi Christiano non sufficeret periclitanti. Sed heu! Mense post Annum sexto, jam curis Legationum confectus, publicique Sapientis munere, quo, vicibus quatuor supra viginti, consilio, sapientiâ, eloquentiâ præfuerat, Sacramentis ritè munitus Cœlos conscendit inter Patres, qui optime gesserunt Rempublicam. Corporis exuvias Mausolæum excepit, regalis structuræ à nepote excitatum Leonardo Pisauro D. M. P. in æde magna Minorum. Eius in funere peroravit Christophorus Ivanovichius Ducalis Canonicus.

Baptista Nanius, Vianolus, Christophorus Ivanovichius Ducalis Canonicus, Emanuel Thesaurus.

Epitaphium ad dexteram Mausolæi.

*Ioannem Pisaurum Venet. Ducem
 Aureum inter optimos Principes vides;
 Qui per mortes ad vitam prodians,
 In lethali Puerperio Matrem servavit nascendo.
 Idem Patriâ angustatus, cui nascebatur
 Post inde Patria totus vivens, nullus sibi
 Apud Allobroges cum Carolo Emanuele,
 In Tellina Vallis invasores,
 Impactas Venetæ libertati compedas fregit.
 In Galliâ Ludovico Insuper Gloriosa
 Orbi Catholico necessaria, Venetis opportuna
 Gallicanæ quieti allaboravit.
 In Angliâ Jacobi Regis obitum,
 Mirâ calliditate celatum, mira sagacitate rimatus*

Pris-

IO: PISAVRVS DVX CIII

Priscam benevolentiam feliciter firmavit.
Roma intonante novo Titulorum Decreto,
Ioanni Pisauro debuit Respublica,
Quod maximis aequata Regibus avita iura servavit.
Hinc labris innata suada
Legatus ligatos eloquio Principes, quò lubebat adducturus
Semel ad Ladislaum Polonia Regem,
Bis ad Ferdinandum Augustum Conciliator,
Mox ad Monasterii Conventum Caduceator designatus
Mercurius videri potuit, ni Martem ostendissent
Eridani ripa Romanis crepta, aut Venetis asserita
Vel teste Calumnià
Quæ veri facem, & viri Famam, ut extingueret
Clariorem fecit, ventilando.

Ad Lavam:

Hoc vero vel nolens patere livor,
Quod Regni pulcherrimi Iactum
Voce, argenti proprii exemplo, Publico Ferro
Cunctanter ac constanter aversatus avertit,
Et Cretensem Venetis Coronam,
Venetam Italis Gloriam conservavit,
Ac ferè absortam Ottomanis extorsit.
Hinc tot labores, maximo cumulans Labore, Principatus.
Proh quantum Patria Principem dedit
Nempe qualem Orbis optaret,
Qui caput Reip. de vultu nosceretur:
Cui pro supercilio comitas, pro verbis oracula,
Pro Heroicà tesserà constantia atque Religio
In Delitiis munificencia supra Regalem,
In Consiliis sapientia, quæ Aevi sui Salomon audit,
In votis implacabilis in Christi Hostes hostilitas
In nutu semper victrix authoritas
Quæ nuper quam maior privato fuerit in Privato
Feliciter ostendit ingeniorum eruditioni, animorum Pietatè
Celittum Plausui restituta Societas Iesu
Sic heus nimis breve Principatus spatium.
Quod Mense Post annum primum Sexto absolvit,
Gestorum Granditate proscendit
Atque, ut etiam post fata Reip. prodesset

Flo

*Florentiss. sobolem Patriæ oppignoravit**Ex Leonardo Fratris Filio.**Qui opum Hæres, Sectator operum, Reip. Procurator,
Patrum amantiſs. quæ debuit pietate vivum coluit,
Quæ potuit redivivum Patriæ reddidit.**Nummiſma Publicum.*

Cuius in fronte Marcus Evangelista cum Duce, more solito;
S. M. V. Io: Pisaurus. cum nomine Præfecti Monetarii N. C. In ad-
 verso ſtant *Religio*, atque *Conſtantia*, quæ pro Religionis tutelâ, tot
 lustris, adversus Thracæ arma tractavit: cum epigraphæ, *Religione*
 & *Conſantiâ. Anno 1.* Non ſcilicet libidine Imperii, ſed ſolius Reli-
 gionis voto, & ad deſenſionem Chriſtianæ Fidei, extrema ſubiſſe
 discrimina in Regno Cretenſi, quod in medio Mari ſitum ad Or-
 bis dominium.

284
DOMINICVS CONTARENVS
D U X C I V.

*Electus 3. Idus Octob. 1659. obiit die 26 Ianuari An. 1674.
cum sedisset An. xv. Mens. 3. dtes ii.*

S C H E M A V E T V S.

*Bella ex bellis facta lauros mihi & palmas pepererunt. Stupens in meis classi-
bus mare obrigit. Legationibus peragravi Europam. Plurimos excepi hospi-
tio Principes. Ad Cretam totius Præbis vires expertus, multis praliis victor
extitit: bello tamen non victor, sed pace decorâ felix, & quæ omni victoria
extitit gloriosior. Hac elicitâ potius precario, quàm vi extorta, ea quasi testa-
mento patria relictâ, decrepitu obii.*

HA virtutē Dominicus Contarenius thronum meruit,
sine quâ Virtutes ipsæ spernuntur ut vitia. Modera-
tio hæc, quæ quo rarior, eo celebrior. Magistra nam-
que Naturæ corruptæ, quæ nescia imperare sibi, post
amissam Innocentiam arido trunco in foliis virtutē
reliquit, de hoc meritis, quod prima operuere vitia. Per obitum
Ioanis Pisauri, de Principatu instaurato ambitu, dum alii pro dia-
demate certant, Atestini secessus otia quæsiuit; eo cæteris dignior,
quod

quod omnibus artibus, quibus alii student præfando; ipse usus fuerit, abstinendo. Nolens itaque ad solium rapitur fœlici quidem omine; cum protinus pax inter Hispanos & Gallos illuxerit, nec longè tota Europa Christiana quieverit. Eiusq; vinculum nuptiæ Mariæ Theresæ Hispaniarum Infantis cum Ludovico XIV. Gallorum Rege. Cum Sabauda etiam renovatum fœdus eâ lege, ut nomen abhorreret Cypris Regis Codicemque supprimeret de titulo Regio. Vanuse quidem de nomine titulus; Regnum possidentibus Barbaris. Tribus lustris Reipublicæ præfuit, alternante fortunâ, quæ Turcarum amica Cretenses perdidit, postquam Barbarorum Classes, atque phalanges terrâ, marique profligatas cæcinisset. Instructis Contarenus novis ad Insulæ libertatem suppetiis, eiusque gratiâ, à Romano Pontifice Ordinibus suppressis, Canonicorum S. Georgii in Algâ, Iesuatorum, & Eremitarum D. Hieronymi, quorum divendita patrimonia ad nongenta Ducatorum millia excreverunt, impar afflictis rebus auxilium, cum solo Anno 1668. in comœtu & militum delectu, Millionses quatuor, & sexcenti nonaginta duo mille ducatorum sint numerati, Anno sequenti (Salutis 1669) etiam Ludovicus Rex Gallorum septem peditum millia, equitesque quingentos duce Francisco Belfortio Vindocinensi, Galliæ Architalasso sub Pontificis vexillo in Cretam destinavit eo plausu, ut quasi ad proximâ obsessæ urbis liberationem gestirent, spe forsân non improspêrâ, si cum terrigenis locorum & insidiarum gnaris vexilla miscuissent. At Gens moræ impatiens, & individua gloriæ ambitiosa, dum 24. Iunii, sola erumpit, primoque impetu victrix, æquatis aggeribus (quos ad tutelam excitaverant Turcæ) victrix exultat, inopino casu, cado accenso nitratu pulveris, suspicati Galli solû omne suffossis calcandum cuniculis, trepidare primûm, mox pedem retrahere, insequentibus eâ strage Turcis, ut Galli non victi, sed sepulti & obruti à seipsis visi sint; eorum desideratis mille & amplius, inter quos ipse Belfortius, cuius cadaver nunquam potuit inveniri. Adfuit illico Venetus, cum Epirotis & Germanis ut juvaret retrocedentes, sed pannico timore correpti pugnam amplius reintegrare negarunt. Vocato itaque ducum conventu, cum Galli novæ irruptioni semper obfisterêt, pro extremo obsessorum remedio, placuit partem urbis excindere, novis munimentis, & fossâ circumdare, ut eam ex integro sibi expugnandam Infideles sentirent. Exoratus Novalea Gallorum Dux huic operæ suos commodare milites, tempus obiecit elapsam jam sibi à Rege præscriptum, eodemque tempore conscensis navibus vela fecit, neglectis Ducum precibus, qui urbis excidium præcipiti imputabant discessui. Discessu Gallorum

co:

cognito Turcæ, illico impetum renovarunt in obsessos, eâ tamen constantiâ ab obsessis recepti, ut ingloriî receptui canere cogerentur per aliquot hebdomadas. Mente tandem deficiente, immo & solo, in quo pedem figerent obsessi, desperato auxilio, die 6. Sept. 1669. cum Barbaris convenere, ut isti Insulam retinerent, quam usurpaverant arcibus tamen exceptis Sudæ, Garabufarum, & Spinæ Longæ; Clissam cederent cum cæteris oppidis, quæ in Dalmatiâ & Albania Venetus occupaverat. In hac trienniali obsidione, periere militum Christianorum viginti novem millia, præter rusticorum & captivorum triginta & octo millia, qui in suffodiendis cuniculis, excitandisque aggeribus operam præstare coacti. Sic Regnû Cretense Annos habens viginti quinque infirmitatis suæ, ad Galli cantum expiravit. Ludovicus Rex Gallorum XIV. redeuntem Novalliam in campestria relegavit. Clemens lacrymari non destitit, donec animam efflavit, cædis spirans atque minarum, in nepotem Vincentium Rospigliosum, quem inter Cardinales promovere negavit, ut pullatus nânias caneret illius Regni, quod crudelis ante obitum dereliquerat. In hac nobili urna ultra 150. Milliones auri, sepulta sunt toto bello, Centum millia militum vel Martyrum, inter quos renitens consolari Contarenus, quia non esset, decubuit, & tandem obiit ad D. Benedicti sepultus. Eius in funere orationem scripsit:

Fr. Cosmus Cler. Reg. Cong. Som. recitavit Vincentius Todeschinius Canonicus S. Marci.

Nummismata publica.

Sexdecim Contarenus percussit; in fronte primî sedet Marcus Evangelista vexillum Duci porrigens more prisco, sub antiqua epigraphæ *S. M. Ven. Dominicus Cont. D. M. A. S.* Ex adverso sedet Venetia coronata inter duos Leones, sustinens sinistra bilancem; dexterâ gladium, instrumenta Iustitiæ, cuius ad dexteram olivæ furculus, sub epigraphæ, *Opus Iustitiæ Pax An. I.* Importunum nummisma, hoc fuit qui accusaret; quod Turcico sæviente bello percussus, eoque tempore, quo amissâ Regni Cretensis parte majori, nova semper ingruerant discrimina. Verumtamen si arcana nummismatis perpendes, religiosum, opportunum, necessarium; quod in gravissimo & religiosissimo Principe summam arguat prudentiam, invenies. Annos sexdecim regnavit Contarenus, & raro symbolum supradictum in suis nummismatibus mutari permisit, volens incessanti murmure, in auribus obstrepere civium, bello

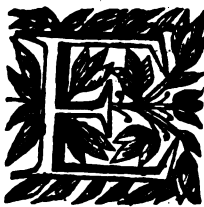
bello Turcico extinctam pacem, solà revocandam iustitià, quæ in Reipublicæ hieroglyphico, *Iustitia & Pax deosculatae sunt* (quod super Giganteos gradus occurrit pertranscuntibus) Fato percita quodam, & à pace fulmine dissociata de Cœlo immisso, sed non absumpta, cunia legebatur *Iustitia & deosculatae sunt*, in cinerem dissoluto titulo Pacis, eodem illo Anno, quo in Ducali Sacello à quodam Cretense imagine surreptà paciferà, quæ ad osculandum Principi offertur atque Sapientibus, Cretense protinùs sequutum est bellum, iustitià, ~~scilicet~~ *scilicet* ~~absolvendam~~, quæ sola Superum supererat testimonio. Hinc etiam Anno sui Principatus secundo ~~1667~~ *1667* ~~1668~~ *1668* ~~1669~~ *1669* ~~1670~~ *1670* ~~1671~~ *1671* ~~1672~~ *1672* ~~1673~~ *1673* ~~1674~~ *1674* ~~1675~~ *1675* ~~1676~~ *1676* ~~1677~~ *1677* ~~1678~~ *1678* ~~1679~~ *1679* ~~1680~~ *1680* ~~1681~~ *1681* ~~1682~~ *1682* ~~1683~~ *1683* ~~1684~~ *1684* ~~1685~~ *1685* ~~1686~~ *1686* ~~1687~~ *1687* ~~1688~~ *1688* ~~1689~~ *1689* ~~1690~~ *1690* ~~1691~~ *1691* ~~1692~~ *1692* ~~1693~~ *1693* ~~1694~~ *1694* ~~1695~~ *1695* ~~1696~~ *1696* ~~1697~~ *1697* ~~1698~~ *1698* ~~1699~~ *1699* ~~1700~~ *1700* ~~1701~~ *1701* ~~1702~~ *1702* ~~1703~~ *1703* ~~1704~~ *1704* ~~1705~~ *1705* ~~1706~~ *1706* ~~1707~~ *1707* ~~1708~~ *1708* ~~1709~~ *1709* ~~1710~~ *1710* ~~1711~~ *1711* ~~1712~~ *1712* ~~1713~~ *1713* ~~1714~~ *1714* ~~1715~~ *1715* ~~1716~~ *1716* ~~1717~~ *1717* ~~1718~~ *1718* ~~1719~~ *1719* ~~1720~~ *1720* ~~1721~~ *1721* ~~1722~~ *1722* ~~1723~~ *1723* ~~1724~~ *1724* ~~1725~~ *1725* ~~1726~~ *1726* ~~1727~~ *1727* ~~1728~~ *1728* ~~1729~~ *1729* ~~1730~~ *1730* ~~1731~~ *1731* ~~1732~~ *1732* ~~1733~~ *1733* ~~1734~~ *1734* ~~1735~~ *1735* ~~1736~~ *1736* ~~1737~~ *1737* ~~1738~~ *1738* ~~1739~~ *1739* ~~1740~~ *1740* ~~1741~~ *1741* ~~1742~~ *1742* ~~1743~~ *1743* ~~1744~~ *1744* ~~1745~~ *1745* ~~1746~~ *1746* ~~1747~~ *1747* ~~1748~~ *1748* ~~1749~~ *1749* ~~1750~~ *1750* ~~1751~~ *1751* ~~1752~~ *1752* ~~1753~~ *1753* ~~1754~~ *1754* ~~1755~~ *1755* ~~1756~~ *1756* ~~1757~~ *1757* ~~1758~~ *1758* ~~1759~~ *1759* ~~1760~~ *1760* ~~1761~~ *1761* ~~1762~~ *1762* ~~1763~~ *1763* ~~1764~~ *1764* ~~1765~~ *1765* ~~1766~~ *1766* ~~1767~~ *1767* ~~1768~~ *1768* ~~1769~~ *1769* ~~1770~~ *1770* ~~1771~~ *1771* ~~1772~~ *1772* ~~1773~~ *1773* ~~1774~~ *1774* ~~1775~~ *1775* ~~1776~~ *1776* ~~1777~~ *1777* ~~1778~~ *1778* ~~1779~~ *1779* ~~1780~~ *1780* ~~1781~~ *1781* ~~1782~~ *1782* ~~1783~~ *1783* ~~1784~~ *1784* ~~1785~~ *1785* ~~1786~~ *1786* ~~1787~~ *1787* ~~1788~~ *1788* ~~1789~~ *1789* ~~1790~~ *1790* ~~1791~~ *1791* ~~1792~~ *1792* ~~1793~~ *1793* ~~1794~~ *1794* ~~1795~~ *1795* ~~1796~~ *1796* ~~1797~~ *1797* ~~1798~~ *1798* ~~1799~~ *1799* ~~1800~~ *1800* ~~1801~~ *1801* ~~1802~~ *1802* ~~1803~~ *1803* ~~1804~~ *1804* ~~1805~~ *1805* ~~1806~~ *1806* ~~1807~~ *1807* ~~1808~~ *1808* ~~1809~~ *1809* ~~1810~~ *1810* ~~1811~~ *1811* ~~1812~~ *1812* ~~1813~~ *1813* ~~1814~~ *1814* ~~1815~~ *1815* ~~1816~~ *1816* ~~1817~~ *1817* ~~1818~~ *1818* ~~1819~~ *1819* ~~1820~~ *1820* ~~1821~~ *1821* ~~1822~~ *1822* ~~1823~~ *1823* ~~1824~~ *1824* ~~1825~~ *1825* ~~1826~~ *1826* ~~1827~~ *1827* ~~1828~~ *1828* ~~1829~~ *1829* ~~1830~~ *1830* ~~1831~~ *1831* ~~1832~~ *1832* ~~1833~~ *1833* ~~1834~~ *1834* ~~1835~~ *1835* ~~1836~~ *1836* ~~1837~~ *1837* ~~1838~~ *1838* ~~1839~~ *1839* ~~1840~~ *1840* ~~1841~~ *1841* ~~1842~~ *1842* ~~1843~~ *1843* ~~1844~~ *1844* ~~1845~~ *1845* ~~1846~~ *1846* ~~1847~~ *1847* ~~1848~~ *1848* ~~1849~~ *1849* ~~1850~~ *1850* ~~1851~~ *1851* ~~1852~~ *1852* ~~1853~~ *1853* ~~1854~~ *1854* ~~1855~~ *1855* ~~1856~~ *1856* ~~1857~~ *1857* ~~1858~~ *1858* ~~1859~~ *1859* ~~1860~~ *1860* ~~1861~~ *1861* ~~1862~~ *1862* ~~1863~~ *1863* ~~1864~~ *1864* ~~1865~~ *1865* ~~1866~~ *1866* ~~1867~~ *1867* ~~1868~~ *1868* ~~1869~~ *1869* ~~1870~~ *1870* ~~1871~~ *1871* ~~1872~~ *1872* ~~1873~~ *1873* ~~1874~~ *1874* ~~1875~~ *1875* ~~1876~~ *1876* ~~1877~~ *1877* ~~1878~~ *1878* ~~1879~~ *1879* ~~1880~~ *1880* ~~1881~~ *1881* ~~1882~~ *1882* ~~1883~~ *1883* ~~1884~~ *1884* ~~1885~~ *1885* ~~1886~~ *1886* ~~1887~~ *1887* ~~1888~~ *1888* ~~1889~~ *1889* ~~1890~~ *1890* ~~1891~~ *1891* ~~1892~~ *1892* ~~1893~~ *1893* ~~1894~~ *1894* ~~1895~~ *1895* ~~1896~~ *1896* ~~1897~~ *1897* ~~1898~~ *1898* ~~1899~~ *1899* ~~1900~~ *1900* ~~1901~~ *1901* ~~1902~~ *1902* ~~1903~~ *1903* ~~1904~~ *1904* ~~1905~~ *1905* ~~1906~~ *1906* ~~1907~~ *1907* ~~1908~~ *1908* ~~1909~~ *1909* ~~1910~~ *1910* ~~1911~~ *1911* ~~1912~~ *1912* ~~1913~~ *1913* ~~1914~~ *1914* ~~1915~~ *1915* ~~1916~~ *1916* ~~1917~~ *1917* ~~1918~~ *1918* ~~1919~~ *1919* ~~1920~~ *1920* ~~1921~~ *1921* ~~1922~~ *1922* ~~1923~~ *1923* ~~1924~~ *1924* ~~1925~~ *1925* ~~1926~~ *1926* ~~1927~~ *1927* ~~1928~~ *1928* ~~1929~~ *1929* ~~1930~~ *1930* ~~1931~~ *1931* ~~1932~~ *1932* ~~1933~~ *1933* ~~1934~~ *1934* ~~1935~~ *1935* ~~1936~~ *1936* ~~1937~~ *1937* ~~1938~~ *1938* ~~1939~~ *1939* ~~1940~~ *1940* ~~1941~~ *1941* ~~1942~~ *1942* ~~1943~~ *1943* ~~1944~~ *1944* ~~1945~~ *1945* ~~1946~~ *1946* ~~1947~~ *1947* ~~1948~~ *1948* ~~1949~~ *1949* ~~1950~~ *1950* ~~1951~~ *1951* ~~1952~~ *1952* ~~1953~~ *1953* ~~1954~~ *1954* ~~1955~~ *1955* ~~1956~~ *1956* ~~1957~~ *1957* ~~1958~~ *1958* ~~1959~~ *1959* ~~1960~~ *1960* ~~1961~~ *1961* ~~1962~~ *1962* ~~1963~~ *1963* ~~1964~~ *1964* ~~1965~~ *1965* ~~1966~~ *1966* ~~1967~~ *1967* ~~1968~~ *1968* ~~1969~~ *1969* ~~1970~~ *1970* ~~1971~~ *1971* ~~1972~~ *1972* ~~1973~~ *1973* ~~1974~~ *1974* ~~1975~~ *1975* ~~1976~~ *1976* ~~1977~~ *1977* ~~1978~~ *1978* ~~1979~~ *1979* ~~1980~~ *1980* ~~1981~~ *1981* ~~1982~~ *1982* ~~1983~~ *1983* ~~1984~~ *1984* ~~1985~~ *1985* ~~1986~~ *1986* ~~1987~~ *1987* ~~1988~~ *1988* ~~1989~~ *1989* ~~1990~~ *1990* ~~1991~~ *1991* ~~1992~~ *1992* ~~1993~~ *1993* ~~1994~~ *1994* ~~1995~~ *1995* ~~1996~~ *1996* ~~1997~~ *1997* ~~1998~~ *1998* ~~1999~~ *1999* ~~2000~~ *2000* ~~2001~~ *2001* ~~2002~~ *2002* ~~2003~~ *2003* ~~2004~~ *2004* ~~2005~~ *2005* ~~2006~~ *2006* ~~2007~~ *2007* ~~2008~~ *2008* ~~2009~~ *2009* ~~2010~~ *2010* ~~2011~~ *2011* ~~2012~~ *2012* ~~2013~~ *2013* ~~2014~~ *2014* ~~2015~~ *2015* ~~2016~~ *2016* ~~2017~~ *2017* ~~2018~~ *2018* ~~2019~~ *2019* ~~2020~~ *2020* ~~2021~~ *2021* ~~2022~~ *2022* ~~2023~~ *2023* ~~2024~~ *2024* ~~2025~~ *2025* ~~2026~~ *2026* ~~2027~~ *2027* ~~2028~~ *2028* ~~2029~~ *2029* ~~2030~~ *2030* ~~2031~~ *2031* ~~2032~~ *2032* ~~2033~~ *2033* ~~2034~~ *2034* ~~2035~~ *2035* ~~2036~~ *2036* ~~2037~~ *2037* ~~2038~~ *2038* ~~2039~~ *2039* ~~2040~~ *2040* ~~2041~~ *2041* ~~2042~~ *2042* ~~2043~~ *2043* ~~2044~~ *2044* ~~2045~~ *2045* ~~2046~~ *2046* ~~2047~~ *2047* ~~2048~~ *2048* ~~2049~~ *2049* ~~2050~~ *2050* ~~2051~~ *2051* ~~2052~~ *2052* ~~2053~~ *2053* ~~2054~~ *2054* ~~2055~~ *2055* ~~2056~~ *2056* ~~2057~~ *2057* ~~2058~~ *2058* ~~2059~~ *2059* ~~2060~~ *2060* ~~2061~~ *2061* ~~2062~~ *2062* ~~2063~~ *2063* ~~2064~~ *2064* ~~2065~~ *2065* ~~2066~~ *2066* ~~2067~~ *2067* ~~2068~~ *2068* ~~2069~~ *2069* ~~2070~~ *2070* ~~2071~~ *2071* ~~2072~~ *2072* ~~2073~~ *2073* ~~2074~~ *2074* ~~2075~~ *2075* ~~2076~~ *2076* ~~2077~~ *2077* ~~2078~~ *2078* ~~2079~~ *2079* ~~2080~~ *2080* ~~2081~~ *2081* ~~2082~~ *2082* ~~2083~~ *2083* ~~2084~~ *2084* ~~2085~~ *2085* ~~2086~~ *2086* ~~2087~~ *2087* ~~2088~~ *2088* ~~2089~~ *2089* ~~2090~~ *2090* ~~2091~~ *2091* ~~2092~~ *2092* ~~2093~~ *2093* ~~2094~~ *2094* ~~2095~~ *2095* ~~2096~~ *2096* ~~2097~~ *2097* ~~2098~~ *2098* ~~2099~~ *2099* ~~2100~~ *2100* ~~2101~~ *2101* ~~2102~~ *2102* ~~2103~~ *2103* ~~2104~~ *2104* ~~2105~~ *2105* ~~2106~~ *2106* ~~2107~~ *2107* ~~2108~~ *2108* ~~2109~~ *2109* ~~2110~~ *2110* ~~2111~~ *2111* ~~2112~~ *2112* ~~2113~~ *2113* ~~2114~~ *2114* ~~2115~~ *2115* ~~2116~~ *2116* ~~2117~~ *2117* ~~2118~~ *2118* ~~2119~~ *2119* ~~2120~~ *2120* ~~2121~~ *2121* ~~2122~~ *2122* ~~2123~~ *2123* ~~2124~~ *2124* ~~2125~~ *2125* ~~2126~~ *2126* ~~2127~~ *2127* ~~2128~~ *2128* ~~2129~~ *2129* ~~2130~~ *2130* ~~2131~~ *2131* ~~2132~~ *2132* ~~2133~~ *2133* ~~2134~~ *2134* ~~2135~~ *2135* ~~2136~~ *2136* ~~2137~~ *2137* ~~2138~~ *2138* ~~2139~~ *2139* ~~2140~~ *2140* ~~2141~~ *2141* ~~2142~~ *2142* ~~2143~~ *2143* ~~2144~~ *2144* ~~2145~~ *2145* ~~2146~~ *2146* ~~2147~~ *2147* ~~2148~~ *2148* ~~2149~~ *2149* ~~2150~~ *2150* ~~2151~~ *2151* ~~2152~~ *2152* ~~2153~~ *2153* ~~2154~~ *2154* ~~2155~~ *2155* ~~2156~~ *2156* ~~2157~~ *2157* ~~2158~~ *2158* ~~2159~~ *2159* ~~2160~~ *2160* ~~2161~~ *2161* ~~2162~~ *2162* ~~2163~~ *2163* ~~2164~~ *2164* ~~2165~~ *2165* ~~2166~~ *2166* ~~2167~~ *2167* ~~2168~~ *2168* ~~2169~~ *2169* ~~2170~~ *2170* ~~2171~~ *2171* ~~2172~~ *2172* ~~2173~~ *2173* ~~2174~~ *2174* ~~2175~~ *2175* ~~2176~~ *2176* ~~2177~~ *2177* ~~2178~~ *2178* ~~2179~~ *2179* ~~2180~~ *2180* ~~2181~~ *2181* ~~2182~~ *2182* ~~2183~~ *2183* ~~2184~~ *2184* ~~2185~~ *2185* ~~2186~~ *2186* ~~2187~~ *2187* ~~2188~~ *2188* ~~2189~~ *2189* ~~2190~~ *2190* ~~2191~~ *2191* ~~2192~~ *2192* ~~2193~~ *2193* ~~2194~~ *2194* ~~2195~~ *2195* ~~2196~~ *2196* ~~2197~~ *2197* ~~2198~~ *2198* ~~2199~~ *2199* ~~2200~~ *2200* ~~2201~~ *2201* ~~2202~~ *2202* ~~2203~~ *2203* ~~2204~~ *2204* ~~2205~~ *2205* ~~2206~~ *2206* ~~2207~~ *2207* ~~2208~~ *2208* ~~2209~~ *2209* ~~2210~~ *2210* ~~2211~~ *2211* ~~2212~~ *2212* ~~2213~~ *2213* ~~2214~~ *2214* ~~2215~~ *2215* ~~2216~~ *2216* ~~2217~~ *2217* ~~2218~~ *2218* ~~2219~~ *2219* ~~2220~~ *2220* ~~2221~~ *2221* ~~2222~~ *2222* ~~2223~~ *2223* ~~2224~~ *2224* ~~2225~~ *2225* ~~2226~~ *2226* ~~2227~~ *2227* ~~2228~~ *2228* ~~2229~~ *2229* ~~2230~~ *2230* ~~2231~~ *2231* ~~2232~~ *2232* ~~2233~~ *2233* ~~2234~~ *2234* ~~2235~~ *2235* ~~2236~~ *2236* ~~2237~~ *2237* ~~2238~~ *2238* ~~2239~~ *2239* ~~2240~~ *2240* ~~2241~~ *2241* ~~2242~~ *2242* ~~2243~~ *2243* ~~2244~~ *2244* ~~2245~~ *2245* ~~2246~~ *2246* ~~2247~~ *2247* ~~2248~~ *2248* ~~2249~~ *2249* ~~2250~~ *2250* ~~2251~~ *2251* ~~2252~~ *2252* ~~2253~~ *2253* ~~2254~~ *2254* ~~2255~~ *2255* ~~2256~~ *2256* ~~2257~~ *2257* ~~2258~~ *2258* ~~2259~~ *2259* ~~2260~~ *2260* ~~2261~~ *2261* ~~2262~~ *2262* ~~2263~~ *2263* ~~2264~~ *2264* ~~2265~~ *2265* ~~2266~~ *2266* ~~2267~~ *2267* ~~2268~~ *2268* ~~2269~~ *2269* ~~2270~~

289
NICOLAUS SAGREDVS
DUX CV.

*Electus die... Ianuarii Ann. 1675. obiit 15. Aug.
 Ann. 1676.*

EPIGRAPHE ANTIQVA:

*Electus animata expectatio, Viva spes fui. Mox & desiderium. Evectus in se-
 lium, mox defleus. Auctoritatem Imperii officiosa omnium Civitatum gra-
 tulatione asservi.*

Ex ea Familia Nicolaus, quæ Reipublicæ patritios, Ecclesiæ Martyres, Cælo Senatores genuit. Septem vicibus, Reipublicæ Maiestatem sustinuit: in Hispania primo, quæ licet Sedes Consilii, Sagredi salibus prægustatis, non abnuitt eum consulere, ut sibi consuleret. Bis ad Germanos, ad Romanos quater, ubique foelix mentem exhibuit auream sub crine argenteo. Nec alium decebat Principem hoc in sæculo, quod post restitutam pacem, dixere aureum. Iustitiâ equidem, Prudentiâ, Providentiâ, vitia abhorruit, utilia quæsit, præmia distribuit. Princeps Pacis, vultu serenus, manu liberalis, lingua facundus, moribus

bas innocens, præfuit more Sapiens. Indulgentia totus intentus legem voluit; ne infra ducatos quindecim, ære alieno gravati truderentur in carcerem. Urbem, quam lateritiam invenerat, marmore stravit. Legationes, quæ in Principum creatione obsoleverant, eo Continentis gaudio restituit, ut in eis visi sint subditi lascivire. Publico bono natus ad clangorem buccinæ, quæ arcano murmure, Turcarum novās irruptiones significabat, vitæ perterritus mori voluit, ne sub se Principe pax publica interiret. Sex Mensibus supra Annum cum regnasset, stando excessit, ne videretur impulsus cadere. Si eum quæris in vinea invenies D. Francisci. Encomiastem habuit in funere Todefchinum Canonicum D. Marci.

Vianolus, Io. Baptista Contarenus, M. S. in Bibliotheca Cornelia Piscopia, cui titulus Corona della Nobiltà. Opus Zilioli. Io. Palatius in dedicatoriâ Leonis Maritimi.

Nummisma Publicum.

Cuius in fronte sedens Marcus Euangelista vexillum porrigit Duci cornu redimito, in genibus flexo. *S. M. Ven. Nicola. Sagredo. Adjunge nomen Præfecti Monetarii G. D. In adverso Zodiacus cum Sole in Libra. sub epigraphe, Equâ temperat arte. An. I. Æquitatem annuens istius Principis, quæ amabilem simul & venerabilem reddidit. Non minus enim malus Princeps sub quo omnia licent, quàm sub quo nihil. Tam omnibus ignoscere crudelitas est, quàm nulli. Modum tenere debemus, sed quia difficile est temperamentum, quidquid æquo plus futurum est, in partem humaniorem præponderet, ait Seneca l. 1. c. 3. de Clem.*

T ALOY-

290
ALOYSIVS CONTARENVS

DUX CVI.

INSCRIPTIO PVBLICA.

Aloysius Contarenus Dux Venetiarum creatus die 26. Augusti 1675. vixit in Principatu Annos septem. Obiit die xv. Ianuarii 1683. Aetatis suae Ann. 83.

Politico sed Christianus venit nobis ex alto Princeps eo tempore, quo meritis & Fortuna ad Thronum evocantibus Ioannem Sagredum Equitem, ac D. Marci Procuratorem, Comitibus placuit supremis, non probare Electores, quos Sors decreverat Sagredo dictante. Tanto in discrimine, apparuit Dominus clavo praesidere Reipublicae, ventis imperans & mari, ne fluctibus operiretur navicula Marci. Novi namque Electores propositi & confirmati, abiurato prius vinculo sanguinis & amicitiae, in Contareno convenere, nullo murmure, ipso plaudente Sagredo, cui

cui charior fuit Libertas Reipubl. quam dignitas Principatus. Arcana Syderū crederem ad sedem Contarenū evocasse, ut grates rependerent ei, qui panem Angelicum sibi ad ludibrium expositum, ubi cum gelido Mari Romana obriguit Religio, timore vacuus, plenus fide illico in terram prostratus adoravit, & coram Batavis Heterodoxis, Latræ cultu, sub speciebus Eucharisticis Carnem adoravit & Sanguinem Christi patientis. Ad Gallos Legatus, Hispanos, Romanos, ubique Venetus nonnisi pacem tulit, & Regum concordiam, quam Galli ipsi distraxerant, & revocare neglexerant. Exultavit Gallia non tamen sine rubore, cum à Veneto Oratore vidit, Regi Ducem reconciliatum Austriacensem, quem Gallia ipsa concitaverat adversus fratrem Venetorum hæc instituta; non litigantium colligere spolia, sed sua cuique servare, redimere. Citra miraculum cum desperaretur Fratrum concordia, quos bello plusquam civili, seditiosis junctus excitabat Iberus, paucis Aloysius Regem pacavit victoria lascivientem; inter victor expreso nomine Fratris. Quid enim miserius, fratrem expugnare, non ipsum? Novissima Aloysii legatio ad Pontificem; quæ absoluta sine ulla imperii querela, & absque iniuria sacerdotii, dictus est Princeps. Novi Principatus curâ adversus pestem, quæ post deformatam Viennam Austriæ, ad portas irrepserat Venetorum in Foro Julii, & Veronæ suburbis. Provisores propterea creati Salutis, ut in Provinciis exultarent, ipse Domitante aras procumbens, Angelos meruit auxiliares; quorum vigiliis repressus morbus, (qui nec à sano prævideri, nec ab ægroto agnoscî; nec à medico sanari valebat) Provinciâ inter virulentia cadavera servavit incorruptam. Terranide tandem ingruente Turcarum (qui pacem menstruant, ingebant, vendebant, ut aurum expilarent) inter spem & metum ingravit Princeps Optimus, ætatis octogenarius, cum regnasset Annos septem, Menses quatuor, dies viginti, ad D. Francisci in Vineâ sepultus, funere accepto in Gemellorum templo, ubi peroravit Fr. Io. Maria Forestus Cler. Regularis Sora.

Nanius, Vianolus, Andreas Valerius, Martinopoli, Orasus in eius vita. Io. Palatinus in dedicatoria Aquila Romana.

Nummismata publica.

Octo recurrunt, quorum in fronte Marcus Evangelista cum Duce Aloysio Contareno S.M.V. Aloysius Cont. D.A.Z. nomen Præfeti Monetarii. In adverso legitur: *Aloysii Contareno Principis munus. An. I.* In peripheriâ verò *Salut. An. 1676. & ab Urbe condita, 1256.* Quod repetitum; Annorum mutato numero, usque ad Annum VIII Principatus, Salutis 1683, ab urbe condita 1263.

T 2 MAN.

Creatus die 25. Januarii 1683. Obiit die 24. Martii 1688.

INSCRIPTIO PVBLICA.

M. Antonius Instianus Dux Venetorum: qui adversus irruentem Turcam cum trecentis millibus bellatorum, in necem Christiana Religionis, missa classe: Lonæcenque in Acarnaniam, Nicopoli, Ambracii sinu, totaque Peloponneso Provincis octo Peninsula grandi, inter Patras & Naupactum graviora Mari, spoliavit Barbaras. In sinu Rhizonico Castrum Novum suo adiecit Imperio. Obiit Anno Sal. M. DC. LXXXVIII. Etæ. lxx. Gloriosi Principatus IV. Anna, Gallesiarum etiam Martis exiente, relictis.

Fortuna non semper ceca, Iustitiæ potius,quàm sibi consulere
cupida, neutra stans inter Silvestrū Valerium, & Franciscum
Man-

Maurocænum Equites, ac D. Marci Procuratores, qui pro diademate amicè certabant, nolentem traxit M. Antonium Iustinianū Equitem; cuius familias cum jura scripsisset Orbi Vniuerso, hætenus tamen inter Venetos, Principatus titulum non attigerat. Eius audito nomine Comitia, minimè expectatà suffragiorum urnà voce probarunt & plausu: eademque horà 10: Cælum rependit cæde vulgata Turcarum, & Tartarorum ad triginta millia per Polonos & Valacos in agro Bialogrodiensi. Principatus exordio, fœdere cum Cæsare, & Polonis inito, Turcis (sine exemplo) bellum indixit, qui ambitionis æstro, Venetos tot Provinciis exuerant. Classi proinde Francisco Maurocæno præfecto, in Leucadem Insulam vela vertit, quam xvii. dierum obsidione capit, & usque in Acarnaniam terminos producit Imperii. Inde in Ambracium sinum, Nicopolim expugnavit, totaque Peloponneso Provinciis octo Peninsula grandi, spoliavit Barbaros. In sinu Rhizonico Castrum Novum, geminato triumpho, suæ potestati subiecit. In hac malaciâ foelicitas naufraga lacrymas lusu prædixit. Leonem Reipublicæ gentilitium aplustriis ornatum ex hastili in terram prosternens, dum in D. Marci Basilica (eius recurrente natali) Sutorum apparitor purpurâ indutus coram Senatu, & Oratoribus Principum, luderet more prisco, inter pueros canentes 10: *Marco*. Eodem namque Anno, morte sublato Iustiniano Sanctissimo Principe, Victoria illisa scopulis penè jacet. Oratio à me habita in eius funere, cum tota ad historiam spectet, & aliàs typis data, hic adjicitur.

CHRISTI VICARIO
INNOCENTIO XI
 ROMANO PONTIFICI.

Illicum lachrymis adde Tuas, qui Pater Orbis, Sanctissime Pontifex. Filium amisisti M. Antonium Iustinianum, Venetorum Principem; cuius nomen si sacro Sacerdotis in ore, prae laetitia, & charitatis necessitudine absque lachrymis non recurrebat viventis, quid erit mortuo? Graphidem hanc vita suae ad Principes dirigere meditabar, cum recordatus Iustinianum à te saluatum tanquam Principem Tuum, iniuriam credidi, alienum facere, & quod Tuum est, in scia Beatitudine Tua alteri tradere. Dignum tamen Tua paternà benedictione qua singulis hebdomadis prosequeris, ex praesenti sciagraphia ipsi habeant Principes, & cognoscant, Legitimam haereditatis in paternà benedictione consistere. Hanc cum Catholici Principis symbolum Iustinianus crederet, morbo represso, Morte relegata, noluit ex hoc Mundo recedere, nisi prius a delegato Beatitudinis Tuae, benedictionem suscipere Apostolicam, quam in tesseram Catholicae, Apostolicae, & Romanae communionis ostenderet Petro. Claves ergo Clementiae Tuae, & Clavibus Pontificiae Potestatis, Caesarianas vel mortuus pulsas confidens, quod de Ecclesiae Thesauris, pretiosum sanguine Christi, Sanctorum meritis assequi permittatur inclita gaudia. Diebus viginti quatuor cum Morte, duello conflixit mirando: citius mori non sustinuit, Evangelium expectans, quo nobis obstrictum canimus Redemptorem: Quaecumque ligaveritis super terram, erunt ligata & in Caelo. Quaecumque solveritis super terram erunt soluta & in Caelo: ut rigidos Caelorum ostiarios libello placaret fiduciario, de peccatis sibi remissis per Tuam Apostolicam Benedictionem. Die expiravit, quae dies dicitur Misericordiae: ea namque die obiit, qua Petro impositum: Non septies parcere, sed septuagies septies. Ut Tu Christi Vicarius, legitimus Petri successor, & delegati Tui parcere tenerentur Christi lege coacti.

Clavibus adiunge Suffragia. Respice pie Pater de sede magnitudinis Tuae, ad animam dilecti Principis. Nunc enim scio, quia quaecumque poposceris à Deo, dabit Tibi Deus. Credidit enim filius Tuus, & Domus eius tota, quod intercedente Innocentia Innocentii, Cornu eius exaltabitur in gloria. Lachrymis suis mortuum Christus revocavit ex monumento Lazarum: ob lachrymas Tuas, Principem evocavit ad vitam Aeternam. Si enim, ut fertur, repetitis lachrymis excepisti obitum eius: ad pedes Beatitudinis Tuae provolutus dicam; quod ad Monicam de Augustino Ambrosius: Non potest esse; quod filius tantarum lachrymarum pereat.

Mediastinus

Io: Palatinus.

P Rincipem si à tyranno secernere nescis, vitam lege Iustini-
niani. Omnia, quæ in eà, sunt leges Reipublicæ, Chri-
stiani mores, gesta Principis. Ab eo præterita fuge, vel
cautè habeas; ne ad iniusta declines, vel inhonesta. Lege
& luge; quia amissum invenies eum, cuius exemplo componitur Orbis.

Nullus in eà ordo: quod lachrymis exarata, non atramento.
Qualem methodum servare potest, qui quærat Principem, Pa-
trem, Mecœnatem, si inveniat mortuum? Veneti ego Cleri-
novissimus, primus tamen (nullo rogante) ab eo assumptus in-
ter Ducales Canonicos, eo pro me ambiente, promotus ad mune-
ra, portionem beneficii rependo lachrymis recensendo non mer-
cenariis. Lingua velocior oculus peroravit in funere; & planctu,
vocis vicem implevit. Plangebant Viduæ, Pupilli, Pauperes, Se-
natus, Populusq; Venetus, immò Nationes conterminæ defuncti
Principis cineres eà pietate colebant, ut de ossibus nil superesset,
ni per custodes coacti fuissent à Manibus manus retrahere. Co-
operti dolore, pudore, & confusione in areâ D. Marci, alii cine-
res benedicebant, alii palmas elevabant, alii genu flexo percu-
tiebant pectora sua, gementes, atque solliciti, quod propter sce-
lera populi, orbarentur Principe, cuius imperare officium erat,
non regnum. Mortis jam mensis elabatur; & adhuc civitas ple-
na luctu, non temperavit à fletu. Non ergo mirum, si nullus
ordo, ubi post obitum Iustiniani Principis, horror penè sempit-
ernus inhabitat. Sciagraphiam hanc ad typos rapuit violenta
Senatorum pietas: mens namque erat historiam scribere. Ta-
lis enim Iustiniani vita, ut pro eo solo instruenda foret histo-
ria, etsi nullum esset historiæ monumentum. Paucis pedem
offero, ex quo Geometra mensuram colligat magni Colossi.
De mortuo scribo, viventibus tamen, qui eum viderunt, & co-
gnoverunt: propterea in veritate, quæ contubernalibus non
absconditur, cum libertate, quæ mortuis non obtruditur. Ora-
tionem incomptam fateor, & inelegantem: at pullatum est ve-
stimentum, quod æternitati dispositum, sed extempore. Hæc
tamen gloria, quod in gravi seditionis discrimine, quod ad re-
gium tumultum excitavit frequentia populi, ut raperent spolia;
Senatus, Regumque Legati orantem laudaverint, obiurgan-
do; vera dixisse, sed pauca. Eius apophtegmata, de regimine
Principum, colligent, qui arcana tractant Reip. cum errariū im-
pinguetur gestis potius, quàm auro Principis. Nos more Astrologico
Astra Cœli, quæ vel bubulcis patent, admirando, philosophamur.

INNOCENTIO XI.

CHRISTI VICARIO

V I T A

M. A N T O N I I

I V S T I N I A N I . V . P .

R A P T I M I N E I V S F V N E R E D I C T A
 Die 29. Martii 1688.

In Templo SS. Ioannis & Pauli à Canonico Io: Palatio.

De te venio (S. P. M. A. I.) doloris nuntius. Famà, vel infamià cum semper vivant Reges; audies vel invitatus quæ de te sentire volo, & dicere, quæ sentio. Samuel si pythonissæ excantationibus excitatus quamvis sepultus respondit: quantò magis de te peroranti aures dabis Princeps insepultus? Hinc timor; Timor! Timeant, qui verba faciunt coram tyranno; huic enim vel mortuo non maledicerem, nisi & sepulto. At de Principe iusto, sacro, sancto (quis enim iustum Principem audebit proferre prophanium?) non sit in tenebris sermo. Fugite Larvæ, abite Præfixæ, lachrymæ mercenariæ; lugebunt filii funera patris. Vos chorus virtutum, quæ jacetis incomptæ, lugeate, sed more virtutis; vitæ Principis vitia exprobrando subditorum. Quales porro characteres lego in perystilio tumuli regii? Quis scriptor? Historia est Quale scriptum? legamus.

E P I T A P H I V M.

M. Antonius Iustinianus Venetorum Princeps hic jacet;
 Venetam nescit historiam, qui Iustinianam ignorat familiam:
 Historiæ maxima pars est nobilis Domus
 Armata Ducibus, Præfectis, Architalassis:
 Ornata Intulis, Sapientibus, Consiliariis.
 Siste Historia invida, vel ignara: Ad familiam declinas, ubi
 Per-

Persona est decor familiæ? Vasto Princeps natat in pelago virtutum suarum, & proavos inquiris? Aliena laudat, qui familiam laudat. Rescribe ergo: vel lingua mea calamus scribæ velociter scribentis. Rescribe.

Redit iterum ex thalamo ad tumulum
 Romanorum Imperator Iustinianus
 Procuratorum, Equitum, Sapientum gente relictâ,
 Quorum singuli consurgunt iterum Principes, Imperatores.
 Fabii isti, omnes periere quondam
 In bello Græco non pro familiâ, sed pro Republicâ.
 Horum internationem cum maximè doleret Deus,
 Ad eos reparandos, de Cœlo misit *B. Nicolaum, & Annam*
 Nuptias conciliante inter Sanctos Alexandro III. R. P.
 Clavo Christi, Clavibus Petri.
 Familiam hanc Sanctorum profapiam nè dubites:
B. Nicola patri adjice filium, *B. Laurentium*.
 Et si vox populi est vox Dei:
 Filium alterum pro tertio Beato resona:
M. Antonium Iustinianum Venetorum Principem.

Beatus namque vir, qui timet Dominum.

Sed undè eloquentiâ procaci Principem appello *Beatum*? *Beatum* Sapiencia facit. Viros enim sapientes Iupiter ætate, non felicitate vincit. Die natus secunda Martii 1619. habet pro Horoscopo Venerem dominam, & Martem Domini participem, cum Sole cum Sole in medio Cœli, & Saturno in domicilio Mercurii, & Mercurio in domicilio Iovis, nec non Saturno in Geminis, cum Trigoni dignitate intrino Platicum cum Marte, & in quadrato cum Iove. Pars Fortunæ cum Iove portendunt morum integritatem, religionem, prudentiam, dominium supra omnes, cum supremâ felicitate, ni exemplo Principis, Astronomos potius errantes, quàm Stellas crederem. Offerenti enim Andreæ Argolo Mathematicorum Principi Iustinianam genesim magno elaboratam studio; post actas Iustinianus gratias, libellum clausum, & minimè lectum restituens inquit. *Futura nescio, possibilia scio: propterea non desperabo, quòd ad utrumquè paratus. Characteres lego Cœlorum, sed in eorum Creatore confido.*

Horoscopon Iustinianæ familiæ, Genitores Sancti: Ordo Fatum, educatio. Res enim efficax est natura; sed potentior est institutio, quæ malam naturam corrigit, & vertit in bonam. Quales nascantur liberi; nullius in manu: quales evadant, humanæ est pote-

potestatis. Eiuscum simus discipuli, cuius & filii, bonum fortiri magistrum, nondifficile; si optimum nactus sis genitorem.

Nascitur M. Antonius Iustinianus ex Petro Iustiniano agnominē *S. Zuanino*, & Marinā Iustinianā cognomento *Episcoporum*: quorum natalium splendorem usque in *Iustinianum* Romanorum Imperatorem produces, ni Romanam ignores historiam. Gens tanta in uno Nicolao Iustiniano superstes revixit, initis nuptiis cum Annā Michaeliā, quos, Ecclesiā non dissentiente, appellamus Beatos: undē à Sanctis meritō dicitur restituta. Sanctorum namquē commercium connubium est, si ad liberorum solatium, non inremediū concupiscentiæ. Hinc prole susceptā eò rediit, undē venerat, ad cœnobium, & coniugem secum traxit: ut qui duo erāt in carne unā: unanimes modō in gemino cœnobio, iste S. Georgii, illa S. Hieronymi, nuptias consensu continuarent non concubitu. Servat adhuc à fundamentis erecti Monasterii memoriam jus Patronatus, quō matronæ Iustinianæ, & Michaeliæ gentis permittuntur se se recipere in Monasterium S. Hieronymi, veluti in domum paternam: quemadmodum & viri in erēmum Camaldulensium, quorum Pater *Paulus fuit Iustinianus*. Hisce magistris didicerat Petrus, ut vestiret pauperes, spoliare filios, & panem familiæ, esurientibus distribuere.

Sub hoc Horoscopo Princeps M. Ant. adolevit ad studia unā cū fratribus Hieronymo, Francisco, Daniele, Ioanne. Primus post legationes ad omnes Europæ Principes, Romæ Eques Orator obiit. Secundus Eques linguā facundus, prole fecundus. (à quo Petrus Senator, Hieronymus, Sebastianus, Antonius) dignitatis contemptor humanæ, interrogatus quid frequens in templo quæreretur respondēbat, *Munera in regno Dei*. Tertius ex Senatore Episcopus Bergomensis propagavit Ecclesiā, cū quā Annos quatuor supra viginti sinē iurgiō adhuc convivit. Hinc ad pinguiorē vocatus infulam Vicentinæ Ecclesiæ ex clementiā Innocentii X L. R. P. spirituale non ausus temerare coniugium, *Moriendum* (excusavit) *cum quā contraxerat*. Quartum fratrem Ioannem Equitem, & Senatorem amplissimum, olim Veronensis Provinciæ Præsidem, Provisorem Salutis, & apud Istros Inquisitorem, nunc Prætorem designatum Patavinæ Provinciæ Laticlavum ornat. Plura de eo sileo, quia plura prohibet: cætera adjiciam, cum prohibere cessabit.

Me interim revocat iuventa Principis in Patavinā Vniversitate transacta, vel cum Oratoribus Reipublicæ apud Reges, undē Philosophus prodians, Orator, Astrologus, alumnus, & socius For-

LXXII

anxi Licet sacro Codici *de Animi Immortalitate* eà modestià manum imposuisse dicitur, quā solent Principes philosophari, ad veritatem, non ad vanitatem. Curā non minori legibus cum incumbere, disputante Lælio Mancino, de præcedentiā inter Ius Canonicum, & Ius Civile, quæstionem Iustinianus corripuit supervacaneam Christiano aphorismo. *Qua Cesaris dentur Cesari, qua Dei, Deo.* Non opus legibus adjicere Canones, si fatis: *Honestè vivere. Alterum non ludere, suum cuique tribuere.* Disserente *Singlitico* de Regimine Principum quasi *quod libet, liceat*: ut Caracallæ privigno suadebat noverca; *O. I. C. Liberet quod licet* (Iustinianus reposuit) *ni vestra consilia, adulationibus abundarent.*

Hæc fuere tyrocinia adolescentis excelsi; donec ad Rempublicam evocatus, primā illā die, quā togam induit, cum fortè apud Architam Tarentinum legeret, *Pari passu ambulare Tribunal, & Altare*; Alphonfi æmulus Regis Aragoniæ, qui si decem, & quatuor vicibus totam Scripturam percurrisse legitur; Iustinianus nullum sacri textus (Vos Theologi appello testes) habuit in cognitum. Hac lectione moderari dicebat impietatem Historiæ Romanæ, quam extempore recitantem audiivi sæpè, cum memoriā, & eruditione certaret cum Equite Dominico Zanio ad Hispanos Venetorum Legato.

Magistratus cum subiisset more patrio, Senator dictus, & summā cum potestate Annonæ præfectus eà tempestate, quā Cretam obsidentibus Turcis, querente maris Imperatore, foetido pane contabescere remiges; Inquisitione Iustinianus susceptā, Chimico experimento, (cuius artis est plurimum delectatus) panem nauticum in furfurem, similam, & farinam segregando, artocoporum fraude detectā monstravit; ex tribus autopyri partibus duas inesse fursuris: propterea pistoribus electis antiquis, novosea Reipublicæ utilitate conduxit, ut primū classe servatā; quadraginta etiam Coronatorum millium annuale diminueretur stipendium. Solers tunc Iustiniani virtus cœpit omnium in ore versari, quanto Reipublicæ comodo, tantā rei familiaris jacturā. Cū enim non longè post, omnium gravissima ad Ludovicum XIV. Christianissimum Gallorum Regem, à quo uno auxilia sperabant Veneticontrā Turcarum inundationem, vacaret Legatio: omni excusatione reiecta, & familiæ posthabitis supplicationibus, pleno suffragiorum calculo Legatus designatur, quamvis Legationis nomen pullatus adhuc lugeret infaustum ob fratris mortem Equitis Hieronymi Iustiniani, qui post repetitas legationes ad omnes Europæ Principes, Romæ Orator conciderat: ac patrimonium fraternā dispersum sobole, & præfecturis
exi.

exinanitum novo oneri penè deficeret; majorum inhærens vestigiis, qui nunquàm uberrarunt à legibus patriis, & familiæ semper prætulere Rempublicam; supplicem profecto libellum exposuit, ut legatione abstinere liceret imposita, salvo tamen more paterno, cuiuserat, *Non Personam, sed familiam Reipublica tradere in holocaustum.*

Instructa ergò legatione non minùs auro, quàm aureis moribus, eam fidem apud Gallos subiit, ut inter prima salutationis officia, Rex de Iustiniano Palatinis diceret. *Legatum habemus Venetorum, qui me fideiubente, vos non decipiet, cum sit proles Sanctorum.* Hic Hispano quamvis implicita bello Gallià, militem tamen in suppetias scribere Venetorum, Antesignanos centuriare, Strategos, Duces (inter quos Mars ille Gallicus Marchio S. Andreæ Mombrunius) Probolarios, *quamvis* petitum sæpè, Iustiniano negatum nunquàm.

Mementote navalem expeditionem octo millibus suffultam peditum, duce *Belfertio*, quam Rex misit in Turcas, Iustiniano orante, & secedere nolente, priusquàm Rex fidem interponeret, quod Primò vere moveret in Barbaros. Secundam adjicite expeditionem, quam ex Honorariis excitavit Aquila Iustiniana, duce Rohannensi: admirante Ludovico juventam nobilem, ferocem animo, superbam opibus, solo relicto patrio, vasto se committere pelago ex solà libidine gloriæ. Rex cupidus arcanum assequi, quo Iustinianus Galliam viduabat nobilitate præclarà (suprà mille namque nomina dederant) ut in fatalem plagam traduceret, ad se accersitum interrogat. *Quà suada Principes, Duces, Comites, Marchiones è sinu matrum, è gremio coniugum valuisse eripere, ut in umbram mortis traduceret? Matronæ ipsæ (Iustinianus respondet) instruxere iuventam. Sexus Fæmineus, qui semper devotus, religione pectora induit virilia. Rogando, arguendo in eam verecundiam adduxit, ut nunc erubescant domi marcescere.* Laudatà Rex Iustiniani solertià non solum expeditionem probavit, sed nomine & ipse dato, loco personæ contulit, quadraginta aureorum millia. Tertia Gallorum expeditio (*Iustiniano auctore*) fuit Sexus fæminei: quum Gallicæ Amazones susceptà tutelà fidei Christianæ, sacro se obstrinxere foedere, viritim annuam conferendi pecuniam, *donec Cælum nobis placatum pacem redderet.* Sic Viri exemplo excitati fæmineo erubescerent, otio, luxuque suo Christianam perdidisse Rempublicam. Foedus tamen Matronarum evanuit, Iustiniano in Patriam recedente, vel procurantibus palatinis, ad effugiendam infamiam, quam eis excitabat fama fæminea. Novissima expeditio fuit Lotharinga mille equitum, ter mille peditum; Lotharingum Ducem

Ducem Iustiniano excitante, Avorum exemplo, *quid contra Infideles phalangibus precedere Christianorum, Domus sit Lotharingæ.* Equitatus porro cum pabulo deficiente, onerosus urbi crederetur obfessæ, non est receptus. Valida hæc auxilia Regia fulcivit munificentia, quæ Iustiniani illecebris irretita tantum dabat, quantum iste poscebat. Geminavit munera Ludovicus, cum verba Legatus, qui ex collatis centum aureorum, millibus maiorem partem in sortem nauticam Batavia erogavit.

Redeuntem modò comitemur in patriam, & post Decemviralem, & Consiliariam dignitatem, summâ cum potestate Continenti Præfectum. Iubilæi instar Hebræi Veneta est Inquisitio; quum clangente buccinâ sacerdotali, prædia prisca restituebantur colonis. Peccasse pudor erat, & poenitentia verecunda si voluntaria. Sic apud Venetos pro tubâ Sacerdotali, *Inquisitionis* est nomen. Satis si insonet, ut homines sese componant commissi melioris arbitrio. Plura ergo cum recurrerent eligendorum nomina; nulli tamen competenter, repetita licet suffragarentur Comitria (censurâ semper odiosa, vel censore non omnibus grato) audito Iustiniani nomine, superabundavere suffragia, datisque collegis, *Michael Falscareno*, qui olim non privatorum advocatus, sed Reipublicæ Advocator, postea in supremo Sapientum Ordine, fide, prudentia, facundia consensit; fastisque Venetis conscribendis delectus, ubi alii desierunt, incoepit, Annales scilicet non tam conscribendò præteritos, quàm historiam gestis suis exhibendo futuram.

Hieronymo Equite Cornelio, qui ex Magno Sapientum Ordine, Provinciæ Fori Iulii in Fortalitio Palmæ Generalis præpositus, Maris postea ac Dalmatiæ, Albanæ his Imperator victoriis onustus cruentis occupati *Singhi*, atque defensi, propugnatae *Badræ*, Castrum Novum è Turcarum faucibus ereptum sanguine suo, Reipublicæ asseruit, & in eo navigantibus portum salutis, ac libertatis tutelam, Procurator D. Marci Extraordinarius raro exemplo dictus, successorem habuit in munere Inquisitionis Antonium Barbadiunt Senatorem gravissimum, fratrem Eminentissimi Barbadii, quem ex motum integritate, Ecclesiastica disciplinâ, Literarum scientiâ, Cardinem meritò appellamus Ecclesiæ. IV. Octob. Anno 1672. Bergomi fuit Inquisitionis exordium, quam diebus viginti supra quatuor Annos, & quatuor. Menses, Vtini absolvit toto lustrato Continente, eâ sollicitudine, ut nec Feriis daretur requies. Quinque mille, tercentas, & triginta signavit Sententias auditis partibus; quinque vicibus tantum à Collegis dissonans, quibus præcedebat ut senior. Ter mille, non-

ningentas, & sexdecim in absentes subscripsit, quas *Contamaciales* appellant. *Mandata* supra decenna millia, quibus restituta Libertate, apertà Annonà, correcto Ambitu, moderato Luxu, pauperes, pupilli, viduæ dote servatà, vel redemptà gestientes præ lætitià scribebant in superliminaribus domorum *in Libertas*. Adductis moribus aureis in sæculum ferreum, vidisses inopem nullo interprete, coram iudice sermonis libertate fatigare Magnates, dies iactantem antiquos (quum potentior, qui melior) adire iudicem, quasi parentem, qui diu, noctuque ostio cubabat aperto, credens postes suos satis securè, stipari iustitià, eam dummodò exerceret contrà seipsum. Brixiam cum venisset . . . fœmina Mediolanensis natalibus, & honestate præclara, fortunà tamen miserrima, prædia sua expostulans occupari ab . . . cive præpotenti; nè innocens diceretur perire, quia indefensà: honestati primò Iustinianus consulens, speciosam fœminam religioso suscipi mandavit hospitio, indè liti designato Advocato, cum cognovisset tandem petitionem eius iniustam, curru honorifico remisit in patriam, ære suo penam solvens temere litigantium.

Patavii cum duo Causidici . . . post longas altercationes transgressi, Iustinianum rogabant, transactioni subscriberet. Negantem urgebant, quòd in voluntariis nullæ sint partes iudicum. *Si nulle sunt partes iudicum* (Iustin. absolvit) *cur iudicem fatigatis? Tribunal non est convenientium, sed dissonantium*. Cautè providens, nè in damnum conspirarent posterorum. Tantis vigiliis vires imminuit, & penè vitam. Bisenim Bergomi, & Rhodigii ægrotavit ad mortem. Medico autem labores immodicos impropèrianti respondebat. *Nos vitam agimus pro Republica: vos pro familia*. Arbitratus rationes populi esse Reipublicæ, & Reipublicæ esse populi: egit procuratorem Reipublicæ, & patrem Populi. Indè longo suæ Inquisitionis iustro, uniustantum *Guidori* homicidæ mortem facinorosis obiecit, ut unius pena foret cæteris in exemplum. Sic nemo iustitiā contempsit impunè, neminem Iustitiā oppressit iniquè.

Non minora inter Consiliarios, & Correctores assumpti fuere facinoræ. Eloquentià gravis declamationes suas volens vitæ non dissimiles, Græcorum sæpè recitabat proverbium. *Talis hominibus est oratio, qualis vita. Sicut uniuscuiusque actio dicenti similis est, sic genus dicendi aliquando mores publicos imitatur*. Si disciplina civitatis laboravit, & se in deliciis dedit, argumentum est luxuria publica, orationis lascivia. Oravit rarò, semper tamen extempore, haud gloriam quærens, sed Rempublicam. Magni animi ambitionem extolenti cuidam ex patribus, me præsentè, respondebat. *Magnum re-*

gnum

gnum imperium sui. Nemo regere potest, nisi qui & regi. Cum nullam ambiret dignitatem, eum omnes prensarunt. Invitum semper: & reluctantem purpura insequuta fugientem, centennis, centennisque suffragiis cum ad dignitatem vocaret Procuratoriam; abstinuit iste, non grave ducens, aliquem ante se videre; cum post se plures respiceret. Ambitio quandoque est habita, quæ erat moderatio, mussitante Senatu: Iustinianum. Rempublicam parvi facere, dignitates non ambiendo. Oh fors infortunata! in libera Civitate servitute detineri spetiosa, & spetie Principatus servire legibus, & magistratibus. Nisi dicamus cum Tullio: *Legibus servimus, ut magis liberi vivere valeamus.* Vitam cogitabat privatam, cum throno sistitur Maiestatis excelsæ. Principatum ambiebant tres Senatores, immò D. Marci Procuratores de Republica optimè meriti sorte etiam fortunati, Deo tamen (cuius in manu sunt sortes Regum) adverso, qui in comitiis clam pro Iustiniano vota præstabat. Triumviri isti, (O digni Principes licet sine coronâ!) cum cognovissent Iustinianum ex alto vocari, acclamantes unanimes, *Iustinianus regnet*, ad Solium traxere nolentem, eo fortunati præludio, ut cum Princeps in die coronationis suæ (quæ 27. Ianuar. Ann. 1683. contigit anniversaria Bergomensis Episcopatus initiâ Daniele Principis fratre) ad Templi valvas congiarium in populos erogaret, argenteo nummo manu Ducis in oculos Turcæ ibi stantis casu projecto (Casu? linguam corripio. Non casu, sed manum Principis dirigente Deo) Turcam ex oculavit. Hoc facto præludens vulnera, plagas, quas Aquila Iustiniana illatura erat in faciem Lunæ. Prognostica hæc in Regibus non contemnenda. Solet namque Cælum hisce præludiis Principes excitare, quemadmodum Anno primo belli Cretensis, Reipublicæ hieroglyphicum, *Iustitia, & Pax deosculatæ sunt* (quod super Giganteos gradus legit viator) percussus fulmine in solo verbo *Pacis*, unde truncum legeretur, *Iustitia & . . . deosculatæ sunt*, nuncium fuit belli funesti, quod proximè est subsecutum, Iustitiâ conficiendum, quæ solâ Superum supererat testimonio. Sic eodem Anno in Ducali sacello Cretensis quidam imaginem surripiendo paciferam, Cælo annuit permittente, pacem turbandam in Regno Cretenfi per Turcas ab ipsis Cretenfibus sollicitatos.

Non insulsum ergo Iustiniani vaticinium, quod impleri ceptum primo ab eius electione convivio, die Marco Evangelistæ sacra, cum Aquilæ Pontificia, Cæsarea, Veneta, Polona, quæ in symbolis ornabant mensam, supervenientis tabellarii voce animatæ inter tibicines fœdera conclamarunt adversus Turcam; Iustinianus nè videretur confidere in Principibus; in quibus non est salus,

salus, oculis elevatis in Cælum, submissa voce, quâ tamen exaudiretur à circumstantibus, inquit: *Sciant gentes, quia non in gladio, & hasta salvat Dominus, sed in nomina Domini exercituum. I. Reg. 17.*

Sicquum in aulam Auditorum ductus ab Aloyfio Gritti Senatore severitatis antiquæ, & tanquam Seniore Comitii (quod XLI. appellamus) ad iustitiam præmonitus, quod ibi per triiduum, cadaver eius sistendum foret, & iudicandum, non minori pietatis documento respondit: *Scimus, debere Principes recte agere, non propter censuram, sed propter conscientiam.* Reipublicæ gratias agendo, tria cum se proposuisset acturum, Imperare, Iudicare, Deum colere: ita Imperii est moderatus habenas, ut re non minis quam verbo se vocatum diceret ad officium, non ad regnum. Mirifice causarum, litium, rei navalis de expeditione sollicitus, Magistratus, Aulam eâ frequentia subiit: ut toto lustro sui Principatus urbe nunquam relictâ, nulla Rogatorum, Decemvirum, vel Suprema sint acta Comitia absente Principe, nisi infirmitate præpedito. Immo in lecto doloris decumbens Secretarios frequentiores voluerit, quàm medicos dicens: non nisi post Rempublicam licere Principi, curare corpus, vel familiam. Horis nocturnis vacante Senatu, cum Sapientum convivio animum recreare crederetur sollicitudinibus fessum, Interlocutores inquirebat cantè, quid diceretur, quid ageretur in urbe, & spætie eruditionis, Criminalia sæpè tractabat, ut in throno non minis iudicem ageret, quàm advocatum. Privatorum jura credens publica, publica privatorum, oravit sæpè contrâ seipsum, repetito apophtegmate, *Venetos esse regendos iure paterno, non more Principis.* De Ecclesiâ si arcana recurrerent; ei una sententia placuit: *Adoranda potius, quàm disputanda. Meminerint, Venetorum Principem esse Petri advocatum, nec unquam Marcum conspirasse adversus Petrum: immò Evangelistam cum Apostolorum Principe suum contulisse Evangelium.* Propterea quæ Casaris, Casari, quæ Dai, Deo. Pontifici obloquentes verbo corrigens acerbo, vel supercilio exclamabat; *Si proderent, non maledicerent.* De sacerdotibus dicere solebat: *cum ipsis agendum, quemadmodum cum genitoribus filii apud Romanos, qui cum patre nunquam lavabant in balneo, nè hominem sibi similem esse cognoscerant, sed Deum crederent.* De Ecclesiarum cultu sollicitus, Excelso illi Magistratui præpositus, cuius manum (Balthassaris exemplo) sæpè videmus scribentem in pariete, brachium verò nubibus involutum, vocatis ad se Ecclesiarum Rectoribus inquit: *Ecclesiâ clavibus clavum libenter Princeps adiiciet, nè Domus Dei fiat spelunca latronum, sive in tenebris prophanatores nobis innatescent. Vigilare, quia Pastores estis præpositi super gregem Domini.*

Nomen Domini si ab aliquo homuncione blasphemari continge-

tingeret: tremebat, fremebat. Sacro munens se signo Crucis; quasi Dæmonem repelleret irruentem, ter repetito versiculo *sic nomen Domini benedictum*, viciniorem ingrediebatur Ecclesiam; ut pro blasphemo intercederet. Rogatus sæpè ab affinibus, vel Palatinis apud Ecclesiarum Rectores, & Cleri moderatores, commendare domesticos respondebat, *quassisse claves Ecclesia, nec invenisse*. Immò Venerabili Congregationis S. Mariæ Formosæ spontè offerenti Cappellanum eius *ad integram* (Honor est Ecclesiasticus (*Portionem assumere, considerare imposuit, ne aliquem offenderent*). Instante F. . . . Ordinis Seraphici, ut Capitulo Provinciali commendare dignaretur ForoIulienſes, stomachatus Princeps quòd Seraphici quæ sua quærerent, non quæ Christi: in Supplicatione solemni, quæ Anno 1687. Calendis contigit Ianuarii, inter concionatores non admisit Seraphicos, licèt Venetâ pietate nunquàm exclusos, ut placidè revocaret errantes. Cæterum eâ veneratione prosequutus est Ecclesiasticos, ut inter privatos parietes nunquàm eos pateretur capite discooperto. Confessarium suum *F. Laurentium Iustinianum Carmelitam Discalceatum*, & meum fratrem secundum carnem, unâ tantum vice extra tribunal poenitentiarium alloquentem sustinuit, nè ex usu & consuetudine hominem cognosceret, quem timere volebat ut Deum. Senatores, Cives si aliquando vocaret, rogaret, semper in aurâ tenui, & nè preces crederentur armatæ; non audiri quandoque gaudebat ab iis, quos semper exaudiebat.

Ecclesiasticas dignitates cum sæpè petentibus non contulerit, respondebat ambientibus: *Querelas instruerent contra Innocentium XI. Christi Vicarium, à quo didicerat, Præfecturas Ecclesiæ non ambientibus distribueret*. Regimen Ducalis Ecclesiæ, cui ex Romanorum Pontificum privilegio, præsunt Venetorum Principes, *Soli Domini, & Patroni*, zelantissimo Ioanni Baduario eiusdem Basilicæ Primicerio (Hunc Princeps ob mörum honestatem, & sacram eruditionem Ecclesiæ præfecerat, & prætulerat affinibus suis) commendans, excusabat ut plurimum, *Satis sibi onerosum, rationem reddere Principatus, etsi Ecclesiam sibi non superimponeret, cuius volebat esse filius, & non patronus*.

In sacello D. Nicolai diù, noctuque votis intentus, ut populo annonam exposceret, eaque fruge impetravit; ut etiam bello sæviente Barbarico, frumenti modium unius nummi pretio venale dederit, nec emptorem habuerit. Est hæc pars sæculi aurei. Arma tractare semper victricia, & otio marcescere.

Huc facit pactum initum cum D. Nicolao, die electio-

nis suæ. Circa meridiem ex comitiis descendebat coactis ad implendum thronum vacantem mortui Principis Aloysii Contareni, Sacrum quærens sollicitus nec inveniebat: cum invitatus à Ceremoniarum Præfecto in sacellum D. Nicolai, quod tunc ad reponendos pluteos, & forensium disputationes usurpatum jacebat squalidum; miseratus Iustinianus sacri loci paupertatem, & ignominiam, coepit ex corde à Sancto illius aræ tutelari, Principem Intercedere futurum, qui sacellum illud purgaret, ac D. Nicolao honorem, & cultum restitueret. Vota suscepit Sanctus; eo enim intercedente, die crastinà Iustinianus ipse, Princeps designatur invitatus, qui pacti memor aram protinùs repurgatam frequentari voluit sacrificiis, & holocaustis, eo cultu, ac Nobilium frequentia, ut sacerdotes supra viginti, Hostiam Deo immolent sanctam, & immaculatam. Originem etiam huius sacelli libello typis dato, omnibus notam voluit; Anno scilicet 1200. D. Nicolai auspiciis, *Henricum* Dandulum expugnasse Byzantium, nostroque sæculo, non nisi per milites sanctos è manibus Barbarorum redimendum amissum.

Hoc in sacello geminà apertà fenestrà; alterà ex Regià post publicam populorum audientiam, tribus saltem adstabat Sacrificiis devotus, semper genibus flexis: alterà Davidem æmulatus, D. Marci respiciebat in templum, excubias agendo super Arcam Domini: unoque oculo aulam, Ecclesiam altero custodiendo.

Lex, & Religio iunxere fœdera; pravas

Hec mentes hominum corrigit, illa manus.

Eà animi consolatione sacram Missam auscultabat, ut morbo ingravescente lethali, quo die obiit 24. Martii, cessari noluerit à Sacro, rogans: ut quemadmodùm omnibus diebus vitæ suæ cultum impleverat; ipso die obitus, Deo indulgente permetteretur Hostiam adorare immaculatam. Exauditus est planè, & plenè. Cum enim præceptum illà die legeretur in Evangelio. *De peccatorum remissione non septies faciendâ, sed septuagies septies*, plenus spe, & charitate coepit Deo gratias agere, veluti de Christi misericordiâ securus. Hieronymum, Augustinum cum avidè legeret, vocatus in aulam lamentabatur, quod deserere cogere-tur *Civitatem Dei*. Suadentibus à tot molestiis quiescere tandem, nec tantis animam fatigare vigiliis, monitum objiciebat Dominicum, *Vigilate, & orate*. Ipso in convivio cum semper verba misceret cœlestia, commensali arguenti F. Danieli Seguastra *prandendi horam esse, non concionandi*, respondebat: *Dei verbum cibum esse, quo anima saturantur, & corpora*. Nonnè dixit Christus: *Non in solo pane*

pene vivit Homo, sed de omni verbo, quod procedit ex ore Dei? Aulâ ferriante insulas adibat vicinas, præcipuè ubi Hostia Sacrosancta erat exposita, quam saltem in Mense piâ cordis compunctione sumebat. Templâ quærens ubi longè ab hypocrisi occultus, & gemens, cum Monachis in choro psalleret, Davidem æmulatus Regem, cui si otium componendi carmina Deo; eadem saltem tenerentur Principes legere, & recitare. Siscitanti cur semper Templâ inquireret invisâ populo? Christum adducebat in exemplum, qui oraturus ad Patrem secessit in hortum transtorrentem Cedron. Misteriis frequenter, & meditationibus involutus Theologos interrogabat venientes, de arcanis divinæ legis, quæ sæpè non sine rubore ignorabant. Hinc Agryptico fatigatus morbo noctes percurrerebat insomnes, arcana mente revolvens: domesticis à contemplatione vacare suadentibus præceptum Domini 1. *Iosues* Principibus objiciebat impositum. *Non recedat volumen legis ab ore tuo: sed meditaberis in eodibus, ac noctibus.* Huius timore in asceterium fugere meditatus coronâ depositâ, abstinuit; nè votum profanaret, & pactum cum D. Nicolao initum, quo prænsante credebatur, à Deo se ad Principatum assumptum. Ut quiesceret tamen, non una sententia fatigatus. Consulti austerioris instituti Patres, scrupulo liberarunt, & æstu, desperationis prognostico, si abiectò diademate recorderetur, *Coronam suscepisse cogente Deo, deposuisse suadente homine.* Dubius porro nè prosperæ fortunæ cursu quasi Syrenarum cantu delusus, aurâ falleretur inani; congaudentibus occasione diuturni triumphî imponebat; *Deum rogarent, nè Rempublicam dereliqueret.*

Anno 1686. 7. Septemb. horâ 20. Expugnata Budæ foelici nuntio recepto, flexis protinus in terram genibus, altâ voce *Te Deum* intonuit, & usque ad ultimum versiculum cum adstantibus recitavit. Alterâ die in Basilicam descendens cum Senatu, & Orationibus Principum repetivit: eadem pietate servatâ quoties fausta recurrerent; propter quod magnâ populi lætitiâ cum in publicum prodiret, acclamaretur. *Il Principe delli Te Deum laudamus.* Eius imaginem cum Eques, & Procurator S. Marci Angelus Maurocænus ad Sarmatas Legatus Extraordinarius Regi offerret *Ioanni*; hoc susceptam elogio Rex invictissimus (*Gratissima mihi imago istius Principis, qui sanctè regit Rempublicam*) appendi voluit in suo cubiculo, ut sibi foret iustitiæ exemplar, virtutis imago.

Legatus eius Extraordinarius *Io: Stanislaus Szonki* Episcopus Premislavienfis; ac Reipublicæ Senator Polonæ, cum in pleno

Collegio, sermone perorasset Latino; expositas Iustinianus excipiens periodos, quamvis ex tempore, tam eleganter respondit, ut secedens Polonus vicinis diceret; *Cum crederem me ad Venetos verba facturum, Romanos inveni.* Moschorum pariter Ablegatus cum suæ legationis responsum per interpretem expectaret, in quem intentus ora tenebat: verba Latinè faciente Principe, admiratus Moschus viciniorem interrogat Consiliarium, *Habetis ergo Principem Latinè loquentem?* Consiliarius absolvit. *Dei Gratia habemus Principem, qui respondet Hebraicè, Græcè, & Latinè.* Verè Hispani, Galli, Itali, Latini, Græciperitus idiomatis, conditionem dicebat infœlicem regnantium, si more cœcorum, Regnum, Vitam, Famam interpreti concedere tenerentur. Turcicam solummodò visus abhorre linguam, quam *tympanum* credebat *Irati Dei.*

Anno 1687. Mense Augusto cum *Mustapha* Naupliæ Bassa, eiusque frater *Affan* Bassa dedit à Peloponnesi Regiâ, Venetias se consulissent, poscentes obsequii causâ admitti in conspectum Principis (quem crepidis adiere depositis) Annuit ostiario dicens: *Arcus iste Dei, sed in nubibus Cæli.* Quid enim arcus in nubibus? nisi arma divinæ Iustitiæ tholo Pietatis suspensâ veluti in triumphum?

O Aquila Magnarum alarum grandis, cuius triumphos posterius credent forsân fabulis involutos; cum in Annalibus Venetorum recurret Respublica bellum agere adversus Mundi tyrannum non in tutelam, sed in vindictam; postquàm triginta per Annos Cretico fatigata bello, ærario pauper, spoliata milite, & orbata regnis; crederetur ab æmulis animam trahere. *Non aliter in castra descendunt Reges, auctore Deo.* Iustiniani buccina militaris erat tuba sacerdotalis. Arma Principis lachrymæ, & orationes; quibus, repetitis miraculis Barbaros catenavit, ereptis urbibus, ademptis regnis, redemptis Provinciis, clauso Mari; *Dextera Domini fecit virtutem: dextera Domini exaltavit me.* Principem dicite Miraculorum, quo regnante, Respublica sedendo potius, quàm pugnando, imperium propagaverit ultrâ dimidium. Gregorium dicite Thaumaturgum, qui hinc emigrando, vix tredecim Infideles relinquat, cum tot fideles invenerit sui Principatus exordio. Quantum Terræ, Marisque reliquerit, quo, in orationibus suis spoliavit Amorrhæum, Leucosiâ à scopulis, & totam per insulam usque in Acarnaniam aplustria suspicite læta. Declinate Nicopolim, cui nomen victoria fecit. Ambraccii sinum vestra navigia calcant. Peloponnesus adest, provinciis octo peninsula grandis, inter Patras, & Naupactum gravidamari, Rhizonicum custodit sinum *Castrum* vestra victo-

victoriâ Novum; donec Byzantium; immò Hierusalem redeat Aquila Grandis.

Nil mirum; cum Coelites haberet sub signis. Quo stipendio? stipendio Iustitiæ, cuius Deus ipse tenetur stare decreto. Propterea duorum, & quinquaginta mensium longissimo spatio, quo Inquisitorem egit in Continente, duobus solummodò intra Annorum diebus, Christi nascentis, & resurgentis tribunal clausit: reliquis quamvis festis, & sacris, audiendis litigantium querelis totus intentus, nec in Sabbatho requievit. *Vivorum namque & mortuorum iudex* (Iustiniani sunt verba) *qui post mundi opificium quievit in Sabbatho, eodem in Sabbatho auscultabat clamores pauperum.*

Vos viduæ (appello testes) *quæ habitatis in Domo Dei, non in tabernaculis peccatorum, quo patrono? quibus strenis? quantâ pecuniâ emititis mansiones illas? Interprete paupertate, pretio lachrymarum; cum honestatem patritiam frigore oppressam & nuditate cognovit Aquila Iustiniana, non ad mûnera respiciens, neque ad personas, sub umbra alarum suarum protexit nos. Nobis orantibus, Turbabantur magnates à facie eius, patris orphanorum, & iudicis viduarum.*

Perambulante Principe ad auram post meridiem in aulâ, quæ dicitur *Convivium Pinguium*, remotis ostiariis, me tantum latus stipante sinistrum; pauper quidam recluso velo introivit audacter. Togatus quidâ, qui & ipse stabat ad ostium foris, exemplo pauperis excitatus, gressu præcurrens velocior obtulit libellum supplicem. Audisset tunc Principem irato similem castigare venientem. *Si ingredi Domum privatum nulli permittimus invito Domino? quanto minus palatium Principis? Se excusante Togato, calcasse vestigia pauperis. Absolvit Princeps: Et adhuc nescis aulam Iustinianam esse Domum pauperum? Vade, inquire, nec redeas, donec de hac veritate securus.* Idem agitur in throno Dei, ad quem pauperes ingredi non prohibentur vel per januas, vel per fenestras. Verè pauperum advocatus eleemosynas iterum erogare rogatus ad renovandam D. Pantaleonis Basilicam (cuius in opus jam aurum liberali pietate contulerat) respondit; *vivum Dei templum, Pauperes esse. Non legistis apud Patres, quòd ornatus Sacrorum, redemptio est captivorum?*

Et hæc portio stipendii ab eo soluti commilitonibus sanctis. Portio altera; Munera non muneri distribuere; non carni, & sanguini; sed ætati, virtuti, sapientiæ. *Si mei non fuerint dominati; tunc immaculatus ero.* Aphorismus, quem Princeps dietim assumebat in symbolum. Dicite vos Præfules Marcianæ Basilicæ: Quot inter nos dignitate refulgeant, qui post viginti Annorum servitium jacebant languidi, ab eo promoti, licet hominem non haberent, qui mitteret in piscinam? Immò ipsi refulgeant æmuli Iustinianæ

gentis, quibus cum inimici iam facerent palatini, nè eos promoveret, respondit Princeps: *Ex hoc propterea eos exaltare tenemur, cum vicaria sitis illius Regis, quæ legem in se habet, ut diligat inimicos vestros.*

Hoc stipendio Coelites Veneta conduxit in castra, & more vestro quasi clavo fixit inter altaria, ut Sancti ipsi nobiscum triumphare, vel cogerentur perire. *Regnum Cælarum impatitur, largitionum in pauperes, vel ad virgines elocandas. Hisce artibus Aquila Iustiniana sedem repetebat antiquam, Byzantinam hæreditatem. Virgatus Domini erat cum illo: Innocentii XI. R. P. verba sunt, qui teste & Eminentiſſ. Callarado à die coronationis suæ Principem nullà hebdomadà sine benedictione reliquit, clamans. Vicem Iustiniano similes essent reliqui Reges terra.*

Sanctissime Pontifex, Beatissime Pater? quo luctu, quo planctu mortem accipies charissimi Principis, cum quo (ut sæpe dixisti) non dubitabas etiam adversus Acherontem arma movere? Interroganti, quomodo ceciderit, sanus jam factus? dicam. Mors Venetam delusit Rempublicam. Mors namque irretita lachrymis populorum, orationibus Provinciarum, simulato recessu decepit. Civitate enim orante, cum Mors Principem aggredi non auderet, sanum finxit, ut Civitas ab oratione cessaret, & Rempublicam securius falleret.

Et tu Anima regalis cur decipi es passa? Quum toto ludimus Orbe, oculos claudis, & quasi naufraga clavum projicis, in tempestate recedens? Non recessit, conſcendit altiùs, ut è speculà Cælorum, Reipublicæ consulat infirmitatibus. Hoc Anno, quo de terrarum certamus imperio; cum timeret sollicitus, in terrâ stando, non audiri in Cælo, vel non exaudiri, volavit ad thronum Dei, ut ibi cum B. Nicolao, & Laurentio Iustinianis Deum precibus urgeat, emolliat lachrymis, expugnet orationibus. Hinc moriens religioso S. Francisci sacco cooperiri prohibuit, indignum se mortuum putans illo cilicio, quo vivens non maceraverat carnem. Indui tamen voluit lugentis habitu, ut penitentis exuviis Deum placare posset nobis iratum. Moyſes erit inter B. Nicolaum, & B. Laurentium, qui manum elevando, vos Veneti Heroes, excitabit ad palmas. Deus, qui in Trinitate gaudet, cum duos Iustinianæ gentis teneret Beatos, exegit tertium, ad tutelam Reipublicæ Chri.

a. Nota literas Eminentiſſ. Callaradi 3. Aprilis 1688. *Quid dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum? dum amissus nostrum Serenissimum, vel Sanctissimum dicam; nescio aut Serenissimum, & Sanctissimum Principem Iustinianum. Die Iovis, cum Beatissimo Patri Innocentio XI. obsequia filialia eiusdem Iustiniani exposuissim novissima; à lachrymis continere non valui; eoque affectu, & paternâ charitate respondit, qualem decebat erga Principem Sanctum.*

Christianissimæ. Moriens, vocibus expiravit æternis, & quasi in choro caneret, unâ vice animam, alterâ vice Rempublicam commendando. *Nam aliter expiravit Deus, post quàm Verbum factum est caro.* In pervigilio abiit Verbi Incarnati, ut festo interesset, quod Sancti in Cœlo celebrant, & pro Annuntiatione Deiparæ, & pro natiuitate Reipublicæ Christianissimæ; nè aliquod discrimen subiret Respublica, si inter Matrem Dei, & Matrem Fidei (quæ est Respublica) fœdera renovarentur absente Principe. Si enim Christi est, redimere Mundum; Venetorum est, tueri redemptum. Hoc voto Aquila Iustiniana volavit ad verum Iovem, ut cum eo armata fulmine, primo Vere iterum descendat in Barbaros. Testem profero Ecclesiam universam: eo namque die expiravit, quo canitur in Evangelio: *Quæcumque ligaveritis super terram, erunt ligata & in Cælo:* Ut exemplar inisi fœderis cum Christi Vicario, cum Petri advocato Leopoldo I. Romanorum invictissimo, religiosissimo Imperatore, ostendendo ad tribunal Dei, spargendo in curia Cœlorum, Sanctos excitet in suppetias. Quiescite ergo abstergere lacrymas, quemadmodum enim in Cœlos ascendisse credimus; ita veniet, & cum eo multitudo militum celestis, qui in Terram Promissionis restituant Rempublicam Christianissimam.

Hæc volens Senatui innotescere, Vigiliam Annuntiationis præfixit funeri, dicens: *Hoc die in Ecclesiâ iacebo:* nè Mors antè hunc diem auderet accedere, & ut Patres de optimo Principe providerent, quem ipse præviderat, & prædixerat *Franciscum Mauronem*, nè in posterum dubites *Mauronem* Principem dictum, *ut adimplerentur Scripturæ Prophetarum.* Salutem adhuc adulantibus medicis: in nepotem conversus, postquàm historiam recitasset Gallorum Regis, qui expiraverat inter consilia medicorum, adiecit. *Attum est de hoc Mando Antonii: O quid periculi, & summi medicæ est Sacerdos! In Montis articulo sedere voluit: nè obiret more Romano, sed Christiano. Gentilium namque fœst Imperatorem mori stantem: Christi fuit, in Cruce mortifedentem. Solus inter Venetorum Principes legitur obiisse sedendo, quod solus satis posteros edocere, sanctè vivere, & benè mori. Sed unde G. P. vestrum Principem desertis ad tumulum sine coronâ. Cornu est quidem diadema Regum, non tamen sine fortunâ Laureola virginitatis, soliùs est diadema virtutis, quæ cum sit in carne, vitia carnis ignorat. Cum venerit ad thronum Dei, coronâ retentâ non imperii, sed virginitatis coram eo, qui est Rex Regum, more stabit Hispano, capite cooperto, cum reliqui priusquàm accordant, coronas suas in mare projicere teneantur.*

Nec vacat mysterio Cereus Iustiniano transmissus Principi à Sanctitate Innocentii X I. Summi Sacerdotis, Principis Apostolorum, & Prophetarum forsàn (dicunt aliqui) ut cere symbolo Iustinianum lucernam diceret supra montem positam, ut luceat omnibus, qui in domo sunt. Vel mecum dicite; ut Iustinianum paternè excitaret ad virginitatis custodiam, per ceram significatæ, quam Apes opere virginali producant.

Ex pulsu imminere sibi agnoscens mortis articulum, ut mori appareret, quomodo mori solent Heroum Animæ, *gradiendo; non fugiendo*, dixit primò: *Defisit vena, secèdit vita*. Indè cubicularium interrogavit, *An scires, quomodo moriantur Principes?* neganti adiecit: *Vigila, nam post brevia suspiria, animam dabimus Creatori suo: Litánias interrim recitemus Sanctorum*. Cum ipse responderet, *Ora pro me*: gemitu dubitans non tremere, & dolere satis. Cum venissent ad Invocationem Sancti Marci, placidè expiravit, respiravit, Fœlix obitus, expirare in osculo pacis. *Pax tibi Marce Evangelista meus*. Æmulos hic factos crederem Sanctos, volentes singulos animam suscipere Principis Iustiniani. Sed Deo volente, vicit Marcus; ne iniuria fieret Evangelistæ, si Sancti alii falcem ponerent in messem Marci. Eius si inspicias linguam, Marci invenies signatam symbolo, ut pro certo habeas; Veneti in ore Principis haberi semper Evangelium, & Evangelistam.

E P I T A P H I V M.

In Ecclesia S. Francisci in Vineis.

D. O. M.

Marco Antonio Iustiniano Venetiarum Principi G. V. I. qui post amplissime munera domi, forisq; honorificentissime gesta omnium magis, quam suis virtutibus ad Patriæ fastigium euectus, Rempublicam difficili tempore acceptam. Castro Novo, Lencade, Nicopoli, Naupatto, Athenis totaque Peloponneso auttam reliquit, in cuius Principatu undequaque Fastissimo nihil præter diuturnitatem universi desiderarunt. Daniel Episcopus Bergomi, & Ioannes Eques Optimo, æm Fratri, quàm Principi P. P.

Obiit Anno Domini 1688. Ætatis 69. Principatus 4. suo magis quàm

Respublica tempore.

Nummis facta Publica.

Quatuor recurring, quorum frons semper eadem cum Evangelista Marco sedente, vexillum porrigente Duci in genibus flexo.

XO. S. M. Ven. M. Anton. Iustinianus. Adiunge nomen Præfecti Monetarii D. P. quod annuatim mutatur cum Anno Principatus I. II. III. IV.

Vrbs Veneta exhibetur in adversâ parte primi nummismatis cum classe in Turcas vela dante, desuper Angelo cornu tenente sinistra, & dexterâ Deum omnium motore, qui eum miserat monstrante sub lemmate, *Deo ducta Duce*. Antiqua namque Iustinianæ familiæ sententia, teste *Bernardo Iustiniano lib. I. ut tanta Urbis nullus agnoscat auctor præter Deum, cum reliquæ urbes hominem, vel falsa Numina sibi afferant*. Vno lemmate Princeps plura asserit, Urbem primò ipsam à Deo constructam non ab homine: secundò Cornu sibi minimè ambienti delatum, prænsante Deo. Deo tandem impellente, initio sui Principatus, bellum indixisse (quod sine exemplo) Othomanæ tyrannidi, quæ unico ambitionis æstro, Rempubli- cam tot Provinciis exuerat. Ad Leucadem itaque missâ classe S. Maura, arcem Ionio infestam, 17. dierum obsidione capit, eademque fortunâ Nicopolim cum ingenti commeatus copiâ, quam ibi Turcæ coacervaverant.

In obliquo secundi nummismatis Leo Venetus An. 1685. in pedes erectus cum gladio ad deditionem Coronim urget Peloponnesi, sub monte Thermatio, cæsis prius Barbaris, qui ad tutelam urbis ibidem castra tenebant; dumque obfessi deditionis obtentu, suffossis cuniculis Venetos opprimere tentant, ab istis subitâ impressione intercepti incolæ, & præfidiarii omnes efferâ militis irâ trucidantur. Tantam victoriam ut Deo cederet auctori Iustinianus, sub epigraphe sculpsit. *Fortitudo mea, & laus mea Dominus*. K O P O N X.

Anno III. exhibetur Dominus ex alto fulminibus Lunam petens in signe Turcicum, expugnatis Pilo (veteri Navarino) & post acrem cum Turcis pugnam, in quâ 800. papiliones cum impedimentis nobis cessere, etiam novâ arce; 3. Id. Iulii Methone Turcici in Peloponneso imperii sede, 14. Kal. Septemb. Naupliâ (Neapoli Romanæ) situ, munimentis, incolarum numero inclitâ, prælio conferto in urbis conspectu, nobis præeunte Deo (ut in nummo Anni III.) fulminibusque persequente Lunam (quam sub epigraphe *Donec totum impleat Orbem*, pro in signe Gentilitio deferunt Barbari) lemmate Iustinianus insultat adverso, *Donec orbata Orbe. Vicis Leo*.

An. 1687. Principatus quarto, die x. Kal. Aug. exscensione in Peloponneso factâ, Patras Maurocænus (licet adhuc non advenissent Auxiliares) fugato Sersascherio, deditione recepit. Inde in sinum Corinthiacum illatus utraque arce ad freti fauces potitus, & urbe

Nau-

Nampalzo potitus, fugiente copiarum præfecto, quicum septem millibus non longe castrametabatur. Pridie Idus Augusti Corinthum Barbari flammis dedere, quâ occupatâ, ad sinum Saronicum proris conversis, expugnata *Cyllene*, seu *Castro Tornese* Athenas Maurocænus venit; ubi 600. Turcæ in arce inclusi iusto exercitui resistere ausi, post aliquot dierum obsidionem armis spoliati extrusi sunt. Virtute non minori *Hieronymus Cornelius* in situ Rhizonico, solis Venetorum copiis, pridie Kal. Octob. Neocastrum (*Castel Nova*) tentat, & fortiter per dies 30. à Barbaris defensum expugnat, postquam Serafchernum retudisset, qui cum iusto exercitu obsessis suppetias laturus accurrerat. Hinc Leo in quatonum miserate palmas stringit sub epigraphæ *Solus, & Simul*, quod eas soli Veneti sanguine collegissent absque auxiliatoribus. Infra habes L. P. nomen præfecti Monetarii.

Defuncto Principe Iustiniano, proponentibus Legum Correctoribus, decretum in Maiori Consilio, die 31. Martii 1688. nè Insignia Principum Gentilitia, quæ in Templo Ducali S. Marci, more prisco appensa pendent, ad excitandam in civibus memoriam eorum Principum, qui are, consilio, sanguine Rempublicam promoverunt, exigendaque ad animarum suffragia, fidelium preces, longitudinem non excederent quinque cubitorum, & trimm latitudinem sive lignea fuerint, vel argentea; nè pietate & religione introductum convertatur in fastum. Propterea Insignia Gentilitia, quæ pompâ fuerant constructa Regali, cum novo M. Consilii prohibente decreto appendi prohibita in templo D. Marci, (ubi alia occurrunt ad mensuram decreti) in Ecclesia pendent D. Francisci, in Vineis.

FRAN.

Mausolæum à Republicâ ei positum in aula Scrutinij.
In quo diligenti penicillo coronatus triumphat sub epigraphe
Bello, & Pace. Alterâ in tabulâ *Conflictus exurgit nocturnus.* Tertiâ in ta-
 bulâ *Peloponnesus imperio adiecta Reipublicæ.* In quartâ *Lensædis &*

*Micropolis cum adscriptibus. In qua et de Michaeli Centralatus Macro-
carneo commemorati. In Nova Gladus de Pileis et insusab Alex. VIII.
R.P. Omnia sub excelso & gravi laconismo Francisco Manucano-Pe-
leponmesiacio Senatus. An. 1695.*

Im-

Imperatores Maritimi quomodo fiat, si nescis, tyrocinium excurrere. Francisci Maurocæni Venetorum Ducis Anno natus 1618. usque ad Salutis trigessimum sextum, Domi constitit, pubertatem expectans impatiens, ut ferrum tractaret in Barbaros. Hinc duodevigesimo ætatis Anno, cum propter minoritatem togâ prohiberetur, lorica induit, telserâ assumpta navali, conscensaque triremi ut Nobilis (tyrocinium hoc Venetæ juventutis inter patritios Nauticam profitentis) nomen dedit inter gregarios Martis atque Neptuni. Inde per gradus ascendens, Trierarcha, Gubernator Quinqueremis, Provisor Adriaci, Quinqueremium director, totius Classis Architalassus, Castrorum Præfectus Cretensium, Maris tandem Imperator, usque ad Annum Salutis 1661. per Annos xxv. ad limina senectutis pervenit. Spatio namque minori nequeunt adiscere homines imperare Ventis & Mari. Hoc longo temporis spatio (quo penè absolvitur vita hominis) sæpè pugnavit, ad Aulonem cum Africanis, ad Cyclades cum Turcis, toto Mari cum elementis, elisis fluctibus, elisis ventis, demersis hostibus, victor semper recessit, expugnavitque tanta propugnacula, quanta sufficiant ad supputandam longævam eius ætatem. Sorstamen, quæ domina campi, nolens eum semper foelicem, fatali cribravit sydere Cretæ. Quinque jam lustris cum adversus nobilem Insulam ingrueret Turcarum lacrymabile bellum, quibus adversa omnia, Iovem præter; ut propudium lueret Othomana domus, classem instruit 60000. millibus militum validam, quibus Cretam everteret. Rex ipse in orâ Græciæ, ut subsidia procuraret vicinior, & Maiestatis afflatu Duces provocaret, secum duxit pythonissam incantationibus celebrem; ipse Astrologiæ Iudiciariæ non ignarus, non minus Turcis, Nabathæis, charus ac Persis, quia eorum calleret idiomata, cœpit Acheronta movère, à Stygis evocando turbina, & grandines, quibus nostras triremes obrueret. Vizirius per subterraneas concamerationes, & cuniculos pyrio succensos pulvere, ligone irrepens in viscera obsessæ urbis, xvi. extructis oppugnaculis (quorum tormenta summi ponderis evomentia pilas, Babylonicos ipsos quassaissent muros, verberabat mænia, pilicrepis impetebat tures, disiciebat domos. Urbem forti munita præsidio, Franciscus propugnabat Maurocæno cuius exemplo, excitatæ Christianorum cohortes, Anno Salutis 1667.) hostem propulsarunt bacchantem, brevi mensium curriculo succensis furnulis 388. Subterraneos iniere conflictus 18. Irruptiones in castra

28. amissis Officialibus quadrigentis: folsoribus 600. Honorariis 180. ultra inhabiles 339. Aggressores incensis furnulis 223. impetus promoverunt XIX. amissis militibus 1500. Folsoribus 5300. Officialibus 3000. inter quos tres Bafsà. Anno sequenti, Terra Marique renovato impetu, præcognito Turcarum adventu; cum duodecim triremibus milite instructis fortissimo, ut septem Christianorum triremes in anchoris stantes noctu interciperent; Maurocænus occurrit cum lampadibus, facibus, & armis, initoque nocturno certamine, quinque Barbarorum triremes demersit, duas fugavit, quinque captivas traxit, desideratis Turcarum militibus 1300. ultra 113. Christiana mancipia. Compeditibus solvit Christianos 1100. Turcas in vincula traxit 410. cum tribus trierarchis, totidem cæsis. Ex nostris tres desiderantur Patritii; officiales plurimi: milites 210. Remiges 120. ultra Saucios quasi mille. Nec Turcæ feliciores in solo, quamvis 21500. numero aucti cum 58. tormentis, ultra balistas mænia percuterent. Nam Maurocænus ex classe ad castra evocatus solerter providens, fortiter pugnans, quàmvis cæmentis cuiusdam furnuli, penè oppressus, post incensos cuniculos 292. subterraneos conflictus 20. egressiones 47. duodecim repressis Turcarum assultibus, gloriosè triumphat, desideratis hoc Anno patritiis 8. Officialibus 600. inter quos Stator Generalis, quamplurimi Comites, & Tribuni: militibus 5340. invalidis 600. Turcarum cecidere milites 23200. Magnatum 17. Invalidi 6600. incensis furnulis 154. Nec prætereundi toto Orbe celeberrimi Galli. Honorarii venere Dux Roanesius de la Fevillade, Comes à S. Paulo, alique Heroes glorià cogniti numero 400. unà cum equitibus Hierosolymitanis 60. qui cum Allobrogibus 50. Cretensisibus 70. irruentes in hostem, magnà strage turbatis castris, cæsisque Turcarum millibus redière victores, amissis Christianorum 110.

Anno tandem 1669. aucto supra viginti millia obsidentium agmine: propugnantium 2600 peditum: equorum 800. pro Gallicis turmis, quæ sub imperio Ducis Navalliæ, & Francisci Vindocinensis Ducis Belfortis, auxiliares advenerant 7400. nocte 24. Iunii, forti quidem animo exierunt in hostem, sed infelici successu. Altercantes Fortuna & Virtus, hæc ut Cretam servaret, illa ut perderet, Fortuna vicit. Territi namque Thraces cum receptui canerent; nitratus pulvis casu, vel Furiarum facibus accensus? latet, Francos cuniculorum suspitione perculsos sistit, & in uno Belfortio repentè oppresso, totius exercitus opprimit fortitudinem. Quid inde? fortuito, Gallico mioparone cremato, nec flammarum immuni regià tritemi, considerantes non Barbarorum fer-

ro, sed Christianorum sacrilegio turmas peti; & à Cœlitibus in carnifices delectos Thraces, omnes recessere auxiliares præcedente Rospilioso nepote & Legato Clem X. die 21. Aug. à Generalium, Ducumque comitiis Urbis defensione damnata, quasi Fato periret; ut jam præluderat famosus ille Astronomus Michael Nostradamus *Gent. 4. n. 1.*

*Cæla du teste de Sang non expandu,
Venise quier secours estre donnè
Après avoir bien long temps attendù,
Cité livrée au premier corn sonnè.*

Destitutam cum agnovissent Thraces urbem, ferocissimo impetu cœperunt muros conscendere ovantes, at propugnantium desperatione repulsi, maiora moliri Maurocæno ansam dedere, cuius in auxilium 827. advenerant milites duce Mirandulano, qui contentus Cretica vidisse litora, calcare non ausus, exposito in terram milite abiit. Hoc fultus Maurocænus præsidio, vallo urbem intercidere proposuit. Cum Turriano Melitensium Duce, cæterisque honorariis Principum suorum mandata exponentibus ad recessum, omnium votis, deditio decernitur honorifica, salva scilicet classe, Insulis adiacentibus & fortalitiis, Sanctorum reliquiis, & arcibus in Dalmatiâ per Venetos occupatis. Desiderantur hoc Anno, ex nostris Catharinus Cornelius Venetus Imperator cum duobus patritiis, Comite Valdechio Tulisfurgensium præfecto, Pistolotio Hetruscorum Ductore, cum aliis tribunis, chiliarchis & signiferis. Milites ceciderunt 8167. Honorarii Regis Christianissimi 2000. Fossores, remiges 2706. Eruptiones 17. conflictus subterranei 7. Impetus repulsi Turcarum, 16. Incensi furnuli, & cuniculi 482. Tormenta ænea sub terra sepulta, pyrio tumida 287. Ex Turcis periire Ahrnedus Ianizerorum Aga: Pafsà Caramaniæ. Milites inclusis fossoribus, 31300. Dum pax agigaretur, custodiebant castra validi milites 24600. Propugnabant mania 3500. toto triennio, Turcarum desiderantur ultra Præfectos 70000. Honorarii, captivi, fossores 38000. Christianorum, numeratis fossoribus, & remigibus 26000. Senatus priusquam deditæ urbis certior fieret, gratitudinis ergo, Maurocænum Procuratorem declaravit D. Marci, plaudentibus Comitibus maioribus die 20. Septemb. 1669. Paulò post urbis deditio cognita, Patritii inussitare cœperunt, palam arguere, quasi publicâ abusus auctoritate Maurocænus paci indecoræ subscripsisset & inutili. Propterea ab Anno firmata pacis juxta vaticinium *Antonii Carnevalii* editum & promulgatum Kalendis Ianuarii 1669. *Domenica à 28. Ottobre, onde viene intimato il Principal Ministro à render conto;*

e con

è con sì rigoroso composto, che voglia la sua sorte non trovi impicci fastidiosi. in Comitibus namque generalibus, Antonius Corbarius Senator morum integritate singularis, minimè tamen concionibus affuetus, Iudiciali genere in Maurocænum in vectus, accusare cœpit immeritò purpurà redimitum Procuratorià eum, qui Regni pretio, pacem parafset. Exageravit multa prò legum observantià, ad Inquisitionem tandem provocavit; quæ si in Beatorum Canonizatione non omittitur; tanto magis cum læsæ Maiestatis suspicio urget, prisco venit exercenda rigore. Arrisit Conventus, Inquisitione commissà; immò in *Advocatorem Communis* Corbarius ipse die 15. Novemb. assumptus novis Comitibus, 4. Cal. Novemb. electionem Inquisitoris à Senatu factam, unà & Maurocæni electionem in Procuratorem D. Marci sub censurà proposuit; die 23. Novemb. similia peroranti, & ordinem præcipuè electionis damnantem Eques Io: Sagredus eloquio gravi, arcanis Legationum venerabilis, sequentibus respondisse fertur. *Mortale quidem infidum fragilibus remis impellere marmor, verberare fluctus, & cursum vento tenere, sed non longè hoc parvo suggestu in turbido mari, vestrorum metere sinus (Serenissime Princeps, Conscripti Patres) At publicæ utilitatis astro, cui Motor paret aquarum, quo felici rate, non bis vela dedi profundo, & nunc secundo fluctu alta secabo. Regis Comitibus morem, acceptæ purpuræ grates persolvere, Corbarius implet: sed Gentilium ritu, victimam libando, non pecudis, ut barbarorum, sed innocentis Patrii, & de Republica benemeriti: barbarie, & ingratitude contendens vos antiquitatem vincere. Aureo videtur tonare sermone, & Demosthenis gerere arma, sed his supra, Demosthenes ipse ad gratiam concionatus, aureo in poculo propinavit venena. Corbarii facundia pretiosum videtur sepulchrum lapillis fulgens, sed cineribus plenum: duobus carpebat Corbarius Maurocæni purpuram, merito, & ordine, 28. Septembris. Nunc oblitus quod præcedere natura exigis, iuris non servati prætexu confugit ad ordinem. Maurocæni cur merita non recenset? longa triginta annorum serie victricia tractasse arma, Tarcæarumque opima retulisse spolia? nocturnum cur subtrudere conflictum? Dicit Corbarius non laudare, sed accusare. In quo accusas? peculatus forsitan? absit: Pecunià publicà annona Præfectis, Conquistatoribus, Ducibus numerata, reddant ipsi rationem vilicationis. In quo accusas? Creticam deditionem? non solum totius militiæ, Patriarum, Commilitonum, Principum, Chiliarcarum, Præfectorum tantarum nationum & flagrantium pacem (nè Cretæ vi capta, Christiana Dittio Barbaris langueret exposita) sed iure Senatus, quam repenti Maurocæno inter Creticæ clementia pro Patria gloriose occumbere, mandatur, ceterorum consilio in nostra consilium capere, classe salva, Sanctorumque reliquiis. Quid igitur? si Comitiorum obsequio consiliis, gloriosam appetens mortem, rem facis; si pacem præferat, accusas. Quò se vertat, non datur, undique angustia: nec moriendo invidiam effugis. Si tot virorum consiliis, imò præceptis iam perdis arbitrio gloriosam.*

Nam comparat pacem, cur solus ascitur, & inter patritios, extraneosque Praefectos, quibus improbatur defensio, in solum Maurocanum invehitur? Invehitur quia vivit, nec demerito, sed gloria invidia excutitur. Mausoleo donarentur cineres, sed quia Fata volvere superstitem, in Fata querimur. Horum cognitio Advocatoris Communis censuram exigit: nec ego consanguinitatis, vel beneficiorum necessitudine inunctus censuram vituperio, sed laudo: Ad hanc provoco Corrarii vigilantiam. Quod si obmutescit in merito, nec de corpore constat delicti, cur non servati iuris prae-textu persequitur innocentem? Innocentem, & justum non damnabis, natura lex est. Violat ipse iura, qui legum gloriatur parens. Nemo cum duplici fungatur officio, quomodo idem Corrarius accusator, testis, & index? iuris non servati prae-textu civem benemeritum Suprema haec damnabunt Comisia, solo instigante Corrario ab anno firmata pacis, & delictum, cuius tamen probationes debent esse luce meridiana clariores, poena praecedet? Si poena est mensura delicti, quale delictum vestra subiicit censura Sapientissimi Patres? Purpuram non duplicatis calculis Maurocano collatam? Quid aliud? non ultra: Hoc dato, qui peccavit, ille qui dedit, vel qui recepit (Non qui recepit, classicum enim pro Patria canebat in castris. Qui dedit ergo. Teneant itaque auctorem suum delicta, & publici erroris innocens haud poenam pendat. Demus violato iure collatam purpuram: accusantem sentio, defensorem non video. Maurocanum Corrarius insinuat, & priusquam audiat, condemnat. Cum vellet Dominus innocentiae veste Adamum exuere, fontem licet, prius evocet, Adam ubi es? astantem interrogat, cur comediti? excusantem redarguit, silentem, & confitentem damnat. Et vos non Dii, sed homines; non rem, sed in fontem, pro levissima labe, (si sic est) & aliena, inauditum damnabitis? Sodomorum clamor ad Caelum ascenderat, & licet oculis Aeternae Sapientiae nulla sint omnia, & aperta, Caelo vociferante Angelorum de Sodomis querente Senatu, Natura ipsa accusante natura hostes, respondit Dominus velle testibus comprobare questus. Descendam, & videbo. Actores replicant, quia poena non mensuraret culpam: Quomodo qui omnia cognoscis in Verbo, à testibus sciscitaris notitiam? Erumpe Domine, in furore tuo argue natura inimicos? Descendam, & videbo. Viderat Dominus fontes Sodomas, vidistis vos Maurocanum in fontem. Accusabat ibi Angelorum Senatus, hic accusator est homo. Iudices haud Dii estis, sed homines: & homo maiora audet, quam ipse Deus? & si vos Dii terrae estis, & Dii excelsi homines, cur Deorum non imitamini Deum. Descendam, & videbo. Descendite, & videre malignantes Hebraeos, cum adversus Christum, falsum quererent testimonium, duxerunt eum ad Annam primum, ad Caiphas, inde à Caipha ad Pilatum, ut acta peragerent: nec diviserunt vestimenta eius, & super vestem sortem miserunt, priusquam crucifigerent. Quid Maurocani insinuat Corrarius? vestem purpuream: de vita primum censura exeat, & postea vestimenta dividat. Hisce commoti Patres, votis nutantibus, in futura Comitia distulere iudicium: quibus nova Corrarii non obstante concione, in tromissione reiecta, & Corrario ob-

muta-

maurorum, & deinde inquisitum est, probatus est Maurorum manibus innocens, licet tunc regni illius non deus, sed publica, et iura non pepercit innotuit, quod conuictum agitarum discrimine inclinare fas erat, ut surgere. Hic etiam moti Patres, suspensis suffragiis iudicium in futura distulere. Corintha, in quibus praeterita nova concione Corraii, cui Michael satisfecit. Foscarenus, in promissione reiecta, facta tamen per Senatum Inquisitione, probatus Maurorum manibus innocens, & deinde corde, desertus ab Auxiliariis (quorum Duces, Navalium Rex Christianissimus Ludovicus XIV. relegaverat in campestrias. Bospioglio formae potestatem Clemens X. P. R. nec videre sustinuit, voluisse, non tamen Fata prohibente, valuisse urbem iamondipac quassatam, & ab omnibus deservit propugnare, sapienter pacem redimisse oblato busto, cuius nulla erat imago. In patria ergo quievit usque in Annum Salutaris 1683. quum in Viennam Austriae cum ducentis milibus Armatorum irruente Turca, coacta est Respublica Continentis consilia custodire, & in omnes belli casus, molibus vocare sub signis, duce eodem Francisco Mauroravseio. Ad imminens bellum intus excitati Morlachi in finibus Dalmatiae, excursionem factam in loca Torcarum, rapina omitti in contemnam postea ferociter Venetorum ditiorum, Barbarum excitare Regem, qui in solentibus minis, centum aureorum milia a Venetis Oratore, in damnum (aiebant) compensationem extorsit. Ad duo postea menses Viennae obsidione protrahitur, quibus in obsessos fervere solet armatus furor, Ioanne adveniente Casimiro Polonorum Rege cum suis Sarmatis, Frid. Id. Septemb. a foederatis fundatur Barbarico terrore, ut non milites, sed stolidi animalia lanienam viderentur subire. Reduces Saigoniam versus, iterum a foederatis cessi, Saigoniam etiam post brevem obsidionem nobis permisit in spolia Venetis, Principe Contareno sublato Iustinianus successerat, qui paucos post a sua inauguratione menses, inter Missarum solennia, Casam & Poloniam Regi foederatam in Turcas pronuntiavit Respublicam, bello indicto Ottomanorum tyrannidi, quae unico ambitionis peractum eam tot olim expoliasset provinciis. Summa itaque cum auctoritate bello gerendo, tertio praefectus Franciscus Mauroravseus, Leucastem duxit (vulgo *S. Maura*) arcem Ionio infestissimam, quam 17. dierum obsidione expugnavit 8. Id. Aug. 1684. indeque, quod Turca Nicopolim non longe distantimentes, valido firmasset praesidio, oppida vicina diripuit, ut Turcas in diversa distraheret. Quod foeliciter cum cessisset, in Ambracium sinum reversus, terra marique in vadit Nicopolim, nec nisi tormentis attritam, cuniculisque convulsam dedi-

tione recepit, cum ingenti bellico apparatu, quem ibi Turcæ co-
 cervaverant. Ad insulas postea digressus Aegei maris, aliquas ca-
 ptivorum raptu, omnes exacto emunxit tributo. Anno sequenti
 Salutis 1685. exsensione in Peloponnesum facta, Iunio exeunte,
 Coronim obsidet: castrametantes nō longē Turcæ, & in Christia-
 norum vallum repetitis aggressionibus irruētes, ut ab urbe Mau-
 rocænū avocarent. Occurrit Maurocænus impavidus, conferto
 que prælio, vi 11. Id. Aug. foeliciter fugavit Barbaros. Obsessi verò
 cū spe deditiois, Venetos vidissent circa mœnia incautē congre-
 gatos, suffossis cuniculis eodemque tempore erumpentes ex urbe,
 Christianos abigere cogitarunt: sed astu intercepti militari, ut
 progredi nec regredi permitterantur, internecinā clade anterun-
 tur, cedente victoribus urbe, in quā præfidiarii & incolæ ferē om-
 nes efferē trucidantur. Divisis spoliis secessere Auxiliares. Mauro-
 cænus verò accedentibus ad obsequium Mainotis fortis, prius-
 quā hyberna repeteret, bino cum Turcis conferto prælio,
 Calamatam, Zarnatam, totamque Tzaconiā in fidem recepit.
 Anno 1686. ad novas offensiones redux Pylon, seu Navarrinum
 vetus (cuius in portis insignia viscebantur lapidea Maurocænæ
 Gentis, & Maripetræ, ante Annos 200. locata) 3. Non. Iunii, pri-
 mo insultu occupavit: inde in novam arcem directis tormentis,
 adfuere Barbari cum suppetiis, ut eam qualicumque periculo cu-
 stodirent. XIV. Cal. Iulii, prope castra, acri contentione certatum
 at nobis foeliciter cedente pugnā, occupatisque tentoriis 800. cum
 impedimentis, arcem etiā postridie recepit. Movit inde Me-
 thonem, Turcici in Peloponneso Præfecti sedem, & quam vis situ
 validisque munimentis securam, 3. Id. Iulii expugnat cum opi-
 mo spolio, quod in eā veluti primariā Regni arce Barbari depo-
 suerant. Victoriā Senatus grātē rependit, inter Equites asu-
 mens Francisci nepotem, in posteros etiā perpetuō dignitate
 transmissā. Methone expugnata, Naupliam duxit situ, propu-
 gnaculis, incolarum numero inclytam, in orā sinus sitam Argoli-
 ci. Eō præcurrerat Serafcherius Corynthis cum Turcicis copiis,
 sed prælio conferto, quod validā Turcarum impressione captum
 ante Urbis conspectum, fugatusque deditioem permisit obsessis,
 quorum multa millia nē ritus defererent patrios, in Asiam traie-
 cere. Occupatā Naupliā facile fuit, urbes & arces habere vicinas,
 inter quas Argos. Serpente interim in Classe & castris morbo le-
 thali, hunc, Ecclesiæ Deiparæ (*Patro Pēdi* appellant) restauratione
 ex voto decretā, cum imagine argentea, & supellectili sacra diver-
 tit. Voto namque soluto, post menses octo, die 20. Iulii 1687. Sa-
 lus invaluit. Inde dato classico Patras venit, fugatoque Serafche-
 rio,

FRANCISCUS MAUROCAENVS DVX CVIII. 323

rio, qui Virbi supplicat ferebat, eam deditione recepit. Inde in
 nonnullas Corinthiacum, intraque arce ad freti fauces posita,
 cum urbe Naupacti potitus, incredibilem rerum copiam singulis
 in locis invenit, ultra gemini exercitus impedimenta, quae fugien-
 tibus Turcis, victori cesserunt. Pridie Idus Aug. flammis à Turca
 datam Corinthum etiam obtinuit, ultro se dederunt Græcis,
 qui regionem incolebant. Præcis postea conversis in sinum Sa-
 ronicum, Castrum Tornesium, antiquis Cyllenei levi obsidio-
 ne recepit, tentataque inutili tormentorum dispendio, Epidau-
 ro, Athenas venit, ubi sexcenti Turca arcem propugnabant, qui
 paucos post dies exiere inertes, non more militum, sed prædo-
 num. Tanto imperio audita Respublica, memoriam Maurocæno
 decrevit, erecta statua in Decemvirum armamentario sub epi-
 graphe, *Francisco Maurocano Peloponnesiaco adhuc viventi Senatus posuit*
Anno M.DC.LXXVII. Anni sequentis 4. Cal. April. in Cælum abiit re-
 ligiosissimus Princeps M. Antonius Iustinianus. Successor ei datus
 nullo votorum dissidio Maurocænus Classis Imperator, binis ad-
 iectis Consiliariis, cum quibus arcana regiminis communicaret.
 Princeps volens victoriis coronidem ponere, priusquam Vene-
 tias rediret, Chalcidem duxit, invalida tamen obsidione, ita for-
 san exigentibus Superis, ut se agnosceret hominē. Barbari quam-
 vis ab initio obsidionis, insigni clade detriti, paulatim timore dis-
 cusso, non sine gravi nostrorum Ducum militumque jactura, qui
 inter labores perierunt, fortes urbem servarunt. Princeps ex ma-
 rore contabuit, spe vitæ quasi destitutus. Hinc 12. Septemb. 1689.
 urgentibus Medicis, regressu decreto 11. Januarii, litora appulit
 D. Nicolai, occurrentibus duodecim Oratoribus à Senatu missis,
 paulo post eodem Senatu cum Bucentauro, in qua triumphantis
 more receptus, Venetias venit, ubi ritu prisco coronatione abso-
 luta thronum tenuit. Septima Maii, Alexander VIII. P. R. plaudere
 volens tantis laboribus pro fide, & patriâ exantlatis, pileum &
 censum religioso ritu sacros, solisque Principibus conferri solitos,
 per Archiep. Thesalonicae Joseph Archintum, dexterae capitiq;
 Maurocæni, pompa imposuit solemnī. Gessit interim imperium
 foris Hieronymus Cornarius, qui in sinu Rhizonico Neocastrum,
 Kninum in Dalmatiâ, Epidaurum expugnavit in Peloponneso.
 Ei successit Dominicus Mocenicus, cuius locum ut impleret Res-
 publica, coactis comitiis, ex ducentis, qui in Scrutinio (Locus ubi
 soli Senatores exhibitâ schedulâ nomina exponunt Candidato-
 rum à Comitibus adprobanda, vel reprobanda) convenerant
 quinque supra nonaginta, distinctis schedulis Franciscum Ma-
 rocænum Venetorum Principem nominarunt. Tres supra tri-

ginta schedula vacua neminem proposuerunt. Reliqui nomina scripsere diversa. Voce itaque magni Cancellarii, publicato nomine Principis, iuxta morem priscum, ut si inter Candidatorum nomina Dux recurrat; ceteris sileant; ullus exponatur suffragiis, donec de Principis voluntate fiant cetera Comitibus. Principe namque annuente, de eius requirenda assistentia, & clavis directione calculi exiguntur, ceteris prateritis, qui fuerat propositi. Polus itaque Bernardus ex Consiliariis senior officioso & ad Principem accomodato sermone Ducem interrogavit, *An acquiesceret?* Negavit ille, vires accusans minus fortes & firmas. Franciscus Foscarix M. Sapientum numero, qui tunc inter Consiliarios sedebat (is ille qui olim Advocatus Communis, mandante Senatu adversus eundem Maurocanum inquisierat) gravis surgens eloquio, quo Senator ille praevaleret, arrepta occasione stantis Senatus, qui Ducem colloqui videns cum Consiliariis, surrexerat, & adhuc stabat, *Adveniat, inquit, serenitas V. Illustrissimi, quibus auribus expeditionis vestrae flagitium, suorum quasi civium agere perire prius. Principum quoniam praesentia, sunt semper nostris salubris saluorum actionum in praesentia dissonantiae sole praesentibus videtur. f. meo de inimicis vestris. De valetudine hesitas? Erit huius cura Christi Redemptori, cuius Crux respicienda, in laborem, totique, Benigne, in Oculis Christianorum, cuius precibus, foris aderis & triumphator. Memoria nostra, tantum Principum, Obiter Antiquos, Angeli, Iohannis, Ipsi Participat, qui vel noni proximi amicitia, tractantes, libertatem & imperium vobis, & vobis servare fore sibi. Nos adduca, gloriosissimi Vrsoli, Gregoriam, ducunt, ducunt gloria Dominica Adhuc, de Caelo adfuit Sebastianus Cigni, cuius sub ferro cecidit, Enabatur: Hic, Dardale, qui ubi huius, lumine sed mente validus, manu promptus Orientem Veneto submisit Imperia; Andreas Contarene, qui in bello Clodicensi, patria libertatem, & patriam libertati servavit. Anne gloriosissime Princeps praesentis Senatus, annue expectanti populo, annue Orbis desideranti; absolvet hac munus, in expeditione triumphos, quos tibi ab alio decrevit Rex Regum, & Dominus Dominantium. Hicce excitatus Princeps, eo magis quod iracundiam suam absolvisset in castis, respondit, *Indulgentiam esse tempore, quo maiorè deliberant.* Rogavit tunc Foscarix, *decrevit saltem audire patienter, Supremis exponendum cibus.* Obmutuit Princeps. Legente itaque inter cetera Secretario, Non obstante usque gravi serenitatis sua, rogandum esse &c. Hicce verbis quasi Iesus, *Exponite* (inquit) *verbum etatis.* Cor enim impavidum, & semper idem non senescit. Permittit ergo (adiexit Foscarix) serenitas sua decretum sub suffragiis recurrere: eodemque tempore in aulam M. Consilii redeunte Principe cum Senatu exceptis Appunitisque suffragiis, 797. Principis expeditionem exigebant: 80 negabant: 12 nutabant. Id plaudentibus Comitibus voce*

info

insolita gaudii, & jubilationis. Latum decretum eodem in loco, eademque die 25. Novemb. 1692. quâ Anno 1669. declamante Corrario, accusatus fuerat in Procuratorem D. Marci malè promotus. ~~Re~~ ^{equi} ~~mi~~ itaque Senatui (cuius decretum in pleno legitur Collegio) Dux cornu deposito, è throno surgens, Invocato primum Deo Optimo Maximo, qui in Supremis Comitibus, vota direxerat, ut vires effunderet, arma benediceret, quæ pro eius gloria Patres tractabant intrepidi; ultimam vitæ periodum obtulit in holocaustum Deo, Fidei. Patriæ libertati. Disposito itaque satel-
litiò verè Regio, 24. Maii 1693. sacro adfuit in Ducali Basilicâ, labarum benedicente Patriarcha; secunda Iunii classem conscendit. illicoque Inquisitione factâ adversus milites & remiges, quia aleis lusissent, mandavit pecuniam restitui, sub pœnâ capitis, aleis in posterum interdictis. Naupliam postea navigavit, recreavitque spetie Maiestatis Provinciam, cuius ipse auditas querelas brevi composuit, plaudentibus undique populis, præsentia Principis confirmatis, quem ad Imperium Natura studiosè efformaverat. Bello inde totus intentus, occurrit Turcis, qui ad fretum frequentes convenerant, ut datâ occasione in Pelopon-
nèsu erumperent: at cum nil otiosi moverent, valido relicto præsidio, Smyrnas venit ut naves interciperet. onerarias, quæ nostro cognito adventu aufugere Byzantium. Absente Principe, Turcæ collecto ex vicinioribus milite irrepserunt; diesque instabat certaminis, cum insperatò reversus Maurocænus ad-
adfuit impavidus Castra dirigens eo terrore, ut nocte incensis Turcæ tentoriis recesserint fugâ præcipiti. In Chalcidem collimabat, cum immaturo adhuc illius regni Fato, Princeps conflictare debuit adversus mortem: quam semper Reges oppugnare valent, sed nunquàm vincere. In die Epiphaniæ succubuit, ut cum aliis Principibus festum ageret, sed ritu meliori. Absque auro pergit, ut Deum placaret facilius thuribus pœnitentiæ. Viscera, Naupliæ, humo data apud Dominicanos Reformatos in Ecclesiâ S. Antonii, Cadaver Venetias relatum, tombâ quiescit Regali, in templo Proto Martyris. Eius in funere ad Gemellorum ædem soluto peroravit Fr. Hieronym. Textor Benedictinus Lector Patavinus.

E P I T A P H I V M.

Francisci Maurocæni Peloponnesiaci Venetiarum Principis Ossa 1694.

Nummismata Publica.

In quo Marcus Euangelista, ut in aliis nummismatibus vexillum porrigit Duci. *S. M. V. Franc. MAUROC. Dux AN. I.* Tenet retro Figurā Peloponnesi sedentem sub Palmā, victoriæ symbolo cum epigraphē *Peloponnesus resistit*. A. G. nomen præfecti Monetarii.

Anno II. novum habes nummisma, cuius in antico, more vetusto Euangelista Marcus Duci vexillum tradit: in postico verò Gladius evaginatus sub epigraphē *Non abstinet*, quod nunquam cessaverit pro patriā meditari adversus hostes.

Anno III. in anticā epigraphē solita *S. M. Ven. Franc. MAUR. D. AN. III.* Tenet retro memoriam Pilei & gladii dono missi ab Alex. VIII. R. P. cum epigraphē *Non alia fuitur victoriæ laude*.

An. IV. Tenet in posticā Maurocæni Imaginem erectam super inimicorum spolia, in aulā Decemvirum, Senatu jubente, unde epigraphē: *MAUROC. Peloponnesiacæ viventi. S. P.* ibidem incisa.

An. V. Armata manus securē stringit, bipennem, clavos, fagittas, Macheras, cætera armorum genera sub epigraphē *Quem non emeruit arcum?* nullam scilicet omisisse bellandi artem, in salutem Reipublicæ.

An. VI. Habes in posticā quatuor Biretta Generalitia, cum que baculis, quibus cornu supereminet Ducale, dignitatum symbola sub epigraphē *Virtutem vestigat, & ulro ambis honos*. Quod absque præfatione obtigerit Anno 1660. 1663. 1684 & 1692.

SILVESTER VALERIO³²⁷

D V X CIX.

*Die 30. Martii 1630. natus, Dux eligitur die 23. Februarii,
die 27. coronatur An. 1693.*

Silvester Valerius Bertucii Valerii Principis filius thronum scandit paternum, rara equidem felicitate; quod raro Respublica in Principem, genitum assumpserit post genitorem. Successio hæc virtutis, non sanguinis. Soli namque Deo, & Patriæ, non Patri Veneti debent imperium. Hoc sibi fors in Valerio Natura eriget, quod patre magistro, arcana edoctus regnandi, Princeps agnosceretur futurus antequam esset. Toga indutus, quum Pa-

X 4 tria,

tria plena periculis, consumptis vectigalibus in tutelam illius regni, quod in medio Mari situm ad Orbis imperium, arma tractabat in Barbaros, publicam Maiestatem privato censu fulcire cogitans, collata pecunia Aerarium redemit; cuius exemplum libentiam omnes alii amplexati, Purpuram redimiti D. Marci Procuratoria, monumentum retulere publicae gratitudinis. Aetatis itaque quartum nondum supergressus lustrum, inter Seniores confedens Rempublicam consilio iuvit & auro; gravi Turcarum dedecore, qui cum totius Orbis Christiani spolium mente vorassent, solum post Annos fere triginta Cretam deditione acceperint. Ad Augustissimam postea Leopoldi Caesaris coniugem Margaretam legatus, ea pompa accurret, ut auro profuso, magnificentia Legaticum Regnantis maiestate certaverit. Hinc strictiori vinculo Leo junctus & Aquila in eam coierunt necessitudinem, ut a Turcis obsessa Vienna, litem Veneti suam fecerint, & causam Fidei propugnandam susceperint etiam dubiae Fortunae discrimine. Ab hoc dignitatis & existimationis incremento nullus honor, qui Silvestrum non praesfaret, & ultro minime ambienti munera occurrerent. Quinquies ad Rom. Pontifices Legatus designatus, Imperii & Sacerdotii concordia in patria summo opere promovit. Aerario praefectus, etiam inter angustias, militibus stipendia submisit angusta, nulla semper Minervae iniuria. Decies namque Studiorum Moderator Palladis aequae ac Martis Maecenas publicam Maiestatem armavit literis, decoravit armis. Custos societatis humanae, vitam Civium adversus Epidemicum morbum (qui ex proximis Germaniae castris irrepserat) necessaria sumpta severitate non tam Rempublicam, quam Italiam servavit, ac saluti restituit & orio; in quo publicam ipse Bibliothecam a Cardinale Belsarione Reipublicae custodiendam transmissam assumens, salvavit in ea, Fidei testes Catholicae, & Graecae monumenta pietatis. Ad Superos tandem evocato Francisco Mauroceno, Bellici Ducis Idrea, Cornu praesentibus Hieronymo Basadonna D. M. Procuratore, Andrea Ericcio Francisci Ericii Venetorum Principis nepote, & optimi civis Idrea, Silvestro Valerio Equite, ac D. M. Procuratore, forte de Caelo missa, Reipublicae praesuit, ac solio sedit paterno, populo acclamante universo, totius Urbis gaudioque adhuc gestiens ad Fastos Principem exeuntem, vocibus semper conitatur festivis. Die sua assumptionis septimo, coniugem coronavit Elisabeth Pauli Quirini filiam, Marci Ruzini ex matre neptem, Hieronymi & Pauli Quirini sobrinam (quatuor isti D. M. Procuratores) quae die quarto Martii 1694 in Camera Ducali Cornu rediit officia excepit gratulationis a Consiliariis, ceterisque Colle-

Collegii Ordinibus, Magistratibus Urbis, ac D. M. Procuratoribus. Accesserunt etiam purpura induti Electores Principis. Apertis choreis, Matronæ convenere patritiæ, quarum singulis bellaria, hypotrimata, tragmata abunde submissa. Altera die sedens, Cornu redimita, paludamentoque induta Ducali Nuntium excepit Sedis Apostolicæ, Regumque Legatos, qui ad eam advenerant iisdem cæremoniis, quæ observari solent cum Ducibus Reipublicæ Venet. Serenissimæ. Pridie Nonas Iulii, ad creationem, & desponsationem novæ Abbatisæ, in asceterium Sanctimonialium (quas *Virgines* appellamus) accedente Principe, adfuit etiam Quirina Coniux sub Baldachino sedens, intra Capellam maiorem, latera stipantibus Matronis patritiis, cum suo Capellano & Canonicis, eodem ritu servato, in cæremonialibus, quem gessimus erga Ducem. Visitavit plura Monasteria Vestalium tam in Vrbe, quam extra Urbem, imò & in Continenti, pie & in ædificationem Religionis, quam Heroïna zelantissima omni gradu, omni tempore, indefessa semper promovit, ornando Tempia, virgines elocando, pauperibus elargiendo. Sanctis votis Deus benignè faveat; Ducique Serenissimo victorias largiatur, atque Triumphos.

Nummismata Publica.

Duo recurrunt, quorum in fronte sedens M. Evangelista vexillum porrigit Duci in genibus flexo. Anno I. Anno II. Sanctus Marcus Venetus Silvester Valerio D. Venetiarum. In adversa parte primi nummismatis, gemina surgit Palma gemini figura triumphi, Valeriæ auspice Aquila Venetæ asserti Reipublicæ in expugnatione Narentæ, colonæ olim & urbis Episcopalis nunc oppidi, à litore 20 millibus passuum recedentis; à Salonis 72 in ortum, Scodram versus & Epidaurum. Mari verò Chios Icatii insula, quæ sola Mastichem gignit, portu instructa capaci, & arce munitissimà à Turcis tyrannicè occupata Anno Sal. 1565. à Venetis redempta Anno 1694. quo tempore Nummisma percussus fuit, in quo Aquila rostro *boni eventus* epigraphem pandit. *Terra, Marique.* Infra verò, *Chios, Narenta.*

In Postico Anni Secundi duas exhibet Aquilas volantes ad Solem, quarum altera præcedit sub epigraphe, *Exemplo monstrante viam.* Aquilæ namque suos solent probare partus Solis intuitu, *Plin. lib. 10. cap. 3.* genitricemque volantem sequuntur nati: ut in Aquilâ Valeriæ, quæ in Aquilarum genere obtinet principatum. Vestigio patris inhærens filius, ad Solem uterque pervenit Supremi Regiminis.

Num-

Nummisma privatum Valeria Ducissa.

Cuius in fronte Imago eiusdem Ducissæ ad vivum exculpta cum nomine artificis, I.F.N. In adverso legitur *Mamus Elisabetha Quirina Valeria Ducissa Venetiarum* 1694.

Pro Duce Valerio lege Volumina Typis data *Dagli Accademici Ricoverati*.

Nummismata in hoc Opere incisa mihi humanissimè commodata à Senatore literis, ac Republica merito *Thoma Cornelio q. Francisci* adnotare placuit: ut veritatem inquirenti Nummismatura Musæum pateat, pro antiquitatis experimento.

A. D.

ADNOTATIONES AD FASTOS DVCALES.

Venetiarum Origo. pag. 1.

Venetorum Rempublicam liberè natam, non factam, cui ab initio Leges fuere non Reges, brevi didimus pag. 1. plaudente ipso Cassiodoro *ep. 24. lib. 12. data ad Tribunos Maritimarum*; ex quâ facile Venetiarum Insulas scilicet Riviaki cum adiacentibus segregabis à Venetiarum terrestri Provincia, cui imperabant Longobardi: unde ad Rectores scribendo Maritimos liberos, & soli Deo subditos, *Tribunos* appellabat *Maritimarum*; cum verò ad ministros Venetiæ Provinciæ terrestris, *Canonicarios Venetiarum* dicebat, ut ex tribus epistolis eiusdem Cassiodori *lib. 12. datis Canonicario Venetiarum*: teste *Dogliani* in opusculo *Venetia Trionfante*. De Canonicariis lege *Bulengerum lib. 6. cap. 10. De Imperatore*. Concordat *Io. VIII. P. R. ep. ad Ursum Venetiarum Ducem*, in quâ Episcopos Equilensem, Olivolensem, Caprensem, Torcellensem, Metamaucensem, Episcopos appellat *Marina Venetia*.

Olivulus & Rivaltus binæ insulæ, quæ habitatore refertæ navigantibus & mercatoribus præberent aditum, cum lascivente populo Barbaro, in hæc æstuaria aufugero Majores nostri, Templo carebant usque in diem 25. Martii, Sal. An. 421. nec erat, ubi sacra conficerent, quamvis de templi extructione inter ingulas non semel recurrisset sermo. Propterea indignatus Deus, quod solam de focis cogitarent minimè verò de aris, ignem noctu excitavit ex Domo *Entinopi* navium architecti, qui vento furente Casas vicinas corripuit, Aquâ minimè suffragante, quæ imittebatur. Hinc vir ille, bonus & pius indignationem agnoscens Supernam, cui verba incolæ dederant de Ecclesiâ condenda, sed non compleverant, elatis in Cælum manibus præcari cœpit. *Conditor Sydarum, summe Deus, cuius imperio subdita sunt universa, siste huius Venti rabiem, flamma impera, ne ulterius sciat: Peccavimus, qui templi tui hætenus rationem negleximus: Prostratis parce: quod enim incendio superest libens in adem voto. Vix nuncupatum votum; præcantibus Deus adsuit, & in imbrem mutavit ventum. Aedes ex voto construatur, & in eâ memoria incisa lapidea, quæ ex temporis vetustate consumpta, sæpius refixa à piis & studio sis illius, Ecclesiæ Rectoribus, tandem ignavâ & deperdita, hic restituitur.*

Fun-

Fundamenta huius Templi.

S Iacobo Apostolo, ex voto erecti, iacta fuere Christianæ Sal. *Æt.* 420. die 25. Martii. Zosimo Romano Pontifice, Honorio Imperatore dedicatio celebrata est sequenti Anno, eodem die per quatuor Episcopos Severianum Patavinum, Hilarium Altinatem, Iocundum Tarvisinum, & Epodium Opiterginum. Cura verò Felici Sacerdoti primo delegata. Hac vetustate fere aboleta comperta sunt industriâ Natalis Regiæ Canonici Cenesensis, qui electus Plebanus, & dicto Templo in splendidiorem Ecclesiam instaurato, ut ædificationis, consecrationis, instaurationis, & electionis monumentum posteritati relinqueret, hac in marmore notanda curavit, quæ omnia & temporis & loci iniuria corrosa, ac penè consumpta Hieronymus ab Aqua de Muriano Canonicus D. Marti, atque huius Ecclesiæ Plebanus hoc marmore restaurari iussit. Anno D. 1600. die 25. Martii.

Dignitati intentis Ducali, rem dignam memoriâ à nobis omissam, supple ex Vghello in *Patriarchis Gradensibus*, & Augustino Valerio S. R. E. Cardinali, *lib. M. S. de utilitate capiendæ rebus Venetorum*. Cum Ioannes Ravennæ Archiep. gladio Exarchi suffultus, Synodum congregasset adversus Romanum Pontificem, Concilio adfuere Severus Patriarcha Gradensis (lege etiam Danduli-Chronic.) Io: Ep. Parentinus, Severus Trigestinus, & Vindemius Cesen. coacti tamen, & ad declinandam irruptionem Ravennatis. Anno elapso cum Gradum Ravennam Severus redisset, ex memorabili Venetorum decreto, populus Gradensis se ab eius subtraxit obsequio tanquam excommunicati, eo quod cum Archiepiscopo Schismatico communicasset; usque dum per Provinciale Episcoporum Concilium, eius causa cognosceretur, juxta tenorem Veneti decreti: quod quidem Concilium Murani congregatum, Pelagio adnitente Romano Pontifice, reditum Episcopis illis ad suas Diœceses indulsit.

Paulutius Anafestus Dux I.

C Vi datum, ut eo inconsulto, non haberentur Cleri Comitia. Beneficiorum Investituras ab eodem Clerus acciperet. *Gabriel Simeoni p. 25. Com. di Venezia.*

Legibus vivere voluit propriis, & naturalibus, non Cæsaris, libertatis natæ argumentum, & soli Deo obsequium. *ib.*

Marcellus Tegallianus. Dux II.

D E nomine, cognomine huius Ducis inter gravissimos certatur auctores. *Gilbertus de Neveu Scriptor Gallus lib. des Evenemens sous le Roys*

Rois de France appellatur hunc Ducem nomine *Ammum*, familia *Marcellum*, natiuitate *Heracleum*, cognomine *Tegallianum*, ab avo *Vitali Marcello*, dicto de *Gallia*, quod ad Gallorum Regem pro arcanis Reipublicæ legatus optimè meruerit. Cognomen quod in *Tegallianum*, vel *Terballianum*, & *Tegalinum* translatus servare posteri, ad avi gloriam. Auctoritas accedit gravissima non solum ex *M.S. Chronico antiquissimo delli Dogi di Venezia* sino à *Francesco Venier* An. 1554. in *Bibliotheca Thronica* sed etiam *Faroldi Istoria di Venezia*, penes quos legimus eisdem fuisse *Tegallianos*, & *Marcellas*. Immo in dicto *M.S. Tegalliani* non recurrunt: & præsens Dux solummodo *Marcellus* appellatur. Concordat insignia gentilitia in Comitibus Maioribus p. 63, *Vnda* scilicet *Marina*: non *Quinqueremis* hic designata.

Mauritius Galbais D.V.VII. pag. 15.

Sub quo Obealtus Marinus primus Episcoporum Olivolensium, electus à Clero, & populo, ut mos erat in Orbe Christiano (teste *Bernardo Justiniano lib. 12.*) Episcopus dictus est *Mortuorum*, quod & ipse portionem perciperet decimarum, quæ Morientium occasione exigebantur ad Cleri alimoniam. Cum enim in Mari Decimæ non occurrant Prædiales, ex fructibus industrialibus decimæ colligebantur non annuatim, sed mortuorum occasione (ita pacto Laici cum Clero convenerant) quæ cum in quatuor partes dividerentur, quarum prima obligeat Episcopo, secunda Presbyteris, tertia pro Ecclesiarum reparatione, & quarta, hæc de causa dictus est *Mortuorum Episcopus* Olivolensis à loco *Olivarum*, vel *Oligulensis* à parvo loco. *Gabriel Simeoni*. Electus Episcopus Obealtus à Cleri & populi Synodo Duce permittente *Mauritio Galbaio*, ab eodem Principe, laudatæ electione investitus fuit, & inthronizatus, à *Patriarcha consecratus*. *Chron. Danduli*.

Votæ populi extorquente *Galbaio*; defuncto *Obealto* successor datur *Christophorus* natu Græcus, ætatis suæ solummodo Annorum sexdecim, *ib.*

Petrus Gradonicus Dux XII.

In hoc Principe *Gradonicam* extinctam familiam nè credas, insignia sumpsit in *Bartholomæo Gradonico* Duce 53. unde *Tradonica*, & *Gradonica* gentis, idem sit stipes, litera tantum mutata T, in G.

Digna etiam historia, poena adversus Ducis Parricidas; nè domus Proditorum altius eleventur, sed in eadem mensura perpetuo manerent. *Io. Bapt. Contar. lib. 1. p. 23.*

Non minus memorabilis fuit Palatinæ familiæ fides erga Ducem à populo iniuste impetitam. Eius famulitium cum usque ad sanguinē salvare tentaret Dominum adversus furentem populum, prævalente multitudo in Ducarium se recepit, clausisque januis, triginta dierum spatio se defendit, do-

donec fame victi, eâ conditione se dedidere, ut insulam Popiliam incole-
rent cum liberis & uxoribus, quinque milliaribus distantem à Rivoalto,
quò semel in Mense descendere permittebantur, ut venderent pisces suos,
(piscatu namque alebantur) specioso illius insulæ incremento, quam non
paucis exornaverant ædificiis, accepto etiam Pratore, qui eis iura diceret.
In hoc rerum statu permansit Tradonici Ducis familia usque ad captam
Clodiam; tunc enim prævalente Ligure, Popilia à fundamentis excisa ja-
cuit, *M.S. in Domo Maripetra.*

Vrsus Participatus. D. XVIII.

SUB Vrsu Participatio, qui post obitum, miraculis floruit, scribit *Simeo-*
ni p. 35. usum inolevisse cudendi Monetam ex privilegio Cunradi Im-
peratoris. Mentitur tamen & dolosè volens decipitur; cum eidem Simeo-
ni nota fuerit, & ab eodem transcripta epistola Cassiodori circa Annum Sa-
lutis 500. quâ Cassiodorus testatur, morem fuisse Venetis, *Monetam* cude-
re *Vidualem*, ut supra pag. 1. Privilegium, vel Pactum si quod legitur, cõ-
tendit, ut Venera Moneta etiam à Cæsareis reciperetur ut legitima, nec
respueretur tanquam extranea, ut sepè læpius Venetiis contigit, Externorum
moneta aliâ prohibita, aliâ receptâ, scutatis scilicet Florentinis, Mediolanen-
sibus, Aureis Imperialibus; non propterea dicuntur Veneti licentiâ cuden-
di Monetam Regibus indulgère. Idem pende de Regibus erga Rempub.
Eundem Ducem Protospatarium creatum à Græco legimus Imperato-
re, (dignitas erat prima post Imperialem) argumentum Amoris in Vene-
tos, non Imperii: quemadmodum cum Veneti Patritii, legati accedunt ad
Reges extraneos, Equites redeunt purpura induti, & aureo torque: non
propterea subditi dicuntur illius Regis, à quo insignia receperunt. Impera-
tor ipse, qui fons dignitatis civilis, Velleris Aurei insignia recipit à Duce
Burgundiæ; non tamen Burgundio subiectum asseres Imperatorem. Quot
Reges, & Principes inter Patritios Venetos ambierunt adscribi? quid inde?
amoris vincula & dilectionis.

Petrus Candianus D. XIX.

PETRO Cádiano victis Istris, qui Virgines rapuerant; inter privilegia indul-
gentiæ fabris lignariis (*Cassarios* dicimus) fuit, ut Dux cum insignibus Tem-
plum annuatim visitaret S. Mariæ Formosæ, accipiens à Plebano eiusdem
Ecclesiæ duo ænophora vini Cretici aurantiis cooperta chrysomelis, cum
duobus pileis papyraeis auratis & insignibus Romani Pontificis, Ducis,
eiusdemque Plebani; Insuper facultatem cudendi Ternucios in eorum
scholâ, toto tempore, quo à Cantoribus Vesperæ recitarentur; ut in *Alb.*
dictorum Artificum p. 1. apud Provisores Communis.

Demi-

Dominicus Contareno D. XXX.

DEfuncto Dominico Gradonico Episcopo Olivolensi, alium Dominicum Gradonicum prioris nepotem populus cum Clero subrogavit, Sal. Anno 1065. quem Venetorum Dux Dominicus Contareno investire recusavit quia non idoneum, & Annorum solummodo xix. Præfuit tamen Annis quinque, mortuusque magnæ indolis juvenis, in Cathedrali humatur Ecclesia. *Vghellus in Venet. Patriar.*

Insignia Contarenæ Gentis, tres scilicet Cęsi in valvulo aureo malè intertexti Liliis à D. Leone Matina in elogiis Ducum Venetorum dices, si sciagraphiam suspexeris juxta imaginem huius Ducis, in aula M. Consilii. Nec objicias Legationes ad Reges Gallorum, quarum causà miscentur Lilia. Ea namque tempore non recurrebant. Restituas ergo ut in aula Maioris Consilii.

E P I T A P H I V M.

D. O. M.

Dominico Contareno

Qui rebellem Dalmatiam compressam sædere domuit,

Gradum pulso Aquileiense recepit

Normannos in Apulia vicit

Pace Patriæ reddita, Religione aucta.

Hoc Nicolao, & altero Angelorum Duci

Constructa Tempia, amplissimis locupletata proventibus

Sacris Divorum cineribus ornavit.

Æternæ Principis memoriæ

DC. post obitum annis, 27. cum præfuiſſet

Monachi Casin. beneficiorum memores

Hæc tumuli renovatione litant.

Anno 1640.

Dominicus Silvius, vel Selvus. D. XXXI.

TAntæ Religionis, & humilitatis Princeps iste, ut in funere Dominici Contareni acclamatus in Principem à populo, in Ecclesiam S. Nicolai in littore, illicò Nobilium humeris delatus in triremem, *Te Deum laudamus* canente populo, cum ad ripas appulisset D. Marci, obvios habuit Consiliarios cum Clero, qui processionaliter deduxerunt in templum, Ipse autem caligis & calceis depositis, nonnisi nudis pedibus Ecclesiam ingredi voluit,

voluit, ubi in terram procumbens, oratione soluta, vexillum accepit D. Marci; primusque Principum fuit, qui vexillum Republicæ reciperet in Ecclesiâ. Restituit protinus Palatii januas, subsellia iudicum, quas in obitu Contareni confregerat Populus. Sanlovinus (ex *historia Dominici Rini Cappellani eiusdem Principis, lib. 11. de Principis dignitate.*

Ex adverso tantæ superbæ, ac luxus fuit eius coniux Græca foemina soror Nicephori Imperatoris, ut dictum lavari vellet rore per servos collecto, ultra rosas, & aurantia. *Simeoni.*

Ex citatus Silvius à Gregorio VII. Rom. Pontifice, congrua subministrare alimenta Gradeni Patriarchæ, cuius agri ob bellorum turbines inarati jacebant, An. Sal. 1075. eisdem in epistolis sequentia retulit testimonia, pro Venetæ Gentis nobilitate, ac libertate, *Post Apostolicam Sedem omnibus, quæ sunt in Occidente gentibus clariores existitis.* Sic lib. 4. ep. 27. *Dominico Silvio Duci Venetiæ, & Populo Venetiæ. Maximum gavissimus pro dilectione, quam erga universalem omnium fidelium matrem S. R. Ecclesiam habuistis, & libertatem, quam ab antiqua stirpe Romana Nobilitatis acceptam conservastis &c.* Et lib. 2. Ep. 39. *Dominico Duci & Populo Venetiæ. Notum esse credimus non solum iis, qui nobiscum nutriti sunt, sed etiam plerisque vestrum, quod iam ab incunte ætate Terram vestram, & libertatem huius Gentis valde dileximus; atque ob id, nonnullorum Principum, atque nobilium personarum inimicitias sustinimus.*

Vitalis Michael Dux XXXIII.

Conjugem habuit Felicem, quæ in D. Marti vestibulo sepulta sequens habuit Epitaphium.

Anno milleno centeno denovo primo,

Quo sua non minuit, sed sibi nostra tulit,

Vitalis Felix coniux Ducis hæc Michaelis,

Occidit, insignis moribus & titulis,

Cultrix vera Dei, cultus & pauperici,

Sit subnixa Deo, quo frueretur eo.

Comis in affatu, nullis onerosa ducatur,

Vultu mitiserat, quod foris intus erat:

Calcavit luxum, suffugit quemque rumutrum,

Ad strepitum nullum cor tulit ipsa suum.

Indole præclara; præclatis indole cara,

Cunctis latga luit, larga sed ipsa suis.

Vt labor ac ætas erat occurrebat honestas,

Cum pia plura tulit, plura tulisse ei p. r.

Hanc

Hanc talem desient, modo non superesse,
 Dant pia vota Deo, quo paciatur eo.
 Fascibus ecce gravis, fasces quos condecoravit,
 Mente Deum vivit, corpore facta cinis.
 Ergo quid census, quid sit decus, atque iuventus,
 Discite, cum pereant, & cito deficiant.

Dominicus Michael. D. XX XV.

Michaelis, vel Melius Michieli Gentis insignia quum tres fasciæ essent
 ceruleæ in campo aureo: Princeps Dominicus in expeditione Syria-
 ce cum argentum sibi deficeret ad militum stipendia, Moneram percussit
 coriaceam, *Michieli* appellatam, data fide eam redimendi auro purissimo;
 quæ sine hæsitatione recepta, & fideliter redempta, insignibus Gentilitiis
 fuit intermixta, futurum posteris documentum.

Petrus Polanus D. XX XVI.

Polano indulgente Principe, Anno Sal. 1145. in Clero Clerus consurgit
 quatuor Congregationum, quarum quælibet sub regimine Archipres-
 byteri, quadraginta Sacerdotibus constat, à iudicio exempta Ordinarii, cum
 facultate litis iudicandi, quæ contingunt inter fratrem, & fratrem eius-
 dem Congregationis, salva provocatione, & appellatione ad Patriarcham
 tanquam ad iudicem Arbitrum, & inappellabilem, iuxta pacta cum D. Lau-
 rentio Iustiniano, quæ typis data leguntur sub titulo *Matricula Cleri Veneti*.
 Hodie novem sunt Congregationes quasi novem Angelorum Chori, qui
 excedi non possunt quarum prima S. Mariæ Mater Domini, cui ego indignè
 præsidéo. *Sanfovinus.*

Vitalis Michael Dux XX XVIII.

Chium insulam maris Icarii, olim expugnatam à Dominico Michaelio;
 iterum occupavit Vitalis Michael. *Simœoni p. 48.*

Sebastianus Zianus Dux XX XIX.

Quanta contulerit sub hoc Principe Alex. III. P.R. abundè dedimus in
 vita Alex. III. Adiunge, Ecclesiam S. Silvestri consecrassè, ut ex
 inscriptione marmorea in eodem Templo, eodem tempore posita.

*Ad honorem B. Mariæ, Patriarcharum, & omnium Sanctorum consecrata fuit
 Ecclesia ista per Dominum Alex. Papam III. die 1 Men. Novemb. in festo omnium
 Sanctorum. M.C.LXXVII.*

Y

Me-

Memoriam etiam perpetuæ Indulgentiæ indultæ ab eodem Pontifice , Ecclesiam visitantibus D. Iacobi in Rivoalto , restauratam habes in marmore, per Hieronymum ab Aqua illius Ecclesiæ Antistite .

D. O. M.

Vetustissimam Rivoalti D. Iacobo Apostolo à primis Vrbis conditoribus Aedem voto erectam, atque die v. Maioris hebdomadæ perpetuæ plenariæ Indulgentiæ munere ab Alex. III. Venetiis latitante condecoratam; post quàm Summo Pontifici, à patribus honorificè excepto Fridericus Ahenobarbus Cæsar, qui cum terra, marique armis insectabatur: filio eius Othone à Sebastiano Ziani Duce , navali victoria superato, pacè firmata, se subiicit, & miratulo præterea maximè memorabilem, quod hæc una ignem, qui noctu iv. Id. Ian. M. D. XII. Rivoaltum Insulam temporis ferè momento consumpsit, evaserit: vetustate penè attritam, viri Clarissimi Petrus de Ponte, Iacobus Maurocænus, Benedictus Eritius, & Franciscus Maripetrus Salis Præfecti in elegantiorē hanc formam S. C. summa cum dignitate, & Vrbis splendore restituerunt. Anno ab Incarn. Domini M. DC. Ab Vrbe verò condita MCLXXIX. Marini Grimani Ven. Ducis, &c. Anno 6. Hieronymo ab Aqua Antistite, & D. Marci Canonico Procurante.

Sic in Ecclesia Charitatis, Canonicorum Regularium, super portam principalem, ubi incisa Alex. III. R. P. insignia, sequentem leges inscriptionem. *Alex. III. P. M. Federici à rabie profugus, has sacras Regularium ades pro munere recepto hospitalitatis, inexhausto Indulgentiarum thesauro perpetuò dicavit. M. C. LXXVII.*

In porticu: prope Ecclesiam S. Apollinaris cum primò Pontifex pernoctasset, peccatorum indulgentiam posteris laxavit: ut ex inscriptione ibidem antiquissima legitur. *D. O. M. Alex. III. P. M. Federici impietatis arma fugiens, hic primo quievit. Quod tribus ictibus Campana (inviolabiliter servatur usque in hodiernam diem) post Vesperas, Angelicam salutationem, & peccatorum indulgentiam testatum esse voluit.*

Andreas Aurius. Dux XL.

Monetam cudite *Aureolam* dictam, teste *Symeon* p. 43.

Henricus Dandulus Dux XLI.

A Lexii Imperatoris defuncti Coniux, ne throno pulsa; privata viveret, ex aratro Emanuele vocavit, quem *Griffonem*; dictū in delitiis enutrierat, qui cum Imperium tenuisset, & lectis quibuldam prophetiis, Venetos prævidisset possessores Imperii Cōstantinopolitani, furore agitatus, Dandulum

lum inter insidias ascitum, lamina excæavit candenti. *Simeoni p. 42.*

Pañtum inter Henricum Dandulum Venetorum Ducem, & Thomam Maurocenum Patriarcham Constantinopolitanum; ut iste nonnisi Venetæ gentis Clericos Ecclesiis præponeret sibi subiectis; cum cæteri nationum Clerici participatione beneficiorum exclusi tumultum agerent: Innocentius P. R. pactum hoc rescindere tentavit *cap. ad decorem. de Institut.*

Byzantii, cum in Sacrario Basilicæ S. Sophiæ, Icona asservaretur Deiparæ, à D. Luca depictam, quam Imperatores Clero comitante ad impetrandam pluviam, vel serenitatem, ac salutem, in publicis deferabant supplicationibus, Veneti effractis foribus sacrarii abstulerunt, Thoma reclamante Patriarcha, qui ut Venetos ad restitutionem cogeret, excommunicavit: anathema confirmante Innocentio R. P. ut ex *ep. 137.* Hanc tamen in Basilica veneramur D. Marci: quasi pio sacrilegio per maiores nostros devolutam, qui non ob Virginum raptum, vel adulteria, nec Regnorum spolia, sed ob Sanctum Sanctissimæ furtum imaginis, fulmine leguntur notati, *Bzovius.*

Petrus Cianus Dux XLII.

Virginum Coenobium à Petro erectum Ziani V. D. negare videtur inscriptio marmorea super eiusdem templi minorem portam.

Templum hoc ab Alex. III. Pont. Friderico Barbarossa Imperatore, Sebastiano Ziano Venet. Principe M. C. LXXXVII. fundatum; à Iulia eiusdem Imperatoris filia prima Abbatisa erectum; Maria electa Benetti Patrit. Venet. Abbatisa instaurandum, & amplificandum mandavit Apollonio Massa Philosopho, ac Monasterii Medico, & procuratore consulente, atque procurante.

M. D. LXXXI. Cal. Aug.

Historia tamen facile concordatur; si cœnobium erectum respicias à Petro Ziani; Templum à Sebastiano Ziani. Quod ita Religio exigeret, ut à Templo exordiretur.

Cœnobium hoc, Iuris cum sit patronatus Ducalis; Princeps ipsam sibi spiritualiter desponsat Abbatisam, more solemnî, Romano plaudente Pontifice,

Jacobus Theupulus. Dux XLIII.

Patres Prædicatores S. Dominici cum locum minimè impetrassent in solo Veneto; Iacobus Theupulus Dux pietate insignis, nocte quadam, per quietem, Oratorium S. Danielis aspiciens cum area contigua, rosîs, flagrantissimisque floribus plena: Volitantibus hinc inde columbis candidissimis, Crucem auream gestantibus in capite, & inter flores colludentibus;

Y 2 duos

duos etiam de Cœlo Angelos cum thuribus per aream discursantes, & suffimentis replentes, vocem audivit sibi dicentem: *Hic est locus, quem elegi meis Prædicatoribus*. Somno discusso, Princeps admiratione plenus visionem postero die Patribus retulit, qui Dei consilium arbitantes, communi decrevere consensu: ut Fratribus quadringenti pedes illius insule attribuerentur, pro Ecclesiæ constructione & Monasterii, sub titulo Sanctæ Mariæ, & M. Joannis & Pauli. Cuius rei testes accedunt non solum Historici, sed monumentum conspicuum in fronte eiusdem Ecclesiæ, ea parte positum, qua respicit Oratorium Pacis, cum Angelis locum thuribulo fumigantibus, & Columbæ crucem gestantibus: ut tanti miraculi memoria ad posteros in æternum maneret. *Flaminius lib. 2. vita S. Dominici. Castilius lib. 1. cap. 55. Bzovius Ann. 1226. num. 13.* In Sacrario etiam eiusdem Ecclesiæ, Historiam pinxit Andreas Vicentinus sub inscriptione sequenti

MCC XXXIV.

Iacobus Theup. Dux Venet. locum hunc divinitus in somnis D. Iacobi & Paulo consecrandum accepit, ut F. F. Prædicatorum eidem ministrare interesset. Quare Senatu consentiente consecravit. And. Vin. P. P.

Existente Sacrista R. P. F. Thoma Capello Veneto Prædicatoris Generali Anno 1606.

Imago etiam occurrit exculpta Danielis stantis in lacu Leonum; testimonium antiqui Oratorii sub titulo *S. Danielis*.

Vsq; ad Principatum Iacobi Theupuli, cum nulla Hæresis irrepisset, propterea poena fuisset supervacua: Bello furiente inter Innocentium IV. & Fridericum Imperatorem à Papa excommunicatum; nè occasione tanti dissidii, & advenarum, qui pacis voto Venetias undique confluebant: opus duxit Respublica Religioni consilere Catholicæ, viros pios, discretos, eligendo, qui de hæretica inquirerent pravitate. Fuere Patriarcha Gradensis, Episcopus Olivolensis, cæterique Episcopi Ducatus Veneti à Grado usque ad Caput Aggeris; à quorum singulis si quis declararetur Hæreticus, iudicio Ducis & Consiliariorum, vel ab eorum parte maiori damnaretur ad flammæ. Decretum habes in promotione Marini Morosini Ducis, teste *F. Paulo Servino; de Origin. Inquisiti.*

Ranerius Zenus Dux XLV.

Auxillii memor Superni, quo Ianuenses debellaverat, templum SS. Trinitatis ædificavit, ac militibus Templariis, turibus ditatum & latifundis contulit. *Ughellus p. 1342. Italia Sacra te. S. in Patriar. Venetis.*

Laurentius Theupulus Dux XLVI.

Pluribus Episcopis, & Abbatibus, qui Agnatorum comitante catervâ cum aliis Prælati in Ecclesiam accodebant D. Marci, Missa celebrata solemnî, & suæ electionis investituram poscebant, Regalia contulit, quæ ad Principem spectant. *Lib. Statutorum Ecclesiæ D. Marci, An. 1269.* Mos, qui usque in Annum duravit Salutis 1451.

Io. Dandolus Dux XLVII.

Duce Ioanne Dandulo: instante Nicolao IV. R. P. die 4. Augusti 1289. captum in M. Consilio, ut Tribunal erigeretur contra Hæreticam pravitatem, sed citrà scandalum, unde solus Dux facultatem haberet vires subministrandi Inquisitoribus missis a Romano Pontifice, ad exercendum officium. Reipublicæ esset, Administratorem eligere, cuius esset, ex publico arario expensas solvere, & proventus inde emanantes colligere. Totum leges in Bulla Pontificis Reate data, die 28. Augusti 1289. in qua Pontifex exaratum voluit decretum M. Consilii. *M. S. etiam in domo Mari-petra.*

Iste Dux (ut in Chron. Laurentii de Monaco, & Benintendi Magno Reip. Cancellario apud Doglioni p. 24. Venetia Triumphante) *primo fecit cudi felicissimo eventu pulcherrima nummismata auri, quæ dicuntur Ducati; quæ obseveraverunt famam nummorum aureorum cæterarum nationum; in tantum, ut nonnulli Principes Christiani, & Pagani, moti fama perfectionis Ducatorum eorumdem, ad eorum figuram cudi fecerunt aureos infinitos.* Doglioni refert se vidisse Ducatum Aureum Romæ, & Rhodocuriam, in quibus loco verborum, *S. M. Ven. M. Anton. Memo Dux* legebatur in Ducato Romano, *Senator Urbis, S. Petrus.* ex adverso, loco verborum, *Sit tibi Christus datus,* qui tu regis, *iste Ducatus,* legebatur *Roma Caput Mundi. S. P. Q. R.* In Rhodiensi inscribatur *Equitum Magister, & S. Io. Bapt.*

Petrus Gradonicus Dux XLIX.

SUB hoc Principe, coactâ Synodo Provinciali ab Ægidio Patriarcha Gradenſi (corrigere in pag. 8. Constitut. Synodal. ubi Ægidius dicitur Episcopus Castellanus, cum esset Patriarcha Gradenſis, in Episcopatu verò Castellano tunc sederet Bartholomæus Quirinus, cuius successor Ramper-tus Rambertus) decretum: ut in Canone fieret memoria Ducis, & pro bono statu Venetiarum. Accipe verba. *Statuimus ut in loco Canonis Missæ in secreto, ubi dicitur, unâ cum Papa nostro &c, immediatè subiungatur, & Dux Noster, expresso nomine, & pro bono statu Venetiarum &c.* Huic Canoni occasionem dedit coniuratio Baiamontis Theupuli.

Erecto Inquisitionis Tribunali sub Io: Dandolo, F. Antonius Inquisitor Anno Sal. 1301. Monitorium laxavit ad Petrum Gradonicum Venetiarum Ducem, ut iste observantiam juraret Constitutionum Pontificum, & Imperialium adversus Hæreticos. Negavit scripto Princeps aliud solvere iuramentum, cum in suâ promotione satis iurasset juxta pacta cum Nicolao IV. à quibus recedere nefas erat.

Sub hoc Principe Consilium erectum Decemvirale pro salute Reipublicæ, cui teste *Ægnatio lib. 6. pag. 194.* tria præcipuè scelera vindicanda commissa sunt. Proditio adversus Patriam. Monetæ corruptio, falsatio. Nefarium Sodomiz scelus, ut ipsa pudicitia omnibus constaret mortalibus. Cum enim ad evitanda majora scelera permissum esset, ut singulis Annis ex finibus Germaniæ juniores foeminae certo conducerebantur stipendio, quæ juxta publicam carnificinam in ædibus Nicolai Rampani (corrupto postea vocabulo Carampane dictis) ubi nunc D. Mathæi phanum est, prostrarent, vulgique libidini inservirent, certâ mercede persolvendâ, poenam etiam capitis adversus masculam Venerem statuerunt: ut scirent mortales, pudicitiam nostris proavis patri gradu custodiendam fuisse, ac Reipublicæ libertatem. *Ægnatius lib. 6 p. 195.*

Marinus Bocconius auctor seditionis popularis (teste Io: Bap. Contarino lib. 7. *Hist. Venetæ*) ob firmatam Optimatum Aristocraticam à Principe Gradonico. Antea cum annuatim eligerentur ex tota urbe viri 470. qui suprema comitia componerent, quorum auctoritas annua erat, lato decreto, ut illi soli cum suis descendens in infinitum, suprema ingrederentur Comitia, qui quatuor ab Annis admissi fuerant, & iterum à quadraginta Virali Collegio confirmati fuissent: Populares jacuerunt exclusi. Quo decreto in furorē concitatus Bocconius plebem excitavit adversus Ducem, & Patritios.

Tanti Principis, Venetæ promotoris Aristocratæ, sepulchrum, quod in Abbatia S. Cypriani Murani iacebat cum epitaphio, non sine iniuria tanti Principis quæritur, nec invenitur; forsitan ob Patriarcharum dissidia, cum Gra-

Gradonica familia; cuius in fundum Ecclesia S. Cypriani in littore olim erecta Metamaucensi, & Ducali Capellæ immediate subiecta, translata fuit, *Ughello* teste in *Venetis Patriar.* p. 133. Propterea unionem huius Abbatiæ cum mensa Patriarchali, meditantibus Sixto V. R. P. Anno 1587. Paulus & Vincentius q. Dominici Gradonici libellum obtulere, protestantes jus eligendi Abbatem S. Cypriani ad Gradonicos spectare. *Bulle Sixti V.* quo non obstante, unione facta; sublata est Gradonici memoria, Principisque Petri Gradonici caput marmoream in muro repositum turris cinnabulariæ, nullo adiecto Epitaphio. Traditio hæc tamen, nulla scriptura suffulta.

Marinus Georgio. Dux L.

MArini Georgio sepulcrum omnibus ferè ignotum apud Fratres Dominicanos habes SS. Io: & Pauli, ut in Catastico Sepulcrarum existentium in templo, & claustris SS. Io: & Pauli, conscripto à F. M. Antonio Lucio Veneto S. Theol. Professore Anno Sal. 1521. quod adhuc integrum servare Sacrificæ eiusdem monachii, pag. 201. *tergo.*

Sepultura N. V. D. Hermolai de Chà Zorzi, & omnium hæredum suorum.

Sepultura.

D. Bertucci Georgio de consilio S. Severi in terra iacens, est in claustro, parte Ecclesiæ, ante sepulcrum D. Ansuini de Mucoris, inter quintum & sextum pilastros Ecclesiæ, cum insigni, & tali epitaphio.

Sepultura N. V. D. Bertucci Georgio, & filiorum eius, locum Francis de consilio S. Severi; qui Franciscus obiit 1400. die 30. Iunii.

Sepultura Incliti Venetiarum Ducis D. Marini Georgio est contigua supra-scripta, versus murum Ecclesiæ, sine epitaphio.

Franciscus Dandulus. Dux LII.

Sub hoc Principe esse leguntur Monete parvulæ *Mezanini* appellatæ & *Soldini del Leone. M. S. in Bibliotheca Trana.*

Marinus Phaetrus. Dux LV.

EIus monumentum adhuc visibile, in solo jacet ad dexteram angiportus Capellæ, quam *Pacis* dicimus, eiusque in coronice, characteribus Gothicis leguntur hæc verba.

Sepultura Dominorum Marini & Iacobi Faletæ, & suorum hæredum de consilio SS. Apostolorum.

Ex quibus Faletæ gentis commune apparèt fuisse sepulchrum. Verum tamen eò immisum eadaver Faletæ Ducis proditoris, testatur in suo Necrologio M. Antonius Lucio supra dictus.

Sepultura D. Martini Faletro Ducis Venetiarum de confinio SS. Apostolorum, est iuxta primam portam Conventus, & est prima ex elevatis à terrà cum insigne Faletro, & tali epitaphio in ore sepultura: sed commune est epitaphium.

Andreas Contarenus. Dux LX.

Contareno Duce: Insigni Gentilitio Venetæ Reipublicæ, scilicet *D. Theodoro*, *S. Marcus* subrogatur (teste *Andreas Mocenico lib. 1. Belli Camerac. p. 6.*) quod in certamine Ianuensium & Venetorum insignia sæpè confunderentur, ob similitudinem *D. Theodori* in Veneris alpuutriis, ac *D. Georgii* in Ligusticis: miles enim uterque Sanctus. Cum etiam arma abhorreat Reipublica, nec nisi coacta ad tutelam tractet non ad lasciviam: unde Lancem in sinistra posuerit eiusdem *S. Theodori*, in dexterà clypeum, quod pacem in votis habeat, non bellum; *D. Theodoro* militi, prætulit virum pacis Marcum Evangelistam.

Clodiæ obsessi Ligures, nè comeatum ad militum alimoniam coacervatum consumeret gens inutilis, senes suos, foeminas, filios parvulos lactantes, quos ipsi genuerant eiecerunt, ferro exponentes hostili; quorum spectaculo motus Contarenus mandavit, turbam illam miserabilem humaniter suscipi, Venerias deduci, cibo refocillari. *Dogliani Ven. Trionf. p. 27.*

Expugnata Clodia, triumphantis more in patriam Contarenus rediit Calendis Iuliis, qui dies nobis sacer, augustusque est. *Ægnatius p. 285.*

Antonius Venerius. Dux LXII.

Patris severum iudicium adversus filium ne mireris; eo namque tempore Veneti quanto pii & misericordes in extraneos, tanto iusti erga suos, poenas exercebant ad mensuram delicti. Refert ex *Petro Ancharano*, *Gaspar Lonigus in consilio pro Clero Veneto*: usque in Annum 1381. cavcam extitisse ferream in turri tintinabularia *D. Marci*, in qua Presbyter jam ab Anno jacebat inclusus cibum recipiens diurnum, fune ex alto dimissa, ut scelera pargaret pattata.

Michael Stenus. Dux LXIII.

Adolescens cum esset, vitam libertinus traduxit in luxu, & impudens: ille forsàn qui adversus Ducem Marinum Phaletrum lingua cecinit impudica. Eius electionem in Ducem tanquàm inordinatam Advocatores Communis, declamatione habità in supremis Comitiiis, nullam declarari poscentes, obtinuerunt; quamvis, purgato errore, nova fuerit electione promotus. Juventutem supergressus, cum moribus mutata fortuna nimiam

nimiam libertatem ita castigavit, ut summis honoribus functus, in præturis Veronæ, atque Patavii, tandem in Principatu, summæ justitiæ exemplum reliquerit. *Agnatius lib. 6. p. 228. Contar. lib. 9. p. 114.*

Procurator cum esset D. Marci, duodecim Apostolos Græco marmore sculptos erigi curavit.

Malè ferentes Historici Ligures & Galli eorum ducem *Bucicaldum* cum viginti triremibus ex Tyrreno redeuntem, victum à Carolo Zeno, qui cum solis undecim triremibus hosti occurrit irruenti, & vicit. scripserunt; ad Monomachiam à Bucicaldo provocatum fuisse Zenum, imò ipsum Principem Stenum, quorum neuter voluit in arenam descendere. *Hist. du. Mar. Bouiceant. An. 1404.* Hæc in fabulis, cum Historici omnes non solum de Zeni victoria conveniant, sed de Pauli Sauli Liguris, & Castermoranti Galli captivitate. Imò cum quidam genere Gallus tædio carceris, irà accensus palàm dixisset, sperare se quandoque Veneto sanguine manus abluere; dirum barbari omen Patres execrati, Gallum ad geminas columnas laqueo necarunt. *Petrus Justinian. lib. 6.*

Anno Salut. 1408. Coactà Synodo Diocesana (permittente Principe Michaelē Steno) ab Episcopo Castellano Marco Lando, ut, in *Constitut. Pataviar. p. 37.* prohibitum fuit, ne (exceptis Plebanis, & Doctoribus) *ullus Clericus auderet portare corrigias, sive centurias argenteas, vel deauratas.* Privilegium, quod Plebanorum incuria in desuetudinem abiit, non sine dignitatis iniuriâ.

Franciscus Foscari. Dux LXV.

Foscari recentior ætas (alterum enim & quinquagesimum ætatis vix annum agebat) cum plurium vota ab eius in Principem electione retraheret; convenit prudens cum iis, qui illi uni studebant, ut se ei adversos profiterentur, donec ille annuisset. Supplex postea exegit à suffragatoribus aliis, ut saltem honoris gratia suffragiis decorarent honestis eum, qui D. M. Procurator Rempublicam optimè gesserat. Quod cum impetrasset, fautoribus annuit, ne deessent. Supputatis calculis, 25 sortitos (numerus tunc in eligendo Duce legitimus) Dux salutatur industriâ assequutus, quod ætas negabat recentior. *Agnatius lib. 7. p. 245.*

Inter ambientes Petrus cum esset Lauretanus Senator maritimis clarus, multisque victoriis Imperator, ne in Principem eligeretur, unus eorum obstitit, qui Foscari favebant, consensu namque suggestu cœpit Lauretanum summis extollere laudibus, seque unum ex iis esse, qui illum cunctis præferret: verumtamen prævalentibus in Oriente Turcis, qui Byzantium expugnant: cum Mediolanensi conspirante Ligure, unusque esset Lauretanus, qui Mari tot hostibus occurrere valeat; ab eius promotione abstinere, quemlibet alium subrogando, ne Rempublicam ambitus subverteret

di-

dignitatis. Cuius oratio tantum valuit, ut Foscari eligeretur. *Eguatius ibidem.*

Hermolaus Donatus Tritemvir Advocatus Communis, vel *Decemvir* creatus à Nicolao Ericcio. *Eguatius p. 266.*

Clade nuntiata Caravagiensi, convocatum Senatum penè perentium novo, celebrique facto ut Dux exiraret, perunità sua in Senatum transtulit, cum ea se Legati nomine discinctum in castra exhibens profecturum; quo facto adeo omnium movit animos: ut illico repente exercitu, profuso auro, collectisque copiis, sit Sfortia repulsus; paceque firmata, Maiestas Veneta in suo consistit vestigio. *Eguatius p. 274.*

Marcus Foscari Procurator D. M. frater Ducis Francisci, quum in Decemvirali Consilio ageretur de principatu abrogando ipsi Duci, & ipse de *Adiancisi* esset; ne suspicio manare posset in vulgus, hoc atque agi singulis diebus ed advocabatur, cubiculo tamen diligentissimè inclusus, gravi- que adausus poenà, ne quid tale proderet. Hinc abrogatione vulgata, pietatis memor fraternæ, non longè post mortem fratris, diem obiit supremum. *Eguatius lib. 5 p. 178.*

Mortuo Dominico Michaelio Patriarcha Gradensi; Patriarchatum ut Ioco collocaret digniori, Nicolaus V. Venetias transtulit, & S. Laurentium Iustinianum Venetiarum Proto Patriarcham creavit.

Anno 1433. die 23. Ianuarii; vocatis ad se Princeps Præfidentibus Cleri mandavit; quatuor Plebanos eligi, qui ad Concilium pergerent Basileense, nec inde recederent absque licentiâ Legatorum Reipublicæ, suarum fructus interim percipientes suarum Paræcliarum tanquàm Residentes. Huius præcepti vigore coacta Cleri Comititia statuerunt, ut si pecunia deficeret numerata pro expeditione Plebanorum; prædia hypothecateantur ad congregandum aurum, quo Plebani Legati, Maiestatem sustiterent Reipublicæ. Nil tamen legitur oppignorum. Verum eam absoluto Concilio, vagarentur quatuor illi Plebani sumptibus Cleri, negato Viatico, in patriam sunt revocati.

Paschalis Maripetrus. Dux LXVI.

Quod Dux Ducem Foscari comitaretur ad sepulchrum sed sine Insignibus Ducalibus, ut diximus in vitâ Foscari; lege Simeoni lib. 3. p. 68. *Trovandosi il Foscari non più atto alle facende, fu spogliato degl' ornamenti del suo Principato, e di questi vestito Pasqual Malipiero, che non stette molto, che à lui similmente furono tolti, per rivestirne (come si doveva) il Foscari già morto, & accompagnarlo con esso alla Chiesa de Frati Minori.*

Cum occasione Decimarum, quæ pro Clericorum alimonia à Laicis solvebantur, in funere mortuorum, scandala orirentur gravissima, & instituta defectu (ita B. Laurentius Iustinianus in Synodo per eum congregata in

Ec-

Ecclesie D. Marci prefate Duce, ut in Constitution. Patriarchal. par. 3. de Sepulchris pag. 100.) in eis enormis committerentur: cum ipsi Clerici sentiant secularis sibi iure teneri: & tamen ex causa predicta cogi non posse. Clerici inhibeant corpus sepulture tradi, nisi prius debitum faciant, & laici talia detestentur, putantes, solo spiritu Clericos, absque alimentis, necessariis nutiri posse. Ut scemalia evitentur declarantes statuimus, quod Clerici invitati antequam accedant ad domum defuncti: promutinis dicendis, quam honeste poterunt absq; conscientie scrupulo convivians cum facientibus sumptus superis, & componant &c. Que oratio à Romano Pontifice ibidem confirmata leguntur. Gravissima namque functionis occasione surgebant dissidia inter Clericos, & Laicos, non solum Venetiis, sed per totam Lombardiam, Patavii præcipue, ubi (teste Theobaldo Cortallero) cum decessissent Patavini, ut unius tantum Gravi poena puniretur Clerici homicida, sacrilegus; fuerunt excommunicati.

Eodem instante Principe Mariporro, interprete (Bernardo Iustiniano Reipublicæ Oratore apud Sixtum IV. Anno Salutis 1471.) sublatus est abusus onerosus Deo, ac juri patronatus in electione Plebanorum. Quum enim Templorum cura, ad eam usque ætatem, Venetiis ex arbitrio Pontificis, gregariis interdum hominibus, potissimum demandaretur: eidemque Ecclesias semel acceptas, sepius vel uberioris lucri spe, vel odio, aliquo affectu permutarent, & in manu Pontificis resignarent: ab idque negligi interdum, & sperni, ne dicam everti viderentur, optimum factu arbitratus Bernardus; si patritii viri, vel alii etiam, qui sub eiusdem Ecclesiæ cura domos haberent, Sacerdotem unum literis, & moribus Sanctiorem, qui cæteris præfatis eo honoris gradu inaugurarent; quod cum ei ad votum Pontificis decreto successisset, vacarenturque deinceps Sacerdotia gentilitia, in patriam revertitur. Antonius Stella in vita Bernardi Iustiniani.

Christophorus Moro. Dux LXVII.

Morus non Maurus dicendus, cum pro insignibus Gentilitiis Moros gerat fructus, à quibus Morus: non homines Mauros incolas Mauritanie, nigri coloris, à quibus Maurus dixerunt.

Instante Christophoro Moro Venetiarum Duce ab una, & ab altera Bernardo Abbate S. Iustine, Luca Priore cum Procuratoribus civitatis Patavinæ, die 9. Decemb. 1463. Cardinalis Bessarion partibus auditis declaravit, corpus in Ecclesia S. Iustine usque modò honoratum tanquam corpus S. Lucæ Evangelistæ, non esse; sed verum ac legitimum corpus S. Lucæ Evangelistæ Roma relatum stare in Ecclesia S. Nicolai de Littore, quod postea dono eiusdem Mori Principis, translatum fuit in Ecclesiam S. Iob.

Nota controversiam inter Regulares S. Iob: quorum aliqui assunt Principem

cipem Moro, mandasse Sacerdoti, qui ei à Sacramentis erat, ut post eius obitum, cadaver pro reverentia quam Regularibus illis gerebat projicerent in sterquilinum dictorum Monachorum S. Iob. Alii cum hæc veluti fabulam irrideant, inter historias transcribere non auri.

S. Bernardinus Senensis cum non semel Venetum Principatum post mortem Foscari, prædixisset Christophoro Moro, qui inter D. Marci Procuratores insignis fulgebat; Foscari autem abrogato Paschalem Maripetrum Civitas subrogasset; cepit Morus non solum tacitus irridere Sancti Bernardini vaticinium, sed palam exprobrare, quod ipse repulsam passus postpositus fuisset Paschali Maripetro. Reposuit Sanctus: expectaret patienter veritatem vaticinii, quod abunde impletum in Principem assumpto Moro post Maripetri obitum; nec antea promoveri permittebat vaticinium, quo post Foscari obitum, non post Foscari degradationem, regimen fuerat Moro prænunciatum. Maripetrus namque Principatum tenuit ante obitum Foscari, non post obitum. *Egnatius lib. 7. p. 152.*

Nicolaus Marcellus. Dux LXIX.

EX tantis Præturis & Legationibus omiſſis in eius vita; unum pro cunctis publicum suppleat testimonium in Cancellaria Brixienſi *fol. 68. lib. Provisionum, die 29. Sept. 1455.* prolatum ab Advocato Communi, in Generali Consilio, in laudem eius pietatis erga Tempia, liberalitatis in egenos, & pauperes, iustitiæ erga omnes: ab eo exordiente, quod in sacris legimus. *Hoc est vas aureum, solidum, ornatum omni lapide pretioso.*

Accedant *Gladius & Pileus*, dono missi à Romano Pontifice Sixto IV. monimentum Religionis in Principe, & prædilectionis in Christi Vicario erga iustissimum Principem. A Marcello namque usque ad Franciscum Maurocenum, nullum Principem hoc munere decorarunt Præsules Romani. Sic *Rosa Aurea*, ab eodem Pontifice transmissa ad eius religiosissimam coniugem Helenam Francisci Barbadici D. M. P. filiam, Marci & Augustini Barbadici Venetorum Principum sororem, excelsæ indolis Heroïnæ, & pietate parem.

Procuratore Marcello Ecclesiæ D. Marci, Ann. 1467. inventa theca ligneæ cum ligno S. Crucis, & uno ex clavibus salutiferis, cum Bulla Gregorii IX. R. P. quæ per Annos 250. latuerant. Instituta propterea publica supplicatione pro gratiarum actione, ut *lib. Priuli, in Bibliotheca Cornelia Piscopia.*

Petrus Mocenicus. Dux LXX.

TSille, qui Eoliam populatus & Cariam, totam Caramaniam pulsis Turcis suo Regi restituit. Huius gesta descripsit Coriolanus Cepio, typisque dedit Venetiis, An. 1570.

Andreas

Andreas Vendraminus. Dux LXXI.

NEpos illus Andreae, qui sedalatio cum præfesset S. Crucis, & die D. Laurentio sacra, cum ligno Salutis, in Ecclesiam processionaliter pergeret; frequentia populi præmente signiferum, ex ponte in undas illabatur, Cruce supernatante, cuius in capturam accurrente populo, nemo eam apprehendere valuit, manus effugientem profanas; donec accedenti Vendramino se ultrò obtulit. Tanti miraculi memoriam servat pictura Gentilis Bellini, in ædibus S. Cruris.

Novi Principis recurrente electione, cum Vendramino filiorum obijceretur numerus, propinquorum caterva, divitiarum copia; vicit meritum & virtutes.

Proprio Vendraminum non pepercisse filio publica legimus inscriptione; cui consonat oratio Petri Marcelli in funere habita eiusdē Principis, quam M. S. servat Fridericus Marcellus D. M. P. & mihi ad viventium eruditionem, humanissime commodavit. Vos Patres testes habeo (ita Petrus Marcellus) Principem Vendraminum nihil supra duxisse quam iustitiam, & adversum magnos, infirmos fovere; pro qua conservanda, filium in exilium mittere passus, cum eum honestè potuisset ab exilio revocare: multorum exemplo, qui sub eadem lege damnati, redditum in patria habuerunt. Solus tamen Princeps legem tulit, nè cui postea exuli, ullo sub prætextu, capitali pena addita, in eum locum redditus pateret, à quo semel exularisset, ac filium primum esse voluit, qui huic Sanctissima legi observantiam afferret. Quid igitur hac severitate præstantius? qua etiam pro servanda iustitia, proprio sanguini non pepercit. Crimen quale fuerit? nothus fuerit, vel legitimus filius Ducis? incertum. Hinc corrige Petrum Iustinianum p. 227. dicentem: à Hieronymo Contateno Bertucii filio, laudatum fuisse Ducem Vendraminum in funere.

De eodem Duce lege carmina Raphaelis Iovenzono: Naldi de Naldi: & Marci Maurocani. in eadem Biblio theca.

Dux creatus largissimè pecuniam profudit in populum, & in eorum libertatem, qui ære obstricti alieno, carcere detinebantur, insuper ad virgines elocandas. *Petrus Marcellus orat. in funere.*

Adjice moderationis exemplum; priusquam enim Princeps crearetur, cum quodam plebeo aliter creatus pro jure dignoscendo, ad graves inimicitias contentione prolata; electione vulgata, cum plebeus ille, turbato vultu increparet electores quasi de iniusta, & indecora electione; propterea à Decemviris inquisitus tanquam læsæ reus Maiestatis, pena capitis foret puniendus; Princeps clementissimus obsecrando, obtestando, ut sibi læso liceret iniuriam remittere: ne grandem animum curvare videretur iniuria; impetravit homini inimicissimo; ut ultimi loco supplicii, in Dalmatiam reus relegaretur.

*Marcus Barbadicus.
Dux LXXIII.*

CUM plures pateretur æmulos, & inimicos, omnes beneficiis vinxit, dicens: Principis satis esse ad vindictam, vires ostendere, non extendere adversus privatos, sed solum in hostes Reipublicæ. *Simeoni lib. 3. pag. 72.*

Mortuo Barbadico, incidit deliberatio, de admittendo Turcarum Oratore, spectatum funeris pompam? cum ille impensius peteret, & plures negarent rituum varietatem, vestimentorum, ordinum in Religione prophanis oculis subjiiciendam; ex qua barbarus suspicaretur, non unam esse omnium religionem erga Deum immortalem: respondit M. Sanutus *non adeo fœcundam Turcam, sua quoque secta rituum oblitum, in qua alii viridi, alii rubro utuntur etiam in Meschitis vexillo, ut crederet Religionem ex coloribus recensendam. Pertinere simul ad Christianam, & Civilem Maiestatem, videre Barbaros; hic Religionem non tam piè colî, quàm opulenter! Si enim diversitas decorem affert iis, qui Principi militant humano; tanto magis eis, qui Regi serviunt immortalî. In vestitu deaurato circumdata varietate.* Huic sententiæ plaudente Senatu; adiecti sunt Turcæ, humanarum, divinarumque rerum periti, qui oportune declararent, si qua illius animum vel modica ambiguitate obturbassent; *Marcus Dandulus I. V. D. Petrus Contarenius Adorni Historicus Venetus, Antonius Leonardicus Sacerdos cæremoniarum præfectus, ac geographus singularis. P. Callimachus. De Venetis in Turcas.*

Peroravit in funere Barbadici, Paulus Lucæ Pisani filius, mox Eques futurus. *Idem Callimachus.*

Mortuo Marco Barbadico: *Baldachinum, Tensam, sub quo Domi sedebant Principes, Suprema interdixere Comitia.*

Augustinus Barbadicus Dux LXXIV.

PRINCEPS fratri Principi subrogatus; cornu præfante Bernardo Iustiniانو D. M. Proc. qui literis, & facundia celebris, ipsaque ætate venerabilis, quam magni semper fecere Veneti; propterea erga cum Barbadicus se adeo moderate gessit, ut semper cum verecundia Iustinianum salutaverit, dexteramque iunxerit, & quoad vixit, charissimi loco fratris semper habuerit. *Ægnatius lib. 4. p. 137.*

Atma Veneto gerente Leone adversus Gallorum Regem Carolum VIII. pro Italiæ libertate, fuit; qui Barbadico Principi eadem Regis offerret: quam
ab-

abhorrente Duce, & dissuadente, Regicidam Veneti remiscent. *p. 31. Ven. Trionf. Doglioni.*

Leonardus Lauredanus Dux LX XV.

AN. Sal. 1506. missis ad Principem Lauredanum Legatis, Norimbergen-
ses, ampla florens, sui que iuris in Germania civitas, exemplum Ve-
netarum legum postularunt: quibus cum velle vivere profiterentur; eas
Princeps concessit. *P. Bembo lib. 7. p. 171. Doglioni p. 1052.*

Antonius Grimani Dux LX XVI.

TAntæ moderationis fuit, ut etiam Princeps dictus nullum à se reiecerit.
Cum in ea Urbis frequentia, quæ in domo Grimana convenerat, etiam
Nicolaus Michaelius Grimano jam subrogatus in purpuram Procurato-
riam, non dubitasset accedere; rogans, ut præteritæ fortunæ deleteretur me-
moriam; læta statim fronte occurrens Antonius, complexusque non solum
oblivionem promisit; sed opes, seipsum, si Michaelio necessaria; quod &
sanctè adimplevit. *Aegnatius lib. 4.*

Andreas Gritti Dux LX XVII.

INter fortissima Gritti gesta, in bello Cameracensi, quæ legere est præci-
puè apud Andream Mocenicum, captivitatem eius adjicies, in qua lega-
tum agens Reipublicæ apud Gallos, eorum Regem, patriæ reconciliavit;
Legati tamen Characterem à Senatu non obtinuit, ut novum foedus cum
Gallo iuraret, priusquam plena libertate donaretur à Rege; cuius pacta cum
sibi legerentur, negavit Gritti ipse proposuisse, vel præparasse, sed audivisse
tantum sibi à Gallis proposita, ut missa ad Senatum Venetiis conficerentur,
non Parisiis ab homine captivo. Quod cautè, ad removendam fraudem, quam
foederati causari possent. *Vniquafort lib. 1. p. 252.*

Anno Sal. 1531. Cum spetie Iurisdictionis, gravissima dissidia gliscerent
inter Venetiarum Patriarcham, & Clerum, & duo Plebani Cleri Procurato-
res Romam pergerent, ut rem procurarent communem coram Sanctissimo,
vim passi & Bononiæ detenti, ac in carcerem detrusi, ibidem angariati lan-
guerunt, donec instante Principe Gritti tanquam innocentes absoluti, in
patriam fuere remissi: *lege ep. Clem. VII. Roma datam 8. Janu. 1531. ad Hiero-
nymum Patriar. Venet. in p. 77. Constitut. Patriarchal.*

An. Sal. 1525. capto ad Papiam Gallorum Rege ab Hispanis: contigit:
venire ad Principem Gritti, Oratorem Hispanum victoriam nuntiarum
eodem tempore, quo Gallorum Legatus red bat tristis, significata sui Regis
captivitate. Princeps qui iam mæstius verba, & signa doloris cum Gallo ex-
presse-

prellexerat, ne mentiri videretur, Hispano respondit: *Quod aquæ amicæ utri-
que Regi, utriusque fortunam sequi, conveniens erat. Propterea præceptum im-
plens Apostoli; Gaudebat cum gaudentibus: flebat cum flentibus.* Aegnatius
lib. 6. p. 200.

Petrus Lando Dux LX XVIII.

EX patre Ioanne, Magistratibus claro, & Sterina Foscare Matrona excel-
sa prodit Petrus. Adolescentiam supergressus inter Platonis convivia,
navigavit in Syriam, libris primo inter Sarcinas convasatis, sine quibus pe-
regrinus veluti sagum transmittitur in corigio. In patriam restitutus, usque
ad Annum ætatis 33. foro incubuit; quum ex Advocato, Petitionum Iudex
immaturæ licet ætatis, Sapientiz dandum, quod negabatur ætati, iudicaret
Advocatores Communis. Ordinum Præconsultor, cuius est, de rebus Mari-
timis ad Senatum referre, gloriam subiit non minorem, ac in Iudicialibus.
Prætor Bassanum missus (O cælebris Venetorum moderatio! ò lauda-
bilis ad munera gradus!) legum usus auxilio non quantum valens, sed
quantum satis; laudatus rediit de iustitia, & de iudicio. Onerariis Præfe-
ctus, quæ Alexandriam mittebantur, socios servavit cum primus & so-
lus periculum annuntiavit naufragii. Ærario præpositus, nec longè Na-
valis assumpta moderatione, pecuniam Reipublicæ administravit quasi
familiæ, in montana abiens, ut contos, remos, funes, rudentes, col-
ligeret, etiam salutis incomodo, ex quo consurgens, à Senatu præele-
ctus, cum triremibus Pannonum Reginam in tutum reducere, offi-
cium implevit salva Reip. maiestate, ac Reginæ gratitudine. Salinarum
procuratore recepta, eam Reipublicæ navavit operam, ut Magistratu opti-
mè gesto, construendarum ædium, quæ Germanis hodiè locantur mercato-
ribus, onus subierit, & brevi perfecerit. Continentis Præconsultor, oppidis
ea vigilantia prospexit, ut in eundem Magistratum sæpè fuerit revocatus,
donec Faventia præfectus (Venetis hæc fidem iuraverat) urbem adiit ple-
nam discriminis, Iustitiam secum ferens, quibus ille cti finitimi populi, etiam
non subdiri, ad eum turmatim iudicandi confluerent. In patriam redeuntem
Faventini legationibus comitantes, ut ei protraheretur imperium, quasi Lā-
do abeunte, ipsi obsequio nutarent. Bello rugiente Cameracensi (in quo
totius penè Orbis Christiani viribus oppressa Respublica) Flaminia castra
curavit, fortuna hostibus famulatrice, quam supergressus, Ravennam, Fa-
ventiam, cæterasque Flaminia urbes pugnando, cunctando, servavit: donec
ducum discordia, fufis in Abdua Glarea Venetis, Gallo deditis Cisalpinis ur-
bibus, iussus Landus à Senatu Flaminiam Romano cedere Pontifici, vix ipso
hostium elusit insidias. Continentis iterum Præconsultor ea tempestate, qua
pro aris, & focis cum hoste victore certabant, ad pacem Senatui induxit,
cuius voto ad Cæsarem Legatus, Gurcensem Cardinalem Tridenti cessen-
dit,

dit, Maximiliani legatum, quem sibi officiosè devinctum, ea lege ad pacem inflexit, ut Vrbes à Veneto amissæ, restituerentur omnes, Verona excepta, quam Gurcensis parvo pretio redimendam brevi promittebat. Annuisset conditionibus Landus, ni Patres ex mora meliorem sperantes fortunam, eidem mandassent, Gurcensem Romam dirigere; ubi juxta Landi vaticinium, Legati Principum, qui Rempublicam armis cupiebant involutam, callidè omnia subverterunt. In hac expeditione, novo petitus morbo, legationem ei à Senatu commissam ad Gallos implere non valuit. Legatus iterum ad Pontificem mandante Senatu, etiam morbo abiit prohibente; eaque gratia prævaluit, ut nunquam vacuus rediret à conspectu Pontificis. Victis namque prope Vincentiam, Venetorum phalangibus; ne etiam Neapolitani ingruerent, qui transitum impetraverant per agros Pontificis, Lando postulante, itinere clauso, reclusa iterum per Leonem X. pacis colloquia. Hispaniarum decimas cum idem Pontifex in belli subsidium, Cæsari indulgisset; Lando reclamante, non solum Cæsari abrogatur decretum, sed Veneto permittitur, milites centuriare in agro Pontificis; cumque Lando pecunia deficeret; ex Petri ærario, decem millia aureorum obtinuit Landi nomine, non Oratoris: nè in Cæsarem diceretur Pontifex conspirare. In patriam rediens, excitatus à Papa, aliquid petere; Patriam semper commendavit, quæ sibi vita charior. Reponente Pontifice, quid aliud postulare, Patriam iterum commendavit. Sedens inter Decemviros, Vectigalium Gubernator, Consiliarius, Patavii Prætor, ubi latrones, sicarii, scholarium specie, rapi nis inhiantes, pacem turbabant feroces, brevi otium restituit, munera non accipiens, nec respiciens. M. Consilii Sapiens, iterumque Consiliarius, in promotione D. M. Procuratorum, multis honestatus suffragiis, ter ob ætatem præteritus locum dedit senioribus. Felix Respublica, per quam Natura promota non subversa, præcedunt senes veluti dii Penates. Mortuo Principe Antonio Grimano; à pluribus vocatus ad solium, Classi præfuit (quum bello Cæsar, sterilitate Tellus Venetos fatigaret) reparatisque triremibus, quæ Corcyræ exarmatæ jacebant, piratas perdidit; qui Iudæo Duce, Mare Siculum infestabant, frumentatione apud Siculos impetrata, vel extorta etiam Cæsare prohibente, per quam patriæ abundè consuluit. Inde Monopolim ducens, ad deditionem compulit, eodemque cursu Nola potitus & Pulignano, Brundisium irruit; diruisset, dum à Senatu jussus Neapolim petere, quam Gallus fœderatus oppugnabat, relicto Brundisio, corpore æger Neapolim venit, Gallos inveniens peste consumptos, & classe Andræ Auriz, qui cum sexdecim triremibus ad Cæsarem desciverat, circumfessos: propterea obsidione soluta, Gallos intutum deduxit spreto Ligure, qui nauticæ peritissimus cum pari classe ad Isciam insulam, Gallos adoriebatur; nullo Landus amisso navigio, sed tribus hostium occupatis biremibus, pluribusque onerariis, unaque rostrata cum tercentis Hispanis quibus remiges recreavit. Bruma ingruente in patriam rediit; dum plebs Patavina fureret ob scelerum

rum licentiani, & caritatem Annonæ. Seditioni occurrens Senatus, Landum Prætorem creavit secundò, pœna statuta si Provinciam intra deces dies non adjisset cum sexaginta militibus ad custodiam corporis ultra lictores; Pecunia recepta, Pataviû abiit inermis, in occursum exeunte urbe cum ramis arborum, ad *Justitia patrem pauperum patronum*. A frumentatione exorsus, frumentum divitum avaritia reconditum, vendi jussit. Prædives, qui frumenta tenere dissimulabat, à Prætore amicè sualus annulum, quem digito ferebat, spectandum tradere; Prætor cum accepisset, misit eum in arrham fidei ad custodes, receptaque non parva frumenti copia, cæteros ad justitiam piè compulit erga pauperes. In sicarios conversus, duorum sanguine, cæteris ita legem conscripsit, ut reliquo Præturæ tempore, Ministris rerum Capitalium opus non fuerit, quos ob celeritatem profectionis seligere non valuerat. Milites quoque ei à Senatu designati cum essent supervacui, pecuniam ærario restituit. Hoc in otio versabatur Landus, cum ob novam Turcarum irruptionem evocatus in patriam ad Maris imperium, instruendæ classi totus incubuit, quamvis D. M. Procurator electus, tandem per obitum Andreæ Gritti, Princeps subrogatus thronum tenuit plenum molestiæ; classicam canente Solimano, in quem Carolus Imperator armatam cupiens Rempublicam, spe lactabat auxilii, & cum Gallo pacis, quam abhorrebat. Urbi itaque ut fame succurreret, laboranti, quum nec à Pontifice, nec à Cæsare promissa submitterentur auxilia, imò commeatus, frumenta pretio negata, fraudeque ab Hispano intercepta; Aloysium misit Baduarium, cum facultate inter arcana suæ legationis, redimendi pacem etiam Naupliæ pretio, & Epidauri; qui cum ad Solimanum venisset, & pacis impetrandæ gratia ingentem vim auri, loco urbium polliceretur; Solimanus literas proditorum è sinu proferens, Legato obiurgato tanquàm mendaci, urbes extorsit cum tercentis Sestertiis, gravi Baduarii infamia; donec Decemviris detectus Nicolaus Cavazia, & Augustinus Abondius auro corrupti Gallico, Arcana prodidisse Senatus, in ædes se receperunt Episcopi Mompelerii Gallici Oratoris, ad quem ministri profecti, ut eos extraherent; Gallo contradicente, ex Triumviris Advocatoribus accessit Ber. Georgius proditores postulans, sed adhuc ranti Magistratus spræta maiestate, cum vim etiam Galli attentarent, urbem totam excitarunt, ipso aucurrente Vincentio Grimano D. M. Procuratore, factorum navalium multitudine septo; quorum furore Gallus exterritus eos tradidit; qui protinus in equuleo positi, prodidere socios Maphæum Leoni Senatorem, Constantinum Cavazia, Decemviris à Secretis, & Io. Fr. Valerio Sacerdotem, qui arcana edocti Reipublicæ, Gallorum Regi exterisque Principibus aperiebant. Proinde Valerio, Cavazia, & Abondius publicè laqueo necati. Leonus, & Constantinus alter Cavazia absentes proscripti, eorum liberi in perpetuum nobilitate privati. Tanto pretio redemptam pacem cum subvertere meditarentur Viscocchi, ad piraticam palantes, patibulo affixi.

Eran

Franciscus Donato Dux LXXIX.

Misso in Continentem Stephano Theupulo, lustratis urbibus & oppidis terrestri Imperii, censa sunt capita centies centena, quadringenta, octuaginta sex millia, quorum à vigesimo usque ad quadragesimum Annum, qui bello apti essent supra ducenta ferme millia sunt numerati. *Henricus Kellnerus in vita Franc. Donat.*

M. Anton. Trivisan. Dux LXXX.

Initio eius Principatus, statim victoria nuntiatur Christophori Canalis adversus piratas juxta Hydruntum, tribus eorum longis navibus interceptis. *Kellnerus in eius vita.*

Laurentius Prioli Dux LXXXII.

Urgente inopia rei frumentariæ; jugera, novallia, campi, qui latè totius imperii Veneti sibi neglecti, & stagnantibus aquis inarati nullam frugem ferebant, ad culturam, mandante Principe, redacti: ut vomere fatigata tellus, per multa passuum millia Cererem humanæ indigentiae largiùs suggereret. *Kellnerus.*

Hieronymus Prioli Dux LXXXIII.

M. Antonium Amulium Venerum Oratorem, tunc Romæ agentem; Episcopum cum Papa declarasset Veronæ; ægrè ferente Principe, cum Senatu jura prophanari vetusta, & morem patriæ prohibentis, nè in munere Legationis Oratores ullum consequantur beneficium sæculare, vel Ecclesiasticum; Amulius Episcopatu se abdicavit. *Kellnerus, Vianolus.* xv. Octob. 1564 absoluto Trident. Concilio cum Reges nutarent, nec appareret, quis eorum iurare vellet Concilii observantiam; Prioli Venetorum Dux, primus omnium Regum, cum Senatu obedientiam professus fidelem, Urbibus mandavit omnibus Concilium publicari, & observari.

Petrus Lauredanus Dux LXXXIV.

Incendium Navalis Armamentarii, eo tonuit boata, ut dirutis soloque æquatis vicinis Ecclesiis, Veronam usque strepitus insonuerit. *Manoleffo p. 8. dell' Istoria.*

Expeditionem parantē Selimo adversus Cyprios: Mehemet Passa datis litteris, Principem admonerat tanquam Reipublicæ amicus, Cypri Regnum

Selimo cedere, neque *unius saxi iacturam*, tanti Regis amicitia præferre. *Saxum* appellabat Regnum Cypri. *Manoleffo* p. 20.

Bonis cum cessisset Marcus Delphinus, una cum filio Daniele; ære obstructus alieno Ducatorum 800000: quærentibus creditoribus, fide defecisse dolosè, pecunia abscondita: quamvis patritius, affinium, cognatorum minimè suffragante caterva, carceri datus cum filiis, ut creditoribus satisfaceret aliàs exclusus iacèret cum descendantibus ab ordine Patritio, convenit cum creditoribus. *Manoleffo* p. 21.

Aloysius Mocenicus. Dux LXXXV.

MOcenico Principe permittente: Venetias venèrè Legati Sedis Apostolicæ Laurentius Campegius, & Augustinus Valerius, habitaque Cleri visitatione, *singulas Parochiales Ecclesias ferè Episcopales* nuncuparunt. Postea tam scripto, quàm ex suggestu, ad honorem Veneti Cleri, sequentia retribuerunt. *Utemur scribentes ad vos, illis verbis, quæ dum apud vos sermonem haberemus, in S. Angelorum Templo protulimus, verbis nimirum B. Pauli ad Philip. Gaudete Sacerdotes Veneti, iterum dico gaudete: modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Gaudete fratres, quod in tot Sacerdotum numero inventus sit nemo, qui vel minima hæreseos labe sit contaminatus; qui nè levem quidem ullam pravarum opinionum suspicionem prabuerit.* pag. 171. Constitut. Patriarchal.

In eadem Visitatione cum invenisset, Plebanos biretum gestare non in modum Crucis, sed quo utuntur viri nobiles: ex vivæ vocis oraculo B. P. suavit; ut illa bireti forma uterentur omnes, quam Sedes probat Apostolica, *nolle tamen cogi quemquam.* Ibidem p. 177.

Nicolaus de Ponte. Dux LXXXVII.

LEgatus congratulandi causa, cū Hier. Grimano P.D.M. Marino Cavalli, Hier. Zane equestri dignitate fulgentibus ad Pium V. *Nicolaus de Ponte, iusto impedimento domi subsedit;* (teste Petro Iustiniano lib. 15. pag. 421.) *nec in legationem profectus est.* Concordat Io: Bap. Contaren. t. 2. p. 110. Anno 1567. *Al quale ancorche dal propensissimo Senato destinata all'hor fosse più ampla Ambascieria, fraposto impedimento insuperabile à Nicolò da Ponte, uno degli Eletti, convennero soli supplire Girolamo Grimani Procuratore, Girol. Zane, & Marino Cavalli.* Quale fuerit hoc impedimentum Nicolao de Ponte insuperabile? narrat Vviquefortius lib. 5. p. 227. *L'Ambascedur.* Præturam agente Bergomi Nicolao de Ponte, missus Michael Ghislerius Monachus Domlnicanus titulo Inquisitoris, ubi cum adversus Venetas leges, inscio Prætoris, falcem extendere præsumeret etiam contra Episcopum Victorium Supc-

Superantium; coactus est Prætor Inquisitorem remittere. Is postea Cardinalis assumptus, & tandem Papa, facti memor à Nicolao de Ponte, Legatum ad se venientem audire minimè sustinuit.

Ab hoc Principe cum Decemviris, An. Sal. 1583. Gabriel Emo Damnatorum Trierarcha publico dicitur damnatus supplicio, inter geminas columnas, quia prædæ cupidus contra datam fidem, Turcicam diripuisset triremem, cæsis 130. Turcis, sexui minimè parcens vel ætati. *Sagredo, Vianoli*: Negat verò Vvicquefortius *lib. 2. l. Ambassadur p. 126.* publico reum sublatum iudicio; sed Venerias evocatum, mari præcipitem datum, fama vulgata; quod ad declinandam infamiam, sponte se proieciisset in mare.

Pascalis Ciconia Dux LXXVIII.

Impetravit Princeps Ciconia à Sixto V. die 30. Decemb. 1590. in gratiam Cleri Veneti, ut Clerici omnes alicui Ecclesiæ Collegiæ adscripti, de consensu Rectoris eiusdem Ecclesiæ, etiam si titulo Beneficii, vel patrimonio non provisi, ad Ordines gradatim promoveantur Minores, & Sacros. *Constit. Patriar. p. 116. in Synodo Prioli.*

Eodem instante Ciconia Principe, die 5. April. 1593. Sacra Concilii Congregatio litibus finem imposuit, inter Patriarcham & Clerum, circa eiusdem Cleri Comitia: ut eisdem adesse posset idem Patriarcha, dum tamen contra eundem Patriarcham consilia non recurrerent, quo casu abire teneretur, & liberam cuique loquendi permittere facultatem. *p. 69. in Synodo Prioli. 12.*

An. 1591. Inquisitus Eques Hier. Lipomanus à Triumviris Inquisitoribus, quia auro corruptus emulis Reipublicæ arcana communicasset regimini; eodem tempore, quo legationem agebat apud Turcas; Senatui Dux cum Decemviris læsam Maiestatem aperuit lacrymis intermixtis adversus civem ingratum. Declamavit in perfidum more Principis, vindictam dirigens, securam postulans, atque inoffensam. Missus itaque Laur. Bernardo aliàs ad Portam Othomanam legatus specie Mercatoris, secum traxit Lippomanum, qui vultu impavidus, quasi de innocentia securus risit, donec in patriæ conspectum admissus, sceleris turpitudine victus, desperatione obrutus se proiecit in mare, ex quo difficillimè à classiariis redemptus sed exanimis animam expiravit, Deo saltem reconciliatus, argumento spiritus gementis saltem, si non pœnitentis. *Io: Bapt. Contaren. lib. 2. Vianolus.*

Marinus Grimani. Dux LXXXIX.

Cum more vetusto, inter Missarum solemnias, sacrum faciente Michaeli Prioli Episcopo Vincentiæ, die 17. Feb. 1598. Soffiam Maripetram sibi spiritualiter desponsasset Grimanus Princeps, absolutis cæremoniis, Aurelia

relia Querini Latinè peroravit, argutè & eloquenter. Insignia gentilitia, *Rubram Crucem* à Grimana gente emeritam in recuperanda Hierusalem Sancta, acumina cumulando cum titulo illius Templi quod *S. Maria in Hierusalem* appellatur; nec non *Maripetra* Abbatissæ nomen lustrando, quasi in *firma petra* collocatum, ut legere est apud Sanfovium p. 21.

Leonardus Donato. Dux XC.

EXeunte Pontificatu Clem. VIII. apud quem Orator missus fuerat Leonardus Donato, diffidia cum invalescerent adversus Venetos, Papa occasionem abhorrens mæstitiæ, mandavit Cardinali Burghesio agere cum Oratore. Is cum optimè arcana teneret regiminis; ille petitissimus Canonista jura affereret Romana, & minimè convenirent, finem dialogo imposuit dicens: *Si ego Pontifex essem, verbis non decertarem, sed Ducem vestram cum Senatu excommunicarem.* Reposuit proxinus Donato. *Si ego Dux essem, de vestra excommunicatione minimè contrister.* Promissis stetit uterque: Burghesius namque dictus Papa nomine Pauli V. laxavit anathema adversus Venetos: Donato vero in Ducem assumptus: se fortiter & gloriosè defendit. Vvique fort. lib. 2. p. 123. unde proverbium; *Draco Burghesius, Leonem Venetum minimè terruit.* Aliis ille cum verberasset; *ala isti non defuerunt ad insulam:* iuxta illud *Sub umbra alarum tuarum protegemur.*

Antonius Prioli. Dux XCIV.

MAthæus Cardinalis S.R.E. filius Ducis Antonii Prioli, electus à R. P. Episcopus Bergomensis, nè leges offenderet patrias, quibus prohibentur filii Principum Venetorum, Beneficia subire Ecclesiastica, raro moderationis exemplo, abstinuit. *Bapt. Nani lib. 5. p. 277.* defuncto verò Principe eius patre, idem Episcopatus collatus fuit Augustino eiusdem Principis filio, & Cardinalis fratri. An. 1623. *Ughellus to. 4. Italia Sacra.*

Io: Cornelius. Dux XCVI.

Filium habuit Federicum Episc. Bergomensensem creatum à Clem. VIII. quem cum Urbanus VIII. vocasset ad purpuram; dubitatum inter Patres; an filius Ducis viventis, salvo more Patriæ, quæ filiis Principum, genitore vivente prohibet Beneficia recipere Ecclesiastica, purpuram subire posset? decretumque: dignitatem tam grandem non comprehendi sub comuni Rubrica *de Beneficiis.* Nani. lib. 6. p. 390. Dubitatum etiam; an idem Cardinalis Cornelius ex Episcopatu Bergomi ad Vicentinam, postea Patavinam translatus Ecclesiam ab eodem Urbano VIII. diceretur offendere jura Reipublicæ? quod cum plures negarent; quia iam Episcopus esset, & de una

una solummodo Ecclesia ad aliam transitum faceret: offerebat Cardinalis novum renunciare Episcopatum; sed renuente Pontifice, qui præproperè Cornelium in Consistorio præconizaverat, perseveravit dissidium etiam post Ducis obitum; donec defuncto Io: Theupolo Venetiarum Patriarcha, (cuius electio iure Patronatus pertinet ad Rempublicam) Lis abiit innocuo pede; eodem Federico Cornelio in Patriarcham Venetiarum assumpto, adprobante Pontifice, qui Patavinum Episcopatum M. Antonio contulit Cornelio Federici fratri, tunc D. M. Primicerio. *Nani lib. 7. p. 496.*

Franciscus Ericcius. Dux XCVIII.

CUM de Principis expeditione in Senatu ageretur: & pro decernendis stipendiis suffragia recurrerent, obiecit graviter Io: Pisaurus Dux futurus, *Principum expeditiones plenas discriminis; non solum quod à pluribus sæculis, eas antiquassent secretiora consilia; verum etiam quia auri copia in simili expeditione necessaria, utilis impendi possët in augendis militum phalangi- bus; Quod tanta Maiestatis expeditione excidaretur facilliquè Ibrahimus Turcarum Rex, qui nunc in mulierum gynæceo marcescebat, non sine gravi ipsius Ducis periculo, cuius infortunia pari pede ambulabant cum fato Reipublicæ, &c.* Omnibus hisce præteritis Senatus minimè mutata sententia, Principis expeditionem sollicitavit. *Nani lib. 2. t. 2. Vianol. lib. 9.*

Franciscus Molinus. Dux XCLX.

DIE 28. Aug. 1650. cum virga, & gemino annulo (saphyro scilicet pastoralalem annuente dignitatem, altero vero D. Marci præferente imaginem, tutelam annuente Principis erga Monasterium) Gabrielam Molino in Abbatiæ possessionem induxisset *S. Mariæ de Virginibus in Hierusalem*, eam sibi desponsando: Cœlestis Grimana una ex Professis, Latino sermone grates elegantissimè solvit; ut apud Sansovinum p. 22.

Franc. Maurocanus Dux CVII.

GRATISSIMA & plena periculis absolvitur controversia, quæ Clerum agitabat Sæcularem, & Regularem, funeris occasione: Clero Sæculari cum Stola, & Cruce cadaver comitanti, ingressum negantibus Regularibus in Ecclesiam suam; eo scandalo, ut dictim verbis verbera miscerentur; ut in Ecclesia Fratrum Servorum, quorum unum Laici sodalities SS. Hermachoræ & Fortunati, valvas cludentem, ne ingrederentur cum Cruce elevata, contumeliis imperierunt, & cereis accensis. Sic in portis SS. Io: & Pauli, ferociter insultantibus quibusdam Fratribus adversus Ceroferarios, & Crucifice-

ciferum; qui propterea à Decemviris inquisiti, & damnati, in carcere poenas luerunt. Cum itaque res eo versaretur discrimine, ut ad sepulchrum haud possent deduci cadavera nisi à Capitibus Decemvirum submissi ministri, poenarum comminatione, iurgia diverterent: à me tunc V. Cleri Præsidente, & Procuratore, ad thronum Principis gravamine exposito, & à Supremis Ordinibus, Iuris & Facti Inquisitione commissa Provisoribus Salutis, & Monasteriorum tandem sub disquisitione à M. Sapientibus in contradictorio, proposito Senatus decreto à Regularibus clandestinè impetrato die 5. Iunii 1671. adversus Clerum inauditum, atque indefensum, imò nec citatum; nunc Francisco Foscari, eodemque tanquam M. Sapientum hebdomadario, proponente, atque Clerum eloquentia gravi, rationum pondere, pietatis merito, patrocinate, die 19. Augusti 1688. Senatus decrevit; *ut iuxta antiquas consuetudines atque Veneti Cleri prerogativas, usus in posterum perseveraret pius, rationalis absolvendi defunctorum funera in Ecclesiis Regularium; in eas ingredientes Parochi cum Cruce elevata, & Stola ad collum appensa, depositoque cadavere, recedant: Silentio perpetuo imposto Controversia.*

F I N I S.

Errata

pag. 324 flagras
325 Regnanti

Corrige

flagrans desiderium
Requirenti Senatui

Opera iam edita Ioannis Palatii.

Leo Maritimus.

Commentaria super 14. Institut. lib.

Monarchia Occidentalis fol.

seu

Aquila inter Lilia

—— Saxonica

—— Bavatica

—— Franca

—— Sueva

—— Vaga.

—— Austriaca 1.

—— Austriaca 2.

Aquila Romana.

Gesta Pontificum Rom. fol. vol. 5.

Kempis illustrato.

Ovidio Istorico Politico.

Vita di S. Piero.

Vita delle Matrone Venete.

Fasti Ducales.

In lucem edenda.

Gesta Cardinalium S. R. E.

Commentaria super Libros Decretalium fol.

Lectiones habitæ in Patavino Gymnasio.

I N D E X

R E R V M N O T A B I L I V M.

A

Bdua Glarea cedit Venetis. 184

Advocatores Communis. 147. 126

Emiliani. 215

Aquilii. 8

Albanus Armerius. 195

Alearum ludus in basi columnarū. S. M. 80

Albertus Carnorum Regulus. 117

Albertus Dux Austriae petit reliquias S. Stephani. 142

Alexandri III. memoria mutilata. 279. *Venetias venit.* 80

Alexius imperium recuperat ope Venetorum. 85

Albertus Corregius. 133

Aloysius Contarenus Dux 106. *creatur graui discrimine agitatis Supremis Comitibus. p. 290. eius religio erga SS. Euchariſtiam coram haereticis. Legationes: reconciliat Regi Gallia fratrem. Cura in pestem. Mors, sepultura, epitaphium, moneta. ib. lege* 281

Aloysius Mocenicus Dux 85. *eius legationes, purpura, trium Principum nepos, Dux eligitur priusquam Correctores, Inquisitores suo fungerentur officio. 219. movet in Turcas, in Comitibus cives excitat, auget numerum Procuratorum. Turcas vincit ib. grates Deo reddit, Euchariſtiam publicè sumit: carceres aperit, pecuniam distribuit. 220. ob incendium fugit ex aula ib. Henricum suscipit Gallia Regem. 221. eius uxor decedit. ib. pacem Regi suadet. 222. Adamante donatur, quod Senatui offert. Peste affligitur. publicè concionatur ad penitentiam excitans. ib. Cyprum amittit. mors. cur. in templo Gemellorum exequia ei non soluta. Sepultura. nummi. 224. Templum Redemptori vovet. 223. & 225.*

Aloysius Molinus pransat Ducatum. 196

Aloysius Priolus pransat Ducatum. 196

Aloysius Mocenicus. 215. pransat Ducatum.

Aloysius Foscarenus pransat Ducatum. 170

Alphonſi Queva insidia in Venetos. 252

Alpinum superpelliceum Ducis. 110

Amurathes Turca navigio Ligure descendit in Europam. 111

Anconitani coguntur solvere portorium. 101

Anaſeſti. 1

40. *Andreas Aurius Maripetrus Dux eligitur à Consilio 40. pacem init cum Pannone, Pisaniſ, & Ferrariens. Crues excitat opes conſerre in Pannonem perfidam. 82. ducit in Syriam Ptolemaidem occupat. Urbem in Classes dividit. Fit Monachus. Eius nummus.* 83

Andreas Maurocanus. 112

60. *Andreas Contarenus Dux invitatus eligitur. 132. bellam agit in Tergeſtinos in Carrariens. ib. in Ligures, Aquileienses. 133. Austrios, Ligures vincit. 134. victus amittit Clodiam: pacem implorat, castra petit. 135. Auriam occidit. Clodiam recuperat. 136. pacem init cum Iannensi. Tarvisum amittit. ib. bello clavos assumit in patritios. 137. Scutum Coriacum Auria transmittit posteris. 137. primus Principum Ven. oratione laudatur funobri. Epitaphium. Eius memoria in aula Maioris Consilii. ib.*

54. *Andreas Dandatus Procurator Di Marci cum invenis esset Annorum 33. eligitur Dux. 116. Iaderam recuperat. 117. cum Saltano Aegypti mercimonium paciscitur. Tres Auditores Veteres instituit. Leges patrias in Codicem congerit. Extraneos invitat, ut urbem repleat ob pestem, vacuum. Vincit Albertum Carnorum regulum. Ligurem vincit. Visitus. 117. Ligurem victum ad desperationem cogit. Moritur. sepultura. epitaphium. Historia.* 118

Aloysius Gritti notus Ducis Gritti Turcis charus,

INDEX RERVM NOTABILIVM.

- charus, ambis coronam Vngaria: caditur. 201
77. *Andreas Gritti ad arma natus, impavidus. 198. Byzantium missus Turcas sibi conciliat Turcarum fraudes aperit Legato Veneto. eius pulchritudo. Carceri datur à Turcis 199. Legatus ad Baias ibidem pacem firmat pretio Lencadis, cum Iulio Illyrem componit de finibus, Patavii Prætor. Rhesiam defendit contra Maximil. Imper. Castrorum Legatus in bello Cameracensi. D. M. Procurator. Vicitur à Gallo. Tarvisinum servat. Patavium recuperat, Captivus Gallorum. Gallos Venetis reconciliat. Vicitur ab Hispanis, funibus admittitur: intra muros Vicentia Annis octo in castris degit. 199. Dux eligitur. 200. plauditur magis post electionem. Constantino Cavacia laqueum predicat. ib. Gallorum modo, modo Austriæ auxiliator Turcas vincit. Seipsum bello offert in Turcas. Mors, sepultura, epitaph. moneta. laudatur à Bernardo Navagerio. Primus qui vestibus uteretur argenteis. ib. Templum S. Francisci are suo erigi curat. Eius palatium nunc incolunt Nuntii Papa. Eius filii. 201. Eius moneta cur inscriberetur S. Marci. ibid.*
- Andreas Zancanius Legatus Venetorum decipitur à Turcis. 199. Senatui non aperit. 200*
- Andreas Venerius S. M. Procur. ambis non admittitur. 199*
71. *Andreas Vendraminus opes congerit pro patria magis, quam pro familia. prænatus Ducatum. 170. 175. duodecim ei filii. Septem filia matrimonio locata: cum quibus. ib. iustitiam exercet contra filium. ib. pulcher. Cades eo sedante. Ex mare obiit sepultura, epitaphium. 176*
- Andreas Vendraminus in bello Clodienfi patriam iuvat feræ & aure. 175*
- Andreas Contarennus ferro petit Ducem Fostarum. 149*
- Andreas Bascius. 100*
- Andreas Contarennus in Cretam missus. 128*
- Andreas Argoli. 297*
- Andreas Zennus in Ligures. 96*
9. *Angelus Participatus Gallos vincit Dux eligitur. 19. tres ei filii. Filium minorem collegam Imperii maiori præfert. 20. mutat. Conspirationem puniit. Urbem turribus iungit, templum erigit. Crucis lignum, Christi laciniam ab Imper. Domo accipit. Monachos transfert. Vincit Patriarcham Gradensem. In victoria modestus. Victoria memoria exigit decem verres cum Tauro. Libertatem Patria firmat inter duos Cæsares. Mors. sepultura. ib.*
- Anna Michaelia uxor Iustiniiani. 78. 297*
62. *Antonius Venerius ex Cretensi pratura Dux cum Duca reconciliatur. 140. Obvium habet Senatui cum Buccentauro. 141. Aloysium unicum filium iustus damnat. Movet in Carrariensem principatum spoliat. Tarvisinum recuperat. Felio Carrariensis principatum restituit. Sigismundum Imperatorem reducit in patriam, ib. Peloponnesum occupat. 142. Urbem adificiis ornat. Alberto Duci Austria reliquias negat Proto Martyris. Ruperum Imperatorem cum coninge Venetiis suscipit Mors. epitaphium.*
76. *Antonius Grimani fortuna spectaculum Syriam petis, in ambitu Magistratum nunquam repulsam passus. 194. Legatus ad Federicum Imper. subrogat filium. 195. Maris Imper. contra Gallos, plura oppida expugnat. ib. S. Marci Procurator: eo reclamante fœdus Veneti cum Gallo iurant in Sfortiam. Iterum Maris Imp. in Turcas, auro patriam sublevat. Obrem male gestam vocatur ad carceres. 183. 195. Sibi compedes iniicit. Eius catenas filius Cardinalis levat. A supremis comitiis relegatur. 196. Romam secedit: ubi per Annos novem supplet vices Legati, Palatinis charus. Villam adificat. Iulio II. suadet abinire fœdus Cameracense. Eodem die, qua damnatus, revocatur. Bis Procurator. Legatus ad Regem Gallum, Dux. Pesto affligitur. Mors. sepultura, laudatur à Federico Valaresso. lauro coronat oratorem Histria. Monetam primus cudit cur Iustitiam Pacem sculpsit in nummo. ib.*
- Antonius Tronius à populo in Ducem postulat. 141.*

INDEX RERVM NOTABILIVM.

latur . 200

Antonin Maurocannus Procurator S. Marci. 199

Antonius Thronus pransat Ducatum 196

94. Antonius Priolus Legatus ad Papam. castra ducit in Hispanos. 254. Dux absens creatus, Mors, sepultura filii. Moneta. 255. affines. 259. 247.

Antonius Cornarius Legatus ad Sigismundum. 149

Antonius Canalis. 249.

Antonius Stella S. Fantini Plebanus. 217.

Antonius Georgius casus. 248

Antonius Lauredan. Scodram tuetur. 171

Antoni Corrarii declamatio in Franc. Maurocannum. 318

Antonius Carnevali pradicat Maurocani casum. 318

Aquila Draconem calcans Venetiis quid signaret. 181. odio quando habita. ib.

Aquila Valeria Princeps Aquilarum. 329

Argoli. 297

Aristocrasia Veneta. 342

Avarisia Gracorum, & Iannensium perditur Byzantium. 153

74. Augustinus Barbadius D. M. Procurator. Dux in locum fratris. Canitie venerabilis. 182. Ducarium inflatur. ibid. arma tractas in Germanos. 183. Catharinam Reginam Cypri in patriam revocato Cypri accipit. Hermolaum Barbarum Legatum ad Papam creatum Patriarcham Aquileiensem se abdicare mandat. movet in Gallum, in fugam impellit. Pisanos protegit. Abdna Glaream occupat. Classem parat in Turcas. Suadet Thomam Zenum lege praeferita, promoveri etiam aere alieno obstrictum. ib. clades subiit a Turcis. 185. Methonem amittit. Vindictam exigit. Cephalenem expugnat. Missionem poscit, nec impetrat. Rosa Aurea donatur a Papa. Mors. laudatur in funere a Dominico Venerio. Epitaphium. 185. calumnia Guicciardini in eam. 186. Moneta. ibid. quanti fuerit Bernardum Justinianum. 350. dissuadet Regis Galli cadem quamvis inimici. 350

Auria. 117. 133. 134

B

B Aduarii vel Participatii. 28. 29

Baduarius Participatins. 29

Baldwinus Imper. eiicitur a Paleologo. 96.

S. Barbara corpus. 54

Baldachinum domi prohibentur habere Duces Veneti. 350

Baiazetes Rex Turcarum decipit Venetos 199. Lencadem extorquet. ib. plures Venetorum occupat urbes. 184

Baldwinus Comes Flandria eligitur Imperator. 85. cades. 86

Baldwinus Rex Hierusalem captivus. 71

Baptista Nani. 261

Baptista Blasius pradicat abrogationem Foscari. 155

Barbi. 154

Barbadici. 156

Barbolani. 26. 28

Barberini Venetis insensi destrunt memoriam Alex. III. 265. 280

Bartholom. Quirinus Episc. Castellanus. 342
53. Bartholomaeus Gradonicus D. Marci Procurator, Dux eligitur, Dandulum postulante populo. 114. Affligitur inundatione. Gracorum seditione. fame. 115. Conclave eligis Maioris Consilii. Rectores mittit Torcellum, Mathamancum. Mors, epitaphium, sepultura. ib. de eo lege pag. 88

Basiliolus Mastaliti. 24. 100. 98. 26

Basilus Trasmundus. 24

Bavari pratenso in Venetos. 232

Beatus Obelerius an Dux Venetus. 18

Belegni. 108

Belini. 171

Beltrandus pellio detegit coniurationem Faleriam. 121. stipendio donatur. Patres accusat ingratos. perit. 122

Bembi. 247. 249

Benintendi Cancel. Reip. corrigit epitaphium Andreæ Danduli. 118

Benedictus III. Papa Venetiis. corpora Sanctorum donat Monialibus S. Zacharia. 25

Bernardinus Lauredanus. 209

S. Bernardinus Senensis a secretis a Sacra-

2 2 men-

INDEX RERVM NOTABILIVM.

menti, Foscaro Duci. 157. interrogatus de
 duratione Venetiarum respondet. 167.
 predicat Ducatum Moro. 348
 Bernardus Navagerius laudat in funere
 Ducem Gritti. 200
 Bernard. Iustinian. laudat Ducem Fosca-
 ri. 158. pransat Ducatum. 350
 Bertoldi Atestini cades. 163
 102. Bertucius Valerio sapientia, legatio-
 nibus clarus Dux eligitur, 275. Turcas
 vincit. 276. Tenedos expugnat. Iesuitas re-
 sistit. Pacem suadet cum Turcis, Aurum
 confert pro Bello Turcico. Mors. Palu-
 damentum legat Altari Eucharistico. Se-
 pulchra. Moneta. 277. lege. 281
 Bertucius Israelus coniurat cum Duce Fa-
 lerio. 120
 Bessarion Card. admissus ad urnam in comi-
 tiis Venetorum. 163. bibliothecam donat.
 166. indicat de corpore S. Luca. 347
 Bevilacqua. 151
 Bibliotheca Veneta. 205. 166
 Blanca uxor Francisci Sfortia. 150
 Blanca Capella desponsata. Hetruria Duci.
 233. adoptatur a Senatu. ib.
 Blasii. 155
 Boccassi. 101
 Bellani. 174
 Bona Sfortia Venetiis excepta. 209
 Bonifacius Monsisferrati Dominus ducit
 in Syriam; partem accipit imperii. 86.
 Cretam Venetiis vendit. ib.
 Bononienses victi a Venetiis. 99. confugiunt
 ad Papam non auditi. ib.
 Byzantium captum a Turcis. 153. a Venetiis.
 85. Byzantii primus Prator Zenus.
 87.

Q

Caballus. 133
 Calliacii. 137
 Caloprini. 52
 Cameracense Bellum. 199
 Campana maleficii, occasione pulsatur in-
 cendiis. 220 Campana dono Missa ad Gre-
 28
 Canale Orfanum. 18
 Canali. 116. 165. 154. 249

Candiani. 31
 Canone Missa memoria recurrit Ducis Ve-
 neti. 34
 Capelli. 196. 163. 232
 Carnevali. 318
 Carmignola. lege Franciscum.
 Cardinalium novus titulus Eminentissimi.
 265. Illustrissimi salutar a Regibus. 279
 Carlota soror Regis Cypri. 169
 Carni. 117
 Carniprivii ludi. 77. 20
 Carolus VIII. Rex Gallorum Neapolim oc-
 cupat: a Venetiis fugatur. 183
 Carolus vel Carossius Bonosi filius Ducatum
 Venetorum usurpat. 24. pellitur. ib.
 Carolus Crassus Imper. 28
 Carolus Zerius frumentum in patriam re-
 fert. Ligures vincit. 135
 Carolus M. plaudat Veneta libertati. 20
 100. Carolus Contarenus ex Praturis ad
 Principatum vocatus acquiescit invitus.
 Turcas vincit. 272. eius cura contra pe-
 stem. Mors, sepultura; laudatur a Petro
 de Comitibus. Moneta. ib. coniux. ib.
 Carrariensis in Venetos. 134. 112. vide Franc.
 Catharina Cornelia Regina Cypri, regnum
 cedit Venetiis. 183. 169
 Catharini Cornelii mors. 316
 Cavea ferrea includebantur Clerici facino-
 rosi. 344
 Cavacia. 200
 Celsi. 127
 Centranici. 57
 Chalcis a Turcis occupata. 166
 Charitatis ades. 72
 Christina Sanusa uxor Mori Ducis. 162
 67. Christophorus Morus pransat Ducatum.
 160. Morus, non Maurus, unde corrige
 typographiam in pag. 162. quod in stem-
 mace Morum fructum habeat. ib. legatio-
 nibus clarus. ib. ei predicat Principatus.
 348. Ducatum obtinente promovente
 Christo. Abhorret virgine deflorare sa-
 cram. 162. Fortuna varia certat in Pelo-
 ponneso in Turcas. 163. Tergestinos casti-
 gat. Anconam petit at cum Pio II. irruat
 in Turcas. ib. in supremis comitiis excitat
 cives in Turcam. 165. Canalis culpa Chal-
 cidem amittit. 166. Victorias, refert in
 Tur-

INDEX RERVM NOTABILIVM.

Turcas. ib. Excitat Regem Persarum Bibliotheca dono accipit à Bessarione Card.
166. *Sepultura, epitaphium. Sermo cum D.*
Bonaventura de patria duratione. 167. *D.*
Iob sanam extruit. Duarium extruit. Cor-
pus S. Luca donat fratribus S. Iob. 347. *se-*
pultura. ib.
Christophorus Iuanovich orat in funere Pi-
sauri. 281
Christophorus Venerius casus. 248
Chium Veneti occupat. 72. 337
Christophorus Ep. Olivolensis creatur An-
norm sexdecim. 333
Ciani. 87. *in Zane.* 81
Ciconia. 236
Claustra erant carcer Regibus antiquis. 58
Clemens V. excommunicat Venetos. 108
Clemens VIII. ob Sciarram iratus Venetis.
242
Clerici Veneti Byzantii soli erant promo-
vendi. 337
Clari Veneti Oratores ad Concilium Con-
stantia. 348
Clerici homicida uno grosso punitus. 347
Cleri Veneti Procuratores caveri dati Bo-
nonia. 351. *ius ingrediendi Ecclesia Regu-*
larium cum stola & Cruce. 360
Cænobia lege Claustra.
Comitia qua hora celebranda. 232
Congiarum quid? 197
Congregationes Cleri Veneti. 337
Constantinus Cavacia 200
Constantia filia Tancredi uxor Ducis Cia-
ni. 89
Contareni. 132. 136. 61. 149. 128
Cornarii. 196. 112. 149. 150. 259. 169
Corneliorum ades in vico S. Luca ad reci-
piendos Principes. 128
Cornu Ducale ornatur. 213. 110. *Cruce cur ei*
affixa. 128. 96
Corvi cladem predicunt. 120
Corregius castrorum ductor. 133
Cypria Matrona constantia, pudicitia.
219
Cypri Rex hospitio receptus à Venetis. 128.
Indit in hastiludio, Alexandriam diri-
git. 129

D

D Andali. 116. 8. 98. 127. 216. 215. 120.
138
Daniel Iustinian. Ep. Bergomi recusat infu-
lam Vicentinam. 298
Dea Maurocena Throna Ducissa sepultura.
169
Decemviri cur instituti? 342
Decemviri cum adiunctis quando? 121
78
Decima Mortuorum. 333. *quomodo divide-*
rentur. ib.
Deipara imago à D. Luca picta a Venetis
Byzantii surrepta. 339
Delphini. 133. 134
Demetrius Peloponnesi Princeps vocat Tar-
cas in subsidium, à quibus spoliatur:
163
Dominicus Archid. Matamanci Episcopus.
38
Dominicus Grimani Antonii filius, loco pa-
tris, legatus Imper. 195. *Cardinatis manu*
sua sustinet patris catena: se offert loco
patris ad carcerem. ib.
Dominicus Trivisanus legatus ad Gal-
los. 196. *pransat Ducatum. ib.*
Dominicus Venerius laudat in funere An-
gustinum Barbadicum. 185
29. *Dominicus Flabianicus conirrat in*
Vrseolos deportatur. 56. & 59. *Dux*
eligitur. Comitia celebrat sacra, &
civilia. Othone Vrsealum expellit.
Vrseolos odit proscribit. 60. *lege fir-*
mat, ne Principatus sit hereditarius
à patre in filios. ibid. Mors, sepul-
tura.
30. *Dominicus Contarenius Dux Dal-*
matas domat, movet in Normannos.
61. *Curat excommunicari Pepum A-*
quileia Prasulem. duo templa erigit.
Mors, sepultura. 62. *Insignia malle*
Liliis intermixta. 335. *negat investire*
Gradonicum in Episcopum. ibid. epita-
phium. ib.
31. *Do-*

INDEX RERVM NOTABILIVM.

31. *Dominicus Silvius inter funera Ducis Contareni, Dux acclamatus uxorem habuit à superbam, luxu plenam.* 63. *templum restituit D. Iacobi. S. Marci adem marmore ornat. Victus à Normanis deponitur. sepultura. ib. pietas. religio.* 335. *primus, qui in Ecclesia vexillum recepit.* 336. *excitatur alimenta subministrare Gradenſi Patriarcha, quanta reculerit à Papa.* ib.
6. *Dominicus Monegarius Dux tentat frenum imponere Reipublica.* 13. *pulsus in exilium filios docet plus amare Rempublicam, quàm familiam.* 14.
35. *Dominicus Michaelius Dux accurrit in Syriam, Barbaros vincit.* 71. *navi cum apparatus apud socias deponit in pignus constantia.* 72. *Terræ Sanctæ Servator acclamatur. Tyrum expugnat. Insulas occupat Aegæi. Iadavam domat. Oſſa D. Theodori ſerit in patriam cum corpore D. Donati. Eadem extruit Charitatis, ubi ſit Monachus Mors. Ad ſepulturam ducitur à ſucceſſore.* ib. *inſignibus cur moneta adiecta.* 337
- Dominicus Archidiaconus Matamanci Episcopus.* 38
- S. *Donati corpus Venetiis.* 72
- Syria Dux.* 75. *turrim erigit tintinabulariam S. Marci.* ib. *Templa erigit.* 76. *Piratas domat. Illyricos Amonenſes cogit ad tributum. Sepultura.* ib.
16. *Dominicus Tironus, vel Tribunus Dux; cuius nulla memoria in palatio.* 33. *tres filii.* ib.
- Dominicus Tribunus Patriar. Gradenſis.* 34
104. *Dominicus Contarenius Dux creatur dum tunc eſſet.* 284. *illico pax inter Chriſtianos.* 285. *pacificatur cum Sabando, ut is abſtineat titulo Cypri. Tres Ordines Religioſorum ſuppremit.* 285. *Ereſtam amittit.* 286. *pax cum Turcis. Mors, à quo laudatus in ſunere. Nummiſmata.* ib.
- Dominicus Orrianicus.* 24.
- Dominicus Michaelius Classis director.* 128
- Dominicus Molinus.* 131
- Dominicus Bollanus.* 174.
- Dominicus Vrſolus uſurpat Principatum:*

- una nocte tenet.* 58
- Dominici Zane eruditio.* 299
- Dominicus Gradonicus atatis Annorum 18. Episcopus eligitur.* 335
- Dominicani Fratres Venetiis admiſſi miraculo.* 399
- Donati.* 151. 136. 205.
37. *Dominicus Maurocannus bellum gerit in Doſſiduri inſula.* 28
- Ducatus nequit eſſe hereditarius.* 60
- Ducatus Moneta Veneta.* 213
- Dux nequit monetam ſignare ſui imagine.* 169. *collega dicebatur Imperatoris.* 89
- Ducis memoria fiat in Canone.* 342. *domi prohibet habere baldachinum.* 350
- Dux quomodo eligeretur mos hodiernus quando incaperit.* 98. *eius filii prohibiti coniugia inire cum Principibus.* 99
- Ducis Electores cur incluſi, & clauſi.* 107. *veſtes aureæ quando.* 171. *inſignia data ab Alex. III. p. 80. Mare deſponſat.* ib.
- Dux Venetus quomodo excipiendus à Cardinalibus.* 165. *ſerit gladium in vagina cur.* 158. *Ducis inſignia duobus dari nequeunt.* 157. *Si Dux Ducem comitetur ad tumulam pergit ſine inſignibus.* ib.
- Ducis tituli, Croatia, Albaniz.* 70. *Dalmatis.* 54. *Ducis Veneti veſtes argenteæ.* 200. *nequit dici Signor noſtro* 142. *Oſcellas diſtribuit.* 197. *dat Cappones Procuratoribus S. Marci.* ib. *Populiam Medoacum Paleſtinas per Gaſtaldiones regabant.* 115. *alpinum ſuperpellicem.* 110. *Duciſſa Veneta annis.* 220
- Ducatus aureus quanta perfectionis.* 341

E

- E** *Celini tyrannis, punitur à Venetiis.* 94
- Elonora Imperat. Venetiis excepta.* 80.
- 84
- Elisabeth Quirini Valerio Duciffa V. Mores.* 328. *nummiſma.* 330.
- Elisabeth Quirini Valerio Duciffa V. Mores.* 328. *nummiſma.* 330
- Emmanuel Imper. excacat Dandulum.* 84.
80. 79
- Episcopus Olivolenſis cur dicitur Morindum?* 333

Eque.

INDEX RERUM NOTABILIUM.

Equeſtria inſignia à Papa data. 232
Eſtenſis domus pro hoſpitiis Imper. 154
Eugenius IV. Concilium congregat. 151. inſi-
 diis petitiſſi Sfortia. V.C. ib.

F

Falerii. lege Phaletri.
Federicus Imper. magna pompa Vene-
tiis exceptus. 158. *predicit bella inter Ve-*
netos, & ſuos heredes. 159
Federicus Anobartus viſtus à Venetiis :
 80
Feliciſſi Michaelia Duceſſa Ven. epitaphium.
 336
Ferdinandus adoriſtur Cyprum. 171
Ferdinandus II. Mantnam expugnat .
 262
Ferrarienſe Concilium. 151
Ferraria expellit Magiſtratum Venetum .
 178
Fœminarum virtus bellica. 174
Forum Iulium ſub Venetiſ. 147
Fortunatus Gradiſ pr æſul. 16. *vindiſtam exi-*
git caſi patrui. ib.
Foſcareni. 170
Foſcari. 148 160
Franciſcus Carrarienſis veneno inſicit pueros
Venetorum. 141. *aſtus , Tarviſium emit.*
 136. *ſpoliatur.* 141.
Franciſci Delphini virtus. 134
Franciſcus Petrarcha corrigit epitaphium
Andrea Danduli. 118
Franciſcus Carrarien. iunior reſtituitur per
Venetos. 141
Franciſcus Belfortius D. Vindocinen. caſus à
Turciſ. 285. 317
 52. *Franciſcus Dandulus Dux cur Caniſ*
diſtus. 109. 111. *Vallenſes Polanos ad ob-*
ſequium revocat . Fugat Patriar. Aquile-
ien . ib. Turcas vincit Smyrnam occu-
pat. 112 *Vna die ſexaginta Legatos Prin-*
cipum audis. 112. *movet in Scaligeros . Sa-*
pultura, epitaphium. ib.
 65. *Franciſcus Foſcarnus ob eloquentiam*
Tullius. 148. *iuvenis ſuadet Vicentiam in*
tutelam ſuſcipi. 149. *Ter ad Reges Lega-*
tus. Expetitus à Mehemethe in Legatum
pacem firmat . Navigationem Orienta-

lem ordinat . Procurator S. M. eli gatur
quadragenarius . Orator ad Conc ilium
Conſtantiſenſe. 149. *Dux predicitur .* 148.
eligitur ib. & 345. Dux geſtiente populo
per Annum ibid. poſticum Revoalcinam
reſtaurat. 149. *Vincit Philipppum Medio-*
lanenſem. Brixiam, Bergomum acquirit .
Cervienſes, Ravennates in tutelam ſuſci-
pit. 150. *Ferro tentatur. Movet in Turcas.*
Cladem in Pado ſubit. ib. *Iannueſes viſti .*
 150. *nuptias filii, magna pompa celebrat .*
ib. Torneamenta. ib. affligitur ob filiica-
lamitatem . 151. *miſſionem poſtulat , nec*
impetrat. Legatos mittit cum pecunia ad
Sigismundum Imperat. Senatum excitat
ad tutelam Eugeniſ Pontif. Imperatorem
Io: Paleologo traducit Venerias . ib. Mo-
vet in Carbelanos. 152. *Se Ducem in bello*
offert. Pecuniam ad bellum offert. 346. *in*
Amurathem. Philipppum V.C. penè impe-
rio ſpoliat : in Alphonſum Regem Nea-
pol. Laudenſes, Placentinos, Anconitanos
ſub lege accipit. Mediolanenſe imperium
partitur cum Sfortia. Allobroges vincit.
Clasſem mittit in Turcam Byzantio incu-
bantem. 153. *Amiſſo Byzantio, cives ſuos*
repetit à Turciſ . 154. *pacem init cum*
Sfortia . Enſe aureo donatur à R.P. Du-
cem Austria hoſpitiis excipit . Federicum
Imper. eiſque coniugem. Vxor Ducis de-
ducit Imperatricem . ib. epulo excipit Im-
peratorem: munera offert. Plura exaudis
poſtulata Imperatoris, duobus exceptis .
 154. *Vetiſſigal excipit ſeſtreſtre ab omnibus*
ſtipendium publicum merentibus . 155.
Facundia , profunda memoria Principis
nonnagenarii . Maietas corporis: meri-
ta . ib. Senectutis prætexu ei dignitas
abrogatur , Predicitur abrogatio ab A-
ſtronomis . 155. *Procurator electus in lo-*
cum Barbi ob ſenium remiſſi. ib. *Emulos*
habet Lauredanos. Tentat ſibi conciliare
oblaſis filia nuptiis . ib. Suſpectus de nece
Lauredani . ib. à Iacobo Lauredano
Triumviro , eiſ abrogatio proponitur .
 156. *Donum remittitur. Decretum nun-*
ziantis Iacobo Lauredano, conſians reſ-
pondit . 157. *negat deſcendere per ſcalas*
ſecretas, populo commiſerante . Scipioni
 inni.

INDEX RERUM NOTABILIUM.

- innixus per modicum forum, ad cimbam venit. *ibid.* Auditis campanis pro nova electione, moritur. Eius uxor cogitur à Senatu cadaver reddere ad publicam sepulturam. Lex fertur, nè amplius deponantur. Princeps principem comitatur ad cimbam in habitum Senatorio, cur? 157. in funere laudatur à Bernardo Justiniano. Eius funeri adstat S. Bernard. Senensis. Is Foscari Confessor fuerat. *ib.* Sepulchrum. Epitaphium. Vxor. Nummismata. 158. Imago lapideo Ducis Foscari ubi. 159. Inscriptio publica. *ib.* malè audit ob novum coniugium. 158
79. Franciscus Donatus inter Sapientes, vicibus viginti quatuor, Dux ex equite, & S. M. Procuratore. Vexillum publicè tradit Guidoni Ruverei. 204. Scalam erigit Giganteam, Errarium, Athenaeum. 205. legem fert de puniendis haeticis. *ib.* Mors, epitaphium, Moneta. Laudatur à nepote Io: Donato. *ib.* Franciscus Zaninus praeferat ducatum. 170
99. Franciscus Molinus genio Mavortius aetatem insumit in Classe; Thraces vincit. 267. coagrotante Cydoniam Turca occupant. 268. dux eligitur. Eius virtutes. Chissam occupat, pluraque alia oppida. Mors, sepultura, laudatur à F. Iacobo de Amore. 268. Nummismata. 159. Templum erigit D. Mariae de planctu. 270
81. Franciscus Venerius dux eligitur minime ambiens. Equites corrigit Melitenses. 208. parcit. Pacem zelotypus servat. 209. nenter inter Gallos, & Hispanos. Bonam Sfortiam cum pompa excipit. Mors. laudatur à Bernardino Lauredano, epitaphium, nummus. 209
95. Franciscus Contarenius totam peragravit Europam. 256. legationes. dies eius nutritivatis frustra orat cum Paulo V. dignitates omnes sortitus in festis deipara. 257. Principes hospitio excipit. Mors. epitaphium. Moneta.
98. Francisci Ericcii iustitia, virtus militaris. Eques D. M. Procurator. Legatus ad Urbanum VIII. 264. Germanos reprimat Mantuae insultantes. 265. in Castris diadema suscipit. Bellum agit in Barbarinis. Memoria restituitur Alexandri III. Bellum in Turcas. Cydonia amissa. Eligitur Maris Imperator. Vitam offert. Mors. Cor D. Marco relinquit, & sepelitur in eius Capella. Sepultura, nummi. epitaphium. Templum erigitur D. Anna. 266. contentio cum Romanis pro titulo Eminentissimi. 275
- Francisci Ruverei morte vacat Urbini Ducatus. 279
- Franciscus Petrarcha libros donat Venetis. Veneto donatur hospitio. 128
- Franciscus Foscari Senator excitat Franc. Maurocan. ducem in castra. descendere
108. Francisci Maurocani natalia; classem ascendit ut nobilis, aetatem ibi insumit per gradus ascendens. 316. Victoria. Cretam propugnat. Declamatio Corradi in eum, ob deditam Cretam. 318. prae-dicitur declamatio à Carnevali. *ib.* defenditur à Io: Sagredo. 319
- Franciscus Carmignola proditor. 149. 150. poenam luit. *ib.*
- Franciscus Sfortia ducis Blancam Mediolan. 150. hasta ludit Venetiis. *ib.*
- Franc. Quirinus. 152
- Franciscus Cornelius. 259
- Franciscus Foscari Clerum Venetum defendit. 360
- Fratelli. 259
- Fridericus Cornelius Cardin. 250
- Funduli. 146
- Fuscarorum adibus recipitur Henrico Rex Gallia. 221

G

- Gabella nova excitat seditionem. 96
- Gabrinus Tundulus cogitat includere Papam; Caesarem, Ducem Venetum. 146
- Galbani. 16
- Galeacius I. C. Mediol. foedus init cum Venetis. 141
- Galli victi à Turcis in Creta. 317
- Galla Venetorum ducatum usurpat. caditur. 10. & 11.
- Gentilis Bellini pictor. 171
- Georgii. 248

Geor-

INDEX RERV NOTABILIVM.

Georgius Cornarius legatus ad Gnllos. 196.
 pransat Ducatum. *ib.*
 S. Georgius Venetias liberat ab inundatio-
 ne. 114.
 S. Georgii in Alga Ordo suppressus. 259
 Georgius Cornelius casus in bello. 150
 Georgii Fratelli supplicium. 259
 Georgius Cornelius ferro petit Renerium
 Zenum. 259
 Georgius Danicchi Dux Vscoccorum .
 247
 Gibellini. 181
 Gladius in vagina quid? 158
 Gonzagam Duce[m] defendunt Veneti :
 248
 Gradensis Patriarcha victus : eius memo-
 ria cum opprobrio. 20. Primas Venetia-
 rum. 46
 Gradisca obfessa à Venetis. 250
 Gradonici. 127. 25. idem ac Tradonici. 333. con-
 centio cum Patriarchis. 342
 Gracorum avaritiâ perditur Byzantium .
 153
 Greg. XIII. acquiescit paci inita cum Turcis :
 232
 Grimani. 193. 215. 243
 Gritti. 198. 201
 Gragnani. 10
 Gnolphi. 181
 Guido Vbaldus Ruverens. 204

H

H Elena Barbadica uxor Ducis Marcel-
 li donatur Rosa Aurea. 348
 S. Heliodori corpus. 5
 41. Henricus Dandulus perfide excecatus
 ab Emanuel Imper. 138. & 80. Dux eligi-
 tur. 84. Veronenses, Pisanos domat. *ib.* Claf-
 sem ducit in Orientem. 85. Iaderam expu-
 gnat. Excommunicatur, absolvitur. Ale-
 xinum Imperio restituit capta Byzantio .
 vincit Murzuphulum, eligit imperatorē.
 86. Patriarcham Byzantinum eligit. Ac-
 quirat Insulas Aegai, Cretam emit. Mors.
 nummus. Civibus occupantibus dat insulas
 Aegai. *ib.* pactum cū Byzantino Patriar-
 cha, de beneficiis Ecclesiast. 339

Henricus Rex Gallia Venetiis, quanto honore
 susceptus. 221. memoria. 222.
 Henricus iv. Rex Gallia excommunicatur :
 242
 Henricus Imper. reconciliat Venetis Patavi.
 nos. 70
 Heracleani. 8
 Haretici Venetiis à quo, quomodo puniendi ?
 205. & 340. 341
 S. Hermagora, & Fortunati corpora. 54
 Hermolaus Barbarus Orator ad Papam ele-
 ctus Patriar. Aquileien. cogitur renuntia-
 re. 183. edit castigationes Plinianas. Mor-
 bo perit populari. *ib.*
 Hermolaus Donatus Triumvir Advocator :
 occiditur à Nicolao Ericcio. 151
 Hieronymus Mercurialis, & Hieronymus
 Capiuacens Professores Patavini pestem
 agnoscunt. 212
 S. Hieronymi Eremitarum Ordo suppressus :
 285
 Hieronymus Barbadius proponit Foscari
 Ducis abrogationem. 156
 Hieronymus Donatus proponit Foscari ab-
 rogationem. *ib.*
 83. Hieronymus Priolus Dux Ducis fratrem
 succedit. Fores apertas vult. 212. mittit ad
 Concilium Tridentinum. 1213. iura obtinet
 eligendi Patriarcham Venetum. *ib.* Pa-
 latium S. Marci dono accipit Roma. in-
 fulam ornat Ducalem. Binas statuas eri-
 git in gradibus scalarum. Cedit Ducatum
 Venetum : Mortuus laudatur à Gritto .
 Moneta.
 Hieronymus Grimannus pransat Ducatum .
 215
 Hieronymus Marcellus. 248
 Hieronym. Justinianus Eques, Ducis frater.
 299
 Hieronymus Basadona D. M. P. pransat
 Ducatum. 328
 S. Hilarii templum. 20. Monachi. *ib.*
 Hipatus quid significet. 8
 Horatius Mathaeus Nuntius Apost. anathe-
 ma vulgat in Venetos. 239
 Horlaus Hipatus cognomento Ursus iuven-
 turē armis instruit. 7. movet in Longobar-
 dos. Ravennāresuperat. Casari restituit. *ib.*
 b domat

INDEX RERVM NOTABILIVM

domat Aquileiam interficitur: prima hac
furoris victima. 8
Hofafius Polento tyrannus Ravenna .
150
Hinni vici à Venetis. 36.

I

Iacobi Foscari nuptia cum Contarenâ ,
quàm solemniter celebrata. 150. In iudi-
cium vocatur. 151. innocens cognoscitur .
ib. Nova questioni subijcitur, relegatur ;
Innocens. ib.
43. Iacobi Thenpoli mores, ingenium. Dux
in Creta. 88. Venetus. Cresenses domat.
90. Vatazinum Lesbî Principem vincit .
Lanceam Christi accipit pignore. 91. Clas-
sem mittit in tutelam Papa. Eius frater
caditur. 91. Turrim Bebianam defendit in
Casareos. Ferrariam recuperat pro Papa:
Pratorem Ferraria dat. Iaderam sexto
domat, Coloniam cômittit. Quinque vi-
ros instituit pro pace servanda domestica.
92. Petitionis officium instituit. Leges re-
format. Templum erigit S. Io: & Pauli.
ibid. & 399. Se abdicat. epitaphium .
92
47. Iacobus Contarennus Ducis filius, Dux,
in Iustinopolitanos, Anconitanos legem
fert de Portoriis. 100. pax cum Ligure.
Norhis Magistratus prohibet. 101. Mu-
rano dat Pratorem. Saraceni coniura-
tionem diluit. Patavinis ingratis indul-
get. Mantuanos componit. Secedit in do-
mum privatam. Donatur sumptibus pu-
blicis. Mors. sepultura. 101
Iacobus Baseius Consiliarius. 98
Iacobus Thenpulus. 99
Iacobus Emilianus pransat Ducatum .
215
Iacobus Fuscarenus ambit Ducatum .
243
Iacobus Superantius pransat Ducatum .
232
Iacobus Thenpulus à seditioso populo postu-
latus in Duce secedit. 104
Iacobus Caballus. 133
S. Iacobi templum restituitur. 74. ere-

ctio. 332
Iadera rebellis expugnata. 85
Iesuatorum Ordo suppressus. 285
Iesuita cur Venetiis proscripti? 244
Iesuita Venetiis restituti. 276. 281
Ildeprandus Longobardus. 7
Incendium Venetiis sub Aloysio Mocenico.
220. corrigit officinas in Plasea D. Mar-
ci. ibid.
Innocentius X. restituit memoriam Alex. VII.
265
Innocentius III. Christianos excitat in Sy-
riam. 85
Innocentius XI. quanti faceret Ducem Iusti-
nianum. 294. 312. 310
Inquisitio in hereticos instituta. 349.
341
Insignia Principum in Ecclesia D. M. ad
mensuram redacta. 314. quæ prima
fuerint. 94
Investitur Beneficiorum 343
72. Io: Mocenici virtus, natalia. 177. Dux
Scodra dedita pacem init cum Turcis .
178. movet in Ferrariensem: Hispanos ;
plura oppida expugnat etiam reclamante
Papa. Rhodigium accipit. Pacem init.
Hastiludium exhibet. Peste petens obit .
ibid.
96. Io: Cornelius invictus Dux creatur. 258.
Magistratus, pratura. In Creta tyranni-
dem comprimit Georgii Fratelli. Patitur
filium ex albo proscribi. 259. affinitates,
mors, Mansoleum, epitaphium, moneta.
Io: Calergius seductor Cretensium. 131
Io: Galbainus collega patris in Ducatu. 15. fi-
lium Maurisium collegam assumit. 16.
Praesulem Gradensem ex turri precipitem
dat. expellitur. ib.
Io: Gradi praesul praeceptis à turri datur. 16.
sanguine impresso in lapidibus.
S. Io: Baptista manus Venetias delata .
70
Io: Bambus pransat Ducatum. 247
Io: Mocenicus pransat Ducatum. ib.
Io: Palatius auctor operis praesentis sacras
vitam Ducis Iustiniani, Innocentio XI.
294
Io: Dandulus. 120

Io:

INDEX RERUM NOTABILIUM.

Io. Franci. Pascaleus laudat Thronum .
169

Io. Tradonicus collega patris. 24.

*Io. Gradonicus intercedit sepulturam Duci
Candidiano 48*

*Io. Vrsculus ducis nepotem Casaris Byzan.
54*

*Io. Maurocannus impetrat insulam pro Mo-
nachis S. Georgii. 52*

Io. Archiep. Ravenna schismaticus. 332

*56. Io. Gradonicus Naso Dux eligitur fa-
vante conspiratione Faleria. 123. pacem
init eam Ligure. ibid. mores agrestes. 124.
auget numerum Procuratorum D. Mar-
ci. ibid.*

*57. Io. Delphinius legatus Byzantium: ca-
stra curat Tarvisii: obsessus à Pannone,
Dux eligitur; ab hoste transi-um rogat. 125
per hostes irrumpit. ib. Dalmatiam Rep.
permittit. peste tollitur. Mores compri-
mit. sepultura. 126*

*92. Io. Bembi natalia, coniax, pugnatur, vin-
cit Turcas. Vscoccus vincit. 249. D. M.
Procurator, Dux movet in Archidu-
cales, Pacem init. Mors, moneta, sepul-
tura.*

Io. Maurocannus S. R. E. Cardinal.

Io. Austrinus classis director in Turcas. 219

*Io. Participatius collega Patris in Ducatu
deponitur. 20. conspirat in Patrem.
ibid.*

*Io. Iustinian. cognomine Longus Byzantium
propugnat in Turcas, cades. 153*

*Io. Paleologus cum Patriarcha Venetias ve-
nit. 151*

*Io. Donatus laudat Ducem Franciscum Do-
natione in funere. 205*

*14. Ioannes Participatius collega patris in
Ducatu. fratrem legat ad Papam pro
Comactio. 29. eadem fraternam vindicat.
Comactum incendit. Templum extruit.
Fratres collegas assumit. Fasces cedit Can-
diano, reassignat, successorum cornu imponit.
Privatus obit. 30*

*103. Io. Pisani ortus, genitores; ex turri in-
fans elabitur. 278. dignitates, Magistra-
sus, orando memoria cadit. 279. Legatus
ad Sabandum, Gallos, à latronibus expo-*

*liatur. ib. fœdus init cum Sabando, & Gal-
lo in Hispanum. 279. perfidiam de regio
ministri Galli, ad Britannos pergit. M.
Consilii Sapiens ad Urbanum VIII. diffi-
dium eius cum Barberinis redit inviso Pa-
pa. 280. legationes. S. M. Procurator. In-
ducit Senatum ad tutelam Ducis Par-
mensis, legatus in castra. Incum inquiri-
tur. Innocens, legatus ad Alex. VII. 281.
Suadet Iesuitas restitui. Suadet Cretam
non cedi Turcis. Pecuniam mutuo con-
fert. Dux eligitur. Mors, Mausoleum.
Oratio in eius funere. Moneta, epita-
phium. 282. 283*

*11. Ioannes Participatius Dux mystas eli-
git in templo D. Marci. 23. bellum movet
in Obelerium, supplicio afficit. 24. Na-
rentanos cogit ad baptisma. eorum lega-
sum levat de sacro fonte. Fugit in Gal-
liam, revocatur, in Monasterium detru-
ditur. Mors. ib.*

Io. Marturius. 24

Io. Saracenus. 21

*48. Io. Dandulus ex Comitatu Chersona
Dux; gravis terramotus. 102. in Histros.
Patriarcham Aquileia mittit classem
improspere. 103. Syria occupatur ab in-
fidelibus. mores corripit populi. auream
montem endit. Sepultura, epitaphium,
ibid.*

*51. Ioannis Superantis mores. Iaderam re-
emperat. Dux. aget Procuratores S. M.
109. Sacris restituitur à Papa. pradones
domat. 110. erigit Armamentarium na-
vale. Cretam comprimit. Martinum Sca-
ligerum domat. Abundantiam procurat.
Sepultura. Duces obligat exire cum Alpi-
no superpelliceo.*

Ioanna uxor Ducis Maripetri. 163

Ivanovichii. 281

Iudaica insula. 28

*Iulius II. Papa conspirat in Venetos: abintra
fœdus Cameracense. 196*

D. Iustina festum cur? moneta. 220

*Iustinianorum ius in Monasterio S. Hieron.
& Camaldulen. 298. Iustiniani omnes de-
lecti. 78. restituti. ib.*

Iustiniani. 133. 116. 117. 157. 110. 131. addunt

b 2 stem.

INDEX RERVM NOTABILIVM.

Stemmatis Aquilam Auream. 131. 294.
Iustinianus Participatius filius Angeli Du-
cis legatus ad Leonem Imperatorem. 20.
patri irascitur: collega assumitur. Dux.
 21. *fratrem collegam assumit. arma mo-*
vet in Sarracenos. Corpus accipit S. Mar-
ci. ibid. *Templum designat*. 22. *fana re-*
stituit S. Hilarii, & Zacharia: dotat.
Mors. 22.
Iustinianus Iustinianus. 110
Isola. 26. 28
Iustinopolis. 100. *tributaria Venetis*. 39
Iustitia mater pacis, & ceterarum virtutum
 287. *hieroglyphicum Venetorum*. ib.

L

L *Aurentius Thempulus Ducis filius, Dux*
 98. *sorte praefertur Ranerio Dandulo*.
ibid. Coronationis pompa. 99. *Regia illi*
coniux. Filiorum coniugia cum Principi-
bus ei interdicta. Ligures vincit legem
fert de Portoritis. Victus à Bononiensibus,
eos domat. Anconitanos cogit ad Porto-
rium. 99. *epitaphium*. ib.
 58. *Laur. Celsus falsarumore victoria, Dux*
eligitur Annorum quadraginta sex. 127.
ei Patrii. 12. occurrunt. differentia cum
genitore de precedentia. 128. *Crucem im-*
ponit Cornu Ducali. Excipit Ducem Au-
stria. Petrarcha dat domum inhabitanda.
Bibliothecam erigit. Cretenses do-
mat. Martiales ludos exhibet. ibid. Vitam
regiam ducit populo gratus. equos, Leo-
nos alit. Libros dono accipit à Petrarcha.
epitaphium. 129
Lauredana Marcella uxor Ducis Aloysii
Mocenici. 220
Lauredani. 195. 271. 150. 209. *à Mutio Scevo-*
vola. 215. 171
S. Lauren. Iustinianus primus Patriarcha
Venet. 346. *usum firmat paciscendi pro*
mortuorum sepultura. 347
S. Laurentii templum. 20
Laurentius Marcellus. 276
 182. *aurentius Priolus ex Consiliario Dux:*
 210 *Concionatur ad populum. curam su-*
mis in pestem, famem, bellum. coronat co-

ningem. 211. *Mortuus laudatur à Iustinia-*
no. epitaphium. Moneta. ib.
Lazarus Mocenicus. 272
Legati apud Papam nequeunt promoveri ad
gradum Ecclesiast. in re Veneto. 183
Leges Caesaris Veneti non observant. 332
Leges Venetae datae Norimbergensibus. 351
Legistarum aduatio. 299
Lemnus dedita Turcis. 178. *defensa*. 171
Leo Imper. donat lignum S. Crucis Venetis
cum aliis reliquiis. 20
Leonardus Dandulus pransat Ducatum. 138
Leonardus Mocenicus pransat Ducatum. 196
Leonardus Pisaurus Mansolaum excitat Pa-
truo Duci. 281
Leonardus Dandulus pransat Ducatum. 127
 90. *Leonardi Donati nativitas, studio, pere-*
grinationes. Magistratus. 241. *Scienias*
callet. diligens scrutator Reipublice *Le-*
gatus ad Hispanos. 242. *foedus cum eis pro-*
movet in Turcas. Praefultor Conti-
nentis, apparatus praest ad excipiendum
Gallorum Regem. M. Consilii Sapiens le-
gatus ad Imper. locum designat pre tem-
plo Redemptoris. Ad septem legatus Pon-
tifices Sixtum V. reconciliat Henrico Na-
varra Regi. Insulam oblatam Brixiensem
respuit. Clementem VII. reconciliat *Rei-*
publica. ib. *Palma propugnaculum erigi*
curat. 243. *Legatum ad Mehemetem II.*
Principatum pransat. in paritate votorū,
ne turbaret electionem, ultero cedis. ib. *pa-*
cem firmat cum Turcis. Legatus in castra
munitis finibus aurum sibi datum restituit.
Dux. 243. *discordia omine; Civitas inter-*
dicatur à Paulo V. Subditos in fide conti-
net. 244. *grave responsum datum Legato*
Papa. ibid. typis dat obsecrationem contra
Breve Pontificium. 245. *Subditi ur-*
bes legatos mittunt ad Donatum. Pacem
init cum Papa. Vscocco domat. Mors pia
Christiana. Tabula testamentaria. Mone-
ta. 246. *dat leges Venetas Norimbergensi-*
bus. 351
Leoni. 124. 121
Leopoldus Dux Austria in Venetos movet:
 133. *Tarvisium dono accipit à Venetis: illud*
vendit Carrariensi. 136

Ligu-

INDEX RERVM NOTABILIVM

Ligures viñti. 134. viñtores ib. Clodiam occupant. ib. super bipacem negant. Viñti amissa Clodia, carceri dantur. 137. fugam tentant. Tigna domorum in lintres fabricant. 138. Misericordiam implorant. Classẽ instaurant. Viñtorem Pisanum veneno occidunt. Captivos Venetos veneno necant. Corripiuntur à Venetis ieiunio. Vestibus donati à matronis liberi dimittuntur. 137. Insignia. ib. ob avaritiam trajiciunt in Europam Turcas. 111. viñti à Venetis. 150. Pisanum cum tota classe captivum ducunt. 120

Longobardi à Venetis viñti. 8
Luisprandus Rex Longobardorum. ib.
S. Luca corpus ubi quiescat. 347
Lucas Pisaurus. 280
Luchinus Vermis. 128
Lucianus Atria Venetos vincit. mors. 134
Ludovici Sfortia tyrannis. 178
Ludovicus Contarenius captivus Lignrum. 136
Ludovicus Rex Pannonia infestat Venetos. 124
Ludovicus Fliscus captivus Venetorum. 134
Ludovicus Rex Gallia auxilia mittit in Turcas. 286
Lutherus. 205
Luxus militem perdit. 134

M

Maioris Consilii aula erigitur. 115
Manina cur à Germanis occupata. 265
Marcelli 276. 178. 247
2. Marcellus Tegalianus Heracleanus ex equitum Magistro Dux Patriarcha comprius in gratiam Papæ. 6. virtutes. Mors. ib. eius natalia. Tegalianus non fuit. 332
Marcus Foscarius prænfat Ducatum. 160
Marci Bragadeni martyrium. 219
M. Antonius Columna Classis director in Turcas ib.
Marcus Iustinianus. 116
Marcus Ruzinus Ligures vincit. 117

S. Marcus liberat Venetias ab inundatione: annulum per piscatorem Duci mittit in fidem miraculi. 115. eius templum muscas ornatur. 64. S. Marci palatium Roma. 213. ara lapillis ornatur. 70. Insigne Venetorum. 343

Marcus Foscarius quomodo comitiis adfuerit, in quibus fratri abdicatus Ducatus. 156

Marcus Lauredanus fato tollitur repentino. 155

Marcus Cornelius. 112. prænfat Ducatum. 117

Marcus Manrocanus. 126

M. Anton. Cornelius Primicerius. 259

59. Marcus Cornelius legum Doctor, semel Procurator, bis Princeps. 130. In Faleriana coniuratione Dictator Rempublicam gessit In sua electione contradicentem passus Ioannem Darpinum, abunde ex concione respondet. Coniugem habet popularem. Cretenses domat. 131. Aquilam auream addit stemmati suo. ib.

73. Marcus Barbadicus Dux, cui ipsi gratulantur Turca. 180. Iustitia sollicitus. Primus Principum, qui spectante populo diadema suscipit. Marmore erigit Ducarium. ibid. purgat ritas Aquarum. 181. Dissidia, & nomina Gibelina, & Guelpha detestatur in Comitibus, cingulo ad collum & lacrymis. ibid. Mors, sepultura, epitaphium, Moneta. ib. & 350

80. M. Antonii Trivisani S. M. Procurat. sanctitas: noctu quarit Ignatium Loyola. 206. Dux pradicatur: electus coram Crucifixo procumbit, pro iustitia semel in hebdomada iudices excitat. Iudicia, comessationes prohibet. Pacem custodit. Obis dum Sacrum audiret. 207. Laudatur à Lauredano. epitaphium. Moneta.

91. M. Antonii Memi maiestas corporis. Dux inter plures ambientes. 247. armatus in Vscoccos. Gonzagam Manina Ducem tuetur in Sabaudum. Mors. 248. epitaphium. Moneta. sepultura.

INDEX RERVM NOTABILIVM.

107. *M. Antonii Iustiniani natalia*. 297. *plures habet Sanctos agnatos*. 298. *Studia. Artes omnes excoluit. Dicta gravissima. Dietum percurrit S. Scripturam*. 299. *Annona praefectus chimica panem nauticum probat. Legatus ad Gallos*. *ib.* *Gratiam Regis sibi conciliat*. 300. *militem ibi scribit pro patria. Duces impetrat. Subsidia à Rege, à Matronis*. 300. *Matronarum exemplo viros excitat. Equitatum impetrat à Lotharingo*. 301. *Munera subit in patria. Inquisitor Continentis. Eius sollicitudo. Iudicia eius scelestà*. 302. *Orator sed semper ex tempore. Inter pransantes Ducatum ipse eligitur inuitus*. 303. 292. *Casu Turcam exoculat. ib.* *Responsa gravissima ab eo data Consiliario excitanti ad iustitiam*. 304. *sollicitus in regimine. Noctu cum Sapientibus: cur? Lites Ecclesia audiebat molestè*. *ib.* *blasphemus odit. ib.* *Raro se imiscet distributioni bonorum Ecclesia*. 305. *Cur Cappucinos non vocaverit ad concionandum? ib.* *Cum Confessore nunquam loquitur extra tribunal. Dignitates Ecclesiasticas dat non rogantibus, & patrono desitientis*. 305. *Dux eligitur D. Nicolao intercedente*. 306. *In eius Ecclesia restituit Sacrorum usum. Dietum legit S. Patres. In convivio verba miscet iacra. ib.* *Templa quarit remota. Sacra hostia utitur*. 308. *Theologos inquiris. In cœnobium fugere meditatur. Victoriis frequenter potius, semper Deo reddit. Laniatus à Rege Polonia ut Sanctus*. 307. *ab Innocentio XI.* 294. & 310. *Latine loquentibus latine respondit*. 308. *Turcas dicit Arcum Dei. Orando vincit. Princeps dictus Miraculorum. Urbes sub eo expugnata. ib.* *Etiā in festis iustitiam exercet*. 309. *Munera dat absque pretio. Pauperibus januas vult semper apertas. Domum suam dicit pauperum*. 309. *merenti dignitatem etsi inimico confert*. 310. *Mortis diem, & sepulturam sibi predicat*. 311. *negat ut indignus operiris sacco S. Francisci. Moriens commendat Deo Rempublicam. ibid.* *per vigilio Annuntiationis obit. predicat*

successorem Franciscum Maurocanum. *ibid.* *Sedendo obit. Virgo obit. ibid.* *Cereus ei mittitur ab Innoc. XI. cur?* 312. *Mors pia. epitaphium. Moneta*. 313. *à me laudatur in funere*. 296. *placatus in eius morte*. 295. *Oratores Principum mortuum laudant. ibid.* *elogia de eo*. 296. *spernit Astrologos*. 297. *timet astrorum auctorem. fratres. nepotes eius*. 298

Marcus Sannus Cydonem recuperat. 88

S. Maria Salutis templum. 262

S. Maria Formosa templum cur visitetur. 40. *privilegia indulta Plebano, & Capsariis*. 334

Maris desponsatio, unde? 80

Marina Gallina uxor Ducis Steni. 145

Marini. 16

50. *Marinus Georgius cognomine Sanctus*. 106. *pertransiens casu, Electores discordes excitat ad suaelectionem. Excommunicatur à Clem. V. ob bellum Ferrarien.* 108. *templum erigit D. Dominico cum Nosocomio. Mors. Oculo sarcophago sepelitur ne ob devotionem discerpere-tur à populo. ibid.* *sepultura ubi*. 343

55. *Marinus Phaetrus Comes Marina Vallis, divitiis, natuclarus iracundus alapa pecutit Episcopum Tarvisii*. 119. *legatus ad Papam, Dux eligitur*. 120. *Esoccurrunt duodecim legati. Noctu in patriam appellit, incedens per columnas reorum. Gladem subit à Iannensibus. Conspirat in patriam, prætexit negatam iustitia. Supplicio datur*. 121. *quomodo ductus ad sepulturam. Bona publicantur. Supplicatio instruitur singulis diebus Mercurii à Clero pro gratiarum actione*. 122. *sepultura ubi*. 343

89. *Marinus Grimanus pransat Ducatum*. 243. 238. *virtus. Annona, iustitia, pace gerit Principatum. Vscoccos domat*. 239. *diffidium cum Paulo V. Anthemà à Paulo V. dum Grimanus animam ageret. Nuntii audita horribili voce, ex-pirat*.

INDEX RERUM NOTABILIUM.

- pirat. fœdus percussit cum Rhatis. Moneta. Sepultura. Epitaphium. Eius coniunx Rosa Aurea donatur à Papa. 240
44. Marinus Maurocanus primus qui novo electionis genere Dux dictus. Legationes, Pratura. Cretam Colonia fulcis. 93. Crucem sumit in Ezelinum tyrannum. Patavium expugnat. Insignia impetrat Primicerio S. Marci. 94. Eius tesseraprima omnium pendit in ade S. Marci. Mors. Epitaphium.
- Marinus Zennus primus Pretor Byzantii. 87
- Marinus Zane Senator. 81
- Marinus Bachomius auctor seditionis. 342
- Marinus Comes Comacii. 29
- Maripetri. 178
- Martinus Scaliger domatur à Venetis. 110
- S. Martinus de Strada. 18
- S. Maria Magdalena Ecclesia, in qua Ligu- res indumenta acceperunt à Venetis mar- ronis. 137
- Marsilius Carrariensis. 112
- Mastaliti olim Bascii. 24
- Marturii. 24
- Maruffi. 13
- S. Marha templum. 76
- Mathaus Dandulus pransat Ducatum. 215
- Mathei. 239.
- Matthaus Maruffius in Venetos. 135
- Maurocena Maurocena Ducisæ nummus. Rosa aurea donatur. 240
- Maurocani. 199. 112. 86. 126. 242. 240. 169
- Marulla femina patrem defendit. 173
- Maximil. Imper. movet in Venetos. 199
- Mehemet II. spoliat Principes Peloponnesi. 163. Venetos vincit. 166
- Melchior Trivisanus maris Imper. compedes fert Antonio Grimano. 195
- Melitenfes correpti à Venetis. 208
- Michael Delphinus. 133
- S. Michaelis templum. 62
- Michaelis. 71. 128
- Michael Bevilacqua accusat filium Fosca- ri Ducis. 151
- Michael Paleologus ejicit Pratorem Vene- tum Byzantio: usurpat imperium. 96
- Memi. 247
- Meretrices Venetiis permisa. 342
- Messetaria. 147
- Mocenighi. 106. 272. 149. 215. 247. 170. 146
7. Mauritius Galbani Dux filium colle- gam assumit more insolito. 15. naves mittit in Orientem & Occidentem. ib. Obcal- tum Marinum eligit Episcopum Olivoa- lenscm. ib. Mors.
- Mauritius Galbani Mauritiis nepos colle- ga Ioannis in Ducatu. 16. Ioannem Gradi Presulem ex turri precipitem dat. 16. Mantuam fugit. ib.
61. Michael Maurocanus audito pericula patriæ. Neapoli Venetias accurrit cum auro. 138. Procur. S. M. Dux legem fert de sicariis. Mors. epitaphium. 139
63. Michael Stenus ex D. M. Procur. Dux grandi latitia populi. 143. Ligures vin- cit. Veronenses in tutelam accipit. Mo- vet in Carrariensem. 144. Albertum Ase- stinum Ducem Ferraria comprimit. 145. Patavium expugnat Carrariensis sup- plicio datur. Feltrum, Bassanum, Bellu- num deditione accipit. 145. Iaderam auro soluto redimit. bellum agit in Si- gismundum Imperatorem. Mors. epita- phium. Coniunx, sepulchrum, lascivies iuventutis. Eius electio in Ducem rescin- ditur: iterum eligitur. 344. an in duellum provocatus. ib. duodecim Apostolos mar- moreos erigit. ib.
- Molini. 196
- Monetarii. 14
- Moneta Aureola dicta. 338
- Moneta Mezanini dicta. 343
- Moneta cadere quomodo habeas Capfaris S. M. 334. Formosa.
- Moneta Ducalis Osella dicta, loco Azium, qua dabatur nobilibus, à quo instituta. 97

INDEX RERVM NOTABILIVM.

Monetam cudendi ius cocum Reipublica .
42. à Deo habent . Monetam argenteam
cudunt. 38. & 334
Mons Pietatis, Patavii. 231
Mori. 160. 162
Morsuorum Episcopus cur. quis? 333. mos
paciscendi pro sepultura cum Clero .
347. scandala in sepeliendis mortuis .
ibid. in Ecclesia Regularium.
Muraniprator. 101
Murzafulus tyrannus Gracorum. 84

N

N *Avagerii. 200*
Navagatio Syriaca. 117
Nani. 261
Nani uxor Principis Foscari cogitur dare
cadaver mariti ad publicam sepulturam.
158
Narentani ad fidem Christi veniunt per Ve-
netos. 24. excisi. 34
Mavale armamentarium Venetiis. 110
Naupactus. 173
Nicephorus Imper. plaudis Veneta libertati .
20
Nicolaus Michaelis C. Advocator decla-
mat in Antonium Grimanum : cuius loco
Procurator 195
Nicolaus Pisaurus. 117
S. Nicolaus cum S. Marco Venetias ab inun-
datione liberat . 115. eius templum ere-
ctum. 62
Nicolaus Canalius agrum vastat Theſſalon.
165. non audet pugnare in Turcas. ad Car-
ceres vocatur. 166
Nicolaus Trivisanus in Pado villis ab In-
subre .
Nicolaus Ericcius mandat se post mortem
publicari homicidam Hermolai Donati .
151
Nicolaus Canalius pileum difert Duci Fos-
caro. 144
105. Nicolai Sagredi natalia. 288. septem le-
gationes subit. ib. 281. eius viriutes. Dux .
288 legem fert ; ne infra ducatos quinde-
cim debitores carceri dentur. Legatos au-
dit Continentis pro sua exaltatione. Scen-

do moritur. 289. laudatur à Todeſcbino.
Nummus, sepultura. ib.
Nicolaus Leonius S. M. Procur. 124
Nicolaus Iustinianus. 131
Nicolaus Iustinianus ex Anna Michaelia
reſtituit familiam. 298
Nicolaus Leonus aperit coniurationem Fa-
lersam. 121
69. Nicolaus Marcellus primus qui flexis
genibus exculpit in nummis . 170. eius
pietas, legationes, senectus . 171. Aureo
cornu inauguratur , & vestibus primus .
ibid. renovat memoriam Alex. III. lega-
tum dirigit ad Persas . Servat Cypri re-
gnum. Scodram servat à Turcis. 56. Mors,
sepultura, moneta, epitaphium . 172. tur-
bas argenteas extendit . ibid. Pileo &
gladio donatur à Papa. reliquia sub eo
servata. 348
68. Nicolaus Thronus legatus in Turcas ;
Legatus ad Papam. S. M. Procurator .
Dux. 168. Legatos Persarum audit . Ci-
liciam, Caramaniam medio Mocenico
populatur . Turcas vincit. ibid. Cyprium
acquiris . 169. Monetam sui signat ima-
gine . ibid. Sepulcrum, epitaphium, co-
niux.
57. Nicolaus de Ponte publicè docet Philo-
sophiam, Rector Fori Iulii, Patavii, ibi
Prætorium ædificat, Montem Charitatis
erigit . Laudatur publicè à Iulio Sperone.
131. aureo vexillo donatur, ibid. à Pio V.
Papa non admittitur . 3. Septies Orator
ad Papam. 132. primus equeſtrii insignia
obtinet à Papa. legatus ad Concil. Trident.
iura tuetur Reip. in Bavares. Greg. XII.
suadet necessario pacem initam cum
Turcis. Dux, pontem erigit Rivaſatinum;
sternit marmore plateam . Aulam absol-
vit maiorem : eò revocat Comitiam. Ad-
iuuſtos Decemviris tollit. donat ades Le-
gatis Papa . Excipit Iaponia Principes .
Leges edit ſumptuarias . 232. Adoptat
Blancam Capellam. 233. Seminarium
Curotrophium, aſceterium erigit. Ho-
ram decernit celebrandi Comitia. Mors,
epitaphium, nummi, ſepulchrum laudatur
à Scaramella.

INDEX RERUM NOTABILIUM.

93. Nicolai Donati Sapiencia, Magistratus, cum Proc.D. Marci pransas Ducatum, & obtinet. 251. pacem inicit cum Austriis. Offuna insidias confundit. Morientis verba. Sepultura, epitaphium. 252

97. Nicolai Contareni gesta in hostem, in pestem, in famem: Secretariorum officium non perpetuum decernit. 260. facultatem puniendi patrios criminaliter declamando asserit inter Decemviros. 261. Adscribitur inter fastos. eius declamatio. ib. Bellum Mantuanum peste affligitur. 262. votum eius Deipara Salariis. Mors, sepultura, Nummi. 263 publice populum excitat ad penitentiam. 262

Nicolaus Iustinianus Monachus ducta ux. re, familiam restituit. 78. 297

Norimbergensibus data leges Veneta. 351

Normanni victi, 61. victores 64

Nothi Magistratu prohibiti.

Nuntii Apostolici eadem incolunt, que suis Gristi Ducis. 201

O

Obeatus Marinus Ep. Olivolen. 16. & 333

Obelerius caditur. 24

8. Obelerius Antenorens. ib. Ducatum usurpat. fratres collegas assumit. 17. Gallos vocat in auxilium, oppida eis prodat. Versus cum Gallis. 18. Heracleanos & Equilios ad mutuas clades concitat. Caditur, cadaver ad furcas: an Beatum fratrem successorem habuerit. ib.

Octavianus Maggus laudat in funere Ducissam Mocenicam. 221

34. Ordelafrus Phalerus cum classe navigat. Dux electus, Ptolemaidem expugnat, aliasque urbes. 69. astra acquiris in regno Hierosolym. ib. Patavinos comprimit. reconciliatur interprete Imperatore. 79. Urbs incendio deiripatur. Manum accipit Pracursoris. Dalmatiam Croatiam domat. Titulo augetur Croatia. Aram S. Marci lapillis ornas. In bello cadit. Sepultura. ib.

Orcianicus. 24

27. Otho Urseolus legibus, & armis illustis, collega patris. 55. filiam ducit Regis Ungaria, Adrienses, Murcimirus Croatia Regulū domat. 55. Histriam, Dalmatiam Instrat. Opprimitur à Flabanico: relegatur. 56. revocatur. 58. Mors. ib.

Offuna insidia in Venetos. 250

Otho III. Imper. Venetiis filiam suam baptizari curat. 54

Otho filius Anobarbi Imp. captivus Venetorum. 80

P

Paganus Anria vincit Venetos. 117

Palma erecta. 243. 236

Pancratius Iustinian. casus à Ligure. 117

S. Pancrati corpus. 26

Parricide pena. 333

Participatii. 29. 40

Pascalici. 169

66. Paschalis Maripetrus toga sago clarnus D.M. Procur. 160. legationes. Dux Ducem comitatur ad sepulchrum. ib. non cum veste Ducali. 157. & 346. eius virtutes. Pacem custodit. 266. Librorum impressio sub eo. Comitem Goritia inaugurat. leges. Iustitiam urges. Mors, epitaphium, sepultura, coninx, moneta ib.

38. Paschalis Ciconia virtus, Pretura Patavina, Cresensis. 235. Oratione Urbem sanat in peste. Cresam servat à Turcis. Hostiam Eucharisticam ad se venientem excipit miraculose. 236. Carceres excitat marmoreos. Propugnacula erigit Palma Cephelenis. Mors, epitaphium, moneta. 237. Ecclesia Castellana restituta. ib.

Patavini ingrati erga Venetos. 119. excommunicati. 347

Patriarchatus Constantinopol. ius Venetorum. 86

Paulina Lauredana Ducissa uxor Caroli Contareni quàm modesta, pia. 271

Pavus Ericcius per medium secatur à Turcis. 166. eius filia continensia, martyrium.

Pau.

INDEX RERVM NOTABILIVM

- Paulus V. R. P. in festus Venetis. 256. eos excommunicat. 239*
Paulus Theopulus pransat Ducatum. 232
Paulus Thronus pransat Ducatum. 160
Paulus Quirinus in Creta. 88
 1. *Paulutius Anafestus primus Venetorum Dux cur creatus. 4. ubi. jurat Remp promovere. litora armat, ostia munit; Equilinos terret. init fœdus cum Rege Longobardo. 5. finitimis pacem imperat. Torcelli Templum excitat. Virtutes. Mors. anea utitur Moneta. 5. eius jura in Ecclesiasticis. 332. recusât leges Casareas. ibid.*
Patriarchatus Venetis datur. 346
Pauli Pisani oratio in funere Barbadici. 350
Pax Bello urgente cur in symbolum assumpta. 286
Peloponnesus adiecta Venetis. 142
Pescedens Dux Longobardorum. 8
Pestis Venetiis sub Contareno. 262
Pestis Venetiis. 220. cuius testis nummus sub Aloysio Mocenico. 225. 222
Petrarcha lege Franc.
Petrus Aursia victor Clodiam occupat. 134. luxu perditur. occiditur. 137
Petrus Canalius. 116
S. Petri Ecclesia. 20
Petrus Capellus pransat Ducatum. 196
Petrus Gradonicus regalia poscit à Clodien- sibus. 49
 17. *Petrus Tronius vel Tribunus Dux sedem occupat paternam. 35. in Scythas munit latera urbis. sternit hostem. sepultura. 36*
Petrus Lauredanus Ligures vincit. 150
 84. *Petrus Lauredanus in discordia ambiventium, Dux electus. 215. Lauredana origo. ib. malignè accusatur de agrorum sterilitate. 216. verba morientis. sepultura. Funus accipit non in ade Gemellorum. sub eo pars palatii domestici execta. comitatur funus Zilia Dandula. ib. moneta. 216*
 11. *Petrus Tradonicus Dux invitatus creatur 25. natalia. Movet in Barbaros. Ioannem filium collegam assumit. accolis legem scribit Veronenses defendit. ibid. In Sarracenos. 26. Templum erigit S. Paulo. 26. Benedictum III. Papam Venetiis excipit. à coniuratis caditur. Dissidia fovet. Parricida punit. ib.*
 49. *Petrus Gradonicus Dux V. atas: dies creationis. Stephanum excipit Regē Pannonia. 104. monitus jurare adversus Hæreticos recusat. 342. Bellum subit in Liguriam. 105. victoria. victus à Ligure. pacem init. Græcos punit. vincit. popularem comprimit seditionem. Baiamontem Theopulum comprimit seditiosum. 105. Dandulis nimium favet 106. Decem viros instituit. Eius filius funere honoratur Procuratorio. ib. & 342. sepulchrum. ib.*
Petrus Stenus Clodiam perdit. 136
Philippus Burgundus Christianos excitat in Turcam. 163
Philippus V. C. Mediolan. victus à Venetis Braxiam cedit & Bergomum. 149. Blancam notham desponsat Francisco Sfortia. 159
Pisauri. 185
Pius II. intercedit pro Tergestinis. 163. Morum Ducem Ven. invitat in Turcas. Venetos commendat. 165. merore consumitur. ib.
Pius V. fœdus init cum Venetis in Turcas. 219
 70. *Petri Mocenici gesta in Turcas. 166*
 78. *Petrus Landus victor pugnat in Thracas, in Apulos. 202. are suo levat caritatem patriæ. 202. Uscoccas castigat. Litora munit S. Nicolai. 203. Auditores novissimos. eligit. ib. à Barozzo laudatur. epitaphium. Mausoleum. Nummus. ib. coniunx. ib.*
 78. *Petri Landi studia, navigationes, munera publica, legationes. 332*
Petrus Rubens. 112
Petrus Zenus. ib.
Petrus Lauredanus veneno tollitur. 155
Petrus Barbus Card. Papa. 154
Petri Ossune insidia in Venetos. 250
Petrus Gradonicus pransat Ducatum. 127
Petrus Iustin. Ducis pater. 298
 70. *Petrus Mocenicus ambit Principatum. 170. Munera, virtus bellica. 168. sapientia. Dux. 173. Naupactum, Lemnum à Turcis servat. ibid. Mors, Mausoleum*
 ex

INDEX RERVM NOTABILIVM.

- ex Asia manubiis. laudatur à Bollano .
epitaphium. ib. eius gesta sub Nicolao Tro-
no Duce. Cyprum Reipublica acquirit. 169.
gesta. 348
15. Petrus Candianus Dux creatus à Parti-
cipatio. 31. à Narentanis casus. sepultura.
32
19. Petrus Candianus Petri Ducis filius ,
Dux . virgines recuperat raptas ab Hi-
stris. 39. Iustinopolim expugnat. Marchio-
nem Histria domat. tributum imponit. 40
Ludos instituit ad memoriam . Visitat
templum S. Maria Formosa . Comaculum
expugnat . corpora SS. asportat. Mors.
ibid.
20. Petrus Participatius Dux , ne patriam
bello involvat , vindictam negligit . 41.
cum Gracis, & Longobardis pacem procu-
rat. Mors. 42
21. Petrus Candianus III. collega patris in
Ducatu. 43. vitia ante Principatum. vir-
tutes post piratas domat. Armat in filium
parricidam. Intercedit pro eo apud popu-
lum. Mors. 44
22. Petrus Candianus 4. Ducis filius, ut par-
ricida proscriptus , revocatus ad thro-
num, hunc divitiis, & honoribus auget .
45. Coniugem legitimam repudiat. Pual-
dertam filiam Hetrusci Principis ducit .
46. Opitergium populatur. Regiam mu-
nit. Incendio petitus à populo . Ceditur &
in macellum projicitur. honorifice sepeli-
tur. 46
23. Petrus Vrscolus Dux conflagrata urbe ,
suo are Templum restituit, ducarium. 47.
Religio, virtutes. Saracenos vincit . 48.
Monachum indult. dona eius Templis fa-
cta. Aquitaniam petit cum Sanctis . Insi-
dias Candiani in patriam coelitus sibi no-
tas aperit. ib.
26. Petrus Vrscolus II. Dux pradicatur à pa-
tre. Sub eo pax, & abundantia . Fines di-
latat imperiis. 53. Piratarum asylos de-
ruit. 54. Narentinos pellit . titulo auctus
Dalmatia. Hospitio excipit Othonem II I.
Imper. ib. eius filiam levat de sacro fonte.
Sanctorum corpora exornat. neprem Ca-
saris Byzantini uxorem ducit eius filius.
- S. Barbara corpus excipit. Filium, nuntum
peste amittit . Annonam populo, suo are
procurat. Bona sua Reipublica , pauperi-
bus, liberis dividit . Cur in atrio D. Za-
charia sepultus. ib.
28. Petrus Centranicus intrusus in Princi-
patum, pacem domesticam praefert victo-
ria externa. 57. Arcem amittit Gradens-
sem. ib. detruditur in Monasterium.
36. Petrus Polanus gener Ducis Michaelis
post eum Dux assumptus . 73. Fanum For-
tuna accipit sub tributo. Patavinos vincit:
74. Siculos vincit. Mors. ib.
42. Petrus Cianus filius Sebastiani Ducis ,
Dux. primum Pratorem Byzantii desi-
gnat. Equos Aeneos accipit. Ligurem vin-
cit. 87. Cresam redimit . 88. Pratorem
mittit Ducis titulo . Seditionem compri-
mit Cresensem . Iterum Ligurem vincit .
ib. mulctat Patavinos . 88. Constantiam
ducit filiam Regis Tancredi. 89. Virginum
excitat cenobium. confors imperii Graca-
nici. Eubaa, Achaia, Cephalene receptis.
obit Monachus. sepultura tentat Papam
Gracis reconciliare. 89
- Phaletri. 69. 122. an exclusi à Ducatu .
ibid.
- Philippus Belegnius. 107
- Picininus vincit Venetos. 150
- Pipinus Rex Gallorum victus à Venetis . 18
- Pisani correcti à Venetis. 84
- Pisani. 134. 136. 117
- Pisauri . 280
- Pius V cur legatum recusaret Nicolaum de
Ponte. 3
- Pisicx Gallus minister. 279
- Polani. 26. 74
- Potentones. 150
- Pons Rivalti. 231. 236
- Polynefus Venetis cedit. 178
- Popilia. 334
- Portorii lex. 99
- Prioli. 196. 210. 247
- Primicerii S. Marci insignia. 94
- Procuratores D. Marci aucti. 219. admissi in
maioribus Comitibus pro bello in Turcas .
165. augentur. 124
- Prodigia cladem pradicunt. 120

Pliba-

INDEX RERVM NOTABILIV M.

Piliani Veneti olim cingebantur Zona aurea. 344. eorum electio de iure Patronatus. 347

Q

Q *Veva. 252*
Quirini. 152.

R

R *Ranerius Dandulus pransat Ducatum. 98*

45. *Ranerius Zennus pransat Ducatum. 90. ex pratura Firmi vocatur ad solium. 95. delet propaginem Ezelini. ibid. Ligurem vincit. 96. cum Græco Imper. paciscitur. ob tributum impostum, lapidibus petitus. 97. an corona circumdaret Cornu Ducale. ib. erigit templum SS. Trinitatis. 341*

Ravennam expugnant Veneti: 8

Redemptoris templum quando erectum. 225

Renerius Zennus ferro petitus. 259

Rhodigium Venetis cedit. 178

Rivalta lapide exornatur. 142

Rubei. 112

Ruperius Imper. Venetias petis. 142

Ruverei. 204

Ruzini. 117

S

S *Sabina corpus. 26*

Saladinus Syriam occupat. 103

Saxoniam Lutherus deformat. 205

Sanuti. 162. 32. 39. 88

Saracena familia. 101

Savorgnani. 147

Scala Gigantum. 204. signa in ea. 212

Scaligeri. 110

Sciarra proscriptus à Papa. 242

Scodra occupatur à Turcis. 178. defensa. 171

Sebastianus Venerius. 249

Sebastianus Cianus divitiis potens, Dux eligitur. 79. Columnas erigitur in platea opificii dat immunitatem dolosè ludendi. 80.

Pontem erigit Rivi alti. Anconitanos vincit. Alex. Venetiis suscipit, defendit: victor in Frider. Imper. Orthonem huius filium captivum ducit. Fridericum pacificè excipit. Insignia Regia accipit à Papa. 80. Congiarium effundit in populum. Adem absolvit D. M. Fit Monachus. legata pia Viduis, & Orphanis. Epitaphia. Vivit adhuc eius familia in Zane. 81

Selvi. 26. 28

Selymus Cyprum adoritur. 216

Seminaria erecta. 233

Senensium legatus impedit, ne Dux Foscarius. occidatur. 149

S. Severi templum. 20

Severus Patriar. Graden. uti Schismaticus à Venetis declinatur. 332

Sextiera quando divisa. 83

Sfortia Turcam excitat in Venetos. 195. 209

Sigismandus Imper. reducit in patriam à Venetis. 141

Sigismundus Austrius Tirolen. movet in Venetos. 183

Sigismundus Rex Polonia Venetiis. 257

Silentii Veneti magnum exemplum. 150

109. *Silvestri Valerio Ducis natalia: dignitates. 327. legatio. electio in Ducem; coronat coniugem. 328. Nummismata. 329*

S. Silvestri Ecclesia consecrata ab Alex. III. 337

Silvii. 63

Sixtus V. excommunicat Henricum. 242

Spinula captivus Venetorum. 150

Stella. 217

Steni. 136. 145

Storlaci. 88

Sultanns Egypti. 117

Superantii. 232

Syriaca navigatio. 117. Syriam Saladinus occupat. 103

T

T *Arvisum recuperant. 141. Tarvisinus ludus occasio belli. 88*

Tauri

INDEX RERUM NOTABILIUM.

Tauri mactati in Carnis privio cur? 20.77
Tegalliani 69
Tergestini à Venetis correcti. 163
Thadaus Iustinianus. 133.135
 4. *Theodorus Hipatus Vrsi Ducis filius, Ducatum tenet votis, non successione.* 10. *pacemini cum Longobardis. Confinia firmat. arcem Brundulam excitat. Oculis orbatus relegatur.* ib.
S. Theodori corpus Veneriis. 2. *olim Venetorum insigne.* 343. *cur dextera ferat clypeum.* ib.
Theupuli. 98.232.88
 64. *Thomas Mocenicus Dux creatur, dum legatus ad Imperatorem, Cremona starem. vincula vix evadit. Mensam Proseneticam instituit.* 146. *Magistratibus ades excitat. Forum Inlium acquirit. Incendia sub eo. Pecuniam fert in Senatum promulcta, si voto caderet in Ducarii refectio. Dalmatiam acquirit. Piratas domat. Navale Imperium commendat Reipublice. Mors, epitaphium.* 147. *dissuadet electionem Ducis Foscari.* 149
Thomas Zenus prator Quinqueremium. 184
Thomas Mocenicus legatus ad Sigismundum. 149
Thomas Maurocanus Patriarcha Constantinop. 86
Tituli Clarissimi, præstantissimi nulli dentur in declamationibus publicis. 233
Torcelli templum. 5
Trasimundi. 24
Tradonici. 25. *idem ac Gradonici.* 333
Tribuni. 33. *an Troni idem sint.* 36
 25. *Tribunus Memus Dux dissidia fovisse inter Maurocanus & Caloprinos suspectus* 51. *Insulam donat cœnobiarchis S. Benedicti. Fit Monachus.* 52. *Sepultura.* ib. *adesso voluit Duci Candiano morienti.* 50
Trivisani. 196.149.88
Troni. 200.196.33. *Tribuni.* ib. 36.160
Turce victi ad Echinadas. Victoria pingitur 219. 220. *si pacta non scribant charactere Turcico, decipiunt. Lencadem Venetis extorquent.* 199. *Corcyram tentant.* 200. *Naupactum expugnant.* 195. *plures*

occupant Venetorum urbes. 184. *Cretam occupant.* 286. *admittendi ne spectatum ritus Religionis.* 350
Tyrum Veneti expugnant. 72

V

Valentinus Antenoreus. 17
Vatazius Princeps Lesbii. 88
Vestigal novum occasio seditionis. 96
Venerii. 199.140.185
Venetorum nobilitas. 336
Venetorum iustitia. 344
Venetorum expeditio in Syriam, suadente Papa. 83. *ad Clodiam victi à Ligure. Victores.* 134. *eorum indulgentia in victos.* 137. *vincunt Pannonem.* 117
Venetorum religio. ibid.
Veneti à Turca decepti Lencadem cedunt? 199. *vincunt Gradensem Patriarcham. in die Carnis privii memoriam celebrant.* 20 *libertatem manent inter duos Casares.* ib.
Venetarum Matronarum pietas erga Ligurem. 137
Venetia portat gladium evaginatum; Dux in vagina. cur. 158
Venetorum præcedentia in Bavarum. 232. *primi acquiescunt Concilio Trident.* ib.
Venetum Concil. contra Schismaticos. 332
Veneti spoliant Carrariensem; eius filium restitunt: fadus cum Galeatio U.C. 141. *Tarvisum recuperant.* ib. *Plura oppida adiungunt Carolo VIII. Gallia Regi.* 195. *plures clades subeunt à Turcis.* 183. *Venetorum silentium in Carmignolam.* 150. *Byzantiis expugnant.* 85. *Egei insulas occupantibus dant.* 86
Venetia provincia differt à Venetiis insularum. 331
Venetia à Damonibus inundatione vexata liberantur à S. Marco, Georgio, & Nicolao. 114
Venetiarum Tribuni. Canonarii. 331. *primum templum.* ib.
Venetorum insigne S. Theodorus, nunc S. Marcus. cur. 343
Veneta Aristocrasia. 342

Veri.

INDEX RERVM NOTABILIVM.

- Veritas Tyrannis nec mortuis dicitur* .
296
- Vermii*. 128
- Veronenses domiti à Venetis*. 84
- Vetranus Dux Ligarum victus*. 87
- Vesfa Insula*. 178
- Vittoria ades pro hospitio Imperatoris*.
154
- Vincetia in fidem Venetam suscepta*. 149
- Victor Pisannus Ligures vincit*. 134. *victus*
in carcerem vocatur. *ibid.* à populo requi-
situs. Eius obsequium erga patriam. Li-
gurem vincit. 135. veneno tollitur. 136.
primus tormentas explodit in mari. 135
- Victor Capellus*. 163
- Victor Capellus cur Eques à Senatu electus* .
233
- Virgines Veneta rapta*. 39
- Virginum cœnobium*. 89. 339
- Vitalis Candiani infidia in patriam*. 48
24. *Vitalis Candianus Candiani III. Ducis*
filius Dux. 49. pietas, mores pacifici,
religio, iustitia. Osbonem III. patria
reconciliat. bona pauperibus distribuit,
fit Monachus. Angeli ei adstant, ei mo-
rienti accurrunt Dux Memus. 50
32. *Vitalis Phalstrus de donis clades reco-*
pit ab hostibus, fœdus Casarum reparat.
65. filiam Henrici Imper. leuat de sacro
fonte. 66. Magistratum infirmis Proprii,
cum in re gladii. Ob vitia Elementorum
male audis apud populum; epitaphium.
66
33. *Vitalis Michael Dux classem ducen-*
tarum navium, sub filio suo mittit in Sy-
riam. 47. Pisanos profligat. 68. Urbes oc-
cupat, adorat Christi sepulchrum. SS.
corpora, fert in patriam. Apuliam va-
stat. Ferrariam Matildi restituit. 68. ex-
citat templum. S. Cypriano, sepultura. *ib.*
uxor. 336
38. *Vitalis Michaelius II. Dux fœdus in-*
it cum Pisani contra Anobarbum Imper.
77. captivum ducit Vetricum Patriar. A-
quileien. Petitus à Gracis classem instruit
- centum navium, sed strage recepta, Iusti-*
nianos omnes amittit ex veneno Graco .
78. Luc afflictus, à populo confiditur, pu-
blico funere exceptus. *ib.*
- Vetricus Patriarcha Gradenfis victus à Ve-*
netis. 20
- Vetricus Patriarcha Aquileiensis captivus*
cum Canonicis Venetorum. memoria vi-
etoria in Carnis privio. 77
- Urbanus VIII. destruit memoriam Alex. III.*
265. *Urbanum Ecclesiam restituit*. 279. mutilat
memoriam Alex. III. simulacrum Eminen-
tissimi dat Cardinalibus. 279
- Urbanum cedit Ecclesia*. 279
- Urseoli proscripti*. 60. 56
- Ursatus Iustinianus*. 163
- Urseoli*. 45. 53
13. *Ursus Participatus Dux Narentanos*
domat. Saracenos vincit. 27. filium habet
collegam Imperii; fœdus inicit cum Imp. Ca-
rolo Crasso. Insulam Dossiduri adificiis or-
nat. Judaicam exulibus permittit. Cam-
panas donat Basilio Imper. Protospatarius.
funus, filii. 28. affinitas cum Principibus.
ibid.
- Ursus Participatus Ep. Olivulensis fasces ac-*
cipit & fratris servat, restituit. 24
- Ursus Urseolus Antistes Gradenfis fasces acci-*
pit Principatus pro fratre. 57
18. *Ursus Participatus Dux, sapiens, reli-*
giosus, pacificus unicum filium captivum
Regulæ Illyrici auro redimit, cum ferro
posset. 37. Clodienses castigat. 38. monetam
cudit argenteam, fit Monachus, sepulc.
- Uscocorum scelera*. 247
- Uvalderia uxor Ducis Candiani*. 46. veniam
Caloprinis impetrat. 52

Z

Z *Ancani*. 199

Zani. 170. 87. 81

Zeni. 135. 184. 112. 259. 87. 96

Zilia Dandula funus Ducissa. 216. laudatur
ab Antonio Stella. 217

F I N I S.

NOMINA DVCVM VENETORVM

per Alphabetum disposita

*Numerus Marginalis numerum Principum annuit:
Secundus Annorum seriem. Tertius paginas.*

85 A Loyfius Mocen. An. 1570. pag. 218	47 Iacobus Contarenus 1273	100
106 A loyfius Contarenus. An. 1675	72 Io: Mocenicus 1477	177
pag. 290	92 Io: Bembus 1615	249
71 Andreas Vendramenus 1476	96 Io: Cornelius 1624	258
77 Andrcas Gritti 1523	48 Io: Dandulus 1280	102
40 Andreas Aurius Maripetrus 1178	51 Io: Superantius 1314	109
54 Andreas Dandulus 1343	56 Io: Gradonicus 1355	123
60 Andreas Contarenus 1367	57 Io: Delphinus 1356	124
9 Angelus Participatius 809	11 Io: Participatius 829	23
62 Antonius Venerius 1382	10 Iustinianus Participatius 828	21
76 Antonius Grimanus 1521	14 Io: Participatius 881	29
94 Antonius Priolus 1618	103 Io: Pisaurus 1658	278
74 Augustinus Barbadicus 1486	82 Laurentius Priolus 1556	210
53 Bartholomæus Gradonicus 1139	58 Laurentius Celsus 1361	128
102 Bertucius Valerius 1656	46 Laurentius Theupulus 1268	68
100 Carolus Contarenus 1655	90 Leonardus Donatus 1605	241
67 Christophorus Morus 1462	75 Leonardus Lauredanus 1501	187
29 Dominicus Flabanicus 1032	59 Marcus Cornelius 1365	130
30 Dominicus Contarenus 1042	73 Marcus Barbadicus 1485	180
31 Dominicus Silvius 1068	91 M. Anton. Memus 1612	247
35 Dominicus Michaelius 1117	80 M. Anton. Trivisanus 1553	206
37 Dominicus Maurocænus 1148	107 M. Anton. Iustinianus 1683	292
16 Dominicus Tronus vel Tribunus 887	50 Marinus Georgius 1313	107
33	55 Marinus Faletus 1384	119
6 Dominicus Monegarius 756	89 Marinus Grimanus 1595	238
104 Domin. Contarenus II. 1659. pag. 284	44 Marinus Maurocænus 1249	93
108 Franciscus Maurocænus 1688	2 Marcellus Tegalians 717	6
52 Franciscus Dandulus 1328	7 Mauritius Galbani 761	15
99 Franciscus Molinus 1645	61 Michael Maurocænus 1382	138
79 Franciscus Donatus 1545	63 Michael Stenus 1400	143
65 Franciscus Foscari 1423	69 Nicolaus Marcellus 1473	170
81 Franciscus Venerius 1554	68 Nicolaus Thronus 1471	168
95 Franciscus Contarenus 1623	87 Nicolaus de Ponte 1578	231
98 Franciscus Ericius 1631	93 Nicolaus Donatus 1618	251
101 Franc. Cornelius 1656	97 Nicolaus Contarenus 1630	260
5 Galla. 755	105 Nicolaus Sagredus 1675	288
83 Hieronymus Priolus 1559	8 Obelerius Antenoreus 804	17
41 Henricus Dandulus 1191	34 Ordelaphus Phaletrus 1102	69
3 Horlæus Hipatus. 726	27 Otho Vrscolus 1009	55
43 Iacobus Theupulus 1228	90 66 Paschalis Maripetrus 1457	160

88 Pa-

88	Pascalis Ciconia	1585	235	78	Petrus Ländus	1538	202
1	Paulutius Anafestus	697	4	84	Petrus Lauredanus	1568	215
12	Petrus Gradonicus	837	25	45	Ranerius Zenus	1252	95
15	Petrus Candianus	887	31	86	Sebastianus Venerius	1577	226
17	Petrus Tronus vel Tribunus	888. pag	35	39	Sebastianus Cianus	1173	79
19	Petrus Candianus II. An.	932	39	109	Silvester Valerius	1694	327
20	Petrus Participatius	939	41	4	Theodatus Hipatus	724	10
21	Petrus Candianus III.	942	43	64	Thomas Mocenicus	1413	146
22	Petrus Candianus IV.	952	45	25	Tribunus Memus	979	51
23	Petrus Vrfeolus	976	47	32	Vitalis Phaetrus	1084	65
26	Petrus Vrfeolus II.	991	53	33	Vitalis Michaelius	1097	67
28	Petrus Centranicus	1026	57	38	Vitalis Michaelius II.	1156	77
36	Petrus Polanus	1130	73	24	Vitalis Candianus	977	49
42	Petrus Cianus	1205	87	18	Vrsus Participatius	912	37
49	Petrus Gradonicus II.	1289	104	13	Vrsus Participatius	864	27
70	Petrus Mocenicus	1474	173				

F I N I S.

22
7
11
71
33
13
144
51
65
67
77
49
37
27

